Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI
HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS
Opera quæ exstant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

Quæ Græcolatina EDITIO *Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscriptorum Codicum collatione castigatior facta est.*

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

Apud Petrum Aubertum.

M. DC. XXXIV.

ILLVSTRISSIMO

PRINCIPI FRIDERICO V.

COMITI PALATINO AD RHENVM,

ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALA-

tinatus hæredi, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

FLAVII Ioſephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps Illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: námque primùm tota operis πραγματεία de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe mundani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, quòd nõ ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu ęquè promptus, ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ

C.debeo,ob manuſcriptorum tuę electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC^ Marquardus Freherus Tuæ C.Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt quam primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII.annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T.C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C.T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἀλώσεως offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppedita uit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T.C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſſimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΠΕΙΔΗ τὸν ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους πόλεμον συνάπτα μέγιστον, ἢ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, χρεὼν ἦ, κὴ ὧν ἀκοὴ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲ ἢ παρατυχόντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα κὴ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ δὲ παραγενόμενοι ἦ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μίσῳ τῷ πρὸς ἰουδαίους καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, πρόσεχθ ἦ αὐτοῖς ὅπῃ μὲ κατηγορίαν, ὅπῃ δ' ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ ἦ ἀκριβὲς ἀπ' ἱστορίας ἁπάντων, προὐθέμην ἐγὼ τοῖς κθ' ἑ ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώττῃ μεταβαλὼν ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας ἀνέπεμψα πρότερον, ἀφηγήσασθαι, ἰώσηπος ματθίᾳ παῖς, γένει ἑβραῖος, ἐξ ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, κὴ τοῖς ὑστέροις ἀναγκαῖος ἐξ ἀνάγκης. γνωσθήσε γὰ ὡς ἔφην μεγίστου τοῦδε τοῦ κινήματος, ἐν ῥωμαίοις μὲν στάσει τὰ οἰκεῖα, ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, τεταραγμένοις ἐπανέσῃ τοῖς καιροῖς, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα κὴ χρήμασιν, ὡς δι' ὑπερβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὴν ἀπατολήν. ἐπειδὴ ἰουδαῖοι μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, ῥωμαίους ἦ οἵ τε γαλάται παρεκίνουν, κὴ τὸ κελτικὸν ἐκ ἠρέμει, μετὰ ἦ λίαν πάντα θορύβων μεστὴ νέρωνα, κὴ πολλοὶ μὲ βασιλείαν ὁ καιρὸς ἀνέπεισε, τὰ σταπωτικὰ ἦ πρὸς μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην προειδὼς πλανωμένοις ὅτι πλείστοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, μὴ πάρθοις μὲ, κὴ βαβυλωνίοις, ἀράβων τε τοῖς πορρωτάτω, μὴ τὸ ὑπὲρ εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀδιαβλήτως τε γνῶναι δι' ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο, κὴ ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, κὴ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν ἦ ἕλληνας ταῦτα κὴ ῥωμαίων τοὺς μὴ ὑπερατυχοῦντας ἢ κολακείας, ἢ πλάσμασι. καίτοιγε ἱστορίας αὐτὰς ὑπογράφειν βουλομένοις ἐν αἷς πρὸς

A

B

C

D

E

PROLOGVS.

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano gesserê Iudęi, omniũ maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cũ ciuitatibus gentesve commisisse cum gentibus: quidã, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantiũ sermones auribus colligẽtes, oratorũ more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorũ obsequio, aut odio Iudæorũ contra fidem rerũ falsa confirmant: scriptis autem eorũ partim accusatio, partim laudatio cõtinetur: nusquã verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quę retro barbaris ãtea missi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Ioseph⁹ Mathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cũ Romanis conflixi, posteáque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigẽtes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudęi quidem cunctos eriam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidèm temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaque indignum esse duxi, errantẽ in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabúmque remotissimos & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itémq; Adiabenos, mea diligentia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus cõstituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiã secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. At qui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil ſani referunt, etiam de propoſito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos oſtendere, Iudæorum rex extenuant, & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni eſſe videantur, qui parua ſuperauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum eſt: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, ſi cùm multum pro Hieroſolymis deſudauerint, rebus per eos proſperè geſtis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas rex extollentium, gentiles meos amplificare decreui: ſed facta quidem vtrorumque ſine vllo mendacio proſequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domeſticis diſſenſionibus eſt euerſa, & in templum ſacroſanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxêre, teſtis eſt, qui eam vaſtauit, ipſe Cæſar Titus: per omne bellum miſeratus quidem populum, quod à ſeditioſis cuſtodiretur: ſæpè autem conſultò differri paſſus ciuitatis excidium, protracto obſidionis ſpacio, dũmodo belli pœniteret autores. Quod ſi quis me aduerſus tyrannos eorúmque latrocinium accuſatoriè loqui putet, vel patriæ miſeriis ingementem calumniari præter legem hiſtoriæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Impetio parent, ſolam noſtram ciuitatem cõtigit ad ſummum felicitatis faſtigium euadere, eandémque in extremum miſerię deiici. Denique omnium poſt condita ſecula res aduerſas, ſi cum Iudæorum calamitatibus conferantur, ſuperatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus eſt: vnde nec fieri poteſt, vt à queſtibus temperetur. Siquis autem durior miſeriæ ordiæ ſit iudex, res quidem tribuat hiſtoriæ, lamenta verò ſcriptori: quanquam meritò Græcorum diſertos increpauerim, qui tantis rebus ſua memoria geſtis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices reſident aliorum facundiæ detrahentes: quorum & ſi doctrinam ſuperant, propoſito vincuntur. Ipſi verò Aſſyriorum & Medorum geſta perſcribunt, veluti minus rectè à ſcriptoribus antiquis fuerint expoſita: cùm in ſcribendo tantum eorum viribus cedant, quãtum ſententiæ. Erat enim vnicuique ſtudium, quæ vidiſſet facta, conſcribere: quoniam & interfuiſſet rebus geſtis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiríque apud ſcientes, inhoneſtum eſſe videretur. Enimverò noua quidem neque antè cognita memoriæ tradere, ſuíque temporis res commendare poſteris, laude ac teſtimonio dignum eſt. Induſtrius autem habetur, non qui alienam diſpoſitionem atque ordinem transfert, ſed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit hiſtoriæ. Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo, qui cùm ſim alienigena, Græcis ſimul & Romanis geſtarum rerum memoriam repono. Ipſis autem indigenis, ad quæſtum quidem ac lites, ora patent, linguæque ſolutæ ſunt, ad hiſtoriam verò, in qua verum dicendum eſt, ſummáq; ope negotia colligenda ſunt, obmuteſcũt:

τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, καὶ τὸ σκοπὸν δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν. βούλονται γὰρ μεγάλης μὲν τοὺς ῥωμαίους ὑποδεικνύειν, καταβάλλειν δὲ ἀεὶ τὰ ἰουδαίων, καὶ τὰ πεινοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δὲ πῶς αὐ ἐκεῖ μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροῖς νενικηκότες. ὅτε τὸ μῆκος ἀρδοιῶται τοῦ πολέμου, ὅτε τὸ πλῆθος τῆς καμούσης ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἳ πολλὰ μὲν τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οἶμαι ταπεινουμένου τοῦ κατορθώματος αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. ὑ μὲν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὸ ῥωμαίων αὐτοφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων δίκνυον, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων διέξειμι, τοῖς δ' ὅπῃ τοῖς πράγμασι λόγοις αἰτιάσημι τῇ διαθέσει, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ πάθεσι δίδοις ἐπολοφύρεσθαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορᾶς. ὅτι γὰρ αὐτὴν φασὶ οἰκείαν καθεῖλε, καὶ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ, ὅπῃ τὸν ἅγιον ναὸν εἵλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας τῖτος καῖσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῶν στασιαστῶν φθειρεσύμβιον, πολλάκις δ' ἐκὼν τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑφιστάμενος, καὶ δίδοις τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ὀδυρόμενον συκοφαντοίη, δίδοτω καὶ τὸν τῆς ἰσορίας νόμον συγγνώμην τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ τῶν ὑπὸ ῥωμαίους πασῶν, τὴν ἡμετέραν, ὅπῃ πλεῖσον τε δυδαιμονίας συνέβη προελθεῖν, καὶ πρὸς ἔσχατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἠττᾶσθαι μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, καὶ τοίτων ἄπιος, ὑδεὶς ἀλλόφυλος, ὡς τε ἀμήχανον λῦ, ὀδυρμῷ ὑπερβατεῖν. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος εἴη δικαστὴς, τὰ μὲν πράγματα τῇ ἰσορίᾳ προσκεινέτω, τοῖς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ γράφοντι. καὶ τοίγε ὑπερβαίνουσι μὲ αὖ αὐτὸς δικαίως τοῖς ἑλλήνων λογίοις, οἳ τηλικούτων κατ' αὐτοὺς πραγμάτων γεγονότων, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστοις ὑποδείκνυσι τοὺς πάλαι πολέμους, τοίτων μὲν κάθηνται κεῖται τοῖς φιλοτιμουμένοις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ μὴ τῷ λόγῳ πλεονεκτοῦσι, λείπονται τῇ προαιρέσει. αὐτοὶ γὰρ ἀσυρείων, ἢ τὰ μήδων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἦν τῶν καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγγελμένα, καὶ τοι τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἠττῶνται δυνάμεως εἰ τῷ γράφειν, ὅσῳ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἐπισάζον ἕκασοι γράφειν, ὅπου μὴ τὸ ξυντυχεῖν τοῖς πράγμασιν, ἐποίει τὴν ἐπαγγελίαν εἰ ἀρχῆ, μὴ τὸ ψεύδεσθαι παρ' εἰδόσιν, ἀμφὶ ἐν λῦ. τόγε μὲν μνήμῃ τὰ περῖσορηθέντα δίδοναι, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς μετ' αὐτῶν συνισαίειν, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονος γ', ὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν καὶ ζῆλον ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὰ καινὰ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἰσορίας καταπονδάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίσοις ἀλλόφυλος ὢν, ἑλλησί τε καὶ βαρβάροις τὰ μνήμεια τῶν κατορθωμάτων ἀναθήκαμι. τοῖς γ' γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, καὶ τὰς δίκας, κέχλιται δ' ἕτοιμος τὸ στόμα, καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, πρὸς γὰρ τὴν ἰσορίαν ἔνθα χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ μὴ πολλὰς πόνε τὰ πράγματα συλλέγειν, πεφύκασι παρέν-

παρέντες τοῖς ἀσθενεστέροις, κὴ μὴ γινώσκουσι τὰς πρά- A
ξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν
τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' Ἕλλησιν ἀμελεῖ-
ται. ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες,
κὴ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλ-
θον ἀλώμενοι, κὴ πόσα ἔξῆς κατέλαβον, κὴ πῶς με-
ταναέστησαν, νυνὶ ἄκαιρον ὠήθην εἶναι, κὴ ἄλλως πρεσ-
τὸν, ἐπειδὴ κὴ Ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ τῆς πρε- B
γόνων συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καί τινες Ἑλλήνων
ἐκεῖνα τῇ πατρίᾳ φωνῇ μεταβάλλοντες, ἐ πολὺ τῆς
ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου ἢ οἵ τε Τύπων συγγραφεῖς
ἐπαύσαντο, κὴ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν
ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. Τύπων ἢ τὰ μὲν πρὸ
κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, κὴ μετ' ὀσης
αὖ ἐξεργασίας δυνάμει, δίειμι. τὰ δὲ προγεγενέ-
στερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ἐπιδραμοῦμαι συντόμως. ὡς Ἀντίο- C
χος ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς ἑλὼν κατὰ κράτος Ἱεροσόλυ-
μα, κὴ καταχὼν ἔτεσι ξισὶ, κὴ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῆς Ἀσα-
μωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειτ', ὡς
οἱ Τύπων ἔγγονοι περὶ τὴν βασιλείας διαστασιάσαντες,
εἰλκυσαν εἰς τὰ πράγματα Ῥωμαίους, κὴ Πομπήϊον.
κὴ ὡς Ἡρῴδης ὁ Ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν
αὐτῶν, ἐπαγαγὼν σύαιον. Ὅπως τε ὁ λαὸς, μετὰ τὴν
Ἡρῴδου τελευτὴν κατεστασίασαν, αὐγούστου μὲν Ῥω- D
μαίων ἡγεμονεύοντος, κυιντιλλίου δ' Ἀράου, κατὰ τὴν
χώραν ὄντος. κὴ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τὴ νέρωνος ἀρχῆς
ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα κὴ κέσιον, καὶ ὅ-
σα πρὸς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς
ὅπλοις.

Ὅπως τε τὰς προσοίκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς νέ-
ρων ὑπὸ τοῖς κεσίου πάσμασι δείσας περὶ τὴν ὅλων,
βεβασιανὸν ἐφίστησι τῷ πολέμῳ. καὶ ὡς οὐδὲ μετὰ τὸ
πρεσβυτέρου τὸ παίδων εἰς τὴν Ἰουδαίων χώραν ἐνέ-
βαλεν, ὅση τε χρώμενος Ῥωμαίων στρατιᾷ, κὴ ὅσοι
σύμμαχοι ὑπέπεσαν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν. καὶ ὡς E
τὴν πόλεων αὐτοῖς, ἃς μὲν ὁλοχερῶς καὶ κατὰ κράτος,
ἃς ἢ δι' ὁμολογίας ἔλαβεν, ἔνθα δὴ κὴ τὰ περὶ τὸ Ῥω-
μαίων διάταξίας ἐν πολέμοις, κὴ τὴν ἄσκησιν τῶν τα-
γμάτων, τό τε Γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ διαστήματα, κὴ
τὴν φύσιν, κὴ τοὺς τὸ Ἰουδαίας ὅρους, ἔτι τε τὸ χώρας
τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε κὴ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, κὴ τὰ
περὶ ἑκάστην πόλιν τὴν ἁλισκομένων πάθη, μετ' ἀκρι-
βείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. ὁπόσα δὲ τὴν ἐμαυτοῦ F
τὶ συμφορῶν ὑποκρύψομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας
ἐρεῖν.

Ἐπειδὴ ὡς ἤδη καμνόντων Ἰουδαίοις τὴν πραγ-
μάτων, θνήσκει μὲν νέρων, βεσπασιανὸς ἢ ὅτι
Ἱεροσολύμων ὡρμημένος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀν-
θέλκεται. Τά τε γλυφόμενα περὶ Τίτης αὐτῷ ση-
μεῖα, καὶ τὰς ὅτι ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς
ὑπὸ τῆς στρατιωτῆς ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδείκνυται.
καὶ ὡς Τίτου ὑποχωρήσαντος ὅτι διοικήσει τὴν ὅ- G
λων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐσασιάσθη τὰ Ἰουδαίων, ὅ-
πως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς Τύ-
των περὶ ἀλλήλους διαφορὰς. κὴ ὡς ἄρας ἀπὸ τὴ Αἰ-
γύπτου πάπος, δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅ-
πως τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου στήσαιτο, κὴ ποσάκις καὶ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο παρόν-
τος αὐτοῦ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, προβόλους τε τὴν τειχῶν, καὶ τὰ

conceſſa infirmioribus neque ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas. Honoratur itaque apud nos hiſtoriæ veritas, quę à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, quáſque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius eſſe temporis, & prętereà ſuperuacaneũ exiſtimaui: quoniam multi ante me Iudęorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quę illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetę noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quę verò ętate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cùm triennium ſéxque menſes eam tenuiſſet, ab Aſamonię filiis expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentię finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Ceſtium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi perualerint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello diſciplinam curámque rerum, & vtriuſque Galilææ ſpatia, & naturam finéſque Iudææ, necnõ & peculiarem terræ qualitatem, lacúſque & fõtes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celauerim, cùm ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quòd iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperij cauſa retractus ſit: quæque ſigna de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus ſit: & quòd eo diſponendę reipublicę gratia in Ægyptum digreſſo, Iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quóque modo tyrannis ſuccubuerint, eorúmque inter ſe diſcordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quóque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, ſiue

mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templique dispositionem: ad hæc arę spatium, mensurámque verissimè dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septemque lustrationes, & munia sacerdotum. Itémque pontificis vestes, sanctáque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes prouocauit. Differam verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit, quámque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quique fortunæ sit distributus: & quòd Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorúmque munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta restituit, eiúsdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne vituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quàm voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

μέτρα τούτων, τήν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ναοῦ τήν διάθεσιν. ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τὸ σώματος τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. ἤθη τε ἑορτῶν ἔνια, καὶ τὰς ἑπτὰ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ τὸ ἀρχιερέως, καὶ οἷον ἦν τὸ ναοῦ τὸ ἄδυτον, οὐδὲν ὅτε ὑποκρυπτόμενος, οὔτε φερομένοις τοῖς πεφωραμένοις. ἔπειτα διέξειμι τήν τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τὴν ῥωμαίων φιλανθρωπίαν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις αὐτοὺς σώσαι τὴν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ἐπεθύμησε, καὶ δεξιὰς τοῖς σφαζόμενοι προσκαλέσαιτο θρασυνόντων τὰ πάθη τοῦ δήμου, καὶ τὰ συμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἑάλωσαν. οὐδὲ λείψω δὲ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐν τῷ πυρὶ ἥρπασε, πλοῦτός τε ὁ ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ περὶ ταύτης σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς ὃν ἕκαστοι τύχην διενεμήθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τοῖς λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων καθεῖλον. πῶς δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τὴν χώραν κατεστήσατο, τήν τε ὑποτροφὴν αὐτῷ τὴν εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα περιλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ὀπισαμβίοις τὰ περάσματα, καὶ ἀδατυχῆσαι τῷ πολέμῳ καταλιπών, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὰ ἀληθῆ ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀπέγραψα. ποιήσομαι δὲ ταύτης τὴν ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἐν ᾗ τῶν κεφαλαίων ἐποιησάμην.

Κεφάλαιον α'.

CAP. I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho. *Ant. lib. 12. cap. 6.*

CVm potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datáque passim militibus prędandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitate per annos tres, sex q; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantę cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcósque

Κατάσεως τοῖς δυνατοῖς ἰουδαίων ἐμφυομένης, καθ' ὃν καιρὸν ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς διεφέρετο περὶ ὅλης συρίας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἕτερον, ἦν φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυναστείας, ἑκάστῳ τῶν ἀξιώματι μὴ φέρεσθαι τοῖς ὁμοίοις ὑποτεταχθαι, ὀνίας μὲν εἰς τῶν ἀρχιερέων ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς ἀντίοχον, ἱκέτευσαν αὐτοῖς δημόσιον χώρων, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πείθεται δὲ ὁ βασιλεὺς ὁρμηθεὶς πάλαι, καὶ μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸς ὁρμήσας, τήν τε πόλιν αἱρεῖ καταπρέπτος, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πτολεμαίῳ προσεχόντων ἀνεῖλε. ταῖς τε ἁρπαγαῖς ἀπέδλιν ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας. αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν ἐναγισμῶν ἔπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον διαφυγών, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, πλὴν οὐ πάνυ καὶ χώραν διλώσομεν. ἀντίοχος μὲν, ὅτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, ὑπὸ τῆς ἁρπαγῆς, καὶ ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μνήμην ὧν πρὸς τὸν πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ σῦς

Ant. lib. 12. cap. 7.

Ant. lib. 13. cap. 4.

A

B

C

D

E

F

G

θύ-

θηθύειν τῷ δωμῷ. θεὸς δ' πάντας μὴ ἠπείθουν, A
ἐσφάττοντο ἢ οἱ δοκιμώτατοι. καὶ βαχχίδης ὁ
πεμφθεὶς ὑπ' αὐτίοχου φεύεαρχος τῇ φυσικῇ θεσ-
λαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ θδιγγέλματα θδανο-
μίας ἐδημίαν παρέλυσεν ἐπιβολῇ, καὶ κατ' αὐ-
δεα τοὺς ἀξιολόγους αἰκιζόμενος, ἢ κοινῇ καθ' ἡ-
μέραν ἐνδεικνύμενος ὄψιν ἀλώσεως τῇ πόλει μᾶλλ
ταῖς ἐπιβολαῖς τῆς ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς
ἀμωίνης τόλμαν ἠρέθισε. ματθίας γοῦν ὁ ἀσα- B
μωναίου τῆς ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνο-
μα, σὺν οἰκετικοῖς μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ
υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν αἴρει τὸν βαχχίδην.
καὶ θδαχεῖμα μὴ δείσας τὸ πλῆθος τῆς φευ-
ρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. θεσχλυομένων ἢ ἀπὸ
τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κάτεισι,
καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς αὐτίοχου στρατηγούς,
καὶ τῆς ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν ἢ ἀπὸ τῆς C
ὑποφορίας εἰς δυναστείαν, & δι' ὀλίγου ἀπαλλα-
γὴν τῆς ἀλλοφύλων ἀρχῆς τῆς σφετέρων ἐκόντων,
τελευτᾷ ἰούδᾳ τῷ πρεσβυτάτῳ τῆς παίδων κα-
ταλιπὼν τὴν ἀρχήν. ὁ ἢ, ὑδὲ γὰρ ἠρεμήσειν αὐ-
τίοχον ὑπελάμβανε, τάς τ' ὁπλιτικοὺς συνεχέστει
δυνάμεις, & θεὸς ῥωμαίοις πρῶτος ἐποιήσατο φι-
λίαν, καὶ τὸν ὄφιν πάλιν εἰς τὴν χώραν εἰσβα-
λόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀπέστειλεν. ἀπὸ ἢ D
θερμοῦ τοῦ κατορθώματος, ὥρμησεν ὅπως τὴν ἐν τῇ
πόλει φρουρὰν, ἔτι γὰρ ἐπεκέκοπτο, καὶ ἐκβαλὼν
ὑπὸ τῆς ἄνω πόλεως, σωσθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς
τὴν κάτω. τοῦτο ἢ τοῦ ἄστεως τὸ μέρος, ἄκρα κέ-
κληται. κυριεύσας ἢ τοῦ ἱεροῦ, τόν τε χῶρον
ἐκάθηρε πάντα, καὶ θδιετείχισε, & τὰ θεὸς
τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς
τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῆς θεστέρων μεμισμέ-
νων, βωμόν τε ἀνοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῆς ἐναγ-
γισμοῦ ἤρξατο. λαμβανούσης ἢ ἄρτι τὸ ἱερὸν κα- E
τάστημα τῆς πόλεως τελευτᾷ μὴ αὐτίοχος. κλη-
ρονόμος ἢ τῆς βασιλείας αὐτῷ, & τῆς θεὸς ἰου-
δαίοις ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς αὐτίοχος γίνεται. σωνα-
γαγὼν οὐ θεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς ἢ εἰς
πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας ἢ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλῃ
διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὸν ὀρεινόν. βηθσουρὸν μὴ
οὐ πολίχνιον αἱρεῖ, κατὰ ἢ τὸν τόπον ὃς καλεῖ- F
ται βεθζαχαείας, στενῆς ὄσης τῆς παρόδου ἰού-
δας ὑπλίτας μετὰ τῆς δυνάμεως. πεὶν ἢ συνά-
ψαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ,
θεῖδὼν τὸν ὑψηλότατον τῆς ἐλεφάντων, πύργῳ
τε μεγάλῳ, καὶ θεριχρύσοις θεστειχίσμασι κε-
κοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτῷ τὸν ἀντίοχον εἶ),
τῆς τε ἰδίων ἐκθέχει πολὺ, καὶ διακόψας τὸ σίφος
τῆς πολεμίων, ὅπι τὸν ἐλέφαντα διώυσεν. ἐφικό- G
μενος μὴ οὐ τοῦ ὁδοιοῦντος εἶ) βασιλέως, οὐχ
οἷός τε ἦν διὰ τὸ ὕψος. ὁ ἢ τὸ θηείον ὑπὸ τὴν
γαστέρα πλήξας, ὅπλα κατέσεισεν ἑαυτῷ, καὶ συνθλι-
βεὶς ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δεάσας τοῦ μεγά-
λοις ὅπιβαλέσθαι, θέμενος δόξειας ἐν δ' ὑπὲρ τοῦ
ζῆν. ὁ γε μὴν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ὢν, καὶ εἰ συνέβη ἢ εἶ) τὸν αὐτίοχον, ὐδὲν πλέον ὤνησεν,
ἀλλ' ὁ τολμήσας, τοῦ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπροῦ κατορθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται ἢ
καὶ κλησὼν τὰδελφῷ π' ὄλης θδατάξεως. καρτερῶς μὲ γὰρ ἰουδαῖοι & μέχει πολλοῦ διηγωνίσαντο,

super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præfidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit. Denique Matthias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aráque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè v. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur, & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrique maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum supereminaret, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam, gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt:

Ant. lib. 12. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

ſed à regiis ſecunda fortuna vſis, numeróque præſtantibus ſuperati ſunt: multiſque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam topar-chiam refugit. Antiochus autem ad Hieroſolymam profectus, ibíque dies paucos commoratus, penuria vtenſilium abſtitit: relicto quidem ibi præſidio, quantum ſatis eſſe arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. diſceſſu autem regis Iudas non quieſcebat, ſed acceſſione multorum ſuæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adaſa cum Antiochi ducibus congreditur: factíſque fortibus in prælio cognitus, multis hoſtibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, inſidiis eorum captus, qui cum Antiocho ſentiebant.

Ant. lib. 12. cap. 18.

CAP. II. De ſucceſſionib. principum à Ionatha vſq; ad Ariſtobulum.

CVm autem ſucceſſiſſet ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs ſe ageret, ſuámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, ſed inſidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida veniſſet, dolo comprehendit. eóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulſus à Simone Ionathæ fratre, quódque ab eo ſuperatus eſſet, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter gerendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron ſubactis præſidiis: aduerſúſque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obſidebat. Sed regis auiditatem ſatiare non potuit, quamuis neci Tryphonis ſuam quoq; operam adhibuiſſet. Non multo enim pòſt Antiochus Cendebeum ex ducibus ſuis ad vaſtandam Iudæam opprimendúmque ſeruitio Simonem cum exercitu miſit. Ille autem, quanquam ſenior erat, bellum tamen iuueniliter adminiſtrabat: & filios quidem ſuos cum validiſſimis præmiſit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multíſque per multa loca inſidiis etiam in montana diſpoſitis, in omnibus ſuperat, clariſſimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos ſeptuaginta poſt annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipſe periit in conuiuio, captus inſidiis Ptolemæi generi ſui: qui eius coniuge, duobúſque filiis in cuſtodiam concluſis, certos miſit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adoleſcens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis eſſet inuiſa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, ſed à populo reiectus eſt, qui maturiùs Hyrcanũ ſuſceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 12.

πλήθει ὑ ὑφέχοντες οἱ βασιλικοὶ, ἡ δέξιᾶ χρησάμενοι τύχη, κρατῆσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοῖς λοιποῖς ἔχων ἰούδας, εἰς τὴν γοφνητικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. ἀπίοχος ὑ παρελθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, ἡ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ καιρὸν τῆ ὑπηρεσίαν ἀπανίσαται, καταλιπὼν μὴ φρουρὰν, ὅσην ὑποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν ὑ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερίσαι εἰς τὴν συρίαν. ὁ ὑ ἰούδας ἐπὶ τὴν ὑποχώρησιν τῦ βασιλέως, ἐπῆρε. προσγινομένων δ' ἐκ τῦ ἔθνους πολλῶν, ἡ τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης ὑπουγκρούσας, κατὰ κώμην ἀπέδωσαν συμβάλλει τοῖς ἀπίοχε στρατηγοῖς, ἡ φανεὶς ἄριστος ἐν τῇ μάχῃ, πολλούς τε τῆ πολεμίων ἀπέκτεινας, ἀναιρεῖται. ℭ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ ἰωάννης ὑπὸ τῆ περὶ τὰ ἀπίοχε φρονούντων.

Κεφάλαιον β'.

Διαδεξάμενος ὑ τῦτον ὁ ἀδελφὸς ἰωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ὑπηκόους, ἡ δι' φυλακῆς ἦγε ἑαυτὸν, ἡ τῇ πρὸς ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐπεστερώσατο. πρός τε τὸν ἀντίοχου παῖδα διήλλαξε ἐποίησατο. ἃ μὲν τι τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. τρύφων γὰρ ὁ τύραννος ὑπέτροπος μὲν ὢν τῦ ἀντίοχου παιδὸς, ὑπεβουλεύων δ' αὐτῷ ℭ πρόφασιν ὑποσκαλεύεσθαι τοὺς φίλους αὐτῦ πειρώμενος, ἥκοντα τὸν ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, ἡ δήσας, ὅτι ἰουδαίαν στρατεύει. εἶτ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τῦ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τῦ ἰωνάθου, ἡ πρὸς τὴν ἥτταν ὠργισμένος, κτείνει τὸν ἰωνάθην. σίμων ὑ γηραιὸς ἀφηνιάσμενος τῆ στρατημάτων, αἱρεῖ μὲν ζαρά τε καὶ ἰόππην, ἡ ἰάμνιαν τῆ πρὸσοίκων, κατέσκαψε ὑ ἡ τὴν ἄκραν τῆ φρουρῶν κρατήσας. αὖθις ὑ γίνεται ἡ ἀντίοχῳ σύμμαχος κατὰ τρύφωνος, ὃν ἐν δόξῃς πρὸ τῆς ὑπὲρ μήδους στρατιᾶς, ἐπολιόρκει. ἀλλ' ἐνδυσώπησε τὴν τῦ βασιλέως πλεονεξίαν συνεξελὼν τρύφωνα. μετ' ὀ πολὺ γὰρ ἀντίοχος κενδεβαῖον τὸν αὐτῦ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηϊώσαντα τὴν ἰουδαίαν ἀπέπεμψε, ἡ κατασβυλωσόμενον σίμωνα. ὁ ὑ καὶ τῖ γηραιὸς ὤν, νεανικώτερον ἀφηνίασατο τῦ πολέμου, τοῖς μὲν τέκνοις ἐῶν αὐτὸν μὴ τὴν ἐρρωμένως ἀπαντᾶν προεκπέμπει, αὐτὸς ὑ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῆει κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς ὑ πολλαχῆ καὶ τοῖς ὄρεσι φωλοχίσας, πάσας κρατεῖ ταῖς ὑπὲρβουλαῖς. ἡ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, ἡ τὴν μακεδόνων ὑπηρεσίαν, μὴ ἑκατὸν ἡ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἰουδαίοις ἀπαλλάττει. ἡνίκα δὲ ὑ καὶ αὐτὸς ὑπὲρβληθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίε τῦ γαμβρῦ, ὃς αὐτῦ τὴν τε γυναῖκα, ἡ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ὅτι τὸν τρίτον ἰωάννην, ὃς ἡ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοῖς ἀναρπάσοντας ἐπεμψε. φθάνουσι ὑ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος ὠθισμένος εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖον τῆ λαῆ φιλοτιμούμενος, κατά τε μνήμην τῆ πατρώων κατορθωμάτων, ἡ μῖσος τῆς πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε ὑ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεκρούσθη γε μὴν ὑπὸ τῦ δήμου ταχέως διεσπαρμένων ἤδη τ ὑρκανόν.

ℭ ὁ

κὴ ὁ μὲν, ὡς δὲ αὖθις ἀνεχώρησεν, ὅπῃ τι τῆς ὑπὲρ Ἱεριχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος ἢ τὴν πατρῴαν ἀρχιερωσύνην ὑρκανὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μετὰ τάχους ὅπῃ πτολεμαῖον ὥρμησε τιμωρήσων τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς. προσβαλὼν δὲ τοῖς τείχεσιν, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἡττᾶτο δὲ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πτολεμαῖος ὁπότε καταπονοῖτο τὴν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ προαναγων ὅπῃ τῶν τείχους εἰς δύσιν ἠχίζετο, καὶ δυσκρημνιεῖν εἰ μὴ θᾶττον ἀπαναστήσοι διηπείλει. πρὸς δὲ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσήει, καὶ δέος. ἡ δὲ μήτηρ, ἐδὲν ἔτι πρὸς τὰς αἰκίας, ἔτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ καταπτύειν τὸν παῖδα, μὴ πρὸς τὴν αὐτῆς ὕβριν ὑπικλασθέντα, φείσασθαι τῶν δυσεβούς, ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πτολεμαίου θάνατον ἀθανασίας ἕξοι, δίδοντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς παρῆνόμησεν. ὁ δὲ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ πρόσταγμα τῆς μητρὸς, καὶ κατακούσειε τῆς ἱκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὰν δὲ κατίδοι τυπτομένην τε καὶ παρατρεμένην, ἐθηλύνετο, καὶ τῷ πάθους ὅλος ἦν. τριετοῦς δὲ δὴ τοῦτο τὸ πολιορκίας, ἐπέσχε τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ ἑβδομάδα ἀργεῖται παρὰ ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. καὶ τούτῳ πτολεμαῖος ἀνεθεὶς τῆς πολιορκίας ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς ζηνώνα τὸν ὑπικληθέντα κοτυλᾶν, φιλαδελφείας δι' ὃν τύραννος. αὐτίοχος δὲ κατ' ὀργὴν ὧν τοῦ σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν δαυΐδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀπελόμενος ἐκ χιλία τάλαντα χρημάτων, τόν τε αὐτίοχον ἀπανίσησι τῆς πολιορκίας πείσας χιακοσίοις τάλασι, καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος ἰουδαίων ἐκ τῆς περιουσίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς αὐτίοχος ὅπῃ μήδους στρατεύσας, καιρὸν ἀμυνῆς αὐτῷ παρεῖχεν, εὐθέως ὥρμησεν ὅπῃ τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων εὑρήσειν τῶν μαχιμωτέρων. μεδάβων μὲν οὖν καὶ σαμαίαν ἅμα τοῖς πλησίον, ἔτι δὲ σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς αἷς τὸ χουθαῖον ἔθνος οἰ πρῴκουν τὸ εἰκαθὲν τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε ὐκ ὀλίγας, καὶ δωρεὸν καὶ μάρισαν. προελθὼν δὲ καὶ μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ἔστι σεβαστὴ πόλις ὑφ' ἡρώδου κτισθεῖσα τῷ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὴν ἀποτειχίσας, τοὺς ἡμέτερους ἐπέστησε τῇ πολιορκίᾳ, ἀναστρόβυλον καὶ αὐτίγονον. ὧν οὐδὲν αὐτέντων, λιμοῦ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἄψασθαι καὶ τῶν ἀνθρωπείων. ἐπεκαλοῦντο δὲ βοηθὸν, αὐτίοχον τὸν ὑπικληθέντα ἀσεβένδιον. κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τῶν πρὸ ἀναστρόβυλον ἠττᾶται. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἀνεφύγει. οἱ δὲ ὅπῃ σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν τε καταστρέφουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξωνδρα-

A & is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichuntа caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri fimul & fratribus adiumento futurus: caſtellúmque aggreſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratréſque in murum productos, palàm vt póſſent conſpici, verberabat: eoſdémque præcipitandos, B niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum C ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò verberari eam lacerarique conſpiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum D dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatíſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primúſque Iudæorũ priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Dorcon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerẽtur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipſam diruũt: & habitatores eius

Ant. lib. 13. cap. 15.

Ant. lib. 13. cap. 16. & 17.

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

CAP. III. De Aristobulo. Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cōcitauit, multíque aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinq; filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullā dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Deniquetria vel maximè præcipua solus habebat. nā & gētis princeps, & pōtifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orādum quàm maximè petiuit, plúsque in honorē fratris ascēdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeūtes, & armorum pompam, & Antigoni arrogātiam priuata fortuna maiorem esse criminabātur: quódque maxima caterua stipatus, vt illum interficeret: eò venisset: necenim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

ποδίσαντο. προχωρούντων δὲ τῶν κατορθωμάτων, τὴν ὁρμὴν οὐ κατέλυσαν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Σκυθοπόλεως, ταύτην τε κατέδραμον, καὶ τὴν εἰς τὸν Καρμήλου τὸ ὄρος χώραν ἅπασαν κατενείμαντο.

Κεφάλαιον γ'.

ΠΡὸς δὲ τὰς δυσφορίας αὐτός τε Ἰωάννης, καὶ τῶν ἀδελφῶν, φθόνος ἐγείρεσθαι τῶν ὁπλιτικῶν, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, ἐπὶ ἡρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἡττῶντο. τὸ λοιπὸν δὲ βιωτὸς ἐν εὐδαιμονίᾳ Ἰωάννης, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐν ἔτεσιν ὅλοις ἑξήκοντα ἔτεσιν, ὀκτὼ πέντε ἡμέραις τελευτᾷ, μακαριστότατος ὄντως καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. ἕξ γοῦν παῖδας κτησάμενος δύο μόνος εἶχε, τήν τε ἀρχὴν τὸ ἔθνος, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὅς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ δέξαιντο κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν καταστροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρούσης δυσαιμονίας ἀπέκλιναν. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, διαδήματι δέδεται πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, πρὸς ἡ μῶας ἕξεις, ἐξ ὧν κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τῶν δὲ ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν ἀντίγονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦγε ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἱργνυσι δήσας, δεσμοῖς τε καὶ τὴν ἐξουσίαν. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσούτης ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι διεμηχανᾶτο. προσέρχεται δὲ αὐτὸν ἡ πίστις εἰς τὸν ἀδελφὸν ἀντίγονον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ καὶ τοῦτον ἐκ δολερῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον ἐνεσκεύασαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα διπίστει τοῖς λεγομένοις ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διὰ δοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λογοποιουμένων. ὡς δ' ὁ ἀντίγονος λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριστόβουλον. τὸν δ' ἀντίγονον· ὅτι τέλει τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐνίοις μάλιστα κεκοσμημένον προσπεμψάμενοι τὸ πλέον ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ. καὶ ταύτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τινὲς τε πομπεῖοι τῶν ὁπλιτῶν ἐδήλουν, καὶ τὸ πρόσταγμα τοῦ ἀντίγονου, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρείη μετὰ μείζονος συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι τιμὴν μόνον ἐν βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὴν κατέχειν. τούτοις καὶ μικρὸν ἄκων ὑπέδυσεν ἀριστόβουλος, καὶ προνοῶν ἢ μὴ ὑποπτεύων φανερὸς ἦν, καὶ προσφαλῶς πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἔν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βαρεῖ πρότερον κεκλιμένῃ, αὖθις

αὖθις δ' ἀντωνία μετονομασθείση, προστάξας A
ἀόπλου μὴ ἀπέχεσθαι, κτεῖναι ὃ τὸν ἀντίγονον, εἰ
μετὰ ὅπλων προσοίσει. καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπεμψε
τοὺς προσιοῦντας ἀόπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πά-
νυ πανούργως ἡ βασίλισσα συνέθετο μετὰ τῶν
ὑπηρετῶν. τοῖς γὰρ πεμφθεῖσι πείθει τὰ μὲ πα-
ρὰ τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι. λέγειν δὲ πρὸς τὸν ἀντί-
γονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κα-
τασκευασμένα κάλλιστα, δι' ὃ πολεμικὸν κόσμον ἐν
τῇ γαλιλαίᾳ, διὰ μὴ τὴν ἀσθένειαν αὐτὸς ὑπιδεῖν
ἔκαμε κωλυθείη. νῦν δ' ἐπεὶ μὴ χωρίζεσθαι B
μέλλοις, θεάσαι αὐ ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ'
ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ἐνόμισε δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ διάθε-
σις μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὁ-
πλων ὡς πρὸς ὑπίδειξιν. ἡνύσθη δ' ἐν τῷ σκο-
τεινῷ πάροδον, ἣ στράτωνος καλεῖτο πύργος,
ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἁναιρεῖται, βέβαιον ὑπο-
δείξας, ὅτι πᾶσαν δύναται μὴ φύσιν, πόθεν διαβο-
λὴ, μὴ ὑδὲν ὕπω τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχύσῃ, ὃ C
τῷ φθόνῳ μέχρι παντὸς ἀντέχει. θαυμάσαι δ' ἂν
τις ἐν τούτῳ καὶ ἰούδαν; ἐσαῦθις γὰρ ἦθος, ἐν ἔστιν
ὅτε πάσας ἢ ψευσθεὶς ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐ-
πειδὴ μὴ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παρόντα διὰ
τὸ ἱερόν, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνέκραγε, ἦσαν
δ' ὡς ὀλίγοι παρεστῶτες αὐτῷ τῶν μαθητῶν, D
πάπαι, νῦν ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι
προτέθνηκεν ἡ ἀλήθεια, καί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προ-
ρηθέντων διέψευσται. ζῇ γὰρ ἀντίγονος ὅτοσι σήμε-
ρον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ πρὸς
σφαγὴν, στράτωνος πύργος εἴρητο. μὴ τοῦτο μὲν ἀφ'
ἑξακοσίων σταδίων ἀπ' αὐτοῦ ἐστὶν, ὥραι δ' τῆς ἡμέ-
ρας ἤδη τέσσαρες, ὅδε δὴ χρόνος ἀναγκαῖος τὸ μάν-
τευμα. ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ συμφορᾶς ὁ γέ- E
ρων διεκαρτέρει, & μετ' ὀλίγον, ἀνηρημένος ἀντίγο-
νος ἠγγέλλετο καὶ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ
στράτωνος καλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ ὡσταλίᾳ
κωμαρεία. τοῦτο γοῦν τὸ μάντευμα διεφθάρη. ἀρίσ-
βουλον γε μὴν ὑπὸ θείου τῆς μύσους μεταμέλεια, νό-
σον ἐνέπηξεν. καὶ πρὸς ἐννοίας τοῦ φόνου τὸν ψυχὸν
ἔχων ἀεὶ τεταραγμένον, συνετήκετο, μέχρι τῶν
σπλάγχνων ὑπ' ἀκράτου καὶ λύπης ἀπαρύστου ῥυέντων, F
ἄθρουν αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο τις τῶν πρὸς τῇ θε-
ραπείᾳ παίδων ἀνενέγκας, δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλλε-
ται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἐσφάγη, & φανομένοις
ἔτι τοῖς ἀπὸ τοῦ φόνου σπίλοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐ-
πεξέχεεν. ἤρθη δ' ὠθεῖ οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων,
ὥσπερ ὑπίτηδες τοῦ παιδὸς ἐκεῖ ὑπὸ παντὸς εἰσάντος
τὸ αἷμα. τῆς δ' βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὸν αἰτίαν
ἐπυνθάνετο, μὴ μηδενὸς ὀλιγώρως εἰπεῖν, μᾶλλον
ἐνέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλοῦντι &
διαζομένῳ, ταληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοῖς τε ὀφθαλ- G
μοῖς ἐμπίπλησι δακρύων, μὴ σοναξας ὅσον ἰδὼν αὐτῷ
δυνάμις, εἶπεν, ὦ ἆρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ'
ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλὰ μοι ταχέως
μέτεισι δίκη φόνου συγγνοῦς. μέχρι ποῦ μοι σῶμα
ἀναιδέστατον τοῦ ἀδελφοῦ μὴ λιπτοὶ κατάκειτον ψυ-
χὸν κατοικίζεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ὑπαστείσω
κατὰ μέρος ὑμῶν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθέμιτον τοῦτο,

post autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret: necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm aliò discussurus sit libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: cerúmque documentum præbuit, omnem beneuolentiam iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionem tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam ludam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papæ, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, mearúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingrauescit: semperque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscera laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vímque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille cum lacrymis oppleuisset oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbú fratri matríque damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant

neque iam meorum viſcerum inferias fortuna derideat. His dictis ilicò moritur, cùm nō plus anno regnaſſet. Vxor verò fratre eius vinculis diſſolutis regem conſtituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contētum ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Aſochin ceperat, & multos quidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea verò quàm ipſe pulſus à matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum quæ trāns Iordanem ſita erant, vbi precioſiſſima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè ſuperueniens, & proprias res recipit, & ſarcinas regis aufert, Iudæorúmque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ poſtea ab rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Iudæorū. Nam plerunque epulæ ſeditiones accendunt, nec videbatur inſidias poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributóque his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cúmque Theodorum metus eius ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem congreſſus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupauerat, captus inſidiis totum amiſit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipſe verò elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebríſque præliis non minus quinquaginta millibus Iudæorum per ſex annos interfecit, nequaquā tamen victoriis lætabatur, quoniam regni ſui vires conſumeret. Vnde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morūmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónā pacto eos ſedare poſſet: dicerent, ſi moreretur. nam vix etiā mortuo daturos veniā, qui tam multa ſceleratè feciſſet. ſimul etiā Demetrij auxilium, cui cognomen Acœro, accerſiuerunt. qui cùm his maiorum præmiorum ſpe facilè paruiſſet, veniſſétque cum exercitu, miſcentur auxiliis eius Iudęi circa Sichimam. Vtroſque tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autē peditum mercenariorum millibus excepit, cū haberet rex Iudęis quoque propè ad decem millia bene ſibi cupientium, aduerſę autem partis eſſent equitū tria millia, peditumq;

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

καὶ μηκέτι ταῖς ἐκ τῆς ἐωθινῆς ἀπλάγχνων χοαῖς ἐπιεργοδιέσθω τὸ δαιμόνιον. Ταῦτ' εἰπὼν, δι' θέως τελευτᾷ, βασιλεύσας ὁ πλεῖον ἐνιαυτῷ. λύσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν ἐκ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα φερόψυχον δοκοῦντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλειῶντα κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, δίχα πραγμάτων εἶχε. γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν λαθόντα ὕστερον Πτολεμαῖον συμβολὴ, πόλεμον ἀσωχὶ ἠρκότα, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τῶν Πτολεμαίων, ἡττᾶτο δὲ νίκης πρὸς Πτολεμαῖον ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ἐξέπεσε ὑπὸ τῆς μητρὸς Κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, ἀλέξανδρος μὲν Γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ Ἀμαθοῦντος, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ἦν ἔρυμα τῆς πρὸς Ἰορδάνῃ, τὰ πλούτου δὲ τῆς Θεοδώρου τοῦ Ζήνωνος κτημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος, τά τε σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως ὑποσκελὴς αἱρεῖ, τῆς τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς ἀλέξανδρος, καὶ τραπόμενος εἰς τὰ ὀχυρώματα, αἱρεῖ ῥᾳδίαν τε καὶ γάζαν, καὶ Ἀνθηδόνα τὰ αὖθις ὑφ' Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀγειπτάδα ὀνομασθεῖσαν. ἐξανδραποδισαμένῳ δ' Ἰουδαίους, ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς δυσχωρίαις αὐτῶν στάσις ἄπεται. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γίνεσθαι τῆς ὑπερβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ἦσαν, σύνεγγυς γὰρ ἐδέχετο μισθοφορεῖς, ἀλλὰ τὰ ἔμφυτον αὐτῷ πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ τῶν ἐπανασταντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀραβίας ἤπτετο. καὶ τούτῳ ἑλὼν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρον τε αὐτοῖς ὑπέταξας, ἀνέστρεψεν ὅπῃ ἀμαθοῦντα. Θεοδώρου δὲ πρὸς τὰς δυσχωρίας αὐτὸ καταπλαγήτος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὁδῷ τῆς ἀράβων βασιλεῖ πρὸς ὀχήσαντι κατὰ τὰ γαυλανῖτιν, ἐπέδραμε αὐτῷ γυμνήτης, πᾶσαν ὑποβάλλει τὰ σκηνὴ σωωθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων φυγεῖν δεῖσαν. ἀφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς μεγέθει συμφορᾶς πάλαι μισοῦν τὸ ἔθνος πρόθυσεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, ἐν μάχαις ἐπαλλήλοις ἐκ ἐλάττον πεντακισμυρίοις ἰουδαίων ἀπέκτεινεν ἐν ἓξ ἔτεσιν. οὐ μὴν ὑπεφαίνετό γε ταῖς νίκαις τὴν ἑαυτῶν βασιλείαν ἀνιᾶσθαι, ὥς τε παυσάμενος τῆς ὅπλων λόγοις ἐπεχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, ἐν τῷ τρόπου τὸ ἀνώμαλον. πιθανομένῳ τε τὸ ἄπιον, τί ἂν ποιήσας κατασείσειεν αὐτούς, ἐπηρώτων ἕλεγον. νεκρῷ γὰρ ἂν διαλλαγῆναι μᾶλλον τῆς τοσαῦτα δράσαντι. ἅμα δὲ ἐν τῷ δύκαμον ὑπακηθέντα δημήτριον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ τραπᾶς ἧκοντος, συνέμιξαν οἱ ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις πρὸ σίκιμα. δέχεται δ' ἑκατέρους ἀλέξανδρος, ἱππεῦσι μὲν, χιλίοις, μισθοφορεῖς δὲ πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. παρ-

λῶν δὲ αὐτῷ, καὶ τὸ δυσμῶν ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῆς δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν ἑξακίσχιλοι, πεζῶν δὲ, μύριοι

μύριοι τετρακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν A
διαπρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῆς παρ' ἀλλήλους ἀποστάσεως. δημήτριος μὲν, τοὺς ἀλεξάνδρου μισθοφόρους. ἀλέξανδρος δ', τοὺς ἅμα δημητρίῳ ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' οὔτε οἱ ἰουδαῖοι θυμῷ, ἔθ' οἱ ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διακεινόντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δ' τῇ μάχῃ δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῆς ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένων. B χωρεῖ δ' τὸ τέλος τῆς διατάξεως, οὐδὰ δόξαν ἀμφοτέροις. ὅτε γὰρ δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτῃ τοὶ ῥοπὴ ἐπιλιπεῖν δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον ἔδει πάλιν ἀλέξανδρον, μεταρρεῖν δ' καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τόγε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τῆς συμμάχων, κατ- C θεντο τὰς διαφοράς. συνεχὴς δ' προὶς ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείους ἀποκτείνας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς βεμέσελιν πόλιν. καὶ ταύτην καταπρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγε εἰς ἱεροσόλυμα. προσέκοπτε δ' αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὰ δ' ὠμότητος. τῶν γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀναστανρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε ταῖς ὄψεσι. καὶ ταῦτα D πίνων καὶ συγκατακείμενος ταῖς παλλακίσιν ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὥς τε τῆς ἀποστασιασῶν καὶ τὴν ὑπερσαν νύκτα, φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος δ' φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὁ πόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ ποήσας, ἀνεπαύσατο τῶν ὅπλων.
E

Κεφάλαιον δ'.

Κίνεται δ' αὖτε πάλιν ἀρχὴ θορύβων, ἀντίοχος ὁ καὶ διονύσιος ἐπικληθεὶς, δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὤν, τελευταῖος δ' τῶν ἀπὸ σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ἀντιπατρίδος παραλίου, καὶ τῆς ἰόππης ὀρέων ἀλταφρδίει φάραγξι βαθείᾳ. F προὶ δ' τῆς τάφρου, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνοις πύργοις ἐνετείχισατο, τὰς ἐμβολὰς ἀποφράττων. οὐ μὴν εἴρξαί γε τὸν ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὸν τάφρον χώσας, διήλασε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δ' ἐν δευτέρῳ τῶν προὶς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν δίδυς ὅτι τοὺς ἄραβας ἥει. τῶν δ' ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας προὶς τὴν G μάχην, ἔπειτα τὸν ἵππον ἐξαίφνης ὑπερέβαλε, μυρία δ' ἦν τὸ ἀριθμὸν, ἀτάκτοις ὑπιππεῖ τοῖς προὶ τὸν ἀντίοχον. καρτερᾶς δ' μάχης γενομένης, ἕως μὲν περὶ τῶν ἀντίοχος αὐτεῖχεν ἡ δύναμις αὐτοῦ. καὶ περ ἀπὸ τῶν ἀράβων φονευόμενοι, πεσόντος δ', καὶ γὰρ προκινδυνεύων ἀεὶ τοῖς ἱππεμβόλοις ἐβοήθων, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖον αὐ-

millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam comminus decernebant. Superárque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemeselim ciuitatem compulit, eáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

CAP. IV. De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, déque Alexandra & Hyrcano.

RVrsus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec ramen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossísque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quáuis eum passim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (succurrendo enim victis sæpe in periculis aderat) omnes terga dederũt: maximáque pars eorũ cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autẽ in vicum Cana delapsos,

τῶν, ὅτι τε τῆς διατάξεως, καὶ τῇ φυγῇ διαφθείρεται. τοὺς δ' λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κανὰ κώμην,

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemæo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syriéque cæles regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: triplicíque ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanem & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autē requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiā sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Nāque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temeratient ab initio detestabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea segnior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Pharisæis ipsa vltra parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos suprà memorauī) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cúmq. his nimia superstitione nihil abnuendū putaret, quos sibi libitum esset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

ἀπαίρει τῷ ὑπηκόων ἀναλωθῆναι συνέβη πλῆθος ἀλίγων ἅπαντας. ἐκ τούτου δ' Ἀμμωνίωι δι' τὸ πρὸς Πτολεμαῖον τὸν μιννάου μῖσος, ἀρέταν ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' ὕστερον ὑπὲρ τῶν ἰουδαίων, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρος δ', πέλλαν ἑλών, ὅπι γέρασα ἦει πόλιν, τῷ θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ ξίσι τοῖς φρουροῖς προβόλοις ὑποτειχίσας, διὰ μάχης τὸ χωρίον καθαλαμβάνει. καὶ στρέφεται ἐπὶ γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὸν ἀπόχου φάραγγα καλουμένην, ἐφ' οἷς γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἑλών, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ προδήσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, ξία πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τῶ ἔθνους προσεδέχθη διὰ τὴν δύναμιαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τῶ πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. τεταρταίας γ' προϊόδοις πυρετῷ συνοχλούμενος, ᾠήθη διαχρήσασθαι τὴν νόσον, πάλιν ἀψάμενος στρατιωτικῶν, διὸ δὴ στρατείας ἀνῆκεν ἑαυτὸν ὑπηδιδοὺς, ἐκ βιαζόμενος ὑπὸ δύναμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπήλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις στρεφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη. καταλείπει γ' τὴν βασιλείαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πεπεισμένος ταύτῃ μάλιστα νεῶ ὑπακούσαι τοῖς ἰουδαίοις, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτὸ μακρὰν ὑποδέουσα, καὶ τὰς παρανομίας ἀθυστομήν, τὸν δῆμον εἰς δύνοιαν προσηγάγετο. καὶ ὁ δὴ μὲν τῆς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὰρ ἡ ἀρχῆς τὸ γύναιον, διὰ δόξαν δυσεβείας. ἠκείβου γὰρ δὴ τὸ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, διὰ τε τὴν ἡλικίαν ὑποδείκνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον. ἢ ὡς τε συνοχλεῖν πρὸς τῷ ὅλων, τὸν γ' νεώτερον ἀριστόβουλον, διὰ θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην. ὠφαύονται γ' αὐτῇ ἐς τὴν ἐξουσίαν φαρισαῖοι, συνάγμά τι ἰουδαίων, δοκοῦν δυσεβέστερον εἶ τῷ ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρους ἀφηγεῖσθαι. τούτοις πρεσβὺν δή τι προσεῖχεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη πρὸ τὸ θεῖον. οἱ γ' τὴν ἁπλότητα δ' ἀνθρώπου κ' μικρὸν ὑπόντες, ἤδη ἐκ διοικηταὶ τῷ ὅλων ἐγίνοντο, διώκειν τε, ἐκ κατάγειν οὓς ἐθέλοιεν, λύειν τε καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲ ὑποκλαύσεις δ' βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ γ' ἀναλώματα, καὶ αἱ δυχέρειαι, δ' ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἰῶ τὰ μείζω διοικεῖν, δύναμίν τε ἀεὶ συγκροτοῦσα, ἁπλασίονα κατέσησε, καὶ ξενικὴν συνήγαγε ἀπ' ὀλίγων, ὡς μὴ μόνον κρατυύεσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβερὰν τοῖς ἔξωθεν εἶ δυνάσαις. ἐκράτει γ' τῷ μὲν ἄλλων αὐτὴ, φαρισαῖοι δ' αὐτῆς. διοχλύει γοῦν τινα τῷ ὑπεναντίων, φίλον ἀλεξάνδρῳ γεγυμνασμένον, κτείνουσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γεγονέναι πρὸ τῷ ἀνασταυρωθέντων ὑπὸ τῶ βασιλέως ὀκτακοσίων. ἐπῆγον γ' τὴν ἀλεξάνδραν εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους διαχειρίσασθαι, τῷ παροξυναίτων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐνδιδούσης δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, αὐτὴ-

ρων οὓς ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. προσφαίνεται γ' ἀριστοβούλῳ τῷ κινδυνεύοντων οἱ φρόνειν δοκοῦντες. κἀκεῖνος πείθει

πεῖθῃ τ̃ μητέρα, φείσασθαι μ̃ δι' τὸ ἀξίωμα τ̃ ἀνδρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτὰς, εἰ μὴ καθαρὰς ὑπείληφεν, ἐκ τ̃ πόλεως. οἱ μ̃ ὖν δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθησαν κατὰ τ̃ χώραν. ἀλεξάνδρα δ' ἐκπέμψασα ὅτι δαμασκὸν εἶχον, πρόφασις δ' ἦν πτολεμαῖος ἀεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένην. πρεσβεύει δ' τ̃ ἀρμενίων βασιλέα προσπαθοῦσαν πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα κλεοπάτραν, συνθήκας καὶ δώρεις ὑπηγάγετο. φθάνει δ' ἐκεῖνος ἀπανασὰς δι' τὰς οἰκοι ταραχὰς, ἐμβεβληκότος εἰς τ̃ ἀρμενίαν λουκόλλου. κἀν τούτῳ νοσούσης ἀλεξάνδρας, ὁ πρότερος τ̃ παίδων ἀριστόβουλος τ̃ κρείττονα ἁρπάσας μ̃ τ̃ οἰκετῶν, εἶχε δ' πολλοὺς καὶ πάντας δύνοις δι' τ̃ θερμότητα, κρατεῖ μ̃ τ̃ ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφορεῖς ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τ̃ ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τὸν τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας ἀριστοβούλου καθείρξυσιν εἰς ἀντωνίαν. φρούριον δ' οὕτω τῶν βορείων κλιμάτων τὸ ἱερὸν προσαγορεῦον, πάλαι μὲν ὡς ἔφην βαρὶς ὀνομαζόμενον, αὖθις δ' ταύτης τυχὸν δ' προσηγορίας, ὑπὸ κατήσαντος ἀντωνίου, καθάπερ ὑπό τε τ̃ σεβαστοῦ, καὶ ἀγρίππα, σεβαστοῦ, καὶ ἀγρίππας, πόλεις ἕτεραι μετονομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπεξελθεῖν ἀλεξάνδραν τ̃ ἀριστόβουλον, τ̃ ταδέλφῃ καταλύσεως, τελευτᾷ διοικήσασα τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ἐννέα. ἐκλειπόμενος μ̃ οὖν τ̃ ὅλων ὑρκανὸς, ὢ ἐζῶσα τ̃ βασιλείαν ἐνεχείρισε. δυνάμει δ' καὶ φρονήματι, προέχειν ὁ ἀριστόβουλος. ἠμφισβήτουν δ' αὐτοῖς περὶ τ̃ ὅλων συμβολῆς περὶ ἱεριχοῦντα καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τ̃ ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τ̃ ἀριστόβουλον. ὁ δ' μ̃ τ̃ συμμεινάντων φθάνει συμφυγὼν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, καὶ κυριεύσας τ̃ πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων, ταῦτα δ' οὖν ἡ ἀριστοβούλου γυνὴ μ̃ τ̃ τέκνων, ἀμέλει πρὶν ἀπηλεῦσε πάθους, διελύθησαν, ὡς τε βασιλεύειν μ̃ ἀριστόβουλον, ὑρκανὸν δ' ἐκποιεῖται τ̃ ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ ἀδελφὸς βασιλέως. ὅτι τούτοις ἀλλαγῇσι ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ λαῷ πρεσβῶτος φιλοφρόνως ἀλλήλους ἀπησπάσθησαν, δημιφθαν τὰς οἰκείας. ἀριστόβουλος μ̃ οὖν, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τ̃ ἀριστοβούλου οἰκείαν.

matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque soliciat: Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnésque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cõiugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verùm Aristobulus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia vt præmisimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquam grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, vt regnum quidem Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterũ complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

Am. lib. 14. cap. 1.

Κεφάλαιον ε'.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ,

Δεος ἦ τοῖς τε ἄλλοις τ̃ ἀριστοβούλῳ διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα ἀντιπάτρῳ πάλαι διαμισουμένῳ. ἦν δ' οὖν ἰδουμαῖος προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τ̃ ἄλλης ἰσχύος πρώτων τῶν ἔθνους. ὁ αὐτὸς ἦ ἅμα καὶ τ̃ ὑρκανὸν ἀρέτα προσφυγόντα τ̃ βασιλεῖ τ̃ ἀραβίας, ἀναπεισθεὶς τ̃ βασιλείαν ἐπῆλθε, καὶ τ̃ ἀρέταν δέξασθαί τε τ̃ ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ὅτι τ̃ ἀρχὴν. πολλὰ μὲν τ̃ ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τ̃ ὑρκανὸν, παρῆνει δέξασθαι. καὶ ὡς πρέπον εἴη τὸν ἕτερον λαμπρᾶς προεστῶτα βασιλείας, ἁρπάζειν χεῖρα τοῖς ἀδικουμένοις. ἀδικεῖσθαι ἦ ὑρκανὸν, στερηθέντα τ̃ καὶ τὸ πρεσβεῖον αὖτῳ προσηκόσης ἀρχῆς. προσκαθισάσας ἦ ἀμφοτέρας, νύκτωρ ἀπαλαβὼν ὑρκανὸν, τῆς πόλεως ἀποδιδράσκει, καὶ σωτόνῳ φυγῇ χρώμενος, εἰς τὸν καλούμενον πέτραν διασώζει. βασιλεῖον αὖτη τ̃ ἀραβίας ἐστίν. ἔνθα τ̃ ἀρέτα τ̃ ὑρκανὸν ἐγχειρίσας,

Mortuus verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlque admonebat quòd eũ deceret regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manũ porrigere: Hyrcanũ autem iniuriã pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cũ Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóque cursu in oppidũ quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regio. Ibi postquã Hyrcanum in manum regis Aretæ tradidit,

Ant. lib. 14. cap. 2. 3. 4.

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus immiuens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damascum venit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus vtrisque, vt sibi potiùs adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit Romanorum, eis Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Areta exIudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quàm regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúsque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quódque iustè regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cùm iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

ἢ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δ' ἀδῶρος ὑπελθὼν, δουῖναι δύναμιν αὐτῷ πείθει τὴν κατάξουσαν αὐτόν. ἰὼν δ' αὐτὸς, πεζῶν τε ἢ ἱππέων, πέντε μυριάδες, πρὸς ἰὼν ἐκ ἀντέχειν ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἂν ἔφθη κρατὸς ληφθεὶς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπανασὰς αὐτῷ τοῖς κατ' ἐξ, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ἀρωμένης ὑπὸ πομπηίου μάγνου, πολεμοῦντος πρὸς πτολεμαῖον. ὡδαγωγούμενος δ' εἰς δαμασκὸν, ἐαλωκυῖαν προσφάτως ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, ἐ τούτους μετασήσας, ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἐνώθετο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἐπείχθη. παρελθόντος δ' αὐτοῦ εἰς τὴν χώραν, πρέσβεις δ' θεν ἦκον ὡδᾷ τῷ ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἑκάτερος δεσμῷ βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ὁπότερος θεν τῇ δικαίᾳ, τὰ παρὰ ἀριστοβούλου τετρακόσια τάλαντα. τοσοῦτον γὰρ λαβὼν σκαῦρος, ὑπεκηρυκεύετο πρὸς τὸν ὑρκανὸν, καὶ τοὺς ἄραβας, ἀπειλῶν ῥωμαίους καὶ πομπήϊον, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτης καταπλαγείς, ἐ πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ ἀπέρχεσθαι τὸ μὴ ἁλῶναι, πᾶσαν ἢ τὴν δυνάμιν ὑπεκλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, ἐ περὶ τὸν καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους κτείνει, μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπάτρου φαλλίωνα. ὑρκανὸς ἢ καὶ ἀντίπατρος τὴν ἀράβων ἀφαιρεθέντες, μετέφερον ὅπλα τοῖς ἐναντίοις τὴν ἐλπίδα. καὶ ἐπειδὴ πομπήϊος ὅπλων τε συρίαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν παραφθάνουσι, καὶ δίχα δώρων, αἷς καὶ πρὸς ἀρέταν δικαιολογίαις χρώμενοι κατηγόρουν, μισῆσαι μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ὅπως τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τῇ τέρπῳ καθ' ἡλικίαν πρεσβύτατα. οὐ μὴν ἀλλ' ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ σκαύρᾳ δωρεοδοκίᾳ, παρὼν τε καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἰών, βασιλικώτατα κεκοσμημένος ἑαυτόν. ἀδοξήσας ἢ πρὸς τὰς θεραπείας, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς χρείαις ταπεινότερον τοῦ ἀξιώματος, ὅτε διοσπόλεως χωρίζεται. πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας πομπήϊος, πολλὰ καὶ τῇ πρὸς ὑρκανὸν ἱκετευόντων, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τὴν τε ῥωμαϊκὴν δυνάμιν, καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς συρίας ξυμμάχους. ἐπεὶ ἢ παρελαύνων πέλλαν, ἐ σκυθόπολιν, ἦκεν ἐς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, κατὰ τὴν μεσόγειον ἰόντων, ἀκούσας συμπεφυγμένον τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δὲ ὄρος ἰσχυρὸν τῇ πάνυ φιλοτίμως ἐξοκοδομημένον ὑπὸ ὄρους ὑψηλοῦ κείμενον, πέμψας, καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τοῦ ἢ, ἰὼν μὲν ὁρμὴ καλουμένῳ διαστοκώτερον, ὀχυρὸν δυνάσθαι μᾶλλον, ἢ ὑπακοῦσαι. καθεώρα ἢ τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, καὶ παρήνουν οἱ φίλοι σκέπτεσθαι τὴν ῥωμαίων ἰσχύν, οὖσαν ἀνυπόστατον. οἷς πειθεὶς κάθεισι πρὸς πομπήϊον, καὶ πολλὰ μὲν τὸ δικαίως ἄρχειν ὁμολογηθεὶς, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἕρυμα. πάλιν τε τὰ δελφοῦ προκαλουμένου καταβαὶ, καὶ θελεχθεὶς μὲν τῇ δικαίῳ, ἀπεστη μὴ κωλύοντος τὸ πομπήϊου. μέσος δ' ἰὼν ἐλπίδος καὶ φόβου. καὶ κατῆει μὲν, ὡς δυσωπήσων πομπήϊον παντ' ὀπίσθιον αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὸ ἄκρον, ὡς μὴ προκαταλύειν δόξῃ ἑαυτόν.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴν τοι πομπήϊος ἐξίσασθαί τε τῷ φρικείων ἐπέ- A
λυσεν αὐτῷ, καὶ ἀδάγγελμα τῷ φρουράρχων ἐχόντων μόνας πειθαρχεῖν ταῖς αὐτογράφοις ἐπιστολαῖς, ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἑκάστοις γεγράφειν ἀνιχωρεῖ, ποιεῖν δὲ τὸ προσταχθέν, ἀγανακτήσας δ', ἀνεχώρησεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ παρεσκεύάζετο πολεμεῖν πρὸς πομπήϊον. ὁ δέ, ὡς ἐν ἐλίδου χρόνου τὰς ἀδαστάσεις, δι-
θέως εἶπετο, καὶ προσεπέρρωσε τὴν ὁρμὴν ὁ μιθριδάτου θάνατος· ἀγγελθεὶς αὐτῷ περὶ ἱεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τῶν ἰουδαίων πίστατον, φοινικά τε πάμπολλον, καὶ βάλσαμον φέρει. τέτο λίθοις ὀξέσιν ὑπιτέμνοντες B
τὰ βρέμνα συλλέγουσι τὰς ἐκ μακρύων. καὶ στρατοπεδ δυσάμενος ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἡμέραν, ἔωθεν ἠπείγετο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς δὲ τὴν ἔφοδον ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπέστη, χρημάτων τε ὑποχέσει, καὶ τῷ μετὰ τὴν πόλεως ὑπεξέπειν καὶ ἑαυτὸν, χαλεπαίνοντα κατασέλλει τὸν πομπήϊον. ὑ
μὴν τι τῶν ὡμολογημένων ἔπραττε. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς κο- C
μιδῆς τῶν χρημάτων πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀειτοβέλα φρονοῦντες, ἤδη ἐν τῇ πόλει δέχονται. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας πομπήϊος, ἀριστόβουλον μὲν ἔφρύρει, πρὸς δὲ τὴν πόλιν ἐλθὼν, προσεσκόπει πῇ προσβάλλῃ, τήν τε ὀχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμεταχείριστον ὁρῶν, καὶ τὸ περὶ τὰ τάφρα φοβεόμενος, τό τε ἱερὸν ὄντος τὸ φάραγγος, ὀχυρώτατα τετει- D
χισμένον. ὡς τε τὸ ἄστεος ἀλισκομένου, δυτέραν ἔτι καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις ὑποστρωτὸν ἦν ὑπὲρ πολλοῦ χρόνου, στάσις τῶν ἔνδον ἐμπίπτει, τῶν μὲν περὶ ἀριστόβουλον πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα, τῶν δὲ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων, ἀνοίγειν πομπηίῳ τὰς πύλας. πολὺ δὲ τούτοις εἰ- E
σῆει δέος, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῶν ῥωμαίων δύταξίαν. ἡττώμενον δὲ τὸ ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀνεχώρει, καὶ τὴν συνάπτουσαν ἐπ' αὐτῷ τῇ πόλει γέφυραν ἀποκόψαντες ἀπεῖχεν εἰς ἑκατὸν παρεσκεύάζοντο. τῶν δὲ ἑτέρων δεχομένων ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια ὑποδιδόντων, ὅπῃ μὲν ταῦτα πομπήϊος ἕνα τῶν ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν πείσωνα, εἰσπέμπει με- F
τὰ στρατιᾶς. ὃς δεξαλαβὼν φερυρᾷ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ τῶν εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφυγότων οὐδένα λόγοις ἔπεισε συμβῆναι, τὰ πρὸς εἰς προσβολὰς ὥρμίζεν, ἔχων τοὺς περὶ τὸν ὑρκανὸν, εἰς τε τὰς ὑπονοίας, καὶ τὰς ὑπηρεσίας προθύμους. αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα τὴν τάφρον ἔχου καὶ τὴν φάραγγα πᾶσαν ὕλην συμφορούσης τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δὲ ὦν τὸ ἀνάπλεθρον, δεξὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῶν ἰουδαίων πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν. καὶ ἀτέλεστος ἔμεινε τοῖς ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ὑπερῶν ὁ πομπήϊος ἐν αἷς πάντος ἔργου δεξὰ τὴν θρησκείαν χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοὺς στρατιώτας. ὑπὲρ G
μόνου δὲ τὸ σώματος, ἀμυνόντας καὶ τοῖς σάββασιν. ἤδη δὲ ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς ὑπιστήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν τὰς ἐκ τύρου κομισθείσας μηχανάς, ἐπειρᾶτο τῶν τείχους. ἀνέστελλον δὲ οἱ πετροβόλοι τοὺς καθυπερθε κωλύοντας. ἀντεῖχον δὲ ὅπῃ πλεῖστοι οἱ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguissima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius incisio lapidibus acutis robore stillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctasset, mane in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus: supplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamen quicquã eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutissima munitione circumdatum, vt etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęsitante, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem sociis bellum geri potius regémque liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abcisso, vt ad vltimum vsque resisteret, instruebatur. Cùm autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisque domum regiam tradidissent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. Hisque præsidiis in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacé persuadere poterat, omnia quæ circũ erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad cõsilia conferenda, & ad efficienda quę iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad partes septẽtrionales fossámq; vallemque replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per se opus esset difficilimũ, propter immensã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterent, mansisset que labor imperfectus, nisi Pópeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abstinere cõpellit, per eos aggerẽ cumulare præcepisset inhibitis à prelio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiam per sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotísque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent.

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligétissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcẽdere ausus est Sylłę filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, salutí quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione successis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atque adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiũ purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriisque tantùm finibus circumclusit. Instaurauit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quã Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itémque Azotũ, & Iamniam, & Aretusã:

ἐνθα δὴ τ῀ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος ἅτε ἄλλα τ῀ καρτερίας τοῖς ἰουδαίοις ἀπιθανόμασε, κ῀ μάλιστα τὸ μηδὲν ὠφελύσας τ῀ς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνθλουμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, κ῀ οἱ ἁγνισμοὶ, ⸋ πᾶσα θεραπεία κατὰ τάκριβὲς ἐξετελεῖτο τ῀ῷ θεῷ, κ῀ οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν ταῖς ἰδίαις χερσὶ τ῀ῷ βωμῷ φονεύομένοι, τ῀ῷ κατ' ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέσησαν. ξίτῳ γὰρ μέσῃ τ῀ς πολιορκίας, μόλις ἕνα τ῀ῶν πύργων καταῤῥίψαντες εἰσέπεσον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ γὰρ ὡρῶτος ὑπερβαίνων τολμήσας τὸ τεῖχος, σύλλα παῖς λεῖ φαύστος κορνήλιος. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατονταρχαι δύο, φερύσιος κ῀ φάβιος. εἵπετο γ῀ ἑκάτῳ, τὸ ἴδιον ξῖφος, ⸋ θέοντες πανταχῆ τοὺς ἰουδαίους, ἕκτεινον, οὓς μὲν τ῀ῷ ναῷ περιφθύγοντας, οὓς δ' ἀμυνομένους περὶ ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τ῀ῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ὑπόντας βλέποντες, ἀθορύβως ὅπῃ τ῀ς θρησκείας ἔμειναν. ἀπένδοντες γ῀, κ῀ θυμιῶντες ὑπερφάτζοντο, κ῀ τ῀ῶν θεὸν τὸ θεῖον θεραπείαν ἐν δευτέρῳ τὴν σωτηρίαν τιθέμενοι. πλεῖστοι δὲ ὑπὸ τ῀ῶν ὁμοφύλων ἀπιστασιαστῶν ἀπηνεῖτο, κ῀ χ῀ῖ τ῀ῶν κρημνῶν ἐῤῥίπτουν ἑαυτοὺς ἄπειροι, ⸋ τὰ περὶ τὸ τεῖχος δὲ ἔνιοι μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπεφόρησαν, κ῀ συγκαταφλέγονται. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀπηρέθησαν μύριοι κ῀ δισχίλιοι. ῥωμαίων γ῀ ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροὶ, θαυμασία δ' ἐγένοντο πλείους. ὑδὲν δ' ἔτους ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τὸ ἔθνους, ὡς τὸ τέως ἀόρατον ἅγιον ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τ῀ ἀλλοφύλων. παρελθὼν γοῦν αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τ῀ ναὸν, ἐνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρῆναι τ῀ῷ ἀρχιερεῖ, τά τ' ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε κ῀ λύχνους, κ῀ τράπεζαν, κ῀ σπονδεῖα, κ῀ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, ⸋ τ῀ ἱερῶν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. ὅτε γ῀ τούτων, ὅτ' ἄλλου τινὸς τ῀ῷ ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ καὶ μ῀ῖαν τ῀ ἀλώσεως ἡμέραν, καθαρὰν τε τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐπέλυσε, κ῀ τὰς ὀφ῀ ἕθους ἐπιτελεῖν θυσίας, αὖθις ἀποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, ἅτε ἄλλα τε θυμότατον ἑαυτὸν ἐν τ῀ῇ πολιορκίᾳ παρασχόντα, κ῀ διότι τὸ κατὰ τ῀ χώραν πλῆθος ἀπέσησεν ἀριστοβούλῳ συμπολεμεῖν ὡρμημένον. ἐκτύτε ὅπερ ἐῶ πρόσθεν ἀγαθῷ στρατηγῷ τ῀ λαὸν δυνοίᾳ πλέον ἢ δι' ἀρετὴν προσηγάγετο. ἐν γ῀ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη κ῀ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ' αὐτὸς κ῀ θεῖος αὐτῷ. ⸋ τοὺς μ῀ αἰτιωτάτους τὸ πολέμου πελέκει κολάζει. φαῦστον γ῀ κ῀ τοὺς μετ' αὐτὸ γυναίως ἀγωνισαμένους, λαμπρεῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τ῀ῆτε χώρᾳ κ῀ τοῖς ἱεροσολύμοις ὑπετάττει φόρον. ἀφελόμενος γ῀ τὰ ἔθνους, κ῀ τὰς ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑπέταξε τῷ κατ' ἐκεῖνο καιρὸ῀ ῥωμαίων στρατηγῷ κατατεταγμένῳ, αἵ τινῶν εἰσὶ χρηματίζουσαι τῷ κατὰ τὴν κοίλην συρίαν ἑλληνίδων πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις προσέκλεισεν. ἀνακτίζει γ῀ κ῀ γάδαρα, τὸν ἰουδαίων κατεστραμμένων, χαδαείτη τινὶ τ῀ ἰδίων ἀπελευθέρων δημοτείῳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δ' ἀπ' αὐτῶν, ⸋ τὰς ἐν τ῀ῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν, ἵππον, σκυθόπολίν τε, ⸋ πέλλαν κ῀ σεμάρειαν, κ῀ μάρισαν, πρὸς αἷς, ἄζωτον, κ῀ ἰάμνιαν, κ῀ ἀρέθουσαν,

ὁμοίως

ὁμοίως ἡ τὰς Γαλλίους, Γάζαν, Ἰόππην, Δῶρα, τὴ πάλαι μὲ, πράτωνος πύργον καλεμένην, ὕστερον ἡ μεγαλοπρεπῶς ὑφ' ἡρώδε βασιλέως λαμπροτάτοις κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν καισάρειαν. ἃς πάσας τοῖς ἰδίοις ἀποδοὺς πολίταις, κατέταξεν εἰς τὴ συριακὴν ἐπαρχίαν. Γαλλοὺς δὲ ταύτῃ τε καὶ τὴ Ἰουδαίαν καὶ τὰ μέχρις αἰγύπτε καὶ διφράτε σκαύρῳ δόντι, καὶ δύο τάγματα, αὐτὸς δὲ χιλίας εἰς ῥώμην ἀπῄει, τὴ ἀριστόβουλον ἄγων μετ' ἐλαχίστης αἰχμαλωσίας. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος μὲ, ἀλέξανδρος, ἐκ τε ὁδε ἐξεδιδράσκει. σὺν ᾗ τοῖς ἀδελφαῖς ὁ νεώτερος ἀντίγονος, εἰς ῥώμην ἐκομίζετο.

A nec non & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: eásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit; minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

Κεφαλ. ς'.

Κατὰ τοῦτο σκαῦρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐμβαλὼν, τὰ μὲν πέτρας εἴργετο τῆ δυσχωρίας. ἐπόρθει ἡ τὰ περὶ πέλλαν, κἀν τούτῳ ἡ κακοπαθῶν ἐλίμωττε μὲν ἡ στρατιὰ, καὶ παρὰ τούτου ὑπεκαύδα· δι' αὐτομάτου τὰ πρόσφορα πέμπων, ὅν ἐ καθίστη σκαῦρος ὅπως συνθῆ παρὰ τὸν ἀραβάρχην, ὅπως ὅτι χρήματα ἐξαλύσαιτο τὸν πόλεμον. πείθει δ' ὁ ἀραψ, ξιακόσια δ' ἕνα τάλαντα, καὶ παρὰ τούτοις σκαῦρος ἔζησε τὰ ἀραβίας τὴ δύναμιν. ὁ δ' ἀποδρὰς τὸν ἀριστοβούλε παίδων πομπήϊον ἀλέξανδρος χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρὺς ἦν ὑρκανῷ, καὶ τὴ ἰουδαίαν κατεῖχεν. ἐδόκει δ' αὖ ταχέως καταλῦσαι αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥῆξαν ὑπὸ πομπηίε τεῖχος ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάῤῥει προσελθών, εἰ μὴ γαβίνιος εἰς ταχεῖαν πεμφθεὶς σκαύρῳ δεδόχος, τά τε ἄλλα γενναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δ' δείσας προς τὴ φοβερὸν δύναμίν τε πλέον συνειλεγμ, ὡς γενέσθαι μυρίους μὲ ὁπλίτας, χιλίους δ' ἑ ἱππακοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ ὀπτιδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μεχαιρεμοῦντα προς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος δ' μὲν μάθεως δ στρατιᾶς μάρκον ἀντώνιον προπέμψας, αὐτὸς εἵπετο τὴ ὅλην ἔχων δύναμιν. οἱ δ' περὶ αὐτίπατρον ὁπλῖται, ἑ τὸ ἄλλο πᾶγμα τῆ ἰουδαίων, ὧν μάλιχος ἦρχε ἑ πειθόλαος, συμμίξαντες τοῖς περὶ μάρκον αὐτώνιον ἠλαύνοσαν, ὑπλεύτην ἀλεξάνδρῳ, καὶ μετ' οὐ πολὺ παρὰ τῇ φάλαγγι γαβίνιος. ἐνεμένετο δ' τὴν τῆ πολεμίων δύναμιν ἔχ ὑπομένας ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, ἑ πλησίον ἤδη ἱεροσολύμων γενόμενος, ἀσφαλίζεσθαι συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὸ μάχιμον ἑξακισχιλίους ὑποβαλὼν, ὧν ἑξακίσχιλοι μὲν ἔπεσον, ἑξακίσχιλοι δ' ἐζωγρήθησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς ἀλέξανδρειον. γαβίνιος δ' προς τὸ ἀλέξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπεὶ δὴ πολλοὶ δοῦρεν ἐστρατοπεδεύμενοι, ἐπειρᾶτο συγγνώμης ὑποδέχεσθαι, περὶ τῆ ἡμέρτημένων, πρὸ μάχης αὐτοὺς προσσυγγένεσθαι. μηδὲν δ' μέτριον φρονοῦντων ὑποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν ἐρυμνοτάτοις. κατὰ τοῦτον ἀρίστευσε τὸν μάχιμον, ὁ ἡγεμὼν μάρκος αὐτώνιος, παντὸς μὲν ἀγαθοῦ φανεὶς, ἀνδρὸς δ' ἄντως. γαβίνιος δ' τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον καταλιπὼν, αὐτὸς ἀπῄει, τὰς μὲν ὀρθωθείσας πόλεις, καθίδρυσε, τὰς δ' κατεστραμμένας, ἀνακτίζων. συνεπολίσθησαν γοῦν τούτου καλέσαντος, σκυθόπολίς τε, καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδὼν, καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνια, καὶ ῥάφια, καὶ μαρισά τε, καὶ δῶρος, καὶ γάζακα,

Interea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt ccc. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cógregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæámque depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque a Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Arabiæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáque Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant, iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autem, quòd tum in vnum conferta hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cúmq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissíque sex millibus, quorum tria viua capta sunt: tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisque interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

CAP. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. Ant. lib. 14. cap. 9.

Ant. lib. 14. cap. 10.

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementiùs vrgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoscì delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio marris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis, quarto Hiericò, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nõ multo pòst euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito quòd Gabinius Sisennam & Antonium & Seruilium duces cõtra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere depositò, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicãdo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v. m. propè verò ad duo millia in quendam tumultum confugerunt. cæterique mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Imperum autem Romanorum suprà quam poterat, per biduum remoratus postremò capitur, & cũ Antigonio filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano, & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexãder Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

Ant. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 13.

ἢ ἄζωτος, ἄλλαι τε πολλαὶ τῶν οἰκητόρων ἀσμένως ἐφ' ἑκάστην συνθεόντων. μὴ ἧττον τῶν ἔνδον ἐπιμέλειαν ἐπανελθὼν ποιεῖς τὸ ἀλεξανδρεῖον, ἐπερρώσατο τὴν πολιορκίαν, ὡς τε ἀλέξανδρος ἱκετεύων πρὸς ἅπαντας, ἐπιχειρηκέναι τε πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθῆναί τε τῶν ἡμαρτημένων δέομαι, καὶ τὰ συμμένοντα φρούρια παραδοῦναι, ὑρκανίαν, καὶ μαχαιροῦντα. αὐθις ἧκε καὶ τὸ ἀλεξανδρεῖον ἐνεχείρισεν. ἃ πάντα γαβίνιος ἀναδούσης τῆς ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιντο δ' ὑστέρου πολέμου. παρὼν δὲ, μεγαλοσμύρνην τὸν γαβίνιον, κατὰ δίκην τῶν ὅτι τῆς ῥώμης ἀγχιμαλώτων, τέ τε αὐδρὸς, καὶ τῶν ἄλλων τέκνων, μὴ δὲ ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα γαβίνιος ὑρκανὸν καθαγαγὼν, καὶ τῷ ἱερῷ ἀνδρὸς κηδεμονίαν αὐτῷ, καθίστησι τῷ ἄλλῳ πολιτείαν, ὅτι πρασία τῶν ἀρίστων. διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις πρόσαξας, τὸ δὲ γαδάρεις. οἱ δ' ἵνα συντελῶσιν εἰς ἀμαθουῦτα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς ἱερειχουῦτα κεκλήρωτο, καὶ τρὶ πέμπτῳ σέπφωρις ἀνεδείχθη πόλις δ' γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ δ' ἐξ ἑνὸς ὄνπερ ἀρχείας ἐλευθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διῳκοῦντο. μετ' ὀ πολύ γε μὲν αὐτοῖς ἀρχὴ γίνεται θορύβων, ἀεισόβουλος ἀποδρὰς ἀπὸ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς ἰουδαίων ὄνπερ ἀνεῖσεν, τοὺς μὲν, ὄνπερ θυμοῦντας μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲ πρῶτον καταλαβόμενος τὸ ἀλεξάνδρειον, ἀπατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ γαβίνιος ἀπὸ σισέννα καὶ αντωνίῳ καὶ σερουιλίῳ στρατιὰν ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀνεχώρει ὅτι μαχαιροῦντος. ἐκ τοῦ μὲν ἄρχοντος ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δ' ἐσπάνιζε τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μετὰ χιλίων. ῥωμαῖοι δ' ἐπικολούθουν, καὶ γλυκυμένης συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τ' ἀρισόβουλον διεκαρτέρουν γλυκαίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιαθέντες ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, φεύγουσι δὲ δισχίλιοι εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀεισοβούλῳ διακόψαντες τ' φάλαγγα τῶν ῥωμαίων εἰς μαχαιροῦντα συνελαύνονται. ἔνθα δὴ τὸν πρώτου ἐπέρασαν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρειπίοις σκαυλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν ἂν ἄλλων συναθροίσειν δύναμιν, ἀνοχλούντος τοῦ πολέμου διδόντος, καὶ τὸ φρούριον κακῶς ὠχύρα. προσπεσόντων δὲ ῥωμαίων, ὅτι δύο ἡμέρας ἀντέχων ὑπὸ δύναμιν, ἁλίσκεται, καὶ μετ' ἀπηγόνος τ' παιδὸς, ὃς ἀπὸ ῥώμης ἀπὸ συναπέδρα, δεσμώτης ὅτι γαβίνιον ἀπήχθη, καὶ ἀπὸ γαβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. τοῦτον μὲν οὖν, ἡ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δίπλῃ εἰς ἰουδαίαν, γαβινίου δι' ὑποσολῶν δηλώσαντος, τῇ ἀεισοβούλου γυναικὶ τοῦτο αἰτήσαντος δ' ἀπόδοσιν τῶν ἐρυμάτων ὁμολογηκέναι. γαβινίῳ δ' ὅτι πάρθους ὡρμημένῳ στρατεύειν γίνεται πτολεμαῖος ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπ' εὐφράτου, κατῆλθεν εἰς αἴγυπτον, ὑπισχνεῖσθαι εἰς ἅπαντα χρήσιμος εἶναι τ' στρατιᾷ, ὑρκανῷ καὶ ἀντιπάτρῳ. καὶ γὰρ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖτον, καὶ ὑπηκόους, ὁ ἀντίπατρος παρεσκεύασε. καὶ τοῖς ταύτῃ ἰουδαίοις φρουροῦσι τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολὰς, παρεσκευάσατο γαβίνιον ἔπεισε. τῆς δ' ἄλλης

συνείας ποιεῖς τὸν γαβινίου χωρισμὸν καινοποιήσας, καὶ ἰουδαίους πάλιν ἀπέστησεν ἀλέξανδρος ὁ ἀρισοβούλου

μεγίστου

μεγίστω ἢ συγκροτήσας; δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς A
κ' τ χώραν ῥωμαίοις ἀνελεῖν. ϖρὸς ὁ γαβίνιος δέ-
σας, ἤδη ἢ παρὼν ἀπ' ἀρχῆς τοῖς τῆδε θορύβοις ἦ-
πειλμένος, δπί τινας μ τῶν ἀφεστώτων ἀντίπατρον ϖρε-
πέμψας μετέπεσε, συνέμβιον ἢ ἀλεξάνδρω ξεῖς μυ-
ριάδες, κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ὅπως ἔξεισι ϖρὸς
μάχην, ὑπλίτων δ' οἱ ἰνδαῖοι, κ συμβαλόντων ϖρὶ
τὸ ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μ ἀναιρεῶνται. τὸ ἢ λοιπὸν
πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. & γαβίνιος ἐλθὼν εἰς ἱερο- B
σόλυμα, ϖρὸς τὸ ἀντίπατρου βέλτιμα κατεστήσατο τ
πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας, ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ,
& μιθριδάτην κ ὀρσάνην φυγόντας ἐκ παρθων, χρύ-
φα μ ἀπέπεμψε, ὡδὰ ἢ τοῖς στρατιώταις ἔλεγλε ἀπο-
δραναι. κἂν τότω κρᾶτος αὐτῷ δόξοχος ἐλθὼν, πα-
ραλαμβάνει συρίαν. ἔδοξε εἰς τ ὅπι ϖαρθυς στρατείαν,
τόν τε ἄλλον τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ναῶ χρυσὸν πάντα πε-
ριεῖλε, κ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀϖέχετο ϖομ- C
πήϊος. δόξαβας ἢ τ εὐφράτου, αὐτός τε ἀπώλετο, κ ὁ
στρατὸς αὐτοῦ. ὧνπερ ὧν, ἃ νῦν καιρὸς λέγειν. πάρθους ἢ μ
τ κρᾶτος ὑπὸδραβαίνειν εἰς συρίαν ὠρμημένους, ἀνέ-
κοπτε κάσσιος εἰς τ ἐπαρχίαν δραφυγών. ϖροϊσισάμε-
νος δ' αὐτῷ ὅτι ἰουδαίαν ἠπείγετο. κ ταριχαίας μ
ἐλών, εἰς ζισμυρίους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει
ἢ & πειθόλαον, τοὺς ἀρισοβύλε στασιαστὰς ὑπισωι-
στάντα. τῷ φόνῳ ἢ ἐπὶ σύμβουλος ἀντίπατρος. τότω γὰρ
μαντι γυναῖκα τῶν ὑπ' ἐμῶν ἐξ ἀραβίας κύπριν τοῦ- D
νομα, τέσσαρες μ υἱεῖς γίγνον). φασάηλος κ ὁ βασι-
λεὺς αὖθις ἡρώδης, ϖρὸς οἷς ἰώσηπος κ φερώρας, &
σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος ἢ τοῖς πανταχῆ δυ-
νατοῖς φιλίας τε κ ξενίαις, μάλισα ϖροσηγάγετο τὸν
ἀράβων βασιλέα, ὅθ' τ ὑπεναντίαν. καὶ ϖειδὴ τ ϖρὸς
ἀρισόβυλον ἀνείλετο πόλεμον, ἐκείνῳ ὡδὰ καθήκειν
ἔπεμψε τὰ τέκνα. κάσσιος ἢ κ σωθήκας ἠσυχάζειν
ἀλέξανδρον ἀναλογισάμενος ὅτι τ δύφεάτην ὑπέστρεψε, E
πάρθους δραβαίνειν ἀνείργων, ϖρὶ ὧν ἐν ἑτέροις ἐρῶμεν.

Κεφάλαιον ζ'.

ΚΑῖσαρ ἢ ϖομπήϊος κ τ συγλήτου φυγόντων ἐϖὶ
τ ἰόνιον ῥώμης & τ ὅλων κρατήσας, ἀϖέπεμ μ τῷ
δεσμῷ τ ἀρισοβύλου. ὡδὰδυὸ τάγματα, κ τάχος ἐϖέμψεν εἰς συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλ-
πίσας, κ τὰ ϖρὶ τ ἰουδαίαν, δι' αὐτῷ ϖροσάξεσθ. φθά-
νει ἢ ὀφθόνος, & τῷ ἀρισοβύλε ϖροθυμίαν, κ τὰς
κράσεως ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν αἰαρεθεὶς ὑϖὸ τ F
τὰ ϖομπήϊα φρονούντων, μέχει πολλοῦ μὲν ἐν τα-
φῆς ἐν τῇ παρούσῃ μετέσχεν. ἔκειτο δ' ἐν μέλιτι σωτ-
ρέμενος ὁ ἀνεχὲς αὐτῷ, ἕως ὑπ' αὐτωνίε ἰουδαίοις ἐ-
πέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος.
αἰαρεῖται ἢ κ ὁ υἱὸς αὐτῷ ἀλέξανδρος τελέκει ὑϖὸ
σκηπίωνος ἐν ἀντιοχείᾳ, ϖομπηΐε τότ' ὑπισείλαντος,
& ἡμομβίης κατηγορίας ϖρὸ τ βήματος, ὧν ῥωμαίους G
ἔβλαψε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτῷ πτολεμαῖος ὁ μιναίου
παραλαβών, ὃς ἐκράτη τ ὑϖὸ τῷ λιβάνῳ χαλκίδος,
φιλιππίωνα τ υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀσκάλωνα ϖέμπει.
κἀκεῖνος ὑποπτεύσας δ' ἀριστοβύλε γυναικὸς ἀντίγονον,
κ τὰς ἀδελφὰς αὐτῷ ϖρὸς τ πατέρα ἀπήγαγεν. ἀλλὰς
δ' ἔρωτι γαμεῖ τὴν νεωτέραν, κ μετὰ ταῦθ' ὑϖὸ τῶ

& maximâ multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) tempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius neçis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatẽ sibi sociauit: eiúsque fidei cõmendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autẽ compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

Ant. lib. 14. cap. 13.

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatẽ præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidẽ sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiũ suum Philippionẽ, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cõiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eámque postea causam

Ant. lib. 14. cap. 14.

Ant. lib. 14. cap. 15.

a patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandriam perempto filio: huiúsque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solùm Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit.

Ant. lib. 14. cap. 16. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vlterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obtarent, verumetiam, vt victui necessaria præberent militi, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vtroque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: cúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: iámque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantùm de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multáque per pessius vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Pòst autem quando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliísque rebus honorando, amicissimémque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

CAP. VIII. *De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.*

EOdem verò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cùm venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrē accusare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, velutí se patrio loco cum fratribus iniquissimè pellerent, multísque gentem iniuriis afficerent dummodo satiarentur: quódque in Ægyptum

Κεφάλαιον ή.

Κατὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου πρὸς τὸν καίσαρα παρὼν, γίνεται πρόφασις ἀντιπάτρῳ μείζονος εὐτυχοπῆς ἄπιος. δίον γοῦν ἀποδύρεσθαι δεῖ τὸ παντὸς πεφαρμάχθαι δυκῆντος ἐπὶ τῇ πρὸς πομπήϊον διαφορᾷ, καὶ δεῖ τὰδελφὸν τοῦ σκιπίωνος ὠμότητα μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμίξαι φθονερὸν πάθος, ὃ δὲ ὅτι τούτοις ὑρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς πλεονεκτικώτατα μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπεκαίνοιεν τῆς παρίου γῆς, πολλὰ δὲ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοὶ διὰ κόσμου ἐξυβείζοιεν. καὶ ὅτι τοῦτο εἰς ἄγυπτον συμμα-

συμμαχίαν, ἢ ἐπ' δυοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ κατὰ θεὸς τὴν πάλαι ἠφορῶν, καὶ τιὼ πρὸς τὴν πομπήϊον φιλίαν ἀποσκυζόμενοι. πρὸς ταῦτ' ὁ ἀντίπατρος ἀπορρίψας τιὼ ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυε τῶν τραυμάτων, καὶ πρὸ μὲν τῆς εἰς καίσαρα δυοίας, ἃ ἔφη λόγου δεῖν αὐτῷ, πεκραγέναι γὰρ τὸ σῶμα, σιωπῶντος. αἰτιῶνου ἢ θαυμάζειν τιὼ τόλμαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων υἱὸς ὢν, & ῥωμαίων δεσπότου, & τὸ νεωτερόποιος εἶ), & σασιώδης, αὐτὸς παῖδων ἔχων, ὧδε πρὸ ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν ἐπεχείρησεν ἑτέρων, καὶ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθοῦ τινὸς, δέον ἀγαπᾶν ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐρίεσθαι τραγμάτων ἐ δοῦτον δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰουδαίοις σασιάσῃ παρελθὼν, καὶ χρήσηται κατὰ τὴν δόντων ταῖς ἀφορμαῖς. τούτων καίσαρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀνεφιλύατο, ἀντιπάτρῳ ἢ δυναστείας αἵρεσιν ἔδωκεν. ὁ δὲ ὅτι τὴν τιμήσαντι τὸ μέτρον τῆς τιμῆς θέμενος, πάσης ὑπήρχοπος ἰουδαίας ἀποδείκνυται, & προσεπιτυγχάνει τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσραμμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καίσαρ ἀπέστελλεν ἐν τῷ καπιτωλίῳ χαραχθησομένας, τῆς τε αὐτοῦ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐσόμενον. ἀντίπατρος ἢ καίσαρα προπέμψας ἐκ τῆς συρίας, εἰς ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τῆς πατρίδος τοῦ πομπηίου κατεσραμμένον, καὶ τοὺς ἀπὸ τιὼ χώραν θορύβους ὑπὸν κατέστελλεν, ἀπειλητὴς ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅτι τὰ μὲν ὑρκανοῦ φρονοῦντες, ἐν ὄλβῳ, & κατ' ἡσυχίαν διώσονται, τῆς τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες. εἰ ἢ πείθοιντο ταῖς ψυχαῖς ἐλπίσι τὴν νεωτερίζειν ὅτι κέρδεσιν οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτόν τε πειράσουσιν αὖτι κινδυνόνος δεατότιν, καὶ ὑρκανὸν αὖτι βασιλέως, τύραννον, ῥωμαίοις γε μὲν καὶ καίσαρα, πολεμίους αὐτ' ἡγεμόνων, καὶ φίλων. ἃ γὰρ αὐξεσθαι μετακινούμενον ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα ἢ ταῦτα λέγων δι' ἑαυτοῦ καθίστατο τιὼ χώραν, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, νωθῆτε, καὶ βασιλείας ἀτονώτερον. φασάηλον μὲ δὴ τὸν παίδων τὸ πρεσβύτατον, ἱεροσολύμων, καὶ τὴν πέραιξ, στρατηγὸν καθίστησι. τὸ ἢ μετ' αὐτὸν ἡρώδην, ὅτι τοῖς ἴσοις ἔξειλεν εἰς τιὼ γαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὁ ἢ ὢν φύσει δραστήριος, ὕλλιν διθέως δυείσκει τοῦ φρονήματι. καταλαβὼν οὖν ἐξεκίαν τὸν ἀρχιλῃστὴν, τὰ προσεχῆ τῇ συρίᾳ καταέχοντα μετὰ μεγίστης σίφοις, αὐτόν τε σύλλαβὼν ἀποκτείνει, καὶ πολλοὺς τῶν λῃστῶν. ὃ δὴ μάλιστα τοῖς σύρεσι κατώρθωκε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν καὶ τὰς κώμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡρώδης, ὡς εἰς εἰρήνην αὐτοῖς παρὼν, & τὰς κτήσεις ἀποστασκώς. γίνεται δὴ· ἐκ τούτου καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος, ὄντι συγγενεῖ τοῦ μεγάλου καίσαρος, καὶ διοικοῦντι τιὼ συρίαν. πρὸς ἢ τὸν ἀδελφὸν δοκιμοῦντα, καὶ φασάηλος ἐφιλοτιμεῖτο τιὼ ἀγαθιὼ ἔχειν, τὸς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις δυνατέρους καθιστάμενος, καὶ δι' αὐτοῦ μὲν ἔχων τιὼ πόλιν, μηδὲν δὲ ἀπειθοῦντα εἰς τιὼ ἐξκοίαν ἐξυβρίζων. ἔνθεν θεραπεία τε

auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum studium votúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit; vt iustitiæ suæ virtutisque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunísque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni poscere solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaëlum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obsequiis regalibus ab ea gente co
lebatur, & honores ei tanquam rerum domi
no omnes habebant. Nec tamen ipse propterea
minùs fidelis, aut benevolus Hyrcano fuit. Ve
rùm fieri non potest, vt liuorem quisquam in
secundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus,
quamuis & antea tacitè sua sponte mordebatur adolescentium gloria, maximéque rebus ab
Herode gestis, & crebris nunciis laudes eius
per singula facta prædicantibus augerentur: à
multis tamen inuidis, qui regias infestare so
lent, quibúsque Antipatri eiúsq; filiorum pro
bitas officiebat, instigabatur: dicentibus quòd
Antipatro & filiis eius rebus traditis, solo con
tentus & hac potestate vacuo regis nomine se
deret. & quàm diu sic errabit, vt in se reges
producat? Nec enim eos vel simulare iam pro
curationē, sed certè esse dominos ipso reiecto:
cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudæo
rum legem tantam multitudinem peremisset
Herodes: illúmque nisi regnet, sed adhuc pri
uatus sit, ad iudicium venire debere, rationem
tam ipsi regi quàm patriis legibus redditurum,
quæ indamnatos occidi non sinerent. His pau
latim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum
autem iracundia prodita, causam dicturū Hero
dem iubet accersiri: atque ille & patris mo
nitu, & quòd ei fiduciam res gestæ darent, fir
mata priùs Galilæa præsidiis, ad regem profi
cisci tur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel
derogare videretur Hyrcano, si plures duceret,
vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar
adolescenti metuens, ne quid apud inimicos
deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit,
qui ei manifestè denunciarent, vt homicidij
crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem,
qui eum diligeret, per se quoque id cupiens, ab
solutionem decernit. Atque is inuito rege euā
sisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, ne
quaquam paratus obedire, si denuò fuisset ac
citus. Rursúmq; ab improbis irritabatur Hyr
canus, qui dicerent iratum Herodem abiisse, &
vt se contra ipsum strueret, properasse Hæc au
tem rex vera esse existimās, quid ageret nescie
bat: quoniam potentiorem inimicum videbat.
Cùm verò à Sexto Cæsare dux militum per Sy
riam itémque per Samariam declaratus esset
Herodes, neque solùm propter gentis fauorem,
sed etiam viribus suis terribilis putaretur, in
timorem extremum incidit, iamiámque illum
contra se credens cum exercitu esse venturum.
Neque opinione deceptus est. Namque Hero
des intentatæ sibi accusationis iracundia, con
flatam militum multitudinem in Hierosoly
mam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret.
Idque fecisset, ni pariter egressi pater & frater
fregissent eius impetum, deprecantes, vt & ipse
vindictam minis tantùm, soláque indigna
tione metiretur: regi autem parceret, sub quo
ad hoc potentiæ processisset: ac si propterea
quòd in iudicium vocatus esset, indignaretur:
quia tamen absolutus est, gratias ageret, ne
que tristibus quidem paria referret, saluti verò
esset ingratus. Quòd si etiam momenta bel
lorum reputanda viderentur, iniquitatem
militiæ consideraret: neque omnino de
victoria bene sperāret, qui cum rege con
gressurus esset domestica consuetudine iuncto
& de se bene merito, sacro autem nunquam,

A λεῖ ἐν τῷ ἔθνους βασιλικὴ, καὶ τιμαὶ ὡς ἅπαντων ὡς
δεσπότῃ τῷ ὅλων. ὁ μὲν αὐτὸς τῆς πρὸς Ὑρκανὸν
εὐνοίας, ἢ πίστεώς τε μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν δυ
σερωλίας φθόνον διαφυγεῖν. Ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν
καὶ καθ' ἑαυτὸν ἠσυχῇ πρὸς τὸ κλέος τῷ νεανίσκων ἐ
διάκειτο, μάλιστα δ' ἐλύπει τὰ φασκήλου κατορ
θώματα, καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον δό
ξῆς προσέχοντες. πολλοὶ γὰρ τῷ ἐν τοῖς βασι-
B λείοις βασκάνων ἠρέθιζον, οἷς ἢ τὸ τῷ παίδων, ἢ τὸ
ἀντιπάτρου σωφρονιστὸν προσῆτο, λέγοντες ὡς ἀν
τιπάτρῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ὡδαχωρήσας τῷ προσ
ήκοντι καθίζοιτο τοὔνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρη
μον ἐξουσίας. καὶ μέχρι ποῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτὸ
βασιλεῖς ὀνειδίζων; ἢδὲ γὰρ εἰρωνδίεσθαι τὸν ὀνεί
πλὼ αὐτοὺς ἔπι, φανερὸς δ' ἦν διαστάσεις παρωσαμέ
νους ἐκεῖνον. εἴγε μήτε ἐντολὰς ὄντος, μήτε ὀνει
λάντος αὐτοῦ, τοσούτους ὡδὰ τὸν ἰουδαίων νόμον ἀνή
C ρηκεν Ἡρώδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεύς ἐστιν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώ
της, δεῖν ὅτι δίκαιον ἦκειν, ὑποδώσοντα λόγον αὐτοῦ τε
καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἀφιᾶσι.
τοῦτοις καὶ μικρὸν ὑρκανὸς ὠκνήκατο. ἐπὶ τὸν ὀργὴν τε
λοῦταῖον ἐκρήξας, σκάλει κελεύσας τὸν Ἡρώδην.
ὁ δ' ἐπὶ τῷ πατρὸς παραινοῦντος, καὶ τῷ θεσμά
των διδόντων παῤῥησίαν, αἰτεῖ, φρουρᾶς δεηθεὶς
θρέτερον τὴν γαλιλαίαν. ἦκεν δ', μὴ καρτερεῖν στί-
D φους, ὡς μήτε κωλύειν δόξειεν ὑρκανὸν ἀδεᾶ ἄγων
δύναμιν, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῷ φθόνῳ. σέξτος δ'
καῖσαρ δείσας ὡδὲ τὸ νεανίᾳ, μήτι ὡδὰ τοῖς ἐχθροῖς
ὑπολειφθεὶς πάθῃ, πέμπει πρὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς
ὡδαγγελοῦντας διαῤῥήδην, ὑπολύειν Ἡρώδην τῆς
φονικῆς δίκης. ὁ δ', καὶ ἄλλως ὠρμημένος, ἠγάπα
γὰρ Ἡρώδην, ὑποψηφίζεται. ἐπὶ ὃς ὑπολαμβάνων
ἀκοντίζειν τὸ βασιλέως διαφυγεῖν, εἰς δαμασκὸν ἀνε
χώρησε πρὸς σέξτον, ὡδασκυλαζόμενος ὑπ' αὐτοῦ
ὑπακοῦσαι καλοῦντι. ἐπὶ πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον
ὑρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἰχεσθαι τὸν Ἡρώδην λέγον
τες, καὶ ὡδασκυλασμένον κατ' αὐτοῦ. πεῖσθεὶς δ' ὁ
βασιλεύς, ὡς εἶχεν ὅ τι χρὴ δρᾶν, ὡς ἑώρα μείζονα τὸν
διάφορον. ἐπεὶ γὰρ ὑπὸ σέξτου καίσαρος καὶ στρατηγὸς
ἀπεδείχθη κοίλης συρίας ἐπὶ σαμαρείας, οὐ μόνον τε
κατ' εὔνοιαν τὴν ἐν τῷ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ δυνάμει φο
βερὸς ἦν, εἰς ἑκατὸν δέους κατέπεσεν, ὅσον οὔπω προσ
δοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μὲν στρατιᾶς. ἐπὶ οὐδὲν τοῦ
τοιοῦτος. ὁ δὲ Ἡρώδης κατ' ὀργὴν τῆς πρὸς τὴν δί
κην ἀπειλῆς στρατιὰν ἀθροίσας, ὅτι ἱεροσολύμων ἦ
γε καταλύσων τὸ ὑρκανόν. κἂν ἔφθη τοῦτο ποιήσας,
εἰ μὴ προεξελθόντες ὅτε πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἔκλαυσαν
αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, παρακαλοῦντες αὐτὸν ἀπειλὴ καὶ
ἀνατάσει μόνῃ μεῖναι τὸ ἄμυναν, φείσασθαι δὲ τοῦ βα
σιλέως. ὑφ' ᾧ μέχρι τοσούτης δυνάμεως προῆλθε.
δεῖν τε εἰ κληθεὶς ὅτι δίκην παρώξυνε, καὶ ὡδὲ τὸ ἀ
φέσεως δὲ χαρίσεσθαι, καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ σωφρονεῖν ἀπαι
τᾶν, ὡδὲ δὲ σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. εἰ δὴ λογιστέον
εἴη ἐν πολέμοις ῥοπὰς βεβαιοῦσθαι τῷ θεῷ, πλείον ἐστὶ τὸ
στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ ἐν ὡδὲ τὸ νίκης καὶ χεῖρας καὶ
πᾶν ἀνελπιστὸν ἐστὶ, μάλιστα τε συμβάλλει βασιλεῖ, ἐν
συνόφῳ, ἐν πολλάκις μὲν διεργάτῃ. χαλεπῶς δὲ οὐδὲ

πότε, πλὴν ὅσον πονηρῶς συμβούλοις χρώμενος, ὅπισθεν αὐτῷ στασιάσματος. πείθει δὴ τούτοις ἡρώδης ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὔταρκες ἕξειν, καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν ὅπλοις δείξασθαι τῷ ἔθνει. καὶ τοῦτο γίνεται. καὶ ἀπάμειαν ταράττει ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, κακιλλίου μὲν βάσσου δι' ἃ τὴν εἰς πομπήϊον δύνοιαν, δολοφονήσαντος σέξτον καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν ὑφαλαβόντος, τὴν δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὅτι τιμωρία τοῦ φόνου βάσσῳ συμβαλόντων μὴ πάσης τὴν δυνάμεως, οἷς καὶ δι' ἃ τὴν ἀπηρημένον, καὶ δι' ἃ τὴν φειδίαν καίσαρα, φίλους ὄντας ἀμφοτέρους ὁ ἀντίπατρος δι' υἱῶν παίδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηκυνομένου δὲ τοῦ πολέμου, μάρκος μὲν ἀπὸ τῆς ἰταλίας, σέξτου ὑφηνίεται διάδοχος.

A nisi quòd malenolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniquitatis intentaſſet. Parui his Herodes, qui ſperatis putauerat poſſe ſufficere, ſuáſque vires demonſtrare nationi. Et inter hæc diſcordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domeſticum oritur: quoniam Cæcilius Baſſus fauore Pompeij Sextum Cæſarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæſaris duces, mortis eius vlciſcendæ gratia, cunctis viribus Baſſum petebant. Quibus tam interempti quàm ſuperſtitis Cæſaris cauſa, quòd ambobus eſſet amicus, Antipater per filios ſuos miſit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia ſucceſſor ante dicti Sexti venit Marcus.

Κεφάλαιον θ.

Συνίσα δὴ ῥωμαίοις κατὰ τὸν τοῦτον καιρὸν ὁ μέγας πόλεμος, καισὶν καὶ βρούτῳ ἄφνω κτείναντων δόλῳ καίσαρα καταχάνα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ζία καμιλιανὸς ἑπτά. μεγίστῳ δὲ ὅτι τοῦ φόνου γνωμένῳ κινήματος, καὶ διαστασιαθέντων τῶν δυνατῶν, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει, πρὸς ὃ συμφέρον ὑπελάμβανε. ὁ δὴ ἦκε καίσιος εἰς συρίαν, καταλιφόμενος τὰς ἐκ ἀπάμειαν δυνάμεις. ἔνθα βάσσῳ τε μάρκον, καὶ τὰ δυεσῶτα ταλμάζα διαλλάξας, ἐλυθερεῖ μὲν ἀπάμειαν τῆς πολιορκίας, ἡγέμονος δὲ αὐτὸς τῆς στρατιᾶς ἐπήει φορολογῶν τὰς πόλις, καὶ τὴν δύναμιν τὰς εἰσπράξεις ποιούμενος. καλυδὼν δὲ καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια τάλαντα, δείσας αὐτίπατρος τὰ ἀπειλῶν τοῖς καισίν, τοῖς τε ἰδίοις δεῖλεν εἰς προάτλειαν τὰ χρήματα, καί τισιν ἄλλοις τῆς ὑπηρεσίας καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ τινὶ τῶν διαφόρων. ἔτος ἦν ἕβδομον ἡ διάλυσις. πρῶτος δ' ἀπεμειλίξατο καίσιον ἡρώδης, τὰ ἑαυτῷ μοῖραν ἐκ τῆς γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἦν. τὰς δὲ λοιπὰς εἰς βραδυτῆτα κατέστασε, αὐτὰς ἐθυμῶτο τὰ πόλεσι. γόφναν γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑτέρας τῶν ταπεινοτέρων ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν ὡς καὶ μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ ταχὺς εἰσέπραξεν. ἐπέσχε δὲ τὴν τε τοῦτο, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν αὐτίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντοις θεραπεύσας καίσιον. ἐμὲν μάλιχος ἀναχωρήσαντος καισίου, τὰ χάειτος ἐπεμνημόνευεν αὐτιπάτρῳ, καὶ ὃ τὸ πολλάκις σωτῆρος δι' βουλὴν ἀνεσκευάζετο, ταχὺς ἀπολεῖν τὸν ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. αὐτίπατρος δὲ τὸν τε ἰχνὺ καὶ τὸ πανοῦργον τὰνδρὸς ὑποδύσας, δι' βαίνει τὸν ἰορδάνην, στρατὸν ἀθροίσαντος εἰς τὸν δι' βουλῆς ἄμυναν. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῶν αὐτιπάτρου παίδων ὡς γίνεται. τὸν τε δὴ ἱεροσολύμων φρουρὸν φασάηλον, καὶ ἡρώδην πεπισμένον τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐπιορκοῦντας, δι' λακτὰς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει νεύσαι. πάλιν γοῦν ὑπ' αὐτιπάτρου σώζεται πείσαντος μάρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλιχον, ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε. συσάντος δὲ τοῦ πρὸς καίσιον καὶ βροῦτον πολέμου, καίσαρί τε τῷ νέῳ καὶ αὐτωνίῳ, καίσιος καὶ μάρκος στρατιὰ ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συρίας, ἐπὶ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρώδης ἔδοξε συμβεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἁπάσης ὅπλων κατὰ τὸ καθιστᾶσι, δύναμιν πεζὸν τε καὶ ἱππικὸν δόντες.

B

C

D

E

F

G

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Caſſij & Bruti Cæſare interfecto, poſtquam triennium ſeptémque menſes tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter ſe diſſidentibus: propria ſpe quiſque ducebatur ad id quod exiſtimabat eſſe commodius. Itaque Caſſius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumſidebat: vbi & Martum & diſſidentes cohortes Baſſo conciliauit, ſimúlque obſidione liberauit Apamiam. Ipſe verò exercitum ducens ſtipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque ſeptingenta talenta iuſſiſſet conferre, minas eius veritus Antipater filiis ſuis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam diſtribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò neceſſitas vrgebat. Primus autem Herodes Caſſij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte ſua, talenta centum attulit, proptereáque inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis arguēs Caſſius, ipſis ciuitatibus irascebatur. Eóque Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quaſi Malichum interfecturus, quod remiſſionem exigendo fuiſſet. Verùm & huius & cæterarum ciuitatum interitum repreſſit Antipater, centum ilicò talentis Caſſio delinito. Nequaquam tamen Malichus poſt abitum Caſſij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipſi, quem ſæpenumero memorabat ſui ſeruatorem fuiſſe, periculum moliebatur, iniquitatis ſuæ impedimentum abolere feſtinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen tranſit Iordanem, ad vlciſcendas inſidias collecturus exercitum. Deprehenſus autem Malichus Antipatri filios impudentia ſuperat. Nam & Phaſaelum apud Hieroſolymam præſidiis appoſitum, & Herodem, qui cuſtodiam curabat armorum multis excuſationibus & ſacramentis circumuentos impellit, vt ipſis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, ſeruatus eſt: qui Malichū ſtatuerat occidere, quòd nouis rebus ſtuduiſſet. Cæſare verò adoleſcēte & Antonio cum Bruto & Caſſio bellū gerentibus, Marcus & Caſſius exercitu de Syria conflato, quod magnū momentum, vbi vſus poposcit, Herodes fuiſſet, ipſum quidem totius Syrię procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa;

CAP. IX. De Romanorum diſſidiis poſt mortē Cæſaris & inſidiis Malichi. Ant. lib. 14. cap. 20.

si autem bellum desisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & alias strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor adueniret. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palam minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, pérque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causáque contempta, nocte ingressus est. Iterúmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlciscereturi, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quód timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ἧ τ τε πολέμε καπάλυσιν ὑπο λείξῃ κάσιος ὑ-
πῳείχετο κ) ἰκδαίας βασιλέα. συνίδη δ' αὐτιπάτρῳ, τήν
τε ἰσχὺ τ παιδὸς, κ) τ ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας γηύ-
σῃ. ταῦτα δ' δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τ βα-
σιλικῶν οἰνοχόων. χρήμασι, δ' ἕναγ φάρμακον αὐτιπά-
τρῳ. κ) ὁ μ', ἀγώνισμα τ μαλίχε ὠδωνομίας γηύμε-
νος, κ) τὸ συμπόσιον θνήσκει, τά τε ἄλλα δραστήριος
ἀνὴρ ἂν ἀφηγήσει πραγμάτων, κ) τ ἀρχὴν ἀνακτησά-
μενός τε ὑρκανῷ, κ) διαφυλάξας. μάλιχος ἧ καθ'
ὑπόνοιαν τ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀρνύ-
μενος ἔπειθεν. κ) δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν,
ὁπλίτας συγκεοτῶ. ὑ δὲ προμήσειν προῶδην ὑπελάμ-
βανεν. ὃς δὴ C παρὼν αὐτίκα θρατὸν ἄγων ὅτι τιμωρίᾳ
τ πατρός. φασαήλε ἧ τε ἀδελφε συμβελδύσαντος
αὐτῷ, μὴ φανερῶς τ ἀνδρα μετίναι, διαπασιάζειν δὲ
τὸ πλῆθος, τότε μ' ὑπολογόμενόν τε φονέα τ μά-
λιχον, C τ ὑπονοίας ἀπολύειν ὡμολόγει. λαμπρᾶ ἧ
πομπὴ ὅτι τῷ πατρὶ κηδείας ἐτέλεσεν. ζαπεὶς δ' ὅτι
σαμάρειαν, ζάσει τεταραγμένην, κατεσήσατο τ πόλιν.
ἔπειτα καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τὺς ὁ-
πλίτας ἄγων κ) πέμπων. ὑρκανὸς ἧ, ἐπεὶ δὲ δόλιο-
κῶς τ ἔφοδον μάλιχος, σκώλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσα-
γαγεῖν, ἐφ' ἀγνδύνοις τοὺς ἐπιχωρίοις. ὁ ἧ τ προφά-
σεως καταφρονήσας, κ) τὺς προστάσσοντος, εἰσέρχεται
δὲ νυκτός. κ) πάλιν μάλιχος προσιὼν, ἔκλαιεν αὐτι-
πάτρον. ἀνθυπεκείνετο ἧ μόλις ἡρῴδης τ θυμὸν ἐπέ-
χων, κ) κασίῳ δ' ὀλιγολῶν τ τε πατρὸς ἀναίρεσιν
ἀπωδύρετο, C ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ με-
τίναι τ φονέα τε πατρὸς αὐτεπιστείας, κ) τοῖς ὑφ' ἑ-
αυτὸν χιλιάρχοις λάθρα προσέταξεν ἡρῴδῃ βοηθεῖν
εἰς πρᾶξιν δικαίαν. καπειδὴ λαοδίκειαν ἑλόντος αὐ-
τῷ συνέπεσαν οἱ πανταχόθεν δυνατοὶ, δωρέας τε, κ) σε-
φάνους φέροντες, ἡρῴδης μ' τότον τ τιμωρίαν τ καιρὸν ἀφώρισε. μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ γέ-
νοιτ', τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα φθᾷ τοῖς τυρίοις. ὑπεξα-
γαγεῖν ἔγνω λάθρα, κ) αὐτὸς εἰς τλὺ ἰουδαίαν ἀπο-
δράναι παρεσκεύαζετο. παρώξυνε δ' αὐτὸν ἡ τ σωτη-
ρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἔθ-
νος ἐπανασήσειν ῥωμαίοις ἤλπισε, κασίῳ τῷ πρὸς
ἀντώνιον πολέμῳ προσπαρόμενον, κ) βασιλεύσειν αὐ-
τὸς, ὑρκανὸν καταλύσας δυμάρῶς. ἐπεγέλα ἧ ἄρα τὸ
χρεὼν αὐτ' ταῖς ἐλπίσιν. ὁ γοῦν ἡρῴδης προσειδόμενος
αὐτ' τλὺ ὁρμλὺ, τόν τε ὑρκανὸν, κἀκεῖνον ὅτι δεῖπνον
καλεῖ. παρεσῶτα δ' ἐπισταῖ τῷ οἰκετῷ τινὰ πρὸς ἑ-
αυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς ὅτι τλὺ τε δείπνου
προμηθοῦ, τῷ ἧ ἔστι προειπεῖν τοῖς χιλιάρχοις
ἐξελθεῖν ὅτι τλὺ ἐπέδραν. κἀκεῖνοι τῷ κασίῳ προσ-
ταγμάτων ἀναμνησθέντες ὅτι τὸν πρὸ τῆς πόλεως
αἰγιαλὸν ἐξήεσαν ξιφήρεις. ἔνθα φθὰς αὐτὸς τὸν μάλι-
χον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιρεῦσιν. ὑρκανὸς ἧ θάμ-
βημα μ' ἐκλυθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνενεγκὼν, ἡρῴδην διηρώτα τὶς ὁ κτείνας εἴη μάλιχον.
ὑποκειναμένου δέ τινος τῷ χιλιάρχων τὸ κασίου
προστάγμα, κάσιος ἄρα ἔφη, κἀμὲ κ) τλὺ πατρίδα
μου σώζει, τὸν ἀμφοτέρων δλιβερὸν ἀνελών. εἴτε ἧ
φρονῶν ὑρκανὸς ἔτως, εἴθ' ὑπὸ δείους ὁμόσε τῇ γε
προφάσῃ χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἐμοί. ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μ'
ἔτως ἡρῴδης μετῆλθεν.

Cassius

Κεφάλαιον ί.

A

Κασσίου δ' ἀναχωρήσαντος ἀπὸ τῆς συρίας, πάλιν, τῶν ἐν ἱεροσολύμοις γίνεται, ἔλικος μὲν στρατιᾶς ἐπαναστάντος φασαήλῳ, καὶ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ. ἡρώδης δ' ἔτυχε μὲν ὢν σὺν φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ δαμασκὸν, ὠρμημένος δ' βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατείχετο. καὶ τούτῳ φασαήλας καθ' ἑαυτὸν ἔλικος ἀδελφὸς B μένος, ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαρισίαν, ὧν τε ἔλικι συμπροήξειε, & ὅτι προῆρον τὸν ἀδελφὸν τὰ μαλίχου τὰ φρέαρα καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. καὶ μὲν αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν ἡρώδου βίαν ἤρκεσεν, ὃς ἀναῤῥωθεὶς, ἅτε ἄλλα προσλαμβάνων, κἀκεῖνον ἐκ τῆς μασάδας ἐκβαλὼν ἀφῆκεν. ἐξήλασε δὲ καὶ τῶν γαλιλαίας, μύριονα τὸν τυρίων τύραννον ἤδη ξία κατεχηκότα τὰ ἐρυμάτων. τοὺς C δὲ ληφθέντας τυρίους, ἔσωσε μὲν πάντας, ἔστι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, δίνοιαν ἑαυτῷ προσποιούμενος τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος προσκαλούμενος. ὁ δὲ μύριων, ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ κασίου, τυραννίσι πᾶσαν ἀλαλαβόντος τὴν συρίαν. κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἡρώδην ἔχθος, συνέλαβεν ἀντιγόνῳ τῷ ἀριστοβούλου, καὶ τὸ πλέον ἀπὸ φάβιον, ὃν ἀντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε τὰ καθόδου. χορηγὸς δὲ ἦν ἁπάντων ὁ κηδεστὴς πτολεμαῖος ἀντιγόνῳ, πρὸς D τούτοις ἡρώδης ἀντιταξάμενος ὅπλῳ τὴν ἐμβολὴν τὴν ἱεροσολύμων, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅτι τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὲν πρόσθεν πάλαι, τότε ᾠκείωντο ἀπὸ τὸν πρὸς ὑρκανὸν ὁμιλίαν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦγετο γυναῖκα τῶν ὁμοχωείων, εὐ ἄσημον, δοκοῦσαν ἀκαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγένησεν ἀντίπατρον. τότε δὲ γήμας τὸν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατριδοῦν τε ὑρκανοῦ μυριάμμην, οἰκεῖος τῷ βασιλεῖ γίνεται. ἐπεὶ δὲ κάσσιον μὲν φιλίππους ἀπελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ὅθεν δὲ τὰ ἀσίαν ἀντώνιος, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς ἀντώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορήσοντες φασαήλου τε καὶ ἡρώδου, βίᾳ μὲν αὐτὰς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον τιμὴν ὑρκανῷ τιμῶν. πρὸς δὲ παρὼν ἡρώδης, καὶ τεθεραπευκὼς ἐν ὀλίγοις ἀντώνιον χρήμασιν ἔτι δὲ ἔπεισεν, ὡς F μηδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν ἔτι διελύθησαν. αὖθις δὲ οἱ ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὸν πρὸς ἀντιόχειαν δάφνην ἐπ' ἀντώνιον, ἤδη τὰ κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ πρεσβευσάμενοι τοῖς ἀξιώμασι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατώτατοι κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπεύθυνα δ' ἀπελογεῖτο μαασαλᾶς, συμπαρεὼς ὑρκανῷ διὰ τὸ κῆδος. καὶ ἀντώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανὸν διεπυθάνετο τοὺς G ὁπότερον ἀρχεν. τὸν δὲ, τοὺς τὸν ἡρώδην προκρίναντος, ἡσθεὶς, ἐπεὶ δὲ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς πάλαι δεχθεὶς ὑπ' ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, τὰς ἀρχὰς ἀποδείκνυσι τοῖς ἀδελφοῖς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν ἰουδαίαν ὁπότερον. προσταναστάντων δὲ τῶν πρεσβέων, πεντεκαίδεκα μὲν

CAP. X. De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

POstquàm verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicé: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat, Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secũ ducebat, & Ptolemæũ, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatũ sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtrisque partibus, Antonius percõtabatur Hyrcanũ, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodẽ, eiúsque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimèque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hircanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

συλλαβὼν εἴργνυσιν, ἕως ἡ αἰελεῖν ὥρμησε. τοὺς ἢ λοιπους μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. φεὺς ὁ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις μήνη ζαεχή. χιλίοις ἡ ἓν πάλιν ἔπεμψαν φρέσβεις εἰς τύρον, ἔνθα διέτριβεν ἀντώνιος ὅπῃ ἱεροσολύμων ὡρμημένος. ὅπῃ τούτοις κεκραγότας, ἐκπέμπῃ τ ἀρχοντα τ τυρίων, κολάζειν φεὸς ἄξας οὐ λάβῃ, συγκαταβοάζειν τε τ ἀρχὴν τοῖς ὑπ' αὐτε καταστασθεῖσι τεξάρχαις. φεὸ ἢ τούτοις, πολλὰ παρήνει παρελθὼν ὅπῃ τ ἀγχιαλὸν ἡρώδης σὺν ὑρκανῷ, μήθ' ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἰτίους, μήτε τῇ παρίδι πολέμε γίνεσθαι φιλονεικοῦντας ἀκαίρως. τῶν ἢ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτούντων, ἀντώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲ ἀπέκτεινε, πολλοὺς ἢ ἔτρωσεν. ὧν οἵτε πεσόντες ζαφῆς, ἡ οἱ ζαυματίαι θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανε. ἐμοὶ δ' οἱ ζαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ μῆ τὸν πόλιν σωζαράσσοντες, παρώξυναν τ ἀντώνιον, ὡς τε ἡ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

Κεφάλαιον ια'.

CAP. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. Ant. lib. 14. cap. 22.

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere meditertaneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidenses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctíque multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodéque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autē in fugam vertit, & hos in ciuitatem, alios in fanū, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorū Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus & ciuitate & hospitio cum quingētis equitibus Parthum recepit,

Μετὰ ἢ ἔτη δύο, βαρζαφάρνε τὸ παρθων σατράπε συὶ πακόρῳ τῆ βασιλέως υἱῷ συρίαν καταχόντος, λυσανίας ἀνασεδεδιμένος ἤδη τ ἀρχὴν, τ παρὸς τελευτήσαντος, πτολεμαίος δ' ἰῶ ἐστὶ ὁ μιννάμε. πείθῃ τ σατράπην ὑποσέσῃ χιλίων ταλάντων, ἡ πεντακοσίων γυναικῶν, καταλαγεῖν ὅπῃ βασιλεία τ ἀντίγονον, καταλῦσαι ἢ τ ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μὲ ἦει κῆ τ ὠδάλιον, βαρζαφάρνην ἢ δι' ἐ τ μεσογείε φεοσέταξεν ἐμβαλεῖν. τῶν δ' ὅπιθαλαττίων τύριοι, πάκορον ἀπεδέξαντο, καί τοι πτολεμαέων ἡ σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ ἢ οἰναχόῳ τινὶ τῶν βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοῖραν τ ἵππου ὠδαδοὺς, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσε εἰς τ ἰουδαίαν, κατασκεψόμενόν τὰ τ τῶν πολεμίων, ἡ φεὸς ἃ δέοι βοηθήσοντα αὐτῷ. τ ἢ λιζομένων τ κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαίοι συνδ εαμόντες φεὸς αὐτίγονον, φεοθύμους ἑαυτοὺς ὅπῃ τ εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτοὺς ὅπῃ τ καλούμενον δρυμὸν φεοέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ῥμομάχης συμβολῆς, ὡσάμενοι τοὺς πολεμίους, ἡ διώξαντες ὅπῃ ἱεροσολύμων ἔθεον. ῥμόμενοι ἢ πλείοις, μέχρι τ βασιλείων φεῆλθον. ὑρκανὸ ἢ ἡ φασαήλε δεξαμένων αὐτοὺς κατερῷ σίφει, μάχη κῆ τ ἀγορὰν συῤῥήνυται. καθ' ἣν ζεφάμενοι τοῖς πολεμίοις οἱ φεὶ ἡρώδην, καταχλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, ἡ φρυρὸς αὐτῷ ἀνδρας ἑξήκοντα τ πλησίον οἰκείως ἐγκατέστησαν. τούτοις μὲ οὖν ὁ σασιάζων φεὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίφρησιν. ἡρώδης ἢ τὸ δῆμον πολλὰς κατ' ὀργὴν τ ἀποκλωλότων, ἀναιρεῖ συμβαλὼν, ἡ καθ' ἡμέραν ἐπεκθεόντων ἀλλήλοις κῆ λόχας, φόνος ἰῶ ἀδιάλειπτος. ἐν τάσης ἢ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, τότε φεὶ τὸ ἱερὸν πᾶν, ἡ ἡ πόλις ὅλη πλήθης τ ἀπὸ τ χώρας ἀναπεπλεσ τὸ πλέον ὁπλίτ. ἐφασαήλος μὲ, τὸ τεῖχος, ἡρώδης ἢ μετ' ὀλίγων ἐφρύρη τὰ βασίλεια, ἡ τοῖς πολεμίοις ὅπιθεν ἀσυντάκτοις κῆ τὸ φεσάρκτον, πλείοσι μὲ ἀναιρεῖ, ζέπε) ἢ πάντας. ἡ τοὺς μὲ, εἰς τὴν πόλιν, τοὺς ἢ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς ἢ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συνκλείῃ. κἂν τούτῳ ὀλίγα κτὶ μὲ αὐτίγονος ὠδαλεῖ, πάκορον εἰσαφεῖναι. φασαήλος ἢ πεισθεὶς τῇ πόλει ξενίᾳ τ παρθον εἰσδέχεται, μῆ πεντακοσίων ἱππέων,

φεσ-

προφάσει μὲν ἥκοντα τῆς παύσαι τὸν σάσιν, τὸ δ' ἀ- A
ληθὲς, ἀντιόχῳ βοηθόν. τὸν γοῦν φασάηλον ἐνεδρεύ-
ων ἀπέστειλε πρὸς βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ
καταλύσεως, καίτοι πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου,
καὶ παραινοῦντος ἀνελεῖν τὸν ἐπίβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς
ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους εἶ-
ναι τοὺς βαρβάρους. ἐξῆσαν δ' ὑρκανὸν μὲν φάλαβρος καὶ πά-
κορος, ὡς ἤδη τινὰ ὑποψίαν ποιούμενοι, καταλιπόντες παρ' Ἡρώδῃ
τινὰς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, οὓς λοιποὺς B
προσέπεμπε φασάηλος. ὡς δ' ἐγγὺς ἦσαν τῆς γα-
λιλαίας, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφιέντας, καὶ ἐν τοῖς ὅ-
πλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ σατράπῃ δ' ἐντυγχάνον πανούργως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν
ἐπιβουλὴν καλύπτειν ἐπιχειροῦντα. ἐδόκουν γοῦν δοὺς
αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρουμένους ἐλόχα. τοῖς δ' ἀληθη-
σις γίνεται τὴν ἐπιβουλὴν, καταχθεῖσιν εἰς τι χῶρον πα-
ραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται ἐκδίππων. ἐκεῖ
γὰρ τὸ τε ὑπόσχεσιν ἥκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, C
ὡς ἀντίγονος ταῖς πλείοσι τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν,
ἐν ταῖς πεντακοσίαις καθωσίωσε παρθοις. ὅτι δὴ προ-
λοχίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων
ἀεὶ, πάλαι δ' ἂν δὴ συνελήφθησαν, εἰ μὴ προέμενον
ἐν ἱεροσολύμοις ἡρώδην πρότερον λαβεῖν, ὡς μὴ
προπυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' ἀπ' ἐπ
λόγου μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐ-
τῶν ἔβλεπον. ὁ μὲν φασάηλος, καίτοι πολλὰ παραι- D
νοῦντος ὀφελίου φεύγειν, πέπυστο γὰρ ὅσα μὴ σαμ-
μάλλα τὸν πλουσιώτατον τότε σύρων τὴν συντάξιν τῶν ὅπ-
λων ἐβούλης ὅλην, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπέμενεν, ἀλλὰ πρὸ
σαρέπτης προσελθὼν ἀντικρυς ὠνείδιζε τὸν ἐπιβουλὴν, καὶ μάλιστ' ὅτι ἕνεκα τοιούτου χρημάτων ἐπεκει-
πλείω γὰρ μὲν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπισχνεῖτο,
ὧν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα E
πανοῦργος ὁ πάρθος, ὁμολογίας τε καὶ ὅρκοις ἀποσκυ-
λάσας τὴν ὑποψίαν, ᾤχετο πρὸς πάκορον. δῆθεν
δὲ τῶν καταλειφθέντων παρθων, οἷς προσετέτακτο
σασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνελάμβανον, τά τε ἄλλα
πρὸς τὴν ἐπορκίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταγνωσθέντας.
ἐν ᾧ τούτῳ καὶ τὸν ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπε-
βούλευε συλλαβεῖν ἔξω τῶν τείχους ἀπατήσας προελ-
θεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων
τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πεπεισμένος εἰς τοὺς πολε- F
μίους ἐμπεπωκέναι τὰ μὲν οὖν τῷ ἐπιβουλῇ αὐ-
τῷ γράμματα, προελθεῖν ἃ ἐβούλετο, καί τοι μά-
λα ἀξιοπίστως τοῦ πακόρου φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑ-
πανθῆσαι τοῖς τὰς ὄψεις κομίζουσιν. ὅτε γὰρ ἁλω-
κέναι τοὺς πολεμίους αὐτὰς, καὶ προέχειν ἃ ἐπιβου-
λεύει, ἀλλ' ὁπόσα διεφθείρατο φασάηλος. ἔτυχεν δὲ
παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμέ-
νον, καὶ προσήει ὑρκανοῦ θυγάτηρ μαριάμμη συνεπο- G
μένη γυναικῶν καταπεπολοῦσα, μὴ προσιέναι, μη-
δὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς
βαρβάροις. ἔτι δὲ καὶ πάκορον σκεπτομένων
πῶς ἂν κρύφα τὸν ἐπιβουλὴν ἀπαρτίσειαν, οὐ γὰρ
ἂν τε φανερῶς οἷόν τε ἦν ἀνδρὸς οὕτω δυνατοῦ
προχειρίσασθαι, προλαβὼν ἡρώδης μετὰ τῶν οἰκειοτά-
των προστώπων, νύκτωρ ὅτι ἰδουμαίας ἐχώρει λά-
θρα τῶν πολεμίων. ἀγαθόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. καὶ ἐκεῖνος τὴν μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς;

prætextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, néve se eius fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere: Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano. quo minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dilidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegẽtem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipſi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quódque sibi semper à Barbaris præstrueretur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Ofilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quod se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: cúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quonam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidem fratrésque suos,

desponsatámque puellam cum matre, minimoque fratre prætendere iter iussit. Ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Graviores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est: Qui cùm semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acié decertarunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfecisset, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcémque in eo munitissimam condidit, ac desuo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quàm Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbámque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximéque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque sociorum itidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem tertiã illam bello implacato replerent, Marisa quoque ciuitate vastata: nec solùm Antigonum regem constituerent, verùm etiam Phasaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcaniquidẽ auriculas dentibus truncat, vtne solutus quidem mutatis rebus ynquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum facto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanúsque degenerasset, viriliter moritur: dignum antea acta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, cóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus carueriut, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

καὶ τὴν καθαμολεγημένην παῖδα μὴ τῆς μητρὸς, καὶ τὸν νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν περιστάσας ὁδοῦσιν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μὴ τῶν διεκπιπτόντων εἰκοπτε τοῖς βαρβάροις. καὶ πολλοὺς μὲν πᾶσαν περιβολὴν ἀποκτείνας εἰς μασάδαν τὸ φρούριον ἀφίκετο. καὶ βαρυτέρους κατὰ τὴν φυγὴν παρθων ἰουδαίους ἐπιέζεσεν, ἀναχλήσαντας μὲν διλιεκῶς, ἀπὸ δὲ ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ἐπιταξαμένους ἐπιφανῶς πολεμεῖν. ἔνθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὐθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελέσι κόσμησε, καὶ ἀκροπόλιν ὀχυρωτάτην αὐτῷ εἵματο, ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τὴν μὲν οὖν γε μὴν φεύγοντες καθ' ἡμέραν, αὖθις προσεγίνοντο πολλοί. καὶ κτησάμενοι τὴν ἰδουμαίας ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τοῖς πολλοῖς τῶν ἐπομένων ἀποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὄχλον δέξασθαι τὴν μασάδαν. ἦσαν δὲ ὡσεὶ τετρακισχιλίους. πεισθεὶς οὖν ἡρώδης, τοῖς μὲν βαρυτέροις τὰ χρεία ἀφῆκεν ἀναλαβεῖν τὴν ἰδουμαίαν, δοὺς ἐφόδια. μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους καταλιπὼν, εἰς τὸ φρούριον ἀπεσώζετο. καταλιπὼν δὲ ἐκεῖ τὰς γυναῖκας ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ παρασκευὴν πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἀπεῖχε, παρθοι δὲ τὰ ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν ἐπόμενοι, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσέπιπτον, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπεχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανεῖ χρημάτων, ἦν δὲ ἐπλείω διακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐκ ὀσους ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προαπεσκεύασε, καὶ τῶν αὖτε προσεχόντων ὁμοίως ἕκαστος. παρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅπι τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάστατον δὲ ποιῆσαι τὴν μαρισαίων πόλιν, μὴ μόνον τε καταστῆσαι βασιλέα ἀντίγονον, ἀλλὰ καὶ ὡς δωδοῦναι αὐτῷ φασάηλον καὶ ὑρκανὸν δεσμώτας αἰκίσασθαι. ὁ δὲ ὑρκανὸς μὲν προαπεσταλμένος αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτε δυνατὸν τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερεῖσθαι. τὸν φασάηλον δὲ ἀρετῆς ὑπερέχει, φθάσαντος πέτρᾳ προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρᾳ καὶ χειρῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀζημίωτον, ἀνδρειότατα θνήσκει, ποιησάμενος τὴν καταστροφὴν τοῖς κατὰ τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, προμφθεὶς δὲ ἰατρὸς ὑπ' ἀντιγόνου θεραπεύσαι δόλῳ αὐτὸν, ἐμπλήσειε τὸ ἕλκος φαρμάκων, καὶ διαφθείρειεν αὐτόν. ὁπότερον δὲ ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπρᾶν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον παρά γυναίου τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νεῦσαι εἰς θυμὸς ἄπειμι, τὸν μεταλλυσόμενον τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. πάρθοι δὲ καί τοι διηρτημένοι ὧν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν, καθίσασι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιγόνῳ τὸν δεσμώτην ἀπάγουσιν εἰς τὴν παρθυηνήν. ἡρώδης δὲ σωφρονέστερον ἤλαυνεν

εἰς τὴν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τὰδελφῷ ζῶντος ἐπιγόμενος A
χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσειν
ὑπὲρ φασαήλου τὴν τοῦ βαρβάρων ἤλπισε πλεονεξίαν. ἐ-
λογίζετο γάρ, εἰ τὸν παῖδας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ ἄ-
ραψ γήροντο, καὶ τοῦ δοῦναι δωρεὰν μικρολογώτερος, δα-
νείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥύσιον θεὶς τῷ τοῦ λυθησομένου
παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήγετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐτῶν ἑπτά.
τάλαντα δ' ἦν ἕτοιμος χιλιάσια δοῦναι, παρασπόνδους
τυρίοις ἀπαγαγεῖν. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τοῦ αὐτοῦ ἀπο-
δοῦναι ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὸν ἡρώδης B
φιλάδελφος ἦν. ὁ μὲν γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ ἀραψὶν ἤνεγκε φι-
λίας μνῆσαν. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῷ μάλιχος, πρε-
σβείας καὶ τάχος ὅτι τοῦ χάους, πρεσβεύσασιν αἰτή-
σεσθαι, πρόφασιν μὲν χρώμενος πάρθοις, ὑπηκροκευ-
σατο δὲ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν ἡρώδην τοῦ ἀραβίας. τῷ δ'
ὄντι προσεγόμενος καταχεῖν τὰ ἀντιπάτρου χρέα,
καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντοφείλειν χρή- C
ζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλους δ' ἐ-
σχηκὼς τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ὑποσείειν τὰς ἀντι-
πάτρου παρακαταθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν δ' οἱ περὶ αὐτὸν
οἱ δυνατώτατοι. ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἄραβας
ὁρῶν, οἷς ἀφιλτάτοις ἤλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀπο-
κεκριμένος, ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ'
αἴγυπτον. ἐν τῷ μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τῶν ὑπο- D
χωρίων ἱερῶν αὐλίζεται τοῖς ἀπολειφθέντας ἀναλα-
βών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν παρεγενήθη, τὰ
περὶ τὸν ἀδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. παρα-
λαβὼν δὲ πένθος ὅσον ἦν, ὡς ἀπεθήκατο περιπίδων,
ἦει πρόσω. καὶ δὴ βραδέως ὁ ἀραψ μετανοήσας,
ἔπεμψε δι' ἄχρις τοὺς ἀναγαλέσοντας τὸν ὑβεισμέ-
νον. ἔφθανε δὲ ἐν Τύροις ἡρώδης εἰς πτολεμαΐδα ἀφικό-
μενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ὑπὸ τῶν ἐ-
φορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκείνοι τὴν E
τε φήμην, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθέντες,
πέμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν
εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας, στρατηγὸν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύάζε-
το. ἡγεμονεύσαντος δὲ τὰς ἀφορμὰς τοῦ βασιλί-
δος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδείσας, μήτε τοὺς περὶ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅτι ῥώμης ἔπλει.
κινδυνεύσας δὲ ἐν τῷ παμφυλίαν, καὶ τὸ φόρτου τὸ F
πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφό-
δρα τῶν περὶ κάσιον πολέμῳ τεθυμωμένων. δι-
χθεὶς δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φί-
λων, καίπερ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται
τριήρη μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον κα-
ταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθεὶς, πρώτῳ
μὲν τῷ παρούσαν φιλίαν ἐνέτυχεν ἀντωνίῳ, καὶ τὰς
τε αὐτοῦ, καὶ τὰς ἡγεμόνος συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅτι
τε τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορ-
κουμένους, μετὰ χειμῶνος πλεύσειεν ἐπ' αὐτὸν ἱκέ- G
της. ἀντωνίου δ' ἥπτετο περὶ τοῦ μεταβολῆς οἶκτος,
καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς ἀντιπάτρου ξενίας. τὸ δ'
ὅλον, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ τὸ παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε
τότε βασιλέα καθίσας ἰουδαίων, ὃν πρότερον αὐ-
τὸς ἐποίησε τετράρχην. ἐπῆγε δ' ἐλάττων τῆς εἰς
ἡρώδην φιλοτιμίας, ἡ περὶ αὐτὸν ὀργή. τοῦτον
γὰρ δὴ σασιώδη τε καὶ ἐμμανῆ ἐχθρὸν ὑπελάμβανε.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias à rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phaselo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minùs memor fuisset paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, quòd redemptionis causa præberet pignori oppositò ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyriis. Sed profectò studium fortuna præuenerat: & Phaselo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit, Denique Malichus rex eorum præmissis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quòd vicem, Antipatro debitam negare propositum habuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudentiæ verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare depositum. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos existimabat, eáque respondit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curarum æstum deposuit, ibat vlterius. Itaque Arabem serò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibíque transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus euadit, Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brundusium, atque inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eique tam suas quàm totius generis clades exponit: quódque affinibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casu miseratus Antonius, & memoria quidē iunctæ cū Antipatro dexteræ, tū verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regē constituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarchā antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur.

Ant. lib. 14. cap. 15.

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiuntur. Dimissóque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

καίσαρα μὲν ἓν εἶχεν ἑτοιμώτερον αὐτὸ τὰς ἀντιπάτρου στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτὸ τῷ πατρὶ συνδιώκησε, τήν τε ξενίαν, ἣν ἔσχεν ἐν ἅπασιν οἰκείαν, ὁρῶντά γε μὴν καὶ τὸ ἡρῴδου δραστήριον. συνῆγε δὲ καὶ τὴν βουλὴν ἐν ᾗ μεσσαλᾶς, καθ' αὐτὸν ἀτρεπτότερος φανησόμενος τῷ ἡρῴδῃ, τάς τε παρῴας διεργασίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξήεσαν, ὅπως δείκνυντες ἅμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ἐξ ὧν οὐ μόνον διαμέμεκται τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ δίχα πάρθων λάβοι τὴν ἀρχήν, ῥωμαίους ἐφιείσθην. ἡ δὲ συγκλῆτος πρὸς ταῦτα κινηθεῖσα, ὡς παρελθὼν ἀντώνιος, καὶ πρὸς τὴν κατὰ πάρθων πόλεμον βασιλεῦσιν ἡρῴδῃ συμφέρειν ἔλεγεν, ὑπερψηφίζονται πάντες. λυπήσας δὲ βουλὴν, ἀντώνιος μὲν καίσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρῴδην ἐξήεσαν. πρῶτον δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ ἡρῴδου δὲ βασιλείας ἡμέρᾳ, ἀντώνιος εἰστία αὐτόν.

Κεφάλαιον ιϛ'.

CAP. XII. De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. Ant. lib. 14. cap. 23.

EOdem verò tẽpore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & præpositum habebat præmium necessarium Massadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit

Ant. lib. 14. cap. 24.

Παρὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείοις ἀφθονουμένους, ἀπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου σὺν ἑξακοσίοις τῆς οἰκείων, ἁρμὸν ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀπηκοὼς τῆς εἰς ἡρῴδην ἁμαρτημάτων μάλιχῳ μεταμέλειν. καὶ ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ θεὸς τὴν νύκτα τὴν ἐξόδου συνέβη πλεῖον ὖσαι. τῆς γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπληθέντων οὐκ ἔτ' ἔσχεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξῆσαν ἤδη τοῖς περὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρεν. ἐμοὶ μὲν ἐν ἅπασιν δυσόχωτον, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πλάττοντες ἀνέστρεφον. καὶ οὕτω βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐκ συρίας πάρθους ἀπῆργεν μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρέλαβεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον ἀργυρίζόμενος. ἔγγυς γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμείξιν καταλέλοιπεν, ὡς μὴ καταφωρᾶσιν τὸ λῆμμα ποιήσειε πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμυνεῖν αὐτῷ, καὶ σίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοίη πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγοχὼς δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε δίχα τὴν γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντίδιόν τε καὶ σίλωνος, οἷς γέλλιος ὑπ' ἀντωνίου πεμφθεὶς, ἡρῴδῃ συγκατάγειν ἔπεισεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τὰς δίχα πάρθους ταραχὰς καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' ἀντιγόνου διεφθαρμένος. ὁ μὲν ἡρῴδης ἰσχύος ἤπορει, θεῖόν δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ηὔξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλὴν ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προῦκειτο μὲν οὖν τὸ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρό-

πρότερον, ὡς μὴ χωρίντος ὅπλ ἱεροσολύμων, κ᾽ νώτε τὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. σωπῆτε ἢ κ᾽ σίλων ἀσμενίως τῆς ἀπανασάσεως πρόφασιν εὑρών. ὡς ἢ προσέκειντο ἰουδαῖοι διώκοντες, ὅπλ τύτες ἡρώδης σκηνὰς μετ᾽ ὀλίγου σίφους, ξέπε᾽ ἢ τάχέως, κ᾽ σίλωνα διασώζει καπῶς ἀμυνόμενον. ἔπειτα ἰόπωπλιν ἑλών, πρὸς τ᾽ μασάδαν ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἠπείγετο. κ᾽ τ᾽ ὅπλιχωρίων, ἃς μ᾽, παῖρία φιλία προσῆγλο, οἷς ἢ, τὸ αὐτὸ κλέος, οἷς ἢ τ᾽ ἐξ ἀμφοῖν διαφορὰς ἀμοιβή. πλείοσι γε μὲν ἐλπὶς, ὡς σὺ βασιλέως βεβαίε. δυσκίνητος ἢ ἤδη δύναμις ἦθροιτο. προϊόντα δ᾽ αὐτίγονος σπήδρυε, ταπεινότερα τ᾽ παρόδων προλοχίζων. ἐν οἷς ἰδὼν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἔβλαπτεν. ἡρώδης ἢ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ἀσφαλῶς ῥᾳδίως, & θρῆσαν τὸ φρούριον, ἦκε πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. σωπήσε ἢ αὐτὸ τὸ μ᾽ σίλωνος στρατιωτικὸν, & πολλοὶ τῶν σὺν τῆς πόλεως τὸν ἰσχὺν καταπλαγέντες. στρατοπεδ δυσμενῶν ἢ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τὸ ἄστεος, οἱ ταύτης φύλακες, ἐτόξδυον τε κ᾽ ἐξεκόντιζον αὐτούς. ἄλλοι ἢ κατὰ σῖφος ἐκθέοντος ἀπεπειρῶντο τῶν προτειχισμάτων. πρώδης ἢ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρύσσειν ὅπλ τὸ τεῖχος ἐκλείποι, ὡς ἐπ᾽ ἀγαθῷ τε παρίοι τὸ δήμου, κ᾽ ὅπλ σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενος, δώσων ἢ κ᾽ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνησίαν. ἐπεὶ ἢ ἀντιπαρηγόρησαν οἱ πρὸ τὸν αὐτίγονον, ἔτε κελεύειν τῶν κηρυγμάτων εἴων τινας, ἔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνεσθαι τοὺς ὑπὸ τὸ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ ἢ, τάχέως ἅπαντας ὑπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔνθα δὴ κ᾽ σίλων ἀπεκαλύψατο τὸν διαφθοράν. ὑποδυσάμενος γὰρ πολλοῖς στρατιώτῃ, παρὰν ὑπονδείων ἀναβοᾶν, κ᾽ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαιτεῖν, ἀπάγειν τε σφᾶς χειμερινοῦντας εἰς τοὺς ὑπονδείους τόπους, ἐπειδὴ τὰ πρὸ τὸν πόλιν ὅλ ἔρημα, πάντα τῶν πρὸ αὐτίγονον προπαρασκευασαμένων, σπίνει τε τὸ στρατόπεδον, κ᾽ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. ἡρώδης δ᾽ ἐντυχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν σίλωνα ἡγεμόσι, κ᾽ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδ᾽ εἴτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε κάματος κ᾽ ἀπορίας κ᾽ τῆς συσκλήτου προπεμφθέντα. λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτῶν τὰς ὑποσίας. κ᾽ μ᾽ τὸν δέησιν, δικαίως ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὸν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ὑπονδείων ἀφθονίαν ἐπόμισεν, ὡς πάσας ὑποκόψαι τὰς σίλωνος προφάσεις. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὸν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς πρὸ σαμάρειαν, ὡνείσθαι ἢ ἡ πόλις αὐτῶν, σῖτον, κ᾽ οἶνον, κ᾽ ἔλαιον, κ᾽ βοσκήματα καθάγειν εἰς ἱερειχοῦντα. ταῦτ᾽ ἀκούσας αὐτίγονος, διέπεμψε πρὸ τὸν χώραν, ἐίργειν κ᾽ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ᾽ ὑπήκουον, κ᾽ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὸν ἱερειχοῦντα συνηθροίσθη. διεκαθίζοντο δ᾽ ὅπλ τῶν ὀρέων ᾠδαφυλάσσοντες τοὺς ταπεινότερα ἐκνομίζοντας. ἐ μὲν ἡρώδης ἠρέμει. δέκα ἢ ἀπείρας ἀναλαβών, ὧν πέντε μὲ ῥωμαϊκὴ, πέντε δ᾽ ἰουδαίων ἦσαν, ἔχουσα κ᾽ μισθοφόρους μυριάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων, ὅπλ τὸν ἱερειχοῦντα ᾠδαγίνεται. κ᾽ τὸν μὲν πόλιν

videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Masadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iamque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibíque tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniámque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adiit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret. simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebát, siqui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorũ, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè niteret, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius antè aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quã belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris filii, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: inuendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte peremptà, cæteri trans fluuiũ dissecti sunt: & Galilea metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrẽ primũ laboris fructum militibus reprendebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatã summam ad hyberna mittendo. Pherorę autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circũ Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statum antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in prę̃ruptis montibus erant, vndique inaccessæ, transuersósque tantùm ac perangustos ascensus habebant: saxúmque ab earum fronte vsque ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

καταλελειμμένω διείσει. πεντακοσίους δὲ τὰ ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις. αὐτοῖς μὲν οὖν, ἀπολύει λαβών· ῥωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἀσφ διήρπασαν, πλήρεις κάλλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. ἐπεὶ χοῦτος μὲν ἔν φρέαρι ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμερεύσων τὴν ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς μεσογειοτέρας πόλεις ἀφῆκεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ αντίγονος ὢν ἀπὸ τῆς σίλωνος διαφθορᾶς, ὑποδέξασθαι τὸ στρατὸν μοῖραν ἐν λύδδοις θεραπεύων αὐτόνομον. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθονίοις διῆγον ἀπειμένοι τὴν ὅπλων. ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μήτι νεωτερισθείη πρὸς αὐτῶν. αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ καταστησάμενος ἀσφαλῶς, ἦει τὰ λοιπὰ δὴ γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς αὐτῶν φρουρὰς ἐξελάσων. πρὸς δὲ τὴν σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδρωτάτῳ ἀφικόμενος, ἀκμὴν περιλαμβάνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἀνφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἐπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ὠφελαβών, πολλὴ δὲ ἦν ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων, ὅθι τοὺς ἐν τοῖς ἁπλάτοις ὥρμητο λήσας, οἱ πλείω τῆς χώρας κατεῖχον, ἐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοὺς ἐπιχωρίους. πρωτέμψας δὲ πεζῶν τέλη τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἄρβηλα κώμην, αὐτὸς μὲν τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. ὁ μὲν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μὴ ἐν τοῖς ὅπλων ἀπλήστων, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θράσος ληστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον κέρας τῆς ἡρώδου τρέπονται, πρεσελθὼν δὲ ταχέως ἡρώδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξίου, πρεσβοηθεῖ. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων, ἀπέκοψε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τὰς κατὰ σόμα πρεσβολὰς μὴ φθάσαντες, ἐκλιναν. ὁ δὲ, ἕως ἰορδάνου κτείνειν εἵπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δὲ ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥς τε τὴν γαλιλαίαν κεκαθάρθαι φόβων, πλὴν καθόσον οἱ τοῖς ἁπλάτοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ὅθι τούτοις ἔδει διατρίβης. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῆς πεπονημένων ἁρπαγὰς ἀπέδιδου, διανέμων ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον καθμούς. φερώρᾳ δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλε τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τειχίζειν ἀλεξανδρειον. καὶπεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη. ἐν δὲ τούτῳ, πρεὶ μὲν ἀθλιώτας διῆγεν αντώνιος. βεντίδιος δὲ ὅθι τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμψατο, καταστησάσθαι πρότερον ὅπως ἔλλων, τὰ πρὸς ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ὅθι τοὺς ἐν τοῖς ἁπλάτοις ἐξεφόβισεν. τὰ δὲ ἁπλάτα ταῦτα πρὸς ἀποκρήμνοις ὄρεσιν ὑπὸ οὐδαμόθεν προσιτὰ, πλαγίας δὲ αὐτοῖς μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας,

ὀρθιο

ὀρθιος ὑπερέπεσε τ χαράδραις. ὥστε τ βασιλέα μέ- A
χρι πολλοῦ μ ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τ τόπου, τε-
λευταῖον δ' εὐνοίᾳ χρήσασθαι σφαλερωτάτῃ. τοῖς γὰρ
ἀλκίμοις καθειμένοις ἐν λαρναξιν ἐνίει τοῖς σώμασι. οἱ δ'
ἀπόσφαττόν τε αὐτοὺς σὺν ὅπλοις, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς
ἀμυνομένοις. βουληθεὶς δ' ἐξ αὐτῶν καὶ πείσασθαί τινας
πρόσω, ἐκήρυξεν ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τ δ' ἐθελου-
σίας μ οὐδεὶς προσέθετο, καὶ τῶν βιαζομένων δ πολλοὶ
τ αἰχμαλωσίας προείλοντο θανατον. ἔνθα καὶ τῶν γε- B
ραιῶν τὶς ἐπὶ παίδων πατὴρ μ τ μητρὸς, δεομένους
τοὺς παῖδας ὑπερέψαι σφίσιν ἐξελθεῖν ὅπλ δεξιᾷ, κλεί-
νῃ ξόπω τοιοῦδε καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵ-
στατο πρὸ τοῦ σώματος, τ δ' ἀεὶ προϊόντα τῶν ἰδίων ἀπέ-
σφαττεν. ἐξ ὑπάτου δ πρώδης ὑποβλέπων, τῶν τε πάθει
συνεχεῖτο, τ τῶν πρεσβύτῃ δεξιὰν ὤρεγε, φείσασθαι τῶν
τέκνων παρακαλῶν. ὁ δ' οὐδὲν ἐνδοιάσας τ λεγομέ- C
νων, ἀλλὰ καὶ προσπεισθεὶς τὸν πρώδου εἰς ταπεινότη-
τα, ὅτι τοῖς παισὶν αἰτιος καὶ τ γυναῖκα, τ καταβαλὼν
κατ τ κρημνῶν τοῖς νεκροῖς τὸ τελευταῖον καὶ ἑαυτὸν ἔρρι-
ψεν. χρῆται μὲν οὖν τὰ ἀπήλαια, τ τοῖς ἐν αὐτοῖς πε-
ρόδης. καταλιπὼν δ τ στρατὸν μοῖραν ὅσην ὑποχείσθ
ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπανάστασεις, καὶ πτολεμαῖον
ἐπ' αὐτῆς, ὅτι σαμάρειαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μ τε-
τρακισχιλίους, ἱππεῖς δ ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' αὐτίγονον. ἔνθα
πρὸς τ ὑποχώρησιν αὐτῶ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν D
θορυβεῖν τ γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν πτολεμαῖον τὸν
στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δ τὴν
χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ τὰ δυ-
σπρόσιτα τῶν χωρίων. πυθόμενος δ πρώδης τ ἐπα-
νάστασιν, δι' ἄλλων ἐπεβοήθει. καὶ πολὺ μ αὐτῶν πλῆ-
θος διέφθειρεν, τὰ φρούρια δ καίτα πολιορκίας ἐξε-
λών, ὅπερ μικρὸν τῆς μεταβολῆς εἰσπράξατο παρὰ τῶν
πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δ πάρθων μ ἐξελα-
λαμένων, ἀπηρημένῳ δ πακόρου, βεντίδιος ὑπεξείλα- E
τος αντωνίου συμμάχοις πέμπει πρώδῃ καὶ αὐτιγόνου
χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τ στρατηγὸν
μαχαιραν αὐτίγονος ἱκέτευε δι' ὑποψολὴν ἑαυτῷ δοη-
θὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ πρὸς τε τῆς πρώδου βίας, καὶ
ἐπηρείας τῆς βασιλείας ὑποδυόμενος, τ χρήματα
δώσειν ὑπεσχνεῖτο. ὁ δ, ὡς γὰρ κατεφρόνει τῶ πέμ-
ψαντος, ἄλλως τε τ πλέον πρώδου διδόντος, εἰς μὲν
τὴν πρόσοδον, οὐκ ὑπήκουσεν. ὑποκινούμενος δὲ
φιλίαν, κατάσκοπος ἦλθε τῶν αὐτιγόνου πραγμάτων, ἃ F
πρώδῃ μὴ πρόσθεν ὑποξέφυγε. πραγθόμενος δ αὐτὸ
τὴν δίκαιαν αὐτίγονος, τὴν τε πόλιν ἀπέκλεισε,
καὶ ὑπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αὖ-
θούμενος μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμαοῦντα πρὸς πρώδην
ἐχώρει, τ πρὸς τὴν δίκαιότητα τεθυμωμένος, ὅ-
σους ἐπετύγχανεν ἰουδαίους αἴρει, μισθαποδίαν τῶν πρ
ρωδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς αὐτιγονείους χρώ-
μενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπήνας πρώδης, ὥρμησε
μὲν ἀμυνάσθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κρατήσας G
δ τῆς ὀργῆς ἤλασε πρὸς αὐτώνιον κατηγορήσων τῆς
μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δ' ἐν ὑπολογισμῷ τῶν ἡμαρ-
τημένων γενόμενος, ταχέως μεταδιώκει τε τὸν βασι-
λέα, τ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτῷ διαλλάττει. ἐ μὲν πρό-

rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit. & post filios occidit vxorem: deiectisque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigonum ducens. Túncque propter eius abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæũ quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mũctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is, nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cùm præsertim plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, simulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathunten ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans

velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neque tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, actiùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit: sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, morté fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncij cladis intrabãt: quare præ dolore paululùm questus, maxima parte luctę dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostésque obuios in eum quem reliquerant locum auertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

δης ἐπαύσατο τ̃ θεὸς αὐτῶν ὁρμῆς. ἀκμὴ δὲ οὐδεμιᾶς οὕτω μᾶλλον δυνάμεως θεραπολεμοῦντα συμφέρουσα, πόλις δέ ἐστιν Εὐφράτῃ πλησίον καρτερά, θᾶττον ἠπείγετο, τ̃ καιρὸν ὀπτήδειον ὁρῶν θεός τε ὀπίδειξιν ἀνδρίας, καὶ τῷ μᾶλλον ἀρέσασθαι τ̃ Ἀντώνιον. γίνεται οὖν ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τ̃ πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τ̃ βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλῷ δ' ἀποτεμόμενος λείαν, ὡς τε τ̃ μὲν Ἀντώνιον θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τὰ τ̃ ἀρετῆς αὐτοῦ, τότε μᾶλλον ἔτι ἔχειν, καὶ πολὺ προθεῖναι τ̃ τε ἄλλας αὐτοῦ, καὶ ταῖς εἰς τ̃ βασιλείαν ἐλπίσιν. αὐτίοχον δ' τὸν βασιλέα ἀναλαβόντα τὰ συμφέροντα παραδοῦναι.

Κεφάλαιον ιγ'.

Κἂν τούτῳ θραύεται τὰ κ' τ̃ Ἰουδαίων πρᾶγματα. καταλελοίπει μὲν, ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν, ὅλων, ὧν ἀγγείλας μηδὲν μέχρι τ̃ ὑποστροφῆς αὐτοῦ ἀνακινεῖν πρὸς αὐτῆγονον. ὡς δὲ βέβαιον ἦν μαχαιραν σύμμαχον, ἧς ὧν ἔδρασεν. ὁ δ' ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τ̃ ἀδελφὸν, ἀμελήσας τ̃ ἀνδρῶν ὅτι ἱεριχουῶτος ἐχώρει μὲν πέντε στείρων, ἃς συνέστειλε μαχαιρᾶς. ἤδει δ' τ̃ σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τ̃ θέρους. ὑπεδεμένων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ταῖς δυχωρίαις τῷ ἐναντίων, αὐτός τε θνήσκει, μάλα γενναῖος ἐν τῇ μάχῃ φανείς, καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρει. νεοσύλλεκτοι γὰρ ἦσαν τ̃ συρίας ἦσαν αἱ σπεῖραι, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἀνεκέκραστο τῷ πάλαι στρατιωτῷ καλυμμένων· ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον. αὐτηγόνῳ δ' ὡς ἀπέχρησεν ἡ νίκη, σπεῦδε δ' εἰς ἴσον τοῦτον ὀργῆς, ὥς τε μὴ νεκρὸν ἀφεῖσθαι τ̃ ἰώσηπον. κατασπάσας γοῦν τῷ σωμάτων ἀποτέμνει τῷ κεφαλῷ αὐτοῦ, καί οἱ πεντήκοντα τάλαντα λύτρων αὐτῆς φερούσῃ τὰδελφῇ διδόντος. τὰ δ' τ̃ Γαλιλαίας μετὰ τὸν αὐτηγόνου νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς ἴσον, ὥς τε τοὺς τὰ πρώδου φρονοῦντας τῷ δυνατῷ, πρασάγοντες εἰς τὸν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες αὐτηγόνῳ. μετεβάλλετο δ' πολλὰ καὶ τῆς Ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαιρᾶς ἀπετείχιζέ τι τῷ ἐρυμάτων, γαθθᾶ καλεῖται. τούτων δ' ἀδελφὸν πέπυστο πρώδης, μὴ γὰρ τὸν συμφυτῶν ἄλωσιν, αὐτόνιος μὲν κατασήσας ὅτι τ̃ συρίας σύστασιν, καὶ προσάξας πρώδῃ βοηθεῖν ἐπ' αὐτῆγονον, αὐτὸν εἰς ἄγυπτον ἀνεχώρησε. σόσιος δ' δύο μὲν τάγματα προπέμψειεν εἰς ἰουδαίαν πρώδῃ συμμαχῶν. αὐτὸς δὲ μὴ τ̃ λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει χεδόν. ὅτε δ' πρώδης κ' τῷ προς αὐτοχειαν διάφυλον, ὄνειροι σαφεῖς τὸν τ̃ ἀδελφῆ θανάτου προσημαίνουσι, καὶ μὴ ταραχῆς ἐνθουσιῶντι τῆς κοίτης, εἰσπίπτουσιν ἄγγελοι τ̃ συμφορᾶς. ὁ δ' ὀλίγον μὲν προσιμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τ̃ πένθους ὑπερθέμενος, ὅτι τοῖς ἐχθροῖς ἠπείγετο. ποιούμενος δ' τὴν πορείαν ὑπὲρ δυνάμιν, καὶ διανύσας ὅτι τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῷ φέρει τὸ ὄρος προσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων δ' ἓν τάγμα ταύτῃ συνάψας. μεθ' ὧν τ̃ προμείνας ἡμέραν, εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τοὺς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ἔτρεψεν. καὶ προσβαλὼν μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, πρὶν δ' ἑλεῖν χειμῶνι βιασθεὶς χαλεπωτάτῳ, τ̃ πλησίον ἐστρατοπέδευσε δύο δ' κώμας. ἐπεὶ δ' αὐτῷ μετ' ὀλίγας μ̃ ἡμέρας,

καὶ τὸ

καὶ τὸ δεύτερον παρ' αὐτονίῳ τάγμα σωρεύσαντες τῷ ἰσχυρῷ οἱ πολέμιοι, δι' ἀνυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυμα. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη δι' ἱερειχοῦντος, ἀπ' ὀλίγων ἡ τάξις ἐς τοὺς ταὐδελφῶν φονεῖς μετελθεῖν. ἔνθα δὴ καὶ δαιμόνιον αὐτῷ συμβαίνει τέρας, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, καὶ δι' ἐκ θεοφιλὴς ἀτὰρ δόξαν ἀπενέγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ τὴν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην σωτηρίαν ἤσθησαν τὴν ἑσπέραν. δι' ἀλυθέντος ἂν τοῦ συμποσίου, μὴ τοῦ πάντας ἐξελθεῖν, δι' ὀλίγου ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο καὶ κινδύνων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν ἔδοξε τῷ μέλλοντι πολέμῳ κρίνας ἔσεσθαι σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἑῴαν διεκίνει τὴν στρατιάν. καὶ τὴν ἐναντίων εἰς ἑξακισχιλίους ἀπὸ τῶν ὀρῶν καταῤῥέοντες, ἀπεπειρῶντο τῆς προτεταγμένων, κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφόδρα θαῤῥοῦντες, πόῤῥωθεν δὲ χερμάσι καὶ πέλτοις ἔβαλλον, ὡς τε συχνοὺς καταπιτρώσκειν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ἡρῴδης παρελαύνων, πέλτῃ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀκοντίζεται. βουλόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τολμᾷ τῷ σφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει προέσθαι δοκεῖν, πάππον τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ σπείρας ὅπη σαμάρειαν ὅπλα πέμπει. τούτων μὲν οὖν ἓν μαχαιρᾶς ἀγώνισμα. ἡρῴδης δὲ τὸν πολεμίαν καταδραμὼν, πέντε μὲν πολίχνας κατασκάπτει. δισχιλίους δὲ τῷ ἐν αὐταῖς διαφθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεφεν ὅπη τὸ στρατόπεδον. κύλιξο δὲ πρὸς τὸν καλούμενον κανᾶ κώμην. προσεγίνετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆθος ἰουδαίων, ἔκτε αὐτῆς ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλλης χώρας, οἱ μὲν διὰ μίσος τὸ πρὸς ἀντίγονον, οἱ δ' ὅπη τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. τοὺς γε μὴν πολλοὺς ἐνῆγε ὅπη θυμία μεταβολῆς ἄλογος. καὶ ὁ μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ πρὸς πάππον, ὅτε πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτε πρὸς τὸν ὁρμὴν ὑποδείσαντες αὐτοῦ προθύμως ἀντεπεξῆλθον. γενομένης δὲ τῆς παρατάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ὀλίγον ἀντέσχον. ἡρῴδης δὲ κατὰ μόνων τὸν φονεύσαντας ἀδελφὸν παραβαλλόμενος, ὡς ἂν πίσαιτο τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου, ταχέως τὴν καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει, καὶ μετ' ἐκείνους ὅπη τὸ σωρηδὸν ἀεὶ τρεπόμενος ἅπαντας διώκει. φόνος τε ἦν πολὺς, τῶν μὲν εἰς τὴν κώμην σωρηδὸν ἐξωθουμένων ἐξ ἧς ὥρμητο, τῶν δὲ προσπιπτόντων τοῖς ὑσάτοις, καὶ κτεινόντος ἀπείρως. σωρηδὸν δὲ τοῖς πολεμίοις εἶσω, καὶ πᾶσα μὲν ὁπλιτῶν οἰκία ἐκτᾶτο. τὰ τέγη δὲ ἦν ὑπερθεν ἀμυνομένων κατάπλεα. καὶ πειδὴ πρὸς τὴν ἔξωθεν, τὰς οἰκήσεις παρέπτων εἶλκε τοὺς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς μὲν πολλοὺς ὅπη κατασείων τοὺς ὀρόφους, ἀθρόως ἀνῄρει, τοὺς ὑποφυγόντας δὲ τὴν ἐρειπίων, οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀνεδέχοντο. καὶ τοσούτων ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τε τὰς ὁδοὺς ἀποφαγῆναι τοῖς κρατοῦσι. ταύτην τὴν πληγὴν ἐκ λύγκαν οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν ὑπισυλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τοὺς ἀνὰ τὸ κώμιον διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσκεδάσθη. καὶ δὴ θεὸς τὴν νίκην τεθαῤῥηκὼς ἡρῴδης ὅπη ἱεροσολύμων ἤλασεν, εἰ μὴ χειμῶνι διεκωλύθη σφοδρότατῳ. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τε παντελοῦς καθορθώματος, καὶ ἥττης τῷ ἀντιγόνῳ κατέστη, βουλομένῳ καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν. ἡρῴδης δὲ πρὸς ἑσπέραν ἦλθε τοῖς φίλοις κεκμηκόσι ὅπη θεραπείᾳ τοῦ σώματος

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum nocte desererent. Iámque per Hierichunta properans ibat, vt quàm primùm interfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam mirabilis ei monstríque similis casus euenit: vnde præter spem liberatus, opinionem quòd Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi honorati vesperi illa apud eum cœnauissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniiciens mane primo castra mouet: hostiúmque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manum quidem cum Romanis conserere non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cùm manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes verò terram peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duóque habitatorum millia consumit. exustísque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cùm hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosiùs dimicans, dummodo eius vlcisceretur autores, aduersam aciem facillimè superat. deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cùm alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur, nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremò ruens inter fugientes hostes in vicũ irrupit: cùm omnes domus armatis essent refertæ, plenáque propugnatorũ desuper tecta: & quoniã foris deprehensos facillimè superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autẽ subterfugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias multitudo coacernata est, vt etiã victoribus ipsis trãsitus obstrueretur. hanc plagã hostes adeò non tulerunt, vt confluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quam in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter, & tertius, & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncat: idque Phœroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetit: murisq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro tẽplo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copijs: eíque Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercito congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria propripientes, neque aut equis, aut vitis alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum lõginquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederetur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A δ᾽αφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς ἰὼ ἔτι θερμὸς ἐκ τῆ᾽ ἄθλων λουσόμενος ἤει σφαπιωπώτερον. εἰς γοῦν αὐτῆ᾽ παῖς εἵπετο, ἢ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἀντίον αὐτῆ᾽ τις ἐντρέχει τῆ᾽ πολεμίων ξιφήρης, ἔπειτα δεύτερος, ἢ τρίτος, ἢ ἑξῆς πλείους. ὅτοι καταπεφθύγεσαν μὲν ἐκ τ᾽ ὠδῆ τάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τέως ἢ ὑποπεπηχότες, ἢ δ᾽αλανθαίοντες, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ᾽ ἐκπλήξεως, αὐ-

B τὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ὅπῃ ἢ τὰς ἐξόδους ἐχώρεων. τῆ᾽ μὲν οὖν ἄλλων, ἡδέως παρεῖ ἢ τύχῃ ὁ συλλημφόμενος τοῖς ἄνδρας, ἡράδη ἢ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς τε δ᾽αφθύγουσι πάντες. τῇ δ᾽ ὑστεραία, πάππον μὲν τὸν ἀντιγόνου στρατηγὸν καρατομήσας, ἀνῄρητο ἢ ὅπῃ τῆς ὠδῆ τάξεως, πέμπει τῷ κεφαλῇ φερώρᾳ τῆ᾽ ἀδελφῆ, ποινὴν τῆ φονεύθέντος αὐτῆ᾽ ἀδελφοῦ. ἢ γὰρ ἐκεῖ ἰὼ, ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος ἢ τὸ χει-

C μῶνος, ἤλαυνεν ὅπῃ ἱεροσολύμων, ἐ μέχει τὸ τείχος ἀγαγὼν τῷ δυνάμιν, συνῆγετο ἢ αὐτῷ τεῖχον ἔτος ἐξ ὃ βασιλεὺς ἐν ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο, πρὸ τὸ ἱεροῦ στρατοπεδεύεται. ταύτῃ γὰρ ἰὼ ὠθήμαχον, ἢ καθ᾽ ὃ πρὶν εἶλε πομπήϊος τῷ πόλιν. διελὼν ἢ εἰς ἔργα τῷ στρατιὰν, ἐ τεμὼν τὰ περάσεια, τεῖα μὲν ἐγείρει χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν

D αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοῖς ἀνυσικωτάτοις τῆ᾽ ἑταίρων ὅπῃ τῆ᾽ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἤει, τῷ ἀλεξάνδρου τὸ ἀριστοβούλου μετὰν θυγατέρα καθωμολογημένῳ, ὡς ἔφαμεν αὐτῷ, ἐ παρέργον ποιῆται τῆς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑφηφαίῃ τοῖς πολεμίοις. γήμας ἢ ὑπέστρεψεν ὅπῃ ἱεροσολύμων μετ᾽ μείζονος δυνάμεως. συνῆπτε ἢ αὐτῷ καὶ σόσιος, μετὰ πλείσης στρατιᾶς, ἱππέων τε ἐ πεζῶν, ἰὼ περεκπέμψας δι᾽ τῆς μεσογείου, τῷ πορείαν αὐ-

E τοὺς δι᾽ φοινίκης ἐποίησατο. συναθροισθείσης ἢ τ᾽ ὅλης δυνάμεως, εἰς ἕνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππεῖς ἢ ἑξακισχιλίους δίχα τῆ᾽ ἀπὸ συρίας συμμάχων, οἱ μέρος μὲν ὀλίγον ἦσαν, καταστρατοπεδεύονται τὸ βορείᾳ τείχοις πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τ᾽ συγκλήτου δόγμασι, δι᾽ ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σόσιος ἢ ἀντωνίῳ τῆ᾽ πέμψαντι τῷ ὑπ᾽ αὐτῷ στρατιὰν ἡρώδῃ σύμμαχον. τῆ᾽ ἢ ἀνὰ τῷ πόλιν ἰουδαίων τὸ

F πλῆθος, ποικίλως ἐτετάραχτο. καὶ γὰρ περὶ τ᾽ ναὸν ἀθροιζόμενον τὸ ἀθενέστερον, δυσίμονα ἐ πολλᾷ θεωδέστερον τὸν τελευτήσοντα περὶς τοῖς κρημνοῖς ἐλοχοποίει, ἢ τῆ᾽ τολμηροτέρων κατὰ σίφος ἦσαν λῃστείαν πολυτρόποι, ἢ μάλισα περὶ τῷ πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵπποις, μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο τροφή. τὸ γε μὲν μαχίμου τὸ δυτακτότερον ἐτέταχτο περὶς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοῖς τε

G χωνευτὰς, εἶργον ὑπὸ τὸ τείχοις, ἢ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα καινοτέρον. ἐ οὐδενὶ ἢ ἦτας, ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις ἔπεισαν τῆ᾽ πολεμίων. τῆ᾽ ἢ βασιλεῖ, περὶς μὲν τὰς λῃστείας ἀντεπενοήθησαν λόχοι, δι᾽ ὧν ἀνέστελλε τὰς ἐπιδρομάς. περὶς ἢ τῷ τῆ᾽ ἐπιτηδείων ἀποφείαν, αἱ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῆ᾽ ἢ μαχομένων περὶ τῷ τῆ ῥωμαίων ἐμπειρίᾳ, καὶ τοι τόλμης ἀδεμίαν καταλιπόν-

των ἔφοβον. φανερῶς μὲν οὖν ἐ σωπερρήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις ὅπῃ περὶ ὑπῷ τῆ᾽ θανάτῳ. δι᾽ ἢ τῆ᾽

ὑπὸ

ὑπὸ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν καθασκευάσαι τι τὸ τείχος, ἕτερον αὐτοχύσεως. καθόλου τε εἰπεῖν, ὅτε χερσὶν, ὅτε ὀπτροίαις ἔκαμνον, εἰς ἕκατον αὐτοχεῖν διεγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως περικαθεζομένης, πέντε μησὶ διέσχον τὴν πολιορκίαν, ἕως τῆς πρώδου τινὲς ὑπιλέκτων ὑπιβάντες τὸ τείχος θαρρήσαντες, εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατονταρχαι σοσίου. πρῶτα γὰρ τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἠλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ὑπιχυθείσης πανταχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τῆς μὲν ῥωμαίων ὑπὸ τῇ τελευτῇ τῆς πολιορκίας διαφορισμένων, τῶ γὰρ περὶ πρώδην ἰουδαϊκοῦ, μηδένα ὑπολιπέσθαι ἀποδύοντος ἀπίπαλον. ἐσφάττοντο γὰρ πανπληθεῖς, ἔνθα τοῖς γενικοῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας σωωθέντες, καὶ τὰ ναὰ περισφύγοντες. ἦν γὰρ ὅτε γηραιῶν ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καί τοι γε περιτέμποντος τὸ βασιλέως, καὶ φείδεσθαι παρακαλοῦντος, οὐδεὶς ἐκράτησε τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μαινόμενοι πᾶσαν ἡλικίαν ἐπέξησαν. ἔνθα καὶ ἀντίγονος, μήτε τῆς πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ἀπὸ τῆς βάρεως, περιπίπτει γὰρ τοῖς σοσίᾳ ποσί. κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατῶς, καὶ ἀντίγονον ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναῖκά τε καὶ φεύγειν ἐλεύθερον ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεθεὶς ἐφυλάττετο. πρόνοια γὰρ ἦν ἡρώδῃ κρατοῦντι τῶν πολεμίων τότε, κρατήσαι καὶ τῶν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος ὑπὲρ θέαν τε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῶν καὶ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, τοὺς μὲν παρακαλῶν, οἷς δὲ ἀπειλούμενος, ἔστι δὲ οἷς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀπήγειλεν, ἤττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἰ παρὰ ἀθεάτων παρ' αὐτῶν ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη, καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ ἐξετινάμενος πρὸς σοσίαν, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. ὡς ὅπου τοσούτων πολιτῶν φόνῳ, βεαχὺ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κεῖνοι. τὸ δὲ, ἀπὸ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ὑπιζέπειν φαμένου, αὐτὸς ἔφη δεῖν μένειν ἐν τῇ ἰδίων χρημάτων τοῖς μισθοῖς ἱκάστοις. ὅπου τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πατρίδα, τὰς ὑποχύσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν δὴ ἔκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοῖς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σοσίαν, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δίχα μόνον, σόλτιος δὲ χρυσοῦν ἀνάθεις τῷ θεῷ στέφανον, ἀπέδυσεν ὑπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην ἀντίγονον αὐτεννέπω. τέτον μὲν οὖν φιλοψυχήσαντα μάχεις ἑκάτερ δίχα ψυχρᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγωνείας πέλεκις ἐπιδέχεται. βασιλεὺς δὲ ἡρώδης δίκαιον τὸ κτῆ τὴν πόλιν πλῆθος, τοὺς μὲν τὰ αὐτὰ φρονήσαντας, δυσεβείας τῆς πικρῶς κατέσατο, τοὺς δὲ ἀντιγονίους, αἴρει, καὶ κτᾶται ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον καταπομπεύσας, αὐτονίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. οὐ μὴν εἰσάπαξ ἔξεπίσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ αὐτώνιος τῇ κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἤττων ἦν ἐν πᾶσι τῆς ὑπιθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τὴν γένναν τὴν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῶν ἀφ' αὑτῆς

Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, priùs quam muri aliqua pars diruerétur, alteram eius vicem munieba:t. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant, denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum trangredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus exaduersarius euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia libertum dimisit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicissent, vt externa quoque auxilia cõperiscerent prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent, qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquis, promissa compleuit. Nam & militum quemque liberaliter, & pro merito, duces, ipsúmque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis benevolos sibi faceret, honorificè tractabat, Antigonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúsque comitibus misit, non tamẽ omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sanguine

Ant. lib. 15. cap. 1.

supereſſet, cædis rabiem contulit in extraneos: A Syroſúmque optimates apud Antonium criminando ſuadebat eos interfici vt eo modo cuiuſque poſſeſſiones dominio ſuo faciliùs quæreret. Poſtea verò quàm in Iudæos atque Arabes vſque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuiſſet Antonius, occidere quidem bonos viros B tantóſque reges iniuſtum eſſe duxit: verum inter amicos vltrà non habuit, ſed multa terra ex eorum præciſa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balſamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipſi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem vſque Parthis bellum inferentem profecuta Antonium, per Apamiam & Damaſcum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infenſum eius animum mitigaſſet, tamen ducentis talentis annuis abſciſſas regno ſuo poſſeſ- C ſiones impetrat ſibi locari: ipſámque omnibus obſequiis placans, Peluſium vſque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omníque præda, Parthus illi ſtatim condonatus eſt.

ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν ἐφόνα, καὶ τοὺς ἐν τέλει σύρων ἀβασάνιστα ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον, αἱρεῖν ἔπειθεν, ὡς ἂν τῷ κτήσεων ἐκείνου ῥᾳδίως γιγνομένῳ δεσπότης. ἐπεὶ δὲ ἐκτείνεσθαι τὴν πλεονεξίαν ὅτι Ἰουδαίους καὶ Ἄραβας, ἐφοβήθη τοῖς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρώδην καὶ Μάλχον αἱρεθῆναι. μέχρι μὲν γὰρ τῶν ἐπὶ τοὺς ἀγομένων ὑπενόησεν Ἀντώνιος, τὸ κτείνειν μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ τούτων ἔγγιον φίλος εἶναι, διεκρούσατο. πολλὰ δὲ καὶ χώρας αὐτῷ ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν Ἱερειχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γίνεται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, πλὴν Τύρου καὶ Σιδῶνος, ταῖς ἐντὸς ἁλὸς ἑστώσας ποταμοῦ πάσας. ὧν γιγνομένων κύριος, καὶ προπέμψασα μέχρις Εὐφράτου τὸν Ἀντώνιον ὑπερβαλοῦσα παρθοις, ἦκεν εἰς Ἰουδαίαν, δι' ἀπαμείας καὶ Δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγάλας μὲν αὐτῆς τὴν δυσμένειαν ἀφορεᾶς ἡρώδης ἐκμειλίσσεται. μαθὼν δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἐπιῤῥᾴδια χωρία ἑξακοσίων ταλάντων, εἰς ἕκαστον ἐνιαυτὸν. προπέμπει δὲ αὐτὴν μέχρι πηλούσιου, πᾶσαν θεραπείαν καταχεόμενος. καὶ μετὰ τοῦτ', παρὼν ἐν παρθοις Ἀντώνιος, ἄγων αἰχμάλωτον Ἀρταβάζην τὸν τιγράνου παῖδα, δῶρον Κλεοπάτρᾳ. μὴ γὰρ τῶν χρημάτων, καὶ τῆς λείας ἁπάσης, ὁ παρθος οὐδὲν ἐκωλύθη.

Cap. XIV. De inſidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio cōtra Arabas, & ingenti terræ motu. Am. lib. 15. cap. 5.

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficiſci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni ſoror tenebat: veruntamen a Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus eſt. Regibus enim, vt diximus, inſidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, perſuadet Antonio. quos ſi viciſſet, Arabiæ: ſin autem victus eſſet, Iudææ domina conſtitueretur, alterúmque potentium per alterum peſſundaret. Sec hoc eius conſilium Herodi feliciter ceſſit. nam primùm in Syros hoſtes ducens, E magnum quem conflauerat equitatum, circa Dioſpolim in eos mittit, & quamuis fortiter reſiſtentes, ſuperauit. qui cùm iam victi eſſent, magno motu Arabes ſuſcitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggreſſus, bellum conſultius adminiſtrare tentabat, caſtráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit F multitudo, ſed priore victoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam verſos vrgebant: in perſecutione verò inſidiis periclitatur Herodes, Canathenſibus ab Athenione immiſſis, qui ex Cleopatræ ducibus ſemper ei fuerat inimicus. Namque horum incurſu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctíſque agminibus circa ſaxoſa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde proſtratis. Qui verò ex prælio ſeruati ſunt, in vicum Ormizam G confugiunt. vbi etiam caſtra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, ſicut erant pleni ceperunt, Neque multo pòſt accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, ſeriùs quā vſus popoſcit. Huius ei vulneris cauſa fuit: præpoſi-

Κεφάλαιον ιδ'.

Τοῦ δὲ ἀκτιακὸν πολέμου συνερρωγότος, παρεσκεύασο μὲν ἡρώδης Ἀντωνίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τε ἀλλων τῆς Ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκρατικὼς ὑρκανίας, ὃ δὴ χωρίον ὁ Ἀντιγόνου κατεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὲν παντόρχως ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας συμμεταχεῖν τῶν κινδύνων Ἀντωνίῳ, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἔφαμεν ὑπιβουλεύουσα, πείθει τὸν Ἀντώνιον, ἡρώδῃ ἐμπίσεῦσαι τὸν πρὸς Ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, Ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, Ἰουδαίας ἡμῖν ἁπάσης, καὶ θατέρων τῷ δυνάστῃ καταλύσαι τὸν ἕτερον. ἔῤῥεψε μὲν τοι καθ' ἡρώδου τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσιον κατὰ τὸν πολεμίων ἀγῶν, καὶ πολὺ συγκεχυμένους ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς πρὶν διάσπολιν, συνεστάναι τε καὶ τοὶ καρτερῶς ἀπωθεῖσθαι ταξαμένους. πρὸς δὲ τὸ ἦτταν, γίνεται μέγα κίνημα τῶν Ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἀνέμενον τὸ πλῆθος, τοὺς Ἰουδαίους ἐμβαλεῖν. ἔνθα μὴ δυνάμεως ἡρώδης ἐπελθών, ἐπειρᾶτο προμηθέστερον ἀφηγεῖσθαι τὸν πόλεμον, καὶ στρατόπεδον ἐκέλευσε τειχίζειν. οἱ μὲν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρότερα νίκῃ τεθαῤῥηκότες, ὥρμησαν ὅτι τοὺς Ἄραβας, καὶ πρὸς τὸ τῶν ἐμβολὴν ἐξανέντας, ἐδίωκον. ὑπιβουλεύεται δὲ ἡρώδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῶν κανάθων ὑπαχθείσους ἀνέντος ἀθλιώνος, ὃς ἦν αὐτὸ τῶν κλεοπάτρας στρατηγῶν ἀεὶ διάφορος. πρὸς δὲ τὸ τούτων ὑπόθεσιν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ Ἄραβες, ὑπερέφοντο, καὶ συνάψαντες τὸ πλῆθος πρὸς πεζώδη καὶ δύσβατα χωρία, ἔπεσον τοῖς ἡρώδου, πλεῖόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς ὄρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν προεῖχόντες, αὐτανδρον εἶλον οἱ Ἄραβες, μετὰ πολὺ δὲ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρώδης, παρὼν τὴν χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτὸς, τὸ πρῶτον ταξιαρχῶν

ἀρχῶν ἀπειθὲς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τὸ συμβολῆς ὀλιγωρήσωσιν, ἐν ᾧ τὸ ἀθηναίων ὅπλον κρεῖττον ὑπῆρξε πολεμίων. ἐπιμωρήσατο μὲν τοῖς ἄραψι αὖθις αἰεὶ τὴν χώραν κατασχών, ὡς ἀνακαλέσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ δὲ τοῖς ἐχθροῖς, ὑπέπεσε συμφορὰ δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν βασιλείας ἑβδόμου, ἀκμάζοντος δὲ τοῦ περὶ Ἄκτιον πολέμου. καὶ γὰρ ἀρχομένου ἔαρος ἡ γῆ σεισθεῖσα, ἐοσκημότων μὲν πλῆθος ἄπωλεσεν, ἀνθρώπων δὲ ξηρὰς διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπαθρον γὰρ ἠυλίζετο. καὶ τούτῳ τοῖς ἄραψι, δοκεῖ μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, περιλογοποιοῦσα τοῖς ἀνθρωποῖς ἀεί τι χαλεπώτερον, ὡς πάσης ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες γοῦν ἐρήμου τὴν χώραν κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν προθυμούμενοι τοῖς φεύγουσι, οἳ δὴ καὶ ἰουδαίων ἔτυχον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλαγὴν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων ἔκλυτον σωματωθὲν ἡρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ὑπὲρ τοῦ ἄμυνειν, λέγων τοιάδε. δαιμονιώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμᾶς καθάπτεσθαι δέος, πρὸς μὲν γε τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἐῶ· τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον πάσχειν, ἀνανδρον. ἐγὼ δὲ τοσοῦτον ἀποδέω κατεπηχέναι τοῖς πολεμίοις μὴ τὸν σεισμὸν, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἀρχὴν δέλεαρ τοῦτο καθεῖναι τῇ δουλείᾳ δίκης ἡμῖν. εἰ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡμῶν συμφοραῖς ἦκον. σφαλερὰ γὰρ ἐλπὶς ἃ ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπραγίας. ἔστε γὰρ τὸ δυσυχεῖν, ἔστε τὸ ἐναντίον ἐν ἀνθρώποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμειβομένην εἰς ἑκάτερον τὴν τύχην. καὶ τοῦτο μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑποδειγμάτων. τῇ γοῦν πρότερα μάχῃ κρατοῦντων, ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς νῦν ἁλώσονται κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δ', διδάσκουσι προμήθειαν. ὡς τε ἔμοιγε καὶ τῷ δεδοικότος ὑμῶν θρασέα θαῤῥεῖν. ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πέρα τοῦ δέοντος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ δὴ καὶ τῷ ἐμῷ γνώμῃ ἐξορμήσατε, καιρὸν ἔχειν ἡ ἀθηναίων στρατιὰ νῦν δ' ὁ ὄκνος ὑμῶν, καὶ τὸ δοκοῦν ἀθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγγυᾶται. χρὴ μὲν τι μέχει τοῦ μέλλειν ἔτος ἔχειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐλλιπεῖ τε τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς ἔστε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαιμόνιον ποτὲ ταπεινώσει τὸν ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, ἢ δὲ προφέρεται τις ἄραβα τῶν ἑαυτοῦ ἀγαθῶν δεσπότην ἡγούμενον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς ταρασσέτω τὰ τῶν ψυχῶν κινήματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γενέσεως σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν στοιχείων πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τῷ ἑαυτοῖς βλάβῃ διαφέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῶν χθονίων βρασμῶν προσήκοιτο ἄν τι σημεῖον βραχύτερον. αὐτὰ γὰρ ταῦτα, πλειοναφιὼν ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τί δύναται τοῦ σεισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι ἢ κρατήσας ὁ πόλεμος; τέρας μὲν τι μέγιστον ἀλώσεως

A torum militibus contumacia, quòd iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quódque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. namque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cùm exercitus mansisset incolumis, quoniam sub diuo tendebat: ibíque Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis grauiùs semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quã C assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent. D non enim tantùm manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, vt exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capiuntur, E victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: conscelerati sque hostibus planum facere, quòd neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium G metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portẽtum. Naturalia nanque sunt elementorum quoque vitia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum,

Ant. lib. 15. cap. 6.

ſponte ſua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos noſtros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, taléſque Deo pro belli euentu hoſtias ceciderunt. Non enim effugiunt maximum eius lumen inuictámque dexteram, ſed continuò pœnas dabunt: ſi patrio repleti ſpiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quiſque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, ſed legatorum cædis vltores. Illi meliùs quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobíſque mihi obedientibus, periclitabor ipſe pro cæteris. Pro certo enim ſciatis, fortitudinem veſtram ſuſtineri non poſſe, niſi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, ſacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium tranſgreſſus eſt. Caſtris autē Philadelphiæ poſitis, haud procul ab hoſtibus, quaſi de interiacente caſtello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimùm cupiens congredi. nam & hoſtes præmiſerant, qui caſtellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipſe verò quotidie producto ad prælium milite, inſtructáque acie, Arabes laceſſebat. Cùm autem nemo contra procederet (quędam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum diſturbat ipſe aggreſſus: eóque modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etſi multitudine ſuperiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ deſperatio. & quandiu quidem reſtiterunt, non magna eorum cædes facta eſt: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à ſemetipſis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulſa eſt, eóſque ſtatim circumſeptos obſidebat Herodes. & licèt armis propè adeſſet excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmque rex arrogantiùs eorum legatos deſpiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis inſtaret. denique ardeſcente ſiti, cateruatim exeuntes, vltro ſe Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, ſexto reliqua multitudo ad pugnam deſperata ſalute procederet. Quibus congreſſus Herodes, iterum ſeptem millia circiter ſternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto vitorum eius ſpiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

A

B

C

D

E

F

G

CAP. XV. Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

MOx autem illum excepit deſueta rerum olicitudo propter amicitiam Antonij, poſt victoriam Cæſaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat quàm ipſe patiebatur. Nec enim Cæſar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo ſupereſſet. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque tranſmiſſus, vbi Cæſar eo tempore morabatur, adiit eum ſine diademate veſte quidem cultúque priuato, ſed faſtu regio, neque diſſimulata veritate coram eo

γενόμενα τοῖς ἐχθροῖς, ἃ αὐτομάτως ἢ δι' ἄλλης χειρὸς ἀλλοξίας, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους πᾶσι τῶν πάντων ἀνθρώπων νόμον, ὡμῶς ἀπέκτειναν, καὶ τοιαῦτα τῷ θεῷ θύματα περὶ τοῦ πολέμου κατέσφαξαν. ἀλλ' ὁ ἄφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀνίκητον δεξιὰν δώσουσι ἡμῖν αὐτίκα δίκας ἀπὸ τῶν παρίππων φρενίμασιν, εἰ δὴ ἀπόδυσαντες τιμωρεῖν τῷ παρεστῶνδημόνων ἀπαξώμεθα. ἵππος γὰρ γυναικὸς, οὐδὲ τέκνων, οὐδὲ γὰρ κινδυνεύσης παρίππος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν πρέσβεων ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. προκινδυνεύσω δὲ κἀγὼ χειρόμενος ὑμῶν πειθομένοις. εὖ γὰρ ἴστε τὴν ἑαυτῶν ἀνδρίαν ἀνυπόστατον, ἐὰν μὴ προπετείᾳ τινὶ βλαβῆτε. τούτοις φθάσαντες τὸ στρατὸν, ὡς ἑώρα προθύμους ἔθυε τῷ θεῷ, καὶ μετὰ τὰ θυσίαν, διέβαινε τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν μετὰ δυνάμεως. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ Φιλαδέλφειαν, ἐγγὺς τοῦ πολεμίων, πρὸ τοῦ μεταξὺ φρουρίου, πρὸς αὐτοὺς ἐπεβολίζετο, βουλόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοι τινὰς προπεμφότες, τοὺς καταληψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν οὖν ἀπεκρύσαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ λόφον κατέχον. αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν προάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρέταττε, καὶ προεκαλεῖτο τοὺς ἀραβας. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξήει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ πρὸ τοῦ πλήθους ὁ στρατηγὸς ἔλθεμος αὖθις ἰὼν τῷ δίκει, προσελθὼν ἐπαράασεν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. καὶ τούτῳ σωναναγκασθέντες, ἐξίασιν ὅπλα τὰ μάχιμα ἄτακτοι, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πλήθει μὲν οὖν τῶν Ἰουδαίων προῆσαν, ἐλείποντο δὲ τῇ προθυμίᾳ, καί τοι δι' ἀπόγνωσιν τῆς νίκης, ἦσαν δὲ αὐτοὶ φόβολοι. δύο μέχρι μὲν αὐτείχον, ἡ πολὺς ἰὼν αὐτῶν φόνος. ὡς δὲ ὑπέδειξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ἐφθη σωωσθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους προσιὼν ἐπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἀλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, προκατήπειγεν ἡ δίψα, τῆς ὑδάτων ὑπολιπόντων. ἀφορμᾶσθαι δὲ προσβαλομένους ὁ βασιλεὺς, καὶ λύτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐνέκειτο. τῇ δὲ δίψει συνόντες, ἐξίοντες καὶ πλῆθος συνεχείριζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς Ἰουδαίοις ἑκόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τρισχιλίους διεθεῖναι, τῇ δὲ ἕκτῃ, τὸ λοιπόμενον πλῆθος, ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθεῖν ὅπλα μάχιμα, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτη δὲ πληγῇ τὴν ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τῆς ἀνδρῶν τὰ φρονήματα, περιῆκοψεν ὡς τε καὶ προσάτης ὑπὸ τῶ ἔθνους αἱρεθῆναι.

Κεφάλαιον ιε'.

ΜΕταλαμβάνει δὲ αὐτὸν δυθέως ἡ περὶ τὴν ὅλων πραγμάτων φροντὶς, δι' ἣν τὴν πρὸς αὐτώνιον φιλίαν, καίσαρος ἤδη περὶ ἄκτιον νενικηκότος. παρεῖχε μὲν τοι δέος πλέον, ἢ ἔπαχεν. ὅπου γὰρ ἐλαμβάνειν καῖσαρ αὐτώνιον ἔκρινεν, ἡρώδου συμμαχοῦντος. ὅτε μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τῆς κινδύνου διέγνω, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, ἐνθα διέτριβε καῖσαρ, προσῆσιν αὐτῷ δίχα διαδήματος, τὴν μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος, αὐτικρὺς

A

B

C

D

E

F

G

ἀπήκρες εἶναι, ἐγὼ καῖσαρ, ὑπ' ἀντωνίου τῆς ἰουδαίων βασιλεὺς γεγόμενος, ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γεγονέναι βασιλεὺς χρήσιμος ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ τοῦτο αἰσχυνοῦμαι εἰπεῖν, ὅτι πάντως ἄν με μετὰ τῆς ὅπλων ἐπείρασας, εἰ μὴ διεκώλυσαν ἄρχοντες. καὶ συμμαχίαν μέν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τῶν ἐν ἀκτίῳ πληγῶν, κατέλιπον τὸν διεργέτην. ἐγνώμην ἦ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἦμην σύμμαχος, μίαν εἰς λέγων τῆς παρθένων διόρθωσιν, τὸν κλεοπάτρας θάνατον, ζημίαν οὐδενὶ, καὶ χρήματα, καὶ τείχη πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρατιὰν, καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνούμην κοινωνὸν τοῦ πρὸς σε πολέμου. τῷ ἦ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ κλεοπάτρας ἔμπροσθεν, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. συνήπτημαι ἦ αὐτοκράτορι, ᾧ τέθεικα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ ἀξίωμα. πρὸς σὲ ἦ ἦλθον, ἔχων τοῦ ἀρετοῦ τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ προύλαβον ἀξιοπιστότατος ποτὲ πρὸς φίλος, ὃ πνὸς ἐγνώμην. πρὸς ταῦτα καῖσαρ. ἀλλὰ σώζου γε ἔφη, καὶ βασίλευε τοῦ βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἶ πολλῶν ἄρχειν, ὅστις φιλίας προῖς ἄριστος. πειρῶ ἦ καὶ τοῖς δυτυχεστέροις ἀξιόπιστος εἶναι, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ἔχω τὰς σοῦ προθυμίας ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μέν τοι γε ἐποίησεν ἀντώνιος κλεοπάτρᾳ πειθθεὶς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν, ἐκ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ. κατάρχεις ἦ ὡς ἔοικεν ἀπιστίας, διόπερ γεγράφει βιντίδιος συμμαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτοῦ. τοῦ μὲν οὖν δόγματι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐκαγίλλω. πειράσομαι ἦ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ θεὶς αὐτῷ τὸ ἀξίωμα, δόγματι διεσήμανε τοῦ δωρεὰν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ αὐδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώρεις ἐπιμελεξάμενος αὐτὸν, ἐξῃτεῖτο τινὰ τῶν αὐτοῦ φίλων ἀλέξανδρον, ἰκέτευε γνώμην. ἐνίκα ἦ ἡ καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τοῦ λίπου. μετὰ ἦ ταῦτα πορευόμενον ἐπ' ἀμμώδου ἀξὲ συείας καίσαρα, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ διεξάμενος ἡρώδης, τότε πρῶτον καὶ σωσιπάτρου ποιουμένου πρὸς πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν, εἰσίασέ τε συὺ ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς δψωνίαν πάντα διέδωκε. πρυνόησε ἦ καὶ ἀξὲ τῆς αὐδρείου πορευομένοις μέχρι πλουσίου ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσι τε ὁμοίως, ὑδὲ ἔστιν ὅπου τῷ δυτικδείων ἐνέλιπε τῇ δυνάμει. δῶρα γοῦν αὐτῷ τε καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέσχε, πολλῷ ἐλαχυτέρων ἡρώδη τὴν βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέσχεν. ἀξὲ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς ἄργυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ ἀντωνίου τεθνεώτων, ὃ μόνον αὐτὸ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τοῦ τε ὑπὸ κλεοπάτρας ἀποτμηθεῖσαν χώραν, καὶ ἔξωθεν γάδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. πρὸς ἦ τούτοις ἦ ὥδαλίων, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο ἦ αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους γαλάτας, οἳ πρότερον

hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum deserui. Nam cùm auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem. quâ fœcidissent, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtutte præsumens: & vt in examen adduceretur propetàs, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus, propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiat autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primùm cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit: Prospexit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro hisdenique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, cúmque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret Herodi dedit, cúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſubleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obſequio pietatis impendit.

A ἐδορυφόρει κλεοπάτραν. ὑδὲν ἧττον αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τῶ λαμβάνοντος. μὴ ἧττον τ ῥώτην ἀκπάδα προσίθησιν αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ, τήν τε τράχωνα καλέμενον, & τ προσεχῆ βαταναίαν τε καὶ αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τ λυσανίᾳ μεμισθωμένος οἶκον, ὁ διέλιπεν ἐπαφεὶς τοῖς ἀπὸ τ τράχωνος ληϊὰς δαμασκηνοῖς. οἱ ἧν, ὅθεν ἐπάρωνα τὸν ἡγεμόνα τ συρίας καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τ συμφορὰν αὐτῷ καίσαρι. κρῖναρ ἧν γνοὺς, ἀνεπέσελλεν ἐξαρεθῆναι τὸ ληστήριον. στρατίσας οὖν ἐπάρωνα, καθῆρέ τε τῷ ἀνδρῶν τ χῆν, καὶ ἀφαιρεῖται ζηνόδωρον, ὃν ὕστερον καίσαρ, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς ληϊαῖς ὅθεν τ δαμασκόν, πρώδῃ δίδωσι. κατέσησε δὲ αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ὑπάρχοντα, ἔτῃ δεκάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τ ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, δίχα τ ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὑπάρχοις διοικεῖν. ἐπεὶ ἧ τελευτᾷ ζηνόδωρος, προσένειμεν αὐτῷ καὶ τ μεταξὺ τράχωνος καὶ τ γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὃ ἧ τούτων πρώδῃ μεῖζον ἴσχυσε, τοῦτο μὲ καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀρίστων, ὑπ' ἀγείπα ἧ, μ' καίσαρα. ἔνθεν ὅθεν πλεῖστον μὲν δαιμονίας προῆκτο. εἰς μεῖζον ἧ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τ μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς δυσέβειαν.

B

C

Κεφαλ. ις'.

D ΠΕντεκαιδεκάτῳ γὰρ ἔτῃ τ βασιλείας, αὐτόν τε τ ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τ περὶ αὐτὸν αἰετειχίσατο χώραν, τ ὅσης διπλασίαν, ἀμέτρησις μὲ χρησάμενος τοῖς ἀναλώμασιν, αὐτ περβλήτῳ ἧ τῇ πολυτελείᾳ. τεκμήριον ἧ ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, & τὸ βόρειον ἐπ' ἀμφὶ φρούριον. ἃς μὲν γὰρ ἀνῳκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ ἧ ἐπεσκεύασε πλέῳ δαψιλεῖ, κατ' ὐδὲν τῶν βασιλείων ἔλαττον. ἀντωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τ αἰτωνίᾳ τιμήν. τὸ γε μὲν ἑαυτῷ βασίλειον κ τ ἄνω

Cap. XVI. De vrbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vſus eſt erga exteras gentes, eiúſque felicitate. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtaurauit, & duplum terræ ſpatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eíque iunctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quinctiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam cõferri poſſet, ædificauit: eáſque amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam ciuitates ſtudium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellauit, deductis cò ſex milibus colonorum, terráque fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem

E δειμάμενος πόλιν, ἣν τοῖς μείζοσι κ περικαλλεσάτοις οἴκοις, οἷς ὐδὲ ναὸς πῃ συμπεκείνετο, περισηρύσσεν ἀπὸ τῶν φίλων, τ μὲν καισάρειον, τ ἧ ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ ἐν οἴκοις μόνον τ μνήμην αὐτῶν, κ τὰς κλήσεις περιέγραψε, διέβη ἧ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῶν τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γε τῇ σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ὅθεν σεβαστίους εἶπεν, κ καταλαχὼν ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις προσενείμας λιπαρωτάτην, κ ἐν μέσῳ τῷ πόλιματι, ναόν τε σιδρυσάμενος τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος ἀποδείξας ζιῶν ἡμισταδίων, τὸ ἄσυλον ἐβασιλεῦ ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον ἧ τοῖς ἐν αὐτῇ παρέχειν δύναμιαν. ὅθεν τούτοις δωρησαμένῳ τὸ καίσαρος αὐτὸν ἑτέραν προσθήσει χώραν. ὁ ἧ, κἀν ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λευκῆς μαρμάρου καθιδρύσατο πρὸς τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται ἧ πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα κορυφὴ μὲν πὸς ὕψος εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνεται. πρὸς δὲ τὴν ὑπώρειον λαγόνα, σωρηδὸς ὕδατος ὑπανοίγει, δι' ὃ βαθυδρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπορρῶγα καθιέται, πλήθει τε ὕδατος ἀσταλδύτου, κ τοῖς καθιμῶσι πρὸς ἔρευναν γῆς, ὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τὸ δὲ αὐτόθεν κ τὰς ἔξωθεν ῥίζας ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαί. & γλύσις μὲν ὡς ἔνιοι δοκοῦσι ἔνθεν ἰορδάνου, τὸ δὲ ἀκριβὲς

F

G

ἐν τοῖς

ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς κὴ ἐν μεσογαίῳ μεταξὺ κύκλου τοῦ φρουρίου, κὴ τῆς ἀγορᾶς βασιλείων, ἀλλὰ καταστάδιασάμενος ἀμείνω & χρησιμώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῆς αὐτοῦ ὠνόμασε φίλων. καθόλου τε εἰπεῖν, ὡς ἔστιν ὅν τινα τῆ βασιλείας ἐπιτήδειον τόπον τῆς πρὸς καίσαρα τιμῆς γυμνὸν εἴασεν, ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναοῖς, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ὑπερέξέχεε, & πολλαῖς πόλεσιν ἐπεδρύσατο καίσαρα. καταδὼν δὲ καὶ τοῖς Ἰόπηνοις πόλιν, ἤδη μὲν κάμνουσαν, σεράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, δεῖ δὲ δύφαν τὸ χωρίον δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν αὐξησε λευκῷ λίθῳ, & λαμπροτάτοις κόσμοις βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόφρον ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ δώρων κὴ ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν εἰ συμβέβηκε τὴν Ἰουδαίαν ἀλίμενον, ὡς πάντα τὸν τὴν φοινίκην ἐπ' αἰγύπτου Ἰουδαπλέοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει δεῖ τὴν ἐκ λιβὸς ἀπειλὴν, ᾧ κὴ μετρίως ἐπαυξίζοντι τηλικοῦτον ἐγείρεται κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὡς τε τὴν ὑποστροφὴν τοῦ κύματος, ὅτι πλεῖσον δέχεσθαι τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι, κὴ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τὴν φύσιν, μείζονα μὲν τοῦ πειραιέως λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν ᾧ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ, βαθεῖς ὅρμοις ἔστεγεν. καθάπαν δὲ ἔχων αὐτοφυᾶσονζα τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τὴν δυσχέρειαν. ὡς τὴν μὲν ὀχυρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον εἶ τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅτι μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τῷ λιμένι μέγεθος, καθεῖς λίθους ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἑνδεκα, εὖρος δέκα, πολὺ δὲ κὴ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, ἔπως ἤδη τὸ ὑπερέχον τῶν πελάγους τεῖχος ὅτι ἑξακοσίους πόδας πυρίωτο. ὧν οἱ ἑκατὸν, πρόσοδόμους πρὸς τὴν ἀναπλὴν τῶν κυμάτος, προκυμία χρῶ ἐκλήθη. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τῷ πρόσθιον λιθίνῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύργοις διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ προὔχων κὴ προκαλλέστατος ἀπὸ τοῦ καίσαρος προγόνου, δρουσίων κέκληται. φαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ὁρμιζομένων, κὴ τὸ πρὸ αὐτῶν πᾶν κύκλῳ νάγμα, τοῖς ἀποβαίνουσι πλατεῖς περίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βόρειος, ἀφελεστατος γὰρ ἀπὸ πνευμάτων τῷ τόπῳ βορέας, κὴ ὅτι τοῦ στόματος κολοσσοὶ ζεῦς, ἑκατέρωθεν ὑπερηωρμένοι κίοσιν, ὧν τοῖς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλέοντος πύργος ναὸς ἀνέχει, τοῖς δὲ ἐκ δεξιᾶς, δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, τοῦ κὴ θάτερον χεῖλος πύργου μείζονες. προσεχεῖς δὲ οἰκίαι τῷ λιμένι λευκῆ κὴ αὐταὶ λίθου, καὶ κατατείνουσι ἐπ' αὐτὸν οἱ συνωμοὶ τοῦ ἄστεος, πρὸς ἓν δέσμα μεμετρημένοι, & τοῦ στόματος ἀνάκρις ναὸς καίσαρος ὅτι μεγάθει διάφορος, κάλλει κὴ μεγέθει διάφορος, ἐν ᾧ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, ὡς ὀλυμπίασι διὸς, ᾧ κὴ προσοίκασαι, ῥώμης δὲ ἴσος ἥρᾳ τῇ κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ, τὸν τιμὸν τοῦ κτίσματος. καισάρειαν γοῦν ὠνόμασεν αὐτόν. ταῦτα τὰ λοιπὰ τῆς ἔργων ἀμφιθεάτρου,

in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hirichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ tuæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quāquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: paríque mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduectitiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsaræ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. lib. 15. cap. 9. 12. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regiis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & satrapas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multísque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios

A κὴ θέατρον, κὴ ἀμφιθέατρον ἄξια τ' ωρος τηγορίας συνεστήσατο, κὴ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας κάλας ἱσταμένους, ὁμώνυμον ἐπάλεσεν ἀπὸ τῦ καίσαρος, ωρῶτος αὐτὸς ἆθλα μείζονα ωροθεὶς, δὴ τ' ἑκατοστῆς ἑνενηκοστῆς Ϛ δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς ἐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ κὴ οἱ μετ' αὐτοὺς, κὴ οἱ τρίτοι τῦ βασιλικῦ πλύτου μετελάμβανον. ἀνακτίσας ἢ Ϛ ἀνθηδόνα τὸν ωρῶτον φίλιον καταιφθεῖσαν ὑπὸ πολέμου, ἀγρίππειον ωροσηγόρευσε. τῦ ἢ αὐτῦ φίλου δι' ὑπερβολὴν διανοίας, κὴ ὅτι τῆς πύλης B ἐχαράξατο τὸ ὄνομα, ἰδ' αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκόλασε. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἕτερος. Ϛ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, κὴ πόλιν, ἰδ' ἐν τῷ καλλίστῳ τ' βασιλείας ωεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε κὴ δένδρεσι πλείοσιν, ὠνόμασεν ἀντιπατρίδα. κὴ τὸ ὑπὲρ ἱεριχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι κὴ κάλλει διάφορον τειχίσας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ ωροσαγορεύσας κύπρον. φασαήλῳ ἢ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον C πύργον. ἔ τό, τε χῆμα, κὴ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν δηλῶσομεν. κὴ πόλιν ἄλλην κτίσας κὴ τὸν ὑπὸ ἱεριχοῦς ἰόντων αὐλῶνα ωρὸς βορέαν, φασαηλίδα ὠνόμασεν. ωρὸς δὲ τοὺς ἢ ἀγῶνι, ἑταίρους τε οἰκείους φίλους, ἀδὲ τῆς αὐτῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὀλιτειχίσας τῷ ωρὸς ἀραβίαν ὄρει, ωροσηγόρευσεν ἡρώδιον ἀφ' ἑαυτῦ. τὸν ἢ μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἑξήκοντα σταδίων ἄποθεν ἱεροσολύμων, ἐπάλεσε μὲν ὁμοίως. ἐξήσκησε ἢ φιλοτιμώτερον. ωρογύλοις μὲν γὰρ τοῖς ἄκραις ωύργοις ωερίεχεν, ἐπλήρωσε ἢ τὸν ωερίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τοῖς ἔνδον τῶν οἰκημάτων ὄψιν εἶ) λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τείχοις, κὴ θεωμένοις κὴ στέγας, ωερικεχύσθαι τὸν πλῦτον διαφανῆ. πόρρωθεν ἢ μείζοσιν αἰαλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, κὴ βαθμοῖς ἑξηκοσίοις λευκοτάτοις μαρμάρου, τοῖς ἄνωθεν διέλαβεν. ἰδ' γὰρ ὁ λόφος ὀλιγίστου ὑψηλός. κὴ παντοχειροποίητον. κατεσκόλασε ἢ Ϛ ωερὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τοῖς τε ὑποσκολεῖ κὴ τοῖς φίλοις δέξασθαι δυνάμενα, ὡς τε τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν ἔ) δοκεῖν τὸ ἔρυμα, τῇ ωεριγραφῇ ἢ, βασίλειον. Τοσαῦτα δ' οὐ κτίσας, πλείονας Ϛ τῶν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ξυπόλει μὲν γὰρ κὴ δαμασκὸν Ϛ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βέλω ἢ, τεῖχος, ἐξέδρας τε κὴ στοὰς, κὴ ναὸς, κὴ ἀγορὰς, ἐκρυτῶ κατασκευάσας κὴ τύρῳ, σιδῶνι γε μὴν κὴ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι ἢ τοῖς ωρὸς θαλάσσῃ, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρηνὰς πολυτελεῖς. ωρὸς ἢ, τοῖς ἔσυλα, θαυμαστὰ τῷ τε ἐργασίαν Ϛ τὸ μέγεθος. εἰσὶ ἢ οἷς ἄλση κὴ λειμῶνας ἀνέθηκε. πολλαὶ ἢ πόλεις ὥσωερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, Ϛ χώρων ἔλαβον ωαρ' αὐτῦ γυμνασιαρχίας. ἄλλας ἢ ἐωετησίοις τε κὴ δημοσίοις ἐδωρήσατο ωροσόδοις, κατεστάξας, ὥσωερ ωοίοις, ἵνα μηδέωοτε ἐκλείωῃ τὸ γέρας. ἔτιον γε μὴν ωᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. κὴ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυωηγεῖα κατασκευὴν ωαρέσχε, πολλαχῆ κὴ πολλάκις. ἐμαρνηθὲν ἢ τὸ ωύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεδείματο. τί δεῖ λέγειν, τὰς εἰς λυκίους

ἢ σαμίους δωρειὰς, ἢ δὲ ἄλλω τ ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι δαψιλείαν. ἀλλὰ ἀθλωμένοι, καὶ λακεδαιμόνιοι, νικοπολῖταί τε, καὶ τὸ κατ' μυσίαν πέργαμον, ἃ τῆς ἡρώδου γάμοις ἀναθημάτων; τ ἂν αἰτιωχέων τ ἐν συρίᾳ πλατείαν, ἃ φοινικῆν ἅσαν ὑπὸ βορβορεῦ, κατέστρωσέ τε σαρίσσων εἴκοσι τὸ μῆκος ἅσαν ξεστῇ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῶν ἀποφυγὰς σκέπασιν ἰσομήκη σοᾶς; ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι, ἴδια τῆς εὐπαθόντων δήμων ἑκάστου. τὸ δ' ἠλείοις χαρισθέν, ἃ μόνον κοινὸν τ ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τ οἰκουμένης δῶρον, εἰς ὃν ἡ δόξα τῆς ἐν ὀλυμπίοις ἀγώνων διήκνεῖται. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένοις ἀπορία χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τ ἀρχαίας ἑλλάδος ὑποῤῥέον, ἃ μόνον ἀγωνοθέτης ἦς ἐπέτυχε πενταετηρίδος εἰς ῥώμην ἐπλέων ἐχρύσετο. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διηνεκὲς πόρος χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδέ ποτε ἀγωνοθετοῦσαν τ μνήμην αὐτῆς ὀπλιπεῖν. ἀνωλύτου δ' αἰεὶ εἴη χρεῶν ἀφαλύσεις, ἢ φόρων ἐπεξιένεαι, καθάπερ φασηλίτας τ βαλανεώτας, καὶ τοῖς πρείτιω κιλικίαν πολιχνίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἐπέξεκύφισε. πλεῖστον γε μὴν αὐτῆ τ μεγαλονοίας ἔθραυσεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὀπιφθονος, ἢ τὶ θυράδαι μεῖζον, δυεργετῆ τὰς πόλεις πλέον τῆς ἐχόντων. ἐχρήσατο γὰρ καὶ σώματι πρὸς τ ψυχὴν ἀναλόσῳ, κυνηγέτης τ ἄριστος ἀεὶ θηρύμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δ' ἐμπρεπείαν ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν. ἐσὶ γὰρ καὶ συνεφόρος μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων δύπορος. πολεμικὸς ἀνυπόστατος. πολλοὶ γοῦν καὶ τ γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστὴν τε ἰθυβολώτατον, καὶ τοξότην δυσχώτατον ἰδόντες. πρὸς γὰρ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερήμασιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ ἀπαίσιος ἔπαισεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς πταισμάτων ἐκ αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ' ἢ προδοσία τινῶν, ἢ προπετεία στρατιωτῆς ἐγένετο.

aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desideraſſet quiſque, largitiones? Nónne etiam Athenienſes & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis ſunt plena donariis? Nonne Antiochenſium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti ſtadia prolixam, ſtrauit polito marmore: declinandíſque imbribus, quàm longa eſſet porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidenſibus præſtitit, non ſolum Achaiæ commune, ſed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere ſumptuum videret inopia, quódque ſolùm ex veteri Græcia reſtabat collabi, non ſolùm agonotheta ipſe factus eſt, eo luſtro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: ſed etiam perpetuos pecuniarum reditus inſtituit, vt nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi deſineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum ſiue tributorum remiſſiones exponere, ſicut Phaſaelitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, ſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vſus eſt, quod animo conueniret. cúmque ſummus venator eſſet, in hoc tamen ipſo equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio, ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui ſuſtineri non poſſet. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directiſſimus, & ſagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporíſque virtutem, fortuna quoque ſecunda vſus eſt. Raro enim contra votum eius, belli ceſſit euentus. & ſi quando id accidit, non ipſius culpa, ſed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum eſt.

Κεφάλαιον ιζ'.

Τὰς γὰρ μὴν ὑπαίθρεις δυσφορίας, ἢ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀνιαροῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαίμονᾶν ἐκ γυναικὸς ἤρξατο, θρεὶ μὲν μάλιστα ἐαυτὸν ἔθασεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τ ἀρχὴν παρῆλθεν, ὑποπτεμψάμενος μὲν ἰδιώτης ὢν ἦκτο γαμετὴν, ἢ γένος μὲν ἱεροσολύμων, ἄνωθεν ὄνομα, γαμεῖ μαριάμμην τ ἀλεξάνδρε τῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῆ ξασιαδῶν συνέβη τ οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δ' ὑπὲρ τ ἐκ ῥώμης ἄφιξιν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἀνείδος γόνον αὐτίπατρον ἄλλοις ἐκ μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόναις ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς κατιέναι. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ παρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν ὑπερβουλῆς ἀπέκτεινε, ὃν ἠχμαλωτίσατο μὲν βαρζαφάρνης καθ' ἁρμῶν συνείαν, ἐκτήσατο δ' κατ' οἶκον οἱ ὑπὲρ δυφράτου ὁμοεθνεῖς. καὶ εἴγε τούτοις ἐπείθη παραινέσι μὴ ἀναβιῶναι πρὸς ἡρώδην, ἐκ αὐτὸς ἀπεφθόλετο. ἀλέξανδρος δ' αὐτῆ θανάτου τ ἰωσῆς ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, ἐς θεῖον τὶ τ παῤῥησίας ἐφιέμενος, ἦκε. παρώξυνε δ' ἡρώδην, ἐκ αὐτὸς ἀποστερούμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν

CAP. XVII.

De diſſidio Herodis cũ filiis Alexandro & Ariſtobulo. *Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.*

At verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domeſtici, & aduerſi caſus ex muliere cœperunt, quàm maximè diligebat. Nam quia regis metuit poteſtatem, repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hieroſolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnem ſibi coniunxit, Alexandri filiam Ariſtobuli filij, vnde domus eius in diſcordiam venit, & antea quidem, maximè verò poſtquam Roma regreſſus eſt. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorũ cauſa quos è Mariamne ſuſceperat, expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eò commeandi facultate conceſſa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarum ſuſpicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miſerati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodem tranſiret, non interiiſſet. Verùm mortis eius illicebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius patriam deſiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, ſed quòd ipſi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obiiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occîdit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insi mulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: próque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reuerso Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam esset alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cúmque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibíque tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrumque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insanam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed prægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine cum

ἐπέβαλλεν αὐτῷ. τῷ ὃ ἐκ μὲν Μαριάμμης ἐ τέκνων αὐτῷ γνωριμώτατοι. δύο μὲν θυγατέρες, ἧς ἦσαν ἡμεῖς. ἡ δὲ τούτων ὀνεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παιδεύόμενος, τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἦγε, δι' ἃ τε τὴ μητέρα εὐγένειαν, ἡ ὅτι βασιλεύσῃ μελλούσαν αὐτῷ. τὸ δὲ τούτων ἰσχυρότερον, ὁ Μαριάμμης ἔρως συνήργει, καθ' ἡμέραν ἐκ παίων ἡρώδῃ λαβρότερος, ὡς μηδενὸς τῷ δι' τὸν συμβαίνοντος λυπηρῶν ἀφανεῖς. Τοσοῦτον δὲ ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τ Μαριάμμης, ὅσος ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἔρως. ἔχουσα δὲ τὸν μὲν ἀπέχθειαν ἐκ τῷ πραγμάτων εὔλογον, τὴ δὲ παῤῥησίαν ἐκ τ φιλεῖσθαι, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, ἃ κ τ πάππον ὑρκανὸν, κ τ ἀδελφὸν ἀριστόβουλον. ἀδικεῖ δὲ τούτοις καίπερ ὄντος παιδὸς ἐφείσατο. δοὺς μὲν αὐτῷ τὸν ἀρχιερωσύνην ἐπ' ἀκμῆς ἡλικίᾳ, μὴ δὲ τ τιμὴν κτείνας δ' ὑθέως. ἐπειδὴ τ ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, ἐ τῷ βωμῷ προσελθόντι, κατ' ἑορτὴν, ἄνθρωπον ἐπεδάκρυε τὸ πλῆθος. πέμπεται μὲν οὖν ὁ παῖς δι' νυκτὸς, εἰς Ἱεριχοῦντα. ἐκεῖ δὲ κατ' ἐντολὴν ὑπὸ τ Γαλατῶν βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ. δι' ταῦτα ἡρώδην τε ὠνείδιζεν ἡ Μαριάμμη, κ τ ἀδελφὴν αὐτῷ ἐ τ μητέρα, δεινὰς ἐξύβριζε λοιδορίας. ἀλλ' ὁ μὲν, πεφίμωτο ὑπ' ἐμέρας. δ' ἡνὶ δὲ ἃς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῄει, κ πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τ ἡρώδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτ, ἀλλά τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐπισκευαζόμεναι, κ κατηγορεῦσαι διότι τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς Αἴγυπτον Ἀντωνίῳ, ἐ δ' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀποῦσαν δείξειεν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι, κ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τότε ὥσπερ σκηπτὸς ἐμπεσὼν, ἐτάραξεν ἡρώδην, μάλιστα μὲν δι' τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ κ τὴν κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, ἐ μάλχος ὁ ἄραψ. κ γὰρ ἀφαιρήσει γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν ἀποδημεῖν, ἰωσήπῳ τῷ ἀδελφιδῇ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτ, πιστὸς δὲ ἦν κ δι' τὸ κῆδος δοὺς, ἐπιτέτραπται τὴν γυναῖκα κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὴν εἰ κἀκεῖνον αὐτῶνιος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὑπ κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τῆ βασιλέως ἐνδείξησαι τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς κ δι' ἀποθανὼν αὐτῆς ὑπομένοι δι' ζηλοτυπίαν, τὸ ἀπόῤῥητον ἐκφέρει. κἀκεῖνη πρὸς ἐπανήκοντα τ ἡρώδην, πολλά τε πρὸς τ πρὸς αὐτὴν πόθου ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, κ ὡς οὐδὲ ἐραθείη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ γοῦν ἔφασε ταῖς πρὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπεδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα. κτεῖναί με προσέταξας. ἔφρων δὲ ὑθέως ἀκούσας τὸ ἀπόῤῥητον ἦν, κ ἃ αὖ ποτε τὸν ἰώσηπον ἐξαγγείλαι τὴν ἐντολὴν φάμενος, εἰ μὴ διαφθείρειεν αὐτὴν, ἐνεθυσία τῷ πάθει, ἐ τῆς κοίτης ἐξαλλόμενος, οἰκέδην ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνελίττο. κἂν τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν κρυφῇ εἰς τὰς διαβολὰς ἁρπάσασα, τὴν εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δὲ ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐκμανείς, ἐδιάχρημα κτεῖναι προσέταξεν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' ὑθέως εἵπετο τῷ πάθει, κ τὰ θυμοῦ παύοντος, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. Τοσαύτη δὲ ἦν φλεγμονὴ τῆς ἐπιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τοῦ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀνάλογον τὴ λύπῃ ἔχε,

τῇ πρὸς

τῇ πρὸς παρουσίαν ἀγαθέσει. κληρονομῶσι ἢ τῆς μι- A
ζόνας οἱ παῖδες ὀργῆς, & τὸ μίσους ἔννοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸ πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ὅτι ῥώμης παιδαγωγούμενοι. πλέον ἦ, ὡς εἰς ἰσοτιμίαν ὑπέστρεφαν. συνηύξητο δ' αὐτοῖς ταῖς ηλικίαις ἡ ἀγάθεσις. ὅτι ἢ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν, τὴν θυγατέρα τοῦ καππαδόκων βασιλέως θυγατέρα. προσελάμβανον ἤδη τῷ μίσει & παῤῥησίαν. ἅτε ἢ τὸ θράσους αὐτοῖς, ἀφορμὰς οἱ ἀγαβάλλοντες ἐλάμβανον, καὶ φανερώτερον ἤδη τοῦ βασιλέως ἀπελέγοντό τινες, ὡς ὅπως βελτίοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦ υἱοῦ. ὁ δὲ ἀρχελάου κηδεύσας καὶ φύγειν ἐπηγωνίζετο, τοῦ πενθεροῦ πεποιθώς, ἵνα ὅτι κάμοιεν αὐτὸ κατηγορήσῃ. ἀναπλησθεὶς ἢ τοῦ ἀγαθοῦν ἡρώδης ὥσπερ ὀπτεῖχισμα τοῖς υἱοῖς, κατάγει τὸν ἐκ τῆς δωρίδος ἀντίπατρον, καὶ πάντα τρόπον προτιμᾷν ἀρχέται. τοῖς ἢ ἀφόρητος ἐν ἡ μεταβολή, καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὁρῶντες προκόπτοντα, ἀγὰ τὴν αὐτοῖς δυσγένειαν ἐκφέρειν τῆς ἀναπτήσεως. ἐφ' ἑκάστῳ ἢ τοῦ ἀναφοῦς, τὸ ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς ἢ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσαντο μᾶλλον. ὁ ἢ ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐπαυδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις, ἀγαθολαῖς ἢ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ποικίλας ἐνεδρεύόμενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ ἢ, τοῖς ὑπηδείοις φημίζειν καθιείς, μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἀγαθήκαις, καὶ φανερῶς, αὐτὸς ἤδη ἀγάδοχος. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς καίσαρα, τοῦ τε κόσμου, καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος χρώμενος. χρόνῳ ἢ ἰσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅτι τὴν μαριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ ἢ ὅπλοις κατὰ τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ & ἀγαθολῇ, τὸν βασιλέα καὶ πρὸς θανάτου τοῦ υἱοῦ ὑπειρᾶσατο. τὸν E
γοῦν ἀλέξανδρον σύντας μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, τὸ ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας, ἐκείνην ὅτι κάμοιεν. ὁ ἢ δύρων μόλις ὁλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, & δικαίως ἐμπειρότερον αὐτιπάτρου, & πρώδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἀμύρτήματα τῶν πατρὸς αἰδημόνως ὑπωρείλατο. τὰς ἢ αὐτοῦ ἀγαθολὰς, ἰσχυρὰς ἀπεδύσατο. καθαρὸν ἢ & τὸν ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τοῦ κινδύνων, ὅτως ἤδη τότε ἀντιπάτρου πανοῦργον, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀτιμίαν ἀ- F
πωδύρετο. συνῆργει ἢ αὐτῷ μὴ καθαρεῦσι τὸ συνειδὸς, ἡ περὶ λόγοις ἰσχύς. ὧν γὰρ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ τὸ τελευταῖον φάμβους, ὡς τοῦ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς ὄζιν, εἰ δὴ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, προήγαγε μὲν εἰς δάκρυα πάντας. τὸν ἢ κάισαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ἀπογνῶναι μὲν αὐτοῖς τὰ κατηγορημένα, ἀγαλλάξαι ἢ ἡρώδην ἀθέως. αἱ ἀγαλλιάσεις ἢ ὅτι τούτοις ἦσαν, ὥστε ἐκείνοις μὲν τοῦ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν G
ἢ, τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ ταῦτα ἢ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεύς, τοῖς μὲν ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοῖς υἱοῖς δοκῶν, τῆς ἢ ὑπονοίας ὡς ἀπηλλαγμένος. παρηκολούθει ἢ ἀντίπατρος ἡ τῶν μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν ὡς ἐξέφερε, τὸν ἀγαλλακτὴν αἰδούμενος.

quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt hilj, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quàm si hostis esset, habebant: idque & antea, quàm diu Romæ in studiis erant, & multò magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitę suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium strueretur insidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hísque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magísque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis, erat: nam & patri blanditi callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultúque regio & cæteris obsequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúsque armorum generibus in fratres vsus, blanditiis & calumniis regi obrepsit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniuriis questus est: cùm præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licèt soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet,

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleu- A
ſam delatus eſſet, ſuſcepit eum benigniſſimè
Archelaus, pro ſalute generi gratiam referens,
& redintegratæ concordiæ cauſa lætus: quip-
pe nihil moratus amicis Romæ ſcripterat, vt
in cauſa dicenda ſuffragarentur Alexandro: &
vſque ad Zephyrium deduxit talentis xxx. donatum. Poſtea verò quàm Hieroſolymam perue-
nit Herodes, populo conuocato, tribúique fi-
liis propè aſtantibus cauſam reddit profectio-
nis: multáſque Deo gratias agit, multas etiam B
Cæſari, qui domus ſuæ perturbationem ſedaſ-
ſet: &, quod regno maius eſſet, concordiam fi-
liis præſtitiſſet, quam ego, inquit, arctiùs co-
pulabo. Nam ille quidem me regni domi-
num & ſucceſſorum iudicem conſtituit. Ego
autem cum mea commoditate illi gratias re-
fero, tréſque filios meos reges deſigno, huiuſ-
quæ ſententiæ meæ ſocium primum Deum
fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, il-
lis nobilitas ſucceſſionem regni conciliat, & C
quidem magnitudo eius etiam plurib⁹ ſuffi-
cit. Quos autem Cæſar iunxit, & pater inſti-
tuit obſeruate: non iniuſtis eos, neque diſ-
paribus, ſed meritis colentes honoribus. Nec
enim tanta quis afficiet cum lætitia, cui præ-
terætatem obſequitur, quantum ei, quem de-
ſpiciet, doloris infliget. Quos autem ſingulis
coniunctos eſſe oporteat propinquos atque
amicos, ego diſtribuam, & concordiæ ſpon-
ſores illos conſtituam: pro certo ſciens, ſedi- D
tionum contentionúmque cauſas ex contu-
bernalium naſci malitia: hóſque ſi boni fue-
rint, affectiones tueri. Rogo autem vt non ſo-
lùm iſti, ſed etiam primates ordinum exerci-
tus mei, in me ſolo ſpem habeant in præſentia.
Non enim regnum, ſed regni honorem filiis
meis trado: & iucunditate quidem quaſi rec-
tores potientur, pondus autem rerum tamẽ ſi
nolim, meum eſt. Conſideret autem quiſque
veſtrum ætatem meam, vitæque inſtitutum, E
necnon etiam pietatem. nam neque ſenex ad
eò ſum, vt de me citò deſperatur: neque volu-
ptatibus aſſuetus, quæ adoleſcentium quoque
vitam ſpatio breuiore concludunt. Diuinita-
tem verò ita coluimus, vt in longum nos æ-
uum progreſſuros eſſe credamus, quòd ſi quis
in contemptum meum filiis meis placere ma-
luerit, etiam pro illis mihi ſupplicium dabit.
Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis,
honorificè eos haberi veto: ſed quia noui hæc
ſtudia adoleſcentibus ferociæ nutrimenta ſug- F
gerere. Itaque ſi cogitent qui ad eos ſe appli-
cant: bonis quidem apud me paratum eſſe præ-
mium, ſeditioſis verò apud ipſos etiam qui-
bus lenocinabantur, infructuoſam fore mali-
gnitatem, omnes profectò mecum, hoc eſt,
cum filiis meis ſentient. Namque ipſis expe-
dit me regnantem, méque his eſſe concor-
dem. Vos autem, ô boni filij, ſacram primùm
retinentes mente naturam, cuius affectiones
inter feras beſtias ſaluæ ſunt, deinde Cæſarem G
qui nos reduxit in gratiam, méque tertium
qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres per-
manete. Iam nunc autem vobis & veſtimen-
ta, & obſequia dabo regalia: Deúmque oro vt
conſeruet iudicium meum, ſi concordes eritis.
Hæc locutus, ſingulos benignè conſalutauit,

ὡς ὁ τ̃ ηλικίαν ὠδυνωλέων κατῆρεν εἰς ἐλεᾶσαι, εἰ-
σία μ̃ αὐτοὺς φιλοφρόνως ἀρχέλαος, ὑσ̃ρ τ̃ τὸ γαμ-
βεῦ σωτηρίας ἀχαρισῶν, ἡ τ̃ ἀλλαγαῖς ἐφησδό-
μενος, ὡς αὖ τάχιον μεγεφωὼς τοῖς ὑπ' ἐμοῦ φίλοις,
συλλαμβάνεσθ⁹ τοῦ τηλικ̃ ἀνεξαδέλφῳ. ὠοστέμπει ὁ μέχρι ζιφυρίε δῶρα δοὺς, μέχρι τελέ-
ποντα ταλάντων. ὡς ὁ εἰς ἱεροσόλυμα πρόσθης ἀφι-
κνεῖται, συναγαγὼν τ̃ λαὸν, ἡ τοὺς ἰδίους υἱεῖς ὠδιστη-
σάμενος, ἀπελογεῖτο τοῦ τ̃ ὑποδημίας. ἡ πολλὰ μ̃
πύχαρίςει τ̃ θεᾷ, πολλὰ ὁ καίσαρι κατασησαμένῳ
τὸν οἶκον αὐτῷ τεταραγμένον, ἡ μεῖζόν τε τοῖς υἱοῖς
ὠδιαφόντι τ̃ βασιλείας τοῦ ὁμόνοιαν, ἢ αὐτὸς ἔ-
φη συναρμόσω μᾶλλον. ὁ μὲν γὰ κύριον ἐμὲ τ̃ ἀρ-
χῆς ὁ δικαιοῖ τὸ διαδόχου κατέσησεν, ἐγὼ ὁ μετὰ
τοῦ συμφέροντος ἐμαυτῷ κἀκεῖνον ἀμείβομαι. τοῖς-
δὲ τοῖς ἐμοῖς παῖδας ὑποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τ̃ης
γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα ἡ ὑ-
μᾶς ὠδιαλαβὲ γνέσθαι. τῷ μὲν γὰ, ἡλικία, τοῖς
ὁ, δύναμις τοῦ διαδόχου πρεσβεύει. τὸ γε μὲν
μέγεθος τ̃ βασιλείας ἀρκεῖ ἡ πλείοσιν. οὓς ὁ κάισαρ
μὲν ἴσωσε, καθίσησι ὁ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε
ἀδίκους, μήτε ἀνομάλους τὰς τιμὰς διδόντες. ἐκά-
σῳ ὁ κατὰ πρεσβεῖον. ὁ γὰ ζοῦτον διαφανεῖ τὴς
τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπευόμενον, ὅσον ὀδωπόσει τ̃
ἀτιμούμενον. οὓς γε μὲν ἐκάσῳ συνεῖναι δεῖσει συγ-
γενεῖς ἡ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ, ἡ τ̃ ὁμονοίας ἐκείνους
ἐγγυητὰς κατασ̃σομαι, σαφῶς ὅτι ἀμείνους ὁ, ὅτι τὰς
ἔριδας, ὁ τὰς φιλονεικίας, γινώσιν αἱ τ̃ὴ συνδιατεί-
νοντων κακοήθειαν, κἂν ὦσιν ὅτοι χρησοὶ, τηρεῖσι τὰς
σοργάς. ἀξιῶ ὁ ἃ μόνον ζούτους, ἀλλὰ ἡ τοὺς ἐν τ̃ὴ
στρατιᾷ μου ζαξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας
ἔχειν ὅτι τὸ παρόντος. ἃ γὰ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν
βασιλείας τοῖς υἱοῖς ὠδιδίδωμι. ὁ τ̃ὴ μὲν ἡ-
δέων, ὡς ἀρχοντες ὑπολαύσουσι. τὸ βάρος ὁ τ̃ὴ πρα-
γμάτων, ἐμόν ὅτι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω ὁ ἕκασος
τὴν τε ἡλικίαν, ἡ τὴν ἀγωγὴν τ̃ βίε, ἡ τὴν διάνοιαν.
ὅτε γὰ ὅτως εἰμὶ γέρων, ὡς τ' αὖ ἀπελπισθείαν ζα-
χέως, ὅτε εἰς ζυφλὴν ἐνδιατρέμων, ἢ ἡ νέοις ὑπο-
τέμνεται. τό, τε θεῖον οὔτε τεθεραπεύκαμεν, ὡς τε
αὖ ὑπὲ μήκιςον βίου προελθεῖν. ὁ ὁ τοὺς ἐμοὺς παῖ-
δας θεραπεύων ὑπὲ τ̃ὴ ἐμὴ καταλύσει, δώσει μοι ἡ
τοῦ ἐκείνων δίκας. ἃ γὰ ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ
γεγονόσι, ἀνακόπτω τοῦ εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν,
ὅπως ἀμείνους ὁ τοῖς νέοις γένεσθαι τὰς ἀρκὰς θεσίους
ἐφόδιον. εἰ γε μὲν ἕκασος ἐνθυμηθείη τ̃ὴ προσόν-
των, ὅτι χρησὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ λήψεται τ' ἀμοιβὴν,
σασιάζων ὁ ἐ ὠδὰ τ̃ὴ θεραπευομένων τὸ κακόν-
θες ἀόνητον ἕξει, πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσειν,
ζούτοις τὰ τ̃ὴ ἐμ̃ ὑῶν. ἡ γὰ ζούτοις συμφέρει κεά-
τεῖν ἐμὲ, κἀμὲ ζούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς ὁ ὦ παῖδες
ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τοῦ ἱερὰν φύσιν, ἧς
ἐ ὠδὰ θηρίοις αἱ σοργαὶ μένουσιν, ἔπειτα τὸν
ποιησάμενον ἡμ̃ τὰς διαλλαγὰς κάισαρα, τέλτον
ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔζεσιν ὅπιτάσθω ὠδιαλοιπῶτα, μέ-
νατε ἀδελφοί. δίδωμι ὁ ὑμῖν ἐσθῆτα τε ἤδη ἡ θε-
ραπείαν βασιλικ̃. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τ̃ θεᾷ
πρῆσαι τοῦ ἐμοῦ κρίσιν, αὖ ὁμονοῆτε. ζαῦτα εἰπὼν,
ἐ φιλοφρόνως ἕκασον καταπασάμενος τ̃ὴ ὑῶν,

δίελυσε

διέλυσε τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν, σωφρονοῦντας τοῖς εἰ- A
ρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκη-
κοέναι φασκόντας. σωιέντες δὲ τοῖς ἀδελφοῖς
ἢ φάσις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπονοίας ἔχον-
τας ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρος μὲν καὶ ἀριστόβουλος
ὀδυνώμενοι κεκυρωμένον αὐτοῖς πάτρῳ τὸ φρόνημα.
ἀντίπατρος δὲ τὸ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελ-
φοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐκεμυ-
θᾶτό τε ἃ δέοι, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ χρώμενος, τὸ B
πρὸς αὐτοὺς ἐκάλυπτε μίσος. τοῖς δὲ, εἰ δύνοιτο πᾶν
τὸ νοηθὲν ἐν ὀλίγοις γλώσσης, καὶ παροξύνοντες ἅ, ἐκέ-
κεντο πολλοὶ, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύνοντο κα-
τάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, εὐθέως
ἦν παρ' ἀντιπάτρῳ, καὶ μὴ προσθήκης μετέβαινεν
ὑπὸ ἀντιπάτρου πρὸς ἡρῴδην. ὅτε δ' ἁπλῶς
φθεγξάμενος ὁ νεανίας, ἀνυπεύθυνος ἦν, ἀλλ' εἰς
διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐφέρετο, καὶ μετείως παῤῥησια-
σαμένου μέγα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. κα- C
θίει δὲ ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ
ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, κἀκ τῶν φιλοτι-
μουμένων ἔν τι διελεγχθὲν, ἅπασι πίστιν ἐπετίθει. καὶ τῶν
αὐτοῦ φίλων ἢ φύσει σεμνότατος ἦν ἕκαστος, ἢ κα-
τεσκεύαζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἀνοίκειον τῶν ἀπορρή-
των, καὶ τὸν ἀντιπάτρου βίον, ἂν αὖ ἁμάρτοι τὶς εἰπὼν
κακίας μυρίων. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ σωιόντας χρή-
μασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπιών, οἷς πάντα κα- D
τειργάσατο, πεποίηκει προδότας, καὶ τῶν σατ-
τομένων ἢ λαλουμένων φῶτας. πάντα ἦν θεσπεσιωμένως
δραματεργῶν, τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς ταῖς διαβο-
λαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφῷ πρό-
σωπον ὑποκείμενος, καθιεὶς ἢ μιαυτὰς ἑτέρους.
κἂν πεισθὲν ἀπαγγελθείη τι κατὰ ἀλεξάνδρου, παρελ-
θὼν ὑπεκείνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔ-
πειτα κατεσκεύαζεν ἡ συχῆ, καὶ πρὸς ἀγανάκτη-
σιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ὑποβουλὴν E
ἀήγετο, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τὸν πατρὸς ἐφεδρεύειν
ἀλέξανδρον. ὑδὲν γὰρ ὕτω πίστιν ἐχορήγει ταῖς διαβο-
λαῖς, ὡς ὑπολογούμενος ἀντίπατρος ὑπὲρ αὐτοῦ.
τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέ-
ραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια σοργῆς τοσοῦτον ἀντιπάτρῳ
προσετίθει. σωαπέκλιναν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸ βασί-
λειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ ἐξ ὑπαγμάτων, ὥσπερ
πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ F
βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γυνεά. πάντα γὰρ ἀντίπατρος
ἦν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλεξάνδρῳ, φαίνετο ἦν ἀν-
τιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῶν, μητρυιᾶς
χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖόν τι προσόντων μισοῦσα τοὺς
ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν διὰ ταῖς ἐλπίσιν, ἐ-
θεράπευον ἀντίπατρον ἤδη. σωαφίσα δ' ἕκαστον,
τὰ βασιλέως προστάγματα, ὡς διαγλείλαντος τοῖς τι-
μιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μητε προσέχειν τοῖς περὶ G
ἀλέξανδρον. φοβερὸς δ' ἦν ὁ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βασι-
λείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ὑδενὶ γὰρ βασιλέων
τοσαύτην καῖσαρ ἔδωκε τιμὴν, ὥστε τὸν ἀπ'
αὐτοῦ φεύγοντα, καὶ μὴ προσηκόντως πόλεως ἐξαγα-
γεῖν. τὰ δ' μειράκια, τὰς μὲν διαβολὰς ἠγνόει πρὸς ἡ-

populúmque dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus egrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ab Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, si cubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater vt mendacia sua veras occasiones haberent: multísque falsò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec erasset aliquis, si Antipatri vitam malitię dixisset arcanum. Alexanderi verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrísque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad insidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regísque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multóque plusquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adulescentibus separabant qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solùm autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palam incubabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersùs dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus a Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobuli, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd litterarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quòd citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si posit hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: vterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

Ant. lib. 16. cap. 7.

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐταῖς. ἤδεν γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. σωίει ἢ κῆ μᾶκεὸν ἐν τῷ ψύλματος, ἐ ποὸς τὸ λυπῆν μᾶλλον ἐξαχωύετο. διέθηκε ἢ ποὸς αὐτὰ, κῆ ἢ θεῖον φερῶραν ἀπίπαῖρος ἐχθρωδῶς, ἐ ἢ τηθίδα σαλώμιν, ὡς ἂν γαμετὴν ὖσαν, καθομιλῶν ἀεὶ κῆ παροξυύων. σωήργᾳ ἢ κῆ ποὸς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν, ἡ ἀλεξάνδρε γυνὴ γλαφύρα γνησιολογοῦσα ἢ αὐτῆς δυγχύειαν, ἐ ὡς πασῶν ἢ κῆ τὸ βασίλειον εἴη διαπότης, κῆ πατέρα μὲ ἀπὸ τημβυ̃, κῆ μητέρα ἦ, ἀπὸ δαρείυ ἢ ὑσάσπεως ὖσα. πολλὰ ἢ ὠνείδιζεν εἰς δυσχύειαν, τὴν τε ἀδελφὴν ἢ ἡρώδου, ἐ τὰς γυναῖκας, ὧν ἐκάστη δὲ δυμορφίαν, ἀφ' ἁπὸ γένους ἠρέθη. πολλαὶ δὲ ἦσαν, ὡς ἂν ἐφιεμένυ τε πατρίως ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, κῆ τῷ βασιλέως ἡδομένυ πλείοσιν, ἀφ' πᾶσαν δέᾳ τὸ μεγάλαυχον τῆς γλαφύρας, κῆ τὰ λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τὴν ἢ δὴ σαλώμην, κῆ τοι πενθερὰν ὖσαν, αὐτὸς ἀρίςόβουλος ἑαυτῷ διεσάσιασεν, ὠργισμένην, κῆ ποότερον δὴ ταῖς ἐκ γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τὴν ταπεινότητα, ἐ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ ἢ ἀδελφὸς αὐτὴ ἀλέξανδρος γήμας βασιλίδα. τοῦτο κλαύσουσα τῇ σαλώμῃ διήγειλεν ἡ θυγάτηρ. ποοσετίθει δὲ ὅτι κῆ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ ποὸς ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν ἁλώβωσι τὴν βασιλείαν, ἐριουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοὺς ἢ κωμῆς γραμματεῖς, ὑπισκώπτοντες, ὡς παιδομυθίους ὑπομελάς. ποὸς ἃ τὴν ὀργὴν ἡ κατέχουσα σαλώμη παύτα διήγειλεν ἡρώδῃ. σφόδρα δ' ἐν ὧ ἀξιόπιςος κῆ γαμβρῷ λέγουσα καί τις ἑτέρα δυβολὴ συνέδραμεν, ἡ ἢ θυμὸν ὑπεκαύσασα τῷ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτοὺς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τὴν μητέρα, κῆ κατοικτίζειν ἢ ἐπαρωμένυς αὐτῷ. πολλάκις ἢ αὐτὴ δέᾳ διδόντος ἐν μυριάμνης ἐσθήτων τινὰ τὰς μεταγενεσέρας γυναῖξὶν ἀπειλεῖν, ὡς αὐτὴ ἐν βασιλικῶν ἐν τάχει ποοδηθήσουσιν ἑαυτᾶς, ἐν τειχῶν ἀπεοικμένας. δέᾳ ταῦτα, κῆ τοι τὸ φρόνημα ἐν νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως ἐν ἀπέκοπτε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ ποοσκαλεσάμενος αὐτοὺς, κῆ γὰρ εἰς ῥώμην ἐκπλεῦσαι ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεύς, τὰ πολλὰ ἢ ἐνυθέτησεν ὡν πατὴρ, κῆ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, δίδους ἐν ποοημβρτημένων ἄφεσιν, εἰ ποός τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ ἢ, τὰς μὲν δέᾳβολὰς ἀπεσκεδάζοντο, ψευδεῖς ἐν λέγοντες, πιςώσασθαι δὲ τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μὲν τοι κἀκεῖνον ἀποφέρτειν τὰς λογοποιίας, τῷ μὴ πιςεύειν ῥαδίως. ἐ γὰρ ὀπιεικέως τοὺς καταψευσομένυς αὐτῷ, ἕως ἂν ὁ πειθόμενος ᾖ. τούτοις ὡς πατέρα ποείσαντες τάχέως, τὸν μὲν ἐκ χεροὶ φόβον διεκρεύσαντο, τὴν ἢ εἰς τὰ μέλλοντα λύπην ποοσέλαβον. ἔγνωσαν γὰρ τὴν τε σαλώμην ἐχθρὰν, κῆ τὸν θεῖον φερώραν. ἦσαν ἢ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι κῆ χαλεποὶ, φερώρας ἢ μείζων, ὡς πάσης μὲν ἐκοινώνει τῆς βασιλείας πλὴν δέᾳδήματος, ποοσόδου δ' ἰδίας ἑκατὸν εἶχε τάλαντα. τὴν ἢ πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφῆ

δόσεως.

δῶρεαν. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετράρχην, αἰτησάμενος παρὰ καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοικήσας ἀδελφῇ τῆς ἰδίας γυναικός, μὴ ὢν τῷ ἐκείνης τελευτῇ, καθωσίωσε τῷ φερεσβυτάτῳ τῶν αὐτοῦ θυγατέρων, ὅτι περὶ τριακοσίοις ταλάντοις. ἀλλ' ἀπιδοῦσα φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἐρωτα δέλης. ἐφ' ᾧ χαλεπῶς ἡρώδης, τῷ μὲν θυγατέρα τῆς πρὸς πάρθων ὕστερον ἀναιρεθέντι συνίζυξεν ἀδελφιδοῦ. φερώρᾳ δὲ μετ' οὐ πολὺ τῷ ἀρχῷ ἀπέκει, διὰ δὲ συγνώμῃ τῇ πάλαι μὴ, ἔτι ζώσης τῆς βασιλίδος, ὑπεβάλλετο αὐτῷ φαρμάκοις. τότε δὲ πλεῖστοι μηνυταὶ προσῆσαν, ὡς καθάπερ φιλαδελφότατον ὄντα ἡρώδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῶν λεγομένων καὶ δόλος. πολλοὶ δὲ τῆς ἐπ' ὑπονοίᾳ βασανίσας, τελευταῖον ἦλθεν ὅτι τοῖς φερώρα φίλοις, ὧν ὑπεβάλλετο μὴ, αὐτικρὺς ὡμολόγησεν οὐδείς, ὅτι ὢν τῷ ἐρωμένῳ ἁρπασάμενος εἰς πάρθους ἐπεφράσῃ παρασκευάζεσθαι. συμμέτοχος δὲ τῶν σκέμματος αὐτῷ καὶ τῆς φυγῆς, κοσσέβαρος ὁ σαλώμης ἀνὴρ, ᾧ συνῴκισεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ὅτι μοιχείᾳ τῶν πρώτων ἐφθαρέντος. ᾧ δὲ ἐλθόντα ἐφ' ἁβολῆς, ὑπὸ σαλώμη. καὶ δὲ αὐτῆς φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας πρὸ γάμου ποιησάμενος πρὸς συλλαῖον, τὸν ὀβόδα τῶν ἀράβων βασιλέως ὑπότροπον, ὃς ᾧ ἐχθρότατος ἡρώδῃ. διελεγχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα φερώρας ἐνεκάλει, συγγνώσεται, καὶ αὐτὸν δὲ φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῆς ἐγκλημάτων. μετέβαινε δὲ ἐπ' ἀλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ πρὸς τῷ ἐκείνου κεφαλῇ ὅλος ἀπηρείσατο. ἦσαν δὲ οὗτοι τῷ βασιλεῖ πιστότατοι, καὶ ἄλλων ἐξ ὧν ἐλειτούργουν, τῷ μὲν οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατακοιμίζει τε καὶ συγκατακλίνετο. τούτους εἰς τὰ παιδικὰ δῶρεις μεγάλους ὑπήγετο ὁ ἀλέξανδρος. μηνυθὲν δὲ τῷ βασιλεῖ, διηλέγχοντο βασάνοις. καὶ τῷ μὲν συνουσίαν διὰ τοῦτο ὡμολόγουν. ἔφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτοὺς ὑποχύσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' ἀλέξανδρου, λέγοντος ὡς ἐπ' ἡρώδῃ δὴ τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀναδεῖσθαι δὲ καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας, εἰ μὴ διὰ τοῦτο αὐτὸν οἴονται καὶ νέον, αὐτῷ δὲ προσέχειν, ὃς καὶ πάλαι πάντος δέξεται τὴν βασιλείαν, ἂν εἰς μαχαίρᾳ τε τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἀμυνεῖται, τοὺς φίλους δὲ διαίμονας ποιήσει καὶ μαχαίρους, πρὸ πάντων δὲ αὐτούς. εἰ δὲ καὶ θεραπείαν τῷ δυνατῷ, πρὸς τὸν ἀλέξανδρον δρον λαθραίως, τοῖς τε ἡγεμόνας τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ τοῖς ταξιάρχοις, κρύφα πρὸς αὐτὸν συνίσας. ταῦτα τὸν ἡρώδην ὄντως ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ φθέγμα τολμῆσαι τοῖς μηνύσεις ἐπφέρειν, ἀλλὰ κατασπόπους ὑποστέμπων νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν, ἔκαστα τῷ φερομένων ἢ λεγομένων διηρώνα, καὶ τοῖς ἐν ταῖς ὑποψίαις, δίδυμος αἰτήρει. δεινὴς δὲ ἀνομίας ἐπλήσθη τὸ βασίλειον. καὶ γὰρ ἔχθραν ἢ μῖσος ἴδιον, ἕκαστος ἐπλάσατο τοῖς ἁβολαῖς, καὶ πολλοὶ πρὸς τοῖς ἁβόλοις, φόνῳ τῷ τῷ βασιλικῷ θυμῷ κατεχρῶντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῷ ἁβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, ἤρθη κατηγορήσας, καὶ τῷ πρὸς αὐτὸ διελεγχθέντι, συναπήγετο.

A dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri
B beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat : regalique coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos venit,
C quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quòd cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum : cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset,
D quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat : hos muneribus
E maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent : verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor : neque multo pòst ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos suos beatósque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc
G Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctúque submittens, dicta factáque singula scrutabatur : & de quibus suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxêre, multíque regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur : erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modò acculauerat : & cum eo qui ante se conuictus esset : ducebatur ad pœnam.

De vita namque periculum regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verumetiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentíque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subitò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempúsque obseruare, vt illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earúmque se plurimos socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cùm vim noctu adhibuisset inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regisque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidate caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono marito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculũ agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quã tui tuæq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis consulendũ est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulísque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram cõtulit. Cùm autem sibi credere regem videret, considerandum est, inquit ne fortè adolescentulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab adulescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis aiã-

Ant. lib. 16. cap. 8. & 9.

τὰς δὲ ἐξετάσεις τ βασιλέως, ὁ μὲν τ ψυχῆς κίνδυνος ὑπετέμνετο. ῥᾳθυμῶν ἢ εἰς τοσοῦτον πικρείας, ὡς μηδὲ τῆ ἀκαταπάστῳ τινὶ πρὸς βλέπειν ἡμέρως, εἰ μὴ τοῖς φίλοις ἀπιστίας. πολλοῖς γοῦν αὐτῆ ἀπεῖπε τὸ βασίλειον, κ πρὸς οὐδὲν εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τῆ λόγῳ χαλεπὸς ὢν. ἐπανέβη ἢ ἀντίπατρος εἰ τ συμφορᾶς ἀλεξάνδρῳ, κ σῖφος ποιήσας τῆ συγγνῶν ἀλλ ἔστιν ὧν τινα διαβολὴν παρέλιπε. προσῆλθη γέ τοι πρὸς τοσοῦτον δέους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τ παρατείας αὐτὸν, κ τῆ συνταγμάτων, ὥστε ἐφεστάναι δοκεῖν αὐτῷ τ ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, κ πρὸς βάσανον ἐχώρει τῆ φίλων αὐτοῦ. σιγῶντες ἢ ἀπέθνησκον οἱ πολλοὶ, μηδὲν ὑφ' τοῦ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ ἢ ὑπὸ τῆ ἀλγηδόνων φθάσασθαι διαθέντες ἔλεγον, ὡς βουλεύοι τε αὐτῷ μὴ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ, κ φυλάττοι κτεῖναι εἰς ῥώμην ἀποδραίη. τούτοις καίπερ ἀπίθανοις οὖσιν, ἀλλ' ὑπὸ τ ἀνάγκης ἐκθλασμένοις, ὁ βασιλεὺς πίστιν ἔδωκεν ἡδέως, ὡς δικαιοῦντα λαμβάνων τὸ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ ἢ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπείθειν ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ πίσαρας κ τῆ ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος, προσωμολόγει μὲ τὸν ὑπηρετῶν, κοινωνοὺς ἢ ἀπέδεικνυε τοὺς πλείστους αὐτῆ, πρὸ ἢ πάντων φερώρας, κ σαλώμης. ταύτῃ γὰρ δὴ κ μιγῆναί ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένῳ. αἵτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἡρώδη, πολλὰ μὲ δεινὰ κ τῆ δυνατῆ βοῶσαι, μὲ ἀλαλάζουσαι εἰς ἰουδαίαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖται πρὸς τὸν γαμβρὸν καὶ τῇ θυγατρὶ δείσας. γίνεται ἢ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα προμηθὴς, κ τέχνῃ τινὶ τὸ βασιλέως ἀπειλὴν διεκρούσατο. συμβαλὼν γὰρ δίθεως αὐτῷ, ποῦ ποτέ ὄζιν ὁ ἀληθινός μου γαμβρὸς ἐβόα. ποῦ ἢ τινὶ πατροκτόνον ὄψομαι κεφαλὴν, ἵν' ταῖς ἐμαυτῆ χερσὶ ἀλλαπάξω. προσθήσω ἢ μὲ τινὶ θυγατέρα μου τῷ καλῷ νυμφίῳ. κ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε τῷ σπέμματος, ὅτι τοιούτου γόνου γυνὴ, μεμίανται. θαυμάζω δὲ μὲ σὲ τὸν βουλευθέντα τῆς ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν ἀλέξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμην διὰ καππαδοκίας, ὡς τ μὲ δώρησιν πάλαι δεδωκότα δίκας. μὴ ἢ σοῦ πρὸ τῆς θυγατρὸς ἐξετάσαι, ἵν' κἀκείνῳ, σὲ κ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων ἐνεγύησα. νυνῶν ἢ πρὸ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλευτέον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ τῷ κολάζειν υἱὸν βίαιον, ἀτονώτερος, ἀμείψομεν τὰς δέξιας, κ γνώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς δεξόμενοι τούτοις πρὸς ἐκομπίσας, καί περ διατεταγμένον πρόσθεν, ὑπάγειν. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συνεσχεθείσας ὑπ' ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι, κ καθ' ἕκαστον ἐφεξῆς κεφάλαιον, συνεκέκλητο. λαμβάνει ἢ ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν τῷ γραπτημάτος, κ κ μικρὸν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους κ φερώνας μετῆγε τινὶ αἰτίαν. ὡς ἢ ἑώρα πίστιν δίδοντα τὸν βασιλέα, σκεπτέον ἔφη μήποτε τὸ μειρακιῶν ὑπὸ τοσοῦτον εἶη. ποιηρῶν ὑπιβουλεύομαι, οὐχ ὑπὸ τῷ μειρακίου σύ. κ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς αὖ εἰς πλειόνων μίσος προσέστησεν, ἀπολαῦον μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζον ἢ κ ἀμείνονος, εἰ μή τινες ἦσαν

ωὰπειθοντας, ἢ τὸ τ ἡλικίας δύσκολον, ὅτι καιρῷ μεταχειζόμενοι. ὅλως γὰρ τῶν τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μὴ, οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους τε λαμπροτάτους καὶ βασιλείας ὅλας ἀναστρέφειν. σωφρονεῖν τοῖς λεγομένοις πρώδης. καὶ τὸ μὲ πρὸς ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπανίει κατ ὀλίγον. πρὸς δὲ φερώραν παρωξύνετο. τῷ γὰρ τεττάρων βιβλίων, ὅσα ἦν ὑπόθεσις, ὃς κατεδεῖτο τότε τὸ βασιλέως ὀξύρροπον, καὶ τὴ ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτῷ πάντων κρατοῦσαν, ὡς ἂν ἐνίοις δυσχήμων σωτηρία, τινὶ δ' αἰσχύνης ἐποείζετο. καταλείψας γὰρ ἀλέξανδρον, προσέφυγεν ἀρχελάῳ. κἀκεῖνος, ἐκ ὁρᾶν ἔφη πῶς αὐτὸν ἐξαρτήσαιτο, τοσούτοις ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀποδείκνυ) τὸ βασιλέως ὅπιθυλος, καὶ τὴ παρόντων τῷ μειρακίῳ κακῶν αἴτιος γεγονὼς, εἰ μὴ θέλε) τὸ πανοῦργον ⸂ τὰς αἰτήσεις ἀφεὶς, προσομολογῆσαι μὲ ⸂ τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην ἢ αἰτήσασθαι ἀδελφῷ τε καὶ φιλέντος. εἰς γὰρ τοῦτο, πάντα τρόπον αὐτῷ συνεργήσειν. πείθε) φερώρας, ⸂ κατασκευάσας αὐτὸν, ὡς αἰ οἰκτρότατος φανείη, μελάμπη τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς πρώδε ποσὶν, ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτούμενος, καὶ μικρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν, δεδεκέναι γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. παρακοπὴν ἢ φρενῶν καὶ μανίαν ὀδυρόμενος, ἧς αἴτιον ἐλ) τὸν ἔρωτα τ γυναικὸς ἔλεγε. ὠδυρμένος ἢ κατηγορῶν καὶ μάρτυρα αὐτῷ φερώρην ἀρχέλαος, ἵππος ἤδη παρῆστο, καὶ τ πρώδε κατέσκλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις ὑποδείγμασι. καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελφῶ τ ἀμωμήτου ὅπως ποθεν πίθεζ τὸ τ φύσεως δίκαιον. ἐν γὰρ τ βασιλείαις, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνει, ὑπὸ τὸ βάρος, ὃπερ ὑποκόπτειν μὲ ἀ χρεὼν, θεραπεύειν ἢ προσήκειν. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, πρώδην μὲν ὅπως φερώραν μελίσε) διέμενε δ' αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς ἀλέξανδρον, ⸂ τ θυγατέρα ὀργιζόμενος, ἀπάξειν ἔφασκεν. ἕως προέσησεν πρώδην αὖθις παρακαλεῖν ὑπὲρ τῶ μειρακίου, ⸂ πάλιν αὐτῷ μνησθεὶς τ θυγατέρα, σφόδρα ἢ ἀξιοπίστος ἀρχέλαος ᾧ θέλε) συνοικίζειν αὐτῷ ἐπέτρεπε πρὸ πλοῦ ἀλεξάνδρε. προεπλείσε γὰρ ποιεῖσθαι τιμὴν πρὸς αὐτὸν τὰ τ δυναμίας δίκαια. φαμένου ἢ τῶ βασιλέως δῶρον ἔχειν παρ' αὐτῷ τ υἱόν, εἰ μὴ λύσειε τὸν γάμον, ὅτων μὲ αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, σεσημένης δ' ὅπως ὑπὸ τῶ μειρακίου γυναικὸς, ἵνα ὠδαμένουσαν μὲ ἔσεσθαι δυσκίνητον τῷ ἡμιτημένων. ἀπορραγῆσαν ἢ, αἰτίαν τ εἰς ἅπαντα ἀπογνώσεως. μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι τὰς τόλμας πάθεσιν οἰκείοις φειδωμένας. καταδύει μόνις ἀρχέλαος, ἀλλὰ σταλ, καὶ διαλλάσσει τῷ νεανίσκῳ τ πατέρα. δεῖν μέντοι πάντως ἔφη πέμπειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, κἀκεῖνος ἀλεξόμενον. γεγραφέναι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ περὶ πάντων. τὸ μὲ ὂν ἀρχελάου στρατήγημα, δι' ὃ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, πέρας εἶχε. μὴ ἢ τὰς ἀλλαγὰς, ἐν δυσχίαις καὶ φιλοφρονήσεσι δῶρον. ἀπόντα ἢ αὐτὸν πρώδης δωρεῖται τάλαντον ἑβδομήκοντα δώροις, θεόνῳ τε χρυσῷ ἀλλίθῳ, ⸂ δυνούχοις καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο πανυχὶς, τῷ τε φίλων ἐτίμησεν ἕκαστον κατ' ἀξίαν.

autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solùm aduleſcentulos falli, verumetiam ſenes, domóſque clariſſimas totáque regna ſolere ſubuerti. Contentiebat dictis Herodes, irámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuòr argumentum. qui vbi propenſiorem eſſe regis animum ſenſit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai prævalere, quam honeſtè non poſſet, ex impudentia ſalutem quæſiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat ſe videre, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifeſtè conuinceretur regem inſidiis ſvoluiſſe decipere, omniúmque malorum præſentium aduleſcenti cauſa fuiſſe: niſi malit omiſſis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus inſimularetur omnia confiteri, & à fratre, præſertim cui dilectus eſſet, veniam petere. namque ad hoc ei modis omnibus ſe quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atráque veſte cum lacrymis, vt quàm miſerabilis appararet, inſtructus, ad pedes Herodis acceſſit: veniámque meruit poſtulans. & ſe quidem ſceleratum eſſe fatebatur: namque omnia quæ ſibi obiicerentur feciſſe, horum autem cauſam eſſe diminutionem mentis atque inſaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque poſtquam ſtetit Pheroras ſuimet ipſe accuſator ac teſtis, tunc eum iam Archelaus excuſando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vſus exemplis: etenim ſe quoque à fratre multò grauiora perpeſſum, naturale ius dicebat antepoſuiſſe vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, temperaliquam partem pondere ipſo tumeſcere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipſe autem Alexandro tandiu manebat iratus, filiámque ab eo diſtractam ſecum abducturum ſe aiebat, donec Herodem cópulit vltro pro aduleſcentulo deprecari, vt iterum ei filiam deſponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permiſit, maximi enim pendere, quo iura inter ſe affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem ſibi filium ab eo donatum affirmante, niſi matrimonium diremiſſet, quòd & liberos iam haberent, vxor quoque ab aduleſcente diligeretur: quæ ſi remaneret, peccatorum foret obliuio: ſi verò diſcederet, cauſa de omnibus deſperandi: molliorem namque fieri audaciam ſi domeſticis affectionibus diſtrahatur: vix tandem ceſſit, vnáque & ipſe ediit cum aduleſcente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæſare collocuturum: de omnibus enim ſeſe literas ad eum feciſſe. Vafrum igitur Archelai conſiliũ, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter verſabantur. Abeuntem autem muneribus talentorũ ſeptuaginta, ſolio quoque gemmis ornato, & eunuchis, & cõcubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itémq; amicorũ eius quẽque pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: cúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam, verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur iliecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsísque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: afflicto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres paralse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes vltum ire. Nec enim

Ant. lib. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, κὴ οἱ συγγενεῖς πρὸς ἅπαντας τὸν βασιλέως πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδωσαν. προεπέμφθη ἦ ὑπὸ τε ἡρῴδε & τ̃ δυνατῶν, μέχρις αἰτοκείας. μετ' ὀ πολὺ ἦ, εἰς τ̃ ἰουδαίαν παρενέβαλεν αἴτιος, πολὺ τ̃ ἀρχελάου στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς ὁ μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνῳ πολιτδυθείσας ἀλεξάνδρῳ διαλλαγὰς ἀνέῤῥηξεν, ἀλλὰ κὴ ἀπωλείας αἴτιος αὐτῷ κατέστη. ὃς ὢν λάκων, δρυκλῆς τ̃ ἔνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφθαρείς. ὁ γὰρ αὐτοκράτωρ ἔτι ἡ ἑλλὰς αὐτῷ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ ἦ ἡρῴδη δῶρα προσενεγκών, δόλιαρ ὧν ἐθηρᾶτο, & ὡδὰ χρῆμα πολλαπλασίω λαβών, ὑδὲν ἡγεῖτο τ̃ καθαρὰν δίοπν, εἰ μὴ δι' αἱμάτος ἐμπορδύσαιτο. τ̃ βασιλείαν δ' ἀρχε) γὰρ τὸν βασιλέα κολακείᾳ & δεινότητι λόγων, κὴ πρὸς αὐτ̃ ψευδίσιν ἐγκωμίοις. ταχέως ἦ συνιδὼν τ̃ ἡρῴδε ῥόπον, & πάντα λέγων τε κὴ πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνε). κὴ γὰρ ὁ βασιλεὺς ὅλ- B τ̃ παῖδα, κὴ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ἡδέως προετίμων τ̃ ἀναρτάτην. ὁ ἦ ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τ̃ οἰκίας κατέμαθε, τάς τε τ̃ ἀδελφῶν διαφορὰς, κὴ ὅπως διάκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, αἰτιπάτρῳ μὲ ξενίᾳ προσκατέλληλο, φιλίᾳ ἦ ἀλέξανδρον ὑπεκείνετο, ψευσάμενος ἑταῖρον αὐτὸν εἶ) & ἀρχελάου πάλαι. διὸ δὴ & ταχείας ὡς δεδοκιμασμένος ἐδέχθη. συνίσα ἦ ἑαυτὸν δύθεως, κὴ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων ἦ ἀποπειραθεὶς τῶν προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆν, γίνε) ἦ προσηνέστερος, μισθωτὸς αἰτιπάτρου, κὴ προδότης ἀλεξάνδρου. τῷ μὲ ὀνειδίζων, εἰ θρασύτατος ὢν φεύγε) τοὺς ἐφεδρεύοντας αὐτ̃ ἐλπίσιν. ἀλεξάνδρῳ ἦ, εἰ γεγαμημένος ἐκ βασιλίδος, & βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσει δι- C δεχεῶς τ̃ ἀρχὴν τὸν ἐξ ἰδιώτιδος, κὴ ταῦτα μεγαλῳ ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ᾧ ἦ πιστὸς τῷ μεγαλίῳ σύμβουλος, τ̃ ἀρχελάου φιλίαν πλασάμενος. διὸ μηδὲν ὑποπτεύοντας ἀλέξανδρος, ζάτε κὴ αἰτίπαζων ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸν, & ὡς ἡρῴδης αὐτῷ τ̃ μητέρα κτείνας, & ὠδόξου εἰ κὴ αὐτὸς ἀφαιρεῖται τ̃ ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς δρυκλῆς, οἰκτείρων τε κὴ συναλγεῖν ὑπεκείνετο. τὰ ἦ αὐτὰ κὴ τ̃ ἀριστόβουλον εἰπεῖν διελέασας, κὴ τ̃ κῆ τῷ παιδὸς μεμψιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρους, ᾤχετο φέρων αἰτιπάτρῳ τὰ δεδόρκοτα. προσοφδίζε- D σθαι δ' ὑπεβάλλετο ὡς ἐπεβδυόντων αὐτῷ τ̃ ἀδελφῶν, κὴ μόνον οὐ ὑπεφεύγοντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν ἦ ὑπὶ τούτοις χρημάτων πλῆθος, ἐπαγγέλλεται λῷ αἰτιπάτρῳ πρὸς τ̃ πατέρα. τὸ ἦ τελδιζαῖον ἐργολαβήσας τ̃ ἀριστοβούλου κὴ ἀλεξάνδρου θάνατον, κατήγορος αὐτῷ ὑπὶ τῶ παιδὸς γίνε). & προσελθὼν, αἰτιδιδύαν τὸ ζῆν ἔφασκεν ἡρῴδη, τ̃ εἰς αὐτὸν διεργασιῶν, κὴ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τῆς ξενίας αἰτιπαρέχειν. πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξίφος, κὴ τ̃ ἀλεξάνδρου τετονῶσθαι δεξιάν, ἐμποδὼν ἦ E αὐτὸς γενόμενος τῇ ταχῇ, συνεργῶν ὑποκειδεὶς. φάναι γὰρ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς οὐ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς ἡρῴδης ἐν ἀλλοτρίοις, κὴ μ̃ τὸν τ̃ μητρὸς αὐτῷ φόνον τῶ ἐκείνης ἀρχῶν ἀναδήσας, ἀλλ' ἔτι & πόθον εἰσάγει δραδοχον, αἰτιπάτρῳ τῷ φθόρῳ τῶν πατρῴων αὐτῷ βασιλείαν προστίνων. πιμωρήσειν γὰρ μὲν αὐτὸν τοῖς ὑρκανῦ & μαριάμμης δαίμοσιν. ὑδὲ γὰρ

F

G

πρέπειν

πρέπειν αὐτὸν δίχα δόλου ταῦτα τοῦτου παῖδος τ' ἀρ- A
χὴν, δίχα φόνου. πολλὰ δ' εἰ τὰ παροξύνοντα καθ' ἡ-
μέραν, ὥστε μηδὲ λαλιάς τινα ξένον ἀσυκοφάντητον
καταλελεῖφθαι. εἰ μὲ γὰρ ἀληθείας ἑτέρων μνείας γε-
νομένης, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι τὸν παῖδος λέγοντος,
ὁ μόνος ἀληθὴς Ἀλέξανδρος. καὶ τὸν πατέρα δίχα ἀληθείας
ἐνδοξῶν. καὶ ἢ τὰς θήρας, παροπτύειν μὲ σιωπῶν, ἐ-
παινέσας δ', παροξύνειν εἴρων. πανταχοῦ δ' ἀμείλι-
κτον δείσκειν τὸν πατέρα καὶ μόνῳ φιλόοργον αὐτοπά- B
τορα. δι' ὃν ἡδίως καὶ τεθνήξεσθαι μὴ κερασάσας τὸν ὅλβιε-
λῆς. κτείναντι δ' εἰ σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον μὲ ἀρ-
χέλαον ὄντα κινδυνεύων, πρὸς ὃν δίχα φόβου ῥᾳδίως. ἔ-
πειτα καίσαρα μέλλει νεῶ ἀγνοοῦντα τὸν ἡρώδου τρό-
πον. ὡς γὰρ ὡς πρότερον αὐτὸν δυσπόητος πεφεικὼς
τὸν ἐφεστῶτα πατέρα, ὡδὲ φθίνεσθαι δεῖ τὸν αὐτὸν μόνον
ἐγκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲ κηρύττειν τοὺς τὸν ἔθνους
συμφορὰς, καὶ τοὺς μέχρι ψυχῆς φορολογημένους, ἔπειτα C
τὰ εἰς οἵας δαπάνας καὶ πρόσοδος, τὰ δὲ αἵματος ποιεῖν-
τα χρήματα ἀναλωθείη. τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας,
οἵοι. τε τοὺς διαπεπραθείσας πόλεις, ὅτι ποτ' ἐστὶν. ζητήσειν
ἢ καὶ τὸν πάππον ἐκεῖ τὸν μητέρα, τὰ τὸν βασιλείας
μύση πάντα κηρύττειν, ἐφ' οἷς ὁ κεκοιμήσεσθαι παροχτέ-
νους. τοιαῦτα καὶ Ἀλέξανδρος τεραστιολόγος ὁ Φρυ-
κλῆς ἐπῄνει πολλὰ τὸν αὐτοπάτορα, ὡς ἄρα μόνος τε εἶη
φιλοπάτωρ, τὰ δι' τοῦτο μέχρι νεῶ τὸν ὅλβιελῆς ἐμπό-
διον. μήπω ἢ καλῶς ὁ βασιλεὺς ὅτι τοῖς φρώτοις κατε- D
ψαλμένος, εἰς αὐθάδεσον ὀργὴν ἐξαγριῶται, καὶ πάλιν
λαβὼν καιρὸν αὐτοπάτορος, ἑτέρους καὶ τοὺς ἀδελφῶν ὑ-
πέπεμπε κατηγόρους, λέγειν ὅτι ἰκνοῦμένῳ καὶ τυραν-
νίῳ λάθρα δι' ἀλλήλοιντο, τοῖς ἱππάρχαις μὲν ποτε τοῦ
βασιλέως χθομένοις, τότε δ' ἐκ τινων παροψυμάτων
ἀποπεπωκόσι τὸν τάξεως. ἐφ' οἷς ἡρώδης ἐσφαγιασα-
μένους, δαιτὸς ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, ὑ-
δὲν τοῦ δίχα βληθέντων ὁμολόγουν. παροξυνομένῳ δέ
τις, πρὸς τὸν ἡρώδου φρούραρχον ὄντος ὀλε- E
ξάνδρου, παρακαλοῦντος ἵνα αὐτὸν δέξηται τοῦ φρουρίου
μὴ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ παρα-
σχὴ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ τὸν ἄλλας ἀφορμαῖς.
ταύτῃ ἀλέξανδρος μὲν ἔλεγε τὸ χάσμα εἶη διοφάν-
του, γραμματεὺς δ' ὁ διόφαντος τοῦ βασιλέως, ὀλυμπι-
ονίκης ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμ-
ματα. πολλὰ γοῦν παρεχαράξας, τελευταῖον ὅτι
τοῦτο καὶ κτείνεται. βασανίσας ἢ τὸν φρούραρχον
ἡρώδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τοῦ δίκαι- F
βλημένων, ἀλλὰ καὶ τοι τοὺς ἐλέγχους δείσκων ἀ-
σθενεῖς, τοὺς γοῦν ἐκέλευσε τηρεῖν, ἔτι μήν τοι λε-
λυμένους. τὸν ἢ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δεσμοτουρ-
γὸν ὅλου τοῦ μύσους Φρυκλέα, σωτῆρα καὶ διηγέ-
τιον καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται τάλαντος. ὁ ἢ
τοῦ ἀκειβῆ φήμου φθάσας εἰς καππαδοκίαν, ἀρ-
χελάου καὶ τὸν ἀρχελάου, τολμῆσαι εἰπεῖν, ὅτι καὶ
δίκαλλάξειεν ἡρώδου Ἀλεξάνδρου. διάφας δὲ εἰς G
τοῦ ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια
κατεχήσατο. δὶς γοῦν ὅτι καίσαρος κατηγορη-
θεὶς ὅτι τοῦ σάσεως ἐμπλῆσαι τοῦ ἀχαΐαν, καὶ φθει-
ρύειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κακεῖνον μὲν ἔτους ἡ
ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ φθείλθειν. ἄξιον ἢ

decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde susciperc, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia licerer. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumeliis affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, si taceat: si verò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitem sibi patrem inueniri, solíque Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recusare nisi ex voto insidiæ successissent: sin eum occidisset, primùm salutis occasionem fore Archelaum fœcerum suum, ad quem facilè possit effugere: deinde Cæsarem, qui nunc vsque ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum, vt antea patris præsentiam formidando, nec de suis tantùm criminibus locuturum, sed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vsque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciiis, quibúsque actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque scelera regis retecturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexãdrum falsò delatis, Antipatri laudes prosequebatur, illum solum, qui patrem diligeret esse confirmans, quíque adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui solitos esse, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac denique indignatione succensus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se, quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam velut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante vt cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfeciſſent: támque armis quàm aliis subsidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis sæpe falsò conscriptis, ob hoc postremò occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Eurycles verò domus suæ pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datorémque salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususque dicere, quod Herodem reconciliasset Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam transgressus, ad similia facinora malè quæsitis abusus est. Postremò apud Cæsarem accusatus, quòd dissensionibus repleuisset Achaiam, & ciuitates spoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignum est

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. A Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eutycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperiétem: cúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam B ad hanc Aristobulus, quo perieulis inuoluerat, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turC bine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eique monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis litteras reddiderunt, vehementer quidem CæD sar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantùm esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæ*Ant. lib. 16. cap. 13.* E sar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd si tantùm visi fuissent, omni modo ad miseriF cordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque morte grauiora esse consessoribus demonstraG bat. postremò cùm nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbámque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, inortem aliens decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eósque

ἀπιθέναι τ' κῶον διάφορον τῷ σπαρτιάτῃ. ἡ γὰρ ὃς ὢν ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἀλεξάνδρῳ, καὶ κατ' τὸν αὐτὸν δ' ρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας, πυνθανομένῳ τῷ βασιλεῖ, περὶ ὧν ἐκεῖνος διέβαλλεν, ὅρκοις μηδὲν ἀληθεύειν. ὅμως γ' μὲν οὐδὲν ὠφέλησε τοὺς ἀθλίους. μόνων γὰρ δὴ κακῶν ἀκροατὴς ἑτοιμότατος ἡρῴδης, καὶ παρασκευὴ πᾶς ὁ συμπαθῶν, καὶ συναγανακτῶν. παρῆν δ' αὐτῷ καὶ σαλώμη τὸ μὴ τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτην γὰρ συνιδόντας τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριστόβουλος θέλων, οὖσαν ἐχυρὰν καὶ πιθανὴ, διαπέμπεται, σώζειν αὐτὴν παραινῶν. παρεσκευάσθαι γὰρ βασιλέα, κτείνειν αὐτὴν διαβληθεῖσαν ἐφ' οἷς καὶ πρότερον, συλλαμβάνῃ τῷ ἄραβι γήμασθαι σπεύδουσαν, λάθρα τὰ τοῦ βασιλέως ἀπόρρητα διαγγέλλειν πρὸς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. τοῦθ' ὥσπερ τελευταῖα θύελλα χειμαζομένους τοὺς νεανίσκους ἐπεβάπτισεν. ἡ γὰρ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὴν παράνοιαν ἐμήνυσε. κἀκεῖνος μηκέτι κατερήσας, διαμεῖ μ' ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, καὶ διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δ' πρὸς καίσαρα διὰ τάχους, βολύμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγεγράφως τὰς μηνύσεις φέροντας. οἱ δὲ, ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καῖσαρ ὅτι τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ᾠήθη δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα, τὴν καὶ τὴν υἱῶν ἐξουσίαν. ἀπιγγέφει γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθίσας, εὖ μέν τοι ποιήσειν λέγων, εἰ μὴ κοινῇ συνεδρεύσειν, τῆς τε ἰδίων συγγνώμων, καὶ τῆς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἡγουμένων, ἐξετάσειε τὴν ἐπιβουλήν. κἂν μὲν φέχωνται κτείνειν. ἂν δὲ μόνον ὧσι δρασμὸν βεβουλευμένοι, κολάσειν μετριώτερον. τούτοις πρῴδης πείθεται, καὶ παραγενόμενος εἰς βηρυτὸν ἔνθα προσέταξε καῖσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. προεκαθίζοντο δ' οἱ ἡγεμόνες, γεφὴν αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, σατορνῖνός τε, καὶ οἱ περὶ πεδάνιον πρέσβεις. συνῆσαν δὲ καὶ βολύμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἔτι δὲ οἱ τοῦ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, σαλώμη τε καὶ φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συγγενείας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τοῦ βασιλέως. τοῦτον γὰρ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἡρῴδης. τοὺς γε μὴν υἱεῖς οὐ προήγαγεν εἰς τὴν δίκην μάλα προμηθῶς. ᾔδει γὰρ ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται πάντες. εἰ δὲ δὴ, καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥᾳδίως ἀλέξανδρον ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουροῦντο. κατασὰς δ' ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετίνετο. κατηγόρει τε τὴν μὲν ἐπιβουλὴν ἀσθενῶς, ὡς αὐτὸς ἐξεύρισκόμενος εἰς αὐτὴν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα καὶ ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς συνέδροις ἀπέφαινεν. ἔπειτα μηδενὸς ἀντιλέγοντος ἐποικτίσαμενος ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκην πικρὰν κατὰ τέκνων, ἐπηρώτα τὴν γνώμην ἕκαστον. καὶ πρῶτος σατορνῖνος ἀπεφαίνατο, κατακρίνειν μὲν τῆς νεανίσκων, ἀλλ' οὐ θάνατον. οὐ γὰρ ἐξ θεμιτὸν αὐτὸν, τελείων παρεστώτων τέκνων, ἑτέρου τέκνα ἀπώλειαν ἐπιψηφίσασθαι. σύμψηφοι δ' αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γένονται, καὶ τούτοις

ἕτεροι

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. ὁ δὲ μύλιμνιος ὁ τὴν συνθρωπῆς ἀποφάσεως ἦρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντες θάνατον κατακρίνουσι τῷ μειρακίων. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες ἠρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὴ μετέωρος ἦν συρία πᾶσα, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ἅπαν, ἐκδεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μὴν τοι ὑπελάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τεκμοκτονίας ὠμὸν ἡρώδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς τύρον, κἀκεῖθεν διαπλεύσας εἰς καισάρειαν, ζόφον ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐπιπέπλετο. παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα τίρων, ἔχων ἰσχὺν σφόδρα σωφρονῆ καὶ φίλον ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, ἔκφρων ἐλύετο. ὃ τὸ μὲν πρῶτον, ἐβόα θεοῖσιν, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάντ' ὅσα μὴ φεισόμενος τοῦ ζῆν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος, τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ βλωμήσας προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαίμονές ἄρα εἶ δοκεῖς, ὅς τις καὶ τῷ φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἰ γὰρ φερώρα καὶ σαλώμης καταγνοὺς πολλάκις θάνατον, πιστεύεις τούτοις καὶ τοῖς τέκνων, οἳ σε τὴν γνησίων προϊκοποῦντες ἀφαδόχων, ἐν αὐτοπάτορι καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς δυσταχείρισον ἀφαιρούμενοι βασιλέα, σκέψαι μὴ ποτε κἀκείνῳ γένηται μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τῶν ἀδελφῶν θάνατος. ὁ γὰρ ὅστις ὃς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῷ δὲ ἡγεμόνων καὶ φανερὸς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας, ὁ δὲ βασιλεὺς δυσθέως, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τῷ ὁπλῆς τις κουρέων, τύφων ὄνομα, προεκπηδήσας ἐκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτῆ μωυτὴς γίνεται. καμὲ γὰρ ἔφη τίρων δεῖ αὐτοῦθεν, ὅταν θεραπεύω τοῦ ξυροῦ σε δεξιήσασθαι, μεγάλας τέ μοι ὑπὲρ ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπισχνεῖτο. ταῦτα ἀκούσας ἠρώδης, τόν τε τίρωνα συλλαμβάνει τοῦ παιδὸς, καὶ τὴν κυρίαν βασάνοις δήλεσχε. καὶ τῷ μὲν ἀρνουμένων, τῷ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, στρεβλοῖ κέλευσε τὸν τίρωνα σφόδρα. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τοῦ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτοῦ. κἀκεῖνος δόντος εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀπελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς πατρὸς αἰσχίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον. ἡρώδης γε μὴν ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν τε ἡγεμόνων καὶ τίρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐτόθι γοῦν ἀναιρεθῆναι μὲν τοῦ κυρίως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν ὄσαν ὑπὸρ τῆς καισαρείας, διεστάλκειν ὑποπνίξαι. καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ ταχέως τοῦ προστάγματος, ἐπὶ νεκροῖς εἰς ἀλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ φερόμενον, συνταφησομένους ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

Κεφάλαιον ιη'.

ΑΝτιπάτρῳ δὲ ἀδήλητον ἔχοντι τὸν δεδοκημένον, μίσος ἀφόρητον ἐν τοῖς ἔθνεσι περιείρηται, πάντων δυσανασχετούντων, ὅτι τὰς διαβολὰς τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ὑπεσκεύαζεν ἐκεῖνος. ὑπενοοῦντο δὲ καὶ δίκας ἀνομωτέρου, αὐξανομένου ὁρῶντι τὸν τῶν ἀπηρημένων γένεσιν.

nonnulli alij secuti sunt. Triſtem verò ſententiam primus Volumnius dixit, cunctique poſt eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quiſquam necandos eſſe aduleſcentes iudicauit. Tum autem vniuerſa Iudæa & Syria, ſuſpenſa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: ſed nemo exiſtimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vſque proceſſuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæſaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro aſſuetum atque amicum, & ipſe diligebat aduleſcentulos: præ nimia indignatione mentis poſtremò circumueniens clamitabat conculcatam eſſe iuſtitiam, veritatem periiſſe: naturam eſſe confuſam, vitámque hominum iniquitatis eſſe plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictaſſet. Deinde ipſum etiam regem auſus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris eſſe infeliciſſimus, qui contra cariſſimos nequiſſimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduerſus filios tuos habent, quos ſæpe ipſe mortis ſupplicio dignos eſſe iudicaſti: neque aduertis hoc eos agere, vt iuſtis ſucceſſoribus deſtitutus, cum ſolo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odioſus ſit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim eſt, qui non aduleſcentium miſereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: ſimul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem ſtatim illos & ipſum cum filio comprehendi iubet. Ibíque tum alius quidem regius tonſor, nomine Tryphon, neſcio qua exagitatus inſania, ſemetipſum indicans proſilit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iſte perſuaſit, vt occaſione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúſque filium, & tonſorē ſubdidit quæſtioni: Cumque illi pernegarent, tonſor autē ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iuſſit: túmque filius eius, patris miſeratione commotus cuncta ſe regi, ſi eum ſibi condonaſſet, indicaturum promiſit. Eóque relaxato, ipſius occidendi patrem ſuum habuiſſe voluntatem dixit, impulſum ab Alexandro. Hoc autem quibuſdam fictum ab aduleſcente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum eſſe affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accuſatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonſore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebaſten miſſos, quæ non longo à Cæſarea interuallo diſtaret, profocari iubet: eáque re maturè perfecta, in caſtellum Alexandrium mortuos aſportari, cum Alexandro materno aut ſepeliendos. His finis Ariſtobulo & Alexandro vitæ fuit.

Antiq. lib. 16. cap. 13.

CAP. XVIII. De conſpiratione Antipatri contra patrem.

ANtipatrum verò, cùm iam ſine controuerſia ſucceſſionem regni ſperaret, intolerabile gentis excepit odiū, cunctis ſcientibus, illum omnes fratribus ſuis conſeruiſſe, calumnias: nihilóq; minus timor eū non mediocris ſolicitabat, creſcente ſoboleperemptorum

Antiq. lib. 17. cap. 1. a.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander : itémque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquàm Alexandrum interfecit : Bernicem autem Aristobuli conjugem, auunculo Antipatri nuptum dedit : vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autē magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit : quibúsque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter spem videret orbos pueros ab Herode curari : quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit : Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, vt etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & a quibus poſit me regnantes, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius : tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam : eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno progenatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benignissimeque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim diriguit Antipater, quantóque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat : iterúmque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorū ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callidè quidem patri surrepere timuit, sæuienti acritérque vigilanti ad suspicandum, palàm verò eum supplex adire ausus est, corámque deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis socer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, Τιγράνης Ⓒ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ Βερνίκης τῆς Σαλώμης θυγατρὸς, Ἡρῴδης τε καὶ ἀγρίππας Ⓒ ἀριστόβουλος ὁμοῦ, θυγατέρες δ' Ἡρῳδιὰς Ⓒ Μαριάμμη. τὴν μὲν οὖν Γλαφύραν Ἡρῴδης μὲν τὸν πρεσβύτατον ἀπέπεμψεν εἰς Καππαδοκίαν, ὡς ἀπέκτεινεν Ἀλέξανδρον. τὴν Ἀριστοβούλου δὲ Βερνίκην συνώκισε θείῳ πρὸς μητρὸς Ἀντιπάτρῳ. τὴν γὰρ Σαλώμην ἔσαν διάφορον, ἐξοικειούμενος ὁ Ἀντίπατρος, τοῦτον ἐμηχανήσατο τὸν γάμον. προσέθει δὲ καὶ φερώρᾳ, δώρεις τε καὶ τὴν ἄλλην θεραπείαις, Ⓒ τοῖς Καίσαρος φίλοις, ἐν ὀλίγῳ πέμπων εἰς τὴν Ῥώμην χρήματα. οὔτε τὴν πρὸ ταρρῖνον ἐν συνεχείᾳ πάντες ἐπλήθυναν τῇ ἀπ' αὐτοῦ δωρεῶν. ἐμισεῖτο δὲ διδοὺς πλεῖον, ὡς αὖ ἐν τῷ μεγαλοψύχῳ χαριζόμενος, ἀλλ' ἀναλίσκων κατὰ δίος. συνέβαινε δὴ τοῖς μὲν λαμβάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον φίλους γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δ' ἐχθροὺς, οἷς μὴ δοθείη. λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς δόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ἃς αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ὑπημελημένον τῆς ὀρφανίας, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν ἀπηρημένων μετάνοιαν συνεμφαίνουσα, δι' ὧν ἦλπιζε τοῖς ἐξ ἐκείνων. συναγαγὼν γάρ ποτε Ἡρῴδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, ὡς ἀσπασάμενός τε τὰ παιδία, Ⓒ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμοὶ τοῖς πατέρας τούτων, συμφορὰ τοὺς δαίμων, ταῦτα δέ μοι μετὰ τῆς φύσεως συνίστησιν ἔλεος ὀρφανίας. πειρῶμαι δ' εἰ Ⓒ πατὴρ ἐγχωμίων ἀτυχέστατος, πάππος γοῦν φανοῦμαι μετριώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγγυῶ δὲ τὸν μὲν σὸν φερώρα, θυγατέρα, τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ ἀδελφῶν Ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα ᾖς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ σῷ δὲ παιδὶ Ἀντίπατρε τὸν Ἀριστοβούλου θυγατέρα, χρήσιμον γὰρ ἂν εἴη πατὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, ὁ ἐμὸς Ἡρῴδης λήψεται, πρὸς μητρὸς ὢν ἀρχιερέως πάππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν σὲ ἐμὲ, ταύτῃ ἐχέτω τὸν γνώμην, ἐᾶν δ' ἀκούῃ μηδεὶς ἐμὲ φιλῶν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ συναρμόσασθαι τοῖς γάμοις ὅπῃ συμφέρον τῇ ἐμῇ βασιλείας, καὶ τῷ ἐμῷ ἐγγόνων, ταῦτα παιδία ταυτὶ, χαλεωτέρους ὑπιδεῖν ὄμμασιν, ἢ τοῖς πατέρας αὐτῶν. ἔτι ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῶν παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιὰς, ἔπειτα κατασπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐπῆχθη δ' αὐτοῖς Ἀντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπασιν ἀδημονῶν. ὑπελάμβανε γὰρ ἐν καθ' ἑαυτὸν μίσος, καὶ τὸν τῆς ὀρφανῶν ἔλεον, ἐκ τοῦ ἔθνους, ὅσον τε αὐτοῖς ζώντων, καὶ ὅσον μνήμην ἀφ' ἑαυτοῦ Ἰουδαίοις τῆς δ' αὐτὸν ἀπολωλότων ὑπὸ ἀδελφῶν. ἔγνω δὴ πάντα τρόπον δρακόντειον τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι παρούρως, ἐδ' εἶσε τὸν πατέρα χαλεπὸν ὄντα, καὶ πρὸς τὰς ὑποψίας κινούμενον δίθεως. ἐτόλμησε δ' προσελθὼν ἱκετεύειν αὐτὸν, μὴ στερίσκειν αὐτὸν ἧς ἔξιόσε τιμῆς, μὴ δ' αὐτῷ μόνα βασιλείας, δύναμιν δ' ὑπάρχειν ἄλλοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῆς πραγμάτων, εἰ πρὸς Ἀρχελάῳ πάππῳ, καὶ φερώρᾳ κηδεστῇ Ἀλεξάνδρου παῖς

προσ-

προσλάβοι. καταπιβόλῃ δὲ πολλῆς ὕσης ἐλπίδος καὶ τὸ βασίλειον, μεταθεῖναι τὰς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ γυναῖκες μὲν ἑννέα, τέκνα δ' ἐκ τῶν ἑπτά. αὐτὸς μὲν ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρῴδης δ' ἐκ Μριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρός, ἀντίπας δὲ καὶ Ἀρχέλαος, ἐκ Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ θυγάτηρ Ὀλυμπιάς, ἣν ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτῷ Ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμίτιδος Κλεοπάτρας, Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος, Φασάηλος. ἐλπίδος δὲ αὐτῷ Ⓒ ἄλλαι θυγατέρες, Ῥωξάνη τε Ⓒ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ἐλπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιάς τε καὶ ἀδελφιδῆν, χωρὶς δὲ τούτων δύο ἀδελφὰς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου, ὧν ἐκ Μριάμμης ὕσης δὲ πολὺ πρεσβύτου τῆς Ἡρῴδου, ὁ Ἀντίπατρος ἐδόκει μεταθεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠνανάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέστη περὶ τῆς ἀπηρημένων, μή ποτε κἀκεῖνοι ἡμῖν τῆς Ἀντιπάτρου δυσβουλῶν ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς ὀργὴν ὑποκινάμενος, ἀπελαύνει τὸν Ἀντίπατρον. αὖθις δ' ὑπαχθεὶς αὐτοῦ ταῖς κολακείαις, μεθηρμόσατο. Ⓒ αὐτῷ μὲν, τῷ Ἀριστοβούλου συνῴκισε θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, τῇ Φερώρα θυγατεί. καταμάθοι δ' ἄν τις ὅσον ἴσχυσεν ἐν τούτῳ κολακεύων Ἀντίπατρος, ἐκ τοῦ Σαλώμῃ ἐν ὁμοίοις οὖσαν ὑποτυχεῖν. Ταύτῃ γὰρ δὴ καί περ οὖσαν ἀδελφήν, μὴ πολλὰ δι' ἐκλίας τοῦ πρὸς γυναικὸς ἱκετεύσαν γαμηθῆναι τῷ Ἄραβι συλλαίῳ, διωμόσατο μὴ ἐχθρὸν ἔξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκουσαν ἀλεξᾷ τινὶ τῶν φίλων συνῴκισεν, Ⓒ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, τὴν μὲν τοῦ ἀλεξᾶ παιδί, τὴν δὲ ἑτέραν, τῷ πρὸς μητρὸς Ἀντιπάτρου θείῳ. τῶν δὲ ἐκ μιᾶς θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν Ἀντίπατρον εἶχεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ Φασάηλον. δολοφρονήσας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ Ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς ὑπογαμίας ποιησάμενος, ὡς ὑπὸ βεβαίοις μὲν ὥρμει ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πεπεισθῆς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἐκείνου μίσος ὑποσκυδάσασθαι μὴ δυνάμενος, ἐκ τοῦ φοβερὸς εἶναι τὴν ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. συνῆργει δὲ καὶ Φερώρας ὡς αὐτῷ ἤδη βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν συστάσεις καὶ τοῦ αὐλοῦ, ὃ νεωτέρους σπένισε θορύβους. ἡ γὰρ Φερώρα γυνὴ, μὴ τῆς μητρὸς Ⓒ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα τοῦ Ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε καὶ τὸ βασίλειον. ἐτόλμησε δὲ Ⓒ τοῦ βασιλέως ὑβρίσαι δύο θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴν ἐκεῖνος προσέβαλλετο. μισούμεναι γε μὴν ὑπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν. μόνη δὲ ὁμονοίας αὐτῶν Ἀντίπατρος ἦν Σαλώμη, καὶ βασιλεῖ διέβαλλε τὴν συῳδὸν, ὡς ἐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτοῦ πραγμάτων εἴη. γνοῦσαι δὲ ἐκείναι τοῦ δολοῦ καὶ ὡς ἀγανακτήσειεν Ἡρῴδης, τὸ μὲν φανερὰς συῳδὸν, καὶ τὴν φιλοφροσύνης ἐπαύσαντο, τοὐναντίον δὲ ὑπεκείνοντο Ⓒ δολερῶς πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως, ὡς συνυπεκείνετο καὶ Ἀντίπατρος, ἐκ τῆς φανερᾶς προσκρούων Φερώρᾳ. συνῳδίαι δὲ ἦσαν αὐτοῖς λάθρα, Ⓒ κῶμοι νυκτερινοὶ, τήν τε ὁμόνοιαν ἡ σωτήρησις ἐπέτεινεν. ἠγνόει δὲ ἐδὲν Σαλώμη τῶν πραττομένων, καὶ πάντ' Ἡρῴδῃ διήγγελλεν. ὀξυθυμότατος δ' ἐκεῖνος εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δ' ὅτι τοῦ Φερώρα γυναῖκα.

esset adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque maligitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisa essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pherotam minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pheroræ coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. lib. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se frattem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge caritarum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao cautam antè dixerat. Non krue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expederet. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum cortipi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodē occideret, persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

Ταύτην γὰρ πλέον ἡ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθροίσας γοῦν συνέδριον τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ κατ' αἰθρώπου κατηγόρει, καὶ τὰ εἰς ἁπλᾶς αὐτοῦ θυγατέρας ὕβριν, ὅτι τε φαρισαίοις μὲν χορηγήσειε μισθὸς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ καθασκευάσαι πολέμιον, ἐνδυσαμένῳ φαρμάκοις. τελευταῖον δέ, εἰς φερώραν ἀποστρέψας τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφόν, ἢ τὴν γυναῖκα. τὸ δὲ θᾶττον ἀπολέσθαι τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, ὡς ἔχων ὅτι χρὴ δρᾶν, μεταβαίνει ἐπ' αὐτίπατρον, ᾧ παρήγγελε, μήτε τῇ φερώρᾳ γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης ὁμιλεῖσθαι. ὁ δὲ φανερῶς μὲν, ὡς μετέβαινε τὸ πρόσταγμα. λάθρᾳ δὲ, διενυκτέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ διδοικὼς ὑπιτηροῦσαν τὴν σαλώμην, πραγματεύεται δι' αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ ἰταλίας φίλων, τοῖς εἰς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτοῦ. γεγραμμένων γὰρ ἐκείνων, δεῖν αὐτίπατρον πεμφθῆναι δι' ἑτέρου πρὸς καίσαρα, ὁ δὲ ἔτι μελλήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλείονα δοὺς χρήματα, τοῖς τε διαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲ ἀντίπατρος ἐγέγραπτο. ἀντιπάτρου δὲ ἡρώδης διάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τοῦ τῶν ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἔπλευσε δὲ καὶ σύλλαῖος ὁ ἀραψ ὑπὲρ ῥώμης, ἠμελημένως μὲν τοῦ καίσαρος προστάγματος, ἀγωνιούμενος δὲ πρὸς αὐτίπατρον, περὶ ὧν διδύμου νικολάου, τάχιον. ὃ μικρῶς δεῖν αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀρέταν τὸν ἀγῶν᾽ ἦν αὐτοῦ βασιλέα. τούτου γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῄρηκει, καὶ σόαιμον, τὸν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχεῖτο βοηθοῦ ἐπὶ καθ' ἡρώδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρώδης, ἀφίσησί τε ὑπὸ συλλαίου φαβάτου, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδοὺς, ἔτι καὶ κατηγόρει φαβάτου πρὸς καίσαρα, διοικητοῦ εἶναι λέγων, καὶ τοῦ ἐκείνου, τοῦ δὲ ἡρώδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, λαβὼν ἔπι παρ' ἡρώδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται προδότης συλλαίου τοῦ ἀποῤῥήτων. τότε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα κόρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττειν. πείθεται δ' ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν θεράποντα μὲ ὁ κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γνοὺς δ' ἐὼν ἄραψ. συλλαμβάνει δ' ἀθέως, καὶ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὄντων παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν φίλον συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πεῖσαι κόρινθον ὡμολόγησαν ὅτι πολλοῖς χρήμασιν, ἡρώδην ἀνελεῖν. ὅτοι μὲ οὖν ἀπαχθέντες, καὶ ὡδὰ σατορνίνῳ πρὸ διέποντι τὴν συρίαν, ἀνεπέμφθησαν εἰς ῥώμην.

Cap. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum fit.

ATHerodes Pheroræ vehementius immineba, vt repudiaret vxorem, neque quomodo mulierē plecteret inueniebat, cū multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cū ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autè æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus fratrem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis eū quasi motiturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Phe-

Κεφάλαιον ιθ.

ΗΡώδης δ' ἐν αὐτῇ φερώρᾳ, βαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικὸς, καὶ ἐπενόει μηχανὴν, δι' ἧς αὐτὴν μωρήσαιτο τὸν ἄνθρωπον, πολλαὶ τὸ μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑφαλγήσας, σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας δὲ ἀγαπήσας τὸ ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲ εἰς τὸ ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρώδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δὲ ὅμως πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτοῦ τινας ἐντολὰς καταλείψειν, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγον δὲ

νοσεῖ

νοσεῖ φερώρας, δείσκετο ὁ ἡρώδης μᾶλλον, καὶ A
δὲ ἦκεν ἐπὶ αὐτὸν, & συμπαθῶς ἐθεράπευεν,
ὡς μὴ ἐφίκοιτο τὸ πάθος. μετὰ δὲ ἡμέρας ὀ-
λίγας, ἀποθνήσκει φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήσας
ἡρώδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν
ἀνελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὴν νεκρὸν εἰς
Ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ
ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης,
ἕνα μόνῳ δὴ τῷ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου φονέων, B
τοιοῦτον ἐπιέρχεται τέλος. μετέβαινε δ' ὅπη τὸν αὐ-
θέντην ἀντίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν φερώρα θάνατον
ἀρχὴν λαβοῦσα. τῷ τούτου γάρ τινες ἀπελευθέ-
ρων, καταφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀ-
δελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔλεγον. προσε-
νεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τε τὴν γυναῖκα, τῷ δ' συνήθως
ἐσκευασμένον. φαγόντα δ', εὐθέως εἰς τὴν νόσον κα-
ταπεσεῖν. ἀγομένην τε πρὸ δυοῖν ἡμερῶν, τὴν μη- C
τέρα ταύτης, & τὴν ἀδελφὴν, γύναιον ἐκ τῆς ἀραβίας,
φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῷ φε-
ρώρᾳ, δεδωκέναι δ' αὐτὴ τούτου, θανάσιμον συλλαίου
πραγματευσαμένου, ταύτῃ γὰρ ἰδίᾳ γνώριμον· πλη-
γὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ὑποψίας πλείοσι, θεραπαίνας τε
καί τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δή τις ἐν τῇ
ἀλγηδόνι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὴν
τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, τιμωρὸν αὐτοῖς μητέ- D
ρα. ταύτης δ' ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεξῄει
πρόσω τῇ ἀληθείᾳ βλέπων. ἡ δὲ γυνὴ, τήν τε φι-
λίαν τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς πρὸς φερώραν, & τὰς ἐκεί-
νου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους,
ὅτι τε φερώρας καὶ ἀντίπατρος συνὼ ἐκείναις πίνοιεν ὑπο-
τρέφοντες ἀπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα
μήτε οἰκέτων, μήτε θεραπαινῶν ἐῶντες παρατυγχά-
νειν. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δ' δού-
λας χωρὶς ἑκάστην ἡρώδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δ' πα- E
ρὰ πάσας τὰ πρειρημένα συμφώνως, καὶ διότι κατὰ
συνθήκην, ἀντίπατρος μὲν εἰς ῥώμην, φερώρας δ' ὑπο-
χωρήσειεν εἰς τὴν πέραιαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς δια-
λαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξανδρον & ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοὺς
ἡρώδης διαβήσεσθαι, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἃ δὲ φείσα-
σθαι μὴ μριάμμην, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρου τινὸς, ὡς ε
ἄμεινον εἴη, ὡς πορρωτάτω φυγεῖν τὸ θηρίον. πολλάκις
δ' ἀποδυρόμενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν ἀντίπατρον εἰπεῖν,
ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς ἤδη, νεάζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πα-
τὴρ, φθάσαι δ' ἂν ἴσως & τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι F
βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε,
πότε δ' ἂν γλυκάνθη τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὸν ἀπόλαυ-
σιν τῆς διαδοχῆς γλυκάνθη σύντομον. ὑποβλασάνην δ' ἴσως
τῆς ὕδρας κεφαλάς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου
παῖδας. ἀφῃρῆσθαι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ παρόντος, & τὴν ὀλί-
γοις ἐλπίδα. διαδόχον γὰρ οὐ τὸν αὐτοῦ τινὰ παίδων μὴ
τὸν τελευτήσαντα, ἀλλὰ τὸν μριάμμης ἡρώδην γεγραφέ-
ναι. καὶ μὴ τοῦτό γε παντάπασι παράγνωρον οἰόμενον G
αὐτοῦ καὶ διαθήκας μένειν κυρίας. αὐτὸν γὰρ φρονήσειν
μηδένα τῶν γλυκὺν ἀπολιπεῖν. ὅτε γε μὴν τῷ ποτὲ
πατέρων μισοτεκνότατον ἡρώδη, πολλῷ μᾶλλον εἶναι μι-
σάδελφον. διὸ καὶ γοῦν αὐτῷ πρῶτον ἑκατὸν τάλαντα,
ὅπως τῶν μὴ διαλέγεσθαι φερώρᾳ. τοῦ δ' εἰπόντος, ἡ γὰρ

in morbum incidit, tum Herodis patientia de-
monstrata est. Nam & venit ad eum, & huma-
nissimè curatum voluit: sed morbum superare
non quiuit: intra dies enim paucos est mor-
tuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem
dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque
veneno peremisset, fama vulgatum est. Verùm
eius corpore in Hierosolymam deportato, luc-
tum maximum cunctæ genti denunciauit,
clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus
quidem interfector Alexandri & Aristobuli,
hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem
in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex in-
teritu Pheroræ nacta principium. Quidam
enim ex eius libertis, cùm regem tristes adiis-
sent, fratrem ipsius Pheroram veneno inter-
ceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum
obtulisse coniugem suam, & non eo quo sole-
bat modo conditum: eóque sumpto illum
morbo protinus esse correptum. Venisse au-
tem ante biduum, matris ac sororis eius
accitu quandam veneficam mulierculam ex
Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret ama-
torium: & pro amatorio dedisse mortiferum
Syllæi consilio: namque illi notam fuisse.
Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex,
ancillas & nonnullas libertinas quæstioni sub-
iecit. Ibique tum exclamat aliqua doloris im-
patiens. Deus cæli terræque rector, in matrem
Antipatri, quæ horum nobis malorum causa
est, vindicet. Hoc rex initium nactus, perse-
quebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mu-
lier verò & matris Antipatri familiaritate-
tem cum Pherora eiúsque mulieribus, & oc-
cultos eorum conuentus aperuit: quódque
Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota
cum illis nocte potare soliti essent, seruis
omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem li-
bertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancil-
læ separatim singulæ torquerentur, patuit o-
mnium dicta congruere, qua de causa Romam
quidem Antipater ex composito, Pheroras ve-
rò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe
illos in sermone dixisse, quòd post Alexan-
drum & Aristobulum ad ipsos eorúmque coniu-
ges transiturus esset Herodes. Nec alicui pos-
se parcere, qui Mariamnę eiúsque filiis minimè
peperciisset: ideóque melius esse, ab hac belua
quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse
matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm
ipse iam canus esset, pater in dies singulos iu-
uenesceret, seque fortasse priùs quàm regnare
incipiat morituū: aut si vnquam ille decesserit
(quando autem istud futurum?) voluptatem si-
bi successionis omnino fore breuissimam. Pul-
lulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri
& Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque
spem ademptam esse patris iniuria: qui non eo-
rum quenquam post mortem suam regni suc-
cessorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæ-
redem. Qua quidem in re prorsus eum senec-
tute delirare, si testamento suo standum arbi-
traretur. se namque vt ex eius progenie nemo
superesset curaturum. Quinetiam cùm omnes
patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio
vincat: plus tamen eum etiam fratres o-
disse. Denique nuper sibi ne cum Pherora
colloqueretur, centum talenta donasse:

Ann. lib. 17. cap. 5.

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira depositá, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulispet tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quòd in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque vidente consume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt fuisset attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex verò in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionē.

αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ὑποκείναδαι τὸν ἀντίπατρον, εἰ δὲ πάνδ' ἡμᾶς ἀφελόμενος, γυμνοὺς ἐάσειν γε ζῶντας, ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν ὅτου φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερῶς, λάθρᾳ γοῦν ἀλλήλοις συνέσμεν, ἔξεσαι δ' φανερῶς, ἐὰν χρόνῳ ποτε ἀνδρῶν φρόνημα ἡ χεῖρας. ταῦτα ἐλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι φεύρας ἐβουλήσατο φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς πέτραν. ὅπερ ἅπασιν ἡρώδης τοῖς λεγομένοις, ἐπ' ἴσῃ ἑκατὸν ταλάντων. μόνῳ γὰρ αὐτῷ ἐπίστευε ταῦτα, δι' ἐκείνου δὲ τῷ πατρί. ὑποκύπτει δ' εἰς τὰ πρῶτα ὁ θυμὸς διὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ ἀντιπάτρου μητέρα. καὶ γυμνώσας αὐτὴν παντὸς ὧν ἐδεδώρητο κόσμου, πολλῶν δ' ἰδίων ταλάντων, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς δ' φεύρα γυναῖκας ὑπὸ τῶν βασάνων, ἔτι μέλει δηλαδή μους. ἐπτόητο δὲ τῷ φόβῳ καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερρίπτιζε, πολλούς τε τῶν ἐξ αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους, ἐδοικὼς μή τινα τῶν αἰτίων παρίδῃ. κἂν τοίνυν τρέπεται πρὸς τὸν συμβρέτην αὐτίπατρον, ὃς ἦν δεύτερος ἀντιπάτρου. βασανίζων δ' αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπεμψάμενος μὲν αὐτίπατρος ἐξ Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἔσω αὐτόν, διά τινος τῶν ἑταίρων αὐτοῦ φίλου. λάβοι δ' παρ' ἐκείνου, θεύδιον ὁ θεῖος αὐτίπατρος, καὶ παραδοῖ φερώρᾳ. τοῦτο γὰρ ἐντεῖλασθαι τὸν ἀντίπατρον, ἡρώδην ἀνελεῖν, ἕως αὐτὸς ᾖ ἐν ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. φερώραν δ' παραθέσθαι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ λῆθον ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δὲ, ἔξεσιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει δ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τέγους, τόν τε ἔλεγχον, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰκίαν φθάνουσα. φρονοίᾳ δ' ὡς ἔοικε θεῶν μετίοντος αὐτίπατρον, οὐκ ὀπὶ κεφαλὴν, ἀλλ' ὀπὶ θάτερα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν δ' αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακρινόμενος, κεκάρωτο γὰρ ἐκ τοῦ πτώματος, ἐρώτα δι' ἣν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτὴν, εἰ μὲν εἴποι ταληθὲς ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ δ' ὑποκρύπτοιτο φανεῖσαν αὐτὸς ἐκ βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲν τάφῳ καταλείψειν. πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ διαλιποῦσα μικρόν. καὶ τί γὰρ εἶπεν ἔτι φείδομαι τῆς δυσρρήτου, φερώρᾳ τεθνεώτος, ἡ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς ἀντίπατρον; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεὸς, μάρτυς ἐμοὶ τ' ἀληθείας, πλανηθῆναι μὴ δυνάμενος. ὅτε δ' ἀπενόσουν φερώρᾳ παρεκαθέζου δεδακρυμένος, τότε με προσκαλεσάμενος ἐκεῖνος, ἡ πολύ γε ἔφη γυναῖ τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τὸ ἀδελφοῦ δύσμορον, τὸν οὕτω σφόδρα σε μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλευσάμενος τὸν ὄντως ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτα πω συγχεόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἐπίτιμιον, σὺ δ' ὁ φυλάττεις κατ' αὐτὸ φάρμακον ὑπ' αὐτοπάτρα καταληφθὲν ἡμῖν φέρε, καὶ βλέποντος μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ᾅδου φέρωμι τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος δ' ἐκόμισα, καὶ πλεῖον μὲν εἰς τὸ πῦρ ὁρῶντος αὐτὸ, κατανέμωσα, βραχὺ δ' ἐμαυτῇ πρὸς τὰ ἄδηλα, καὶ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἐτήρησα. ταῦτα εἰποῦσα, προσκομίζει τῷ πυξίδα βραχὺ πανταπασιν ἔχουσαν τοῦ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὅπι τῷ μητέρα τὴν αὐτοπάτρου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασάνους μετήνεγκε.

κἀκεῖ-

κἀκεῖνοι τ̃ ἀντίφιλον, κομίσαί τε ἀπ' Αἰγύπτ̃ τ̃ πυξίδα ὡμολόγουν, κ̀ λαβεῖν παρ' ἀδελφ̃ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰαζόντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. φειδόντες δ' οἱ Ἀλεξάνδρ κ̀ ἀριστόβουλε δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἱστάνται τε κ̀ μιμνῆται τ̃ ἀδήλων ἐγίνοντο, ζητ τε πορρωτάτω τ̃ ὑποψίας ὄντας, ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους. ἐβασάνιζε γοῦν κ̀ ἡ τ̃ ἀρχιερέως θυγάτηρ Μαριάμμη, δ' ὑπὸ βλ̃ς σωίσωρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν αὐτ̃ οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δ' ὁ μηχῶας τόλμης, τὸν μὲν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτ̃ πρώδην ὄντα δέξασθαι ἀντιπάτρου, τ̃ς διαθήκης ἐξήλειψεν.

A Verùm hi quoque Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur. illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, conscium esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

Κεφάλαιον κ'.

ΕΠὶ τούτοις, Β βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τ̃ ἀντιπάτρου βεβαιωμένων. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δ' ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰὸς ἀσπίδων, C χυλὸς ἑτέρων ἑρπετ̃, ἵν' εἴ τι πρῶτον ἀθενήσῃ φάρμακον, τούτῳ φερῶσας μ̃ δ' γυναικὸς ὁπλίσαιτο κ̀ τὸ βασιλέως. παρέργου δ' ἦν ὅτι τ̃ πατέρα τόλμης ἐκόμιζε τὰς κ̀ τ̃ ἀδελφῶν ἐσκευωρημένας δήσεις ὑπ' ἀντιπάτρου. ἦσαν δ' Ἀρχέλαος κ̀ Φίλιππος βασιλέως παῖδες, ὅτι ῥώμης παιδευόμενοι, μειρακιά τε ἤδη κ̀ φρονήματος μεστοί. τούτους ἐπαναπύπτοντας αὐτ̃ τ̃ ἐλπίσιν, ὑποσκευάσασθαι ἀπὸ δόξων ἀντιπάτρου, ἃς μὲν πλάσας D αὐτ̃ δήσεις ἐξ ὀνόματος τ̃ ὅτι ῥώμης φίλων, οὓς δ' πείθει γράψαι διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μ̃ βλασφημοῖεν τ̃ πατέρα, φανερῶς δ' Ἀλέξανδρον κ̀ Ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, θεός τε τ̃ μετάκλησιν ἀναγκαῖον. ἤδη δ' αὐτοῖς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, κ̀ τοῦτο ἰὼ μάλιστα διάφορον ἀντιπάτρου. ἔτι δ' κ̀ θεσπ̃ ἀποδημίας ἐν Ἰουδαίᾳ μύθων, διαιτώμενος κατ' αὐτ̃ ὑπὸ ῥώμης ἠνώχλει δήσεσι, Β θεσπιῶν τῶν αὐτόπτου ἰὼ τοῦ παρεῖναι θεῖ τ̃ ἀδελφῶν δ' ἀπελογεῖτο, τὰ μ̃, ψευδῆ λέγων εἶ̃ τ̃ γραφομένων, τὰ δ', νεότητος ἁμαρτήματα. τηνικαῦτα γε μὲν τοῖς γράφουσι κ̀ τ̃ ἀδελφῶν πλεῖστα E δοὺς χρήματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τ̃ ἐλέγχου, ἐσθ̃τας πολυτελεῖς, κ̀ γραμμὰς ποικίλας, σκηνώματά τε ἀργυρᾶ κ̀ χρυσᾶ συνωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τοῦ κειμηλίων, ἵνα τοῦ ὠλήθει τ̃ εἰς ταῦτα δαπάνης τοῖς εἰς ἐκεῖνα μισθοῖς ἐγκατακρύπτ̀. δῆλοι γὰρ ἀναλώμασιν ἀνιῶν ἔσκε τάλαντα, κ̀ τέτταρσι μείζοσι θεοφάσεις ἰὼ, ἡ θεὸς συλλαβὼν δίκη πάντων δ' αὐτ̀ τότε Β τ̃ βεαχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακοῦ δέκα καλυφθέντων, ὅτε αἱ μ̃ F βάσανοι πᾶσαν τ̃ παροχὴν ἀνῆ δήσεσι δευτέρας ἀδελφοκτονίας πεκρέμασαν, ὅμως ἀδεὴς τοῦ εἰς ῥώμην ἀφικνεῖσθαι ἀπῆγεν αὐτοῦ τὰς ἐν Ἰουδαίᾳ τύχας, κ̀ τοι μεταξὺ τοῦ ἐλέγχου, κ̀ τ̃ ἐπανόδου, διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. τοσοῦτον θεὸς αὐτὸν ἐκ πάντων μίσους ἰὼ, τάχα κ̀ τοὺς ἀπαγγέλλειν θεσπεσθέντας οἱ ἀνῃρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμων. γράφει γὰρ ὑπὸ ῥώμης ἄφιξιν αὐτ̃ τάχειαν διαγγελλόμενος, κ̀ ὡς ὑπὸ καίσαρος μ̃ τιμῆς ὑπολυθείη. βασιλεὺς δ' εἰς χεῖρας λαβεῖν ἀποδόξων τὸν δηλοῦλον, κ̀ διαδοκῶς μή ποτε θεσπ̃νοις φυλάξηται, δι' δήσεσιλῶν αὐθυποκρίνετο, τά τε ἄλλα φιλοθεσπούμενος, G

Post hæc etiam Bathyllus nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorúmque serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem atmaret. Idem verò præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam successiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magnique animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, séque accitos esse grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maximè solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quam proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patriémque adeundo vitandæ suspicionis causa fratres purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem preciosam variáque stragula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima instrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falsariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuò se venturum esse, quódque honorificè dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timéntque ne si quid præsciisset, fortè caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit,

CAP. XX. De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & pœnis.

Ant. lib. 18. cap. 8.

& vt reuersionem suam maturaret otauit. Nam si properasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quàm expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentem, cúmque vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus cum quidem ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam suprà memorauimus, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autē prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro esset vtile considerantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præbæret calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neque maturè se patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissúsque in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúsque auderet accedere. Nam etsi semper æquè inuisus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solúsque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quiquam deductus est, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vlla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certúmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes cum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatúsque audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc patricidæ est, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicē, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodū

A καὶ ἀποδύσειν ὧδε μάλιστα. θήσεσθαι δὲ αὐτὸ καὶ τὰς πρὸς τὴν μητέρα μέμψεις ἐπισχόντος. ὁ δὲ γνοὺς τὸ ἐκβολὴν μὲν μήτρας αὐτίπατρος προτέρου μὲν ἂν εἰληφὼς τὸ πρὸς τὸν φερώρα τελευτῆς ὕποπτον ἀπολύσειν τάχιστα, καὶ μέγιστον ἐποιήσατο πόνημα, ὃ καὶ πάνυ ὡς ὕστερον ἐμαθόμην, ἴσως ἂν ὡς ἔοικεν, ὅτι δίκαιος ἡ ὑπὲρ βουλῆς σύγχυσις, καὶ οὐ φερώρας κλαίοντος, ἀλλὰ τὴν ὑπηρέτην. ἤδη δὲ καὶ φόβος ἐπῆει τινὰς αὐτὸν τῶν τετελεσμένων, μή ποτε φωραθείη τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν κιλικίᾳ λαβὼν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ πατρὸς ὑποστολῆς, ὡς χρῆμα μὲν ἔπαυδεν. ὡς δὲ εἰς κελένδεριν κατέπλει, λαμβάνει τις αὐτὸν ἔννοια τῆς τοῦ μητέρα κακῶν, προμαρτυρομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν προμηθέστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτὸς τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ μή ποτε προδήλη γένοιτο τοῦ κατ' ἐκείνης ἐξαβολῶν. οἱ δὲ ἀσκεπέστεροι, καὶ τὴν πατρίδα ἀποδύντες ἰδεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτοπάτρωρ σκοποῦντες, ἐπείγεσθαι παρήνουν, καὶ μὴ τῇ μελλήσει ὧδε χεῖν τοῦ παρὰ μὲν ὑποψίαν φαύλην, τοῖς ἐξαβάλλουσι δ' ἀφορμὴν. καὶ γὰρ νῦν εἰπὲ κεκίνηται κατ' αὐτὸν ὧδε τὴν ὑποψίαν γεγονέναι. μηδὲ γὰρ ἂν τολμῆσαι παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶναι δὲ ἀδήλοις ὑποψίαις, βεβήλων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, καὶ μὴ θᾶττον ἀποδοῦναι μὲν ἑαυτὸν τοῦ πατρὶ, κομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ σαλεύουσαν. πείθεται τούτοις, εἰ καὶ γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ ἐξαφανίσας τὸ σεβαστὸν, εἰς τὸν λιμένα τῆς καισαρείας κατάγεται. παρυπλεύσας δὲ αὐτὸς ὧδε δόξαν ἐρημίας πολλὴν, πάντων ἐκπεφευγότων, καὶ μηδενὸς βεβαίως τολμῶντος, ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ὅπως, καὶ τότε φανερὰν τὸ μῖσος ἔχε παρρησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ δι' τὸ βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη καὶ τὴν ἀντιπάτρου φήμης πεπλήρωτο, καὶ μόνος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀντίπατρος. ὅτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερον τῆς ἐκείνου πλέοντος ὅπι ῥώμης, ὅτε ἀπιόντα ὑπεδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπενόει τὰς οἴκοι συμφοράς, ἐπὶ δὲ παιδουργία ὑπερύπτετο, καὶ πᾶν δέει τεθνηκὼς ἐνδοθεν, σεβαρὸς εἶναι τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. φυγὴ δ' ἦν οὐκέτι, οὐδὲ ἐκ τῶν προειχόντων ἀπάδυσις. ὁ σαφὲς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τι τῶν οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο δι' τὸν τοῦ βασιλέως ἀπαγγελίαν. ὑπελείπετο δ' ἐλπὶς ἱλαρωτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ' εἰ καὶ πεπώρωται, δι' ἀσκιδάστειν αἰδοῖα καὶ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια. φραξάμενος οὖν αὐτοῖς, ἦκεν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῶν φίλων, ὅτοι γὰρ ὑβριδέντες ὅπι τὸ πρώτου πυλῶνος εἰρχθησαν. ἔτυχε δ' ἔνδον ὢν ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν οὐάρος. ὁ δ' εἰσεισι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ τῇ τολμῃ δι' ἀκεραίτους ἑαυτὸν, ἤγαγεν ὡς ἀπασόμενος. κἀκεῖνος τὰς χεῖρας προβαλὼν, καὶ τὴν κεφαλὴν παρακλινας, ἐσιν ἐξεβόησε καὶ τοῦτο παρόντος, τὸ θεμιπλήκτεσθαί μοι θέλειν, ὃν τηλικαύτας αἰτίας ὄντα. φθείρε δυσσεβέστατε κεφαλὴ, μηδέ μου ψαύσῃς, πρὶν ἀποσκευάσασθαι τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δέ σοι δικαστήριον, καὶ δικαστὴν δι' καίρως ἥκοντα, οὔαρον. ἴθι, καὶ σπέ-

B

C

D

E

F

G

πως τὸν

πλε τ ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν A
τοῖς παυεργήμασι. θεὸς δ' οὗτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως
ἀποκείναθαι δ' ωηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. ὧδε δ' ἡ μήτηρ
θεὸς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥτε μήτηρ, & ἡ γυνὴ, καὶ τότε μὲν ἀνανήψας, ἐν
σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν. τῇ δ' ὑπαύριον, συνέδριον
μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν & φίλων, εἰσ-
καλεῖ δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, θεωρήσεται δ' B
αὐτὸς ἅμα ἀρχὴν, καὶ δίκας ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, ἃ θεὸ πολλῶν συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς θεὸς τὸν
υἱὸν διάδε. ἐπείπερ θεφώρηται πάντα ἐκεῖνα ὧδε
τῷ πατρὶ σου, μὴ ὧδε μείνῃς θεὸς αὐτὸν, ἂν μή τινα
ποίῃ ὧδε καίσαρος δύναμιν. Τούτων συνὼν τοῖς
ἄλλοις εἰσηγμένων, ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πε- C
σὼν θριμὺς θεὸ τῶν ποδῶν τὸ πατρὸς, ἱκετεύω πάτερ ἔφη, μηδέν μου θεφηκατηγορήσαι. ὧδε γὰρ
μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὸν ἀπολογίαν. ἀποδείξω
γὰρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς. ὁ δ' αὐτῷ σιγὴν
ἐγκελεύων, θεὸς τὸν ἀέρα εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ
ἀρᾶς, καὶ πᾶς δικαστὴς ὅσιος, ἀντίπατρον ἐξώλειαν
κεινεῖ πέπεισμαι. δέδοικα δὲ μὴ κάμοῦ μισήσῃς τὴν
τύχην, κἀμὲ κείνης πάσης ἄξιον συμφορᾶς, οἵτινος D
υἱοὺς γεγονότα. χρὴ δέ με δρᾶν τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον,
ὅτι θεὸς ἦτο μιαροὺς, & φιλοσοργότατος πατὴρ ἐγε-
νόμην. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβείας βασιλείας τε ἔτι νέους
ἀξιώσας, καὶ θεὸς τοῖς ἐν ῥώμῃ τεθραμμένοις, φίλους καί-
σαρος, ζηλωτούς τε ποιήσας βασιλεῦσιν ἑτέροις, εὗρον
ὄφεις βύβλους, οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον ἀντιπάτρῳ. νέῳ γὰρ
ὄντι καὶ δρασδόχῳ, τούτῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐποι-
ζόμην. τὸ δ' μιαρὸν τοῦτο θηρίον, τὰ ἐμοῖς ὠφελημασιν
ἀπεξενωκίας, λύσσησε κατ' ἐμοῦ τὸ κέρας. ἔδοξα γὰρ αὐτῷ E
πολλὰ ζῶν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐβαρύνθη, βα-
σιλεὺς τ' οὐχ ὑπέμενεν, εἰ μὴ δρᾶ παροξυντίας γλώσσης,
δίκαιά τε βυλεύσαιμι, ὅτι καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς
χώρας ἀπερρίμμην, καὶ παρώσαιμι τοῖς ἐκ βα-
σιλίδος μοι γεγυμνασμένοις, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς δρά-
σδοχον. ἐξομολογοῦμαί σοι καίσαρ τὴν ἐμαυτοῦ φρενο-
βλάβειαν. ἐγὼ τοῖς υἱοῖς ἐκείνοις κατ' ἐμαυτοῦ παρώ-
ξυνα, δικαίας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, τὰ αὐτίπα- F
τρου. καὶ τί μὴν ἐκείνοις διεργάσατο τηλικοῦτον, ἡλίκον
τοῦτον; ὧν ζῶν μὲν, ὀλίγα δεῖν παρεχώρησα τῆς ἐξου-
σίας, φανερῶς δὲ ταῖς δρασθήκαις ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς
δρασδόχον, καὶ πρόσοδον μὲν ἰδίᾳ πεντήκοντα ταλάν-
των ἐνεῖμα, τῷ δ' ἐμῷ ἐχορήγησα χρημάτων ἀπέδωκα,
πλέοντι δ' νεῖ εἰς ῥώμην, ἔδωκα τετρακόσια τάλαντα,
καίσαρι δ' ἐξ ὅλης τὰ γλυκὺ μόνον ὡς σωτῆρα τῆ πα-
τρὸς παρεθέμην. τί δ' ἐκείνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον
αὐτίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἰσχύει κατ' αὐτῶν, ἡλίκος G
ἀποδείκνυσι τοῦτον θηρίον; ἀλλὰ φθέγξαιτό τι τε-
τόλμηκεν ὁ παροξυντὴς, καὶ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν
ὑπικαλύψῃ ἐλπίζει. καίσαρ, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα
τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τὴν μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν,
καὶ τὸν ὑπόπλασον ὀλοφυρμόν. οὗτός ἐστιν ὁ παραινῶν ἐ-
μοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλέξανδρον, & μὴ πᾶ-
σι πίστευειν τὸ σῶμα. οὗτός ὁ μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων,

te purges in diem craſtinum meditare. nam & tempus indulgebo callidit atibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpondere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum venirent mater & vxor, cunctas ei probationes expoſuerunt. Tùmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cũ Varo reſidens, cunctos iudices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſoror matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſce modi: Quoniam illi omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vna cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmque pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóſque conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſuprà quàm fas erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eíque diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem grauiter tulit, réxque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nùper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rur úmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum cauerem, neque meum corpus omnibus crederem. Hic eſt qui vſque ad cubile meùm ſolebat ingredi,

& circumspicere, ne quis mihi fortè parasset A
insidias. Hic somni mei custos erat, & secu-
ritatis dator, qui consolaretur luctum per-
emptorum, & viuentium fratrum beneuo-
lentiam diiudicaret: hic propugnator & sa-
telles meus. Quum eius calliditas Vare in
mentem venit, & quemadmodum singula si-
mulasset, vix me credo viuere, támque grauem
insidiatorem quo pacto effugerim miror. Ve-
rumtamen quia fortuna quædam excitat con-
tra me domum meam, mihíque amicissimi sem- B
per infensi sunt: ego quidem fatorum iniqui-
tatem flebo, & mecum ipse solitudinem ge-
mam. Nemo autem qui meum sanguinem si-
tierit elabetur, etiamsi per omnes filios meos
indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidē in-
terrupto sermone tacuit, dolore confusus. Ni-
colaum autem vnum ex amicis probationes
iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sub-
lato capite, cùm prostratus ante patris pedes
maneret, exclamat: Tu pater meas partes C
defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem
tu semper seruatorem te habuisse commemo-
ras? Aut si ficta, vt dicis, simulatáque mea pie-
tas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò
demens fui, vt non intelligerem, quòd si ho-
mines lateret tanti sceleris cogitatio, cælestem
latere iudicem omnino non posset, qui vbique
præsto esset, & cuncta conspiceret? An fra-
trum exitus ignorabam, quos ob id Deus vl- D
tus est, quia tibi malè cogitauerant? Quid au-
tem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebar. An
ex te metus aliquis? Quin tui seruans, aliis ti-
mendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Mul-
to minus. Quis enim magis expensarum ha-
buit potestatem? Si autem omnium hominum
perditissimus essem, immanísque bestiæ ani-
mum gererem, certè mansueti patris beneficiis
vinceret: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, tótq; E
filiis antepolueris, vtiúsque regem declaraueris, aliorúmque bonorum magnitudine red-
dideris inuidendum. ô me miserum acerbis-
simámque peregrinationem meam, quàm
longum liuori tempus magnúmque insidian-
tibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater
tuísque rebus abieram, ne Syllæus tuam con-
temneret senectutem. Roma mihi testis est
pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me F
patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pa-
ter has eius literas, hæ fictis in me crimina-
tionibus veriores. his me defendo. hæ affectus
erga te mei argumenta certissima. Recordare
quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in
regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidisti, tu compulisti
vt darem accusandi tempus inuidiæ. Verùm
ad indicia veniam. Ecce adsum, terra mari-
que nihil vsquam parricida perpessus. Sed G
nondum me hoc argumento diligas, nam &
apud Deum, & apud te pater condemnatum
me esse scio. Condemnatus autem deprecor,
ne aliorum tormentis fidem habeas: in me fe-
ratur ignis, per viscera mea pergant instru-
menta pœnarum, ne parcas sceleſto corpori.
Nam si parricida sum, tormentorum expers
mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiu-
latu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem,

ἢ μὴ μέ τις ἐνεδρεύοι προβλέπων. ὅθεν ὁ ταμίας τῆς
ὕπνου, ἢ χορηγὸς τῆς ἀμεριμνίας, ὁ τῶν ἀμηχάνων
τὸ ὑπὲρ τῶν ἀπηνεμμένων λύπῃ, ἢ ὄχλησιν τῶν ζών-
των δύνοιαν ἀδελφῶν, ὁ ὑπασπιστὴς ὁ ἐμὸς, ὁ σωμα-
τοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ ὅπερ τὸ πανοῦργον ἐν ἐκείνῳ
τῷ ὑποκρίσει, ἀπιστία με τῶν ζῆν εἰσέρχεται, καὶ
θαυμάζω πῶς ἔτι καθεὼν ὑπὸ βλέπων διέφυγον. ἀλλ'
ἐπειδὴ δεῖμαν τὴς ἐξερημοῦ τὸν ἐμὸν οἶκον, καὶ μοι τὰς
φιλτάτους ἐπανίσησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μὲν ἐγὼ τὸν ἄδικον
εἱμαρμένην, καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τὴν ἐρημίαν. δάκ-
ρυξεῖ δ' οὐδεὶς ἀνιῶσας ἐμὸν αἷμα, κἂν ὄχλῃ πάντων
με τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μὲν
ὑπὸ συγχύσεως ἐνεκόπη. νικολάῳ δ' ἑνὶ τῶν φίλων, λέξαν-
τας ὅπως εἴξῃς ἐπέλυε. μεταξὺ δ' ὁ αὐτίπατρος ἐπάρας
τὴν κεφαλὴν, ἔμενε δὲ δὴ βεβλημένος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ
πατρὸς, ἐβόα. σὺ πάτερ μὲν ἐμοῦ πεποίησαι τὴν ἀπολο-
γίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς αὐτὸς φύ-
λακα ἁπάντων ἐχυρώτατον. τεθνεῶτα δὲ με ὑποκρίνεσθαι λέγεις, τὴν ἀσέβειαν. πῶς οὖν ὁ πανοῦργος, ὅτε
ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνόμιζον, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν
οὐδὲν ἀνθρώπους ῥᾴδιον, τηλικοῦτον μέλλων ἐπιβου-
λεύσειν, τὸν δὲ ἀπ' οὐρανοῦ δικαστὴν ἀμήχανον, ὃς
ἐφορᾷ πάντα, καὶ παντάχου παρέστηκεν. ἢ τὸν τῆς ἀδελ-
φῶν τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ θεὸς ὅτι μετάλλαξε εἰς σὲ
κακοβουλίας; τί δέ με κωλύει καὶ σοῦ βασιλείας
ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσους; ἀλλὰ δὲ ἐσεργόμην; φόβος ἐκ σοῦ τις ἄλλος; ἀλλὰ μᾶλλον σὲ τηρῶν, ἑτέ-
ροις φοβερὸς ἦμην. ἔνδεια χρημάτων; καὶ τίνι μᾶλλον
ἐξὸν ἁπαλίσκειν; εἰ δὲ ἐξωλέστατος πάντων ἀνθρώ-
πων ἐνόμιζον, καὶ θηρίου ψυχὴν εἶχον ἀνήμερον πάν-
τως, ἂν αἰτίας σοι ὀργῆς ἐνεκάλουν; ὃν κατήγα-
γες μοι ὡς ἔφης αὐτὸς, φονέα τῶν σῶν τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὑποβολὴν τῆς
ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας ὑπ' ἐχθρῶν. ὦ τάλας ἐγὼ
τῆς πικρᾶς ὑποδημίας, ὡς πολλοῦ ἔδωκα κομιδὴν τῷ
φθόνῳ, καὶ μακρὰν τοῖς ὑπὲβουλεύουσι δωρεάν. σοὶ δὲ
πάτερ, καὶ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμουν, ἵνα μὴ συλλάβοις
τὸν σὸν γήρως καταφρονήσῃ. ῥώμη μοι μάρτυς τῆς δι-
σεβείας, καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης πρεσβύτατος καῖσαρ, ὁ
φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λάβε πάτερ τὰ παρ'
αὐτοῦ γράμματα, ταῦτα τῷ ἐνθάδε ἐγκλημάτων πιθό-
τερα, τούτοις τῆς εἰς σὲ φιλοσοργίας τεκμηρίοις χρῶ-
μαι. μέμνησο δὲ ὡς οὐκ ἐκὼν ἔπλεον, ὅπως ἀμφιλαβοῦσαν τῶν βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν.
σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας κομιδὴν
ἐγκαλῆς δοῦναι τῷ φθόνῳ. παρεῖμι δὲ γῆς καὶ θα-
λάσσης, οὐδὲν ἐδεμιᾷ παθὼν ὁ πατροκτόνος, ἀλλὰ
μᾶλλον τούτῳ ὠφέλημαι τῷ τεκμηρίῳ. κατέγνωσμαι
γὰρ καὶ θεῷ καὶ σοὶ πάτερ, κατεγνωσμένος
δὲ δέδομαι, μὴ ταῖς ἄλλων βασάνοις πίστευσον. ἀλλὰ
κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὀδυνάτω μου τὰ μέρη τὰ ἐμὰ
πλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείσησθε ὁλοφυρμοῦ τῶν με-
λῶν σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ πατροκτόνος, ἵνα ὀφείλω θνήσ-
κειν ἀβασάνιστος. τοιαῦτα μετὰ ὀλοφυρμοῦ, καὶ δα-
κρύων ἐκβοᾷ, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, καὶ τὸν ἔλεον
εἰς οἶκτον προὐκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς ἠρώδην

ἀδακρυν

ἄδακρυν διακεῖσθαι, τὰς ἐλέγχους ἀληθεῖς ὄντας ἀμῦναι. A ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως καλλύσαντος νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἀντιπάτρου προσεποιῶν, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ δυσχέρειας ἔλεον, ἔπειτα πικρὰν κατηγορίαν κατεστήσατο, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργήματα, πεισθεὶς αὐτῷ, μάλιστα δὲ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἐπιδεικνὺς ταῖς ἐκείνου συκοφαντίαις ἀπολωλότας. ὑποβαλλόειν δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ὡς ἐφέδροις τῆς διαδοχῆς. τὸν γὰρ παρεσκευάσαντα πρῶτον φάρμακον, B πότε ἂν ἀδελφῶν ὑποχείριος, προσελθὼν ἢ ὑπὲρ τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, ταῖς τε μειώσεσιν ἐξῆς ἀποδείκνυε, καὶ πρὸς φερώρα κατεχρηματίζετο, ὅτι καὶ ἐκεῖνον αὐτάδελφος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῆς βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τὸ μίσος ἀναπλήσειε τὸν οἶκον. ἄλλά τε πολλὰ πρὸς τοῦτο εἰπὼν, καὶ ἀποδείξας, καταστασιάσει τὸν λόγον. βαρὺς ἦν καλλύσας ὑπολογεῖσθαι τὸν ἀντιπάτρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἰπὼν, ἢ θεὸς ἔστι C μοι τῷ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκειτο σιγῶν. ὁ δὲ ἡρώδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν ὑπ' αὐτῷ καταδίκων δεσμώτῃ πιεῖν. τοῦ δὲ ἀποχρήσαντος τελευτήσαντος, ὁ μὲν βασιλεὺς, ἀπορρήτους ποιησάμενος τὰς πρὸς ἡρώδην ὁμιλίας, καὶ τὰ πρὸς τὸ συνέδριον καίσαρι γράψας, μετὰ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτίπατρον, καὶ πρὸς καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὰ συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μὴ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης ὑπόβουλος αὐτίπατρος διέσκεπται. τῷ γὰρ D αὐτοφίλου τὶς οἰκέτῃ ἦκεν, ὑποσολὰς κομίζων ὑπὸ ῥώμης ὡδὰ ἰουλίας θεραπαινίδος ἀκμῆς τινὸς. καὶ ὡδὰ μὲν ταύτης ἐπίστευτο βασιλεῖ, ταῖς ὡδαῖς σαλώμης ὑποσολὰς ἐν ταῖς ἰουλίας δίπτυχαι γράμμασι. πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρᾳ δι' ἀγνοιαν. αἱ δὲ τῆς σαλώμης λοιδορίας τε τοῦ βασιλέως ἀφειδέστερον πικρατάτας, καὶ κατηγορίαν μείζω. ταύτας δὲ πλάσας αὐτίπατρος, καὶ τῷ ἀκμεῖ δῶρα δούς, ἔπεισεν ἡρώδῃ πέμψαι. E διελέχθη δὲ σὺν τῆς πρὸς αὐτὸν ὑποσολῆς. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν, ὡς βουληθεὶς, ἔγραψά σε τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ὑποσολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν ἀναγνῷ. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐπειδὰν ἅπαρτισθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου. ταύτης φωραθείσης τῆς ὑποσολῆς, τῷ κατὰ σαλώμης ἐπιβουλευθεισῶν, ἔννοια ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατὰ ἀλεξάνδρου πλα- F σθεῖσαι γράμματα. φερεαλγὴς δὲ ὢν ὑπὸ τῶν πάθους, ὡς παρ' ὀλίγον τὸν ἀδελφὸν ὑποκτείνας δι' αὐτίπατρον, ὑπὲρ οὗ οὐδ' ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ἀφ' ἁπάντων. ὡρμημένος δὲ ὅτι τὸν αὐτίπατρον, ἐπεχέθη νόσῳ χαλεπῇ. φερὶ μὲν τοι τὸ ἀκμῆς, καὶ τῷ κατὰ σαλώμης ὑποβουλωθεισῶν, ἔννοια ἔσχε, τινὶ τε δεηθέντι αἰτήσας, μετέγραφε, τὸν βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν αὐτίπαν, ἀμελῶν τῶν πρεσβυτάτων ἀρχε- G λάου, καὶ φιλίππου. διαβεβλήκει γὰρ καὶ τούτους αὐτίπατρος. καίσαρι δὲ σὺν τοῖς δεκαχρημάτων διφορεῖς, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ τὸν φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, φερὶ πεντακόσια. ἀπέκειτο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χώρας ἃ ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων. λαμπροτάταις τε δωρεαῖς ἐτίμα σαλώμην τὴν ἀδελφήν. ἐν μὲν οὖν τῷ διαθήκαις, ταῦτα διωρθώσατο.

quo minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptísque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterísque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, mortéque Antipatri & Herodis. Ant. lib. XVI. cap. 8.

MOrbus autē ingraueſcebat, quòd eū ſenectus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

Προῆλθε δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τῶν ἁρπαγμάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ὄντων.

iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cùm ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cùm leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd supra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: sic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magísque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi dissererent, rumor subitò peruagatur, regem fore iam mori: vnde etiam confidentiùs adolescentes coronam adorti sunt: ipsóque meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crátis demissi funibus, Aquilam ex tecto auream securibus abscindebãt. Qua re statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria respondérunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, vt primùm facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnę subditis, cęteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erant cũ sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totũ eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat; prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabãtur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

Ant. lib. 17. cap. 9.

A ἰῶ μὲ γὰρ ἤδη χαλεπὸν ἐπὶ ἑβδομήκοντα, τετραπεινωτο
ὄ τ' ψυχὴ τ' ἐπὶ τοῖς τέκνων συμφοραῖς, ὡς μηδὲ ἐν
ὑγείᾳ τι τῶν ἡδέων προσιεσθαι. τῆς νόσου ὄ ἰῶ ὀλίτασις
ζῶν ἀντίπατρος, ὃν ἐκ ἐν παρέργῳ, ῥᾳδίως ὄ προσή-
ρητο ἀνελεῖν. γίνεται δ' ἐν ταῖς συμφοραῖς ἀστὰ, ἐ δη-
μοτικὴ τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισαὶ κατὰ τ' πό-
λιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβῶς τὰ πάτρια, ἢ δὴ τῦ-
το ἐν ἅπαντι τῷ ἔθνει μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, ἰούδας
τε ὁ σεπφωραίε, ἢ ματθίας ἕτερος μαργάλου. Τού-
τοις ἐκ ὀλίγοι προσῆσαν τῶν νέων ἐξηγουμένοις τοὺς
νόμους, ἢ σωφρονοῦσι ἡμέραι τῶν ἐδώντων στρατόπεδον.
οἳ τότε τὸν βασιλέα πιθανόμενοι ταῖς ἀθυμίαις ὑ-
περκρέουσα ἢ τῇ νόσῳ, λόγον καθίσαν εἰς τοὺς γνω-
μους, ὡς ἄρα καιρὸς ὀπτιδεικότατος εἴη, τιμωρεῖν ἤδη
τῷ θεῷ, ἢ τὰ κατασκευασθέντα ἔδαφος τοῖς πατρίοις
νόμοις ἔργα καταφθαρῆναι. ἀθέμιτον γὰρ εἶ, ἢ τὸν ναὸν, ἢ
εἰκόνας, ἢ θρέμματος, ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον
εἶ. κατεσκεύακε ὄ ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ τὴν μεγάλην
πύλην, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρήνουν ἐκκό-
πτειν οἱ σοφισαὶ, καλὸν εἶ λέγοντες εἰ καὶ τις ὑποστα
κίνδυνος, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων θνήσκειν. τοῖς γὰρ ἐκ
τελευτῶσιν, ἀθάνατόν τε τὴν ψυχὴν, ἢ τὴν ἐν ἀγα-
θοῖς ἀθῆναι ἀγώνιον ὠδαμῦσαι. τοὺς ὄ ἀψυχεῖς, ἢ τ'
αὐτῆς σοφίας ἀπείρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ
πρὸ τε δ' ἀρετῆς, τ' ἐκ νόσου θανάτου αἱρεῖσθαι. ἅμα
B ὄ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίσθη ἢ θνήσκειν ὁ βασι-
λεὺς, ὡς τε θαρραλεώτερον ἤπλοντο τῆς ἐπιχειρήσεως
οἱ νέοι. μέσης γοῦν ἡμέρας, ἢ πολλῶν ἢ τὸ ἱερὸν ἀνα-
στρεφομένων, χοίνοις παχείαις καθιμήσαντες σφᾶς
αὐτοὺς ἀπὸ τῦ τείχους, τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκο-
πτον πελέκεσιν. ἠγγέλθη ὄ αὐθέως τῷ βασιλέως στρα-
τηγῷ, κἀκεῖνος μ' χειρὸς ἐκ ὀλίγης ἀναδραμὼν, τοὺς
τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει, ἢ κατήγαγε
πρὸς τὸν βασιλέα. πιθανόμενῳ ὄ αὐτῷ πρῶτον
C εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν.
ἔπειτα τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τὸ πατρίου
νόμου. τί ὄ οὖν γενήσθαι διερωτήσαντος, ἀπαρτί-
σθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλειόνων ἀγαθῶν ὑπολεί-
ψεσι μ' τῶν τελευτῶν. ὅθ' τοίνυν ὁ βασιλεὺς δ'
ὑπερβολὴν ὀργῆς, κρείττων ἢ νόσου γενόμενος, προσει-
σιν εἰς ἐκκλησίαν, ἢ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορήσας
ὡς ἱεροσύλων, ἐ προφάσει τὸ νόμου πειραζόντων
D τι μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ ὄ δῆμος δέ-
σας μὴ ἀφ' πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλῳ πρῶ-
τον μὲν τοὺς ὑποθεμένους τῶν πρᾶξιν, ἔπειτα τοὺς ἐν
αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοὺς λοιποὺς τῶν ὀρ-
γῶν ἀφεῖναι. πεισθεὶς μόγις ὁ βασιλεὺς, ἢ τοὺς μ' κα-
θιμήσαντας ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισαῖς, κατέκαυσε
ζῶντας, τοὺς λοιποὺς ὄ τῶν συλληφθέντων, παρέδω-
κε τοῖς ὑπηρέταις ἀνελεῖν. ἔνθεν αὐτῷ τὸ σῶμα πᾶν
E ἡ νόσος ἐξαλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεμερίζε-
το. πυρετὸς μὲν γὰρ ἰῶ ἐ λάβεσις, κνησμὸς δ' ἀφόρη-
τος τῆς ὀπιφανείας ὅλης, ἐ κόλου συνεχεῖς ἀλγηδό-
νες, ὡσεί τε τοῖς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήμα-
τα, τό τε ἠτρίου φλεγμονὴ, ἐ δι' ἀῤῥοίας σκωλη-
F κῶν

σκω-

σπώληκα γλυφάσα. πρὸς τοῦτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύ- A
σπνοια, καὶ ἀσμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὡς τε τοὺς ὑπ-
θιάζοντας ποιεῖν εἰπεῖν τὰ σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν.
ὁ δὲ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τοῦ ζῆν ἀντείχε-
το, σωτηρίαν τε ἤλπισε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. ἀφικό-
μενος γὰρ εἰς Ἱορδάνην, τοῖς καὶ καλλιρόῃ θερμοῖς ἐκέχητο.
ταῦτα δὲ ἐξίησι μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτίτην λίμνην, ὑπὸ γλυ-
κύτητος δὲ οὐκ ἔστι καὶ πόσιμα. δόξαν δὲ ἐνταῦθα τοῖς ἰα-
τροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλασθὲν B
εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, ἐκλύει δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὡς
ταθνεὼς ἀνέστρεφε. θορύβου δὲ τῶν θεραπευόντων γενομένου,
πρὸς μὲν τὴν φωνὴν ἀνέβλεψεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνοὺς
τὴν σωτηρίαν, τοῖς στρατιώταις ἅμα πεντήκοντα δραχ-
μὰς ἐκέλευε δίδοσθαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγε-
μόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων ὡς εἰς ἱεριχοῦ-
τα ᾤετο γίνεσθαι, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μονονουχὶ αὐτῷ τὸ
τοῦ θανάτου ἀπειλῶν, προέκοπεν εἰς ὑπερβολὴν ἀθε- C
μίτου πράξεως. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ὑπισήμους
ἄνδρας ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸ καλούμενον
ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. προσκαλεσάμενος
δὲ σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης ἀλέξαν,
οἶδα ἔφη Ἰουδαίους τὴν μὲν ἐμὴν ἑορτασούσης θάνατον,
δύναμαι δὲ πεισθεῖσι δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ὑπὲρ ἐμοῦ
σχεῖν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε τοῖς ἐμοῖς ἐντολαῖς ὑπουρ-
γῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπεὶ δι' ἂν ὑπ- D
νώσω, τάχιστα κτείνατε, θεὶς ἅπασι τοῖς στρατιώ-
ταις, ἵνα πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δα-
κρύσῃ. ταῦτα εἰσετέλλετο, καὶ ἅμα τῷ ἐν ῥώμῃ πρέσ-
βεων ἥκειν ὑπισχνεῖσθαι, δι' ὧν ἀκμὴ μὲν αὐτῷ μᾶλλον κα-
λύσαντες κάμασις ἐδήλου, θανάτῳ δὲ αὐτίπατρος
κατάκειτος. ἐφεφόν γε μὴν ὡς εἰ μὴ φυγαδεύειν αὐτὸν
ἐθελήσειεν ὁ πατὴρ, ἀποῤῥέποι κάμασι. ὁ δὲ, βραχὺ μὲν
πρὸς τὴν ὀδυνμίαν ἀνέπνευσεν. αὖθις δὲ, ἐπὶ δὲ σπείρᾳ
ζοφῆς, καὶ βηχὶ ἀσασμῷδει, διετείνετο τὴν ἀλγηδόνων. E
ἡ δὲ ἄθησις, φθάσαι τινὰ εἰμαρμένην ἐπεβάλλετο.
λαβὼν δὲ μῆλον, ἤτησε καὶ μαχαίριον. εἰώθει γὰρ ὁπότε
μνων ἐσθίειν. ἔπειτα περιαθρήσας μή τις ὁ κωλύων
εἴη, ἐπῆρε τινὰ δεξιάν, ὡς πλήξων ἑαυτόν. προσδρα-
μὼν δὲ, κωλύσειν ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τὴν χεῖρα
κατασχών. οἰμωγὴ δ' ἄφνω μεγίστη καὶ τὸ βασί-
λειον ὡς οἰχομένου τοῦ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκούσας
αὐτίπατρος, ἀναθαῤῥεῖ τε, καὶ γενομένους τοὺς φύλακας ἱ-
κέτευεν, ὅπως χρήμασιν ἐξαφεῖναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ F
ἡγεμὼν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δρα-
μὼν ἀπήγγειλε τὴν ὑπιβουλήν. ἀνέκραγε δὲ ἐκεῖνος,
ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ ὠδαχεῖμα πέμψας τοῖς δο-
ρυφόροις ἀπέκτεινε τὸν αὐτίπατρον. θάψαι δὲ τὸν νεκρὸν
αὖθις πρὸς ἀξίαν οὐρανία, πάλιν τὰς διαθήκας ἐ-
πανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν ἀρχέλαον τὸν πρεσβύ-
τατον υἱὸν, ἀδελφὸν αὐτίπα γεγραφεν, τετράρχην δὲ αὐ-
τίπαν. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδὸς, ὑπιβίους G
πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' ἧς μὲν ἀποκ-
τείνας αὐτίγονον ἐπράπησε τὴν πραγμάτων ἐπι
τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ ῥωμαίων
ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα. καὶ κα-
τὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος,

verriculo generans, ac præterea creber ani helitus, & stupra eum fulpitia, men brorúmque om nium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dice rent sophistarum. Ille autem, quamuis cùm tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutem sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Callirroen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem bitumnis, qui Alphaltites vocatur, effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori fouerì placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuus reuoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cùm autem rediens ad Hierichunta venisset, atra rabili correptus, & penè ipsi morti minabatur, factúmque nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cùm animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnísque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permississe Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque rursum victus (nam inedia tussísque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptóque malo, etiam cultellum poposcit: fectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cùm verò Achiabus consobrinus eius accurrisset, manúmque continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eoque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætúsque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solùm ne fieret obstitit, sed etiam regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuúmque sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est;

Ant. lib. 17. cap. 10.

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium; & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum togabat, vt benuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superiùs testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deique benuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, totus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germaníque & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cætera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibíque secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit,

Ant. lib. 17. cap. 12.

A εἰ καί τις ἕτερος. ὃς τῆς γε κατεσήσατο βασιλείαν, ἰδιώτης ὤν, καὶ ἐσώτερον χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν δὲ γνῶναι τὸν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικόν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ἡ σαλώμη, διαφῆκε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπειθοῦσα αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλωε ἤδη τοῖς στρατιώταις, & σωθῆναι αὐτοῖς εἰς σκηνάσιαν, μὴ τὰ λοιπὰ πλήθους ἐν τῷ καθ' ἱερειχοῦντα ἀμφιθεάτρῳ. ἐνθα παρελθὼν πτολεμαῖος, ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον φέρων βασιλέως πεπιστευμένος, τόν τε βασιλικὸν κατεδυναμούζει, καὶ τὸ πλῆθος παρεκαλεῖ, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις ἀπεγίνωσκεν εὐπιστολὴν, ἐν ᾗ πολλὰ περὶ τῶν εἰς τὸ δεδοχὸν δυνοίας παρεκάλει. μὴ δὲ τὴν εὐπιστολὴν λύσας τὰς διαθήκας ἀπεγίνωσκεν, ἐν αἷς φίλιππος μὲν τῆς τραχωνος, & τῶν γειτνειούντων χωρίων κληρονόμος, τετραρχης δὲ ὡς προεῖπομεν αὐτίπας, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ καίσαρι φέρειν ἐνετέλλετο, & τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξειε, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν ἐβούλετο καίσαρα, τὰ δὲ ἄλλα λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δὲ διὰ τοῦτο ἐγένετο τῶν ἀρχελάῳ συνηδομένων, καὶ κατὰ στίφος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους προϊόντες, ὑπεσχνοῦντο μὲν τὴν ἑαυτῶν δύναμιν, συνηύχοντο δὲ καὶ τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ. μετὰ ταῦτα προὸς ταφὴν ἐξήνεγκαν τοῦ βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προεθήκατο, συμπομπεύοντα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν ἦν ὁλόχρυσος καὶ διάλιθος, στρωμνὴ δὲ, ἁλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρᾳ κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον ἐν τῇ δεξιᾷ. καὶ πρὸ μὲν τῆς κλίνης, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρακικὸν στῖφος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι & ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες εἰς κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν & ἀπελευθέρων ἀρώματοφόροι. σταδίους δὲ διακομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς ἡρώδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ ἡρώδην, τοιοῦτον ἔχει πέρας.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER SECVNDVS.

Κεφάλαιον α'.

ΑΡΧΕΛΑΟΣ ὁ νέων ἦρξε θορύβων, ἡνίκα δὴ ῥώμῃ ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὸν ἐπιτάφιον ἑορτὴν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρασχών (ἔθος ἦ τοῦτο ὥσπερ ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, δεῖ τὸ πλῆθος εὐπορίαν ἐν ἀνδρὶ ἀνάγκης. εἰ γὰρ ὥσπερ λίποι τις ἐν ὄσιος) μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκὴν, προέρχεται δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔνθα ποικίλαις αὐτὸν δόξαις ὁ λαὸς ἀποδέχεται. κἀκεῖνος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, ἐν χρυσοῦ θρόνῳ δεξιωσάμενος, καὶ τε ἀπορίας ὧν ἐπεδείξαντο περὶ τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς δόξαις εἶναι, καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν θεραπείας, ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα. φείδεσθαί γε μὲν ὅτι τῶν παρόντων, ἀμόνον ἔφη τὰ δεσποτείας, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀνομάτων, ἕως ἂν αὐτῷ καῖσαρ ἐπικυρώσῃ τὴν διαδοχήν, ὁ κύριος τῆς ὅλων διατάξεως. ἐπεὶ γὰρ ἐν ἱεριχοῦντι καὶ στρατιᾶς τὸ διάδημα περιαπτήσας αὐτῷ, δέχεσθαι. τοῦτο μέντοι προθύμως, καὶ δυνάμεως ὥσπερ τοῖς στρατιώταις, ἵνα καὶ τῷ δήμῳ πλήρεις ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβάς, ὁπότ' ἂν ὑπὸ τῆς κρατούσης βασιλεὺς ἀποδειχθῇ βέβαιος. ἀπειλήσειν γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανερῶς τοῦ παρόντος ἀμείνων. ὅθεν ἐκ τούτου ἡδόμενον τὸ πλῆθος, εὐθέως ἀπεπειρᾶτο καὶ διανοίας αὐτοῦ, μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ἀπολυθῆναι τὰς εἰσφοράς. οἱ δ', αἱρεῖν τὰ τέλη, τινὲς δ' ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευσε δὴ ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν εὐωχίᾳ ἦν.

Κεφάλαιον β'.

ΕΝθα δὴ πρὸς δείλην ἀθροισθέντες ἐκ ὀλίγοι τῶν νεωτερίζειν προῃρημένων, ἤρξαντο τοῦ ἰδίου πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ὅπερ τῶν βασιλεῖ πέπαυτο, κατολοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑπ' ἡρώδου, δεῖ τὸν ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἦν δὲ τὸ πένθος, οὐχ ὑπεσκαλυμμένον, ἀλλ' οἰμωγαὶ διαφανεῖσι, καὶ θρηνῶν ἐγκέλευσος, καπετοί τε προεκχοῦντες ὅλην τὴν πόλιν, ὡς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν οἷς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ ὠλιγωρεῖσθαι.

A

ΤΥRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romã proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autẽ mos apud Iudæos necessario multos ad inopiã redegit: nã qui cum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templu. Ibique variis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solióque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait nõ potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gaudia multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúque iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

CAP. II. De successoribus Herodis, & vltione direptæ aureæ aquilæ. *Ant. lib. 17. cap. 12.*

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos He-
rodes pecunia donasset, repetendas esse cla-
mitabant : ac primùm, quem is constitue-
rat pontificem reiiciendum, aliúmque pieta-
te præstantem, magísque purum optari debe-
re. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vl-
tionem, tamen cum profectionis festinatio
continebat, metuentem, ne sibi multitudi-
nem reddidisset inimicam, motu eius impe-
diretur. Quamobrem monendo magis quàm
vi experiebatur sedare turbatos : milloque ma-
gistro militum, vt quiescerent, eos rogabat.
Sed illum seditionis authores, vbi ad templum
venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus
proturbarunt : & aliis post eum mulcendi sui
gratia missis, multos enim legabat Archelaus,
iracundè omnia responderunt : neque si nu-
merò aucti fuissent, otiosi fore videbantur.
Itaque instante azymorum die festo, qui apud
Iudæos Pascha vocitatur, plurima victima-
rum copia plenus, infinita quidem ad tem-
plum ex agris multitudo religionis causa de-
scendit, cùm illi qui sophistas lugebant in tem-
plo consisterent, nutrimenta seditioni quæ-
rentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam
omnem populum morbus iste corrumperet,
cohortem militum & tribunum, qui etiam
seditionis principes comprehenderent, eò di-
rigit : contra quos omne vulgus excitatum,
multos lapidum ictibus interfecit : saucius ve-
rò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim,
veluti nihil mali actum esset, ad celebranda
sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde
iam multitudo comprimi non posse videbatur.
quamobrem totum illis immisit exercitum,
pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque
per campum : qui cùm sacrificiis occupatos
singulos inuasissent, propè ad tria millia ho-
minum occidunt : reliquam verò manum per
montes proximos dilapsi sunt. præcones au-
tem sequebantur Archelaum, iussu eius vnum-
quemque, vt domum recederet admonendo:
Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre.
ipse autem cum matre, necnon & Popla, &
Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare de-
scendit : relicto Philippo regni procuratore,
itémque rerum familiarium curatore. Vnà
verò egressa est cum filiis suis Salome, fratris-
que regis filij, generque, specie velut Arche-
lao ad obtinendam successionem adiumento
futuri : certa verò causa, quæ contra leges in
templum admissa fuerant, delaturi. Interea sit
illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procura-
tor, ad Iudæam veniens, ad pecunias custo-
diendas Herodis, quem vlterius progredi
Varus inhibuit, multis accitus Archelai pre-
cibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc
quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad
arces venire properauit, neque thesauros pa-
ternæ pecuniæ clausit Archelao : sed vsque
ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pol-
licitus, apud Cæsaream commorabatur. Post-
ea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiã
petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauiga-
uit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam
tenet : custodumque principibus, itemque dis-
pẽsatoribus euocatis, rationes pecuniarum dis-
cutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamẽ immemores Archelai mandatorũ custodes erant,

Ant. lib. 17. cap. 13.

A τιμωρεῖν ἢ αὐτοῖς ἀνεβόων ἐκ τῆς ὑφ' ἡρῴδου τετιμη-
μένων χρήματα. καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνε κατασταθέντα,
παύειν ἀρχιερέα. προσήκειν γὰρ αὐτοῖς δυσεβέστερον αἱ-
ρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. πρὸς ἃ παρωξύνετο μὲν ἀρ-
χέλαος, ἀπείχετο ἢ τιμωρίαν ὑπὸ τῆς σπουδῆς τὴν ἔξο-
δον ἐπείξεως, δεδοικὼς μήποτε τὸ πλῆθος ἐκπολεμώ-
σας, καταχεθείη τῷ κινήματι. διὸ πρῶτον μᾶλλον ἢ βίᾳ
κατασχεῖν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρα-
τηγὸν ὑποπέμψας, παύσασθαι παρεκάλει. τοῦτον εἰς
τὸ ἱερὸν παρελθόντα πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀ-
πήλαυνον οἱ σασιασταί, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὅτι σωφρο-
νισμῷ προσοῖσιν, εἶτα ἢ πολλοὺς ἀρχέλαος, πάντα ἢ
πρὸς ὀργὴν ἀπεκρίναντο. ἦλθόν τε ὅσοι ἐκ προπέμπον-
τες εἰ πλήθους ἐπιλάθοιντο. καὶ δὴ τῆς ἀζύμων ἑορ-
τάσης ἑορτῆς, φάσκα παρὰ τοῖς ἰουδαίοις καλεῖται, πο-
λύ τι θυμάτων πλῆθος ἐκδεχομένη, κάτεισι μὲν ἀ-
πειρος ἐκ τῆς χώρας λεὼς ὅτι τὴν θρησκείαν. οἱ ἢ τοὺς
σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνεισῆκεισαν ἑορτὴν
τῇ στάσει ποριζόμενοι. πρὸς ὃ δείσας ἀρχέλαος, πρὶν
δὴ ὅλῃ τὸ πλῆθος δραμεῖν τὴ νόσον, ὑποπέμπει μὲν
στρατίας χιλίαρχον, πρὸς ἄξας βίᾳ τοὺς ἄρχοντας
τῆς στάσεως καταχεῖν. πρὸς οὓς τὸ πλῆθος ἅπαν πα-
ροξυνόμενον, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῆς στρατίας βάλλοντες
λίθοις, διέφθειραν. ὁ ἢ χιλίαρχος σκεδάσας ἑαυτοῦ μό-
νος ἔπεσθαι οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δεινὸς γεγονότος, ἐξάπινα
πρὸς τὴν θυσίαν. ἐμὲ μὴν ἀρχελάῳ δίχα φόνε καθεκτὸν
ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τοὺς ἢ στρατιὰν ἐπαφίησιν αὐτοῖς
ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς, διὰ τῆς πόλεως ἀθρόους. τοὺς ἢ ἱπ-
πεῖς, κατὰ τὸ πεδίον. οἱ θύοντας ἑκάστους ἁρπάσαντες, διαφθείρουσι μὲν, πρὸς χιλίους, τὸ ἢ λοι-
πὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. εἵποντο ἢ
κήρυκες ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ'
οἶκον, καὶ πάντες ὤχοντο τὴ ἑορτὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς ἢ
μετὰ μητρὸς καὶ τῶν φίλων ποπλᾶ καὶ πτολεμαίου καὶ νικο-
λάου, κατῆει πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ἐπίτροπόν
τε τῷ βασιλείων καὶ κηδεμόνα τῶν οἰκείων, φίλιππον.
συνεῖπε ἢ ἅμα τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ τὰ βασιλέως
ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκεῖν, σωναγωνιῶμενοι
πρὸς τὰ δίκαια ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορή-
σοντες πρὸς τοῦ καῖσαρος τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

Κεφάλαιον γ'.

B Συναντᾷ δ' αὐτοῖς καὶ κυϊντιλιος σαβῖνος ὁ τῆς
συρίας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν ἀπιὼν, ὅπως φυλακὴ
τὰ ἡρῴδε χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε πρόσωπον χωρεῖν
βάρος ἐπελθὼν, ὃν δίκα πτολεμαίου πολλὰ δεηθεὶς, ἀρ-
χέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος βάρῳ
χαιρόμενος, ὅτ' ὅπι τὰς ἄκρας ἔσπευσεν, ὅτε τὰ τα-
μεῖα τῶν παρόντων χρημάτων ἀπέκλεισεν ἀρχελάῳ.
μέχρι ἢ τῆς κρίσεως διαλυθείσης, ἠρεμεῖν ὑπέσχετο.
διέτριβε ἢ ὅπι τῆς καισαρείας. ὡς ἢ τῶν ἐμποδιζόντων ὁ
μὲν εἰς αὐτοκράτειαν ἀπῆρεν, ἀρχέλαος ἢ εἰς ῥώμην αὐτὴ-
χθη, διὰ τάχος ὅπι ἱεροσολύμων ὁρμήσας, παραλαμ-
βάνει τὰ βασίλεια. μεταπεμπόμενος τούς τε φρουράρ-
χους καὶ διοικητὰς, ἐπύθετο διερευνᾶν τοῖς τῶν χρημά-
των ἀναλωμοῖς, τάς τε ἄκρας παραλαμβάνειν. ἐμὲ μὴν οἱ φρούραρχοι τὸν ἀρχελάου κατημέλουν ἐντολῶν,

ἔμφυον

ἡμῶν ὑ φρυεσιῶτας ἔκρασα, Ϲ τὸν φρυεσὸν ἀναπεί- A
τας κρίσαι μᾶλλον, ἢ ἀρχέλαον.

Κεφάλαιον ΚΑ'.

Κὰν τούτῳ πάλιν αἱ τέκνας ἀμφισβητῆσι περὶ τῆς βασιλείας ἐπέξισιν, ἀξιῶν τ διαθήκης τὴν διαθήκην ἐν κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτοῦ φρὸ πέφετο σαλώμην, ἡ πολλοὶ τ συν' ἀρχελάῳ πλείονων συνήθων. ἐπῆγε δ' B
τ μητέρα, ἡ τὸν ἀδελφὸν νικολάϊν πτολεμαῖον, ῥοπὴν ἐν διοκοῦντα, διὰ τ παρ' ἡρώδη πίστιν. ἐλεγόνει δὲ καὶ τ φίλων ἡμιώτατος ἐκεῖνος. πλείστον μὲν οἱ πεποιθὼς διὰ δεινότητα λόγων εἰρηνάῳ τε ῥήτορι, διὸ ὃν ἡ θεὸς ἐθαύμαζον, εἶκεν ἀρχελάῳ ἡ τὸ φρεσβεῖον Ϲ τὰς διαθήκας, διεκρούσατο. μεθίστατο δ' ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ σπουδὴ τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν ἀρχέλαος. ἡ φερομένως τ ἕκαστος αὐτονομίας ἐ- C
πεθύμει, στρατηγὰ ῥωμαίων διοικεμένης, εἰ ὑ τούτου διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν αὐτῶν ἤθελον. συνήργει δ' αὐτοῖς εἰς τοῦτο ἡ σαβῖνος διὰ ὀλίγων, κατηγορήσας τ ἀρχελάου. ὧδε κρίσαι, πολλὰ δ' ἐπαινέσας αὐτῶν. συντάξαντες δ' τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ σαλώμην, ἐπεχείρησαν κρίσαι, Ϲ μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, ἔδωκε κεφάλαια τῷ ἑαυτοῦ δικαίων γράψας, ἡ τ δακτύλιον τὸ πατρὸς ἡ τοὺς λόγους, εἰσπέμπει δι' πολέμωνος. φερόμενος δ' ὁ κρίσαρ τὰ ὧδε ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τ βασιλείας, ἡ τὸ πλῆθος D
τ φόρου, φρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡρώδου χώρας. φερόμενος δ' ἡ τὰ ὧδε ἀφῆκε ἡ σαβῖνα, περὶ τούτων ἐπιστολήν, συνέδριον τ ἀθροίζει τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ ἡ τ ἐξ ἀγρίππα ἡ ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα γάϊον, πρώτος ὑπάθισεν, ἀποδίδωσι E
δ' λόγον αὐτοῖς. ἔνθα καθίσας ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτοῦ πατρὸς, ἵν' ὑ τῷ ἀντιμένων ἀρχελάῳ δεινότατος εἰπεῖν, κατηγόρει φάσκων. Τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν αὐτὸν περὶ βασιλείας ἀρχέλαον. Τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, καταφρονήσαντ' ὑ νεῦ τῷ κρίσαντος ἀκοαῖν. οὐ δικαίως τ ἀγαθοχῆς ἀ φειλόμενον, εἰ γε μὴ τ ἡρώδη τελευτίῳ ἐγκαθέζεις μὴ ὑποπέμψας τοὺς φειθήσοντας αὐτῷ τὸ διάδημα, φερκαθίσας ὑ ὅπη θέσιν ἡ χρηματίσας ὡς βασιλεύς· τάξεις τε φ' στρατιᾶς F
ἀμείψας, ἡ φερκοπὰς χαρισάμενος, ἔπ' ὑ τῷ δήμῳ πάντα καθαύσας, ὅσων ὡς ὧδε βασιλέως τυχεῖν ἠξίουν, ἡ τοὺς ὑπὸ μεγίστας αἰτίας ὑπὸ τε πατρὸς δεδεμένους λύσας, νεῶ ἥκει ὧδε τε διαφότερα σκιὰ αὐτοσόμενος βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, ἡ ποιῶν ἀ τ φερεγμάτων ἀλλὰ τ ὀνομάτων κύριον κρίσαρα. φερσωκείδης ὑ, ὡς ἡ τὸ πένθος καθειρωθ' σατο τ πατρὸς, μεθ' ἡμέραν μ' ὑπερημερίζων τὸ φερσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ ὑ μέχρι κώμων μεθυσόμενος, ἐν G
ᾧ ἡ τ ταραχὴν τε πλῆθος ἐν τῆς ὑπὸ τούτοις ἀγανακτήσεως, ἔλεγε γεγονέναι. ἡ τὸν ἀγῶνα παντὸς τ λόγου ἐναπηρείσατο τῷ πλήθει τῷ περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων ὡς ἐλπυθέναι μὲν ἐν ἑορτὴν, ὧδε ὑ τ ἰδίας θυσίας, ὡμῶς ἀπεσφάχθαι, ἡ ζοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ σωρευθῆναι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐπόρθησε πόλεμος ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. τοιοῦτον μὲν οὖν

sed in obseruando singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmius esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio tore promiserant. Ducebat autem secũ matrem, fratremque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui ipsi monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique præcipuè liberi omnes sinique iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc nõ impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri, qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrisque anulum per Ptolemæum, rationesque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea, quæ ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinémque reditruũ animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorũ ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (nãque is erat orator acerrimus eorum, qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi verbis quidẽ de regno videretur contendere, re autem vera iamdudũ rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortem, quibusdã, vt diadema sibi imponerent subornatis, regis cũ more in solio aureo residentẽ, partim ordines militiæ permutasse, partim cõdonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege impetranda petiissent: maximorúmque reos criminum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cũ ista fecissent, modo regni vmbrã à Domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt non rerum, sed vocabulorum dominum esse Cæsarẽ demonstraret. Ad hæc ei, quòd etiã luctum patris assimulasset, obiiciebat: cùm interdiu quidẽ personam cõponeret in mœrorem, noctu verò ad comessationes vsque potaret. Deniq; seditionem vulgi ex hac indignatione conflatã esse dicebat. Totius enim orationis suæ vires, eorum multitudine, qui circa templũ cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diẽ festũ quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tãtúmque in templo fuisse congestũ, quantũ nullum ab externis illatũ bellũ implacabile congessisset. Itaq; huius

crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cùm sanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omnique vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populũ peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex humero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solùm, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum verò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum Domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis erraſſe iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expositis, etiam Nicolaus peroraſſet, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyùs. Quo perbenignè Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostenditi: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

CAP. II.

D. pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos. Ant. lib. 17. cap. 14.

Sed antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defeciſſe nuncientes: quod Varus fore prospiciens in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cùm postea in Hierosolymam veniſſet, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignè regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, Idumæa & Hierichunte, transque Iordanem positis regionibus, factus est: cùm indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret:

ὠμότητα προσπλάμψον αὐτῷ τὸ πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτε χεῖρον τὴν ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκρατὴς ἦν ὑμάρτοντο λογισμῶν, καὶ ἔτι ὃν ἔγραφεν ἐν τῇ διαθήκῃ ἤδει διάδοχον, τοῦτο μηδὲν τὸ ἐν τῇ διαθήκῃ μέμφασθαι δυνάμενος, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων τὸ σῶμα, καθαρὰν ἔχων τὴν ψυχὴν ἔχων πάθους παντός. εἰ μή τοι καὶ κρείττονα τοῦ κάμνοντος κρίσιν πιθεῖν τις, ὅτι πρὸ ἐχειροτονήθη βασιλείας Ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῷ, τοῖς εἰς αὐτὸν ἀδικημένοις ἢ πεπαῦσθαί γε ἀρὰ αὖ γλυκὺ λαβόντα τὸν Ἀρχέλαον ἀδικήσαντες, τὸν πρὶν λαβεῖν τοσοῦτος αἰτήσοντα; πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν ἀντίπατρος, καὶ τοῖς πλείοσιν τῶν συγγενῶν ἀδικημένος ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μάρτυρας, καταπαύει τὸν λόγον. αἴρεται δὲ νικόλαος ὑπὲρ Ἀρχελάου, καὶ τὸ μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀπηρημένους, οὐ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικάζοντος αὐτὸν καίσαρος. τῶν δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀπεδείκνυεν αὐτοῖς τοὺς κατηγόρους γεγονέναι. τὸν γε μὴν διαδεδόσθαι ἠξίου, διὰ τοῦτο μάλιστα εἰ σωφρονεῖν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίστατο τῆς διαδοχῆς. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὡς ἐπὶ τῇ ἀνάγκῃ τῶν ὅλων ἀναχωρεῖν τὴν ἐξουσίας, οὐδένου ἂν ἐπὶ κληρονόμοις κρίσιν ἐσφάλλετο. σωφρονῶν δ' ἡρεῖτο καὶ τὸν καθίσαντα, ὁ γνώσεσθαι τὸν καθίσαντα. διεξελθόντος δὲ πάντα καὶ νικολάου, παρελθὼν ὁ ἀρχέλαος, προσπίπτει τοῖς καίσαρος γονάτων ἡσυχῇ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας, εἰπεῖν μὲ ὡς ἄξιος εἴη τῆς παρούσης διαδοχῆς, ἐπὶ μὲν τὸ βέβαιον ἀπεφθέγξατο. διαλύσας δὲ τὸν συνέδριον ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν ἐβουλεύετο ὧν διήκουσεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τὸν ἐν τῇ διαθήκῃ καταστῆσαί τινα διάδοχον, εἴτε καὶ πάσῃ τῇ γλυκείᾳ διανεῖμαι τὴν ἀρχήν. ἐδόκει δὲ δυσκρίτως χρῆσθαι τὸ πλῆθος τῶν προσώπων. πρὶν δὲ οἴεσθαι τι περὶ τούτων καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθάκη νοσήσασα. συνῆλθε δὲ ἅπας ὁ στρατὸς ἐν συρίᾳ δυσχολαίνων περὶ τῶν ἰουδαίων ἄφοδον ἀσεβῶν. ἐπὶ προσεισόμενος ἀρὴς, αἰσθόμενος δὲ ἡ μὴ τὸν ἀρχελάου πλοῦν εἰς ἱεροσόλυμα τοῖς παρακινοῦσιν καθέξων, ἐπειδὴ προσῆλθεν ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐν ἱερεμίᾳ, ἓν τι τῶν τειῶν κατὰ συνείας τάγματων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν.

Κεφάλαιον ε'.

Ἐπελθὼν δὲ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχει νεωτερισμοῦ. τοῖς τε γὰρ φρουροῦσι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διηρώτα, πεποιθὼς οὐ μόνον τοῖς κατὰ χώραν καταλειφθεῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οὓς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας ἐχρῆτο τῆς πλεονεξίας. ἐορτὴν δὲ ἦν πεντηκοστὴν, ἥτις καλεῖται παρ' ἑβραίοις ἑορτὴ ἰουδαίοις μετ' ἑπτὰ μεμυημένη ἑβδομάδας, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσα, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς πέραν ἰορδάνου χώρας. διῆλθε δὲ πλῆθός τε καὶ προθυμίας ἀνδρῶν, ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

διανοού-

διχαιέμαντες ἢ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς ξία μέρη, ξιχῆ στρα- A
πεδεύουν), πρός τε τῷ βορείῳ τ̃ ἱερᾶ κλίματι, καὶ πρὸς
τῷ μεσημβρινῷ καὶ τ̃ ἱππόδρομον. ἡ ἢ ξίτη μοῖρα,
πρὸς τοῖς βασιλείοις καὶ δύσιν, περικαθεζόμενοι ἢ πάν-
τοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ ἢ σαβῖνος πρός τε τὸ
πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχεῖς
μ̃ ἀγγέλους ἔπεμπε ὡς δὴ ἐπαρωγόν, ἐπαμυνοῦν δὲ τάχος
ὁρμῶντος, ὡς εἰ βεβαδύνοι, κατακοπησομένῳ τὸ τάγμα-
τος. αὐτὸς ἢ ὅπῃ τ̃ ὑψηλότατον τοῦ φρουρίου πύργον ἀνα- B
βὰς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφὸν
ἡρῴδου ἀναφθαρέντα ὑπὸ πάρθων, ἐντεῦθεν κατίσειε
τοῖς ἐν τῷ τάγματι στρατιώταις, ὁρμᾶσθαι τοῖς πολε-
μίοις. δι' ἔκπληξιν γὰρ οὐδὲ εἰς τοὺς σφετέρους κατα βαί-
νειν ἐθάρρει. ὧν δὲ πεσόντες ἢ οἱ στρατιῶται, ἐσπηδῶ-
σιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχῃ καρτερᾷ τοῖς ἰουδαίοις συνά-
πτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μ̃ ἐδεῖς καθύπερθεν ἐπήμυνε, πει-
ρίεσαν ἐμπειρίᾳ πολεμίντων ἀπείρων. ἐπεὶ ἢ πολ- C
λοὶ ἰουδαίων ἀναβαίντες ὅπῃ τὰς στοᾶς, καὶ κεφαλῆς αὐτ̃
ἠφίεσαν τὰ βέλη, σωρεύοντο πολλοὶ, καὶ ἅτε τοὺς ἄνω-
θεν βάλλοντας ἀμυνάσθαι ῥᾴδιον ὢν, ἅτε τοὺς συνά-
δην μαχομένους ὑπομένοντ. καταπονούμενοι ἢ πρὸς
ἀμφοτέρων ὑπεμπιπράσι τὰς στοᾶς, ἔργα θαυμάσια
μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἔνεκεν. οἱ ἢ ὑπ' αὐτῷ ὑπὸ
τ̃ φλογὸς ἐξαίφνης περιεχθέντες, πολλοὶ μ̃ ἐν αὐτῇ
διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τ̃ πολεμίων, πηδῶντες εἰς
αὐτοὺς, τινὲς δὲ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ τὸ τεῖχος κατεκρημνί- D
ζοντο, ἔνιοι δὲ ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ
ἔφθανον. ὅσοι ἢ καθερπύσαντες ἀπὸ τοῦ τειχῶν ἦξαν
εἰς τοὺς ῥωμαίους, δυμεταχείριστοι δι' ἀ τ̃ ἔκπληξιν ἦ-
σαν, μέχρι τοῦ μ̃ ἀπολωλότων, τ̃ δὲ ὑπὸ τ̃ δέους σκε-
δασθέντων, ἐρήμῳ τῷ τοῦ θεοῦ θησαυρῷ περιπεσόντες
οἱ στρατιῶται, ὃν τεττ̃ακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν
ὅσα μὴ διεκλάπη, σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίοις δὲ ἥτε
τ̃ ἔργων, καὶ ἡ τ̃ ἀνδρῶν φθορὰ, πολὺ πλείους καὶ μαχι-
μωτέρους ὑπισωίσησε ῥωμαίοις, καὶ περιεχόντες τὰ βα- E
σιλεία, ἅπαντας ἠπείλων διαφθείρειν, εἰ μὴ θᾶττον ἀ-
πίοιεν. ὑπισχνοῦντο γὰρ ἄδειαν τῷ σαβίνῳ βουλομένῳ μ̃
τ̃ τάγματος ἐξιέναι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλεί-
στοι τ̃ βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μὲν τοι πολεμι-
κώτατον μέρος, σεβαστηνοὶ χιλίοι, ῥᾴφος τε καὶ χράτος
ὑπὶ τούτοις. ὁ μ̃ τοὺς πεζοὺς τ̃ βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυ-
τὸν, ῥᾴφος ἢ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἑκάτερος, καὶ χωρὶς ὑπη-
κόου δυνάμεως, δι' ἀλλήλων, καὶ συμβέσεσιν, καὶ πολέμου ῥοπὴν
προσέθεντο ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μ̃ ἔν, ἐνέκειντο τῇ πο- F
λιορκίᾳ τ̃ τειχέων, ἅμα πρὸς μοῦσι τ̃ φρουρίου. καὶ τοῖς
προσὶ τ̃ σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐ-
τοῖς γένεσθαι, ἀλλὰ χρῆναι πολλῷ κομιζομένοις τ̃ πάτριον
αὐτονομίαν. σαβῖνῳ ἢ ἀγαπητὸν μ̃ ἦν ὑπεξελθεῖν.
ἠπίστει ἢ τ̃ ὑποσχέσει, καὶ τὸ φρᾶγμα αὐτοῦ, δέλεαρ εἰς
ἐνέδραν ὑποπτεύων. ἅμα ἢ καὶ τῷ δι' ἀρὰν βοήθειαν
ἐλπίζων, διέφερε τὴν πολιορκίαν.

Κεφαλ. ς'. G

ΕΝ ἢ τούτῳ, καὶ τὰ κ̃ τ̃ χώραν, πολλαχόθεν ἐταράσ
σετο, καὶ συχνὸς βασιλῆα ὁ καιρὸς ἀπέπειθε, κ̃
μοῦναι τ̃ ἰδουμαίαν δισχίλιοι τ̃ ὑφ' ἡρῴδου πάλαι στρα-
τευσαμένων συνάπται ἔνοπλοι, διεμάχοντο τοῖς βασι-
λικοῖς, οἷς ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ὑπὸ τ̃ ἐρυμνο-
τάτων χωρίων ἐπολέμει, ὑποφεύγων τ̃ ἐν τοῖς πεδίοις

& tripartita manu terna castra collocauerunt,
vna in Septentrionali regione templi, altera in
meridionali Hippodromum versus, tertiáque
in occiduo prope regiam tractu, circumstetisque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorúmque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciiis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, cuadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementíque cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlcisci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibíque tum multi flamma subitò comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obtrependo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & XL. ex eo talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magísque pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium, nisi quàm primùm inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, híque Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum F belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumea quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

Ant. lib. 17. cap. 15.

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & valtitate corporis fretus, impositio sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circumiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atthongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem post tempore, cum frattibus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

συμπλοκήν. ἐν ᾗ σεπφώρῃ τ̃ γαλιλαίας ἰούδας υἱὸς ἐζεκίᾳ τ̃ καταξέχοντος ποτὲ τ̃ χώραν ἀρχιλῃστοῦ, ᾗ χιρωθέντος ὑφ' ἡρώδου τ̃ βασιλέως, συσ̃πασας πλ̃ῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, & τοὺς σὺν αὐτὸν ὁπλίσας, τοῖς τ̃ ἄλλων εἶχεν ζηλ̃οῦσιν ἐπεχείρει. κ' ᾗ τ̃ περαίαν, σίμων τὶς τ̃ βασιλικῶν δούλων, εὐμορφίᾳ σώματος ᾗ μεγέθει πεποιθὼς, σὺν πίθῃσι μὲν ἑαυτ̃ ᾗ διάδημα. σὺν οἷς ᾗ μετ' ὧν ἤθροισε λῃστ̃ῶν, τά τε ἐν ἱερι χοῖ βασίλεια κατ̃επίμπρησι, ᾗ πολλὰς ἑτέρας τ̃ πολυτελῶν ἐπαύλεις ἁρπαγὰς ῥᾳδίους ἐν τ̃ πυνθ̃ποιεῖ ζόμενος ἑαυτ̃. κὰν ἔφθη πᾶσαν οἰκησιν δωρεπ̃ῆ καταφλέξας, εἰ μὴ γράτος ὁ τ̃ βασιλικ̃ῶν πεζ̃ῶν ἡγεμὼν, τούς τε ταχαιώτας τ̃ξότας, & τὸ μαχιμώτατον τ̃ σεβασ̃ηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπ̃ηντίασε τ̃ αὐθρα. τ̃ μὲ ἓν πεζ̃ῶν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τ̃ῇ μάχῃ. τ̃ σίμωνα δ' αὐτὸν ἀναφ̃ύγοντα δ' ὀρθίᾳ φάραγγος, ὁ γράτος ὑποτέμνει ᾗ, φ̃ύγοντος ἐκ πλαγίᾳ τ̃ αὐχένα πλ̃ήξας, ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη ᾗ, ᾗ τὰ πλησίον ἰορδάνῃ βασίλεια κ' βηθαραμ̃θὸν, σασιασάντων ἑτέρων τινῶν ἐκ τ̃ περαίας. τότε & ποιμένα τὶς αὐτοποιησάμενος βασιλείας ἐτόλμησεν. ἀθρογγαῖος ἐκαλ̃εῖτο. σὺν ᾧ δ' αὐτ̃ τ̃ ἐλπίδα σώματος ἰσχὺς, & ψυχὴ θανάτου καταφρονο̃ῦσα. σὺν οἷς ᾗ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὁμοιοι. τούτων ἑκάστῳ λόχον ὑποζ̃ύξας ἔνοπλον, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρ̃ῆτο & σατ̃άπαις ὅλη τὰς καταδρομὰς, αὐτὸς ᾗ καθάπερ βασιλεὺς, τ̃ σεμνοτέρων ἥπτετο πραγμάτων. τότε μὲ ἓν ἑαυτ̃ σὺν ἐπίθησι διάδημα, διέμεινε δ' ὕστερον ὀλίγῳ χρόνῳ τ̃ χώραν καταξέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, ᾗ τὸ κτείνειν αὐτοῖς σὺν ηγμένον μ̃ὴ λῶ, ῥωμαίους τε ᾗ τοὺς βασιλικοὺς, διέφυγε δ' ὅτε ἰουδαίων εἴτις εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε ῥωμαίων λόχον ἄθρουν σὺν ιχεῖν, κατ' ἀμμ̃αοῦντα. σῖτα ᾗ ἕτοι ᾗ ὅπλα διεκόμιζον τ̃ῷ στ̃ίματι. τ̃ μὲ ἓν ἑκατοντάρχου αὐτ̃ῷ ἄρειον, ᾗ τεσσαράκοντα τοὺς γ̃ηναρ̃ίστους κατ̃ηκόντισαν. οἱ ᾗ λοιποὶ κινδυν̃εύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, γεφύρου σὺν τοῖς σεβασ̃ηνοῖς ὅλ̃ηβον θ̃ησαν τοὺς ὀξέφυγον. πολλὰ δ' οὕτως τὰς ὁπλιτικὰς, ᾗ τὰς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τ̃ πόλεμον ἐργασάμενοι, μ̃ὴ χρόνον οἱ μὲ ζ̃ῆς ἐχθρ̃ώθησαν, ὑπ' ἀρχελάου μὲ ὁ σωφρονέστατος, οἱ ᾗ ἐξ̃ῆς δύο, γράτῳ ᾗ πτολεμαίῳ σὺν πεσόντες, ὁ ᾗ τέταρτος, ἀρχελάῳ σὺν εχώρησε κ' δίκαιαι. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοὺς ὕστερον ὑπ̃εδέχετο. τότε ᾗ λ̃ηστρικοῦ πολέμου τ̃ ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

Κεφάλαιον ζ'.

CAP. VII. De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. *Ant. lib. 17. cap. 16.*

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum pedi úmque peruenit, statim exercitus partẽ in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dirigit,

Ὀ ταρ ᾗ δεξαμ̃ένῳ τὰ σὺν δὰ σαβίνου κ' τ̃ ἡγεμόνων γράμματα, διῖσαν τε σὺν τ̃ στ̃ίματος ὅλου παρ̃ῆν, κ' σπ̃ούδ ην ὅπ τ̃ βοηθ̃ῆσαι. ἀναλαβὼν ᾗ τὰ λοιπὰ δύο στ̃ίματα, & τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ὅπ πτολεμαΐδος ἦλ, σεσ̃ὰξας ἐπεῖ, ᾗ τὰς παρὰ τ̃ βασιλέων & ἰουδαίων ὑπηκ̃όους συνελθεῖν. σεσ̃ελαβε ᾗ & σὺν δὰ ἑκρυτίων διερχόμενος τ̃ πόλιν, χιλίους κ' πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ ᾗ εἰς τ̃ πτολεμαΐδα, τότε ἄλλο συμμαχικὸν πλ̃ῆθος αὐτ̃ παρ̃ῆν, κ' κ' τὸ σεσ̃ὸς ἡρώδην ἐχθος ἀρέτας ὁ ἄραψ ἐκ ὀλίγην ἄλ̃ων δύναμιν ἱππικ̃ήν τε κ' πεζικ̃ήν, μέρος τε τ̃ στρατ̃ᾶς διθ̃ὲν ἔπεμψεν εἰς τ̃ γαλιλαίαν γειτνι̃ώσαν τ̃ῇ πτολεμαΐδι,

κ'

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τῶν αὐτοῦ φίλων. οἳς τοίς τε ὑπαντιάσασι- A
σας ἔφπε, καὶ σεπφώειν πόλιν ἑλών, αὐτὴν μὲν ἐμπί-
πρησι, τοὺς δὲ ἐνοικοῦντας, αἰσχροποδίζει. μὴ δὲ τῆς ὅλης
δυνάμεως, αὐτὸς ἀφορὰς εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν
πόλεως ἀφείχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων θορύβοις
ἐδηκειναι κύαν δρῶν. αὐλίζεται δέ τινα κώμην,
ἄρεω καλεμένην, κτῆμα δὲ λοῦ πολεμοῦς, καὶ ἀφ' τοῦτο
ὑπὸ τῶν ἀράβων διηρπάσθη, μεμισώντων καὶ τοῖς ἡρώδου
φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ φερεισι κώμην ἑτέραν ἐρυ- B
μένην, λοῦ ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε φερσόδους πάσας
ὅσας ὑπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου πεπλήρωτο πάν-
τα, καὶ φερὸς τὰς ἁρπαγὰς τῶν ἀράβων ἀδεῖν αὐτεῖχε. κα-
τεφλέγη δὲ, Ϲ ἀμμαοῖς φυγόντων τῶν οἰκητόρων, ἀφορ-
μὴν δὲ ὀργὴν τῶν φερὶ ἄρειον ἀποσφαγμάτων, κελεύσαν τος.
ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα φερελθὼν, ὀφθεὶς τε μόνον. μὴ
δὲ δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τῶν ἰουδαίων διεσκέδασε.
Ϲ οἱ μὲν ᾤχοντο φυγόντες ἀνὰ τὴν χώραν, δεξάμενοι δὲ C
αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἀπο-
στάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν ἐδηκινῆσαι λέγοντες, δι' ἃ δὲ
τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορ-
κηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀπο-
στᾶσι. φερϋπελωτήκεσαν δὲ αὐτῷ ἰώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς
ἀρχελάου, καὶ σὺν ῥύφῳ στράτῳ, ἄγοντες ἅμα τῷ βασι-
λικῷ στρατῷ Ϲ τοῖς σεβασηνοῖς, οἵτε ἀπὸ τοῦ ῥωμαϊκοῦ
τάγματος τὴν σωτηρίαν ἔσπον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, D
ὁδὸν εἰς ὄψιν ὑπομένας ἐλθεῖν ἀφῶ, φερεξῆλθε τῆς
πόλεως ὅλη θάλασσαν. ἀάρος δὲ μοῖραν τῶν στρατιᾶς ὅλη
τοῖς ἀπίοις τοῦ κινήματος ἔπεμπε φερὶ τὴν χώραν, καὶ
πόλλων ἀγωμένων, τοῖς μὲν ἧττον θορυβώδης φανέντας
ἐφῆρει, τοῖς δὲ ἀπιστοτάτοις, αἰεσαύρωσε φερὶ δισχι-
λίους. ἠγέλη δὲ αὐτῷ φερὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐπ συμμιγῆ
μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοῖς μὲν ἄρεβας δρῶν ἐσυμ-
μάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει στρατευομένους,
καὶ πέρα τῶν αὐτοῦ φεραιρέσεως τὴν χώραν κακοῦντας E
ἔχθει τῇ φερὸς ἡρώδην ἀποπέμπεται. μὴ δὲ τῷ ἰδίων
ζαλμάτων, ὅλη τοῖς ἀφεστῶτας ἠπείγετο. κἀκεῖνοι πρὶν
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχιάβῳ συμβεβλῆσαντος, σφᾶς αὐ-
τοὺς παρέδοσαν. ἀάρος δὲ, τῷ πλήθει μὲν ἀφίει τὰς
αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταθησομένους ἔπεμψεν ὅλη
καίσαρα. καῖσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. πινὰς δὲ τῶν
τῆς βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι φερε-
σήκοντες ἡρώδῃ καὶ γένος, κολάσας φερσέταξεν, ὅτι καὶ F
τῆ βασιλέως ἐστρατεύσαντο. ἀάρος μὲν οὖν τέτον τὸν
τρόπον καταστησάμενος τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ φρου-
ρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ φερσταθὲν τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν
ἐπάνεισιν.

Κεφάλαιον ἡ.

ΑΡχελάῳ δὲ ὅτι ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο
δίκη φερὸς ἰουδαίους, οἳ φερὸ τῆς ἀποστάσεως ὑπο-
ξέψαντος ἀάρε, φρισβῆς ἐξελήλυθέσαν φερὶ τὰ ἔθ- G
νους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες.
συμφεύσαντο δὲ αὐτοῖς τὸ ὅτι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκ-
ταχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν
τέλει ῥωμαίων, καὶ τῶν φίλων ἐν τῷ καπετωλίῳ τὸ παλάτιον ἀπόλ
λωνος ἱερὸν, κτίσμα δὲ ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πλου-
τελείᾳ κεκοσμημένον, μετὰ μὲν τῶν φρεσβυτῶν τὸ ἰου-
δαϊκὸν πλῆθος ἔστη, σὺν δὲ τοῖς φίλοις αὐτοκράτωρ ἀρχέ-
λαος. τῶν δὲ τέτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' ὑδετέρους,

amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arum Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem igníque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo viso Iudæorum castra dimisit: & alij quidem per agros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quam cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitū aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísque sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam supereſſe decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Cap. VIII. De ethnarcha Iudæorū instituto. Ant. lib. 17. cap. 17.

ROmæ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatū ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatū, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contráque Archelaus cū amicis. Cognatorum autem amici ab vtraq. parte secreti erant.

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam meretetur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes : primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquàm ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia : & quia principatum meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere : atque ab Romanis precari, vt Iudææ reliquias miſericordia dignas exiſtimarent : néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur : ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent : hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere : quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partem ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao : etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquã verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſq; aliis Herodis filiis attribuit : vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trans flumen regio, & Galilæa : quarum ducenta talenta reditus erant. Batanea verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam,

συμπαθείς αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἀρχελάῳ δι' ἐμίσους τὸ φθόνον οὐκ ὑπομένοντες, ὀφθῆναι ἢ μὴ τῶν κατηγόρων ὑπὸ καίσαρος αἰδούμενοι. ὅπερ τέτρους παρῆν καὶ φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάου, σπουδῇ πεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνίσασθαι, κἂν δόκιμη ἡ ἡρῴδου καῖσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλῆρόν τινος ἀξιωθεῖναι. ὅπερ ἐπεὶ ἦν λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς ἡρῴδου παρανομίας πρῶτον διεξήεσαν, ὡς βασιλέα λέγοντες, ἀλλ' οὐ πώποτε τυραννοκτόνων ὠμότατον ἐνεχόμενα τύραννον. πλείων γὰρ αἰτημάτων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλελοιπότας, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις. τὰς μὲν γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς δὲ τῶν ἀλλοφύλων κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ τῆς ἰουδαίας αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αὐτὸ δὲ τῆς παλαιᾶς δυσδαιμονίας, καὶ τῶν πατρίων νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ παρανομίας ἐκράτησε πεπληρωκέναι. καθόλου τε πλείους ὑπομεμενηκέναι ταῖς ἐξ ἡρῴδου συμφοραῖς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν ἰουδαίους, ὧν οὐκ ἄπαντι τῷ χρόνῳ μετὰ τὴν ἐκ βαβυλῶνος αἰχμαλωσίαν ἔπαθον οἱ πρόγονοι, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστραφέντες. εἰς τοῦτο μέντοι τὰ πρότερα κακοτυχίας, καὶ τὴν δυσευχεῖν ἔθους προελθεῖν, ὥστε ὑπομεῖναι καὶ πικρᾶς δουλείας καὶ ἀβασταχτον αὐθαίρετον. ἀρχέλαον γὰρ τὸν τηλικούτου τυράννου παῖδα, μετὰ τὸν πατρὸς τελευτὴν, βασιλέα τε προσειπεῖν ἑτοίμως, καὶ συμπενθήσαντα τὸν ἡρῴδου θάνατον αὐτῷ, καὶ συνευδαιμονῆσαι πρὸς τὴν ἀβασταχτον. καὶ ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξειεν ἡρῴδου, προοιμιάσασθαι τὴν βασιλείαν χιλίων πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσαύτας μὲν παρεσκευάσθαι θύματα πρὸς τὴν ἀρχὴν τῷ θεῷ. τοσούτοις δὲ ἐμπεπλῆσθαι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μὲν τοι προφθάντας ἐν τῷ τοσούτων κακῶν, εἰκότως ἐπεσκάφθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμφοράς, καὶ πολέμου νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς καὶ προσάπτεσθαι. δεῖσθαι δ' ῥωμαίων, ἐλεήσαι τε τὰ τῆς ἰουδαίας λείψανα, καὶ μὴ τὸ θεῖον αὐτῶν ἀποῤῥίψαι τοῖς ὠμῶς προσοῦσι. συνάψαι δὲ τῇ συρίᾳ τὴν χώραν αὐτῶν, ἀποικεῖν ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ἀποδείξειν γὰρ ὡς οἱ νῦν σαπρῶς διαβαλλόμενοι καὶ πολεμικοί, φέρειν οἷόν τε μέτριους ἡγεμόνας. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐπὶ κατηγορίᾳ, κατέληξαν εἰς τοιαύτην αἴτησιν. αἰτιᾶται δὲ νικόλαος, ἀποδύσασθαι μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγορεῖ δὲ τὰ ἔθνους τότε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τοὺς βασιλέας. συναλίβαλλε δὲ καὶ τοὺς ἀρχελάου συγγενεῖς, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεσαν.

Κεφάλαιον Θ.

Τότε μὲν οὖν καῖσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ δίδωσιν ἐθναρχίαν πρόσειπών, ὑποσχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν ἀπόδῃ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν ἡρῴδου δίδωσι. τῷ μὲν φιλίππῳ, τῷ δὲ ἀντίπατρῳ τοῦ πρὸς ἀρχέλαον ἀλφισβητοῦντι περὶ τῆς βασιλείας. ἐλάμβανε δὲ τοῦτο μὲν, ἥτε τραχὼν, καὶ γαλλαία, πρόσοδος ἑξακοσίων ταλάντων. βαταναία τε καὶ τεάχων, αὐρανίτις τε, καὶ μέρη τινὰ τοῦ ζηνώνος οἴκου τὰ περὶ ἰάμνιαν,

περὶ-

τεσσαρων ἐχουσα ταλάντων ἑκατόν, ὑπὸ φιλίππῳ τ- A
ταχτο. τ' ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδ' ὑμαία τε καὶ ἰουδαία
πᾶσα, καὶ σαμάρεῖτις ἰών, κεκουφισμένη τε τάρτῳ μέρει τ
φόρων εἰς τιμὴν τῶν μὴ μετ' αὐτοῦ ἄλλων ἀποστάντων. πόλεις
τε ὑπήκοους παρέλαβε, στράτωνός τε πύργον, καὶ σεβα-
στὴν, καὶ ἵππον, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς δὲ ἑλληνίδας γάζαν
καὶ γάδαρα, καὶ ἵππιον ἀποτεμνόμενος τ βασιλείας,
προσέθηκε συρίᾳ. πρόσοδος δὲ ἦν τ ἀρχελάῳ δοθεί- B
σης χώρας, τετρακοσίων ταλάντων. σαλώμη δὲ πρὸς οἷς
ὁ βασιλεὺς ἐν τ διαθήκαις κατέλιπεν, ἰαμνίας τε κ
ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, ἀποδείκνυται δεσπότις, χα-
ρίζεται δὲ αὐτῇ καῖσαρ, κ τὰ ἐν ἀσκάλωνι βασίλεια.
συνήγετο δὲ ἐκ πάντων, ἑξήκοντα τάλαντα τ
δὲ οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τ ἀρχελάῳ τοπαρχίαν ἐτάξε. τ δ'
ἄλλης προσόδου μοῖρας, ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ἐν τ διά-
θήκαις κομίζετο, δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις, C
καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυ-
ρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μετὰ δὲ τ οἶ-
κον, διανεμηθέντων αὐτοῖς τ αὐτοῦ καταλειφθεῖσαν ὑφ' ἡ-
ρῴδου δωρεὰν οὖσαν χιλίων ταλάντων, δύτελῆ τινα τῶν
λειπομένων εἰς τ τῶν κατοικημένων τιμὴν ἐξελόμενος.

Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum centum reditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Sratonis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit: Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelis idem Cæsar constituit: regiámque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: eásque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus vilissimis propter honorem defuncti.

Κεφάλαιον ι.

Caput X.

Κατὰ τοῦτο καιρὸς τις ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, ἔφυσεν δ' ἐν σιδῶνι ὑφ' τινι τῶν ῥωμαϊκῶν ἀπελευ-
θέρων, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν ἀλέ-
ξανδρον τ ἀναιρεθέντα ὑπ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα τ λή- D
ψεως, ἦλθεν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' ἦν τις ὁμόφυλος αὐτῷ
πάντα τὰ κατ τ βασιλείαν ὀπισάμενος, ὑφ' ᾧ διδαχ-
θεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τ αἱρέσεως αὐτὸν τε
καὶ ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκκλέψειαν αὐτοὺς ὁμοίων
ἀποβολῇ σωμάτων. τούτοις γοῦν τοὺς ἐν κρήτῃ ἰουδαίους
ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διέπλευσεν εἰς
μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολλὰ πλέον δι' ὑποβολὴν
ἀξιοπιστίας, ἀείσειε καὶ τοὺς ξενοδόκους εἰς ῥώμην αὐ- E
τῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δὲ εἰς καμάρχειαν, δῶ-
ρά τε παμπληθῆ φέρων τῇ ἐκεῖ ἰουδαίων λαμβάνῃ, καὶ
καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πατρώων φιλῶν προπέμπε-
ται. προελήλυθεν δὲ εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ μορ-
φῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας ἀλέξανδρον, καὶ σαφῶς
ὀπισαμένους, ὁμνύναι τοῦτον εἶναι. τότε μὲν ἰουδαϊκὸν ἐν
ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τ θέαν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος ἀ-
πέρρυν ὡς τοὺς ξενωποὺς, δι' ὧν κομίζοιτο. ἐπὶ δὲ τὴν F
προσῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μῆλοι, ὥστε
φορεῖῳ τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰ-
δίοις ὠδαχεῖν ἀναλώμασι. καῖσαρ δὲ γνώσιμον ἀκρι-
βῶς τοὺς ἀλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατηγόρητο γὰρ ὑφ'
ἡρῴδου παρ' αὐτοῦ, σωτεύσας μὲν καὶ πρὶν ἰδεῖν τ ἄνθρω-
πον τ δ' ὁμοιότητος ἀπιστῶν. δίδοις δέ τι καὶ πίστεως τ
ἱλαρωτέρας ἐλπίσαι, κέλαδόν τινα πέμπει τῶν σαφῶς G
ὀπισαμένων ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτὸν τ
πρωϊσιον. ὁ δὲ ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν τάχιστα καὶ τὰς
διαφορὰς τῶν προσώπου. τὸ δ' ὅλον σῶμα σκληρότε-
ρόν τε καὶ δυσφανὲς καταμαθὼν, ἐνόησε πᾶν τὸ σύν-
ταγμα. πάνυ δὲ αὐτὸν παρῴξυνεν τὸ τόλμημα τῶν ὑπ' αὐτοῦ
λεγομένων. τοῖς δὲ πιθανομένοις μὲν ἀριστοβούλου,
σώζεσθαι μὲν καὶ ἐκεῖνον ἔλεγεν, ἀπολελεῖφθαι δ' ὑπ-

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melúmque inde transmissus, ibíque ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. postremò delatus Dicæarchiam, multísque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, visendi eius studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per vicorũ angustias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum sella portarent, ac regale obsequium propriis ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) etsi prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, vt ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum ejus audacia: de Aristobulo enim percontantibus, salutem quidem illum esse commemorabat: consulto verò

CAP. X. De subditicio, falsóque Alexandro, eóque deprehenso. *Ant. lib. 17. cap. 18.*

non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat: qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta vius Alexander nō accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

Cap. XI. De Archelai exilio. Ant. lib. 17. cap. 19.

ETHnarchia verò susceptа, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samaritensibus crudelitet abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusmodi somnium vidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quídnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideóque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hísque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima viri tertij, & quod graujus est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

Cap. XII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos Ant. lib. 18. cap. 1. & 2.

IGitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis alus. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

τησεις ἐν κύκλῳ λας ὀπιθυλας φυλασσόμενον. ἦν δὲ ὀπιχειρεῖως διεζευγμένους. ὑπολαβόμενος ἂν αὐτὸ κατ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη αὐτῷ κάισαρος ἔχειν τὸ ζῆν, τὴν μηνύσαν τὴν ἀπατεῶνα τὰ πλάσματα. καὶ κεῖνος αὐτῷ δηλώσειν ὑπισχνεῖται, ἔπειτα πρὸς κάισαρα, κἀ τὸν ἰουδαῖον ἐνδείκνυται, καταχρυσάμενον αὐτὸ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργάσεται. τοσαῦτα δὲ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας δὲ κάισαρ ὅτι τύτοις, τὸν μὲ ψευδαλέξανδρον δι' ὀκτὼ σώματος ἐγκατέταξε τοῖς ἐρέταις, τὴν ἀπατεῶνα δὲ, ἐκέλευσεν ἀπαρεθῆναι. μηλίοις δ', ἤρκεσεν ὀλίγιμον τὴν αἰοίας τὰ ἀπαλώματα. Κεφ. ια.

ΠΑρελαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, κὴ κῦ μήνυμα τὴν πάλαι διαφορῶν, ὐ μόνον ἰουδαίοις, ἀλλὰ κὴ σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, πρεσβευσαμένων ἑκατέρων καθ' αὐτὸ πρὸς κάισαρα, ἔτει τὴν ἀρχῆς ἐνάτῳ φυγαδεύεται εἰς βιενναν πόλιν τῆς γαλατίας αὐτὸς, ἡ ὐσία δ' αὐτὸ τοῖς κάισαρος θησαυροῖς ἐκατατάσσεται. πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν ὑπὸ τὴν κάισαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν στάχυς ἐννέα, πλήρεις καὶ μεγάλους, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δ' τοὺς μάντεις, κὴ τὴν χαλδαίων τινάς, ἐπυνθάνετο τί σημαίνειν δοκοῖεν, ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων, σίμων τὰς ἑαυτῶν τὸ ἦθος ἔφη. τοὺς μὲν στάχυς, ἐνιαυτοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, διὰ τὸ τὴν χώραν ἀροῦσιν ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν τὸν στάχυων ἀριθμὸν, ἐκ ποικίλας δὲ πραγμάτων μεταβολὰς ἠθροῦσθαι τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέλαος, μὴ πέντε ἡμέρας, ὅτε τὸ δίκαιον μετεκλήθη. ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμενος τὸ τὴν γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγατὴρ μὲν ἀρχελάου τοῦ παπαδοκῶν βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλεξάνδρου γενομένη τὸ πρῶτον, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, τοῦ δ' ἐξιμβλωθέντος, υἱὸς δ' ἡρώδου τὴν βασιλέως. ὑφ' ὃ καὶ ἁρπάσθη, καθάπερ προδεδηλώκαμεν. μὴ δὲ τὴν ἐκείνου θάνατον, συνῴκησεν ἰόβα τῷ βασιλεύοντι λιβύης, ἀπολυσάντος ἐπανελθεῖσαν αὐτὴν καὶ χηρεύσασαν ὧδε πως περὶ θεασάμενος ὁ ἐθνάρχης ἀρχέλαος, ὅτι τοσοῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε ὧδε χρῆμα τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ μυριάμμην ἀποπεμψάμενος ἐκείνῃ ἀγάγεται. ὧδε γνωρισθεὶς τίνων εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον τὸν ἀφίξεως χρόνον, ἔδοξεν ὅτις αὐτὰ τὴν ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. ἀπέχει μὲν ὁ κὺ λιβύῃ σοι γάμος, σὺ δὲ ἐμὲ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ὅτι τὴν ἐμὴν ἑστίαν αἰσχύνῃ ἀνδρὶ ξένῳ ἀνδρα, καὶ ταῦτα τὴν ἀδελφὸν ὦ θλιμμένη τὸν ἐμὸν ἠρημωμένον. πλὴν ἀφιόμαι τοῦ ὕβρεως, ἀπολήψομαι δέ σε κὴ μὴ θέλουσαν. τοῦτο δηλήσαμένη τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἐβίω. τὸν δὲ ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν ἀφελεσθείσης ὑπὸ τοῦ τὸν ἱππικὸν ὧδε ῥωμαίοις τάξεως κοσμοῦντος πέμπεται, μέχρι τοῦ πτύσειν λαβὼν παρὰ τοῦ καίσαρος ἐξουσίαν. Κεφ. ιβ.

ΕΠὶ τούτοις τὸν ἀνὴρ γαλιλαῖος ἰούδας ὄνομα εἰς ἀπόστασιν συνῆγε τοὺς ὑπηκόους, κακίζων, εἰ φόρους τε ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, κὴ μετὰ θεὸν οἵοισι θνητοὺς δεσπότας. λιὸ δὴ δεῖν, σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις ὁμοιοπαθὴς. ἔστι γὰρ ὧδε παρ' ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται, κὴ τοῦ μὲν, αἱρεσιῶται φαρισαῖοι, τοῦ δὲ σαδδουκαῖοι.

δικαῖοι. ζῆτον ᾗ ὁ δὴ κ᾽ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, ἐασηνοὶ καλεῖν), ἰουδαῖοι μὲ γ᾽ οὖς ὄντες, φιλάλληλοι ᾗ κ᾽ τ᾽ ἄλλων πλέον. ἔστοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀποστρέφονται, τ᾽ ᾗ ἐγκράτειαν, ℭ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνοι. κ᾽ γάμε μὲ ὑποψία παρ᾽ αὐτοῖς, ζοὺς δ᾽ ἀλλοζίοις παῖδας ἀναλαμβάνοντες ἀπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡγεῖν), ℭ ζοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν σπουδάσι. τ᾽ μὲν γάμον, ℭ τ᾽ ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν, ἐκ αἱρεσιώτας. ζοὺς ᾗ τ᾽ γυναικῶν ἀσελγείας φυλασσόμενοι, κ᾽ μηδεμίαν τηρεῖν πεπεισμένοι τ᾽ πρὸς ἕνα πίστιν, καταφρονηταὶ ᾗ πλούτου, ℭ θαυμάσιον παρ᾽ αὐτοῖς τὸ κοινωνικὸν, οὐδὲ ἔστιν οὗτος κτήσει τινὰ παρ᾽ αὐτοῖς ὑπερέχουσα. νόμος γὰρ ζοὺς εἰς τ᾽ αἵρεσιν εἰσιόντας δημοῦσθαι τῷ ταγματι τ᾽ οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδὲ ὑπερόχου πλούτου. ὅλῳ ᾗ ἐκάστου κτημάτων ἀναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν κτῆσιν εἶναι. κηλίδα ᾗ ὑπολαμβάουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλιφῆ τις ἄκων, σπήχεται τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, ἐν καλῷ τίθενται, λαμπρύνεσθαί τε ἅπαντος. χειροτονητοὶ ᾗ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταὶ, κ᾽ ἀδιαίρετοι πρὸς ἁπάντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. μία ᾗ ἐκ ἔστιν αὐτοῖς πόλις, ἀλλ᾽ ἐν ἑκάστῃ μετοικοῦσι πολλοὶ, ℭ τοῖς ἑτέρωθεν ἥκουσιν αἱρεταῖς, ἀναπέπταται τὰ παρ᾽ αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, κ᾽ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον. εἰσίασιν ὡς συνήθεσάτοις. διὸ ℭ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας, ὡδὲν μὲν ὅλως ἐπικομιζόμενοι. ἀλλ᾽ ᾗ ζοὺς λῃστὰς ἔνοπλοι. κηδεμόν ᾗ ἐν ἑκάστῃ πόλει τὸ ζάγματος ἐξαίρετος, τῶν ξένων ἀποδεικνυται. ζαμιῶν ἐσθῆτα, κ᾽ τὰ ὁπλιτήδεια. καταγολὴ ᾗ ℭ χρῆμα σώμαζος, ὅμοιον ζοῖς μὴ φόβῳ παιδαγωγουμένοις παισίν. ὅτε ᾗ ἐσθῆτας, ἢ ὅτε ὑποδήματα ἀμείβωσι, πρὶν ἢ ἀγεσαγῆναι τὸ πρότερον παρέχουσιν, ἢ ἀπαπτῆναι τῷ χρόνῳ. ὡδὲν ἐν ἀλλήλοις ὅτε ἀγοράζουσιν, ὅτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδοις ἕκαστος τὰ παρ᾽ αὐτοῦ, τὸ παρ᾽ ἐκείνου χρήσιμον ἀποκομίζεται, κ᾽ χωρὶς ᾗ τῆς ἀποδόσεως, ἀκώλυτος ἡ μετάληψις αὐτοῖς παρ᾽ ὧν ἂν ἐθελήσωσι. πρός γε μὲν τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς. πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται πρὶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν ὠχὰς ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀπατεῖλαι. μὴ ταῦτα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἴασιν, ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διαφίενται, κ᾽ μέχει πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι σωφρόνως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρεῖον. ζωσάμενοί τε σκεπάσμασι λινοῖς, ὕστας ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. ℭ μετὰ ταύτην τὴν ἁγνείαν, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἔνθα μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτρεπτὸν παρελθεῖν. αὐτοί τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος, παραγίνονται τὸ δεῖπνητήριον, κ᾽ καθισάντων μετ᾽ ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς, ἐν τάξει παρατίθησιν ἄρτους. ὁ ᾗ μάγειρος ἓν ἁγνὸν ἐξ ἑνὸς ἐδέσματος ἑκάστῳ παρατίθησι. προσκαθέζεται ᾗ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, κ᾽ γεύσασθαί τινα πρὶν τ᾽ δύχης ἀθέμιζον. ἀρισοποιησάμενος ἐπ᾽ εὐχεται πάλιν, ἀρχόμενοί τε, κ᾽ παυόμενοι, γερσὶν οὖν τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν τ᾽ ζροφῆς.

ducæi. tertium verò quod etiam probabilius habetur, Essæni olim, gens quidem Iudæi, verùm inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam verò seruare, neque cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem seruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præstare: legémque sibi dixerunt, vt qui disciplinam suam sectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, munditiis corpus absterget: quoniam squalorem decorem putant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibent quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc est quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta cæteráque vsui necessaria tueatur. Amictus autem cultúsque corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus par est. Nec verò vestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino cōscissis prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autē inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi sunt. Námque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædam voto celebrant, quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horā quintam studiosè fuerint operati, rursus in vnū congregantur: lintéisque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quò neminem alterius sectæ hominem spirare concessum est, ipsíque purificati, velut in sanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine vnum autem vasculū ex vno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quēquam fas est, nisi priùs Deo celebretur oratio. Post finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cùm incipiunt, & cùm desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, A in opere vsque ad vesperam versantur. Similitérque inde reuersi cœnant, considentibus etiam hospitibus, si quos forte interuenisse repererint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: eorúmque silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quódque apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cùm opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationē cohibent, fidem tuentur, paci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum C autem iusiurandum quasi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morbum remedia, stirpes medicæ, quámque vim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò suæ studiosis non statim cum eis vna collectio. sed per annum integrum extrinsecus cómoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum D est perizoma, & albam vestem tradentes. Cùm verò processu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamen in conuictū assumitur. Post ostensionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. E Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare institiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obesse: quin imò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maF ximè verò principibus. Neque enim absque voluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si verò ipse cæteris præsit, núquam se abusurum vi tibus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem sẽper diligere, & habere propositum cóuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam puram seruare ab iniustis compendiis: & neq; aliquid de mysteriis consectaneos celare, neq; proG fanis eorum quippiam publicare, etiam si intérata quispiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autē latrocinia, & conseruatum iré simul & dogmatis sui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmuniunt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunque morte consumitur.

ἐπ᾽ ἔργα μέχρι δείλης ἔπονται. δειπνήσαντες δ᾽ ὑποστρέψαντες ὁμοίως συγκαθέζονται τοῖς ξένοις, οἱ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὴν οἰκον, ἔτε θόρυβος μολύνει. τὰς δ᾽ λαλιὰς ἐν τάξει ἀλλήλοις ἐκδέχεσθαι ἀλλήλοις, ἢ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ τῆδ᾽ ἔνδον σιωπὴ καταφαίνεται. τέτο δ᾽ ἄιτιον, ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μερεῖσθαι παρ᾽ αὐτοῖς τροφὴν καὶ ποτὸν, μέχρι κόρου. τῆδ μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅπ μὴ τῆδ᾽ ὀπτηλεντῆδ᾽ προσαξάντων ἐνεργοῦσι. δύο δ᾽ ταῦτα παρ᾽ αὐτοῖς αὐτεξούσια, ὀλκουρία καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ᾽ αὐτοὺς ἀφιέναι, καὶ τροφὰς ἀποδυομένοις ὀρέγειν. τοῖς δ᾽ εἰς τοὺς συγγυεῖς μεταδόσεις, οὐκ ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τῆδ᾽ ὀπτεόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως φύλακες, εἰρήνης ὑφουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ᾽ αὐτῆδ᾽ ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δ᾽ ὀμνύειν αὐτοῖς φεύγεται, ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ. ἀπιστάζουσι δ᾽ ἐκτόπως περὶ τὰ τῆδ᾽ παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος, ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀνερευνῶνται. τοῖς δ᾽ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῆδ᾽, οὐ δύθις ἡ πάροδος, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι τὴν αὐτὴν ὑποτιθέντα διαιταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ περιζωμάτιον περίζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δ᾽ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῶ, προσεστι μᾶλλον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρωτέρων τῆδ᾽ πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. οὐδαλαμβάνεται δ᾽ εἰς τὰς συνδιώσεις οὐδέπω. μετὰ γὰρ τὴν τῆς καρτερείας δοκίμασιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται. καὶ φανεὶς ἄξιος, ἔτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται. πρὶν δ᾽ τῆς κοινῆς ἅψασθαι ἐδωδῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὀμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ὑπαγμάτος. μισήσειν δ᾽ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πίστὸν ἀεὶ παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δ᾽ τοῖς κρατοῦσιν. ἐὰν γὰρ δίχα θεὸς προκρίνεσθαι τινὶ τὸ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτε ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τινὶ πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. σωφρονεῖν χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἑτέρους αὐτῶν τι μυήσειν, κἂν μέχρι θανάτου τὶς βιάζηται. θεοῖς τοίνυν ὀμνύουσι μηδενὶ μὴν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι ληστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῆδ᾽ βιβλία, καὶ τὰ τῆδ᾽ ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ᾽ ἐπ᾽ ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τοῦ σώματος. ὁ δ᾽ ἐκπεσὼν, οἰκτίρῳ πολλάκις μόρῳ ἀναφθείρεται.

Τοῖς γὰρ

βίβλῳ δ' ὁρκοις ἐ τοῖς ἐθεσιν ἐνδεδεμένος, ἐδὲ τ' ἀλλοτ A
τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν. ποπαζῶν ἢ κ' λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενος, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὶ ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀνέλαβον, ἱκανὸν ὄντι τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὸ μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. ἐδεῖ δ' τὰς κρίσεις, ἀκριβέστατοι, ἐ δίκαιοι. ἐ δικάζουσι μὲν ἐν ἐλάττοσι τ' ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δ' ὀρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δ' μέγιστον παρ' αὐτοῖς μ' τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τῷ νομοθέτου, κἂν βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεται θανάτῳ, τοῖς δ' πρεσβυτέροις ὑπακούειν ἐ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τίθενται. δίκα γοιῦν συγκαθεζομένων ἐν αὐ λαλήσειέ τις ἀκόντων τῷ ἐνία. κ' τὸ πίνειν δ' εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται, κ' τ' ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφορώτερα ἰουδαίων ἀπαντῶν. ὑ μόνον δὲ τροφαὶ ἑαυτοῖς παρ' ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ δὶ πῦρ ἐναύσειν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' ὐδ' σκεύος τι μετακινῆσαι θαῤῥοῦσιν, ὐδ' ἀποπατεῖν. ταῖς δ' ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι. ἔστον γάρ ὄζι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσσάτοις, ἐ ἀφελαλύψαντες θαμάτιον ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ θεοῦ, παρέχουσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, κ' τοῦτο ποιοῦσι τοῖς ἐρημοτέροις τόποις σαλευόμενοι. καί περ δὴ φυσικῆς ὕσης τῆς τῷ σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον. διήρηται δ' κ' χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μέρεις τέσσαρας, κ' τοσοῦτον οἱ μεζονέστεροι τῷ προγενεστέρων ἐλαττοῦνται, ὡς τι εἰ φαύσειαν αὐτῷ ἐκείνοις ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλοις συμφερέντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς ἐπὶ πολλοὶ ἐπ' ἑκατὸν γοῦν ἔτη, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, κ' τὴν εὐταξίαν. καταφρονηταὶ δ' τῷ δεινῶν, κ' τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δ' θάνατον εἰ μετ' εὐκλείας προσοίσει, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. ἐπλεχθεῖ δ' αὐτῷ ἐν ἅπασι τοῖς ψυχαῖς, ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ γὰρ στρεβλούμενοι, κ' λυγιζόμενοι, καμόμενοί τε, κ' κλώμενοι, κ' διὰ πάντων ὁδὸν ἰόντες τῷ βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῷ ἀσεμνήτων, ὐδ' ἕτερόν τι ὑπομεῖναι παθεῖν, ἀλλ' ὐδὲ κολακεῦσαι ποτὲ τοὺς ἀγριζομένους, ἢ δακρύσαι. μειδιῶντες δ' ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, κ' κατειρωνευόμενοι τῷ τοὺς βασάνους παρασχόντων, εὔθυμοι τὰς ψυχὰς ἀφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. κ' γὰρ ἐρρῶσθαι παρ' αὐτοῖς ἦδη ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν ἐξ τὰ σώματα, κ' τὴν ὕλην ὐ μόνιμον αὐτοῖς. τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, ἐ συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τῶν λεπτοτάτου φοιτώσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἑλκυσθείσας τινὶ φυσικῇ καταπωμάσας. ἐπειδὰν δ' ἀπολύσῃ τῆς κ' σάρκα δεσμῆς, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, τότε χαίρειν κ' μετεώρους φέρεσθαι. ἐ τοῖς ἐ

Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorunque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quóque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quàm effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatã. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent edere nt, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus im-

plicati, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum sententias, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis sit reposita perfruitio: illic quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amœnet. Malis autem animabus procellosa loca & hybernadelegant, plena gemitibus exercendarum sine fine pœnarum. Videntur autem mihi secundum hanc ipsam intelligentiam Græci quoque fortibus suis, quos Heroas & semideos vocauerunt, beatorum insulas sequestrasse: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quondam commentati sunt, Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conseruatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æstimantes: quoniam etsi in huius vitæ spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittant, sacris videlicet libris, & variis sanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum frustratio consequatur. Est autem aliud etiam Essenorum collegium, cibos quidem & mores legésque similes cum prioribus habens, distans verò opinione de coniugio. Maximam siquidem vitæ hominum partem, successionem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur: quippe si in eandem velint omnes ire sententiam, defecturum confestim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipsi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia asciscunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt ostendant, quòd nuptias non voluptatis, sed liberorum causa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum inest amictus. Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Pharisæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuersa deputent: & quidem vel agere quæ iusta sunt, vel uegligere, secundùm maiorem partem esse in hominibus profitentur: adiuuare tamen in singulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam esse, transire autem in alia corpora solas bonorum, improborum verò interminabili supplicio cruciari. Sadducæi porrò, secundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inspectionémque constituunt. Aiunt autem electioni hominum vel

ἀγαθᾶς, ὁμοδοξοῦντες παρὰ ἑλλήνων, δοκοῦσαι τιλὶ ὑπὲρ εὐσεβείας Λακεδαιμονίοις καὶ Κρησὶ καὶ χώροις, οὕτι ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὑπὸ ἠπείρου πνεῖς ἀεὶ ζέφυρος, ὑπαπτόμενος ἀναψύχει. ταῖς δὲ φαύλαις, ζοφώδη, καὶ χειμέρια ἀφορίζονται μυχὸν, γέμοντα τιμωρίαις ἀδιαλείπτοις. δοκεῖν δέ μοι κατὰ τιλὶ αὐτιλὶ ἔννοιαν Ἕλλησι, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀπενεμήσαντο. τοῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῆ χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ τάνταλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, φράσαι μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπεσθαι εἰς ἀγαθοῦ μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἕπεσθαι εἰς ἀγαθοῦ μὲν κρατῆς, καὶ κακίας ἀποτροπιὰ. τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τιλὶ τελευτιλί. τῆ τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, προσδοκῶντας, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζιῶ, μετὰ τιλὶ θάλυσιν ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. τοῖδε μὲν οὖν ἐκλιποὶ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἄρρητον δίλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῆς ἐγκαθιστάντες. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεροῖς, καὶ ἁγνείαις, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδοτριβόμενοι σπανίως δ' ἔστιν ὅτε καὶ τὰς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐκείνων τάγμα, ὃ διαφέρει μὲν καὶ ἔθεσι καὶ νόμοις τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διαίτῃ δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ μάλιστα δὲ ἀποκόπτειν οἴονται τὸ βίου μέρος τιλὶ ἡδονιλί, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, συλλήβδην ἅπαν τὸ γένος τάχιστα δοκιμάζοντες μὲν τοὺς τετρὶα τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν τρεῖς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τοῦ δυνάσθαι τίκτειν, ἔστοργαν. ταῖς δὲ ἐγκύμοσιν οὐ διαλέγονται, ἐνδεικνύμενοι, τὸ μὴ διὰ ἡδονιλί, ἀλλὰ τέκνων χρείαν γαμεῖν. λουτρὰ δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομένοις σιδόνια, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν οἱ θρυλούμενοι. τοιαῦτα μὲν ἐθισταὶ τὰ τάγματος. δύο δὲ τῆς προτέρας, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τιλὶ πρώτιλι ἀπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ προστάττουσι πάντα. καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον δὴ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον, καὶ τιλὶ εἱμαρμένῃ. ψυχιλὴ δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τιλὶ τῆς ἀγαθῶν μόνιλι. τιλὶ δὲ τῆς φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τιλὶ μὲν εἱμαρμένῃ παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἐξω τοῦ δρᾶν τι κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῆ, τότε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ μὲν γνώμιλι ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρου προσπίπτειν. ψυχῆς τε τιλὶ θανατιλί, καὶ τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμᾶς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τιλὶ εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσπουδοῦντες. σαδδουκαῖοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι,

bonum, vel malum esse propositum: & secundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisæi quidem sociales: & qui studeant se mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter se feris moribus discrepantes,

ἤτε δημιξίαν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπιστεῖς ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν ἰουδαίοις φιλοσοφουμένων εἶχον εἰπεῖν.

A & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperimus: nunc ad inceptum reuertor.

Κεφάλαιον ιγ'.

Τῆς ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν, οἱ λοιποὶ, φίλιππός τε καὶ ἡρῴδης ὁ κληθεὶς ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. σαλώμη μὲν τελευτῆσα, ἰουλίᾳ τῇ τοῦ σεβαστοῦ γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ ἰάμνειαν, καὶ τοὺς ἐν φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πύθιον τὸν ἰουλίας ἱὸν τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὴν αὐγούστου τελευτὴν, ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. πρὸς δὲ μησὶν ἓξ καὶ ἡμέραις δυοῖν, διαμείναντες ἐν τῇ τετραρχίαις, ὅτε ἡρῴδης καὶ φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ ἰορδάνου πηγαῖς ἐν πανειάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, καὶ τὴν κάτω γαυλανιτικὴν, ἰουλιάδα. ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ γαλιλαίᾳ, τιβεριάδα. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, φερώνυμον ἰουλίας.

B

C

CAP. XIII. De Pilati regimine. Ant. lib. 18. cap. 5.

ARchelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: his quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Κεφάλαιον ιδ'.

Πεμφθεὶς δὲ εἰς ἰουδαίαν ὕστερος ὑπὸ τιβερίου πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καισαρείας εἰκόνας, σημαίας καλοῦσι. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστῳ θορύβῳ ἤγειρεν ἰουδαίων. οἵτε γὰρ ἐγγὺς πρὸς τὸ ὄφιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δίκλινον τιθέσθαι. καὶ πρὸς τὴν ἀναίκτησιν τῶν κατὰ χώρας λαὸς συνέρρυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸ πιλάτου εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου τὴν ἱκεσίαν, πρωΐας καταπεσόντες ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δ' ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκρινεῖσθαι δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐκ συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς ἰουδαίους τοῖ; ὅπλοις. περισάσης δὲ ἐφεστώσης φάλαγγος, οἱ ἰουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πιλάτος δὲ κατακόψειν εἰπὼν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καισαρείας εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἐνδύει. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι κατασπεύσαντες, καὶ τοῖς αὐχέσιν ὡδὰ κλίναντες, ἑτοίμους εἰς αἵρεσιν σφᾶς ἐβόων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον παραβλωῦναι. ὑποθαυμάσας δὲ ὁ πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κελεύει. μετὰ δὲ ταῦτα, ταραχὴν ἑτέραν κινεῖ, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλοῦσι δὲ κορβωνᾶν, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τεσσαράκοντα σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τοῦ πιλάτου παρόντος εἰς ἱεροσόλυμα, προσιόντος τὸ βῆμα καταβάντος. ὁ δὲ, προῄδει γὰρ αὐτῶν τὸν θορυβον, καὶ τὸ πλῆθος τοὺς στρατιώτας ἀνόπλους ἐσθῆσιν ἰδιωτικῆς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας καὶ ξίφει μὴ χρήσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, συνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δ' οἱ ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῆς πληγῆς, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

XIV Ant. lib. 18. cap. 7.

Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cùm curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subitò etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem illico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque mansêre. Pòst autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cùm subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunstetterunt Iudæos: circundatâque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepítque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

XV

XVI

Ant. lib. 15. cap. 14.

XVII

CAP. III. De ſuperbia Caij, & Petronio præſide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè E ibuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinen- G

Ant. lib. 15. cap. 15.

tibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

A πρὸς ἢ τὴν συμφορὰν τῶν ἀνῃρημένων κατανηλωθὴ τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφάλαιον ιε'.

Κἂν τούτῳ κατήγορος ἡρώδου τοῦ τετράρχου τοῦτο Ἀγρίππας ὁ υἱὸς Ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ ἡρώδης ἀπέκτεινε, ὡδηγήνη πρὸς τιβέριον. τοῦ ἢ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μᾶλλον ὅτι ῥώμης, τοὺς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν γερμανικοῦ παῖδα γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἐστιῶν αὐτὸν, ζάτε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας ἀνατείνας φανερῶς, ἠύξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, ὑποθνήσκοντος τιβερίου. τοῦτο τὶς τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ δι' ἀγγέλου τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, εἴργνυσι τὸν ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰτίας εἶχεν ὅτι μείους ἐξ ὧν δεσμωτηρίῳ, μείζεις αὐτὸς ἐπολύτησεν ἡγεμονεύσας ἐτῶν δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ ἓξ ἡμέρας ὅτι μηνῶν ἕξ.

Κεφάλαιον ις'.

Ἀποδεχθεὶς ὁ γάϊος καῖσαρ, αὐτίκα τε τὸν δεσμὸν τοῦ ἀγρίππου, καὶ τὴν φιλίππου τετραρχίας, τεθνηκει γὰρ οὗτος, καθίστησι βασιλέα. παραγενόμενος ὁ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς ἡρώδου τοῦ τετράρχου διηγείρεν ἐπιθυμίας. ἐπῆρε ὁ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡρωδιὰς ἡ γυνὴ, κατονειδίζουσα τὴν ἀργίαν, καὶ φαμένη ὡδὶ τὸ μὴ βούλεσθαι πλεῖν ὅτι καίσαρα, σχεδὸν δεῖσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ ἀγρίππαν ἐξ ἰδιώτου βασιλέα ἐποίησεν, ὅπου γε αὐ ἐκεῖνον θαυμάσειεν ἂν τετράρχου. τούτοις ἀναπεισθεὶς ἡρώδης, ἦκε πρὸς γάϊον, ὑφ' οὗ τὴν πλεονεξίας ἐπιτιμᾶται φυγὴν εἰς ἰσπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τοῦ ἐκείνου προσέθηκε γάϊος. ὁ ἡρώδης μὲν, ἐν ἰσπανίᾳ συμφορήσας αὐτῷ καὶ τὴν γυναῖκα τελευτᾷ.

Κεφάλαιον ιζ'.

Γάϊος ὁ καῖσαρ ὅτι τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὡς τε θεὸν μὲν αὐτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῶν τε ἀγλυκεστάτων ἀνδρῶν ἀνοσιουργῆσαι τὰ παῖδα. ἐκτεῖναι ὁ τοῦ ἀσέβειαν, ὁ ὅτι ἰουδαίους. προσῆκον μὲν σπαπᾶς ὅτι ἱεροσολύμων ἐπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς αὐθεαίτας αὐτῷ, προσάξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τοὺς τε κωλύοντας ἀπελεῖν, ὁ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. θεῷ ὁ ἄρα τῷ προσαγμάτων ἔμελλε. καὶ προῆκον μὲν σὺν τοῖσδε τοῖς σώμασι καὶ πολλοῖς ἐκ τῶν συείας συμμάχοις, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τῶν ἀντιοχείας. ἰουδαίων ὁ, οἱ μὲν ἠπίστουν ἔτι τὸ τὸ πολέμου φήμαις, οἱ ὁ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχανίᾳ πρὸς τὸ ἄμυναν. ταχὺ ὁ ἐχώρει δι' ἁπάντων τὸ δέος. ἤδη γὰρ ὕστης εἰς τὴν πτολεμαΐδα τῆς σπαπᾶς, πρόσεσι δ' ἡ πόλις αὕτη τῶν γαλιλαίας ὡδήλιος καὶ τὸ μέγα πεδίον ἐκπεσμήν. περιέχεται ὁ ὄρεσιν, ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ἀπὸ σταδίων ἑξήκοντα, τῆς τῆς γαλιλαίας. ἀπὸ ὁ τῶν μεσημβρινῶν, τῆς καρμήλῳ διέχοντι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῆς δ' ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἄρκτον ὁ καλοῦσι κλίμακα τυείων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δ' σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τῆς δ' ἄστεως ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλεος ποταμὸς παραῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖον ὄζιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτῷ

τόπον

τόπον ἐκβεντάπηχυν θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ἐστι, καὶ κοῖλος, ἀναδίδωσι δὲ τὴν ψαλίνην ψάμμον, ἣν ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα φορτία, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, καταφερόντων μὲν ὥσπερ ὑπίπτουσι τότε τῷ ἀέρι μῶν εἰς αὐτὸ, τὴν ἔξωθεν ἀργὴν ψάμμον, τὸ δὲ μεταλλον πᾶσαν ῥᾳδίως μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τὴν ἐπιχυθεῖσαν ὕαλον ἐν τῷ τόπου πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκῆ. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, τοιαύτην εἴληφε φύσιν. Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς, τὴν μὲν σφραγῖδα, καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ἐν Πτολεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν Τιβεριάδα, τήν τε ῥωμαίων διέξεισι δύναμιν, καὶ τὰς Καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπέφηνεν ἀγνώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀπιτιᾶσθαι πρὸς τοῦτο, σχεδὸν ἀφισταμένων ἤδη καὶ μετ' ὕβρεως. τῷ δὲ τὸν νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτεταμένῳ, καὶ ὡς οὐδὲ θεοῦ τὸ δίκτηλον, ἐχ ὅπως ἀνδρὸς, ἐν κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν οἰκίᾳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἶη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὲν καμοὶ φυλακτέος ὁ τοῦμοῦ δεσπότου νόμος ἔφη. ἐξυβρὰς γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, ἀπολεῖται δικαίως. πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, ἃ ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ὑπάσομαι. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ τοῦ νόμου πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν. καταστείλας ὁ πετρώνιος αὐτῶν τὴν βολὴν, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα Καίσαρι; καὶ Ἰουδαῖοι, πρὸ μὲν Καίσαρος, καὶ τοῦ δήμου τῶν ῥωμαίων, δίς τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δέ βούλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ Ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ὅπ τούτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσῆλθε τὸν πετρώνιον, τῆς τε ὑπερβαλούσης θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμου φιλοψυχίας. καὶ τότε μὲ ἀπρακτοι διελύθησαν. ἡ δὲ ἐξῆς, ἀθροίσας τε τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέξων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβάλλετο. τὸ μὲν τοι πλέον δικαιοῦσθαι, τήν τε ῥωμαίων ὑπανατεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τοὺς ἰδίους θυμοὺς, τήν τε ἰδίαν πρὸς τούτοις ἀπάγχειν. πρὸς δὲ μηδεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώρα καὶ τὴν χώραν κινδυνεύουσαν ἄπορον μεῖναι, καὶ γὰρ ὥραν ἀπόρου πεντήκοντα ἡμέρας ἀργὰς διέτριβεν αὐτῶν τὰ πλήθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς ἐν κινδυνευτέον ἐμοῖ μᾶλλον εἰπὼν; ἢ γὰρ τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος

centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quàm cùm exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos dæos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moréſque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſpondetunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratióque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritímque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ conuocatis omnibus ait ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante

placabo Cæsarem, ac vobiscum saluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit, exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quòd tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum viris etiam prouinciam esse perdendã. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodicè, comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij autem exitium C. Cæsaris nunciantes, prosperè nauigauerunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quàm illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

πείσας καίσαρα, σωθήσομαι μεθ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παροξυνθέντος, ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως δαπανῶσι τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν, διέφηκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον αὐτῷ. καὶ ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, ἔνθεν δὴ θᾶττον ἐπέστελλε καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἱκετείας, ὅτι τε εἰ μὴ βέλοιτο τοῖς ἀνδράσι καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, καὶ παρεῖναι τὸ θεῖον ἄγαλμα. πάντας τὴν ὀλιγωρίας ἐσφόδρα μετεῖναι φαῖος ἀντέγραψεν, ἀπλῶν πεζῶν δισμύριων θανάτον, ὅτι τῷ θεοσεβεστάτων αὐτοῦ βουλῆς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοῖς μὲν τούτων γραμματοφόροις συνέβη χειμασθῆναι ἑξῆς μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν ἢ γαῖου θάνατον ἄλλοι καταγέλλοντες διέλυσεν. ἔφθη γοῦν τὰς περὶ τούτου λαβεῖν πεζώνιος ὀλιγωρίας, ἐπὰ ἡ εἴκοσιν ἡμέρας, ἢ τὰς καθ' ἑαυτόν.

CAP. XVIII. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte. *Ant. lib. 19. cap. 3.*

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis, vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa aduenire: quem cùm & senatus in concilium, in castra Claudius euocasset, vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res poscerent, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum pertexit: quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primò quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiosa desereret, imò tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis fore, quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non, vt aliquis tyrannus, sed vt princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cùm detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci, vt eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se inituru esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum pernicaciam, patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educes gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & cõcurrere aduersus propinquos nostros

Κεφαλ. ιη.

ΓΑΐου ἢ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ἑπτὰ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐν ῥώμῃ στρατευμάτων εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ ἢ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῶν ὑπάτων, σεντίου σατορνίνου, καὶ πομπωνίου σεκουώνδου, τρισὶ ταῖς συμμαχούσαις σπείραις δορυφόρησα φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἠθροίσθη, καὶ δῆλα τῶν ὠμοτήτων τοῦ γαΐου, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασπόνδους γὰρ διὰ ἀριστοκρατίας, ὥσπερ οὐ πάλαι διῳκεῖτο τὰ ἀρχαῖα, ἢ κρίνειν ψῆφον τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. συνέβη ἢ τηνικαῦτα τοῦσπισθημάντα τὴν ἀγρίππαν, τῷ τε σύγκλητον καλέσαι εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως θεὸς ἀ δέοι, χρήσιμος αὐτῷ γένοιτο. κἀκεῖνος σωισθὼν τὴν ἡδὴ τῇ δυνάμει καίσαρα, θεὸς κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ ἢ αὐτὸν προσβουλεύει θεὸς τῷ συγκλήτῳ ἀναπέμπει, δηλοῦντα τῷ αὐτοῦ θεραίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἁρπαγείη, καὶ ὅτι τῶν ἐκείνων ἀπιδὴν ἐγκαλιπεῖν δίκαιον, ἔτε ἀσφαλὲς τὴν αὐτοῦ τύχῃ κείνοι. καὶ δὴ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, δικινδυνον ἦν. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τῷ ἀρχῇ, ὥσπερ ἀγαθὸς θεοστάτης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς θεοσηρείας, τῷ ἢ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βελῇ, πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ θεοκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας· ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, καὶ στρατῷ, καὶ γνώμαις ἀγαθαῖς πεποιθῦα, δουλείαν ἑκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ὦδε τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι θεοσεβῶν μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσειν δ' ἄκων, θεοῖς οἷς ἤκιστα βέλοιτο. δεῖν μὲν τοι θεοαποδειχθῆναι τοῦ πολέμου χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον δῆλα τῶν αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλων φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη παρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῶν μετ' τοῦ συγκλήτου στρατιωτῶν τις, ἀνασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συστρατῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῶν μετ' κλαυδίου

συγ-

συγχύσεως ὁρμᾶν; ἔχοντες μὴ αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφθῆναι δυνάμενον, τοσαῦτα ἂν δίκαια πρὸς ἅπαντας ἔχοιμεν, ὅσα μὴ πλήρη ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς πᾶσι τοῖς στρατιώταις ἑπόμενος. οἱ δὲ δυσπραξίαν ἀπαραίτητον μὲν πρὸς τὸ παρὸν οὐκ ἐποιοῦντο, ἀσφαλῆ δὲ οὐδὲ ἐκείνην ἐνόμιζον. ὥστε ἐπὶ τοῖς τείχεσι γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τῇ τύχῃ. καὶ συνέβη κινδυνεῦσαι τοῖς προάγουσιν, πρὶν γνῶναι τὴν ὁρμὴν τοῦ στρατιωτικοῦ κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν ἀγρίππας αὐτῷ, τὸ κινδύνευμα τῆς προόδου ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχοι τὴν ὁρμὴν τῶν ὅπλων τοὺς δυσπραξίας λελυσηκότων, ἀπολέσας δι' οὓς τὸ κρατεῖν ὅπλοις προσῆκον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τοῦ στρατιωτικοῦ, προσδέχεταί τε τὴν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔξεισι σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. ἐπὶ τὸν ἀγρίππαν δ' ἐνθέως ἐπῆρτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προσιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτην καὶ αὐρανίτην, χωρὶς ὃ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τῇ λυσανίου καλουμένῃ. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, διαγράμματι τῇ δωρεᾶ ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσι δὲ προσέταξεν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τῇ δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται δὲ αὐτὸς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ὢν βερενίκης συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

A Claudium secutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt, ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris stric-
B tis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosiùs adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fierétque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus do-
C nat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleretopus, decessit in Cæsarea. Regnauit autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam. qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Bereniciamum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Ant. lib. 19. cap. 5.

Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

Κεφάλαιον ιθ'.

ΤΑχέως δ' ὡς αὖ ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτος ἀγείππα προσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς ἐκ εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. τηλικοῦτον δὲ προβάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον αὖ τελεσθὲν, ἀνεύρυτον τὴν ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν καισαρείᾳ, βασιλεύσας μὲν ἔτη ἑπτά, προτερον δὲ τῆς τετραρχιῶν τετσὶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηνιάσαντος, καταλείπει δὲ θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγεννημένας, βερενίκην, μυριάμμην, δρούσιλλαν. ὧν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, ὃ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ὁπίτερον πέμπει πούπιον φάδον, ἔπειτα τιβέριον ἀλέξανδρον, οἳ μηδὲν ὠφελκινοῦντες τῆς πατρίου ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μεθ' οὗτον καὶ ὁ βασιλεύων ἐκ χαλκίδος ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας μυριάμμης ἀριστόβουλον. τεθνήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ἔτοι μὲν ἦσαν ὡς προεῖπον, ἀριστοβούλου τοῦ ἡρῴδου παῖδες. ἀριστόβουλος δὲ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μυριάμμης ἡρῴδῃ γεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ὁ δὲ ἀλεξάνδρου γυνὴ, τοῦ μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε. μεθ' ὃν τὸν ἡρῴδου τελευτῶν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θείου, τὴν ἀγρίππα. τοῦ δὲ ἄλλης ἐπαρχίας ἀρξάσης τοῦ ὁπιτέρου ὑπὸ ἀλεξάνδρου κόμανος, ἐφ' ᾧ θόρυβοί τε ἦρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν ἰουδαίων ἐγένετο.

E Claudium regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Bereniciamum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

CAP. XX. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethorō quippe, per viam publicam, Stephanus quidam seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legíque eius intulisset, non relinqueret impunitum. Adhæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Gæman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cumanus verò his negotiis, quæ habebat in manibus postponens illorū petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine vllo

Κεφάλαιον κ'.

Συνελήλυθότος γὰρ τοῦ πλήθους ὅτι τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τῶν ῥωμαϊκῶν σπείρας ὑπὲρ τὸ ἱερὸν στᾶσαι ἐφεστώσης (ἔνοπλοι γὰρ ἀεὶ τὰς ἑορτὰς ὑπεφυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνθεσιμβρύον) εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἀπασυράμενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ καταικίσας ἀσχημόνως, προσαπέστρεψε τοῖς ἰουδαίοις τὰ ἕδρα, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπιτεθέγξατο. πρὸς τοῦτο πᾶν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ καταβοῶν τὸν κύμανον, κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ τῶν νέων τῶν νεωτερισμὸν καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐκ τῶν ἐθνους, ἐχώρουν ὅτι μάχιμοι, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. ὁ κύμανος δείσας μὴ τὸ λαὸν παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπεται. τῶν δὲ τὰς ὁδοὺς ὑπερκειμένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ ζαπέντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ περὶ τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὥς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συνξιβέντας, ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἀποθανεῖν. ἐγένετο δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνος δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει δὲ ταύτην συμφορὰν ληστρικὸς ἄλλος θόρυβος. καὶ γὰρ τὴν βασιλικὴν δημοσίαν ὁδὸν, στρατιά τινος δέλτα κομισαμένων ὑποσκιὰν κομιζομένην, διήρπασαν λῃσταὶ προσπεσόντες. κύμανος δὲ πεμψάμενος, τοὺς ἐκ τῆς πλησίον κωμῆς δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀναγεῖν πρὸς αὐτὸν, ὑπειπὼν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιώτης τις, βύρων ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέῤῥηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγείσης συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς καισάρειαν ὅτι κύμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸ ἔθνος εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ἐξευβεισαντα μὴ περιϊδεῖν ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, ἐδεδοίκει γὰρ ἀπαμήσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας συνιδών, πέμπει τε τὸν στρατιώτην, καὶ δεσμῶν τῶν ἀπομένων ἀπαχθῆναι τοὺς ὅτι θανάτῳ κελεύει. καὶ ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρησαν. αὖθις δὲ γαλιλαίων, καὶ σαμαρέων γίνεται συμβολή.

Κεφάλαιον κα.

Κατὰ γὰρ τὴν γωμὰν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὅτι τὴν ἑορτὴν, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο, πλεῖστοι μὲν ἐκ τῆς γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κύμανον, ἰκετεύσαντες, ὡς ἀπήκεσε πάθος εἰς τὴν γαλιλαίαν δραδῆναι, πιμπρήσαντας τοὺς ἀγροὺς τῆς φυγῆς. μόνως γὰρ ἂν οὕτως δραληθεῖαν πρὸς πόλεμον τὸ πλῆθος. κύμανος μὲν οὖν ἐν δευτέρῳ τοῖς ἐκείνων ἱκεσίας τὸν χεροὶ πρεσβευτῶν θέμενος, ἀπρόσκτους, ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς πεφοβημένους, τὰ πλήθη συνετάραξε, καὶ τὸν ἑορτὴν ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἀσκευάτητοι. καὶ μηδενὶ τῷ ἀρ-

Κεφάλαιον κα.

Κατὰ γὰρ τὴν γωμὰν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὅτι τὴν ἑορτὴν, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο, πλεῖστοι μὲν ἐκ τῆς γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κύμανον, ἰκετεύσαντες, ὡς ἀπήκεσε πάθος εἰς τὴν γαλιλαίαν δραδῆναι, πιμπρήσαντας τοὺς ἀγροὺς τῆς φυγῆς. μόνως γὰρ ἂν οὕτως δραληθεῖαν πρὸς πόλεμον τὸ πλῆθος. κύμανος μὲν οὖν ἐν δευτέρῳ τοῖς ἐκείνων ἱκεσίας τὸν χεροὶ πρεσβευτῶν θέμενος, ἀπρόσκτους, ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς πεφοβημένους, τὰ πλήθη συνετάραξε, καὶ τὸν ἑορτὴν ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἀσκευάτητοι. καὶ μηδενὶ τῷ ἀρ-

τῷ ἀρχόντων κατέχοντι πειθόμενοι. τῶ ληστρικοῦ ἢ αὐτῷ Ϲασιώδους, δεινάμου τὸς υἱὸς ἐλεάζαρος Ϲ ἀλέξανδρος ἦρχον, οἳ τοῖς ὁμόροις τῆς ἀκραβατινῆς ϛπαρχίας ϖροσπεσόντες, αὐτούς τε αὐτῶν μηδεμιᾶς ἡλικίας φειδὼ ποιούμενοι, Ϲ τὰς κώμας ἀνεπίμπρασαν. κούμανος ἢ ἀναλαβὼν ἀπὸ τ' ἡγεμονείας μίαν ἵλην ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει τοῖς πορθουμένοις, καὶ τῷ ϖῆλει τὸν ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲ συνέλαβε, πλείονας ἢ ἀπέκτεινε. ϖρὸς ἢ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῷ πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῷ ἱεροσολύμων ϵπιβραμόντες σάκκοις ἀμφιεχόμενοι, καὶ τέφραν τῷ κεφαλῶν καταχέοντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, Ϲ μὴ δῆϑ' ἅπερ εἰς σαμαρεῖς ἄμυναν, ὅτι ἱεροσόλυμα ῥωμαίοις ϖαρέξουσιν. ἐλεήσαι ἢ τ' ϖατρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε Ϲ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ϵπιθήκαν γαλιλαίου ϖαπολέσθαι. τούτοις πειθέντες οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν. ἐτεάποντο ἢ πολλοὶ ϖρὸς ληϛείαν δῆϑ' ἑτέραν ἄδειαν. καὶ μετὰ πᾶσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῷ θρασυτέρων ἐπανασάσεις. καὶ τῷ σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, ϖρὸς νεμίδιον κυαδράτον, ὃς ἐπὶ ἡγεμονίας τῆς συρίας, εἰς τύχην ϖαραγενόμενος, δίκην τινὰ ϖαρὰ τῷ πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. ϖαρόντες ἢ καὶ οἱ γνώριμοι τῷ ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου, καϑάρξας μὲν ἔλεγον τῆς ϖρώτης σαμαρεῖς δῆϑ' ὃν φόνον, ἅπαν ἢ τῷ ὑποβεβηκότων κούμανον γεγονέναι, μὴ ϑελήσαντα τοὺς αὐθέντας τὸ σφαγίου ἐπεξελθεῖν. κουαδράτος ἢ τότε μὲν ἑκατέρους ὑϖερτίθεται φήσας, ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους ϖαραγένηται, διερευνήσειν ἕκαστα. αὖθις ἢ ϖορευϑεὶς εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑϖὸ κουμάνου ζωγρηθέντας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖϑεν τε εἰς λύδδαν ϖαραγένηται πόλιν, δίκην ἐποιήσατο τῷ σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῷ ἰουδαίων, οἷς ἐπέπυστο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο ἢ ἑτέρους τῷ δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἰωνάθην, καὶ ἀνανίαν, τούτε τούτου παῖδα ἄνανον, καί τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀνέπεμψεν ὅτι καίσαρα, ὁμοίως ἢ καὶ σαμαρέων τοὺς ὀνησικάκους. παρήγγειλε ἢ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλευσε τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ὅτι ῥώμης, δώσοντας κλαυδίῳ λόγον ὑϖὲρ τῷ γεγονυμένων. ταῦτα δ' ϖραξάμενος ἀπὸ λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, Ϲ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῷ ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανῆει. κατὰ ἢ τὴν ῥώμην καῖσαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρὼν δὲ καὶ ἀγείπατος ἐνδύμως ὑϖαγωνιζόμενος ἰουδαίων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῷ δυνατῷ παρέσαντο, σαμαρέων μὲν καταγνοὺς, ξεῖς ἀπολεῖν ϖροστάξε τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον δὲ φυγαδεῦσαι, κέλευσε ἢ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς ἱεροσόλυμα, ϖαραδοθῆναι ἰουδαίοις ϖρὸς αἰτίαν ἐκδόσεως, καὶ ϖερισυρέντα τὴν πόλιν, ἔϖειτα τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι. μὴ ταῦτα ἰουδαίας μὲν ὅπλοπον, φήλικα τὸν πάλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπει,

duce, nec quicquam principum suorum retinenti acquiescentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiscuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebastenorum, vt auxilio his qui vastabantur esset: sicque eorum multos, qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vastandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aspersis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hierosolymæ perniciem Romanos commouerent: misererentur autem patriæ suæ atque templi, filiorumque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in discrimen adducerent, neque ob vnius Galilæi vindictam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudæi, à negotio recesserunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant: sicut ferè solet insolentia crescere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant postulantes. Præsto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secutarum præbuisse Cumanum, qui inter principia autores cædis noluisset vlcisci. Tunc Quadratus vtramque partem interim distulit, dicens se cùm ad ipsas regiones venisset, diligenter singula inquisiturum: deinceps verò progressus Cæsaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem sustulit. Inde cùm Lyddam venisset, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúsque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter autem & Samaritarum nobilissimos quosque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione gesserant. His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuitatem azymorum celebrantem sine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorũ causam magna contentione defendens: siquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam cõuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionũ opera scenámque peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

CAP. XXII. De tumultibus in Iudæa sub Felice. *Ant. lib. 20. cap. 12.*

COnuertar autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die clato & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tãta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Contra quos

τε γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ περαίας. ἐπὶ δὲ τὸν χαλκίδος, ἀγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τε φιλίππου γαυλανίτιν τε ἀρχίαν. αὕτη δὲ ἦν βαταναία καὶ τραχωνίτις καὶ γαυλανίτις. προσέθηκε δὲ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν ἀβιληνὴν ἐπαρχίαν. αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι δέκα καὶ τρισὶ καὶ δέκα, μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τὴν ἀρχῆς διάδοχον, ὃν τῆς ἀγριππίνης τὴν γυναικὸς ἀπάτῃς, ὑπὸ κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον βρεττανικὸν ἐκ μεσσαλίνης τῆς πρώτης γυναικός, καὶ ὀκταυίαν θυγατέρα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ζευχθεῖσαν νέρωνι. γεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ πεπίνης ἀντωνία.

Κεφάλαιον κβ'.

ΟΣα μὲν ἐν νέρωνι δι' ὑπερβολὴν δυναμένης τε καὶ πλούτου ἀνδραφόνησας ἐξύβρισεν εἰς τὸ τύχης, ἢ τίνα τρόπον τόν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγραφέας ἀτοὺς μετήνεγκε τὴν ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνάς, καὶ θέατρον, ἐπιδεὴς δὲ ὄχλου πᾶσιν ὀφθαλείψω. ἐρῶ μαι δὲ τὰ ἰουδαίοις καθ' αὐτὸν γενόμενα. τὴν μὲν ἐν μικρᾷ ἀρμενίαν, δίδωσι μὲν βασιλεῦσιν ἀριστοβούλῳ τῷ ἡρῴδε. τῇ δὲ ἀγρίππα βασιλείᾳ, τέσσαρας πόλεις προσέθησι σὺν τοῖς ἐπαρχίαις, ἄβιλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα καὶ τὴν περαίαν, ταριχαίας δὲ καὶ τιβεριάδα τῆς γαλιλαίας. εἰς δὲ τὰ λοιπὰ ἰουδαίων, φήλικα κατέστησεν ὀπίσσω. ἔδωκε δὲ ἀρχιλῃστεύοντα ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὰ χώραν δηώσαμενον, καὶ πολλοὺς τῶν σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀνέπεμψεν εἰς ῥώμην. τὸν δὲ ἀναστατωθέντων ὑπ' αὐτοῦ ληστῶν, καὶ τὴν ὁπὶ κοινωνίᾳ φωραθέντων οἷς ἐκόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν.

Κεφάλαιον κγ'.

ΚΑθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος ληστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς, μισγόμενοι τῷ πλήθει, καὶ τὰ ἐσθήσεσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἐνύσσον τοὺς διαφόρους, ἐπεὶ πεσόντων, μέγας ἐγίνοντο τοῖς ἐπαγανακτοῦσιν οἱ περφονεύοντες, διὸ καὶ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. πρῶτος μὲν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀνῃρέθη. μεθ' ὃν καθ' ἡμέραν ἀπηγοῦντο πολλοί, καὶ τὴν συμφορῶν ὀφόβος ἦν χαλεπώτερος, ἐκάστῳ καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τὸν θάνατον προσδεχομένῳ. προσκοπεῖντο δὲ πόρρωθεν τοὺς διαφόρους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις προσῆσαν ἔτι πίστις ἦν, ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑπονοίαις, καὶ τὴν φυλακὰς ἀνῄρουν. τούτων τὴν ὀπιθυλούντων τὸ τάχος ἦν, καὶ τὸ λαθεῖν ἡ τέχνη. σωρεὺς δὲ πρὸς τούτοις ἕτερος πονηρῶν, χείρους μὲν καθαρώτερον, τὴν γνώμας δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἦττον τὴν σφαγέων, τὴν δυναμένην τὸ πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ἀπατεῶνες, προσχήματι θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, δαίμονᾶν τὸ πλῆθος ἀνέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τὸ θεὸν δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὑπὲρ τούτοις

ὁ φῆλιξ

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀπὸ τοιαύτης εἰς καταβολὴν πέμψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε. μείζονι δὲ τούτης πληγῇ ἰουδαίους ἐκάκωσεν, ὁ αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης. ὡδηγούμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν, ἄνθρωπος γόης, καὶ προῤῥήξεσιν ὅπλοις ἀπιθεὶς αὐτῷ, περὶ τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἀπατηθέντων. θηριωδῶν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεισπεσοῦσι δορυφόροις. φθάσει δ' αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν φῆλιξ, ὑπαντιάσας μετὰ τῶν ῥωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὡς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρῆναι δὲ πλείους τῶν σὺν αὐτῷ, τοὺς δὲ λοιποὺς πλῆθος σκεδασθὲν ὅπη τὴν αὐτῷ, ἕκαστον διαλαθεῖν. κατεσαλευμένων δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλέγμαινεν. οἱ γὰρ γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ὑπόστασιν ἐπῆγον, καὶ θεοῦ ἐλευθερίαν παρεκελεύοντο, θάνατον ὑπομένοντες τοῖς πειθαρχεῖν τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ θεοῦ βίαν ἀφαιρεθήσεσθαι λέγοντες, τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν θεραπευομένους. μειζόμενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν καὶ λόχους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀνῄρουν, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὡς τε τῆς ὑπονοίας αὐτῷ, πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ δὴ μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀπερρίπιζετο. ἑτέρα δ' ἐπαναστὰσις ἐπὶ καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων ἰουδαίων τοῖς ἐν αὐτῇ σύροις σασιασάντων. οἱ μὲν γὰρ ἔξιον, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, ἰουδαίων γεγονέναι τὸν κτίσαντα αὐτῆς λέγοντες, ὃν δ' ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δ' ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν ὁμολογοῦσιν ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πόλιν ἑλλήνων φάσαν. ἐὰν γὰρ ἀνδριάντας καὶ ναοὺς ἐν καθιδρύσαι, ἰουδαίοις αὐτὴν ἀνατιθέντα. διὰ ταῦτα μὲν ἠμφισβήτουν ἑκάτεροι. ἐπῆει δὲ αὐτοῖς τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι παρ' ἀμφοῖν ἐπεπήδων ὅπλοις μάχην. ἦν γὰρ ἰουδαίων οἱ γεραιοὶ τοῖς ἰδίοις στάσιασαι κατέχειν, οἷοί τε ἦσαν, καὶ τοῖς ἕλλησιν αἶσχος ἐδόκει ἰουδαίων ἐλαττοῦσθαι. ἐπεῖχον δ' οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ. τὸ δ' ἑλληνικὸν τῇ θρασύτητι τῆς στρατιωτικῆς ἀμυνῆς. τὸ δὲ πλέον ῥωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ συρίας ἦν κατειλεγμένων, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φρονεῖν ἦν ἀναστέλλειν τὴν ταραχὴν, καὶ τοῖς μαχιμωτέροις ἑκατέρωθεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐπόλαζον μάστιξι καὶ δεσμοῖς. ἐκ μὲν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον παρῳξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. νικῶντας δέ ποτε τοὺς ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ φῆλιξ, μὴ ἀπειλῆς ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομένων, ὑπερπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνοὺς, ὧν διαρπαγῆναι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μηνύσης δὲ τῆς στάσεως, ὁπλίζας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρίμους, ἔστειλε πρέσβεις ὅπη νέρωνα, διαλεξομένους περὶ τῶν δικαίων.

Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atq; pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Aduenies quippe in prouinciam, magnus cùm esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsóque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vrebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis verò his etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auferrent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eósque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingraueiscebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ prosiliebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum vitibus. Græci verò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos,

Am. lib. 20. cap. 12.

Κεφάλαιον κδ'.

Διαδεξάμενος ὁ Φῆστος τούτου τὴν ἐπιτροπὴν φῦλον, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπεξῆει. τοὺς γοῦν ληστὰς συνέλαβε τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν ἅμα ὀλίγους. ἀλλ' οὐχ ὁ κατ' Φῆστον Ἄλβινος τὸν αὐτὸν ζόπον ἐξηνύσατο τῶν πραγμάτων. ἦν γάρ τις καὶ τοῦ λοιποῦ πανουργίας ἰδέαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἐκλαπὼν καὶ διαρπάζων τὰ ἑκάστων οὐσίας, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ ληστείας δεδεμένους ὑπὸ δ' παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῶν πρώτων ὑπάτων, ἀπέλυτε τοῖς συγγενέσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δούς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πτωχὸς ἐγκατελείπετο. τινικαῦτα καὶ τῆς νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν Ἄλβῖνον περιελάμβανον, ὥστε τὸ στασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἀδειαν. τὸ δημοτικὸν δὲ τὸ μὴ χαίρειν ἡσυχίᾳ πρὸς τοὺς Ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τῶν πονηρῶν, ἴδιον σῖφος ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος περιεῖχεν ἐν τῷ λόχῳ. τοῖς δορυφόροις δὲ, πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετοίκων κατεχέητο. συνέβαινε δὲ, τοὺς μὲν ἀφορήτους ὑπὸ ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς δὲ πλησίας δὲ, δεῖν τὸ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὸ ἄξιον κολάσεως. καθόλου δὲ ἡ μὲν παῤῥησία πάντων ἐξεκέκοπτο, τυραννὶς δὲ ἦν πλειόνων, καὶ τὰ αἴτια τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν Ἄλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μὴ τοῦτον ἐλθὼν χείριος Φλῶρος, ἀγαθώτατον καὶ σύγκρισιν. ὁ μὲν γε λάθρα τὰ πολλὰ, καὶ μετ' ὑποστολῆς ἐκακούργησε. χείριος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος ἀδικίας ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ ὅπλα τιμωρίας κατακείτων πεμφθεὶς δῆμος, ὅτε ἁρπαγῆς τινὰ ζόπον, ὅτε αἰτίας παρέπεμπεν. ἦν δὲ ἐν τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις, ἀνανδρότατος. ὅτε μὲν πλείω τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχειν, ὅτε δὲ τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπενόησεν. ὧν τὸ μὲν κατ' αὐθέα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δ' ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους αὐθέους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐ σκήπτρον αὐτὸ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεναγῆ ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. ἀλλὰ γοῦν τὸ ἐκείνου πλεονέξιαν, πάσας ἐρημωθείσας συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πλησίων ἐθνῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος τὸν προεδιέπων τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ προσβαλέσθαί τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε καὶ τὸ φλῶρι. πανηγύριζον δὲ εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, πρόσεισι δ δῆμος ἐκ ἐλάττους τεσσαρακοσίων μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρα ἐκκρεμάσαι. ὁ δὲ παρὼν, καὶ τῶν κρεῖττω παριστὰς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅτε μὲν κέστιος τὸν ὁμιλοῦντα τὸ πλῆθος κατασείλας, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὰν φλῶρα καταπαύσειν μετεωίσειεν, ὑπέστρεψεν εἰς αὖ-

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XXIV. De præſidibus Iudææ Albino & Floro. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

VErùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille præterierit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque quires nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & temina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo ampliùs offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, egreſſus eſt

εἰς ἀντιόχειαν. προέπεμπε δ αὐτὸν μέχρι καισαρείας A
φλῶρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τοῖς ἐθνεσι συμπλέκων
ἐπορίζετο, ὡς μόνῳ συγκρύψειν τὰς αὐτοῦ παρανομίας ὑ-
πελάμβανεν, εἰρήνης μὲν ὄσης, κατηγόρους ἕξειν ὅτι
καισαρεῖς ἰουδαίους προσεδόκα. προσμαθυσάμενος δ
δοῦσαν αὐτῷ, τῷ μείζονι κακῷ προσαπόσειν τὸ ἔλεγ-
χον αὐτῷ ἀπὸ τῶν μειζόνων. ὁ μὲν οὖν ὡς ἀν ἀπορραγεὶη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμ-
φοράς. B

Κεφάλαιον κε'.

ΕΝ δὲ τούτῳ οἱ καισαρέων ἕλληνες, νικήσαντες
μὲν πάντα νέρωνι τὸ πόλεως ἄρχειν, τὰ δὲ κείσεως ἐ-
κόμισαν γράμματα, καὶ προσελάμβανε τὸ ἀρχεῖον ὁ πό-
λεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτα-
καιδεκάτῳ δὲ τοῦ ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μη-
νός. προῆλθε δὲ τὸ μέγεθος τῆς ἐξ αὐτῶν συμφορᾶς, ἀπ' ἀ-
ξίας ἔχε προφασιν. οἱ μὲν γὰρ καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συνα- C
γωγὴν ἔχοντες πλησίον χωρίον, ἔ δεσπότης ἦν τῆς ἕλλη-
νικαισαρεις, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπειράσαντο,
πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δ' ὑπερο-
ρῶν τὰς δεήσεις, πρὸς ὑπήρειαν ἔτι καὶ προσοικοδόμει
τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργασίᾳ κατασπαζόμενος,
σεμνῷ δ' οὐ κατὰ πάντα διαμαρτεῖν ἀπέλιπεν αὐ-
τοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προσπη-
δῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δ' οὗτος εἶρξε τῆς βίας D
φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, συν'
οἷς ὁ τελώνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον ἀργυρίου
ταλάντοις ὀκτώ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον
τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν,
ἔξεισι τῆς καισαρείας εἰς σεβαστηνῶν, καὶ καταλείπει τὴν
σπουδὴν αὐτοῦ ὕστερον, ὥσπερ ἄδειαν πεπραγὼς ἰουδαίοις
τοῦ μάχεσθαι. τῇ δ' ὑπισούσῃ ἡμέρᾳ ἑβδομάδος οὔσης.
τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, συ-
σκίσας τὰς καισαρεὺς διάφθαρα καταστρέψας, καὶ προσ-
ελθὼν εἰσοδον αὐτῷ θέμενος, ἐπέδυνε ὄρνεις. τοῦτο τοὺς ἰου-
δαίους ἀπεκρέως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τῶν
νόμων, μεμιαμμένου δὲ τοῦ χωρίου. τὸ μὲν οὖν δυσαθὲς
καὶ ὠμὸν, ὑπὸ τοὺς ἡγεμόνας καταφεύγειν πάλιν ὤετο
χρεὼν. τὸ σασιῶδες δ' ἐν νεότητι φλεγμαῖνον, ἐξε-
κάετο πρὸς μάχην. προσπηδησαντες δὲ εἰσῆκεσαν
οἱ τῶν καισαρέων σασιασταί. τὸν γὰρ ὑπηθύσαντα προ-
πεπόμφεσαν ἐκ συντάγματος, καὶ ταχέως ἐγένετο ἡ
συμβολή. προσελθὼν δ' ἰουκοῦνδος ὁ διακωλύειν τε-
ταγμένος ἱππάρχης, τὸν τε χάρακα αἴρει καὶ καταπαύει
τὴν σπουδήν. ἦττωμένων δ' αὐτοῦ τῶν τῆς καισα-
ρέων βίας, ἰουδαῖοι τοῖς νόμοις ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν
εἰς ναρβατα. χῶρα τις οὕτω καλεῖται, σαδίοις
ἑξήκοντα διέχουσα καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην
δυνατοὶ δώδεκα πρὸς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν,
ἀπωδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἱκέ-
τευον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τοῦ ὀκτὼ ταλάντων. G
ὁ δὲ καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας ἀπειλήσας ὑπὲρ τῶν
νόμων ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῆς
ὀργῆς ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἔτι μέντοι, καὶ τοὺς

Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habituram se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitêre, decretúmque istud contestantes literas attulerunt: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

Cap. XIV. De Floro sæuiente in Iudæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. Ant. lib. 20. cap. 15.

AD magnitudinem autem excitatorum de o maiorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius pretium quam res merucrat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primùm igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultũ sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabatæam regio quædam eorum hoc nomine appellatur, diremptа à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quãuis reuerẽter, tamẽ eũ & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanos grauissima indignatio nascebatur: veruntamen adhuc

iam suam frenabant. Florus verò, quasi ad hoc operam suam locasset, vt bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, vt inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc verò statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæsaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditiosorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multò magis ad deprædandum irritatus est. Denique cùm deberet Cæsaream veniens ignem belli illic nascentis extinguere, causásque tumultuum submouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hierosolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus processit, cum solitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, discedere eos iussit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta iecissent, falso denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, si viri sunt fortes, animique constantis, etiam in præsentem effundere contumelias: nec solùm in verbis, sed etiam in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus, qui cũ Capitone venerãt, in medium vulgus irruẽtibus, diffugerunt, antequàm Florum salutarent, aut militibus officia consueta redderent. Discedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, postridie autem aduersum eos extructo tribunali sublimiùs resedit: conuenientésque sacerdotũ principes, & ciuitatis vniuersa nobilitas, astiterũt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ iecta malassent, protinus dederent: dicens in ipsos esse, nisi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc respondent Iudæi, populum quidem pacifica quæque sentire, illis verò qui errauissent in verbis, veniam conferendam postulabant. In tanta siquidẽ multitudine, nihil este mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatem insipientes: esse autẽ impossibile eorum qui deliquerint, discrimen agitari: cùm & singulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum sint parati. debere tamen illum si consuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio seruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri sui cupidinem addita autoritate rectoris, non solùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immissi, sed in vniuersas insilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, quoque nulla species præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δ' φλῶρος ὥσπερ ἐργολαβήσας, ἐκεκίνει τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας ὅτι τὰ ἱερὰ θησαυρὸν, ἐξαίρει ἑπτακαίδεκα τάλαντα σκηψάμενος εἰς τὰς καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' εὐθέως εἶχε τὸν δῆμον, καὶ σωθέντες εἰς τὸ ἱερὸν βοᾶς ἠφίεσαν οἰκτρὰς, καὶ τὸ καίσαρος αὐτῶν ἐκάλουν ὄνομα, καὶ τῆς φλώρα τυραννίδος ἐλευθεροῦν σφᾶς ἱκέτευον. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστους εἰς τὸν φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ κανοῦν περιφέροντες ἐπῄτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ ταλαιπώρῳ. τούτοις οὐκ ἐνέβαλε τὴν φιλαργυρίαν, ἀλλ' ὅτι τῷ μᾶλλον χρηματίσασθαι προσωρμήθη. δέον γὰρ εἰς καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τῷ πολέμῳ πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τὰ παραχρῆς ἀπελεῖν τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μετὰ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς, ὅτι ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τῷ δέει καὶ τῇ ἀπειλῇ προσθήσῃ τὴν πόλιν. ὁ δὲ δῆμος προσδυσωπήσας τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ βουλόμενος, ὑπάντα τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸν φλῶρον θεραπευτικῶς ἐκδέχεσθαι παρεσκεύασο. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ πρὸς ὃν ἔπασι ἐλοιδόρησαν αἰκείως, εἰρωνεύεσθαι τὰς παρ' αὐτῶν φιλοφρονήσεις. δεῖν γὰρ αὐτοὺς εἴπερ ἀνδρεῖοι εἰσὶ καὶ παρρησιαστικοὶ, σκοπεῖν μὲ αὐτὸν καὶ παρόντα. φανεροὺς δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελευθέρους. οὕτω καταπλαγὴν τὸ πλῆθος, ἅμα τῷ προϊέναι καπίτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσπείσθη, πρὶν ἀσπάσασθαι τὸν φλῶρον, ἢ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πεπλημμέλημα. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετὰ δέους καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν. φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δ' ὑστεραίᾳ βῆμα πρὸ αὐτοῦ θέμενος καθέζεται, καὶ προσελθόντες οἵ, τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοί, τό, τε γνωριμώτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρέσχοσαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος αὐτοῖς ἀπολαύσειν τῆς ἀμνηστίας, εἰ μὴ προσταίροιεν τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὸ μὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ ὠδαφθεγξαμένοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναί τινας θερσυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἄφρονας. ἀμήχανον δὲ τῆς ἀμαρτηκότων τὸ διάκρισιν γνῶναι ἑκάστου μετανοοῦντος τε, καὶ δι' ἃ δέδοικεν ἀρνουμένου. δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν τῆς καὶ τὸ ἔθνος εἰρήνης, καὶ βουλεύεσθαι ῥωμαίοις φείσασθαι τινὶ πόλιν, καὶ μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀκαταπάστους, συγγνώναι καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τε τὴν ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δ' ὁπλιτικὰ κέρδος προσλαμβάνοντες ἠγεμονικῶς ὠδηγήσαν, οὐ μόνον ἐφ' οὓς ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῇ στενωπῷ, καὶ φόνος τῆς καταλαμβανομένων, ξόπος τε ἁρπαγῆς οὐδεὶς παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῆς μετρίων συλλαμβάνοντας, ὅτι τὸν

& cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis

φλῶρον

φλῶρον ἦγον, οὓς μάστιξι προαγαγόντες, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῆς ἐκείνης ἀπολομένων τὴν ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παισίν (οὐδὲ γὰρ νηπίων ἀπέσχοντο) ὡς ἑξακόσιοι καὶ ἑξακοσιοστὸν συνήχθη, βαρυτέραν ἢ ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῶν ῥωμαίων ὠμότητος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν οἱ μὲν καὶ τὸ γένος ἰουδαῖοι ἦσαν, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν. A

Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

Κεφάλαιον κε'.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ, συνηθείᾳ πεπιεσμένῳ τὴν ἄγνοιαν τοῦ νέρωνος, συμφθείρῃ διέπειν. τὴν δ' ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκην παροῦσαν ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν ὕβριν τῆς στρατιωτῆς ὑποθεωμένην, δεινὸν εἰσῆλθε πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τῆς φόνου. καὶ ὁ μὲ ὔτε εἰς τὸ πλῆθος τῆς ἀναιρουμένων, ὔτε εἰς τὴν δυσγένειαν τῶν προκαλέσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τῆς ἁρπαγῶν ὑποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δ' ὁρμὴ τῆς στρατιωτῆς ἐλύσησε καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. ἐ μόνον γοῦν ἐν ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοῖς ἀλισκομένοις καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ κἀν αὐτῇ ἀσφαλὲς, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὸ βασιλικὸν αὐλῶν ἔφθη. κἀκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατιωτῆς ἔφοδον. ἐπιτελήμει δ' ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ θεῷ. τοῖς γὰρ ἢ νόσῳ καταπονουμένοις, ἢ πόνοις ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος εὔχεσθαι πρὸ ἑβδομήκοντα ἡμερῶν, ἧς ἀποδώσειν μέλλοντι θυσίας, οἶνόν τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα βερνίκη, γυμνοῖς τε ποσὶ τοῦ βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτῇ, τὸν πρὶ ἓξ ζῆν κίνδυνον ἐπείρασεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ δεκάτῃ μηνὸς ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὸ μὲ πλῆθος ἐπορπαθῆσαν, εἰς τὴν ἄνω συνεῤῥύησεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις περὶ τοῦ ἀπολωλότων ἀνωδύροντο. τὸ πλέον δ' ἦσαν εἰς τὸν φλῶρον ὀνείδονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας διερρήξαντο, καὶ πεσόντες ἑκάστοις, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς ἀνήκεστόν τι τὸν φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπειδὴ δ' τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τοῦ προκαλουμένου, καὶ κατ' ἐλπίδα τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν. B C D E F

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

PEr idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inualerat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesque corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desineret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annueret impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem pernigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal steterit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodũ cohortes solenniter salutarent.

Κεφάλαιον κζ'.

Ὁ δὲ σβεδεύσης τῶν ταραχῆς ἤχθετο, καὶ πάλιν αὐτὴν αἰσθέσθαι προσμηχανώμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, τὸ μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας οἰκοῦσι στρατιώταις. παρεγίνοντο δ' δύο σπείραι. τῆς δ' ἐπισυγκαλουμένου τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τῶν σφῶν ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοῖς, μήτε αὐτοῖς ἀσπάσασθαι τοὺς ἰουδαίους, κἂν τι κατ' αὐτῶν φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸ πλῆθος συναγαγόντες ὑπανδρίαν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸ αὐτῶν τοῦ πάθους, τὰς σπείρας δεξιοῦσθαι. G

Yyy

His hortationibus seditiosi quique abnuebãt, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes sacerdotes omnésque leuitæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neq; ad direptionem vasorũ sacrorum Romanos cõtumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solennitèr venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestímque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant taxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit,

Τούτοις τὸ σασιῶδες ἠπειθῆ, & δὴ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρρεπε πρὸς τοὺς θρασυτέρους. ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προπίπτοντες, κατεμπίπλων φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων Ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν καταμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων προερρηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων & κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ὀλιγίστης πλημμελείας, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ὀπιθυμοῦσι πορθῆσαι. τίνα γὰρ ἢ στρατιώταις φέρειν ὠφέλειαν τὸν ἀπὸ Ἰουδαίων ἀπανασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νεῦν προελθεῖν. εἰ δὲ δὴ ἀξιώσαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλώρου μὲν ἀποκοπῆσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τῷ πολέμου, κερδῆσειν δ' αὐτοὺς τὴν πατρίδα, & τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ πείθεσθαι σασιάζειν ὀλίγοις, δέον αὐτοὺς δῆμον ὄντας βοηθεῖν, συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀσασίας ἔφ). τούτοις μειλισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν σασιαρχῶν, οὓς μὲν ἀπειλαῖς, οὓς δ' αἰδοῖ κατέσειλαν. ἑπομένοις ἐξηγούμενοι, μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπέλαμπον, καὶ πλησίον γιγνομένους ἠσπάσαντο. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκεκναμένων, οἱ σασιασταὶ φλώρου κατέβοων. τέτο δὲ ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατῶται, προσιόντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δ' ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς δ' ἦν περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάσειν ἕκαστος ἀσθένοντος, βραδυτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ & κλώμενοι πλήθει τῶν ὑπερβαινόντων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφήν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνέπιπτον δὲ καὶ στρατῶται πάντες ἀνάρδην τοῖς καταλαμβανομένοις, καὶ δι' τῆς Βεζεθὰ καλουμένης, αἰσθόμενοι τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τότε ἱεροῦ καὶ τῆς Ἀντωνίας. ὧν καὶ Φλῶρος ἐφιέμενος, ἐξήγαγεν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠπείγετο. ἐπέβρτέ γε μὲν τῆς ὁρμῆς. ὁ γὰρ δῆμος ἄπρακτος ὀπισραφεὶς, εἶργε τὴν ὁρμὴν, καὶ ἱστάντες δὴ τῶν τεγῶν, τοὺς Ῥωμαίους ἔβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, & ἀσκόπως τοὺς στενωποὺς ἐμφέξαι πλῆθος ἀθρόησαντες, ἀνεχώρουν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δ' στασιασταὶ δείσαντες μὴ πάλιν ἐπέλθωσιν ὁ Φλῶρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ δι' τῆς Ἀντωνίας, ἀναβάντες δρόμῳ τὰς συνεχεῖς στοὰς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν Ἀντωνίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔψυξε τὴν Φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ δι' τοῦτο παρελθεῖν ὁρμῶν εἰς τὴν Ἀντωνίαν, ὡς ἐπέρασαν αἱ στοαὶ,

τὴν

ἢ ὁρμὴν αὐτῶν ἀπέτρεπεν. καὶ μεταπεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὰν δὲ καταλείπειν αὐτοῖς ὅσην αὐτὸς ἀξιώσουσι. τῆς δὲ πάντα τὰ ἀσφαλείας ἕνεκα μηδὲν νεωτερίσειν ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μόνον τοῦ μαχεσαμένου. ἐκ γὰρ ταύτης ἀπεχθῶς, διὰ ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας δὲ σπεῖραν, ὡς ἔξιεν μὴ δὲ λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεφεν εἰς καισάρειαν.

A ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte licet precabantur mutata, cum reliqua manu Cætaream regressus est.

B

Κεφαλ. κη.

Cap. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediẽdum Romanis

ΕΤέραν δὲ ὑπιβολὴν τοῦ πολέμου ποιεζόμενος, ἐπέστελλε καισάρι, ἰουδαίων ἀποστασιν καταψευδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τοῦ μάχης θεὶς αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. ἐμὲ μὲν δὴ οἱ τῆς ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τῷ καισάρι περὶ ὧν φλώρος εἰς τὴν πόλιν παρῆν ὁμήνων, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνοὺς, μὴ ἠμέμφων ἐβουλεύετο. ἔδοξε μὲν αὐτῷ ἐφ' ὅπλοις ἰέναι καίσαρι καὶ τὴν ἀποστασιν αὐτῶν ἐκκολάπτειν, ἢ πρωρησόμενον τὴν ἀπόστασιν εἰ γένοιτο, ἢ βεβαιοτέρους κατασήσοντα ἰουδαίους, καὶ συμμίξοντας. αὐτῷ δὲ φρονήσαντι πρὸς τῶν ἑταίρων τὰ κατασκευόμενα τὰ πράγματα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πίστως ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολίτανον, ὃς ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποστρέφαντι περιτυχὼν ἀγρίππα τῷ βασιλεῖ καὶ ἰαμνίαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. ἔνθα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεισιδαίμονα τὸν βασιλέα. μὴ ἂν τὰ εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπωδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὴν φλώρου διεξήεσαν ὠμότητα. πρὸς ἣν ἠγανάκτει μὲν ἀγρίππας. στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς ἃς ἤλπιεν ἰουδαίους μετάφερε, ταπεινῶν αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τοῦ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι παθεῖν, ἃ ἀμοιρεῖν ἀπέτρεπεν. οἱ μὲν οὖν ὡς ἂν ὄντες ἔκκειτοι, καὶ δι' αὐτῶν κτήσεις ὀπιθυμοῦντες εἰρήνην, συνίεσαν δυνοϊκὴν τὴν ὀπίπληξιν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, ὅτι ἑξήκοντα σταδίους, ἐδέξατο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολίτανον. ἐκώκυον δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες προσιθέουσαι, καὶ πρὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ὑπεκυρεῖν τὸν ἀγρίππαν ἐκέλευε. τῆς τε νεαπολίτανῳ καταβοῶν, ὅσα πάθοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τήν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑπεδείκνυον, καὶ πεπορθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππα πείθουσι τὸν νεαπολίτανον σὺν ἑνὶ θεράποντι περιελθεῖν μέχρι τοῦ σιλωᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίοις τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις εἰκότας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ διὰ ὑποβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς πραότητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲ εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν πρὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην προτρεψάμενος, καὶ τὸ θεοῦ προσκυνήσας ὅσον ἐξῆν τὰ ἅγια, πρὸς κῖσσιον ἐπανῆει. τὸ δὲ πλῆθος

Aliud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Floti explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, viderétque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippam suasêre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis parêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deũ ciúsque sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem synceriſſimámque partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere consisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate, mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersùm rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidentérque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersùm quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

A τῆς Ἰουδαίων, ὅτι τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἔπεμπόμην, πρέσβεις καὶ φλῶρον πέμψειν ἠξίου πρὸς τὸν Νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅτι τοσούτῳ φόνῳ, κατάλυσιν ἑαυτοῖς ὑπάρξαι δόξαι. δόξειν γὰρ αὐτοῖς κατάρξαι τῆς ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιντο τὸν κατάρξαντα. φανερῶς δ' ἦσαν ἂν ἡρεμήσοντες, εἴ τινα πρισβείαν τις ἀποκωλύοι. ἀγεῖπτο γὰρ τὸ μὲν χειροτονεῖν φλῶρον κατηγόρους, ὑπόφθονον ἐδόκει. τὸ δὲ ἰδίᾳ Ἰουδαίοις εἰς πόλεμον ἐκπαθέντας, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. ὁ δὲ καλέσάμενος εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ ἀναστησάμενος ἐν ἀριστερᾷ τὴν ἀδελφὴν Βερνίκην, ὅπου τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἐπῆν τῷ ξυστῷ, πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, ἐν γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἑώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τὸ δήμου τὸ καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον, εἰρήνην ἄγειν προῃρημένους, οὐκ ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρσησα. περιττὸς γὰρ ὁ τὰ δέοντα ποιεῖν πρὸς λόγος, ὅταν ἡ πᾶν ἀκούσεται πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ δ' ἡλικία τοὺς μὲν πολέμων κακῶν ἀπείρους ποιεῖ, τινὰς δ' ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, οἷς δ' πλεονεξία τὸν παροξύνει, καὶ τὸ πᾶν δῆμον ἀθενεστέρων ἐπὶ τὰ πρόγματα συγχυθῆ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἑνὸς κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ πάντας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. θορυβήσει δέ μοι μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ αἰτίας ὅτι τῷ δοῦναι τὴν ὠμότητα ἐνέσται καὶ μετὰ τοῦτο πάντα τὰ αὐτὰ πρᾶξαι. ἐμοὶ δ' ἀμφίβολος ἡ πρὸς τὸ ἀκοῦσαι εὐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπὶ τῆς ὑπερόπτων ὕβρεις, καὶ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἐγκώμια ζητοῦσιν. ἐγὼ δὲ πρῶτον ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ τίσιν ὅτι χειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον διαζεύζω τοῦ συμπλοκὴν τῆς πρόφασεων. εἰ μὲν ἀμυνεῖσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνύνετε τὴν ἐλευθερίαν. εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφορητον ἡγεῖσθε, πρώτη πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡ μέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετεωριζόντων, ἀρχὴν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δὲ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τὰ πολεμεῖν ἢ ὑπόθεσις, καὶ πρῶτά γε τὰ τῆς ὑπερόπτων ἐγκλήματα. θεραπεύειν δὲ ἢ ἐρεθίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν δὲ τῆς μικρῶν ἁμαρτημάτων τοῖς ἐξουσιασμοῖς ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῆς τοὺς ὀνειδιζομένους ἀπελέγχετε, καὶ παρέντες τὸ λάθρα καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορδοῦσα φανερῶς ὀδὲν ἧττον τοὺς πλησίας, ὡς τὸ φέρειν εὐαχέλλει, καὶ τὸ τῆς ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσιν ἐξετρεπή. φέρε δὴ τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀπηκόστως χαλεπούς, ὥστω ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, οὐδὲ κᾶσαρ, καὶ οὐ αἱρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἥκει τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνων, οὐδέ γε

τοὺς ὑπὸ

τοις ὑπὸ τῶν ἀνατολῶν οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπιδέπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως ταντεῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δ' ἐστὶ δι' ἕνα πολλοῖς, καὶ ὀλίγα μικρᾶς ἀρτίας, τηλικούτοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. ὅτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπίτερπος μενεῖ ὀλίγα παντὸς, καὶ τοῖς ὀλιγαδεξομένοις εἰκὸς ἐλευθέραν μετειωτέρους. κινηθέντα δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὔτ' ὑποθέσθαι ῥᾴδιον ἄνευ συμφορῶν, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μὴν τόγε νῦν ἐλευθερίας ὑπερθυμεῖν ἄμεινον, δίον ὑπὲρ τοῦ μηδὲ ὑποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ πρὸ τοῦ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφισάμενος, αὐθάδης δοῦλός ἐστιν, ἢ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὕω ἔχειν πάντα ὑπὲρ τοῦ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους πιεῖν, ὅτε τὴν ἀρχὴν ἀνέβαινε τῆς χώρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ ὀλιγαπείμενοι, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ ἀντέσχον. ὑμεῖς δ', οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐκ διαδοχῆς παρειληφότες, τοῖς πρώτοις ἥττημασι δ' τῶν πρώτων ἀκουσάντων τοσοῦτον ἐλαττούμενοι, πρὸς ὅλην αὐθίσασθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθλιώτατοι μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ὤλεσάντες ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερήφανον ξέρξην διὰ γῆς πλούσαντα, καὶ διὰ θαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς εὐρώπης τὴν στρατιὰν ἄγοντα, διαπέτην ὑπὲρ μιᾶς νέως διώξαντες, πρὸς ὀλίγῃ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διοικεῖ τὰ ὑπὸ τῆς ἰταλίας πρόσταγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζόμενοι φίλιππον, καὶ σοὶ ἀλεξάνδρῳ ὤλβιον ἀγείρουσιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρᾶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονος γέμοντα πρὸς ἐλευθερίαν παῤῥησίας, εἴκει. μόνοι δ' ὑμεῖς ἀδόξειτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ στόλος ὑμῶν διαληψόμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δ' οἱ ταῖς ὑπερβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς ἀγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἄραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; ἢ παρισπᾶσθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; ἢ μαζήσετε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; ἢ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τῶν προσοίκων ἐθνῶν ἥττηθη πολλάκις, ἡ δ' ἐκείνων ἰσχὺς ὀλίγα τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος; μᾶλλον δ' καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον. ἢ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος εὐφράτης ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τῷ προσαρκτίῳ ἴστρος, ἢ τε μεσημβρινὴ μέχει τῆς ἀοικήτου ἐρευνηθεῖσα λιβύη, καὶ γάδειρα πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῆς ἀνιστορήτου πρότερον βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur. Est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper, curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem glorioſissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expēsis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? non metiminiuestram imbecillitatem? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq. enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanum aliū quæsierunt orbē, & vsque ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seruire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt? Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certè multò vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque vllo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperiorémque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiúsque capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamè si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. idque sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt (sed Romanorum admirati sunt horruerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura sæpe obtinuêre quàm bellis. Denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marísque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Hereulis prolatis armis, & per ipsas nubes

πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἑλλήνων σωφρονέστεροι; πλείους τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐσὲ πάντων; τί τὸ ψεφοιθὸς ὑμᾶς κατὰ ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἱ τῶν ὑφ' ἥλιον πάντων δυμῆς εὐτυχεῖν δοκοῦντες, τοσαύτην νεμόμενοι χώραν, ὑπὸ ῥωμαίων ὑπείκουσι ῥάβδοις. τοσούτους δὲ μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί δ' αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ἵνα φρουρουῦσαν ἡσυχάζουσαι, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν λυδίους τε καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορηνούς τε καὶ τὰ ἐφεξῆς τοῦ πόντου τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖος ἐπιγινώσκετο δεσπότης. νῦν δ', ἑξακισχιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ τεσσαρακοντα πῆχυς μακρὰ, τὸ πρὶν ἄπλωτον τὴν ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ παφλαγονία, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ἐπὶ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δ' θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν ὁδοῦ, ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διεληφότες, τραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυρωτέραν, καὶ βαθεῖ κρυμῷ τοὺς ὁπλιτεύοντας ἀνακόπτουσαν, ἐπὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουροῖς. οἱ δ' ἀπὸ τύρων ἰλλυριοὶ τὴν μέχρι δαλματίας ἀποτεμνομένην, οὐ δ' ἴστρῳ κατοικοῦντες, ὑ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ δὲ τοσαυτάκις πρὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες δαλμάται, καὶ πρὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν πάλιν ἀποσῶσαι, νῦν ἐπὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μὴν εἴγέ τινας εἰς ὀπὸς ἀσπὶν ὤφελον ἀφορμαὶ μεγάλαι παρέχειν, μᾶλλον δὲ γαλάτας ἐχέλῳ τοὺς ἔτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀνατολῆς μὲν, ταῖς ἄλπεσι, πρὸς δ' ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δὲ, τοῖς πυρρηναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δὲ, πρὸς δυσμᾶς. ἀλλὰ καὶ τοι τηλικαῦτα μὲν ἔρκη περιβεβλημένοι, πέντε δὲ καὶ τεσσαράκοντα πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς ὡς ἄν τις εἴποι τῆς δ' εὐδαιμονίας ὑπαρχείους ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἅπασιν ὅλην ὑπιλύζοντες τὴν οἰκουμένην, ἀπέχονται ῥωμαίων περίοδος ὄντες, καὶ ταμιεύόμενοι παρ' αὐτῷ τὴν οἰκείαν εὐδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, οὐ δι' φρονημάτων μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀγλωσσίαν, οἵγε διαφέρειν ὀγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ δυνάμεως ῥωμαίων καὶ τῇ τύχῃ καταπλαγέντες, ἧς αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τῷ ὅπλων. τριακοσίοις ὑπὸ χιλίοις καὶ ἑξακοσίοις στρατιώταις ἐλευθοῦσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἴβηρσιν ὁ γεωργούμενος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρειμάνια, οὐδὲ γάιτων ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὁπλιτεύουσιν ἄμαχον ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τὰς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ νεφῶν

οὐδ' ἀ-

ὀδεύσαντες τὰ πυρρίωνα ὄρη, καὶ τούτους ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φεύγει δὲ ἤρκεσε τῷ οὕτω δυσμάχων καὶ τοσούτων ἀπωκισμένων, ἓν τάγμα. τίς ὑμῶν δὲ ἀκοὴ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλκὴν μὲν γὰρ καὶ μεγέθη σωμάτων, εἴδετε δήπου πολλάκις, ἐπεὶ παντάχοῦ ῥωμαῖοι τοῖς τούτων αἰχμαλώτοις ἔχουσιν. ἀλλ' ἔτοι γῆν μὲν ἄοικον νεμόμενοι, μείζω δὲ τῶν σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τὸν μὲν τύχῃ θανάτου καταφρονήσαντες, τοῖς δὲ θυμοῖς τῶν ἀγειωτάτων θηρίων σφοδροτέροις, ῥιπῶν τῆς ὁρμῆς δεῖν ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἀλόντες. τὸ δὲ ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ χαρακώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς ἱεροσολύμων τείχεσι πεποιθότες. καὶ γὰρ ἐκείνους περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦντας, πλεύσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τέσσαρσι δὲ τάγμασι τὸν τοσοῦτον νῆσον φυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἀρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτῃ περιβεβλημένοι δυνάμει, ὑμῖν ἐμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅπου τὴν ἰταλίας ἰδεῖν, ἐν εἰρήνης σχήματι δουλεύουσαν τῷ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς δυστυχίαν. πάντων δὲ μᾶλλον τὴν ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυνούντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων τέλος σκοποῦντες, οἳ τὸν μέγαν ἀνίχνευσαν ἀννίβαν, καὶ τῷ ἀπὸ φοινίκων δυστυχίαν, ὑπὸ τῷ σκιπίωνος δεξιᾷ ἔπεσον. ὅτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακώνων γένος, ὅτε μαρμαρίδαι, τὸ μέχρι τῆς ἀφάδος ἐκτεταμένον φῦλον, ὥθ' αἱ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούουσι σύρτεις, νασαμῶνές τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τὰς ῥωμαίων ἀνέκοψαν ἀρετάς. τῷ δὲ τρίτῳ τῆς οἰκουμένης μοίρᾳ, ἧς οὐδὲ ξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὁριζομένῳ ἀτλαντικῷ τε πελάγει, καὶ σήλαις ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὰς ἀπείρους νέμουσαν ἀιθίοπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλων. χωρεῖ δὲ τῷ ἐτησίων καρπῶν, οἳ μησὶν ὀκτὼ τὸ κῦ τῷ ῥώμῃ πλῆθος φέρουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολογοῦνται, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἐτοίμους τὰς εἰσφοράς, οὐδὲν ἧσσον ὁπλιτῶν ὧσπερ ὑμεῖς ὕβριν ἠνύομεν, καθάπερ ἑνὸς τάγματος αὐτοῖς ὠφελομένοις. καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῖν ὑποδεικνύειν τῷ ῥωμαίων δύναμιν; παρὸν ἐξ αὐτοῦ τῆς γειτνιώσης, ἥτις ἐκτεινομένη μέχρις αἰθιόπων, καὶ τῆς εὐδαίμονος ἀραβίας, ὁμορός τε οὖσα τῇ ἰνδικῇ, πεντήκοντα πρὸς ταῖς ἑπτακοσίαις ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, δίχα τῆς ἀλεξανδρείων κατοικίας, ὡς ἔνεστιν ἐκ τῶν καθ' ἑκάστῳ κεφαλῇ εἰσφορᾶς τεκμήρασθαι, τῷ ῥωμαίων ἡγεμονίαν οὐκ ἀδόξει, καίτοι πλίνθον ὀπτὸς ἀσεως κένδρον ἔχουσα τὴν ἀλεξανδρειαν, πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, πρὸς ᾧ καὶ μεγέθους, ὑπὸς μῆκος μὲν ἐστὶν αὐτῆς, σταδίων τριάκοντα, εὖρος δὲ οὐκ ἔλαττον δέκα. τῷ δὲ ἐνιαυσίῳ παρ' ὑμῶν φόρῳ καθ' ἕνα μόνον πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῶν χρημάτων ἔξωθεν,

Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdidêrunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantóque (vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerêntes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis murís. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuórque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obsides tamen mittunt Romanis: éstque cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus vos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vsque ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impediêre Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis vsque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quóque vectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur, sicut vos, contumelioſum putantes. & quidem vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis porentiam explicare Romanam? cùm ea possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cùm vsque ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, deuotissimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menses singulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam A miniſtrat. Munitur autem vndique aut incommeabili ſolitudine, aut importuoſo marī, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati inſidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis ve- B ſtrûm ſpes ſuas vltra Euphratem portigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nèc ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt quidem, ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur ad diuinum confugiatur C auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſtere. Conſiderate autem quemadmodū hæc ipſa erga ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longè inferioribus bellum geratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficillima, atque eadem tranſgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si enim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facilè profectò D capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri experti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellū deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem in bello legem patriam, neſcio propter quid in reliquum dimiceretis. Vna ſiquidem nunc vobis intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſoluatur. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſponte violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique E bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur, in manifeſtam vtique captiuitatem volentes pugnare proſiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios veſtros coniugéſque laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiam ſuperatorum. Bonum F eſt, ô amici, bonum eſt, dum adhuc ſtat nauis in portu, præcauere tempeſtatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irruerit procellas trepidare. His ſiquidem qui in improuiſa mala inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi fortè aliquis veſtrûm æſtimet ſecundum pacta conflictum ire Romanos, aut poſtquam vicerint, moderatè vobiſcum acturos, G & non in exemplum aliarum gentium ſacram hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos: Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certe omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum

τῇ ῥώμῃ σῖτον μιῶν τεσσάρων. τετείχισαι ὃ πάντοθεν ἡ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμήνοις, ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον δρέψατο τῶν ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμενα τῇ πόλει τάγματα, τιλὶ βαθείαν ἄγυπτον ἅμα τῇ μακεδόνων εὐγενείᾳ χαλινοῖ. τίνας οὖν δεῖ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς ἀοικήτου θαλάττης συμμάχους; οἱ μὲν γὰρ δεῖ τῶν οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰ μή τις ἴσως δυσφορεῖτιλι ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἀδιαβηνῆς ὁμοφύλους οἴεται προσαμυνεῖν. οἱ δ', ὅτε δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτοὺς, ὅτε βουλεύσαιμοῖς κακῶς, ὁ πάρθος δεῖ ξένει. πρόνοια γὰρ αὐτῷ τῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκεχειρίας, καὶ παραβαίνειν οἰήσεται τὰς σπονδὰς, κἂν τις τῷ ὑπ' αὐτὸν δεῖ ῥωμαίους ἴῃ. λοιπὸν οὖν δεῖ τιλὶ ἐκ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν καταφυκτέον. ἀλλα' καὶ τοῦτο πρὸς ῥωμαίοις τέτακται. δίχα γὰρ θεοῦ συσεῖναι τηλικαύτιλι ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δ' ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἀκριβὲς, εἰ καὶ πρὸς δυχειρώτους πολεμοίητε, δυσδιοίκητον, καὶ δι' ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμενοι παραβαίνειν διαστρέφετε. τηρεῖτε μὲν γὰρ τὰ τῆς ἑβδομάδων ἔθη, καὶ πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι; ῥᾳδίως ἁλώσεσθε; καθάπερ οἱ πρόγονοι πομπεΐῳ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐνεργοὺς ποιησαμένῳ τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤρξαντο οἱ πολιορκούμενοι. παραβαίνοντες δ' ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νόμον, ἃ οἶδα ὡς ὅπου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. ἀπορήσει γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῷ πατρίων τι καλῦσαι. πῶς δὲ θεὸν καλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ παραβαίνοντες ἑκουσίως τιλὶ εἰς αὐτὸ θεραπείαν; ἐπαναρρήγνυσθε δ' ἑκάστοι πόλεμον, ἢ θεία πεποιθότες, ἢ ἀνθρωπεία βοηθεία. ὅταν δ' τιλὶ παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ἀποκόπῃ, φανερὰν ἅλωσιν οἱ πολεμοῦντες αἱρήνται. τί δ' κωλύει τὰς ἑαυτῶν χερσὶ διαχρήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τιλὶ περικαλλεσάτιλι πατρίδα ταύτιλι καταφλέξαι; μανέντες γὰρ ὅτε, τό γε τῆς ἥττης ὄνειδος κερδήσετε. καλὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτε ἐν ὁρμῷ τὸ σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας τὰς θυέλλας ὑπὸ λιμένος αἰσχυνθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων δυπραγοῦσι δεινοῖς, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι πρέπει. ὁ δ' εἰς προδήλου ἀπώλειαν ὁρμήσας, καὶ προσονειδίζεται. πλιὶ εἰ μή τις ὑπολαμβάνει καὶ συνθήκας πολεμήσειν, καὶ ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῶν μεξιάσειν, ἀλλ' ἵνα εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καταφλέξειν μὲν τιλὶ ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. ὑδὲ γὰρ προλειφθέντες φυγῆς εὑρήσετε τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δεδοικότων σχεῖν. ὁ δὲ κίνδυνος, ὐ τῷ ἐνθάδε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ καὶ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικοῦντων. ὐ γὰρ ἔστιν ὅπου τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμετέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν ἕνεκα, καταφάξουσι οἱ διάφοροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν

κακοβου-

κακοβελίαν, πᾶσα πληρωθήσε᾽ πόλις Ἰουδαϊκῆ φόνυ. Ⓒ συγγνώμη μὲν τοῖς τοῦτο ποιήσασιν. εἰ δ᾽ μὴ ποιαχθῆ, λογίσασθε πῶς ποὸς ὕπτιο φιλανθρώπους ὅπλα κινεῖν αἰσχιον. εἰσελθέτω δ᾽ οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ κ᾽ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ γ᾽ μικροπόλεως ταύτης, κ᾽ τ᾽ ἱερῶν περιβόλων. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, κ᾽ τ᾽ νόμον ἑαυτοῖς μετὰ τῶν ἐμῶν τηρήσατε. ἀφέξον᾽ γὰρ ἂν ἔτι ῥωμαῖοι τούτων κρατήσαντες, ὧν φεισάμενοι ποότερον ἠχαρίσαντο. μάρτυρόμαι δ᾽ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, κ᾽ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, Ⓒ πατρίδα τ᾽ κοινὴν, ὡς ἐδὲν τῶν στερεῶν ὑμῶν καθυφηκάμην. ὑμεῖς δ᾽ βελβουσιάμενοι μὲν τὰ δέοντα, κοινῇ σωθῆτε ἐμοὶ τ᾽ εἰρήνην ἔχετε. ποαχθέντες δ᾽ τοῖς θυμοῖς, χωρεῖς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μὴ γ᾽ ἀδελφῆς, κ᾽ τὸ πολὺ τ᾽ ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. αἰσθόμενοι δὲ, ὅ ῥωμαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, δι᾽ ἃ πεπόνθασι πολεμεῖν. ποὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίοις ἤδη πολεμίνταν ἐστίν. ὅτε γὰρ τῷ καίσαρι διδώκατε τ᾽ φόρον, κ᾽ ταῖς στοαῖς ἀπεκόψατε γ᾽ αἰτωνίας. ἐποσκευάσασθε δ᾽ αὖ τ᾽ αἰτίαν γ᾽ ὅπως ἀσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε πάλιν, κ᾽ τελέσετε τ᾽ εἰσφοράν. ὃ γὰρ ἤδη γε φλώρου τὸ φρούριον ἐστίν, ἢ φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

Κεφάλαιον κθ᾽.

Τούτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, κ᾽ μετ᾽ βασιλέως γ᾽ τε βερνίκης ἀναβαίνες εἰς τὸ ἱερὸν, κατῆρξαντο τῆς τ᾽ στοᾶς δομήσεως. εἰς δ᾽ τὰς κώμας, οἵτε ἀρχοντες, κ᾽ οἱ βουλευταὶ μεμερισμένοι, τὰς φορὰς συνέλεγον. ταχέως δ᾽ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. Ⓒ τῷ μὲν πολέμῳ τότε τὸν ἀπειλὴν, ὅτε κατέσειλεν ἀγρίππας. αὖθις δ᾽ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν φλώρῳ, ἄχεις αὐτ᾽ αὐτὰ πέμψῃ καῖσαρ ἀξιόδοχον. ποσσπαροξυνθέντες δ᾽, ἐβλασφήμων εἰς τ᾽ βασιλέα, κ᾽ γ᾽ πόλεως αὐτὸν ἐξεκήρυσσον. ἐτόλμων δέ τινες τῶν στασιαστῶν, κ᾽ λίθους ἐπ᾽ αὐτὸν βάλλειν. ὁ δ᾽ βασιλεὺς τ᾽ ὁρμὴν τῶν νεωτερίζοντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, κ᾽ χαλεπήνας ἐφ᾽ οἷς ποσπεπλάκησο, τοῖς μὲν ἀρχοῦσιν ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὖτ᾽ ἔπεμπε ποὸς φλῶρον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν ἀποδείξῃ, τὸν τ᾽ χώραν φορολογήσοντας. αὐτὸς δ᾽ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βαρβυλείαν. κἀν τούτῳ τινὲς τῶν μάλιστα κινούντων τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ὅπῃ φρούριόν τι καλούμενον μάσαδαν, κ᾽ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρᾳ, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους δ᾽ κατέστησαν ἰδίους.

Κεφάλαιον λ.

Ἅμα δ᾽ κ᾽ τῷ ἱερῷ ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανία τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοῖς κ᾽ τ᾽ λατρείαν λειτουργοῦντας ἀπαιτήσει, μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν ποοσδέχεσθαι. τοῦτο δ᾽ λῶτ τῶν ποὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τοῦ γὰρ τούτων θυσίαν καίσαρος ἀποῤῥίψαν, κ᾽ πολλὰ τῶν τε ἀρχιερέων κ᾽ τῶν γνωρίμων παρακαλούντων, μηδαμῶς ποιεῖν τὸ ἔθος τῶν πατρίων ἐθῶν, ἀλλ᾽ ἐκέλευον, πολὺ μᾶλλον Ⓒ τῶν ἑτέρων πλήθει ποικιλότης, praua consilia: vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint inimicorum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta tanctorum seruate. Neq; enim viterius victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrósque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degeritis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multã partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo constituatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausíque sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus, principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

Cap. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidã, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tẽpore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliísque nobilibus deprecatis, vt non præteriret eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes:

robur ſiquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aſpiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſempérque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolùm non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) ſed etiam eas, quæ viſerentur permanerentque ad præſens vſque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, nouum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi, poſſet nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem deſpiciuntur Romani, & iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre: fiátque verè extra principatum ciuitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum eſt, huius auſus perueniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eò iam proceſſiſſe, vt eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem, & ſeditionem opprimerent, priùs quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit, volénſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſque parcens, ſcilicet deficientibus, & iis aduerſum quos bellum mouebatur, volénſque & Romanis conſeruare Iudæos, & Iudæis templũ atque patriam, adhæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò

καὶ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτερίζόντων συνήργει, μᾶλλον ἢ ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Κεφάλαιον λα.

Συνελθόντες δὲ οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συνίσταντο, καὶ τῶν φαρισαίων οἱ γνώριμοι, ὡς ἐπ' ἀνηκέστοις ἤδη συμφοραῖς ἐβυθίζοντο περὶ τὸ ὅλον. καὶ δόξαν ἀποπειρᾶσθαι τὴν στασιαστῶν λόγοις, πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις λοιπὸν ἔνδον ἱερᾶς τετραμμένη πρὸς ἀνατολὴν ἥλιόν. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὸ τόλμαν τῶν ἀποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ τηλικοῦτον ὑπεισιέναι τῇ παρεῖδε πόλεμον, ἔπειτα τῶν προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον. φάμενοι τοὺς μὲν προγόνους αὐτῆς κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῆς ἀναθημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἐνδεᾶς δωρεάς. καὶ μόνον οὐ θυσκευασμένην θυσίας πινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ βλεπόμενα, καὶ τὰ προσφερόμενα τὸ τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα πρὸς τῷ ἱερᾷ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δὲ νεῶ ἐλαθίζοντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μηδὲ δυομένους τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην, καὶ μετὰ τοσούτου κινδύνου καταψηφίσασθαι τὸ πόλεως ἀσέβειαν, εἰ μόνοις ἰουδαίοις ἔστι θύσαι τοῖς ἀλλοτρίοις, οὔτε προσκυνῆσαι. καίτοι ὅτι ἰδιώτου τινὸς ἑνὸς τοῦτον εἰσφέρη τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ὀρθῶς ἀπανθρωπίας. φευξόμενον δ' ὅτε ῥωμαῖοι, καὶ ὁ καῖσαρ ἐκσπονδοι γένοιτο. δεδοικέναι μὲν τοι μὴ τοὺς ὑπὲρ ἐκείνων ἀποῤῥίψαντες θυσίας, κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν, γλίχεται τε ἑκατοντάδος τὴν ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ἀποδώσουσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οἷς ὑβρίκασι τὸ φθόνου, διορθώσονται τὸ ὕβριν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερεῖς, ἀφηγεμένους ὅτι πάντες οἱ προγονοι τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλογλώσσων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσεῖχε δ' οὐδεὶς τῷ νεωτερίζόντων, ἀλλ' οὐδὲ προσήεσαν οἱ λειτουργοὶ, πρὸς τὸ πολέμου μεταβολὴν συνοδυαζόμενοι. συνειδότες δὲ οἱ δυνατοὶ, τὴν τε στάσιν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῶν ἔσαν, καὶ τῷ ἀπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ὅτι πρώτους αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκυάζοντο τὰς αἰτίας. καὶ πρέσβεις ὡς μὲν πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρχεν ὁ τοῦ ἀνανίου σίμων, οὓς δὲ πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ὅπισθεν σκῦλος τε καὶ ἀντίπας, καὶ κοστόβαρος προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατ' γένος. ἐδέοντο δ' ἀμφοτέρων ἀναβλῆσαι μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὶν γνώσθαι δυσκαθαίρετον, δικόψαι τὸ σάσιν. φλώρῳ μὲν ἦν τοῦτο δεινὸν διαγγέλιον λοιπὸν, καὶ προηρημένος ἀνάπτειν τὸν πόλεμον, οὐδὲν ἀπεκείνατο τοῖς προσβύταις. ἀγρίππας δὲ κηδόμενος ὅπισθεν τῶν τε ἀφισαμένων, καὶ πρὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠλίρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῶν λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν ὅπισθεν, ἔπεμψε τοῖς ἐπαμυνοῦντας τῷ δήμῳ ἑξακισχιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, καὶ βαταναίους, καὶ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγοῦ δὲ

τῷ ἰονα-

τῷ ἰωακίμου φιλίππῳ. τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ A
σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον τὸ πλῆθος εἰρωίλω ἠ-
γάπα, τὰ ἄνω καταλαμβάνουσι πόλιν. τὰ κάτω γὰρ τὸ
σφαλίζον ἐκράτει, καὶ τὰ ἱερᾶ. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς
ἐκ βόλοις ἀδιαλείπτως ἐπέχειτο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν
βελῶν ἀφέσεις ἑκατέρων τὰ κλιμάτων. ἔστι δ' ὅτε καὶ ξὺν
λόχοις ἐκδρέχοντες, συσκάδην ἐμάχοντο, τόλμας μὲν
οἱ στασιασταὶ παρεχόντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ B
τούτοις μὲν ἦν ἀγὼν τὰ ἱερὰ κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τοὺς
μαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον
στασιασταῖς, περὶ οἷς ἔσχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν παρα-
λαβεῖν. ἑπτὰ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὸς ἀμφοτέρων φό-
νος ἐγίνετο. ὑστέρησι δὲ τῇ καταληφθέντος μέρους εἶκον.
τῇ δ' ἑξῆς τῆς ξυλοφορείων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος
ἦν τῷ βωμῷ παρέχειν, ὅπως μή ποτε ἔρφη τοῦ
πυρὸς λίπος, διαμφίει δὲ ἄσβεστον ἀεί, τοῖς μὲν διαφό-
ροις τὰ θρησκείας ἐξέκλεισαν. τῇ δ' ἀθενεῖ λαῷ C
συνεισρυέντας πολλοὺς τῶν σικαρίων, ὅτῳ δὲ σκάλην
τοῖς λῃσταῖς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, παρασλα-
βόντες θαρραλεώτερον ἵππου τὰ ὁπλισθέσεως. ἦν τῶν τὸ
δ' οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις
εἶκον ἐκ τὰ ἄνω πόλεως. οἱ δ' ὁπισθοῦντες, τὸ τε αἰτία
τῆς ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀγείπτα καὶ τὰ Βερνίκης
βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ὁπῇ τὰ ἀρχεῖα
ἔφερον, ἀφανίσαι ἀπόδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δε- D
δανεικότων, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅ-
πως αὐτοί τε πλῆθος, περισπάσωσι τῶν ὠφελημένων,
καὶ μετ' ἀδείας τοῖς δυτέροις ἐπαναστήσωσι τοὺς ὑπό-
χρεως. φυγόντων δὲ τῶν περὶ τὸ γραμματοφυλακίῳ, τὸ
πῦρ ἐνέσαν. ἐνθεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῶν πόλεως κατέφλεξαν,
ὅπῃ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὲ τῶν δυνατῶν, καὶ τῶν
ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους κατεδύοντες, διε-
λανθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὰ ἀνωτέρω φεύ- E
γοντες αὐλὴν, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς
ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ
πρεσβεύσαντες πρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν ἐν τῇ
νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπρησθεῖσιν ἀρκεσθέντες ἀνεπαύσαντο. τῇ
δ' ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ μηνὸς λώου μέσου, ὥρμησαν ὅπῃ
τὰ ἀντωνίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς δυσὶν ἡμέραις πο-
λιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ
φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλήν,
εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαπειμάντες σφᾶς F
αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τὰ τειχῶν ἐπειρῶντο. τῇ δ' ἔν-
δον πρὸς ἀνδρομαχὴν μὲν, οὐδεὶς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος
τῶν ἐφεστώτων. διὸ ἀμφοὶ ὁπῇ τὰ θωράκια, καὶ τὰς
πυργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λη-
στῶν ὁπῇ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. ὅτε δὲ νυκτὸς ὅτε ἡμέρας
διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῷ μὲν στασιαστῶν ἀπαγροδύσθαι
τὰς ἔνδον οἰομένων ἀνδρία τροφῆς. τὰ δ' ἔνδοθεν, κα-
μάτῳ τοὺς πολιορκουμένους. G

Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vrebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatoresque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in simibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regijs in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regijs verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi il-

Κεφάλαιον λβ.

Κατὰ τούτῳ μανάημος τις υἱὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐπὶ σοφιστὴς δεινότατος, καὶ ὅτι κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίους ὀνειδίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσονται μετὰ τὸν θεὸν,

lius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deum subiicerentur Romanis;

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam teuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agentes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sícque subicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias cõfugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedũ incẽdérunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

CAP. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decêre: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruêre, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς μασάδαν. ἔνθα τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ τοῖς δημόταις ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπαίνεσιν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ γλυκόμενος ἤδη τῶν ὅλων κράτους, διέτασσε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία δ' ἦν ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐκ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένοις, ὑπόνομον δ' ὀρύξαντες ἐκ πόῤῥωθεν ὑφ' ἕνα τῶν πύργων διορύξαντες, ἀνακρημνίσαντες αὐτόν. ἐπεσεν τὴν ἔχνσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαέντων δὲ τῶν στηριγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξάφνης κατέσεισεν, τεῖχος δ' ἕτερον ἔνδοθεν αὐτοκοδομημένον ἐφάνη. τὴν γὰρ ὀπὴν οὐλὴν ἀναβαθμοὶ, τάχα καὶ τοῦ πύργου κινηθέντος ὡς ὑπωρύττετο, δεύτερον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. οἱ δὲ τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις ἦν. οἱ δ' ἔνδοθεν τόν τε μανάϊμον, καὶ τοὺς ἀρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν ἀφ' ὧν δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ὁπλίταις, οἱ μὲν ἐξῆσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῖσθαι αὐτῶν, ὀνειδος ὑπελάμβανον, ἀφ' οὗ τὸ μηδὲ πιστεῦσαι εἰ δοθῆναι. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατόπεδον ὡς ἀλλότριον, ὅθι τοῖς βασιλικοῖς αἱρεθῆναι πύργοις, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὸ μυριάμμειον. οἱ δὲ ἀφὶ τὸν μανάϊμον εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀπελθεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἕκτῃ γορπιαίῳ μηνὸς ἐπράχθη. καὶ ὑπὸ τοῦ ὀπάσων ὅ τε ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἀφὶ τὸν τῶν βασιλικῆς αὐλῆς δεύτερον διαλαμβάνων ἀνῃρεῖτο, καὶ πρὸς τὴν λῃστῶν αἱμαρεῖται συὺ ἐζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους ὑπερχόντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ μανάϊμον ἤτε τῶν ὀχυρῶν καταφρονῶν χωρίων, καὶ ὁ τῶν ἀρχιερέως αἰτίου θανάτου, ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὑπὲρ τοῖς πεφυκόσιν ἀντίπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δ' οἱ ἀφὶ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς ἀ χρὴ ῥωμαίων ὑποστάντας, δι' ἐλευθερίας πόθον καταφρονεῖσθαι ταύτῃ οἰκείῳ δήμῳ, καὶ δεσπότην φέρειν, εἰ καὶ μηδὲν φαῦλον βίαιον, ἀλλ' οὖν ἑαυτῶν ταπεινότερον, εἰ γὰρ καὶ δεῖ τινα τῶν ὅλων ἀφηγεῖσθαι, πάντ' μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσπίπτειν, συντίθενται, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπιχειρεῖν αὐτῷ. σοβαρὸς γὰρ ἀναβεβήκει προσκυνήσων, ἐσθῆτι τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ἐνόπλους ἐφελκόμενος. ὡς δ' οἱ ἀφὶ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος ὅπλα τὰς ὀργὰς λίθους ἁρπάσαντες, τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, ἁπαρρίψειν ὅλως τὴν στάσιν. πρὸς ὀλίγον δ' οἱ ἀφὶ τὸν μανάϊμον ἀπεχόντες, ὡς εἶδον πανταχόθεν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπῃ τις ἔχων. καὶ φόνος μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων.

καὶ

καὶ διεσάθησαν ὀλίγοι λάθρα διαδραπτες εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου τοῦ προπάτορος μαναήμου καὶ ἡμῖν, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῶν μασάδας. αὐτόν τε τὸν μαναήμον εἰς τὸν καλούμενον ὀφλᾶν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινῶς ἀπολαυθέοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισμάτων βασάνοις, ἀπέκτειναν ὁμοίως. ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ὄπισθεν τοῦ τυραννίδος ὑπηρέτην ἀβεσάλωμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων πῃ τοῦ ὅλης τάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ καταλῦσαι τὸν πόλεμον οὐ βουλόμενοι, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιτείνειν, μαναήμον ἀπῆρκεσαν. ἀμέλει τῷ δήμῳ πολλὰ τοῖς στρατιώταις ἀνεῖναι τὴν πολιορκίαν ἐβιάζετο, καὶ λῃστὰς, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν μετίλιον, ἔδει γὰρ αὐτῷ τῆς ῥωμαίων ἔπαρχος, ἐξαπέστειλαν πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας ταὐτὰς ψυχὰς ἱκετεύοντες. τὰ δὲ ὅπλα, καὶ τἄλλα λοιπὰ κτῆσιν ἐπιδιδόναι λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τῶν ἱκεσίαν ἁρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς, γωρίωνά τε νικομήδους υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδουκὶ, καὶ ἰούδαν ἰωνάθε, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἡμομένων κατῆγε τὰς στρατιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕτε ἐπεχείρει τὰς τῆς στάσιας ὧν αὐτοῖς, ἕτε ἐνέφαινεν ὄπιθεν λύκον. ὡς δὲ καὶ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τὰς θυρεὺς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιέχοντες, ἀπήρων ὅτε ἀμυνομένους, ὅτε ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ἅπαντες ἀπεσφάγησαν ἅπαντες, πλὴν μετιλίου. τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι θείτου μῆνὸς ἱκετεύοντα, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν οὐ κοῦφον. ἐκ γὰρ ἁπλέτου δυνάμεως ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἐδόκει. καὶ καταδύντες ἀπεκέεις μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τὴν δὲ πόλιν πλησίον μιάσματι περιῤῥυφούσαν, ἐξ ἧς δαιμόνιόν τι μεῖζον προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἐκ ῥωμαίων ἄμεινον, ἐπένθουν δημοσίᾳ. καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἕκαστος δὲ τῆς μετοίκων ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῆς στάσιας ὧν δίκας δώσων ἐτετάρακτο. ἐκ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη προχθὲς τὸν φόνον, ἐν ᾧ δεῖ τὴν θρησκείαν τῆς ὁσίων, ἔργων ἔχεσθαι ἐπιχειρείαν. τὴν δὲ αὐτῆς ἡμέρας ἐκ ὥρας, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας, αὐτόχρημα προσπαρεῖς τοῖς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίοις. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν δισσφαγῆναι μὲν ὑπὲρ δισμυρίους. πεπωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καταίρεσιν. καὶ γὰρ τοὺς ἀφεύγοντας, ὁ φλὼρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὰ γαύλανα.

A paucique ex eis clàm in Maſſadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui poſtea etiam in Maſſada tyrannidem egit. Ipſum autem Manahemum cùm fugiſſet in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter deliteſceret, capientes extraxerunt in publicum, multiſque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem ſub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Abſalomon nomine. Et populus quidem, ſicut dixit, in his adiutor fuit, ſuſpicans aliquam totius ſeditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, ſed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs inſiſtebant, donec vlterius reſiſtere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt ſolam eorum paciſceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipſis tradentibus ſumeret. qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, ſcilicet eis dextras & ſacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: ſed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduerſus eos ſeditioſorum fraudis aliquid molitus eſt. poſtea verò quàm ſecundùm pactiones omnes ſcuta gladióſque poſuerunt, neque quicquam vlterius ſuſpicantes diſcedebant, facto in eos impetu ſtipatores Eleazari, comprehenſos trucidabant neque reſiſtentes, neque ſupplicantes, ſolas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti ſunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vſque ad circunciſionem Iudaizare ſe promittentem, ſeruauerunt ſolum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copiis ſiquidè ampliſſimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam inſtare cauſas bellorum, vrbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam ſi à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & triſtitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quaſi pro ſeditioſis cauſas reddituri, turbabantur. ſiquidem ſabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo ſcilicet die propter religionem à ſanctis quoque operibus agunt quietem.

Κεφάλαιον λγ.

Cap. XIX. De Iudæorũ maxima ſtrage Cæſarææ & in omni Syria.

Πρὸς δὲ τοῖς ἐκ τῆς καισαρείας πλησίον, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγειοῦται, καὶ ἀγεμονεύοντες, τούς τε κώμας τῆς σύρων, καὶ τὰς περιοικεῖς ἐπόρθουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβωνίτιδα, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδάρεις καὶ ἵππῳ, καὶ τῇ γαυλανίτιδι περιπεσόντες, τὰς μὲν κατασκάψαντες, τὰς δὲ ὑποφλέξαντες,

Eodem autem die, eadémque hora, quaſi aliqua cæleſti prouidentia Cæſarienſes quoque Iudæos apud ſe habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore ſuper viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæſarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Poſt Cæſarienſem verò cladem tota gens efferata eſt. Diuiſiq; Iudæi, Syrorum vicosac finitimas ciuitates protinus vaſtauerunt, id eſt, Philadelphiam, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt

& in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem ſubruentes loca: alia verò inflammantes,

etiam in Cedasam Tyriorum & Prolemaidem, Gabam quoque, Cæsareámque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neque Ascalon: sed his quoque flamma vastatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vastabant, sed etiam eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solùm ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris salus erat, si præuenissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis cõmixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui priùs fuerant mansueti, auaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cùm Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu audirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa fine suspicionem facientibus: diebus quidem securis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póstque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momẽtum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfusi Iudæis,

ἐχώρων ὅπῃ κέδασαν τ' τυείων, ἢ πολεμαΐδα, γάζαν τε ἢ καισάρειαν. ἀντέχε ᾗ ἀσδ' σεβαστὴ ταῖς ὁρμαῖς αὐτῶν ἀσδ' ἀσκάλων. ἀλλ' ὅπῃ ταύτας πυρποληθήσας, ἀνθηδόνα & γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ ᾗ περὶ ἑκάστων τούτων τῶν πολέμων ἁρπάζοντο κῶμαι, ἢ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἰῶ ἄπειρος. ὁ μὲν οἱ σύριοι τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀπέκτειναν, ἀλλὰ ἢ αὐτοὶ τοὺς ἐν τ' πόλεσι λαμβανομένους ἀπέσφαττον, ὁ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη ἢ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ ᾗ ὅλῳ τῷ συρίᾳ ἐπέχε ταραχή, & πᾶσα πόλις εἰς δύο διῃρητο στρατόπεδα. σωτηρία ᾗ τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. ἢ ταῖς μὲν ἡμέραις ἐν ἅμιλλα διῆγον, τὰς ᾗ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. ἀπεκδιδάσθαι γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, ἢ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον ὅτε ἀνελεῖν τὶς ἐπεχείρως ὑπέμενε, ἢ μεμιγμένων ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προυκαλεῖτο ᾗ ὅπῃ τὰς σφαγὰς τῶν διαφόρων, ἢ τοὺς πάλαι πρωτοστάτους ἐπὶ δεκτὸν τὰς, ἢ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον, & καθάπερ ἐκ φυγατέρεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνῃρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἔνδοξός τε ἦν ὁ πλείστα κερδάνας, ὡς κατηχύτας πλείστων. ἦν ᾗ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, ἢ νεκρῶν ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γύναιά τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδῶ σκέπης μετειληφότα ἢ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα ᾗ τῶν ἑκάστῳ τετολμημένων τὸν ὅπῃ τοῖς ἀπειλουμένοις μετάσασιν.

Κεφάλαιον λδ'.

Μέχει μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαί, καταλέχοντες ᾗ εἰς σκυθόπολιν, ὅτις παρ' ἐκείνῃ ἰουδαίοις ἐπῴκουν τὸ πολεμεῖν. τάξάμενοι γὰρ μετ' τῶν σκυθοπολιτῶν, ἢ τ' ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἕν δ' ὑστέρῳ θέμενοι τὸν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρεσαν. ὑπωπτεύθη ᾗ αὐτῶν ἢ τὸ λίαν πρόθυμον. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, ἢ μὴ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται πρὸς τ' ὅρος ἀστεως, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βέλοιντ' τ' ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πίστιν ἐνδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τοῖς γυναιξὶ εἰς τὸ ἄλσος. τῶν ᾗ ποιησαμένων τὸ προσταχθὲν χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τ' πίστιν αὐτῶν δελεάζοντες. τῇ τρίτῃ ᾗ νυκτὶ φυλακὴν τηρήσαντες, ὡς μὲν ἀφυλάκτους, οἷς ᾗ κοιμωμένοις, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τ' ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους ἢ τρισχιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον ᾗ ἀφηγήσασθαι & τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν μὲν ἰῶ σαούλῳ τινὸς τῶν οὐκ ἀσήμων, ῥώμῃ ᾗ σώματος & τόλμῃ διαφέρων, ὅπῃ κακῶν τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. πρόσθεν γοῦν ὀκτὼ μὲν ἡμέρας πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ τῶν πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, πρόσω ᾗ πολλάκις αὐτοὺς φαίνων, μόνος. ἰῶ ῥοπὴ τῆς παρατάξεως. προσέρχεται ᾗ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τῷ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ προσέχοντες οἱ σκυθοπολῖται

κατα-

κατηκόντιζον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἄλσους, ἀπασάμενος τὸ ξί- A
φος ἐπ' οὐδένα μὲν ἐχώρησεν τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἐώρα τὸ
πλῆθος ἀνίκητον. ἀναβοήσας δὲ μάλα ἐκπαθῶς ἄξιά
γε ὧν ἔδρασα πάσχω σκυθοπολῖται καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσού-
τῳ φόνῳ συγγνωὺς τοῖς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν ὑπεδειξά-
μην. τοιγαροῦν οἷς ἄπιστον μὲν οὐλόγως οὐδὲν τὸ ἀλλό-
φυλον, ἀσεβὲς δὲ καὶ ἐς ἕκαστα τὸ οἰκεῖον, θνήσκω μὲν ὡς
ἀναγκῆς χερσὶν ἰδίαις. οὐ γὰρ πρέπον ἐν τοῖς πολεμίων.
τὸ δὲ αὐτὸ ἀνεῖπε μοι καὶ ποινὴ τοῦ μιάσματος ἀξία, καὶ B
πρὸς ἀνδρίαν ἔπαινος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμοὶ
αὐχήσῃ σφαγεὺς, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεύσεται.
ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεῖσιν ἅμα καὶ τοῦ θυμοῦ μέρεσι ὄμμασι
περισκέπτεται τὰ ἑαυτοῦ χρήματα. ἦν δὲ αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα
καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς
ὑπανασάμενος, διελαύνει τῷ ξίφει, μεθ' ὃν οὐκ ἀκούσαν
τὴν μητέρα, καὶ ὅτι τέτοις τλῶ τε γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα,
μονονουχὶ ὑπαντῶντος ἑκάστου τῷ ξίφει, καὶ προθύμους C
φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τὴν οἰκίαν,
καὶ περίοπτος ἑστὼς τοῖς σώμασι, τλῶ τε δεξιᾷ ἀνα-
τείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν
ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν
σώματος, καὶ ψυχῆς εὐφρόσυνα. τὴν δὲ πρὸς ἀλλοφύλους
πίστεως ἕνεκεν, ἀκολέθοις πάθεσι χρησάμενος. πρὸς
δὲ τὴν ἐν σκυθοπόλει φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο
τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἐκέχυ, καὶ πεντακοσίους μὲν ὑπὲρ D
δισχιλίους ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς δὲ δισχιλίους αἰεῖ-
λον, ἔθνασάν τε οὐκ ὀλίγους. καὶ τύριοι μὲν συγγενεῖς διεχρή-
σαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφεφύρων. ἱππηνοί
τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοῖς μὲν θρασυτέροις ἀπε-
σκυδάσαντο, τοῖς δὲ φοβεροῖς δι' φυλακῶν εἶχον. αἵτε
λοιπαὶ πόλεις τὰ συείας, ὅπως ἐκέχυ πρὸς τὸ ἰουδαϊ-
κὸν ἢ μίσους ἢ θεοῦ εἶχον.

Κεφάλαιον λε.

Μόνοι δὲ αὐτοχεῖς καὶ σιδόνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφεί- E
σαντο τῶν μετοικέντων, καὶ ὕτε αἰσελεῖν τινὰ ἰου-
δαίων ὑπέμειναν, ὕτε δῆσαι, ἔχα μὲν καὶ δι' τὸ σφέτε-
ρον πλῆθος, ἐφορῶντες αὐτοῖς πρὸς τὰ κινήματα, τὸ
πλέον δὲ ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς οὐδὲν ἑώρων νεω-
τερίζοντας. γερασηνοί τε ὕτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐ-
πλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας πρέπε-
πεμψαν μέχρι τῶν ὅρων. σωφρόνως δὲ καὶ τὰ ἀρίστα βα- F
σιλείαν ὑπεβάλλοντο ἰουδαίων. αὐτὸς δὲ ἐπεπόρδυτο
πρὸς κέσιον γάλλον εἰς ἀποχείαν, καταλελοίπει δὲ
διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων τέτομα νόαρον,
σεμῷ τῷ βασιλεῖ προσήκοντα καὶ γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς
βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸ ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ καὶ γένος
καὶ σωφροσύνῃ τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι. ἔπραπαν αὐτοῦτοι,
ἵνα εἴπ γένοιτο κίνημα καὶ περὶ σφᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεων
φυλακὴν, κωλύειν τοὺς ἐπανισαμένους. τότε ὁ νόαρος
ἐκ πέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν σπειρῶν τινὰς, ἅ-
παντας ἀναιρεῖ, θλίψας μὲν θυρσον δι' τῆς ἀγελίπ-
που γνώμης, δι' ἣν φιλαργυρίαν ἄμεξον εἰς τοὺς ὁμο-
φύλους ἐλώμενος ἀσεβεῖν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν.

passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus priis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

CAP. XX. De Iudæorũ alia graui cæde.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemæis autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amolichantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Gerasseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit,

perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in in eum veritus eſt propter iniquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione ſummouit. Seditioſi autem capto præſidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eiſque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti ſunt cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij cuſtodiis obtinere.

διετέλει τε ὠμῶς εἰς τὸ ἔθνος ὅλον ὠμότητα, μέχρι πυθόμενος ἀγρίππας, ἀπελεῖν μὲν αὐτὸν ἠδέως ἔδεισεν, ἔπαυσε δ' ὅπλοις τοὺς.

Κεφάλαιον λς'.

Cap. XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuis Alexander contra Ægyptios vſus Iudæis, præmium ſocietatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iſte apud ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mundiorem à communione ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiterúntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus veniſſet, neque Cæſar primus, neque poſt eum quiſpiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduerſus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, ſeditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res eſſet, illic magis exarſit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem veniſſent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendâ, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidiſſent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hoſtes & exploratores eſſe: ac deinceps inſilientes intulerunt eiſdem manus: & reliqui quidem fugientes diſſipati ſunt, tres verò ex his comprehenſos, trahebant, quaſi viuos incenſuri. Commoti ſunt autem vniuerſi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos ſaxa iaciebant, poſtea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipſo loco tantum ſimul populum concremarent, & penè minas impleſſent rebus, niſi iras eorum compreſſiſſet Tiberius Alexander magiſtratus ciuitatis. Nec tamen ipſe coercendi principium ab armis ſumpſit, ſed nobiles eorum quoſque ſubmittens, hortabatur, vt deſinerent, neque aduerſum ſe milites Romanos commouerent. Seditioſi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui poſtquam vidit abſque magna calamitate tumultuoſos non poſſe compeſci, immiſit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, caſu ad Iudæorum interitum de Libya venientes, præcepítque vt non

Οἱ δ' ἐν σατίαις καλαμβόμβοι φρέαρ, ὃ καλεῖται μὲ κύφος, καθύπερθε δ' ἦν ἐρειχθές, τοὺς μὲν φρυκτοὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δ' ἐρύματα κατέβρηξαν εἰς γῆν. κατ' ἐκείνας ἡμέρας, ἐν ᾗ καὶ μαχαιρῶν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπειθον τοὺς φρυκτοὺς ῥωμαίους ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ ἀδεδιδύναι σφίσιν. οἱ δὲ τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν δ' ὑλαβηθέντες συνέθεντο πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσειν ἐπάσπονδοι, καὶ λαβόντες τὰ πίστα ἀδεδιδύασι τὸ φρέαρ, ὅπερ φυλακὴν κρυπτὸν ἔμελλον κατέχειν οἱ μαχαιρῶται. κατ' ἐκεῖνα δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἀεὶ μὲν ἐν σάσις πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν τοῖς ἔθνεσι χωρίοις, ἀφ' ἧς χρησάμενος πρωθυμοτάτοις κατὰ τῆς αἰγυπτίων ἰουδαίοις ἀλέξανδρος, γέρας δ' συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν κατ' ἴσον πόλιν ἐξ ἰσοτιμίας πρὸς ἕλληνας. διέμενε δ' αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς διαδόχοις, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρώτερον ἔχοιεν τὴν δίαιταν, ἤτοι ὑπομισγομένων τῆς ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐπεὶ δ' ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν αἴγυπτον, ἔστε καίσαρ ὁ πρῶτος, ἔστε τῆς μετ' αὐτὸν τὰς ὑπέμενε τὰς ὑπὸ ἀλεξάνδρου τιμὰς ἰουδαίων ἐλαττῶσαι. συμβολαὶ δ' ἦσαν αὐτοῖς ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς ἕλληνας, καὶ τῆς ἡμέρας πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε δ' ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐτετάραχτο, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐν δὲ τῇ ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων περὶ ἧς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ὑπὲρ νέρωνα, συνέρρυσαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ ἰουδαίων. κατιδόντες δ' αὐτοὺς οἱ ἀλάφοροι, ὡς ἀχρῆμα ἐπέβαινον, πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἐπειτα ἀναπηδήσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ, φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δ' ἄνδρας συλλαβόντες, ἔσυρον ὡς ζῶντας κατακαύσοντες, ὥρμη δ' πᾶν τὸ ἰουδαϊκὸν ὑπὲρ τῶν ἀμφῶν. καὶ τὸ μὲ πρῶτον, λίθοις τοὺς ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες κατακαύσειν ἐν αὐτῷ τὸ δῆμον αὐτανδρεί. καὶ ἔφθασαν τοῦτο δράσοντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐτῶν ἀνέκοψε τιβέριος ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. ὁ μὲν οὖν τὸ δὴ ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ἀποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, παύεσθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ ῥωμαίων στράτευμα. καταχλευάζοντες δ' τὴν ἀδεκλήσεως οἱ σατιώδεις ἐβλασφήμουν τὸν τιβέριον· καὶ κεῖνος συνιδὼν, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὰ κατ' τὴν πόλιν ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας ἐκ τῆς λιβύης. ἐπέτρεψε δ' οὐ μόνον ἀναιρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δ' ὁρμήσαντες

solùm interficerent, ſed etiam bona eorum diriperent, domóſq; inflammarent. Qui protinus concurrentes

εἰς τὸ

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῆκτο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλουν τὰς ἐντολὰς, ἐμάχοντο συσταφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοῖς ἄμφων ὡπλισμένοις αὐτῶν προτάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν ἀντεῖχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, ἀνέδην διεφθείροντο. καὶ παντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑποπεμφασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ ῥωμαῖοι προσδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον. ἔτε νηπίων ἔλεος αὐτοῖς, ἔτε ἡλικίας ἐχώρησε πτείνοντες, ὡς ὅπλων πλησθῆναι μὲν ἅπαντα τὰ χώρων, πεσεῖν δὲ μυριάδας σωρευθῆναι νεκρῶν. ὑπελείφθη δ' ἂν ἔτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐτράποντο. καὶ οἰκτείρας ὁ αὐτὸς ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοῖς ῥωμαίοις ἐκέλευσεν. καὶ οἱ μὲν ἐξ ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα νεύματι τοῦ φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν ἀλεξανδρέων δι' ὑποβολὴν μίσους, δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπάσθη τῶν σωμάτων.

Κεφάλαιον λζ.

ΤΟιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. κεστίῳ δὲ ἁπάντων ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων συμπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον σύγμα πλήρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτας, σὺν δὲ ἐξ ἀντιόχου, καὶ τισαράς ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας, αὐτὸς μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τετρισχιλίους, ἐξότας πάντας, ἀγρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (εἶπετο δὲ καὶ ὁ σόεμος μετὰ ἑξισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ ἕκτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον ἐξότα) προῆλθεν εἰς πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ἐπικουρεῖν συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἥττους τῶν στρατιωτῶν, ταῖς δὲ προθυμίαις, καὶ τῷ κατὰ ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ἐπισήμαις ἀντιπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀγρίππας κεστίῳ, καὶ τε ὁδοῦ, καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κέστιος, ὥρμησεν ἐπὶ πόλιν καρτεράν γαλιλαίας ζαβυλὼν, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν. διορίζει δὲ ἀπὸ τοῦ ἔθνους τὴν πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, κατάπλεφορ γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καὶ τοῖ θαυμαστοῦ κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τοῦ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι καὶ βηρυτῷ διαφορωτέρας, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμὼν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσπίπτον, κατασφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ τοῦ ἁρπαγαῖς ἐπὶ τοῦ σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ὑποκεχωρηκότα σωτέσαν κέστιον, τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ πρὸς δισχιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κέστιος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς ἰόππην, πρὸς ἄξας εἰ μὲν εἰκαλαβέως συνηθείην τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαισθοιντο τὸ φοβερὸν, προεμένην αὐτόν τε, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenuè iuſſa, nec ſanè ſine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos meliùs armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel verò in fugam verſi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij ſub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Romani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cùm neque illos, aut infantum miſericordia, aut reuerentia ſenectutis moueret, ſed in omnes ætates pari cæde ſæuirent. Vnde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta verò congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorúmque miſertus Alexander Romanos iuſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus peperçerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, víxque à cadaueribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus euenit.

CAP. XXII. De clade Iudæorũ autore Ceſtio.

CEſtio verò iam quieſcendum eſſe non videbatur, infenſis vbique Iudæis, ſed duodecimam legionem integram ex Antiochia ſecum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſuperque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluréſque ſagittarij, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe quoque Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cúmque offendiſſet eam ciuibus deſtitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum verò oppidum, quamuis admiratus eſſet eius pulchritudinem, quippe domus habebat ſimiliter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inueniſſet obuiam depopulatus eſt: inflammatíſque etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognouerant) repente in eos qui remanſerant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream peruenit: in Ioppen verò partem præmiſit exercitus cum præceptis huiuſmodi, vt oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſenſiſſent, tam ſuum quam cæterorum militũ præſtolarétur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque Ioppen facillimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptísque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

CAP. XXIII. De pugna Cestij cótra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eíque tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore susceptt. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concessêre: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, amplius verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: perque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ nec-dum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quíque nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δὲ

ἀμφοτέρωθεν αἱρῆσι τὴν Ἰόππην ταχέως. καὶ μηδὲ φυγεῖν φθασάντων τοὺς οἰκήτορας, οὐχ ὅπως παρασκευάσασθαι πρὸς μάχην, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀπέκτειναν σὺν τοῖς ἰδίοις. καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τετρακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίοις. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὁμορον τῆς καισαρείας ναβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἔπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τήν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δὲ τὴν γαλιλαίαν ἐξεπέμψε κέστιος γάλλον ἡγεμόνα τῆς δωδεκάτης τάγματος, πεζοὺς δυνάμει, ὅσην ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. τέτταρα γὰρ καρτερώτατα τῆς γαλιλαίας πόλεις σεπφωρεῖς μετ' ὀφθαλμίας διέκειτο, καὶ πρὸς ἐκ ταύτης δύσκολίαν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ στασιῶδες καὶ ληστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἄντικρυς τῆς σεπφώρεως, καλεῖται δὲ ἀσαμών. τούτοις ὁ γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ ἕως μὲν ἦσαν ἐπάνω δέξει, ῥᾳδίως τοῖς ῥωμαίοις ἔβαλλον πρόσωθεν, καὶ πρὸς ὀλίγους αὐτῶν ἀπέκλινον. προελθόντων δὲ καὶ τῶν ῥωμαίων ἐπὶ τοῖς ὑψηλοῖς, ἠττῶντο ταχέως, καὶ ὅτε γυμνῆται τοῖς ὁπλίταις συστάδην ἔφερον, ὅτε καὶ τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἱππεῦσι παρέφυγον. ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν ταῖς δυσχωρίαις διαλαθεῖν, ἀπαριθμῶσι δὲ ὑπὲρ χιλίους. γάλλος μὲν οὖν ὡς οὐδὲν ἐώρα κινῶν τὴν γαλιλαίαν νεωτερίζομένην, ὑπέστρεφε μὲν τὴν στρατιὰν εἰς καισάρειαν. κέστιος δὲ μὴ πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐνέβαλεν εἰς ἀντιπατρίδα. καὶ πυθόμενος ἔν τινι πύργῳ ἀφαικῷ καλουμένῳ, συνηθροῖσθαι ἰουδαίων δύναμιν οὐκ ὀλίγην, προὔπεμψε τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δὲ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, δίκην τοὺς ἰουδαίους διεσκέδασαν. ἐκπεσόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἀπὸ δὲ τῆς ἀντιπατρίδος κέστιος εἰς λύδδα προελθών, κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. διὰ γὰρ τὴν σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τοὺς φανέντων διαφθείρας, καὶ τὸ ἄστυ κατακαύσας, ἐχώρει πρόσω, καὶ διὰ βαθυρῶν ἀναβὰς, στρατοπεδεύεται κατά τινα χῶρον γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. οἱ δὲ ἰουδαῖοι κατιδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ὅπλα τὰ ὅπλα, καὶ μέγα τῷ πλήθει θαρροῦντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κεφυγῆς ἐξεπίδην ὅπλα τὸν μάχην, μηδὲ τῆς ἀρχῆς ἑβδομάδος ἔννοιαν λαβόντες. ἦν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκευόμενον σάββατον. ὁ δὲ σώσας αὐτοὺς τῆς δυσεβείας θυμὸς, ἐποίησε πλεονεκτῆσαι καὶ κατὰ τὴν μάχην. μὴ τοσαύτης ὁρμῆς τοῖς ῥωμαίοις προσπεσούσης, ὡς διαρρῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσων χωρῆσαι ἀναμετρήσαντας. εἰ δὲ δὴ τῷ μὴ χαλασθέντι τῆς φάλαγγος, οἵτε ἱππεῖς ἐκπροελθόντες ἐτήμνων, καὶ τῷ πεζῶν τὸ μὴ σφόδρα κατὰ μόνον, κἂν ἐκινδύνευσεν ὅλῃ τῇ δυνάμει κέστιος. ἀπέθανον δὲ ῥωμαίων πεζοὶ μὲν ἑξακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοὶ,

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῷ δὲ ἰουδαίων, δύο μὲν τοῖς εἴκοσι. γλυκαρότατοι δὲ αὐτῷ ἐδόξαν οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς ἀδιαβηνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε καὶ κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ περαΐτης νίγερ, καὶ σίλας ὁ βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς ἰουδαίους ἀπὸ τῆς βασιλέως ἱππάρχου τάξεως. ἦν γὰρ παρ' αὐτῷ. καὶ τέως μὲν οὖν ἀπωσθέντες οἱ ἰουδαῖοι, πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. κατόπιν δὲ τοῖς ῥωμαίοις ὄντι τοῦ βαθυρὰν αὐτοῦ, τέως μὲν ὁ τοῦ γιώρα σίμων πολὺ τῆς ἀφορμῆς ἐπαράξας, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἁρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μενόντος δὲ τοῦ κεστίου καὶ χώραν ἔσιν ἡμέρας, οἱ ἰουδαῖοι τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετήρουν τὰς παρόδους, δῆλοι τε ἦσαν ὡς ἠρεμήσοντες ἀρξαμένων τῶν ῥωμαίων ὁδοῦ δύειν. ἔνθα δὴ καταδὺς ἀγρίππας ὑδὲ τὰ ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πολλούς τε ἀπείργου πολεμίων τὰ ὄρη φειδόμενος, ἔκεινεν ἀποπειρᾶσθαι τῶν ἰουδαίων λόγοις. ἢ γὰρ πάντας πείσειν καταδέδαι τὸν πόλεμον, ἢ τῶν ἐναντίων ἀποστῆσαι τὸ μὴ συμφρονοῦν.

Κεφάλαιον λη.

Ἔπεμψεν οὖν τῶν παρ' αὐτῷ τοὺς μάλιστα γνωρίμους σκείνους, βορκαῖον τὸ καὶ φοῖβον, δεξιάς τε φῶν καὶ πίστεις, καὶ συγγνώμην φῶν ῥωμαίων ἀσφαλῆ πρὸς ἡμαρτημένων ὑπισχνούμενος, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες δὲ οἱ στασιασταί, μή τι αὖ τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν ἀγείπαν μεταβάλητο, τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πρεσβεύοντας ὥρμησαν ἀπελεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι, τὸ μὲν φοῖβον διέφθειραν, ὁ δὲ βορκαῖος ξωσθεὶς, ἔφθη διαφυγεῖν. τὸν δῆμον δὲ τοὺς ἐπαγανακτήσαντας, λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

Κεφάλαιον λθ.

Κέστιος δὲ ὁ πρὸς ἀλλήλους αὐτῷ ταραχὰς ὄντως ἰδὼν εἰς ὕπνωσιν, ἅπασαν ἐπῆλθε τὴν δύναμιν, καὶ ξαπίνης μέχρι ἱεροσολύμων κατέβαινεν. στρατοπεδευσάμενος δὲ ὅπῃ τῶν καλουμένων σκοπῶν, διέχει τῆς ἕβδομῆς ἐπὶ τὸ πόλεως σταδίους, ἔσι μὲν ἡμέρας ὃν ἐπεχείρει τῇ πόλει, ἔλπιδα τὸ μὴν τῶν ἔνδον εἰσδυήσεσθαι πρόσθυρων, εἰς δὲ τὰς πέριξ κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς διαφῆκε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥτις ἦν ἕκτη καὶ εἰκὰς Ὑπερβερεταίου μηνὸς, διατάξας τὴν στρατιὰν, εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἐμφρουρούμενος ἦν. οἱ στασιασταὶ δὲ τὴν διάταξιν τῶν ῥωμαίων καταπλαγέντες, τῶν μὲν ἔξω μερῶν τῆς πόλεως εἶκον, εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέραν, καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρουν. κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπερεπέρησε τήν τε βεζεθὰ προσαγορευομένην, καὶ τὴν καινόπολιν, καὶ τὸ καλούμενον δοκῶν ἀγοράν. ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν ἐστρατοπεδεύετο. καὶ εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὴν σκηνὴν τὴν ὥραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλελῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅτε στρατοπεδάρχης τυραννίνιος πρίσκος, καὶ τῶν ἱππαρχῶν οἱ πλεῖσοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου διαφθαρέντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ δι' αὐτὸ τῆς αἰτίας ταύτην ὅτε πόλεμος ὅπῃ τοσοῦτον μῆκος προέβη, καὶ ἰουδαίους ἀπίστων συμφορῶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν. ἐν ᾧ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, ἀναπείσαντες παιδί τινι ἀνανίου τοῦ ἰωνάθου παιδὶ πεισθέντες, ἐπάλλοιεν τὸν κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ καὶ πρὸς ὀργὴν ἀφιδρὼν, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας,

A cæteri equites erant : Iudæi verò vigintiduo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur: Romanos autem ad Bethoron ascẽdentes Gioræ filius Simon inuadit, multósque postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros B cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

C

CAP. XXIV
De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

ITaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiæ, cerrámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt : & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum : inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate E discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur : sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur : ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessêre partibus ciuitatis: & F in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem veniisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem illico possedisset, bellóque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt : & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea G plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ita fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

tam diu id reglexit,donec proditione comperta, seditioli Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt : ipsi verò per turres dispositi,murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur : & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur : & quantum nequissimi cadebant,tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paulum in obsidione perseuerallet, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit : insecutique nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra,quæ apud Scopon munierat, tetendit : altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit : iámque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere,à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant : cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi,deiectique agmine sternebantur : donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit : & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisíque mulis atque asinis, aliísque iumentis,præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

διεμέλλησεν, ἕως οἱ σασιασαὶ τ πρεσβυτέραν ἀθόμενοι,ζοις ὡρ θεὶ τ αὐανον ὑπ τ τείχυς κατέβαλον,κ λίθοις παίοντες,συνέλασαν εἰς ζας οἰκίας.αὐτοὶ ὑ σασαίτες ὅλι τ πύργων,ζοις ὑποπειρωμένους τὸ τειχος ἔβαλλον.πέντε μὲν ἐν ἡμέραις παντοθεν ὅπιχρῶσι ζοῖς ρωμαίοις,ἀμήχανος ἰὼ ἡ πρεσβολή.τῇ ὑπιούσῃ ὑ ἀναλαβὼν ὁ κέσιος, τὸ τε ὅπλέκτων συχνὺς, κ τοὺς τοξότας, κ τὸ πρωτάρκτιον ὅπιχειρεῖ κλίμακι τ ἱερ. ἰσδαῖοι ὑ ὑπ τ σοᾶς ἐιργον,κ πολλάκις μὲν ἀπεκρέσαντο τὺς τ τείχ πρσελθόντας.τέλος ὑ τ πλήθ τ βελῶν ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν.τῇ ὑ ρωμαίων οἱ ὁπλῖται ζοὺς θυρεὺς εἰς τὸ τεῖχος ὑψερείσαντες,κ κατὰ τύπον οἱ κατόπιν ἄλλους,οἵτε ἑξῆς ὁμοίως,τ καλεμένιν παρ' αὐτοῖς χελώνιν ἐφράξαντο, καθ' ἧς τὰ βέλη φερόμενα, ῥᾳδιουργίαν ἀπεφαίνετο. μηδὲν ὑ οἱ σρατιῶται κακνόμενοι, τὸ τεῖχος ὑπόρυσσον,τὸ ἱερο τ πόλιν ὑποπιμπράναι παρεσκευάζοντο. δεινὴ δὲ ζοῖς σασιασὰς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη ὑ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τ πόλεως,ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα.τὸν δὲ δῆμον σωέβαινεν ὅτι τύτοις θαρρεῖν,κ καθ' παρεῖκοιεν οἱ πονηροὶ,πρσῆσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, τὸν δεξόμενοι τ κέσιον ὡς εὐεργέτην. ἂς εἰ βραχὺ τῇ πολιορκίᾳ πρσελιπάρησε,καὶ ῥᾳθέως τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι θεὸς τὺς πονηροὺς ἀπεσραμμένος ὁ θεὸς ἤδη κ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπ' ἐκείνης τ ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

Κεφαλ. μ.

ΟΓᾶν κέσιος,ὅτε τ τ πολιορκυμένων ὑπέγνωσαν ὅτε τὸ φρόνημα τ δήμυ σωιδὼν,ὑφαίρεσις ἀνεκάλεσε τὺς σρατιώτας,κ καταγνὺς ἐπ' ἐλπίδι πλείῃ τ ἐλπίδων, ῥᾳθυμοτάτως ὑπ τ πόλεως ἀνέζευξεν. πρὸς ὑ τ ἀδόκητον αὐτὸ ζόπιν ἀναθαρρήσαντες οἱ λησαὶ,κ τὸν ὑσάτων ὑπεδραμον,τ συχνὺς τ ἱππέων κ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲ ἔν τε τῷ κ τ σκοπὸν σραζοπέδῳ αὐλίζεται κέσιος.τῇ ὑ ὑπιούσῃ πρσωτέρω χωρεζόμενος,μᾶλλον ὑψεκαλέσατο ζοὺς πολεμίους, τὺς ὑσάτους αὐτῷ πρσκειμένους διέφθειρεν, καθ' ἕτερον ὑ τ ὁδὸν πρσιόντες ἠκόντιζον εἰς πλαγίους.ὅτε ὑ ὑπισραφῆναι πρὸς ζοὺς κατόπιν πεζωσκοντας ἐθάρρυν οἱ τελευταῖοι.ἀπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, κ τοὺς κ πλαγίων ἐγκειμένους, αἰσχύνεσθαι ὐκ ὑπομένοντας,αὐτοὶ μὲ ὄντες ἀρεῖς,κ δεδοικότες τ τάξιν διαφθᾶν, τὺς ὑ ἰουδαίους ὁρῶντες κύφους,τ πρὸς ζαῖς ὑπερβολαῖς δυκόλως.ὥστε σωέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν αὐτοὺς βλάπτουσι τὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλην ὑ τ ὁδὸν πεσόμενοι, κ φάλαγγος ἐκπεσόμενοι κατέπιπτον,μάχῃ πολλῶν διαφθαρέντων,ἐν οἷς καὶ ῥήσος μὲ σρατάρχης τάγματος ἕκτου,λογγῖνος ὑ χιλίαρχος, ἔ παρχος ὑ ἴλης αἰμίλιος ἰκκοῦνδος ὄνομα,μόγις εἰς γαβαὼ κατάντησαν ὅπ τὸ πρότερον σρατόπεδον,τὰ πολλὰ κ τ σκευῶν ὑποβαλόντες.ἐνθα δύο μὲ ἡμέρας ἐπέμενεν ὁ κέσιος ἀμηχανῶν ὅ,τι χρὴ ποιεῖν.τῇ τρίτῃ ὑ πολλῶν πλείους τὺς πολεμίους θεασάμενος,κ πάντα τὰ κύκλῳ μεσὰ ἰουδαίων, εἶναι καθ' ἑαυτὸ τε βεβαίνων, κ ἐὰν ὑπιμένοι,πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς.ἵνα ὑ σωζομωτέρᾳ χρήσαιτο φυγῇ,τὰ τ σκευὰ αὐθέλκοντα πειρᾶσθαι πρστάξει.διαφθαρέντων ὑ τῷ ὀρέων,κ τ ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε κ μηχαναὰς,

τούτων

τούτων γὰρ ὅπλα χρεία σφίσιν ἐσομένη, μάλιστα διὰ- A
κόπτες μὴ Ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἁλῶσι, σφᾶς τοῦ δύ-
ναμιν ὅπλ βαθυφόρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, κατὰ μὲν τὰς λι-
ρυχωρίας ἧττον ἐπίκειντο. στενωθέντων δὲ εἰς τοὺ
κάτω κατάβασιν, οἱ μὲ φθάσαντες, ἔφραττον αὐτοὺς
τῆς ὁδοῦ, ἄλλοι ἐ τοὺς ὑπάτους κατωθοῦσιν εἰς τ φά-
ραγγα. τὸ ἐ τῶν πλήθος παρεκβαθὲν ὑπὸ τ αὐχένα
τῆς ὁδοῦ, κατακάλυπτε τοὺ φάλαγγα τοῖς βέλεσιν.
ἔνθα κὰ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων σφίσιν ἐ- B
κατοῖς, ὅπως φαλίσεσθε τοῖς ἐπιπέσουσιν ὁ κίνδυνος ἦν.
ἔστε γὰρ ἐν τάξει κὰ τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο ἀλλό-
μενοι, κὰ τὸ φεύγοντες ὅπλ τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον
ἐν λεῷ. τὸ ἐ ὅπλ θάτερα, ἔρημοι κὰ φάραγγες, εἰς οὓς
ὑποσφαλέντες κατεφέροντο, κὰ ἔστε φυγῆς τόπον, ἔ-
τε ἀμυνεῖν εἶχον ὅπλοις. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας
ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, ἐ τοὺς ἐν ὑπογνώσεσιν ὀδυρ-
μοί. αὐτήχει δὲ αὐτοῖς, τὸ ἐκ Ἰουδαίων ἐγκέ- C
λευσμα, κὰ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα κὰ τεθυμωμέ-
νων. ὀλίγου δὲ δεῖν, πᾶσαν ἤρπασαν τοὺ ἅμα κε-
στίῳ δ' ὠάμην, εἰ μὴ νὺξ ὑπεφλαβεν, ἐν ᾗ ῥωμαῖοι μὲ
εἰς τοὺ βαθυφόρων κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ
κύκλῳ κατειχόντες, ἐφρούρουν αὐτῶν τοὺ ἔσθοντα. ἐν-
θα δὴ κέστιος τοὺ φαινομὲν ὁδὸν ὑπογνοὺς, ὁρασμὸν
ἐβουλεύετο, κὰ ὅπλα εἶναι τοὺς δυψυχοτάτους στρατιώτας
εἰς τετρακοσίους, ἐπίσκοπους τοῖς ὀχυρώμασι, κατατάξας
ἀναβαίνας, σημαίας τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλά- D
κων ἐσᾶν, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τοὺ δύνα-
μιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀνα-
λαβὼν, ἡσυχῆ τεσσαράκοντα σταδίους. ἔωθεν
ἦ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τοὺ ἔπαυλιν αὐτῶν, ὅπ
τοῖς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον, κἀκεί-
νους μὲ ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν κέ-
στιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς ὀλίγον προειλήφει, κὰ
συντονώτερον ἤλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὥς τε τοῖς στρα-
τώτας ὑπ' ἐκπλήξεως ἐ δίους, τάς τε ἐλεπόλεις, E
κὰ τοῖς ὀξυβελεῖς ἐ τὰ λοιπὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων
καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες, αὐθις ἐ-
χρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. προῆλθον ἦ τοῖς ῥω-
μαίοις διώκοντες, μέχρις αὐτιπατρίδος. ἔπειτα
ὡς ὐ κατελάμβανον ὑποφέροντες, τάς τε μηχανὰς
ἔφερον, κὰ τοῖς νεκροῖς ἐσύλων, τοὺ τε ἀπολειφθεῖσαν
λείαν συμπᾶσαν, κὰ μετὰ παιάνων εἰς τοὺ μητρόπολιν
ἐπανῆλθεμουν, αὐτοὶ μὲν ὀλίγοις ὑποβεβλημένοι
παντάπασι, τῶν ἦ ῥωμαίων κὰ τῶν συμμάχων πε- F
ζοὶ μὲν τετρακισχιλίους ἀπωλώτας. ἱππεῖς ἦ, ἑξακο-
σίους ἐ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲ οὖν ἐφέχθη δίου
μηνὸς ὀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τ νέρωνος ἡγεμονίας. μετ'
ἦ τοῦ κεστίου συμφορὰν, πολλοὶ τῶν ὀνιφανῶν Ἰουδαίων,
ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως.
κοσόβαρος οὖν κὰ σαῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τοῦ
Ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δ' ἦν ἑκατέρου τ βα- G
σιλέως, ἀλλαράτης ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς κέ-
στιον. ὁ ἦ σὺν τούτοις κὰ τοῦ βασιλικοῦ αὐλοῦ πο-
λιορκηθεὶς ἀντίπας, ὑποφυγὼν τοὺ φυγὴν, αὖθις ὡς
ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. κέστιος ἦ
τοῖς περὶ σαῦλον ἀξιώσαντας, αὐτομολῆσαι εἰς ἀχα-
ΐαν πρὸς νέρωνα, τοὺ τε αὐτῶν δηλώσοντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris fuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas dolecti qui aberrasset consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad CCCC. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad XXX. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac CCC. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis VIII. die gesta sunt, anno XII. Neronis principatus.

CAP. XXV. De Damascenorum lætitia in Iudæos, déque Iosephi studiis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum ituta, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cùm Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodū à seditiosis interèptus sit aliàs indicabimus. Cestius autē Saulum & cæteros in Achaiā ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, &

belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namque id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in angusto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúſque ſtudioſos ſine imitatores, ſatellitum more vetſari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Iohannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius. huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi creditas adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolétiam: multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: eóſque rectores totius Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia cauſáſque capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſēt animaduertit:

καὶ τὰς αἰτίας τῶ πολέμω ζέψοντας εἰς φλῶρον. τῆ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῆ, καφίσῃ καὶ τοὺς ἑαυτῶ κινδύνους ἤλπισεν.

Κεφάλαιον μα.

Κἂν τέτῳ διαμασκηνοὶ τ' τῆς ῥωμαίων φθορᾶς πυθόμενοι, τὰς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίας ἀπελεῖν ἐσπεύδασαν. ἐπειδὴ μὲν εἶχον αὐτὰς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνθεσισμένους δέος τ' ὑποψίας τῶτο ποιῆσαι τοὺς πολεμίους, ῥᾴδιον τ' ἐπιχείρησιν ἐδόκουν. ἐπειδὴ δὲ κεκλεισμένας τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπηγμένας τῇ ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγας αὐτοῖς ἀγὼν ἐγένετο λαθεῖν ἐκείνας. τὰς μὲν ἰουδαίους, ὡς ἂν ἐν ξενοχωρείῳ τ' ἀριθμὸν ὄντας μυρίους, καὶ πάντας ἀόπλους, ἐπελθόντες ὑπὸ μίαν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Κεφάλαιον μβ.

Οἱ δὲ διώξαντες τ' κῆσιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, τοῖς μὲν βίᾳ τ' ἐπιῤῥωμαΐζόντων, τοὺς δὲ πίθοῖ προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τῶ πολέμω πλείονας. ἦρξθη δὲ ἰώσηπος υἱὸς γωρίωνος, ὁ ἀρχιερεὺς ἄνανος, τῆς τε καθ' ὅλην πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, μάλιστα τὰ τείχη τ' πόλεως ἀνεγείρειν. τ' γὰρ τῶ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καίπερ ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενον τὴν ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἁρπαγέντα κῆσίᾳ χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῆς δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως οὐκ ἐπέστησαν τ' χρείας, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γὰρ μὴν, ἥτε χρεία τῆς χρημάτων, καὶ χοπῆδύων ἐλεάζαρος, ἐπαφείλθε τ' δῆμον, ὥς τε αὐτῷ πειθαρχεῖν πρὸ τ' ὅλων. εἰς δὲ τ' ἰδυμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν σαπφᾶ τῆς ἀρχιερέων ἕνα, καὶ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέον. τῷ δὲ ἄρχοντι τότε τ' ἰδυμαίας νίγερ, γένος δὲ ἦν τ' πρὸ ἰορδάνου περαίας, διὸ καὶ περαίτης ἐπεκαλεῖτο, προσέταξαν ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ καὶ τ' ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν ἱεριχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δὲ τ' περαίαν μανασσῆς, θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεκληρώθη δὲ αὐτῷ λύδδα, καὶ ἰόππη, καὶ ἀμμαοῦς. τ' δὲ γοφνιτικῆς καὶ ἀκραβατινῆς, ὁ ἀνανίᾳ ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδεδειγμένος, τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίου. προσῆκτο δὲ τῇ τότε στρατηγίᾳ, καὶ γάμαλα, τῆς ταύτης πόλεων ὀχυρωτάτη. τῆς μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε προθυμίας ἢ σωφροσύνης, διῴκει τὰ πεπιστευμένα. ἰώσηπος δὲ εἰς τ' γαλιλαίαν ἀπελθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν δυνοίας τῆς ἐπιχωρίων, εἰδὼς ὅτι πολλὰ ἁμαρτὼν ταύτῃ κατορθώσει, κἂν τἆλλα ἁμαρτάνῃ. συνιδὼν δὲ ὅτι τοῖς μὲν δυνατοὺς οἰκειούμενος μεταδόσεις τ' οὐσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ παῦ πλῆθος, εἰ δι' ἐγχωρίων μὴ σωφρόνων τὰ πολλὰ προσάσοι, τῆς μὲν γραμμῶν ἑβδομήκοντα τοῖς σωφρονεστάτοις ἐπιλέξας ἐν τῷ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῆς δυτελεστέρων διαφορῶν. τὰ γὰρ μείζω πράγματα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα. καταστησάμενος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῆς κατὰ πόλιν, ὅπῃ τῶ ἔξωθεν αὐτῆς ἀσφάλειαν ἐχώρει.

καὶ γ-

Ϲ γνώσκων ῥωμαίους ϖροβαλουῶτας εἰς τὴν γαλι- A
λαίαν, τὰ ϖιτήδεια τῆϛ χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα,
ϗ βηρσαβεὲ, Ϲ σαλαμὶν, ἔϖ ᾗ ϗ ϖερεχὼ, ϗ ἰαφὰ ϗ
σιγὼ, τότε ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, ϗ ταριχαίας,
ϗ τιβεριάδα. ϖρὸς ᾗ τούτοις, τὰ ϖρὸϛ γέννησαρ τὴν
λίμνην ϖτόλαια, ϗ᾽ τ κάτω καλουμένην γαλιλαίαν
ἀϖετείχίσατο, τῆϛ τε ἄνω γαλιλαίας, τήν τε ϖροσορ-
ῥουμένην ἀχαβαρὼν ϖέτραν, ϗ σεφ, Ϲ ἰαμνὶθ, ϗ
μπρὼ. ϗ᾽ ᾗ τὴν γαυλανιτικὴν, σελεύκειάν τε ϗ σω-
γάνην, ϗ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις ᾗ σεπφωρίταις
ἀφῆκε καθ᾽ ἑαυτοὺϛ τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων B
τε δύπορεῖς ὁρῶν ὄντας, ϗ ϖροθύμως ὅτι τ πόλεμον
δίχα ϖροστάγματος. ὁμοίως γε ϗ γίσχαλα ἰωάννης ὁ
λευΐ υἱὸς, καθ᾽ ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαν-
τος. τοῖς ᾗ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅ-
μα ϗ ϖροστάσσων παρῆν. κατέλεξε ᾗ ϗ δύναμιν ἐκ
τ γαλιλαίας ὡϛ ᾗ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓϛ
ϖάντας, ἔκ τε τῆϛ συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐγ- C
καθασκευάζόμενος ὡϖλίζεν. ἔϖειτα συνιδὼν ἀήττη-
τον τ ῥωμαίων ἰσχὺν γεγυμνασμένην, δύπειθείᾳ μᾶλλον
ϗ μελέτῃ τῆϛ ὅϖλων, τ μὲν διδασκαλίαν ἀϖέλυε τῇ
χρείᾳ διωκομένην. τὸ ᾗ δύπειθὲϛ ὁρῶν ϖεριγινόμενον
ἐκ τῆϛ ϖλήθους τῆϛ ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτεμνε
τὴν στρατιὰν, Ϲ ϖλείοσι καθίστατο ταξιάρχοις. στρατω-
τῆϛ ᾗ, ἀϖεδείκνυ διαφορὰς, ϗ τούτοις μ ὑϖέτασσε δε- D
καδάρχαις, ϗ ἑκατοντάρχαις, ἔϖειτα χιλιάρχοις, ϗ
μὴν τούτοις ἡγεμόσι ταγμάτων ἀδελφεῶν ἀφηνιάσα-
σιν. ἐδίδασκέ τε σημείων ὠδαδόσεις, ϗ σάλπιγγος
ϖροσκλήσεις τε ϗ ἀνακλήσεις, ϖροσβολάς τε κερά-
των, ϗ ϖειλαγωγὰς, ϗ πῶς δεῖ ϖρὸς μὲν τὸ κάμνον
ὑπερέφειν ἐκ τοῦ ϖρείττος, ἐν ᾗ τῷ ϖονοῦντι συνα-
μύνειν. ὅσα τε εἰς ὠδάσημα ψυχῆς, ἢ καρτερίαν σώ-
ματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα ᾗ αὐτοὺς ἔσκε ϖρὸς E
τὸν ϖόλεμον ϖαρ᾽ ἕκαστα τὴν ῥωμαίων δύταξίαν δια-
γούμενος, ϗ ὡϛ ϖολεμήσουσι ϖρὸς ἄνδρας, οἳ δ᾽ ἀλ-
κὴν σώματος ϗ ψυχῆς ὠδάσημα, ϖάσης ὀλίγου δεῖν
ἐκ οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη ᾗ ϖεῖραν αὐτῆϛ λαβεῖν τῆϛ
ϗ᾽ τ ϖόλεμον δυταξίας, ϗ ϖρὸ ὠδατάξεως, εἰ τῆϛ
συνήθων ἀδικημάτων ἀϖόχοιντο, κλοπῆς Ϲ ληϊσίας,
Ϲ ἁρπαγῆς, τοῦτ᾽ ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, ϗ μὴ κέρδος
οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τὴν ϐλάβην τῆϛ συνηθείας ἀϖόν. οἱ- F
κείᾳ γὰ κάλλιστα τὰϛ ϖολέμους, ϖαρ᾽ οἷς ἐν ἀγαθὸν
τὸ συνειδὸϛ ἔχουσιν οἱ στρατιῶται. τοὺς ᾗ οἰκοθεν
φαύλους, ϗ μόνον τοῖς ὅϖλοις ἐχθροῖς, ἀλλὰ ϗ τῷ θεῷ
χρῆσθαι ϖολεμίῳ. ϖολλὰ τοιαῦτα ϖαραινῶν διετέλει,
ϗ τὸ ἕτοιμον, εἰς ὠδάταξιν αὐτῷ συγκεκρότητο, ϖε-
ζῶν μὲν ἐξ μυριάδες, ἱϖϖεῖς ᾗ δισχίλιοι, ϗ ϖεντή-
κοντα. χωρὶς ᾗ τούτων οἷς ἐϖεϖοίθει μάλιστα, μισθο-
φόροι ὡϛ τεσσαρακισχίλιοι, ϗ ϖεντακόσιοι. ὁϖλίτ-
ταις ᾗ ὡϛ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώ-
ματος. ἕτερον ᾗ ϖλῆθοϛ μισθοφόρων τὴν ἄλλην G
στρατιὰν αἱ ϖόλεις ῥᾳδίως. τῆϛ γὰ καταλεχθέντων ἐκάστῃ
ταῖς ἡμίσεις ὅϖλα τὴν στρατιὰν ἐκϖέμπουσα, ταῖς λοι-
ϖαῖς ὅϖλα συμϖορισμὸν αὐτοῖς τῆϛ ὁϖλιτῶν εἶχεν, ὡϛ τε τοὺς μὲν εἰς ὅϖλα, τοὺς ᾗ εἰς ἐργασίαν διη-
ρῆσθαι, ϗ τοῖς τὰ σῖτα ϖέμϖουσιν ἀϖηχορησίᾳ ὠδὲ
τῆϛ ὁϖλίτῃ τὴν ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Petreccho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiadam: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannitæ, & Meroi in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimetipsis fabricarent: quòd eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Rom. solent diuisit exercitum, plurésque fecit ordinum principes. diuersísque militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebátque signorum disciplinas, & prouocationes reuocationésque buccinarum, & principia cornuum, & circũdictiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cũ defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporísq; tolerantiam pertinerẽt, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Rom. referens disciplinam, & quòd cum viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tẽpore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturũ, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perseuerebat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatũ erat. Nam LX. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque singulæ quas enumerauimus, cùm mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI. De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mitúsque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eáque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupiisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum ascíscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præstarent, hos eligebat: donec cccc. virorum caterua congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aût si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes precioſæ, plurimáque argentea pocula, & aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

Κεφάλαιον μγ.

Διοικοῦντι δ' αὐτῶν τὰ κατὰ τὴν Γαλιλαίαν, ἐπανίσταταί τις ἐπίβουλος ἀνὴρ ἐκ Γισχάλων, υἱὸς Λευΐου Ἰωάννης ὄνομα. πανουργότατος μὲν καὶ δολιώτατος τῶν ἀπάντων, ἐν δὲ τοῖς πονηρεύμασιν εὐπόριστον. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ πιθανᾶς πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀριστος ὑπόκρισιν τοῦ ἀπάτου, καὶ ταύτην καὶ τὴν φιλτάτων χρῶμενος, ὑποκειτὴς φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν διανυμήσας μεγάλων, ζέφων δὲ ταῖς ἐλπίσιν ἐπὶ τὴν ἀπείρων κακουργημάτων. λῃστὴς γὰρ ἦν μονότροπος, ἔπειτα καὶ συνοδίαν εὗρε τὸ τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγην, ἀεκόπτων δὲ ἀεὶ πλείονα. φεύγων δὲ καὶ αὐτὸς μηδένα ἀσελαμβάνειν ἀλάστορα, ἀλλὰ τοὺς δεξιᾶς στόματος, καὶ ψυχῆς ἀδηφήματι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγετο. μέχρι γοῦν τετρακοσίων ἀνδρῶν σῖτος συνεκέρτησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρίων χώρας, καὶ τῆδε ἐν αὐτῇ κωμῶν φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλπίζετο πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας διὰ τὴν μέλλοντα πολέμῳ τοῖς πολλοὺς ἐταράσσειν. ἤδη δὲ αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, ἔνδεια χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἰώσηπον ὁρᾶν αὐτὸν σφόδρα χαίροντα τῇ δραστηρίᾳ, πείθει μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεύσαι τὸ τεῖχος αἰσχοδομῆσαι τὴν πατρίδα, ἐν ᾧ πολλὰ ἀδηφὼς τῆς πλησίον ἐπέρδησεν. ἔπειτα συνθεὶς σκηνὴν πανουργοτάτην, ὡς ἄρα φυλάττοιντο πάντες οἱ κατὰ τὴν συρίαν Ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δι' ὁμοφύλων ἐγκαταμισθώσῃ, πέμπειν αὐτοῖς ὅτι τὴν μισθοφορὰν ἐζητήσατο. συνωνούμενος δὲ τὸ τυρίου νομίσματος, ὃ τέσσαρας ἀττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ὑπάρχουσι τιμῆς ἡμιαμφόριον. ἔστι δὲ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε διφορηκίας, εἰς ἀναπίζοντας πέμπων, πολὺ καὶ μόνος, ἀπείρου τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς διαθέως ἐχρῆτο κατὰ τὴν ἐργασίαν ἀδαπάνητος. καὶ ὑπολαβὼν εἰ καταλύσειε τὸν Ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσασθαι τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν ληστὰς φροντίζειν διανοήσεσθαι ἐγχειρεῖν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλῶν νεωτερίζοντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ ἀγαχήσαιτό που τὸν στρατηγὸν ἐμβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ θεωρῶντα τοὺς ληστὰς, ἀβάλοι πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους. ἔπειτα διαφημίζει πόρρωθεν, ὡς ἄρα προδιδῷ ῥωμαίοις τὰ πράγματα Ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν ταὐδὲ ἐς ἐπεσήματο. καθ' ὃν καιρὸν ἀπὸ δαβαριτῶν τὴν κώμην νεανίσκοι τινὲς τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων φυλάκων, ἐπιδρόμοντες πτολεμαῖον τὸν ἀγείπατα καὶ βερνίκης ἐπίτροπον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες καὶ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος σκευωμάτων ἀργυρῶν, χρυσοῦ τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ διαθέσθαι κρύφα τὴν ἁρπαγὴν, πάντα πρὸς Ἰώσηπον εἰς ταριχαίας ἐκόμισαν. ὁ δὲ μεμφάμενος αὐτῷ τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, πάντα τὰ κομισθέντα παρὰ τὸν δυνατώτατον τῆς ταριχαίας ἀνέῳξε, πέμψας κατὰ καιρὸν τοῖς ἀποστᾶσι πρεσβευόμενος, ὅ δὴ

μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μισθοφορᾶς τυχεῖν μείζους

ἐκ τῆς

ἐπὶ τῷ κεκομισμένῳ ἀγανακτοῦντας, ἅμα ἦ καὶ συνεφάμενοι τῷ Ἰωσήπου τλῶ ὀξύνοιαν, ὅτι μέλλοι τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῷ χαρίζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῷ διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο τὸν Ἰώσηπον ὡς προδότην. συνέδραμον ἢ καὶ τῶν πλησίον πόλεις Ταριχᾶς, ὥς τε ὑπὸ τλῶ ἕως ἡμέρας μυριάδας ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῷ κατὰ Ταριχαίας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς ὀργὴν αἰτιᾶτο, καὶ καταλιθάζειν, οἱ δὲ, καίειν τὸν προδότην ἐκεκράγεσαν. παρῆξεν ἢ τοῖς πολλοῖς ἑαυτὸν, καὶ συνὼν αὐτοῖς ἱκετεῖς τὰς ἱερὰς σπαφὰς, τότε ἄρχων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τλῶ ὁρμλῶ τοῦ πλήθους ἔφυγον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς ἢ κοιμώμενος ἤδη προσφερομένῳ τῷ πυρὸς δρμίσατο, καὶ παραινούντων φεύγειν τῶν τεσσάρων οἱ παρέμειναν, ἔτε πρὸς τλῶ καθ' αὐτὸν ὁρμλῶν, ἔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῷ ἐφεστώτων καταπλαγείς, προσπεσὼν, περιρρηξάμενος μὲν τλῶ ἐσθῆτα, καταπασάμενος ἢ τῆς κεφαλῆς κόνιν, ὀπισθόρρυσας ἢ ὀπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴλιον ξίφος δεδεκὼς τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῷ μὲ οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα Ταριχαιατῷ οἶκτος λῦ. οἱ ἢ ἀπὸ τῆ χώρας, καὶ τῷ πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸς ἐβλασφήμουν, προφέρειν τε τὰ κοινὰ χρήματα θᾶττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ὁμολογεῖσθαι. προσεπιφέρεσαν γὰρ ἐκ τῆ χρήματος ἐδὲν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι τῷ ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ δεδιὼς συγγνώμης πεποιημένος τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ ἢ λῦ ἡ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος, καὶ τεχνιτέων τοῖς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτῆ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσειν ὑπηχεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα, ἔτε ἀναπέμπειν ἀρχιστράτῳ προῃρούμλω, ἔτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡγησάμλω ποτὲ ἢ φίλον ἢ ὑμῖν διάφορον, ἢ κέρδος τὸ φέρον τῷ κοινῷ βλάβλω. ὁρῶν ἢ ὦ Ταριχαῖ) μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένλω, καὶ πρὸς τὴν κατασκευὴν τείχους χρήζουσαν ἀργυρίε, δεδοικὼς ἢ τὸ Τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφεδρεύσας τοῖς ἁρπασμένοις, κατασχεῖν ἠσυχῆ τὰ χρήματα προσειλόμλω, ἵνα ὑμῖν περιβάλωμαι τεῖχος. εἰ ἢ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκομισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ ἢ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμλω, κολάζετε τὸν διορατλω. ὅτι τοῦτοις οἱ Ταριχαῖαται μὲν αὐτὸν ἀπεδέξαντο. οἱ ἢ ἀπὸ τῆ Τιβεριάδος συν τοῖς ἄλλοις ἐπῄνεσαν, καὶ ἐπῃτείλαντο. καταλιπόντες ἢ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διέφερον. καὶ εἷς θαρρῶν ἤδη τοῖς ὠκειωμένοις, ἅπασιν ἢ οἱ Ταριχαῖαται ὡς τετραχισμένοι. παντὶ τῷ πλήθει παῤῥησιαζόμενος ὡμίλει. καὶ πολλὰ τῆ προτέρας αὐτῷ κατονειδίσας, ἐκ μὲ τῷ παόντων Ταριχαίας ἔφη τειχίζειν, ἀσφαλεῖσθαι ἢ ὅμως καὶ τὰς ἄλλας πόλις. ἐ γὰρ ἀπορήσειν χρημάτων, ἐὰν ὁμονοῶσιν ἐφ' οἷς δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ μὴ παρεξιόντες) καὶ τῶ ποιοῦντας. ἔνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῷ ἁπαντηθέντων ἀπανεχώρει, καὶ τὸ διωρυγμένον. σκιρτῶντες ἢ ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν ἔνοπλοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δωμάτιον παρελθεῖν, ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ὅτι τοῦτοις πάλιν

A accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorem: plerosque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidam Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum prosilit, veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque ceruici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maximè Taricheas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, nonsine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa feciſſe omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde iraſcerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, Ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum patrem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam, ô Tarichеatæ, maximè ciuitatem vestrā munitionis egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circundarem. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului, benè de vobis meritum coercetis. Hæc Tarichеatæ quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienſes verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Tarichеatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Tarichеam ait esse muniendam. curæ autem sibi fore similiter, vt etiam cæteræ curæ sint ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandæ sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis iratа recedebat: duo verò armatorum millia impetum in eum fecêre. cúmque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autē

Iosephus in hos quoque altera fraude vtitur. A cúmque in summum tectum euasisset, compresso dextera strepitu, nescire ait se, quid peterent sibi præstari: voces enim se non exaudire confusas. omnia verò quæ iuberent esse facturum, si aliquos intromisissent, qui secù otiosè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clausa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viscera nudata sunt. circunstabat autem interim populus, existimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm subitò Iosephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam crescebat inuidia, aliáque nihilominus Iosepho moliebatur insidias: morbóque simulato per epistolam postulauit, vt sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aquis calidis vti permitteret. Iosephus autem, quia B nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium & vtensilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòst cuius rei causa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Iosephum deserrent persuasit. His autem cognitis Silas quem Iosephus custodiæ præposuerat, properè de insidiis ei scripsit: atque ille accepta epistola, noctúque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem C peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei processit. Ioannes autem, quamuis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, quòd lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiensibus autem à Iosepho in stadium congregatis, vt ad eos quæ sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cùm iam nudare gla- D dios perspexisset, populus exclamauit: atque ita conuersus ad eius vocem Iosephus, vbi ferrum propè iugulo suo imminere prospexit, in linteus desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in quo verba faciens cum populo steterat: ascensáque inde nauicula cum duobus satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruebant. Mox autem veritus Iosephus ne bello intestino con- E citato, propter paucorum inuidiam ciuitas consumetur, nuncium suis misit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm saluti consulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis insidiis, & quis earum fabricator esset, contra Ioannem veniebant. sed ille priùs in Giscala patriam suam fuga F receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus G ad Iosephum confluebant, & cùm multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioannem communem insidiatorem adesse clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de singulis ciuitatibus

ἰώσηπος, ἀπάτῃ δευτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ὅπῃ τὸ τεῖχος, καὶ τῇ δεξιᾷ καταστείλας τὴν θόρυβον αὐτῷ, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτίσοι τυχεῖν. ἃ γὰρ κατακούειν διὰ τὴν τῶν βοῆς σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ ἐᾶν ἀλαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειαν εἴσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσήεσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὰς αὐλείους ὀπὰς κλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσας. ὥστε εἰς ὀλίγον ἡ τέως τὸ πλῆθος, δικαιολογεῖσθαι μακρότερα τοῖς εἰσελθοῦσιν, οἰόμενον. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἡμιγυμνους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὡς τε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ὀπιβουλὴν κατὰ τοῦ ἰωσήπου. σκηψάμενος δὴ νόσον, ἱκέτευε δι' ὀπισθόλης, τὸν ἰώσηπον ὀπῆς ἕνεκα πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δὲ, ὅπως ὑπὸπτον τὸν ὀπίβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ ἐπιμέλειαν ἰωάννῃ προσάγειν, ὧν ὀπολαύσας μετὰ δύο ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρὼν διατρίβοι. καὶ τοῖς μὲν ἀπάταις, τοῖς δὲ χρήμασι διαφθείρων, ἀνέπειθεν ὀπισθῶσαι ἰωσήπου. καὶ γνοὺς ταῦτα σίλας ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου καθεσταμένος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ὀπιβουλὴν αὐτῷ καὶ ἔπαχος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ὀπισθόλην, σωτόνως νυκτὸς ὁδεύσας, ἑωθινὸς παρῆν ὅπῃ τὴν τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ ὑπαντᾶν ἐσπούδαζον. ἰωάννης δὲ, καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτόν, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀσθένειαν, καὶ κλινήρης ὤν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς τιβεριεῖς ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι πρὸς τὸν ἐπεσαλμένον, ὑποπέμψας ὁπλίτας, προσέταξεν αὐτὸν ἀναιρεῖν. τοὺς δὲ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνεβόησεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν ἰώσηπος ὀπιστραφεὶς, καὶ θεασάμενος ὅπῃ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀνεπήδησεν εἰς τὸν αἰμαλόν. εἰσήκει δὲ δημηγορῶν ὅπῃ βενῦ τινὸς ἐξαπήχους τὸ ὕψος. καὶ παρορμήσας ὀπτπηδήσας σκάφους, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφυγε. οἱ στρατῶται δὲ αὐτοῦ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, καὶ τὴν ὀπιβέλων ἐχώρουν. ἔνθα δίσσας ἰώσηπος μὴ πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου δ' ὀλίγων φόνον ἀναλώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μόνης προνοεῖν τὰς αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε τινὰ κτείνειν, μήτε ἀπελέγχειν τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν τὰ ἀγγέλματα πειθάρχησαν, ἠρέμησαν. οἱ δὲ κατὰ τὴν πιερίξ χώραν, πυθόμενοι τήν τε ὀπιβουλὴν, καὶ τὴν συσκευάσασαν, συνεθορίζοντο καὶ ἰωάννῃ. φθαὶς δὲ ἐκεῖνος εἰς γίσχαλα φυγὼν τὴν πατρίδα. σωτέρεον δὲ πρὸς τὸν ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρεῖναι σφᾶς ὅπῃ ἰωάννην τὸν κοινὸν ὀπίβουλον ἐβόων. συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ ἀποδέχεσθαι μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὔνοιαν, εἶργε δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρώσασθαι σωτέρους τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτεῖναι πρασσούμενος. ἐπλαβοῦν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

σωτε-

σωεφεσῶτας ἰώσηπος κατ' ὄνομα, προθύμως ἢ αἰτε- A
δείκνυτο τοὺς σφετέρους οἱ δημόται, & δὴ κηρύκων ἀ-
πηλησάντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης εἰ μὴ καταλίποιεν
τὸ ἰωάννου, τάς τε οὐσίας διαρπάσειν & τὰς οἰκίας ἅμα
τῇ γυναικὶ καταφλέξειν, χιλίους μὲν ἀπέκτεινεν αὐθέως,
οἱ δὲ μαχόμενοι τὰ ὅπλα δὴ τοῖς ποσὶν ἔρριψαν
αὐτῶν. σὺν ἢ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν ἢ ὅσον εἰς δισχι-
λίους σύρων φυγάδες, ἀπέστειλεν ἰωάννης πάλιν εἰς τὰς
λαθραίους ἐπιβουλὰς ἐκ τῶν φανερωτέρων. κρύφα γοῦν B
ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τὸν ἰώ-
σηπον ὑπὸ τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὐδέ-
πω τύραννον ἐλαύσεσθαι τῆς μητροπόλεως, εἰ μὴ προκα-
ταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμος ἧττον προσέχων,
ἐφοβεῖτο δέ. οἱ δυνατοὶ ἢ κατ' φθόνον, ἢ τῶν ἀρχόντων τινὲς
λάθρα τῷ ἰωάννῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφό-
ρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ πρὸς ἰώσηπον. ἐψηφί-
σαντο ἢ καθ' ἑαυτοὺς, & μεταπαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρα- C
τηγίας. οὐ μὴν ἠξίουν ὑποχρήσειν τὸ δόγμα. δισχιλίους
ἢ μὴ πεντακοσίους ὁπλίτας, μὴ τεσσαρας τῶν ὑπηφανῶν
ἀνδρας ἔστειλαν, τόν τε τῶν νομικῶν ἰώσεδρον, μὴ ἀνανίαν
σαδδουκ, μὴ σίμωνα, μὴ ἰούδην ἰωνάθου, πάντας εἰ-
πεῖν δυνατωτάτους, ἵνα ὅτοι τὸ πρὸς τὸν ἰώσηπον δύ-
νοιαν ὑποστρέψωσι. καὶν μὲν ἑκὼν προσχωρῇ, λόγον ὑπο-
χεῖν ἐᾶν αὐτόν· εἰ ἢ διάζοιτο μάχειν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι.
ἰωσήπῳ ἢ προσχωρεῖς μὴν στρατιὰν ἐπεσάλπισαν οἱ D
φίλοι. τὴν ἢ αἰτίαν, ὑ προσδήλουν, ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν
λάθρα βεβουλευμένων. διὸ μὴ μὴ προφυλαξαμένου,
τέσσαρες πόλεις αὐθέως πρὸς τοὺς ἀφορμὰς ἀπέσ-
σαν ἐλθόντας, σεπφωείς τε & γάμαλα, μὴ γίσκαλα, μὴ
τιβεριάς. ταχέως ἢ μὴ ταύτας προσηγάγετο δίκα τῶν
ὅπλων, & χειρωσάμενος στρατηγήμασι τοὺς τέσσαρας
ἡγεμόνας, τῷ τε ὁπλιτικῷ τοὺς δυνατωτάτους, ἀπέπεμψεν
εἰς ἱεροσόλυμα. πρὸς οὓς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν ὑ με- E
ρίως, μὴ συὶ αὐτοῖς ὥρμησε τοὺς προπέμψαντας ἀπο-
κτεῖναι, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπέδρασαν. ἰωάννου ἢ τὸ λοι-
πὸν ἐντὸς τῶν χαλκῶν τειχῶν, ὁ μὲν ἰώσηπου φόβος
ἐφρούρει. μὴ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τιβεριάς
ὑπακαλεσαμένων τῶν ἔνδον ἀρχόντων τὸ βασιλέα. μὴ τὸ
μὲν μὴ καταντήσαντος ἐφ' ὧν συνετέτακτο προθεσ-
μίαν, ῥωμαϊκῶν ἢ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν
ἡμέραν ὀφθαναέντων, τὸν ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῷ
δὲ, ἠγγέλη μὲν εἰς ταριχαίας ἡ ἀπόστασις αὐθέως. F
ἐπεπόμφως ἢ τοὺς στρατιώτας πάντας ὅπη σίτου
συλλογήν, ἅτε μόνος ἐξορμᾶν ὅπη τοὺς ἀποστάντας,
ἅτε μάχειν ὑπέμενε, δεδοικὼς μὴ βεβαιώσοντος αὐτῷ,
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν. ὑδὲ
γὰρ τὴν πόλιν ὑπῆσαν ἐνεργὸν ἔξειν ἐμέλλον, ὑπέ-
χοντος σαββάτου. δόλῳ δὲ προελθεῖν ἐπενόει τοὺς
ἀποστάντας. & τὰς μὲν πύλας τῶν ταριχαίων ἀποκλεῖ-
σαι κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγείλοι τις τὸ σκέμμα
τοῖς ὑπεχθρεμένοις, τὰ ἢ ὑπὸ τὸ λίμνης σκάφη πάντα G
συναθροίσας, διακόσια ἢ & τεσσαράκοντα εὑρέθη, &
ναῦται τεσσάρων ὑ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, διὰ τά-
χους ἐλαύνει πρὸς τὴν τιβεριάδα. & τοῦτον ὑποχω-
ρῶν τὸ πόλεως, ἐξ ὅσου συνιδεῖν ὑ ῥᾴδιον ἦν, κενὰς
τὰς ἀλιάδας, μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν. αὐτὸς ἢ
μόνους ἐπὶ τῷ σωματοφυλάκων ἀόπλους ἔχων,

cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus iudicabat, præconum voce denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos; vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, patererentur cum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces cõsiliis armatorúmque fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non venisset, paucíque Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaternísque nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cúmq; tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis septẽ ipse solos inermes satellites secũ habens,

CAP. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm A inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe pleras exiſtimantes, arma proiiciunt: manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit: primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſe B curitatis ſuæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem C ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat: vtque maturè Tarichеas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quóſque auexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ DC. haberet viros, duóque millia populariũ comprehenſa in Tarichæas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quendam eſſe præcipuum defectionis autorem, D irámque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere: ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret: eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus E ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnémque prædam conquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & F redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

ἔγγιον ὀφθῶσι προσήει. θεασάμενοι δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ πρόσοικοι, καὶ μὴ τὸ ἔκπληξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταστείροντες ἱκετηρίας, ἐδέοντό σφισι τοῦ πόλεως. ὁ δὲ ἰώσηπος πολλὰ διαπλησάμενος αὐτοῖς, καὶ κατονειδίσας, εἰ πρῶτα μὲ ἀφάμενοι τοὺς ῥωμαίοις πόλεμον, εἰς στάσεις ἐμφυλίους προαναλίσκουσι τὴν ἰσχύν, καὶ τὰ δυνατώτατα ποιοῦσι τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὴν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, αἰαρπάσαι παραδίδουσι, καὶ κλείθρα τοῖς ἀδεῶντας τῷ πόλιν αὐτῶν παρεισίσαντι, προσδέχεσθαι τοὺς ὑπολογισμοὺς ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν. κατέβαινον δὲ δύο θέως δέκα τῶν πλουσιωτάτων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἁλιάδων ἀπῆγε πορρωτάτω, πεντήκοντα δὲ ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους κελεύει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βεβαιότερον λαβεῖν. ἔπειτα καμοτέρας σκήψεις ἐπινοῶν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς ὑπὲρ συμμαχίας προσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τὸ πληρωμένων, διὰ τάχους εἰς Ταριχαίας ἀναπλεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲ τὴν βουλὴν ὖσαν εἰς ἑξακοσίους, ὠφεὶ δὲ χιλίους τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου συλλαβών, ἀπῆγε σκάφεσιν εἰς Ταριχαίας. βοώντων δὲ τῶν λοιπῶν, ἅπαν ἕν μάλιστα τὸ ὄπος ἀσεως, κλεῖτόν τινα, καὶ ὠδαναλύοντων εἰς ἐκεῖνον ἀπειρεῖσθαι τὴν ὀργήν, ὁ ἰώσηπος ἀφελεῖν μὲ ἐδένα προήρητο, λύσιαν δέ τινα τῶν αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἐχθρῶν σῖφος ἀποβήσεσθαι μόνος, ἐκ ἔφη. χειλιάζοντα δὲ τὸν ἰώσηπον ὅτι τὸ σκάφος ὁ κλεῖτος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον ἀποπηδᾶν αὐτὸν ὅτι τὴν τιμωρίαν, ἱκέτευεν ἀπὸ τοῦ ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκείνου καταδύσαντος, ἐφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειεν ἑαυτοῦ, ἀπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέους ὑπ' αὐτοῦ ἰωσήπου προῆλθη. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι καὶ δορυφόροις ἐπᾶν τὸ δῆμον ἀγκαλωτισάμενος, πάλιν τὴν τιβεριάδα προσηγάγετο. μεθ' ἡμέρας ὀλίγας, χάλα σεπφωείτας σωσαμένους ἑλών, ἐπέξεψε μὲ διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. σωσαγῶν μὲν τοὺς πάντα, τοῖς δημόταις δέδωκε, τοῖς τε κατὰ σέπφωειν ὁμοίως καὶ τιβεριάδα. καὶ τὰ κἀκείνους χρωσάμενος, νεωθεῖσαν διὰ τὴν ἁρπαγῆς ἠθέλησε, καὶ τῇ ἀποδόσει τῶν χρημάτων, πάλιν εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο.

Κεφάλαιον μδ'.

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déq; Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, iámque ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur: & exercitationibus iuſſis manus iuuenum operam dabat. Etántque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat: multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtáque pacem cupientibus, omnia videbantur. Belli autẽ incẽtoribus

Τὰ μὲν δὴ κατὰ γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τὴν ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, ὅπλα τὰς πρὸς ῥωμαίους ἐτεράποντο παρασκευάς. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ἄνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι τὰ μὴ ῥωμαίων ἐφρόνουν, τότε τεῖχος ἐπεσκεύαζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ δὴ πᾶσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς ἀτάκτοις δὲ γυμνασίαις τὸ τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεσὰ ἦν πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατῆφεια τῶν μετρίων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θειασμοὶ δὲ τῶν εἰρηνικῶν ἀγαπώντων δύσφημοι. τῶν δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασιν,

ἐκ-

ἐφιστλιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάστημα τῆς πό-
λεως πρὶν ἐπελθεῖν ῥωμαίοις ἰδίῳ οἷον ἀπολουμένης
ἀναίῳ γε μὴν φερτὸς ἦν, καταμικρὸν ἀφισαμένῳ τὸν
εἰς τὸ πόλεμον ὠδῖνα σκιδνῶν, κἀμψαι πρὸς τὸ συμφέ-
ρον τοὺς τε στασιαστὰς, καὶ τὴν τῶν πλειόνων ζηλωτῶν
ἀφεστηκυῖαν. ἥττητο δὲ τῆς βίας. καὶ τοῖς ἑξῆς οἵα τέλους
ἔτυχε δηλώσομεν. κατὰ δὲ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν ὁ
γιώρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζόντων συναθροίσας
ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξάπεσε, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐσ-
πίπτασκε τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκί-
ζετο, δῆλος τε ἦν ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν.
πεμφθείσης δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' ἀνανίου καὶ τῶν ἀρχόντων
στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ἐν μασάδᾳ λῃστὰς, μεθ' ὧν εἶχε
κατέφυγε, κἀκεῖ μένων τὸν ἀνανίου καὶ τῶν ἄλλων ἀναιρέ-
σεως μηνύων, συνελκύζετο τὴν ἰδουμαίαν, ὡς τε
τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἔθνους δι' τὸ πλῆθος τῶν φονευομέ-
νων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας
ἀμφιέσεις τὰς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ ἰου-
δαίαν ἐν τούτοις ἦν.

A quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: statúsque iam tunc quasi perituræ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuersus, non solùm in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananno autem missis aduersus eum militibus magistratuum, ad latrones qui erant Masadæ, cum his quos habebat, effugit: ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum assiduitatem, collecto milite, vicos præsidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

Cap. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorũ.

NERONEM autem, vbi res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, viderique malis omnibus supetiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlcisceretur, proximásque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperé posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus; ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, eorúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consuevit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit; ibíque Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

Κεφάλαιον α.

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πάθη, λελησθαι μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις ἐμπίπτει καὶ δίος. φανερὸς δ' ἐαυτῷ φαίνεσθαι καὶ προσωργίζετο, στρατηγοῦ ῥᾳθυμίᾳ μᾶλλον, ἢ τῷ πολεμίων ἀρετᾶς γεγονέναι τὰ συμβαίνοντα λέγων. ὡρέπετο δ' ὑπονοούμενος αὐτὸν δι' ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταβαρυνθῆναι τῷ σκυθρωπῶν, καὶ δοκεῖν δεινῶν παντὸς ἐπάνω τῷ ψυχῇ ἔχειν, διελέγχετό γε μὲν ὁ τῆς ψυχῆς θόρυβος ἐαυτῷ τῆς φρονήσεως. σκεπτόμενος δὲ τίνι ποτὲ δύσει κινυμένῳ τὴν ἀπατολήν, ὃς τιμωρήσεται μὲν τοὺς Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψεται δ' αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέριξ ἔθνη συννοσοῦντα, μόνον δείσειε οὐκ ἀσιανὸν τὰς χεῖρας ἀναλογοῦντα, καὶ πλικοῦτον πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα τᾶις ἀπὸ νεότητος στρατείαις ἐγγεγηρακότα, καὶ προειρηκυῖαν μὲν πάλαι ῥωμαίοις τὴν ἑαυτέραν, ὑπὸ γερμανῶν ταραττομένην, προσκτησάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τέως λανθάνουσαν, ὅθεν αὐτῷ καὶ τῷ παρὰ πλαυδίῳ παρέχειν χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίᾳ θρίαμβον καταγελᾶν. ταῦτά γε δὴ προκλινόμενος, καὶ σαθρᾷ μετ' ἐμπειρίας τὴν ἡλικίαν ὁρῶν, μὴ δὲ πίστεως αὐτῷ τοὺς ἡμετέρους ὁμήρους, καὶ τοὺς τέκνων ἀκμὰς χεῖρα τὴν παρὰ σωτείρας, τάχα τι καὶ πρὸς τῆς ὅλων ἤδη τοῦ θεοῦ προνοουμένης, πέμπει τὸν ἄνδρα δραστήριον τῇ ἡγεμονίαν τῆς ὅπη συρίας στρατεύματος, πολλὰ πρὸς τὸ ἐπείγον οἷα κελεύουσιν αἱ ἀνάγκαι μεθιέμενός τε, καὶ προθεραπεύσας. ὁ δ' ὑπὸ τὴν ἀχαΐας ἐνθα συνῆν τῷ νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τῖτον ἔστειλεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, τόν, τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναστήσοντα τάγμα. περάσας δ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς εἰς συρίαν ἀφικνεῖται, κἀκεῖ τὰς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆγε, καὶ συχνοὺς ὡδὲ τῆς γειτνιώσης βασιλέων συμμάχους.

Κεφάλαιον β.

ΙΟυδαῖοι δὲ μὲν τὴν κατὰ πλὴν ἐμπεπτωκότες τῇ αἰδοκίμοις δυστυχίαις ἀπειρήτοις ἦσαν ὀργῆς, καὶ ὥσπερ ἀπει-

ἐπειπιζόμενοι τῇ τύχῃ, θερσοτέρως τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γοῦν ἀθρόως ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα. πόλις ὄζιν ἀρχαία, τῶν Ἱεροσολύμων εἴκοσι θεὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, ἀεὶ δὴ μίσους Ἰουδαίοις γεγενημένη, διὸ καὶ τότε ταῖς πρώταις ὁρμαῖς ἐγγιεῖν ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς ἄνδρες, ἀλκιμώτατοί τε κορυφαῖοι καὶ σώφρονι, νίγηρ τε ὁ περαίτης, καὶ ὁ βαβυλώνιος σίλας, θεὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος. ἡ δὲ Ἀσκάλων ἐντετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ ὠλίγου ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπό τε ἀνδρείας πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὀργαῖς συντονώτερον ὁδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ ἀντώνιος, ἅτε οὐδὲν ἡγούμενος μέλλουσαν ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, θεραπεύσας τοὺς ἱππεῖς, καὶ ἅμα ἔτι θεὸς τὸ πλῆθος, ἔτι θεὸς τὴν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς ὅπη τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀνέσειλεν. οἱ δὲ θεὸς ἐμπειρίας γε πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ θεὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοί τε θεὸς λελυμένους, καὶ θεὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, θεὸς δυσπειθεῖς καὶ νάρκαπι πάντα θεάτοντας ἀπλακαστόμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ πρῶται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου ἐξέπεσον, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν ὅπη τὸ τεῖχος βιαζομένοις θεπιπίπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες τὰς τῶν ἱππέων εἰσβολὰς ἐξαντες, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ γὰρ ἵππου πλατύ, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργῆσαν, πλεῖον εἰργάσατο τῶν ἰουδαίων φόνον. τοί τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ δέρμου σωρευομένων διεκπαίοντες, ἀπείρους ἀνήρουν. ἄλλοι δ' ἄλλους ὅπη ξύποιντο κυκλούμενοι, καὶ θελαύνοντες, κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία θεδὲ τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο, ῥωμαῖοι δ' ἐν ταῖς δυσπραγίαις καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ θεμασθύειν σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῶν μὲν θεσφιλονεικούντων τοῖς πάσμασιν, αἰδοῖ τε φυγῆς ταχείας, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῶν δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς δ' τύχοιεν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀπηρέθησαν μὲν μύριοι τῶν ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ θαυμασίαν τὸ πλέον σωὴν τῶν θεφιλοτιμουμένων τῶν ἡγεμόνων νίγηρ δ' ἰδουμαίας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῶν ῥωμαίων ὅπη τῆσδε δ' θεδαπάξεως ἐτρώθησαν. ἡμῖν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτην συμφορᾶ κατεσάλησαν τὰ φρονήματα. μᾶλλον δὲ αὐτῶν τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας, ὑπερορῶντες τὸ τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐθελεάζοντο τοῖς θεστέροις κατορθώμασιν ὅπη πλησίον δ' ἀτέραν. ἀφαλιπόντες γοῦν ἀδὲ ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν ὅπισυλλέξαντες, ὀργιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ὅπη τ' ἀσκάλωνα. παρεῖπετο δὲ αὐτοῖς μὴ τῆς ἀπειρείας, καὶ τῶν ἄλλων θεὸς πόλεμον ἐλασσωμάτων, ἡ θεστέρα τύχη. τῷ δὲ ἀντωνίῳ τὰς παρόδους θεφλοχίσαντος,

fortuna eos exagitante peteiti, bellum vlterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem petierunt. ea est ciuitas antiqua, DCC. & XX. stadiorum spatio ab Hierosolyma distans, & Iudæis semper inuisa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incursibus propior videretur. tres autem viros aggressionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Essenum. Ascalon verò validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua penè præsidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velociùs itinere peracto, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaque Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum stipatis autem inordinati, leuitérque armati cum instructis, plúsque indignationi quàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies, fugam petunt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant, donec omnes incursibus equitum victi, per totum campum dispersi sunt, qui fuit plurimus, totúsque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit; vt magna cæde Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunque se vertissent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersas superare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam sperant: Romani autem, in his quæ prosperè agerent minimè delassati, ad maiorem vsque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem peremptæ sunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique saucij, cum Nigro qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati sunt. sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multóque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, cunctísque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Ascalonem recurrebant, eadem sepræter imperitiam aliáque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cùm Antonius quà transituri fuerant, posuisset insidias,

ex improuiſo in eas delapſi & ab equitibus circundati, priuſquam ſe ad pugnam componerent, iterum ſuper y m. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis: & quoniam hoſtes inſtarent, in turrim quandam tutiſſimam compelluntur cuiuſdam vici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius verò cum ſuis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, vel ducem hoſtium fortiſſimum viuum relinquerent, ignem muro ſupponunt, turrímque inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quaſi etiam Nigro conſumpto: ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euaſit: triduóque pòſt ſociis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus ſeſe oſtendit, gaudióque inſperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in poſterum ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul aliáque felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) vbi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſolliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priuſquam Veſpaſianus veniret, Ceſtio Gallo fidem dederant, dextráſque iunxerant, præſidiúmque militare ſuſceperant tunc quoque benigniſſimè duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt: Quibus interim Veſpaſianus præſidij cauſa poſcentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaſſent. non enim minimum eſſe videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutiſſimo conditam, totiúſque gentis futuram præſidio.

CAP. II. Deſcriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

DVæ ſunt autem Galilææ, quæ ſuperior & inferior appellantur, eáſque Phœnice & Syria cingunt. Diſcernit verò ab Occidente Ptolemais territorij ſui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta eſt Gaba ciuitas equitum, quæ ſic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimiſſi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vſque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, ſed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines ſunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vſque ad Zabulon, cui vicina eſt in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo ſitus eſt, vſque ad Berſaben: vnde etiã ſuperioris Galilææ latitudo incipit vſque ad Baca vicum, qui terrã dirimit Tyriorum. Lõgitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vſque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta ſint vtræque magnitudine,

ἀθύμητοι τ' ἐπέδραμον ἐμπεσόντες, κ) ὑπὸ τ' ἱππέων ὠρὶν εἰς μάχιμα συνταξαδ) κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μ) ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δ) πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς C νίγερ, πολλὰ κ) τ' φυγὴν δύτολμίας ὑπεδ)ξάμενος ἔργα. συνελαύνον δ' ἐν φρουρήμασιν τ' πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης Βεζεδὲλ καλουμένης. οἱ δ) φῶς τ' αὐτόνομον, ὡς μήτε ξίφους τὸ φῶς τ' πύργου ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τ' ἡγεμόνα, κ) ζηναμόταζον τῶν πολεμίων φεύδεται, ὑποπιμπρᾶσι τὸ τεῖχος. φλεγμένης δ' τ' πύργου, ῥωμαῖοι μ) ἀναχωρῆσι γνῶτες, ὡς διεφθαρμένου κ) νίγερος. ὁ δ' εἰς τὸ μυχαίτατον τ' φρυρείου ἀπήλαιον καταπηδήσας ἐκ τ' πύργου διεσώζεται, κ) μεθ' ἡμέραν ξίφην τοῖς μετ' ὀλοφυρμοῦ φῶς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν, ὑποφθέγγεται. φῶς ελθὼν δ', χαρᾶς ἀνελπίστου πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς φῶς οἱᾳ θεῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

Κεφάλαιον γ.

Ο Γεσπασιανὸς δ' τοῖς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς D ἀντιοχείας, ἣ μητρόπολις ὄζι τ' συρίας, μεγέθους ἕνεκα, κ) τ' ἄλλης δι' εὐμοιρίας, ξίτον ἀφικόμενος ὅπου τ' ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον, ἔνθα μ) πάσης τ' ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτὸ τ' ἄφιξιν κ) ἀγρίππαν τ' βασιλέα κατειλήφει, ὅτι πτολεμαΐδος ἐπείγετο. κ) χ) ταύτην ὑπαντῆσαι αὐτῷ τ' πόλιν, οἱ τ' γαλιλαίας σέπφωριν νεμόμενοι, τ' τῆδε εἰρηνικὰ φρονήσαντες. οἱ κ) τ' ἑαυτῶν σωτηρίας, κ) τ' ῥωμαίων ἰσχύος ἐν ἀφρονότοις, πρὶν ἀφικέσθαι Βεσπασιανὸν, κεῖσε γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, κ) δεξιὰς ἔλαβον, κ) παρεδέξαντο φρουράν. τότε γε μὴν φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τ' ἡγεμόνα, προθύμους σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο κ) τῶν ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσασι, πῶς φῶς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε κ) πεζοὺς ὧν δεδίδωσιν, ὅσους αἰθέξειν τ' καθρομαῖς, εἶτι ἰουδαῖοι ὧν δυνοῖεν ὑπελάμβανεν. ἐν δὲ ὐδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνημα φῶς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ' σέπφωριν, μεγίστην μ) οὖσαν τ' γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δ' ἐκκαιδεκαπήχει χωρίῳ, ἐν φρουρᾷ ὅλῃ τῷ ἐθνους ἐσομένην.

Κεφάλαιον δ'.

Δύο δ' οὔσας τὰς γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, κ) τ' κάτω φῶς θαλάσσης ὁρίζομένην, φῶς ἐκ μ) ἡ φοινίκη κ) συρία. διορίζει δ' ὅπου μ) δύσεως ἥλιον πτολεμαΐς, τοῖς δ' χώρας τέρμασι, κ) κάρμηλος τὸ πάλαι μ) γαλιλαίων, νεῦον δ' τυρίων ὄρος. ᾧ φῶς ὁσῶν χαμαλα πόλις ἱππέων, ὅτους ἀπορδομήσ, ἐξ τοὺς ὑφ' ἡρώδου τῷ βασιλέως ἀπολωμένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. κάτω δ' μεσημβρίας, σκυθόπολις μέχρι τ' ἰορδάνου ῥείθρων. φῶς ἕω δ' ἱππηνή τε, Ϲ γαδαρὶς ἀποτέμνει, κ) ἡ γαυλανῖτις αὐτη, κ) τ' ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ φῶσαρκτια δ' αὐτῆς τύρῳ τε κ) τυρίων χώρα περατεῖ. κ) τ' μ) κάτω καλουμένης γαλιλαίας, κάτω τιβεριάδος μέχρι ζαβουλώνης, ἐν τοῖς ὡρίοις, πτολεμαΐς κεῖται τὸ μῆκος ἐκτείνει. πλάτυνει δ' κάτω τ' ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ξαλὼ καλεῖται, μέχρι βηρσάβης, ἣ κ) τ' ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι βακὰ κώμης, αὕτη δ' ἤδη τῶν τυρίων γῆν θείζει. μηκύνεται δ' μέχρι μηρὼθ κάτω θηλλᾶ κώμης ἰορδάνου γείτονος. πλατύνεται δ' ὅσον τὸ μέγεθος,

κ) Ϲ-

Τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμένη, θεὸς A
πᾶσιν ἀεὶ πολέμου πεῖραν αὐτέσχον, μάχιμοί τε γὰρ
εἰσι νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, καὶ ὅτε δειλία
ποτὲ τοὺς ἄνδρας, ὅτε λειπανδρεία τὴν χώραν κατέ-
σχεν. ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα καὶ ὕβοτος, καὶ δένδρεσι
παντοίοις καταφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐπαθείας προσκα-
λέσασθαι, καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. προσοικεῖται
γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν
ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναί, καὶ τὸ τῶν κωμῶν πλῆ- B
θος, πανταχῆ πολυανθρωπον ἀγαθὴν τὴν εὐθηνίαν, ὡς
τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρί-
οις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δ' εἰ καὶ τῷ μεγέθει τὴν ἐ-
λαττόσδε τῆς περαίας ἡ γαλιλαία, προέλοιτο δ' ἂν
τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ὀλυρὰς ὅλη, καὶ σωτηρίους ὄζει
καρποφόρους. ἡ περαία δ', πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ
δραχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμερῶν αὔξησιν ἀ-
γριωτέρα. τόγε μὴν μαλθακὸν ταύτης, καὶ τὸ πάμ-
φορον, καὶ τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ C
πλεῖστον δ', εἰς ἐλαίας τε καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἤσκηται, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ὑπὸ τῶν ὀρῶν,
καὶ πηγαῖς ἀεννάοις ἄλις, εἰ ποτε ἐκεῖνοι σειρίῳ φθίνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιροῦντος εἰς
πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. καὶ πέλλη μὲν ἡ προειρήκαμεν, τὰ πρὸς ἄρκτον
ὁρίζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν δ' ἰορδάνης. μεσημβρινὸν δ'
αὐτῆς πέρας, ἡ μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὰς, ἀραβία
τε, καὶ σιμωνίτις. πρὸς δὲ, φιλαδελφίᾳ, καὶ γεραίοις D
ἀπὸ τέμνεται. ἡ δ' σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲ τῆς ἰου-
δαίας ὄζει, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν
τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης γινάας ὄνομα κώμης,
ὑπολήγει τῆς ἀκραβατηνῶν τοπαρχίας. φύσιν δ' τῆς
ἰουδαίας κατ' ὀλίγον διαφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ καὶ
πεδιάδες, εἴς τε γεωργίαν μαλθακαί, καὶ πολύφοροι,
κατάδενδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεσαί.
προσαρδεῦται γοῦν ὑδάτων μὲν φύσει διαφίλες, E
ὕονται δ' τὸ πλέον. γλυκὺ δ' νᾶμα πᾶν διαφόρως ἐν
αὐταῖς, καὶ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον,
ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γε μὴν τεκμή-
ριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας, τὸ πληθύειν ἀνδρῶν ἑκα-
τέραν. μεθόριος δ' αὐτῶν ἡ ἀνὰ βορκέως προσα-
γορευομένη κώμη, πέρας αὖτη τῆς ἰουδαίας, τὸ πρὸς
βορέαν. τὰ νότια δ' αὐτῆς ὅπη μῆκος μεγεθύνεται, ὁρίζει,
προσκυροῦσα τοῖς ἀράβων ὅροις, κώμῃ καλουσιν αὐ-
τῶν ἰορδὰν οἱ τῇδε ἰουδαῖοι. εὖρος γε μὴν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀναπίπτεται. μεσαιτάτη F
δ' αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὰ καί τινες
τὸ ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν.
ἀφήρηται δ' ἐδέ τῆς ἐν θαλάσσης τερπνῶν ἡ ἰουδαία,
τοῖς φιλίοις καταστείνουσα μέχρι πτολεμαΐδος. με-
ρίζεται δ' εἰς ἑνδεκα κλῆρους ἀρχίας, ὧν ἄρχει μὲν ὡς
βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, περαίχουσα τῆς περιοί-
κου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοι- G
παὶ δὲ μετ' αὐτὴν διῄρηνται τὰς τοπαρχίας. γόφνα δευτέρα, καὶ μετ' αὐτὴν ἀκραβατταί, θαμνὰ
πρὸς ταύταις, καὶ λυδδὰ, καὶ ἀμμοῦς, καὶ πέλλη, καὶ
ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδαὶ, καὶ ἡρώδειον, καὶ ἱερειχοῦς,
μετὰ ταῦτα, καὶ ἰόππη τῆς περιοίκων ἀφηγοῦνται,

tantísque gentibus alienígenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam vitos, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samariensis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam definit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agrósque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriúmque satis habent. dulces autem per eas suprà modum aquæ sunt, boníque graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsũt,

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrísque permixtis.

καὶ ταύτας, ἥτε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις, βαταναία τε καὶ τραχωνῖτις, αἵ καὶ τοῦ ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δὲ ἀπὸ λιβάνου ὄρεως καὶ τῶν ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μήκει τὴν τιβεριάδος λίμνης διήκει. ἀπὸ δὲ κώμης καλουμένης ἀρφάς, μήκει ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν μιγάδες ἰουδαῖοί τε καὶ σύροι. τὰ μὲν δὴ περὶ τῆς ἰουδαίων τε καὶ τῆδε πέρι χώρας, ὡς ἐν βραχεῖ μάλιστα σωτόμως ἀπηγγέλκαμεν. ἡ δὲ ὑπὸ βεσπασιανοῦ πεμφθεῖσα σεπφωρείταις βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, πλακίδου χιλιάρχουντος αὐτῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διῃροῦντο. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ὅλη ἡ παρεμβολὴ αὐλίζεται. περιόντες δὲ ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ περὶξ τὴν χώρας καταξέχοντες, μεγάλα τοῖς περὶ τὸν ἰώσηπον σπάκουν ἐζεμύντας, τάς τε πόλεις ἔξωθεν λυμαίνοντο, καὶ προθέοντες ὁπότε θαρρήσαι αἰφνίδιον ὁρμησέ γε μὴν ὁ ἰώσηπος ὅλῃ τῇ πόλει, αἰρήσειν ἐλπίσας ἢν αὐτὸς πρὶν ὄσος ἰώσηπος γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς μὴ ῥωμαίοις δυσάλωτον εἴη. διὸ καὶ τὴν ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τῶν τε μεταπείθειν σεπφωρείτας, ἀσθενέστερος δόξειε. παρώξυνε δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ὅλῃ τῇ χώρᾳ, καὶ ὅτε νύκτωρ, ὅτε μεθ' ἡμέραν ὀργὴν ἡ ὅλη βιβλὴς οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον, δῃοῦντες αὐτῆς τὰ πεδία, καὶ διαρπάζοντες τὰ ὅλῃ τῆς χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τοὺς ἀσθενεστέρους. πυρὶ δὲ ἡ γαλιλαία, καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα, πάθους τε ἡ συμφορᾶς ἀδένος ἀπείρατος ἦν. μία δὲ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τοῦ ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

CAP. III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assiduè prodeũdo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiúsque socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiúmque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis, aut cladis erat. vnam salutis spem fugientes habebãt in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque est Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerẽtur.

Κεφάλαιον ε'.

ΟΔὲ τῖτος περαιωθεὶς ἀπὸ τῆς ἀχαΐας εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν, ὠκύτερον ἢ κατὰ χειμῶνος ὥραν, ὑπελαμβάνει μὲν ἐφ' ἑαυτῷ ἔσεσθαι σύναμιν. σωτόνως δὲ χειμῶνος πορεία, διὰ τάχους εἰς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται, κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα σὺν τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, ἦν δὲ τὰ ὁπλισμώτατα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτοῦ πεντεκαιδέκατον. τοῦτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπεῖραι. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ ἀπὸ καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δὲ ἕτεραι τῶν ἀπὸ συρίας ἱππέων. τῆς δὲ σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον, αἱ δὲ χιλίους πεζοὺς. αἱ λοιπαὶ δὲ ξισκαίδεκα, αἱ δὲ ἑξακοσίους μὲν πεζοὺς, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν εἴκοσι. συχνὸν δὲ καὶ ἄλλο τῆς βασιλέων συνήχθη συμμαχικὸν, ἀπὸ τε μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοήμου παραγομένων αἱ μὲν χιλίους πεζοὺς ἑξόντας, καὶ χιλίους ἱππεῖς. τὸ δὲ ἄραβος μάλχου, χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ὅλῃ πεζοῖς πενταχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν ἑξόντες, ὡς τὴν πᾶσαν σύναμιν συνεξαριθμεμένων τῆς βασιλικῶν ἱππέας τε καὶ πεζοὺς, εἰς ἓξ ἀναβαίζεσθαι μυριάδας ἐλπίζεσθαι ἐκπόντων. οἱ παμπληθεῖς μὲν ἔπονται, ὅλα δὲ συνάσκησιν πολεμικὴν, οὐκ ἂν δύναιντο τῷ μαχίμῳ, καὶ μὴν εἰρήνης ἐν ταῖς μελέταις τῆς δεσποτῆς ἀεὶ τρεφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δὲ ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινὸς, πλὴν τῶν δεσποτῆς ἐλαττοῦσθαι.

Κεφ

Κεφάλαιον ς'.

Καὶ τούτῳ μὲν ἔν θαυμάσαι τὸ τις ἂν ῥωμαίων τὸ φρονηθὲς, καταδουλοῦσθαι ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν, ἢ μόνον εἰς τὰς τῶν βίων διακονίας, ἀλλὰ καὶ φρονεῖς τοῖς πολέμοις χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῷ καὶ εἰς τὴν ἄλλην στρατιᾶς συνταξιν ἀποδῷ, γνώσεται καὶ τὴν τοιαύτην ἡγεμονίαν αὐτοῖς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, ἢ δῶρον τύχης. ἢ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῶν ὅπλων ὁ πόλεμος, ἀλλ' ὅτι μόνας τὰς χεῖρας τὸ σῶμα κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ φρονηματίζονται, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, οὐδέποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐπιχείρειαν, οὐδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιρούς. οὐ μελέτας ἢ αὐτοῖς, οὐδὲν τῆς καθ' ἀλήθειαν διατολμίας ὑποδέουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης, πάσῃ φρονήματι καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ κουφότατα τὰς μάχας διαφέρουσιν. ὅτε γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἕθει συντάξεως, ὅτε δέος ἐξίστησιν, ὅτε διαπαντᾶ πόνος. ἔπεται ἢ τὸ κρατεῖν ἀεὶ καθ' ἡμῶν ἰσχυρὸν βέβαιον. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν, τὰς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος εἶναι τάξεις. τὰς δὲ τάξεις ἢ, μετ' αἵματος μελέτας. οὐδὲ γὰρ ἐξ ὑπὸ εφοις διάλυτοι πολεμίοις. ὅπη δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, ἢ πρὶν ἅπτονται μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' οὐκ εἰκαῖον, οὐδὲ ἀνώμαλον ἐγείρουσιν. οὐδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ὢν τύχοι χώρος, ἐξομαλίζεται. διαμετροῦνται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, πάσῃ πρὸς δύσιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δὲ ὁ κύκλος, τείχους ὄψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένος. ὅπῃ ἢ τῶν μεταπυργίων, τοὺς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον πυθέσθαι, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλαι ἢ ἐνοικοδομοῦνται τέσσαρες, καθ' ἕκαστον τὸ πρὸς βόλου κλίμα, πρός τε εἰσόδους τῶν ὑποζυγίων δυμέτρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῶν εἰ κατεπείγοι, πλατεῖαι. ῥυμοτομοῦσι δὲ δύσβατος εἶσω τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνὰς τιθέντα, μεσαίτατον ἢ τούτων, τὸ στρατήγιον ναῷ παπλήσιον. ὥσπερ δὲ ἐν πεδίῳ πόλις καὶ ἀγορά τις ἀποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θῶκοι τε λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπῃ δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται ἢ πρόβολος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θᾶσσον ὑπονοίας, πλήθει καὶ ὁπλιστήμῃ τῶν πονούντων. εἰ ἢ ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν προβάλλεται, βάθος τεσσαράκοντα, καὶ εὖρος ἴσον. φραξάμενοι ἢ, αὐλίζονται κατὰ συντάξεις ἕκαστοι μετ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα ἢ αὐτοῖς τὰ ἄλλα, μετ' διαταξίας αὐξεται καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τὸ ὁπόσα μοὶ εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία, κατὰ συντάξεις ἑκάστοις. ὅτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσειαν αὐτεξούσιον ἑκάστῳ. πᾶσι ἢ ὁμοῦ. τοῖς τε ὕπνοις αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες προσημαίνουσιν, οὐδὲ ἔστιν ὅπῃ γίνεται δίχα πάσης γέλματος. ὑπὸ ἢ τῶν ἕως, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ὅπῃ τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συνίασιν ἀπασσόμενοι, μετ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν ὅλων, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ ἢ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandum quis exiſtimauerit Romanorum prouidentiam, ita ſeruos inſtituentium, vt non ſolùm vitæ miniſterio, ſed belli etiam neceſſitatibus vtiles ſint. Quòd ſi quis eorum aliam quoque teſpexerit militiæ diſciplinam, profectò cognoſcet tantùm eos imperium non fortunæ munere, ſed propria virtute quæſiſſe. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque ſolùm, ſi neceſſe ſit, manùs mouent, cùm in pacis otio ceſſauerint: ſed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præſtolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione diſcrepant: ſed in dies ſingulos militum quiſque omnibus armis, tanquam in procinctu poſitus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à cõſueta diſpoſitione diſpergit, neque metus ſtupefacit, neque laſſitudo exhaurit. Vnde ſequitur, vt ſemper ſuperent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit ſi quis eorum meditationes conflictus eſſe dixerit ſine ſanguine, contráque prælia meditationes cum ſanguine. Nam ne repentino quidem hoſtium incurſu opprimi poſſunt: ſed quocunque in hoſtilem terram irruperint, non niſi permunitis caſtris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè deſcribunt: ſed ſi quidem inæquale ſolum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimenſio deſignatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vſus extructionis poſtulat, ſequitur exercitum. Et interior quidem pars caſtrorum tabernaculis diſtribuitur, ambitus autem eorum extrinſecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus parí ſpatio diſpoſitis: quarum interualla catapultis atque baliſtis, & aliis machinis ſaxa intorquentibus, omnibúſque inſtrumentis miſſilium complent, vt cuncta ſcilicet iaculorum genera in promptu ſint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipſis, ſi quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem caſtra vici ſpatiis interpoſitis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuûm templo ſimillimum: prorſus vt quaſi repentina quædam ciuitas exiſtat: forum quoque & opificum ſtationes, & ſedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi ſi qua ſit inter alios ambiguitas iudicent. Ipſe verò ambitus, omnia quæ in eo ſunt, multitudine ſimul & ſcientia, fabricantium opinione citius communitur. qui ſi res vrgeat, foſſa extrinſecus cingitur, depreſſa cubitis quatuor, paríq; ſpatio lata. Armis autem ſepti, per contubernia cum decore atque otio in tẽtoriis agunt: omniáque ab his ordinatè etiã alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti ſi ligno aquáve opus ſit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cùm voluerit, in poteſtate cuiuſque eſt, ſimul autem omnibus ſomnus eſt, excubias & vigilãdi tempora buccinæ ſignificant, neque eſt omnino quicquã quod ſine edicto geratur. Mane autẽ milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos conueniũt ſalutatũ: cum quibus ad ſummum omnium ducem vniuerſi ordinum principes. Ille autem his

signum aliáque dat ex more præcepta profe- A
renda ſubiectis: quibus etiam in acie circum-
aguntur quò opus eſt, ac vniuerſi pariter in-
currunt itémque ſeſe recipiunt. Cùm autem
caſtris egrediendum eſt, tuba indicium fa-
cit: nemóque otioſus eſt. ſed vel ſolo nutu
moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad
profectionem inſtruunt. deinde iterum tuba
vt ſint parati ſignificat. Illi autem cùm mu-
los & iumenta ſarcinis onerauerint, velut in
curuli certamine ſignum expectant. Caſtra ve- B
rò incendunt: eo quòd ſibi alia munire facilè
ſit, & ne quando hoſtibus eadem vſui ſint. Et
tamen tertio quoque tubæ ſigno indicant, vt
exeatur: vrgendo aliqua ex cauſa morantes,
ne quis ordinem deſerat. Dextérque duci præ-
co aſtans, ſi ad bellum parati ſunt, voce pa-
tria ter percontatur. illíque toties alacri & ma-
gna voce paratos eſſe ſe reſpondent, interrogan-
témque præueniunt: & Martio quodam ſpi-
ritu repleti cum clamore dextras erigunt. Dein- C
de otioſè & cum omni decore progredientes
ambulant, ſuum quiſque ordinem velut in bel-
lo cuſtodiens: pedites quidem thoracibus &
galeis ſepti, & vtróque latere gladiis accincti.
læuus autem gladius multo eſt longior, cùm
dexter menſuram palmæ non excedat. qui ve-
rò ducem ſtipant lecti pedites, ſcuta & lan-
ceas geſtant: cætera manus haſtas & clypeos
longos, ſerrámque & corbem & ſarculum & D
ſecurim, necnon & habenam & falcem & care-
nam, triduíque viaticum, vt parum interſit in-
ter onuſta iumenta & pedites. Equitibus au-
tem ad dexteram gladius eſt longior, & contus
in manu, tranſuerſúſque ad equi latus clypeus,
ternáque in pharetra vel amplius dependent la-
ta cuſpide iacula, nihil ab haſtis magnitudine
differentia. Caſſides verò & thoracas pediti-
bus habent ſimiles: nullóque armorum gene-
re ab equitum alis diſcrepant lecti, qui cir- E
cum ducem verſantur. Agmina autem ſemper
cui ſorte id obtigerit, antecedit. Talia qui-
dem ſunt Romanorum itinera & manſiones,
itémque armorum varietas. Nihil verò nèc in
præliis inconſultum aut ſubitum agunt: ſed
omnia ſemper ſequuntur facta ſententiam: o-
púsque adhibetur antè decretis. Vnde aut mi-
nimè peccant: aut ſi peccauerint, facilis eſt
errati correctio. Fortunæ autem ſucceſſi-
bus meliores conſiliorum etiam ſi aliter ſuc- F
ceſſerit, arbitrantur euentus: quaſi bonum qui-
dem fortuitum ad rem inconſultè gerendam
illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam
ſi aduerſus caſus exceperit, benè iam medita-
tos exhibeant ad cauendum ne idem rurſus e-
ueniat: & bonorum quidem fortuitorum non
is autor ſi cui contigerint, triſtium verò quæ
præter ſententiam acciderint, ſaltem rectè
conſulta videantur eſſe ſolatium. Armorum
quidem exercitatione comparant, vt non G
modò corpora, ſed animi quoque militum
fortiores ſint. Maior autem illis eſt ex timore
diligentia. namque leges apud eos non deſer-
tionis ſolùm, verumetiam minimæ negligentiæ
ſunt capitales: ducéſque magis quam ipſæ leges

σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα ἀθροίσματα δίδωσι ἀφ-
φέρειν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὃ δὴ καὶ ἀθρόα
ξεως ποιοῦντες, διαφέρονται ταχέως, ἵνα εἰ δέοι καὶ
πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀναπαύσεις ὑπ-
χωρεῖν ἀθρόοι. ἐξέρχεται δὲ τὸ στρατόπεδον δίον ὑπο-
σημαίνει μὲν ἡ σάλπιγξ, ἡρμοὶ δὲ οὐδεὶς, ἀλλὰ
ἅμα τέλμασι τὰς μὲν σκηνὰς ἀναιρεῖσιν. πάντα δὲ
ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπι-
γγες ὑποσημαίνουσι παρεσκευάσθαι. οἱ δὲ ἐν τάξει
τοῖς τε ὀρεῦσι, καὶ τοῖς ὑπολυγίοις ὅπλοφόροις τὴν
ὑποσκελῆ, ἐξῆσαν ὥσπερ ἐφ' ὑσπληγγος ἐξορμῆσαι
τάχιστα. ὑποπιμπρᾶσι τε ἤδη τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὖ-
τοῖς μὲν ῥᾴδιοι ἐκεῖ πάλιν στρατοπεδεύσασθαι, μὴ γίνοιτο δὲ
ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ ξύνθημα δὲ ὅμως
αἱ σάλπιγγες ποιοῦσι τὴν ἔξοδον, ὅπλα φέ-
χουσαι τοῖς δ' ἀρίστοις τὰ βαρύτατα ὄντας, ὡς μή τις
ὑπολειφθείη τάξεως. ὅταν κῆρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρ-
χῳ ἀφῇς αἰ, εἰ πρὸς πόλεμον εἶσι ἕτοιμον τῇ πεζῇ
γλώσσῃ, ἐξεπαναστῶσι φάσκοντες, κἀκεῖνοι τοσαυτάκις ἀνα-
βοῶσι, μέγα τι καὶ θρασύμενον, ἕτοιμοι λέγοντες,
φθαίουσί τε τὸν ἐπερωτῆσαι, καὶ τινος ἀρίστου πολέ-
μιστος ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς
δεξιάς. ἔπειτα πρόσιόντες, εὐθύνουσι τοὺς, καὶ μᾶ
κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕ-
καστος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε περιεσ-
μένοι, καὶ κνήμαις, καὶ μαχαιροφορῶντες ἀμφοτέρωθεν.
μαχαίρα δὲ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ, τὸ δὲ κατὰ
δεξιὰν, σπιθαμῆς ἐλάσσον ἔχει μῆκος. φέρουσι δὲ οἱ μὲν
περὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίλεκτοι πεζοὶ, λόγχην καὶ ἀσπίδα. ἡ δὲ λοιπὴ φάλαγξ, ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἐπι-
μήκη, πρὸς οἷς σκάφιον καὶ κόφινον, ἄμπελόν τε καὶ σπόρ-
πιον. πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἄλυσιν, ἡμε-
ρῶν τε ζωῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον διαφέρειν τὴν ἀχθο-
φορουμένων ὀρίων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαι-
ρα μὲν ἐκ δεξιᾶ μακρὰ, καὶ κοντὸς ἐπιμήκης ἐν χειρὶ,
θυρεὸς δὲ ἀφῇ πλατὺν ἵππου πλάγιον, καὶ κατὰ γο-
νυτῶν παρήρτηται ζεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς
μὲν αἰχμὰς, οὐ ἀποδίοντες δὲ βραχίονα μεγε-
θος. κράνη δὲ καὶ θώρακας ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅ-
πασιν. ὁπλοῦσι δὲ ὅπλῳ ἀλλαττόμενοι, οἱ περὶ τὸν
στρατηγὸν ἐπίκριτοι, πρὸς ἐν ταῖς ἴλαις ἱππεῖοι. πλή-
ρωμα δὲ πρὸς τάγματον ἀεὶ τὸ λαικὸν ἡγοῦνται. τοιοῦτα
μὲν ῥωμαίων παρεῖται τε καὶ κατασκευαὶ, πρὸς δὲ ἓν
πλοῦν διαφορεῖ. ὑδὲν δὲ ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μά-
χαις, ὑδὲ αὐτοσχέδιον. ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ πάντος ἔρ-
γου προάγει, τοῖς δ' ἀρχθεῖσι δὲ ἕπονται τὰ ἔργα. παρὰ
τὸ σφάλλοντας μὲν ἥκιστα, κἂν πταίσωσι δὲ, ῥᾴδιως ἀ-
ναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγοῦνται τε πρὸ τοῦ τύ-
χης ὀρθοδογμάτων, ἀμείνους τοὺς ἐπὶ τοῖς προβου-
λευθεῖσι διαμαρτίας, ὡς τὸ μὲν αὐτομάτου καλοῦ πλε-
ονάζοντος εἰς ἀπρομήθειαν, τὰς συμφορὰς δὲ κἂν ἀ-
τυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλῶς ἐχούσης με-
λέτης. καὶ πρὸ μὲν αὐτομάτων ἀγαθῶν, ὃ τὸν λαβόν-
τα ἄφρον ἔθ. πρὸ δὲ θρασὺ γνώμης προστιθέντων
συνθρωπῶν, ἀθρασυνόμενα τοὺς προστιθέντας βιβλ-
λεύσθαι. ἀθρασυνόμενα μὲν οὖν ἐν ταῖς μελέταις
πρὸ ὅπλων, ὃ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. προστασσόμενα δὲ καὶ πρὸ φόβου. ὅτε
δὲ νόμοι παρ' αὐτοῖς, ὃ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳθυμίας ἀλόγου θανατικοί. οὔτε στρατηγοὶ πρὸ νόμων

φοβε-

φοβερώτεροι. Ταῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς ῥύον- A
τὸ δοκεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. Τοσοῦτον ἡ αὐ-
τῆς τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εἰρήνη
κόσμον εἶη, καὶ ὅπη ἀδιατάξεως ἐν σῶμα τὸ ὅλον στρα-
τιᾶ. ἔτσι αὐτῆς σωφρονεῖς μὲν αἱ τάξεις, δύστροφοι δέ
εἰσιν αἱ περιαγωγαί, ὀξεῖαι δὲ ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμα-
σιν, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν
ἀεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσιν, καὶ ἔστιν ὅπου
συστάντες οἱ πλήθους ἥττηθησαν, οἱ στρατηγημάτων, οἱ B
δυσχωρείας, ἀλλ' οὐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ
κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὖν βελὴ μὲν ἀρχει πρά-
ξεως, ἔπεται δὲ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς ἅπας δρα-
στήριος, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν ὑφάπτης, ὠκεα-
νὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ λιβύης τὸ πόρα-
τον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρος τε καὶ ῥῆνος οἱ ἡγεμονίας ὅροι;
δεόντως γὰρ αὖτις εἶποι τὸ κτῆμα τῆς κτησαμένων ἐ-
λαττον. ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον ὑρωμαίους ἐπαινέσαι C
προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἰς τε παραμυθίαν τῶν
κεχειρωμένων, καὶ εἰς ἀποτροπὴν τῶν νεωτερίζόντων.
εἰη δ' ἂν τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν φιλοκαλουμένων, καὶ πρὸς
ἐμπειρίας ἡ ἀγωγή τι ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δ',
ὅθεν ὅπη ταῦτα ἐξέβην.

Κεφάλαιον ζ.

Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ τίτῳ ἀκρίβεων τέως ἐν πτολεμαΐδι, συνέτασε τὰς δυνά- D
μεις. ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν καταλέχων πλάκιδος, ὡσεὶ πο-
λὺ μὲν πλῆθος ἀνῃρήκει τῶν καταλαμβανομένων. τοῦτο
δὲ ἦν τὸ ἀσθενέστατον γαλιλαίων καὶ τὴν ψυχὰς ἀποκάμ-
νον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφεῦγον εἰς τὰς ὑπὸ
ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅπη τὴν ὀχυρω-
τάτην αὐτῶν ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρή-
σειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι,
κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. προεχωρήσθη
γὰρ καὶ ἐπ' εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τὸ καρτερωτάτης οἰκο- E
μένης. πολύ γε μὴν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὑπόντα γὰρ
αὐτὸν οἱ ἰωτάπατηνοὶ προαθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως
ἐνεδέχοντο, καὶ τοῖς ῥωμαίοις συρραγύτες ἀδοκήτοις,
πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμοι, προθύμοί τε ὡς ἂν
ὑπὲρ κινδυνεύσης παρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, τρέ-
ποντας ταχέως καὶ πολλὰς μὲν τρώσασι τῶν ῥωμαίων,
ἑπτὰ δὲ ἀναιροῦσι, διὰ τὸ μήτε ἀτακτον αὐτῶν τὴν ὑπο-
χώρησιν γενέσθαι, καὶ τὰς πληγὰς ὑπολαμβάνειν προφα- F
νῶν πάντοθεν τῶν σωμάτων, τούς τε ἰουδαίους πόρ-
ρωθεν βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλέκεσθαι θαρρεῖν γυμνί-
τας ὁπλίτας. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων ἕξ ἄνδρες, καὶ
ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν οὖν ὅπη τὴν
πόλιν ὁρμῆς ἀπονώτερος διρεθεὶς φεύγει.

Κεφάλαιον η.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς G
τὴν γαλιλαίαν, διελαύνει τὸ πτολεμαΐδος, διατάξας τὸ στρατιὰ ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. Τοὺς
μὲν γε ψίλους τῶν ὁπλιτῶν καὶ τοξότας προάγειν ἐκέ-
λευσεν, ὡς προσκοποῖεν τὰς διαπεμπομένους τὸ πολεμίων
ὑποδρομάς, καὶ διερευνῶεν τὰς ὑπούπτας καὶ λοχᾶσθαι
δυναμένας ὕλας. οἷς εἵπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλι-
τικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. Τούτοις ἀφ' ἑκάστης
ἑκατονταρχίας ἠκολούθει δέκα, τιὼ τε αὐτῶν σκηνὼ,

terribiles: namque bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus pareant, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circùduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidè sèper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sèsêre ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuêre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem rectè quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IV. Impetus Placidi contra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animísque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessutis aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque sauciant, septem solùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conferere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis sylvas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatúque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

mensurásque castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluásque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itémque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitésque, necnon & lancearios secum ducens, equitúmque præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum Aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quòd & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem sensim digesta militibus. hísque adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliísque iumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiúmque indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Iotaphi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga dissecti sunt. cum paucis autem relictus Iosephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, pleroſque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductísque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

CAP. VI. Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autē non solùm ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædā penitus desolata, nonnulla quorū habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quā tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi de omni bellum desperasset,

Α καὶ τὰ μέτρα τ παρεμβολῆς φέροντες. καὶ μετ' αὐτὰς ὁ δορυφοροι, τότε σκολιὰ τ λεωφόρων καὶ δυσθυμίαν καὶ χθαμαλὰ τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας περαιανόπλην, ὡς μὴ ταλαιπορεῖτο δυσπορῶν τὸ στράτευμα. κατόπιν δ τούτων, τάς τε ἰδίας, καὶ τὰς τ ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευάς, & συχνοὺς ὅπλ τούτοις περὶ ἀσφάλειαν τ ἱππέων. μεθ' ὃς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τήν τε ὅπλ-
Β λέκτους τ πεζῶν, & ἱππέων, καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἔχων. εἵπετο δ αὐτῷ τὸ ἴδιον τ τάγματος ἱππικὸν, ἴδιοι γὰρ ἑκάστε τάγματος εἴκοσι περὶ τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τούτοις δ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀχεῖς, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μετὰ τούτους, ἡγεμόνες τε & ἀνειφῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ὁπλίταις περὶ σφᾶς στρατιώτας
Γ ἔχοντες, ἔπειτα αἱ σημαίαι περιέχουσαι τ ἀετὸν, ὃς πάντος ἀρχὴ ῥωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὁ δὴ καὶ τ ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κλήδων ἐφ' ὃς ἂν ἴωσι τὸ κρατήσειν δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς δ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυύσασα. τούτοις παρείπετό τις ἑκατοντάρχης ἐξ ἔθους τ τάξιν ὑπισκοπούμενος. τὸ δ οἰκετικὸν ἑκάστε τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τοῖς ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν δ πάντων τῶν ταγμάτων, ὁ μισθιος ὄχλος, οἷς ἱκανοὶ περὶ ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, & ὁπλῖται καὶ τῶν ἱππέων
Δ πολλοί. ἔτος δ εὐσεβὴς ἱεροσασιανὸς μετ' δυνάμεως περὶ τοὺς ὅρους ἀφικνεῖται τ γαλιλαίας, ἔνθα κατασταθεὶς τὸ στρατόπεδον ἐυσάλμους, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ὑπὸ δ εἰκνύμενός τε τ στρατιὰν εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, & μετανοίας διδοὺς καιρὸν, εἰ περὶ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα δ & περὶ πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

Κεφαλ. Θ.

Ε ΜΕτάνοιαν μὲν οὖν τ ἄπος ἀσεως ὀφθεὶς ὁ σαλη-
νὸς πολλοῖς ἐνεργάσατο, κατάπληξιν δ πᾶσιν. οἱ γὰρ περὶ τ ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, ὡς ἀπόθεν τ σεπφώρεως ὅσον πόλιν γαλεμβῶν, ἐπεὶ πλησιάζοντα τ πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τε ἔπω τοῖς ῥωμαίοις συμμίξοντας σφίσιν, οὐ μόνον περὶ μάχης, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, διεσκίδναντο φυγῇ. καταλειπε-
ΖΗ δ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ καταδὼν ὡς ἔτε διέχειν τοῖς πολεμίοις ἀρκετὴν ἔχει δύναμιν, & περιπλωκότα τὰ φρονήματα τ ἰουδαίων, ἄσμενοί τε αὖ εἰς δύο τὸ χωρεῖν οἱ πλείους ὑπὸ σπουδῆς, ἰδιδίει μὲν ἤδη περὶ παντὸς τ πολέμου. τότε δ ὡς πορρωτάτω χωρίζεσθαι τ κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν δ τοὺς συμμείναντας εἰς πετρείαν καταφεύγει. περὶ σπασιανὸς δὲ τῇ πόλει τ γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε καὶ πρώτῳ ἔφοδον αὐτῷ, μαχίμῳ πλήθει ἔρημον καταλαβὼν, καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῷ ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιησάμενος, μίσει τε περὶ τὸ ἔθνος, καὶ μνήμῃ τ κατ' τ κέρσιον αὐτῷ δυσνομίας. ἐμπιπρᾷ δὲ ὁ μόνον αὐτῷ τὴν πόλιν, ἀλλὰ & τὰς πέριξ κώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, αἷς μὴν παντελῶς ἀκλελειμμένας, ἔστι δ αἳ αὐτοὶ ἐξανδραποδιζόμενοι.

Κεφαλ. ι.

Ο Δὲ ἰώσηπος ὢν περὶ ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἀνέπλησε δείας καταφυγών. οἱ δ ὑπὸ τ πετρείαδος, ὡς αὖ εἰ μὴ περὶ ἅπαν ἀπεγνώκει τ πόλεμον, ζαπη-

ξαπωλῶλαί ποτε αὐτὸν ᾠόντο. Ϲ κ᾽ τοῦτό γε, ὁ δημόρατον αὐτὸς ὁ γνώμης. εὖρε μὲν γὰρ οἱ ῥέψει τὰ ἰουδαίων τέλους, κ᾽ μίαν αὐτῷ ἤδει σωτηρίαν εἰ μεταβάλλοιντο. αὐτὸς ᾗ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ καταισχυνθοὺς τὴν παρίδα, κ᾽ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑγιείας δυτυχεῖν παρ᾽ οἷς πολεμίοις ἐπέμφθη. γράφει ἓν τοῖς ἐπὶ τέλει τῶν ἱεροσολύμων διέπων μὴ ἀκριβείας τὰ πεφάσματα, ὡς μήτε δὴ μεῖζον ἐξαίρας τὸ πολεμίων ἰσχύ, αὖθις εἰς δειλίαν καθίζοιτο, μήτε ἐνδεέστερον ἀπαγγείλας, κἂν μετανοήσαντας ἴσως θεασώμενον, ἵνα τε ἡ ἀποστὰς αἱρέμφοι, ταχέως ἀπαγγέλψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόλογον πρὸς ῥωμαίους πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν δὴ ταῦτα ὑπισχνεῖλας, πέμπει δι᾽ τάχους δὴ ἱεροσολύμων τοῖς τὰ γράμματα κομίζουσι. διαστασιάσας ᾗ ὥρμησε ἐξαρεῖν τὰ ἰωτάπατα, πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πλείστους τῶν πολεμίων συμπεφυγέναι, Ϲ ἄλλως ὁρμητήριον ἰσχυρὸν ὄσαν αὐτῷ, πέμπει πεζούς τε κ᾽ ἱππεῖς τοῖς προεξομαλίζοντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴ ὑπάρχουσαν, κ᾽ πεζῇ δὴ, δύσβατόν τε κ᾽ πεζοῖς ἱππεῦσι ᾗ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξεργάσαντο, κ᾽ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ ᾗ ὁ ἰώσηπος, αὐτὴ ᾗ ἰῷ ἀρτεμισίου μηνὸς εἰκοστὴ πρώτη φθαίει παρελθὼν εἰς τὰ ἰωτάπατα ἐκ τῆς τιβεριάδος, κ᾽ πεπωκότα τοῖς ἰουδαίοις αἴσιον τὰ φερόμενα.

Κεφάλαιον ια.

Ὁ τεσπασιανὸς δέ τις διαγγελίζει τὴν μετάβασιν τῶν αἰδρὸς αὐτόμολος, κ᾽ καταπείθει δὴ τὴν πόλιν, ὡς μετ᾽ ἐκείνης αἱρήσων πᾶσαν ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν ἰώσηπον ὑποχείριον. ὁ ᾗ ἁρπάσας ὥσπερ μέγιστον δυτύχημα τὴν ἀγγελίαν, κ᾽ θεοῦ τὴν συνετώτατον εἶ δοκοῦντα τῶν πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐθάρετον εἰρκτὴν παρελθεῖν, δυθέως σὺν χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει πλάκιδον, κ᾽ δεκαδάρχην ἐβούτιον, ἄνδρα τῆς δπισήμων κατὰ χεῖρα κ᾽ σύνεσιν, θέσκαταχεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι δρασὰς ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς ᾗ μὴ μίαν ἡμέραν ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν εἵπετο, Ϲ μέχει δείλης ὀδεύσας, θεὸς τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν ᾗ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ θερσάρκτιον αὐτῆς μέρος, θεὸς πνι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, θειρώμενος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις δυσύνοπτος εἶ θεὸς ἔκπληξιν, ἢ Ϲ θάρσος τοσαύτην τοὺς ἰουδαίους κατέχειν, ὡς μηδένα τὸ τείχους τολμῆσαι θερελθεῖν. ῥωμαῖοι δ᾽ δὲ μὲν ἀπώκνησαν θεροβαλεῖν, δι᾽ ὅλης ὠδὰ δυκότες ἡμέρας. διπλῇ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦνται τὴν πόλιν, κ᾽ τείτῃ ἐξωθεν θεῖσι τὸ ἵππον, πάσας ὑποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτό γε ἐν ὑπογνώσει σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς ἰουδαίους θεὸς πόλεμον. ὀδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον. ἠμυμένης ᾗ μεθ᾽ ἡμέραν θεροβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, αὐτείχον αὐτοῖς τοῖς ῥωμαίων. ἐξεπατοπεδ δυκότες θεὸ τὰ τείχους. ὡς δὲ ἐσπασιανὸς, τούτοις μὲν τοῖς τοξότας καὶ σφενδονήτας, κ᾽ πᾶν τὸ τῆς ἐκβόλων πλῆθος ὑπισχνήσας, ἐκέλευσε βάλλειν, αὐτὸς ᾗ μὴ τῆς πεζῶν

in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res ludæorum quorſum euaderent: vnámque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, moti tamen ſæpe maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

CAP. VII. Iotapatę obſidio.

VEſpaſianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum) præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iuſſum eſt, latámque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectóſque Iudæorum ſpiritus erigit. Cùm verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruénit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtibus affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eóſque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatim ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuêre, omnes Iudæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vti: atque ipſe cum peditibus

in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit : tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo : omnésque in Romanos paritet irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu simul & audacia parrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit : in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt : Iudæorum autem cùm sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius restiterunt : ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggressione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, munique fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immensis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte aditi potest, vbi per transuersum latus desinentis montis ædificata est : quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici : Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit : aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum : oppidóque propinquis montibus excisis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúsque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant : cunctísque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent : magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendi : simulque ex catapultis lanceæ percurrebant, saxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessũ fecêre:

A εἰς τὸ προσσαντες αὐτόθει καθὸ τ τεῖχος ἦν δύσλωτον, δείσας ἰώσηπος μὴ τῇ πόλῃ προσπεσᾶ, ἢ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τ ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες ὁ τοὺς ῥωμαίους ἀθεόει, τὰ μὲν τείχους αὖτοὺς, πολλὰ ὁ ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα ἢ τόλμης, ὡς ἐλάσσω γε μὴν ὧν ἔδρων αὐτέπαιχον. ὅσον γὰρ αὐτοὺς ἡ τ σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ῥωμαίους αἰδὼς παρεκέστη. ἢ τοὺς μὲν ἐμπειρία μὴ ἀλκῆς, τοὺς ὁ θράσος ὡπλιζε τῷ θυ-
B μῷ στρατηγουμένους. ὧδε ταξάμενοι ὁ δι' ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ δυσλύου ὁ, ξώσαντες μ πλείσας ῥωμαίων, ξισκαίδεκα ὁ ἀνελόντες ἄνδρας. αὐτῷ ὁ ἔπεσον μ δέκα ἢ ἑπτά, ξαυμασίαι δὲ ἐγένοντο ἑξακόσιοι. τῇ ὁ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπεξελθόντες, ἢ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαῤῥαλεώτεροι μ ἐκ τοῦ ὧδε λόγου ἀντιχεῖν τῇ προτέρᾳ γεγυμνημένοι, χρώμενοι ὁ ἢ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἔζεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἢτταν ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας,
C προσβολαὶ μ ἐγίνοντο τῷ ῥωμαίων ἀσφαλεῖ, σκῆρομαὶ ὁ τῷ ἰωταπατηνῶν, τραχυτάτη καρτερᾷ. καὶ ὅτε ἰουδαῖοι τ τῷ πολεμίων ἰσχὺ κατωῤῥώδουν, ὅτε ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τ πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

Κεφάλαιον ιβ.

ΕΣτι ὁ ἰωταπάτη πλοῦ ὀλίγου πᾶσα κρημνός, ἐκ μ τῆ ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείρεσις ὑποτομος, ὡς τῇ κατιδεῖν πειρωμένοις τὰς ὄψεις
D προεξαναθενεῖν τ βάθους. ὑπὸ βορέᾳ ὁ προσιτὴ μόνον, καθὸ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκτισαι. ἢ τοῦτο δὴ ὁ ἰώσηπος ἐμπεριειλήφει τειχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκαταλήπτου εἶ πολεμίοις τ ὑπὲρ αὐτῆς ἀκρώρειαν. κυκλόθεν ὁ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. εἶχε μὲν οὕτως ὀχυρότητος ἰωταπάτη. θέσπασιανὸς ὁ τῇ τε φύσει τοῦ
E χωρίου ἢ τ τόλμαις τ ἰουδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἔγνω καρτερῶς ἅπασθαι τ πολιορκίας, ἢ προσπαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τ προσβολῆς, δόξαν ὁ χῶσαι τὸ ἀπρόσιτον τοῦ τείχους, ὕλης συκομορίνης σκέπει πάντα τὸ θράσυμα. ἢ κοπέντων τ περὶ τ πόλιν ὀρῶν, σωαλισθείσης ὁ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μ πρὸς ἀλεώραν τ ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, γέρρα δυατείναντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἔχον ὑπ' αὐτοῖς, κἀδὲν ἦν μικρὰ βλαπτόμενοι τ ὑπὸ
F τ τείχους βολῆς. οἱ ὁ τὰς πλησίον ὁδοὺς ἀναστρώσαντες, γῆν αὐτοῖς ἀσφαλείπλως προσέφερον, ἢ ζιχῆ δηρημένων, ἀρχὴς ἦν ὑδεὶς. οἱ ὁ ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ὑπὸ τ τειχῶν τοῖς σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπηφίεσαν, ἐ πᾶν εἶδος βελῶν. ἦν ὁ ἢ μὴ διϊκνυμένων, πολὺς ὢν ὁ ψόφος ἢ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐεσπασιανὸς ὁ ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίας μηχανὰς ὑπο-
G στήσας, τὰ πάντα ὁ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσε τοῖς ὑπὸ τ τείχους. ὁμοῦ ὁ οἵτε καταπέλται τὰς λόγχας ἀπερροίζουν. ἢ ταλαντιαῖοι λίθοι μετὰ τ πεζοβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε ἢ πλῆθος ἀθρόων οἰστῶν ἀπαγορεύμενον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς ἰουδαίοις ἐποίησεν. ἀλλὰ ἢ τ ἐντὸς, ὅσης ἐφικνεῖτο χώρας.

καὶ τῶν ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντίζοντε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἐβαλλον. οἱ μὲν ἐργόμενοι τὸ καθύπερθεν ἀμυνῶς ἠρέμουν. ἐκβέχοντες γὰρ ληστρικώτερον καὶ λόχοις, ὠθισάντων τε τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνεμένους ἔπαιον, καὶ καθὸ παρείκοιεν σκέπουσι, διερρίπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέρροις ἀνεπίμπρασαν, μέχρι σὺν εἰς ἀεσπασιανὸς τὸ διαίρεσιν τῶν ἔργων ἀπίαν εἶδε τῆς βλαβῆς, τὰ γὰρ δίκτυα τοῖς ἰουδαίοις προσβολὴς παρεῖχε τόπον, ἐνοὶ τὰς σκέπας. καὶ συναφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, ἀπείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων παραδύσεις.

Κεφάλαιον ιγ.

ΕΓεγεγόμεν ἤδη τοῦ χώματος ἤδη, καὶ τῶν ἐπάλξεων ὅσον οὔπω πλησιάζοντες, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. τῶν δ' ἀδύνατον εἶδε φαμμούων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ὑπνοεῖ διαιδῆ. δορυφάκτους πήξαντας κελεύσας, ἐμπεῖσαί τε βύρσας νεοδέροις βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, ἀφομοιωθάνοι δ' ἂν αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος εἴργοιτο, προσανίσησι τοὺς τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. καὶ συχνὰς μὲν πύργους ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἐπάλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶδε, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ προὔς τε τὸ ὑπνοῦσαν τοῦ ἰωσήπου, καὶ τὸ ὠφέλημα τοῦ ὑπὸ τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν. ἀεσπασιανὸς δ', καὶ προὔς τὸ παντὸν τοῦ στρατηγήματος, καὶ προὔς τὰς τόλμας, παρῳξύνετο τοὺς ἰωταπατηνῶν. πάλαι γὰρ ἀπαθαρσήσαντες ὑπὸ τοῦ τειχίσματος, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐλίνοντο συμπλοκαῖς, καὶ καὶ λόχοις, ὑπνοιά τε ληστεικὴ πᾶσα, καὶ τῶν προτυχόντων ἁρπαγαί, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως ἀεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὸ στρατιὰ μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος ἀπαίρει τῶν ὑπτιδείων αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀνάγκαζομένους ἀπορία τῶν ἀναγκαίων ἱκετεύειν αὐτόν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδιασαμένους διαφθαρήσεσθαι λιμῷ, πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἔσεσθαι χρήσεσθαι καὶ τὴν μάχην, εἰ διαλιπῶν αὖθις ἐπιτεθυμηκότας ὑπαντήσοι. φρυρεῖν δ' πάσας αὐτῶν ἐκέλευσε τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ σίτου μὴ μὴ πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. ἔνδεια δ' ὕδατος, ὡς αἱ πηγῆς μὴ ἐν ὕσης κατὰ τὴν πόλιν, τῷ ὁμβρίῳ διαρκεμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δ' εἴποτε τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ προὔς τὴν δίψος ὑπνοιαν ἦν. ἤχαλλόν τε ὡς ἤδη ὑπολελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ δὲ ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ὑπτιδείων ὕποθεν, καὶ τὰ φρονήματα ἡδονᾷ τῶν ἀνδρῶν, ἐκλόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτείναι τὴν πολιορκίαν, μέχρι τὸ ποτὸν αὐτοῖς διένεμον. οἱ δ' τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἕκατον ἤδη δίψος προήκοντες ἀπέκαμνον. διακείμενοι δ' ὕτως

Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itémque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, regmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quòd interiecta spacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque pariter viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibúsque repulsa tela cætera delaberentur, & ignis humore languesceret. hísque ante fabros oppositis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minísque validissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

Cap. VIII. Obsidio Iotapatenorũ à Vespasiano, & diligentia Iosephi: déque Iudæorum excursione in Romanos.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam receptа ex munitione fiducia, Romanos vltro incursabant: ínque dies singulos prælia cateruatim, & cuiusque modi latrocinales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod accendæ siti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortésque animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabãt, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentũ esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti,

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret: iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea que minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunque ad excubias reperẽt, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigiles persenserunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne se negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo seexitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà cum his esse frustra perfuturum, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius

ἀπ' ἐλαίθανον τοῖς ῥωμαίοις. ὑπὸ γὰρ τῶ κατάντους ἑώρων αὐτοὺς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας τόπον, καὶ μέτρα μένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ὀξυβελέσιν ἐγκινέμενοι πολλοὺς ἀπέκτειναν. καὶ ἐσπασιανὸς μὲν, ἐπεὶ εἰς μακρὰν τὴν ἐκδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῶν καταδουλωθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰώσηπος κλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῶν θεασάμενος, ἐμβρέξας κελεύει πολλοὺς τὰ ἱμάτια, καὶ καταχρεμάσαι πρὸ τῶν ἐπάλξεις, ὡς τε πανταχόθεν τὸ τεῖχος. πρὸς τοῦτο ἀθυμία τὴν ῥωμαίων, καὶ κατάπληξις λύπη, θεασαμένων εἰς χλεύην τοσοῦτον καταναλίσκοντας ὕδατος, οὓς καὶ δὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τε καὶ τὸν στρατηγὸν ἀπογνόντα τὴν διὰ ἐνδείας ἅλωσιν, ζητεῖν πάλιν πρὸς ὅπλα καὶ βίαν. ὁ δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὑπεθυμίας λύπη. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ᾑροῦντο. ὁ μέντοι γε ἰώσηπος πρὸς τὴν στρατηγήματι καὶ ἔργον ἐνενόησεν εἰς σωτηρίαν αὐτῶν. δι' τινος χαράδρας δυσβάτου, καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ τῶν φυλακῶν ἀμελουμένης καὶ τὰ πρὸς δύσιν μέρη τῆς φάραγγος σκοπέμπων τινάς, γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, πάντος τε ὑπηνδίει τὴν ὑπολειπόντων αὐτοῖς πόλιν διόρησεν, ἔρφειν τὰ πολλὰ σκιὰς τὰς φυλακὰς κελεύσας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν νάκεσιν, ὡς εἰ καὶ δι τοὺς αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι σωαθόμενοι τὸν ὄπνον οἱ φρουροὶ περιέχωσι τοῖ χαράδραν.

Κεφάλαιον ιδ'.

Καὶ τότε ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν ἐκ εἰς μάχην αὐθέξειν ὁρῶν, ἐν ἀπόρῳ ὢν τοῖ ἑαυτῶ σωτηρίαν αἱρόμενος, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβούλευε. συναθόμενον δὲ τὸ πλῆθος καὶ περιχυθὲν αὐτῷ, κατανιβόλευν, μὴ σφᾶς περιΐδοῖν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένους. ἐν γὰρ τῇ πόλει καὶ σωτηρίας μέρων ἐλπὰς, καὶ συναμένοντος αὐτοῖ, παντὸς ἀγωνισομένου δι' αὐτὸν προθύμως. κἂν ἁλῶσι δὲ, συναμυδία. πρέπειν δὲ αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθρὰς, μήτε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ὑποπηδᾶν ὥσπερ χειμαζομένης νεὼς, εἰς λιμὴν ἐγαλήνης παρῆλθεν. ὑπιβαπίσειν γὰρ αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδενὸς ἔτι δυναμένου τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι, δι' ὃν ἀναθαρροῦσιν οἰχομένου. ὁ δὲ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποσελλόμενος, ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασκε ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον. μένων μὲν γὰρ ὅτ' ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα σῴζομένους, κἂν ἁλίσκωνται, σωαπολέσθαι θεῖον. σῴζων δὲ τὴν πολιορκίαν ἐξωθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγα. τούς τε γὰρ ἐκ τὴν χώρας γαλιλαίους σωαθροίσειν ἢ τάχος, καὶ ῥωμαίοις ἑτέρῳ πολέμῳ τὴν πόλεως αὐτῷ ἀπασχολήσειν. ἐκ ὁρᾶν δὲ τὶ συναναθεζόμενος αὐτοῖς χρήσιμος εἴη τοῦ, πόλιν ἢ ῥωμαίοις παραξιῶν μᾶλλον ὅτι τὴν πολιορκίαν, ὡς θᾶττον ποιεῖσθαι λαβεῖν αὐτόν. εἰ δὲ σκληρὰν πύθοιντο, πολὺ τὴν ὅτι τὴν πόλιν ὁρμῆς αἴρησειν. καὶ ἐπειθέ τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ θᾶττον ἐχεσθαι. παῖδες γὲν καὶ γέροντες, καὶ γύναια μετ' ὀπίσω ὀδυρόμενα προσέπιπτον αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἶχοντο, καὶ μετ' κοινωνὸν κοινωνὸν σῴζειν τὴν τύχης μένειν ἱκέτευον, καὶ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας,

ἔμοιγε

ἐμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τ αὐτῆς. ὡδὲν γὰρ ἧσσον πείσεσθαι δεινόν, ἰωσήπου μυθοῦντος. ὁ δ' πεισθομένῳ ἱκετηρίαν ταῦτα νομίσας, βιαζομένῳ δ' φρουρὰν, πολὺ δὴ μᾶλλον τ εἰς τὸν ἀπόλειψιν ὁρμῆς καὶ ὁ τῆς ὀδυσσέως ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε ἔγνω, & τ κοινὴν τῆς πόλεως ὑποδύνωσιν ὁπλισταὶ μυῶν, νεῶν κρατεῖς εἰπὼν ἀρχεσθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς ἦν ἔτι σωτηρίας, καλὸν δ' κλέος ἀνταλλαξάμενον τὸν βίον, & δράσαντα τι ἀγήρατον εἰς μνήμην ὀψιγόνων παίδων, ἐν ᾧ ἔργα ζέπει). & προελθὼν μὴ τῆς μαχιμωτάτων, διεσπάσθαι τε τοὺς φρουροὺς, καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῆς ῥωμαίων κατέδραμε. καὶ τὰς μὲν ὅπη τῆς χωμάτων ἐρύσεις, αἷς ὑπεσκήνουν, διέσπα. τοῖς δ' ἔργοις ἐνέβαλε πῦρ. τῇ δ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ, καὶ ὅπη συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ ἔκαμνεν. ἐπεστασιανὸς δ' τῆς τε ῥωμαίων κακωμένων τ ἀνδρείας, δέπεσθαί τε δὴ τοὺς ἰουδαίους ἠδοῦτο, καὶ δραπέντων ὀπισθώκειν βαρέως τῆς ὅπλων ἧσσαν ἔρασθείς, οἵ τε ἰουδαῖοι πρὶν τὶ παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφυγον εἰς τ πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτῆς ἀνακλίνειν ἐκέλευσε, & μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνθρώποις. ἀδὲν γὰρ ἀλκιμώτερον εἴη τ ἀπογνώσεως. ἐπεσείνυσθαι δ' αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ἀπορρυμένας, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. προσῆκεν γε μὴν καὶ ῥωμαίοις μὴ ἀσφαλείας, & τὸ νικᾶν, ὡς ἂν ἐξ ἀνάγκης πολεμῶσιν, ἀλλ' ἑκουσίως. τοῖς δ' τῆς ἀράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ἀπὸ σφενδονητῶν, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τοὺς ἰουδαίους ἀνέσελλεν. ἠρέμει δ' ἀδὲ τῆς ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δ' τούτοις μὲν εἶκον κακούμενοι, τ δ' πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω χωρούμενοι, προσέκειντο τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, & ψυχῆς καὶ σώματος ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ δεξιᾶς ἑκάτεροι τὸ κεκμηκὸς αὐτῆς ἀναλαμβάνοντες.

A

B

C

D

Κεφάλαιον ιέ.

E

Ὁ τε σπασιανὸς δ ἡγούμενος τῷ μήκει τοῦ χείρου & ταῖς ἐκδρομαῖς ἀντιπολιορκεῖσθαι, τ χωμάτων ἤδη τοῖς χείλεσι προσελαζόντων, προσῆγεν ἔγνω τ κριόν. ὁ δὲ ὅν ὑφ' μεζέθης δοκὸς, ἰσῷ νηὸς ὡδαπλήσιος. ἐς ὁμοῦ δ παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριοῦ προτομὴν, ἀφ' ἣ καλεῖται, τετυπωμένῳ. κατηώρηται δ κάλοις μέσος, ὥσπερ ὑπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σταυροῖς ἑκατέρωθεν ἐδραίοις ἐσπειγμένης. ἀναθύμενος δ ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τ αὐτῆς ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν ἐπιβεισάντων, τύπτει τὰ τείχη τῷ προσανέχοντι σιδήρῳ. καὶ ἀδεὶς ἄπτο κραταιὸς πύργος ἢ προβόλος πλατὺς, ὃς & τὰς ῥώτας πλαγὰς, ἐνέγκαι κατισχύσει τ ὀπιμονῆς. ὅπῃ ταύτῃ τῇ πρώτην ὁ στρατηγὸς τῆς ῥωμαίων μετέβαινε, βίᾳ τὴν πόλιν ἐλεῖν αὐδύσων, ὡς τὸ προσκαθέζεσθαι βλαβερὸν ἰοῦ, ἰουδαίων ἠρεμούντων. οἱ μὲν οὖν τοῖς τε κατοπέλτας, & τὰ λοιπὰ τ ἀφετηρίων, ὡς ἐξικνοῖτο τ ὅπῃ τὸ τείχος κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον προσαγαγόντες ἔβαλλον. ὁμοίως δὲ σωμηγίζον οἱ ζξόται & σφενδονηταί. ἐξῆ δ' ταῦτα μηδενὸς τῆς προβόλων ὑπιβλώπας τολμῆσαι τοὺς, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, ζέρροις διλωκέσι, καὶ καθύπερθε πεφραγμένοι δέρρεσι, πρός τε αὐτῆς καὶ τὸ μηχανήματος ἀσφάλειαν.

F

G

quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant, esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam verò, si per vim cogeretur (multum enim proposito discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communique desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cùm spes nulla salutis est: pulchrúmque vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteróque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cùm Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum consererent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ possessionis causa non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, péraque saxa tormentis emissa plerunq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuiùs Romanis instabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

CAP. IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam. arietè & alia tormentis bellicis.

IGitur Vespasianus vltro se existimans longitudine temporis, hostiúmque incursibus obsideri, cùm prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iisdémque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum reiduci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterísque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent propius adhibitis vtebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper itémque pellibus septum, tam pro sui defensione quàm machinæ.

Et primo quidem impetu mœnia concussa A
sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriti, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiúsque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis prorumpentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operáque Romanorum multo labore cutata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, E
nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: eaque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi Qui cùm super milites decimæ F
legionis prosiluissent, tanto impetu víque irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ
obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, G
quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibíque propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine pertetritis, per omnẽ fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

Κ᾽ τ̃ πρώτην πληγήν, διεσείθη μὲν τὸ τεῖχος, κραυγὴ δ᾽ μεγίστη ἐξῆρτο τ̃ ἐνδοθεν ἠρθη, καθάπερ ἑαλωκότων ἤδη. πολλάκις δ᾽ εἰς τ̃ αὐτὸν παίοντας τόπον, ὁ ἰώσηπος ὁρῶν ὅσον ἔπω καθειρηκὸς μὸν τὸ τεῖχος, συφίζε δ᾽ πρὸς ὀλίγον τ̃ βίαν τῶν μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσε καθιμᾶν, καθ᾽ ὃ φερόμενον ἀεὶ τ̃ κριὸν ὁρῶεν, ὡς πλάζοιτό τε ἡ ἐμβολὴ, κ᾽ δεχομένη τὰς πληγὰς, ἐκπένοιεν τ̃ χαυνότητα. τοῦτο πλεῖστον ὄχλον παρέχε τοῖς ῥωμαίοις, καθὸ μὲ ξέποιεν τ̃ μηχανὴν, αὐτῶν δυμόντων τὰς σάκκους τ̃ ὑπερθεν, ὑποβαλλόντων δ᾽ τ̃ ἐμβολᾶς ὡς μηδὲν κατ᾽ αὐτυπίαν ἐλάπτοιτο τὸ τεῖχος, ἕως ἀντεπινοήσαντες πόνους οἱ ῥωμαῖοι μάχεσθαι, κ᾽ δρέπανα δήσαντες ἐπ᾽ ἄκρων τοῖς σάκκοις ἀπέτεμνον. ἐνεργῶ δ᾽ ὅτου τ̃ ἑλέπολεως ῥυομένης, κ᾽ τότε τείχους, νεοπαγὲς γὸ ἰοῦ, ἐνδιδόντος ἤδη, τῷ λοιπὸν ὅτι τ̃ ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ ἀμφὶ τ̃ ἰώσηπον ὥρμησαν. ἀφάμενοι δ᾽ ὅσον αὖης εἶχον ὕλης, ἔριχόθεν ἐπεχθέεσι, τάτε μηχανήματα, κ᾽ τὰ χέρρα, κ᾽ τὰ χώματα τ̃ ῥωμαίων ὑπεμπιπράσασιν. οἱ δ᾽ ἀκαιρῶς ἐπεβοήθεν, πρός τε τ̃ τόλμαν αὐτ̃ καταπλαγόντες, κ᾽ ὑπὸ τ̃ φλογὸς τὰς ἀμυύας φθαινόμενοι. ἔπεσε γὸ ὕλης, πρὸς δ᾽ ἀσφάλτου τε κ᾽ πίσσης, ἔτι δ᾽ θείου, διέπτατο τὸ πῦρ ὀλιγοίας τάχιον, κ᾽ τὰ πολλῷ καμάτῳ πεπονημένα ῥωμαίοις, ὀλίγ μιᾶς ὥρας ἐνέμετο.

Κεφαλ. ις.

ΕΝθα κ᾽ ἀνὴρ τὶς ἐξεφαίνη ἰουδαῖος, λόγου κ᾽ μνήμης ἄξιος. σαμμαίου μὲν παῖς ἦν, ἐλεάζαρος δ᾽ ἐπαλεῖτο. σαάβ δ᾽ πατρὶς αὐτ̃ γαλιλαίας ὑπῆρχεν ὁ πέτραν ἀφέμενος, ἀφίησιν ἀπὸ τοῦ τείχους ὅτι τ̃ ἐλέπολιν, μ᾽ τοσαύτης βίας, ὡς τε ἀποῤῥάξαι τοῦ κεφαλοῦ τ̃ μηχανήματος, ἰοῦ κ᾽ καταπηδήσας, ἐκ μέσων αἱρε τ̃ πολεμίων, κ᾽ μ᾽ πολλῆς ἀδείας ὅτι τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δ᾽ πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς γυόμενος, κ᾽ γυμνὸν τῷ στόματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πέντε μὲ δηπείρε βέλεσι, πρὸς ᾧ δὲν δ᾽ τούτων ὁπισθαφεὶς, ὅτε τὸ τεῖχος ἀνέβη, κ᾽ θρασύτατος πᾶσι τ̃ δυτολμίας ἦν, τότε ἰλυσπώμενος ὑπὸ τ̃ θαυμάτων μ᾽ τοῦ κεροῦ κατέπεσεν. ἄριστοι μ᾽ τοῦτον ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο νειρας κ᾽ φίλιππος, ἀπὸ ῥωμᾶς κώμης, γαλιλαῖοι κ᾽ αὐτοί. ἐπηνδῶσι μὲ εἰς τὰς ἀπὸ τ̃ δεκάτε τάγματος, ὅτε δ᾽ ῥοίζῳ κ᾽ βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξεις, κ᾽ ξέφασθαι καθ᾽ οὓς αὖ ἐφορμήσαι ἅπαντας. μ᾽ τοῦτοις, ὅτε ἰώσηπος, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀφάμενοι πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα κ᾽ τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν, τότε πέμπτε τ̃ δεκάτε ξαπίνης τάγματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, τὰ ὄργανα τὴν ὕλην κατέχωσαν. τοὺς δ᾽ ἀλλοις αἰασήσαντες, πρόσω τὸν κριὸν πάλιν, ἧ προπεπονήκει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τ̃ ἀμυυομένων ἐπ᾽ αὐτοῦ, βάλλει τὸν ἐσπασιανὸν βέλει κ᾽ τὸν ταρσὸν τ̃ ποδὸς, κ᾽ πτρώσει μὴν ὀλιγοπλάγιος προεκλύσαντος τὸ κλιθὲν τοῦ δόρατος, μάλιστον δ᾽ θάρσυνε συνέπεσε τοῖς ῥωμαίοις. πρὸς γὸ τὸ αἷμα ταραχθέντων τ̃ πλησίον, φήμη δρὰ παντὸς ἐμπίπλει ὅτι τῇ πληγῇ τοῦ στρατηγοῦ, κ᾽ τῆς πολιορκίας οἱ πολέμιοι ἀφέμενοι, μετ᾽ ἐκπλήξεως κ᾽ δόου ὅτι τὸν στρατηγὸν

συνέ-

σωιθεον. σφὸ ὃ πάντων ἦτος δείσας σφὲι τῷ πατρὶ A
παρῆν, ὡς τὸ πλῆθος κὴ τῇ σφὲι τ' ἡγουμένου εὐνοίᾳ, κὴ
τῇ τῶ παιδὸς ἀγωνίᾳ συγχυθῆναι. ῥᾷσα μὲν οὖν τὸν τε
ἰδίον ὁ πατὴρ δείσιότα, κὴ τ' στρατιὰν ἔπαυσε τὸ θορύβε. τ'
δὲ ἀλγηδόνων ἐπάρω ἡγουμένος, κὴ πᾶσι τοῖς ἐπιπονω-
τέροις δὲ αὐτὸν ὀφθῆναι παρέσχας, χαλεπώτερον ἰουδ-
αίοις ἐπήγειρε τ' πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς τιμωρὸς τῶ
στρατηγῶ σφοκινδυνεύειν ἠθέλε, κὴ βοῇ σφὸς ἀλλήλους
ἐκέλευον ὅπι τὸ τεῖχος ὁρμῶν. οἱ δ' σφὲι τὸν ἰώσηπον, B
καθάπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆ καταπελ-
τικῶν κὴ τ' πεζοβόλων, ὅμως ὐκ ἀπέζέοντο τῶ τεί-
χους, ἀλλὰ πυρὶ κὴ σιδήρῳ κὴ πέτραις τοὺς ὅπι τὰ ἕρ-
ρα τ' κρὸν ὑπιβεβηκότας ἐβαλλον. κὴ μᾶλλον μὲν οὐδὲν
ἦν μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀσφαλείπως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλε-
πομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ σφετέρας
σφιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοπὸς ἦσαν τοῖς πολεμίοις
δυσωόπτος, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, κὴ τῶν ὀργάνων πόρρωθεν C
μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἰῶ τὸ βλεπόμενον. ἅτε
σιῶ τῶν ὀξυβελῶν, κὴ καταπελτῶν βία πολλοὺς ἅμα
διήλαυνε, & τῶν ὑπὸ σ μηχανῆς ἀφιεμένων πέτρων ὁ
ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, κὴ γωνίας ἀπέθρυπτε
πύργων. ἀνδρῶν μ' γὰρ ὐκ ἰῶ ὅτως ἰσχυρὸν σῖφος, ὃ μὴ
μέχρις ἐσχάτης σρώννυται φάλαγγος, βίᾳ τε κὴ μεγέ-
θει τῦ λίθε. μάθοι δ' ἄν τις τὸ τῶ μηχανήματος
ἀκριβῶ, ὐκ τῶν ὅπι τῆσδε σ νυκτὸς γενομένων. D

Κεφάλαιον ιζ.

Πληγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτε τ' σφὲι τ' ἰώσηπον ἐσώ-
των ἀπὸ τοῦ τείχος, ἀπαρράσσε ἦ τ' κεφαλὴν ὑπὸ
τῆς πέτρας, κὴ τὸ κρανίον ὑπὸ ζιῶν ἐσφενδονήθη σα-
δίων, γυναικός τε μεθ' ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης τ'
γαστέρα, σφοήει ἦ νεὸν ὐκ οἰκίας, ἐξέσησεν ἐφ' ἡμισά-
διον τὸ βρέφος. τοσαύτη ἰῶ τῦ λίθε βία. τ' μ' ὀργάνων,
φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῶν ἦ βαλλομένων, ἰῶ ὁ φόφος. E
ἐπαλλήλοι δ' ὐκτύποιν οἱ νεκροὶ κὴ τὸ τείχους ῥι-
πτόμενοι, & δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγεί-
ρετο. σιωήχετο ἦ ἔξωθεν οἰμωγὴ φωνὴν ὠφών, αἵ-
τι δ' ἐρρεῖτο πᾶς ὁ σφὸ τ' μάχης σφέβολος, κὴ σφοσ-
βατὸν ὑπὸ πτωμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερώτερον
ἦ ἐποίειν τὴν βολὴν σφιηχοῦντα τὰ ὄρη, κὴ οὐδὲν ἐσ'
ἐκείνης τ' νυκτὸς, ὅτε εἰς ἀκοῆς, ὅτε εἰς ὄψεως κατά-
πληξιν ἀπελείφθη. πλεῖσοι μὲν γε τῶν ὅπι τ' ἰωταπά-
της ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον. πλείσοις δ' ἐγίνετο F
ξαυματία, κὴ μόλις σφὲι τ' ἑωθινὴν φυλακὴν, ἐνδόσει
τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀσφαλείπως τυπτόμενον. οἱ ἦ φρατάμενοι τοῖς σώμασι, κὴ τοῖς ὅπλοις, τὸ
καταῤῥιφὲν αὐτοχώρωσαν σφὶν βληθῆναι τὰς ὑπο-
βατηρίους ὑπὸ τῶν ῥωμαίων μηχανάς.

Κεφάλαιον ιη.

Ὑπὸ ἦ τ' ἑω σεσπασιανὸς ὅπι τὴν κατάληψιν τ'
πόλεως σωῆγε τ' στρατιὰν, ὀλίγον ὑπὸ τ' νυκτερι-
νῦ πόνε σχαναπαύσας. ἑλόμενος ἦ ὑπὸ τῶν καταῤῥι-
φθέντων σφειπάσας τοὺς εἰργοντας, τοὺς μὲν γενναιο-
τάτους τῶν ἱππέων ὑποβήσας τ' ἵππων, ἔρκη διέταξε κὴ
τὰ πεπωκότα τ' τείχους, πάντοθεν πεφραγμένους τοῖς
ὅπλοις, κὴ τοὺς κοντοὺς σφοέχοντας, ὡς ὁπότε τὰς ὑπο-
βατηρίους βάλλοιεν μηχανὰς, κατάρχοιντο τῆς εἰσό-
δου. κατόπιν ἦ αὐτῶν ἔταξε τὸ σφεζῦ τὸ ἀκμαιότατον.
τὸ ἦ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀπιπαρεξέτεινε τῷ τείχει

concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis balistarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sterneretur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transfecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitũ quidé fortissimos equis depositis trifariá collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contóisque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem secúdum muri spatium

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cætetíque omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras eximerent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: vnumquemque verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vimque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictísque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes: Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eósque ascendere nitentes prælio detrudebant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant:

κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρεινὴν, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀναφυγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως διαφυγεῖν. κατόπιν δὲ τούτων πείσας τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως δὲ σφενδονητὰς, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων. ἑτέρους δὲ κλίμακας ἁρμόζοντας, προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκρεμόσι τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύειν πειρώμενοι, καταλίποιεν τὴν ὀπὴν τοῖς καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ, ὑπ' ἀθεόων διαζόμενοι τῶν βελῶν, εἴξωσι τὴν εἰσόδου. ἰώσηπος δὲ συνεὶς τὴν ὀπὴν οἵαν, ὀπὴ μὲν τὸ μέγιστον τείχους, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἴσησι τοῖς ὑπάρχοις, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησομένους. κατὰ δὲ τὰ παρερρωγότα τοῦ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ σὺν πάντων, καὶ ἐξ ἀνδρὸς, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, ἐπληρώσατο, ἐπέλαβέ τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν βαλλόντων διαφεύξας τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγεῖεν. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνοκλάσαντας καλύπτεσθαι καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον ἕως τὰς φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. καλλόντων δὲ τὰς ὑπβατηρίους μηχανὰς αὐτοῖς προσπεσὼν, καὶ σὺν τῶν ἰδίων ὁρμέναν ἁπάντων τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἕκαστον, οὐχ ὑπὸ σωθησομένους, ἀλλ' ὥσπερ ὑπολελοιπὼς ἤδη τὸν πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τε πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας ἁρπαγησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, καὶ τὸ ὅτι ταῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυμὸν προαλλίσαντας, ἀναφεῖναι τοῖς δέουσιν αὐτάς. ἔταξε δὲ οὖν ἕτερος ἐκ τῶν πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδας ὡς ἐθεάσαντο, ξιφλῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένοις, οὐδὲν γὰρ εἰς τὴν μάχην μετακεκίνητο τῶν παλαι φυλάκων, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοῖς πολεμίοις ξιφήρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὁρεινὴν λαμπομένην ὅπλοις, τότε βέλη τοὺς τοξότας ἐπανέχοντα τῶν ἀράβων, ὕστατόν τινα κωκυτὸν ἁλώσεως συνήχησαν, ὡς καὶ ἀπειλημμένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ' ἤδη παόντων. ὁ δὲ ἰώσηπος τὰ μὲν γύναια ὡς μὴ ἐκλιποίεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, κατακλείει ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δὲ πρὸ τῶν ἐῤῥιφθέντων ἢ ἔλαχε παρῆν. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας, ὑ προσεῖχεν. ἀπεκαρδόκει τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν. ὁμοῦ δὲ οἵτε σαλπιγκταὶ τῶν ταγμάτων ἁπάντων συνήχησαν, καὶ δεινὸν ἐπλάλαξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ συνθήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῶν ἰωσήπου πρὸς ταγμάτων, οἵτε συνὼ αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βολὴν, καὶ τὰ στόματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφεῖχαντο, καὶ βαλλόντων τοῖς μηχαναῖς, ἐπεξέδραμον δὲ αὐτῷ, πρὶν δέξασθαι τοὺς δεξαλόντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς ἀνίσοις, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι παρὰ τὰς ἐκάστας συμφορὰς, μὴ χείρους φανεῖσθαι τῶν ἀκινδύνως καὶ σφᾶς αὐδειζομένων. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν ῥωμαίων, πρὶν ἢ πεσεῖν, ἢ διαφθεῖραι. ὡς δὲ οἱ μὲν ἕκαστον διωκικῶς ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀμείβειν ἃ ἔχοντες, τὸ κεκμηκὸς τῶν ῥωμαίων ἀκραφνεῖς διεδέχοντο, καὶ διακελευσάμενοι ἀλλήλοις, καὶ πλευρὰν μὲν ἑνώσαντες,

καὶ τάχεως αὖθι τὸ ὑποδιαθέντων ἐπέβαινον ἕτεροι,

σαντες,

σαντες, τοῖς ὑ θυρεοῖς καθύπερθεν φραξάμενοι, τεῖχος A
ἄῤῥηκτον ἐγίνοντο, κὴ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάσῃ τῇ
φαλαγγι τοὺς ἰουδαίους ἀπωθοῦντες, ἤδη τῷ τείχει ἐ-
πέβαινον.

Κεφάλαιον ι.

Ὁ δὲ ἰώσηπος ἐν τῷ ἀμηχανίας σύμβουλον λαβὼν τὴ
ἀνάγκην, ἡ δὲ ὀξὺ δ᾽ψὴ πρὸς ἐπίνοιαν, ὅταν αὐ-
τὴν ὑπόγνωσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον σὺν ἅλδι κατασχεῖν B
τῶν σωμασπικότων. οἱ ὑ ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μὴ
τάχυς πολλοὶ, κὴ πολὺ πάντοθεν τῶν ῥωμαίων κατέ-
χεον, συνεπαφιέντες κὴ τὰ ἀγγεῖα βεμασόμενα τῇ θέρ-
μῃ. τοῦτο καμομένων τῶν ῥωμαίων, διεσκέδασε τὴ τάξιν, ἐ
μὴ δ᾽ψῶν ἀληπδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τῶν τείχους. ῥᾳστα
μὲ γὰ τὸ ἔλαιον ὑπὸ κόρυς μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς πα-
νοπλίας διέῤῥει τῶν σώματος ὅλε, κὴ τὴ σάρκα φλογὸς ὐ-
δὲν ἔλασσον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσῃ τα-
χέως, κὴ ψυχόμενον βραδέως δ᾽ᾗ τὴ πότητα. τοῖς ὑ θω-
ραξι τοῖς κραίεσιν ἐνδεδεμένων, ἀπαλλαγὴ τ᾽ καύσεως C
ἐκ ἦν. πηδῶντες δὴ κὴ συμφλεόμενοι τῶν ἀληπδόνων, ὑπὸ τῶν
ἠφυρωμάτων ἔπιπτον. οἱ ὑ ῥᾳσώτεροι εἰς τοὺς σφετέρους
πρόσω βιαζόμενοι, δυχείρωτοι τοῖς κατόπιν τιθῴσκου-
σιν ἦσαν. ἐπέλιπε ὑ ὅτι ῥωμαίοις ἐν ταῖς κακοπραγ-
μίαις ἰσχὺς, ὅτε τοὺς ἰουδαίους σώσειας. ἀλλ᾽ οἱ μὲ καὶ περ
οἰκεῖα πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς
τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τὴ πρὸ αὐτοῦ κακίζων ἕκα-
στος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῇ ῥώμης. οἱ ὑ ἰουδαῖοι δόλῳ δ᾽ἀ- D
πάτησαν πρασβάσεις αὐτῶν ἐπισφαλῶν, τῆλιν ἐφθὼ
ὑποχέοντες τὴ σανίσιν, αἷς ἐπολισθάνοντας, ὑπεσύροντο,
κὴ ὅτε τῶν ἐρπομένων, ὅτε τῶν πρασβαινόντων τὸς ὀρθὸς
ἔμενεν. ἀλλ᾽ οἱ μὲ ὑπτιαζόμενοι τῶν ὀπίσθατε ἰόντων μηχα-
νῶν συνεπαθοῦντο. πολλοὶ ὑ ὅπῃ τὸ χῶμα κατέπιπτον.
ἐπαίοντο δ᾽ ὑπὸ ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων
γὰ τῶν ῥωμαίων, ἅτοι τ᾽ κῆ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλεύθερω-
θέντες, πρὸς τὰς βολὰς δύσχολον. πολλὰ ὑ κακομέ-
νους ἐν τῇ πρασβολῇ τοὺς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς πρὸ
δήλου ἀνεκάλ. ἔπεσον ὑ τούτων μὲ ὀλίγοι, κὴ πλέ- E
οις ἐτρώθησαν. τῷ ὑ ὑπὸ τῶν ἰωταπάτης, ἀπίθανον μὴ
ἐξ αὐδρὸς, θαυμαπὸν ὑ ὡς ἑξακοσίοις ἀνακομίσθη-
σαν. εἰκάδι μὲ ἦν δεσίου μηνὸς, ἡ πρόταξις ἦν.

Κεφάλαιον ια.

Ὁ τεσπασιανὸς ὑ ὅπῃ τοῖς συμβεβηκόσι τὸ στρατιὰ
πρόθυμον θάμυθέμενος, ὡς θυμουμένους ἑώρα, κὴ ὐ πρασ-
ῤῥοπῆς, ἀλλ᾽ ἔργων δεομένης, πρόσω φώσας μὲ τὰ χώ-
ματα, πύργους ὑ ξεῖς, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕ- F
ψος καταστάσας πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους,
ὡς ἑῤᾳοι τε εἶεν ὑπὸ βέλεσι, κὴ δυσάλωποι πυρὶ, τῶν
χωμάτων ἐπέστησεν, ἐκβιβάσας αὐτοῖς ἀκοντισάς τε κὴ
τοξότας, κὴ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κυφότερα, πρὸς
ὑ τοῖς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἱ μὴ καθορώμενοι
δ᾽ᾗ τὸ ὕψος, ἐ τὰ θωράκια τῶν πύργων, εἰς καθορωμέ-
νους τοὺς ὅπῃ τῷ τείχους ἔβαλλον. οἱ ὑ μήτε κῆ κόρυς
φερομένων τῶν βελῶν σκολίνδην ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε G
τοῖς ἀφανεῖς ἀμυνέσθαι, κὴ τὸ μὲ ὕψος τῶν πύργων δυσέ-
φικτον ὁρῶντες ἐκ χεῖρὸς βέλει, πυρὶ ὑ τῶν πρὸ αὐτῆς
πάθεσιν δυσανάλωτον, ἔφευγον ἀπὸ τοῦ τείχους, κὴ
πρασβάλλειν πειρωμένοις ἐπεξέθεον. κὴ οἱ μὲ ὅπῃ τῶν
ἰωταπάτης, αὐτεῖχον ὕπως, αἱαιρέμενοί τε καθ᾽ ἡμέ-
ραν πολλοὶ, κὴ μηδὲν ἀπηκοοῦν τοῖς πολεμίοις, ὅπῃ μὴ
μὴ κινδύνων ἀπείργειν, ἔχοντες.

protectique desuper longissimis scutis, in-
expugnabilis globus effecti sunt: totáque a-
cie velut vno corpore repellendo Iudæos, mu-
ro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his
rerum angustiis consilio necessitatis adhibito,
machinis excogitandis cum desperatione sti-
mulatur: feruentíque oleo perfundi milites
iubet, scutorum coniunctione defensos. id au-
tem Iudæi multi, qui & paratum haberent,
& plurimum, citò Romanis infundunt: ipsis et-
iam in eos ahenis missis calore bullientibus.
Hæc res Romanorum ardentium aciem dissi-
pauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes
vsque sub armatura oleum per totum corpus
fluebat, carnémque non secus ac flamma de-
pascebatur: quod natura facilè calesceret, fe-
róque pro sui pinguedine refrigesceret. Tho-
racibus autem & galeis illigatis incendij fu-
ga non erat. Nunc autem salientes, nunc
incuruati dolore, de pontibus decidebant.
Ad suos autem contranitentes retrò recedere
non poterant, quoniam facilè ab insequenti-
bus vulnerabantur. Sed neque Romanis vir-
tus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia
defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mira-
bilia pati viderentur, tamen in eos, qui per-
fuderant ferebantur. præcedentem quisque
incursando, tanquam ipse impetum retarda-
ret. Iudæi verò progressum eorum dolo alte-
ro deceperunt, cum fœno græco decocto pon-
tium tabulata perfunderent: quibus illi dila-
bentes retrahebantur, vt neque fugientium
quisquam, neque aggredientium firmo pos-
set eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per
ipsas pontium tabulas calcarentur, multi ve-
rò super aggeres deiicerentur: & qui cecidis-
sent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desi-
lientibus conflictu iam liberi, facillimè tela di-
rigebãt. Cùm autem multa milites mala in hac
perpeti pugna dux videret, sub vesperã eos reuo-
cat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt
vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis,
plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc
autem modo pugnatum est Iunij mensis die vi-
gesimo. At Vespasianus eorũ causa, quæ acci-
derant, consolatus exercitum, postquam ira vidit
accensum, neque tam exhortationem quàm o-
pus deposcere, aggeres quidé altius tollit. Tres
verò turres quinquagenum pedum in excelsum
iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & ponderestabiles essent, neque ignibus expugnarẽtur: cásque
super aggeres collocat, iaculatoribus & sagitta-
rijs, itéque leuioribus missilium machinis ple-
nas, funditorum quoque fortissimis. Qui cũ nõ
conspicerentur propter altitudinem turrium &
loricas, ipsi eos qui super murum astarent facilè
conspicuos telis feriebant. at illi cum neque à
vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq;
vlcisci possent quos non viderent: altitudine
quidem turrium librata manu iacula superante:
ferro autẽ, quo erãt septæ, flammis obstante: ob
hæc defensionẽ muri deserũt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapa-
teni quidem ita resistebant. quamuis multi in
dies singulos occumberent, neque contra mali
quicquam hostibus facerent, quòd eos sine peri-
culo prohibere non poterant.

CAP. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finiti- A
mam quandam Iotapatæ ciuitatem euo-
catus, cui nomen est Iapha, nouas res affe-
ctantem, & propterea, quòd Iotapatenos
præter spem restitisse audierat, insolescen-
tem, mittit eò Traianum decimæ legionis
rectorem, dans ei duo millia peditum &
equites mille. Ille autem cùm oppidum
contra expugnationem munitissimum re-
perisset (nam præter naturam qua tutum erat
etiam muro duplici cingebatur, habitatores
verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi ob-
uios processisse, prælium cum his commit- B
tit: eósque paulisper reluctatos in fugam
vertit: quos vestigiis consecuti Romani, ex-
terioris muri ambitum quò confugerant, cum
ipsis irrumpunt. secundum autem murum pe-
tentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu
scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent.
Profectò autem Deus Galilæorum clades Ro-
manis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius C
vniuersum populum exclusum mœnibus pro-
priis, ad interitum hostibus dedit auidissi-
mis cædium. Multi enim simul ruentes ad
portas, multúmque nominatim præpositos
inclamantes, inter ipsas preces mactabantur,
quibus hostes vnum murum, alterum ciues
clauserant: & inter medios coacti murorum
ambitus, multi quidem sociorum gladiis trans- D
figebantur, infiniti verò à Romanis interfi-
ciebantur, ne ad vlciscendum quidem recep-
ta fiducia. nam præter hostilem metum, e-
tiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos,
sed Iudæos execrando, quoad omnes interiê-
re numero hominum, duodecim millia. Vn-
de Traianus vacuam esse ciuitatem pugnato-
ribus reputans, & si qui adhuc intus essent,
nihil eos ausuros esse existimans præ timo- E
re, imperatori excidium reseruauit. eúmque
per nuncios rogauit, vt filium suum Titum
mitteret, finem victoriæ impositurum. ille
autem laboris aliquid superesse ratus, cum mi-
lite filium misit, hoc est, quingentis equi-
tibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ci-
uitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt
in læuo quidem latere Traianum constitue-
ret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. F
Itaque militibus scalas muris vndique appli-
cantibus, cùm paulisper desuper Galilæi ob-
stitissent, continuò mœnia reliquerunt: Ti-
tus verò eiúsque comites saltu demissi, matu-
rè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens
cum his qui se intus cõgregauêre, pugna com-
missa est: nunc per angusta viarum irruenti-
bus validissimis, nunc fœminis ex tectorum
culminibus, quæ fortè inuenissent, tela ia-
ctantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sex-
tam horam sustinuêre conflictum. absumptis
autem bellatoribus, cætera multitudo, & G
sub diuo, & per domos, senes pariter ac iu-
uenes mactabantur. Denique virilis sexus præ-
ter infantes nullus remansit, qui cum mulieti-
bus abducti sunt seruitio. Interemptorum qui-
dem in ciuitate, & in primo congressu, nu-
merus fuit xv. millia: captiuorum autem duo
millia cxxx. Hæc Galileis clades contigit quin-
to & vigesimo die Iunij mensis.

Κεφάλαιον κα.

ΚΑτὰ δ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, ὑεσπασιανὸς δπί τινα
τῶν τ ἰωταπάτης ἀςυγειτόνων πόλιν (ἰαφὰ κα-
λεῖται) νεωτερίζουσαν, ἡ τῶν ἰωζαπατηνῶν ὧδε δό-
ξαν αἰτιχόντων ἐπαγομένην, ξαϊανὸν ὄντα τ δεκάτ
ταγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, ὧδε μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δ χιλίους.
ὁ δ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβὼν, ὡς γὰρ τῇ φύσει κατερρω-
γυῖα, ἐκ διπλῆ ὠκοδόμητο τετείχιστο, ὡς απαντη-
κότας δ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλ,
ἐκ ὡς ὀλίγον αἰτιχόντας, ἐδίωκε. συμφυγόντων δ
εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι κ πόδας ὡς ορμεί-
μενοι σωεισέπεσον. ὁρμήσαντας δ πάλιν εἰς τὸ δεύτε-
ρον τεῖχος, ἀποκλείσει τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δεί-
σαντες μὴ σωεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς γ' ἦ ἄρα
ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς κ τό-
τε τὸν τ πόλεως λαὸν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείαις ἐκ-
κειθέτα ὡς ἀπώλειαν, ἕκαστον φονῶσιν ἐκθεσῖς
παρέσησεν. ἐμπίπτοντες δ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, κ πολ-
λὰ τοὺς ἐπ' αὐτῷ ὀνόμασι καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπε-
σφάττοντο τ ἱκετείαις. ἐκ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος
οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον γ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέ-
σοι δ τ δυεῖν κατειλούμενοι ξιφέων βολαῖς, πολλοὶ
μὲ τοῖς ἰδίοις ὡς ἐπείσθησαν ξίφεσιν, ἀπῆσαν δ ὑπὸ ῥω-
μαίων ἔπιπτον, ὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαρρούντες.
ὡς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τοῖς πολεμίοις, τὰς ψυχὰς
αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων ὡς δοσία. πέρας ἐθνη-
σκον, ὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῶν ἰδίων καταρώμενοι, μέχρι
πάντες ἀπώλοντο, μύριοι κ δισχίλιοι τ ἀριθμὸν ὄντες.
κενὴν δ μαχίμων λογιζόμενος εἶ τ πόλιν ὁ ξαϊανὸς,
εἰ δ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς δλμή-
σειν διὰ ἄνους, ἀπέδει τῷ στρατηγῷ τ ἄλωσιν. καὶ
σείλας ἀγγέλους ὡς ὐεσπασιανὸν, ἠτεῖτο πέμψαι τ
υἱὸν αὐτῷ τίτον δλιθήσοντα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δ συμβα-
λῶν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μετ στρατιᾶς τ υἱὸν δπι-
πέμπει, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δ πεζῶν. ὁ
δ ὡς τὴν πόλιν ἐλθὼν δι' τάχους, κ διατάξας
τὴν στρατιὰν, δπὶ μὲν τὸ λαῷ κέρως, τ ξαϊανὸν ἵστη-
σιν, αὐτὸς δ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο ὡς τ πολιορ-
κίαν. τῶν δ στρατιωτῶν κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει
ὡς προσφερόντων, ὡς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθύπερ-
θεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν ὡς βολον. δπιπηδή-
σαντες δ οἱ ὡς τ τίτον, τ μὲν πόλεως ἐκράτησαν τα-
χέως, ὡς δ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συναφέντας, καρτερᾷ
μάχῃ συρρήγνυνται. κ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ
ὡς προσέπιπτον, κ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον,
πᾶν τὸ ὡς συχὸν αὐταῖς. κ μέχρι μ ἕξ ὡρῶν αἰτεῖ-
χον μαχόμενοι δαπανηθέντων δ τ μαχίμων, τὸ λοι-
πὸν πλῆθος ἔντε τοῖς ὑπαγθείοις, κ κ τὰς οἰκίας ἀ-
πεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ κ γέροντες. ὐδὲν γοῦν ἄρρεν
ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μ γυναικῶν ἐξεδραπο-
δίσαντο. τῶν μὲν οὖν αἰχμαλωτευθέντων αἱ τε τὴν πό-
λιν, κ δπὶ τ ὡς τέρας ὧδε τάξεως, ἀριθμὸς μύριοι
ὡς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δ αἰχμάλωτα, δισχί-
λια ἑκατὸν κ ἑβδομήκοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος γα-
λιλαίοις εἰκοστῇ δεσίου μηνός.

Κεφά-

Κεφάλαιον κβ.

Ἐμειναν δὲ καὶ σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθροισθέντες γὰρ ὅπι τὸ γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστὶν ἅγιον, καὶ χώραν μὲν ἔρημον, πολέμιοι δὲ εἶχεν ἀπειλοῦντες ἤτε συμφοδος αὐτοῖς καὶ τὰ φρονήματα. καὶ καὶ τοῖς γειτνιῶσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς δὲ τὰς ῥωμαίων διαφορὰς ἐν ἀλογίστῳ τινὶ καὶ σφᾶς αὐθέναιαν ὠρμῶντο, καὶ μετέωροι πρὸς τὰς μεταχὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ ἐσπασιανὸν φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνεσθαι. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουραῖς ἡ σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συνταξις ἐπὶ φοβερά. περιάλιον ἔν ἐπαρχον ὄντα τῶν πέμπτης τάγματος, μετ' ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν χιλιάδων πέμπει. τούτῳ προσβαίνειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην ἐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, πολλῶν πολλῶν καθυπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν δι' ὅλης αὐτοὺς ἐφύρει τῆς ἡμέρας. συνέβη δὲ ὕδατος ἀπορουμένων τοῖς σαμαρέων, ἐκφλεγῆναι τότε καὶ καῦμα δεινὸν, ὥστε δὲ ἐπὶ θέρους, καὶ τοῖς ὀλιγωρεῖν τὸ πλῆθος ἀναγκάσθαι, ὡς τινας μὲν αὐθημερὸν ὑπὸ τῆς δίψους ἀποθανεῖν. πολλοὺς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προειλομένους, ῥωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ περιάλιος, καὶ τοὺς ἔτι συμμένοντας ὑπὸ τοῖς δεινοῖς κατεαγότας, ἐπαναβαίνει τοῖς ὄρεσι, καὶ τινὶ δύναμιν ἐν κύκλῳ προστήσας τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον ὅπι δεξιὰς προύκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, δεδεβαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δὲ ἐκ ἐπείθε, προσπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ὅπι μυρίοις ὄντας. δεσὶς μὲν οὖν εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐπεχθη. καὶ τοιαύτας μὲν συμφορᾶς σαμαρεῖται ἐσχήσαντο.

Κεφάλαιον κγ.

Τῶν δὲ αὐτὰ τὰ ἰωτάπατα δεδιηκαρτερηκότων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς αὐτεχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπερήρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸν ἐσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τινὶ τε ὀλιγότητα τῶν ὅπι τὸ πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τὴν ἀσθένειαν. καὶ ὡς ἀγρυπνίᾳ διηνεκεῖ, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἔτι φέρειν, καὶ δόλῳ δὲ ἂν ἁλῶεν, εἴπερ ὅπιθοῖτο πρὸς τινὶ ἐσχάτῃ φυλακῇ, καθ' ἣν αὐτοῖς τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπτεται μέλισσα κεκοπωμένων ἐωθινὸς ὕπνος. καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνεβούλευέ τε κατ' αὐτὴν τινὶ ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ δὲ ἦν μὲν δι' ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, τότε πρὸς ἀλλήλους πιστὸν εἰδότι τῶν ἰουδαίων, καὶ τινὶ πρὸς τὰς κολάσεις ὑποφυΐαν, ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἰωτάπατης, πρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων αὐτέχε, καὶ μηδὲν ἄλλο πυθόμενοι τοῖς πολεμίοις πρὶν τὴν ἔνδον εἰπὼν, ἀνεσταυρώθη τε θανάτῳ καταμεμφθείς. τάχα μὲν εἰκότα πιστὸν ἐποιεῖτο τὸν πρόδοτην, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν ἦν αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πεισθεὶς μέγα πρόσδοκῶν, τὸ μὲν φυλάσειν ἐκέλευσεν, ὅπι ἦν τινὶ κατάληψιν τῆς πόλεως προσαναλάζειν τινὶ στρατιάν. καὶ ἦν τινὶ μεμυθεῖσαν ὥραν, ἦσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ὑπεβαίνει τις αὐτοῖς ἐνὶ τῶν χιλιάρχων δομιτίῳ σαβίνῳ τῶν ὑπὸ τὸ πέμπτου καὶ δεκάτου τάγματος τινὰς ὀλίγους ἄγων. ὑποσφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τινὶ πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' οὓς ἕκτος τῆς περιάλιος χιλίαρχος,

A Sed ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. B Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorúmque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœdera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere nõ posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

CAP. XII. De Samaritis à Cereale deuictis.

CAP. XIII. Iotapatę excidium.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerãtibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. quidam verò ad Vespasianũ eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quódque diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minimè quidẽ vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiam caperẽtur, si quis instaret. circa extremã namque vigiliam, quãdo & malorũ requiẽ habere viderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat; eadémq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset inter se Iudæorum, quantaque superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormẽtorũ genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. G Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúsque incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus,

& Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamque planè dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnóque pariter diſſoluti. Et ſi quis euigilaſſet, nebula viſus eius habetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſolóque malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéique demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcendi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque angustiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manibus propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga receepti aliquandiu quidem reſtiterunt, deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedêre: hiſque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo turus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incautè, haſta ille præuentum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. poſtea verò ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata ſunt excidij tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtellâque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Cap. XIV. Quomodo Ioſeph. captus, vitam ſuam redemit facto & verbis.

ROmani verò Ioſephum requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itémque abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vſus auxilio, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: vbi XL. inſignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte verò ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumque omnia vndique

κὴ πλάκισδος, τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσῆχον. κατειλημμένης ἤδη τῆς ἄκρας, ἐν τῷ πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη ἦν κὴ ἡμέρας ὕσης, ὅμως ὅπως τὸ ἀλώσεως τοῖς κρατουμένοις ἄγθησις ἦ. καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ κὴ ὕπνῳ λέλυντο, κὴ τῆς ὄψεως ἀμύχλη τὰς ὄψεις ἀπέμβλυνε πολλὴ, κὴ τύχῃ τότε τῇ πόλει προεχυθεῖσα. μέχρι πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσούσης, πρὸς μόνῳ τῷ τῆς κακῶν ἄγθησιν ἐξανίσησαν, κὴ τὸ ἄλωσιν ὅπως δυσν ἀναμένοντες. ῥωμαίους ἢ κατά τε μνήμην ὧν πρὸ τὸ πολιορκίαν ἔπαθον, ὅτε φειδὼς εἰσήει τινὸς, ὅτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κάτανταις ἀπὸ τῆς ἄκρας τὸ λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον. ἔνθα κὴ τοῖς ἐπὶ μάχεσθαι δυναμένοις ἡ δυσχωρία τὸ ἄμυναν ἀφεῖλατο. θλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, κὴ κῆ τῆς φανερᾶς ὑπολισθάνοντες, ῥέοντι καὶ ἄκρας σκαλυπτόμενοι τὰς πολέμῳ. τοῦτο πολλοὺς, κὴ τῆς πρὸ τὸν ἰώσηπον ὀπλέκτων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρώξυνε. καταδύντες γὰρ ὡς ἀδένα τῆς ῥωμαίων ἀνελεῖν δύναιντ', τόγε πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων προέλαβον, κὴ σωσαθροισθέντες ὅπῃ τὰ καταλήψεως τὰ πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀπέκτειλον. ὅσοι γε μὲν ὑπὸ πρώτην τὰ καταλήψεως ἄγθησιν τῶν φυλακῶν διαφυγεῖν ἔφθασαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῆς προσαρκτίων πύργων μέχρι μέν τινος ἀπημύναντο. προεχωρήθησαν δὲ τῷ πλήθει τῆς πολεμίων, ὀφὲ παρῆσαν τὰς δεξιὰς, κὴ τοῖς ἐφεσῶσι τέλει σφαγὴν δίθυμοι παρέχον. αὐαμάκτου δ' αὖ λὼ αὐχῆσαι ῥωμαίους τὸ τέλος τὰ πολιορκίας, εἰ μὴ κῆ τέλει ἄλωσιν εἰς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς λὼ αἰτιώτιος. θνήσκει ἢ δὲ σὺ ἑδρας. τῶν γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τὶς συμπεφυγότων (πολὺ ἢ ἔτοι πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τὸ αἰτιώτιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, κὴ βοήθειαν πρὸς ἔξοδον. ὁ ἢ ἀφύλακτος ὄρεγε τὸ χεῖρα, κὴ φθάσας αὐτὸν σκεῖνος, νύττει κάτωθεν ὑπὸ τὸ βουβῶνα δόρατι, καὶ ὠδαχρῆμα διεργάζεται. κατ' σκείνην μὲν οὖν τὸ ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος αἰεῖλον ῥωμαῖοι. τῶν ἢ ὑπύσας ἀνερευνώμενοι τὰς καταδύσεις, τοὺς μὲν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξῆεσαν, κὴ δὴ πάσης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων κὴ γυναικῶν. καὶ τὰ μὲ αἰχμάλωτα χίλια πρὸς τοῖς διακοσίοις συνήχθη. τεσσερὶ ἢ κατά τε τὸ ἄλωσιν, κὴ κῆ τὰς πρότερον μάχας, συνηριθμήθησαν τεξακισμύριοι. ὑεσπασιανὸς ἢ τήν τε πόλιν καταφλέξαι κελεύει, καὶ τὰ φρούρια πάντα πρόσεμπίπρησιν αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ὕτως ἑάλω, ἕκτῳ καὶ δεκάτῳ τὰ νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, πανέμου νουμηνίᾳ.

Κεφάλαιον κδ'.

ΡΩμαῖοι ἢ τὸ ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά γε ὀργὴν σφετέραν, κὴ σφόδρα τῷ στρατηγῷ φιλοτιμούμενοι, μεγίστη γὰρ λὼ μοῖρα τὰ πολέμου ληφθεὶς, τοὺς τε νεκροὺς διορύσσων, κὴ τοὺς ὑποκρύφους τὰ πόλεως μυχοὺς. ὁ ἢ αὖτε τὰ πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲ αὐτὸν σκιλεπτῆς τὰ πολεμίων, καθάλλεται ἢ εἰς τινα βαθὺ λάκκον, ᾧ πλατὺ ἀντίλαγον διέζαλτο κὴ πλευρὰν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. ἔνθα τεσσαράκοντα μὲ τῆς ὑπισήμων ἀνδρας καταλαμβάνει λανθάνοντας, ὡδασκαλὼ δ' ὑπισδίων ἐν ὀλίγαις ἡμέρῃς διαρκεῖν δυναμένων. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεσέλλετο τῆς πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' αἰῶν ἐζήτει διασμοῦ διάδυσιν κὴ τὰς φυλακὰς κατεσκέπετο. φθορυμένων δὲ πανταχόθεν τῆς πύρ-

τὴν πύργων δὲ αὐτὸν, ὡς λαθεῖν ἐκ λιῶ, αἴθις εἰς τὸ A
σπήλαιον κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας ἀφανὴς ἐλαυθάνετο τῇ
ἕξῃ γυναικὸς ἁλόντος, ἅμα αὐτοῖς μαντευόμενος. ἐπὶ δὲ
σπασιανὸς αὐτίκα μὲν σπουδῆς πέμπει δύο χιλιάρ-
χους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιὰς τῷ ἰωσήπῳ δώ-
σοντας καλοῦντας, καὶ θαρρεῖν κελεύοντας ἀπελθεῖν. ἀφικόμενοι
δ, παρεκάλουν ἅπαντες ὁ ἀνὴρ, καὶ πίστεις ἐδίδοσαν σωτηρίας
ἐκδόσθαι. ὁ μὲν ἔπειθον. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἐκ τοσαῦ-
τα δεήσαντα παθεῖν, ἐκ ἐκ τῆς φύσεως τῶν ῥωμαλέων
τῶν ἡμέτερων, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν, ἐδεδίει τε ὡς B
ὅπι τιμωρίαν θεοκαλεσμένους, ἕως ἐπασιανὸς ζῆτον
ἔτι πέμπει χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τῷ ἰωσήπῳ
καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δὲ ἔδει, τὸ τὰ φύσει
ῥωμαίων χρηστὸν, θεὸς οἷς ἂν ἅπαξ ἔλῃσι, δίδωσι, καὶ
ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο
θεὸς τῶν ἡμῶν, σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ
ὅπι τιμωρίᾳ ἀναγαγεῖν αὐτόν. ἐκεῖναι γὰρ ταύτῃ, καὶ
μὴ ὧδε θεῖόντος λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι θεάγεσθαι C
μᾶλλον ἄνδρα γενναῖον. θεστεύθει δὲ, ὡς ὅτ' ἂν οὐε-
σπασιανὸς ἐνεδρεύων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τὸ κακίσου
θεάγματος θεσθῆσαι τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν,
ὅτ' ἂν αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν.
ἐνεδριάζοντος δὲ τῷ ἰωσήπου καὶ θεὸς τὸ νικάνορα, τὸ μὲ
στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαίειν τὸ ἀσπίλαιον ὥρμητο.
κατεῖχε δ' αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα
φιλοτιμούμενος. ὡς δ' τε νικάνωρ θεοσέκειτο λιπα-
ρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς τὸ πολέμου πληθύσας ὁ ἰώσηπος D
ἔμαθεν, ἀνάμνησις αὐτῷ τῆς ἀνὰ νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρ-
χεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλήσας συμφορὰς αὐτῷ
θεσημαίνει ἰουδαίων, καὶ τὰ θεὶ τοὺς ῥωμαίων βα-
σιλεῖς ἐσόμενα. λιῶ δὲ θεὶ κείσεις ὀνείρων ἱκανὸς συμ-
βάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τὸ θείου λεγόμενα. τῆς
γε μὲν ἱερῶν βίβλων ἐκ ἠγνόει τὰς θεφητείας, ὡς
ἐν αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς ὅπι δ' τότε
ὥρας ἔνθους γενόμενος, καὶ τὰ φοικώδη τ' θεσφάτων E
ὀνείρων σπάσας φαντάσματα, θεσφέρῃ τῷ θεῷ λι-
ταθῆναι δίκλιῶ. καὶ ἐπειδὴ τὰ ἰουδαίων ἔφη φῦλον ὀκλάσαι
δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετάβη δὲ θεὸς ῥωμαίους ἡ τύχη
πᾶσα, καὶ τ' ἐμὲ ψυχὴν ἐπελέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν,
δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ. μάρτυ-
ρομαι δὲ ὡς ὁ θεοδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι δεσπότης.

Κεφάλαιον κα.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῷ ἰου- F
δαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον συ-
νίεσαν εἰκόνα τῶν ὠδαμαλέων, ἀθεόφοι θεὸς αὐτὸς,
ἢ μεγάλα γε αὖ γενάζειν, ἐδόων, οἱ πάτριοι νό-
μοι, καὶ κατηφὴς θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς
θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς
ὑπομένεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυ-
τοῦ, τόπους γὰρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας;
ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψευδῆ δὲ σωφρο- G
σύνης εἶχες, εἴγε σωτηρίαν μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς ὕστερος
ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ ὑπ' ἐκείνων, καὶ ἢ βέβαιον
θέλεις. ἀλλ' εἰ μὴ σοὶ λήθω τινὰ σαυτοῦ κατέχειν
ῥωμαίων τύχη, θεγνωσμένον ὑμῖν τὸ παρὸν νόμι-
ζε σοὶ δεξιὰν, καὶ ξίφος. σὺ δὲ εἰ μὲν ἑκὼν

ipsius causa maximè custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Túmque Vespasianus propere duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen illic rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidémque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur essétque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat, quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur, quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactati tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti; do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorũ fortuna tui oblitione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu verò siquidem sponte

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis parceret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nosipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cùm opus est, & qui vult cùm non oporter. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verùm seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imò verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem spòte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eóque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus fixa est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus, pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, vt essemus: tursúmque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cũctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata, anima verò semper immortalis est: Deíque particula in corporib. collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit, aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlciscei, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum soluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúsque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum atque inde rursum, voluentibus seculis, castra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. patet autem illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc &

A θνήσκεις, ἰουδαίων στρατηγὸς, ἐὰν ᾖ ἄκων, προδότης
τεθνήξῃ. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανετείναντο τοῖς ξίφη, &
ἠπείλουν αἱρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐνδοίη. ὁ
δείσας ᾖ τ' ἐφοδον ὁ ἰώσηπος, καὶ προδοσίαν εἰς ἡγέ-
μονος τ' τ' θεῦ προσαιμάττων, εἰ προαποθάνοι τ' ἀλαζο-
νείας, ἤρχετο πρὸς αὐτὰς φιλοσοφεῖν ὅπη τ' ἀναίγκης.
τί γὰρ ἔστιν ἐφ' ἡμῶν αὐτοῖς ἐπαίρεσι φονῶμεν; ἢ τί τὰ
φίλτατα ἀλλαπασιάζομεν σῶμα & ψυχὰς; ἀλλ' ἄχθομαι
B τὴς ἐμὲ φησίν; ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τοῦτο γε. καλὸν ἐν
πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμε νόμῳ, τυτέσιν ὑπὸ τ'
κρατιούντων. εἰ μὲ ἦν τ' ῥωμαίων ἀποστρέφομαι σίδη-
ρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τυμοῦ ξίφους, καὶ χρεὸς τ' ἐμῆς.
εἰ ᾖ ἐκείνους εἰσέρχεσθαι φεύδω πολέμε, πόσῳ δικαιότε-
ρον αὐ ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσέλθοι. καὶ γὰρ πλέον ταῦτα
δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, φεύγων πρὸς ἐκείνους ὧν ἁμάρτα.
καλὸν ὑπὲρ τ' ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν. φημὶ κἀγώ.
μαχομένους μὲν γε, καὶ ὑπὸ τ' ἀφαιρεμένων αὐτήν. νῦν
C δ' ὅτε εἰς μάχλω ἀπιβιάζονται ἡμῖν, ὅτε ἀναιρεῦσιν
ἡμᾶς. δειλὸς ᾖ ὁμοίως, ὁ τε μὴ βυλόμενος θνήσκειν ὅτ'
αὖ δέη, καὶ ὁ βυλόμενος ὅτ' αὖ μὴ δέη. τὶ ᾖ καὶ δεδοικό-
τες, πρὸς ῥωμαίους ἀναβαίνομεν; ἆρα μὴ χὶ θάνατον; εἶτα
οἷον δεδοικαμεν ἐκ τ' ἐχθρῶν ὑποπτεύομεν, ἑαυ-
τοῖς βίαιον ὀφθησόμεθα; ἀλλὰ δυλείαν ἐρεῖ τὶς. πάνυ
γοῦν νεὶ ἐσμεν ἐλεύθεροι. χρυσᾶν γὰρ ἀνελεῖν ἑαυτὸν
φήσει τὶς; ἐμὲ μὲν οὖ, ἀλλὰ ἀχθυνέστατον, ὡς ἔγωγε καὶ
D κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλότατον, ὃς τὸν χειμῶνα δε-
δοικὼς, πρὸ τ' θυέλλης ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος.
ἀλλὰ μὲν ἡ αὐτοχειρία, καὶ τ' κοινῆς ἁπάντων ζώων
φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς τ' κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς ἔ-
στιν ἀσέβεια. τῶν μὲν γὰρ ζώων ἀθέν ἐστιν, ὃ θνήσκειν μὴ
προαιρεῖται, ἢ δι' αὐτό. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπα-
σι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. δι' ὃ τοῦτο καὶ τὶς φανερῶς ἀφαιρεῖ-
μένους ἡμᾶς τύτε πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τ' ἐξ ἐνέ-
δρας πιμπρᾶμεν. τ' ᾖ θεὸν ὡς οἰεσθε ἀναγκαστὴν ὅτ' αὖ
E ἄνθρωπος αὐτὸ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰληφαμεν
παρ' ἐκείνε τὸ εἶναι. καὶ τὸ μηκέτ' εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδο-
μεν. τὰ μὲν γε σώματα θνητὰ πᾶσι, & ἐκ φθαρτῆς ὕ-
λης δημιργεῖται. ψυχὴ ᾖ ἀθάνατος ἀεί, καὶ θεῦ μοῖρα
ἔστ τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. εἶτα αὖ μὲν ἀφανίσῃ τις ἀν-
θρώπου ὃν κατεθήκαν, ἢ δόλῳ καπῶς, πονηρὸς
ἔστ δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δέ τις τ' σφετέρου σώματος ἐκ-
βάλλει τ' ὃν κατεθήκαν τῦ θεῦ, λελησθέναι δοκεῖ τ'
F ἀδικεμένων, & κολάζειν μὲ, τὺς ὑποφεύτας οἰκέτας
δίκαιον νενόμισαν, κἂν πονηρεὶς καταλίπωσι δεσπότας.
αὐτοὶ ᾖ κάλλιστον δεσπότην ὑποδιδράσκοντες τ' θεὸν,
ἐ δοκεμεν ἀσεβεῖν; ἆρα ἐκ ἴσε, ὅπ τῶν μὲν ἐξιόντων τῦ
βίυ καὶ τὸν τ' φύσεως νόμον, & τὸ ληφθὲν ὃν τ' θεῦ
χρέος ἐκτινόντων, ὅτ' αὖ ὁ δὺς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος
μὲν ἀγώνιον, οἶκοι ᾖ καὶ γλυκεαὶ βέβαιοι, καθαραὶ ᾖ ἐπή-
κοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χώρεν ἁγνὰν λαχῦσαι τὸν ἀ-
γνώτατον, ἔνθεν ἐκ φοιτεσπῆς αἰώνων ἀγνοῖς πάλιν
ἀντενοικίζονται σώμασιν. ὅσοις ᾖ καθ' ἑαυτῶν ἐ-
μάνησαν αἱ χεῖρες, τύτων μὲν ἅδης δέχεται τὰς
ψυχὰς σκοτώτερος, ὁ δὲ τύτων πατὴρ θεὸς εἰς ἐκ-
γόνους τιμωρεῖται τοὺς πάτερον ὑβρισάς. διὰ τῦτο

μεμί-

μαμύητας ἀλλὰ τῷ θεῷ τοῦτο, καὶ ἀλλᾳ τῷ σοφωτάτῳ κολάζειν νομοθέτῃ. τοὺς γὰρ φιλοῦντας ἑαυτοὺς, ἀλλᾳ μὴ ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐκείναις, καί τοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέροις δὲ καὶ τὰς δεξιὰς τέτμηται τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐπάλξεσιν, αἷς ἐπαλξάσαντο καθ' ἑαυτῶν, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, ἕτω καὶ τὰ χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἐστὶ φρονεῖν, καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσθήκην τοῖς πᾶσιν ἡμᾶς δυσσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς δεῖ τοσούτων ἔργων ἐπιδεῖξάμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὸ τῶν ἐλόντων. ἐγὼ μεταβήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τὴν τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτοῦ προδότης γένωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἶεν πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἀνιαρότεροι, εἰ γε ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρίᾳ τοῦτο πράττουσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, καίγε τῇ ἐμαυτοῦ. τιὼ μέντοι ῥωμαίων οὐκ ὄψομαι ἐπιόντων. μὴ γὰρ δεξιὰν αἰσχρόμορος ὑπ' αὐτῶν, ἀλλ' ὁμόσε τεθνήξομαι, τιὼ τῶν ψευσαμένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀπόφορον ἀναμένων.

Κεφαλ. κς.

Ὁ μὲν ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ πεφεισμένως ἀποκνώσῃ τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθοσιωσάντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, παρεξιόντα πρὸς αὐτὸν καὶ προσέχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, σπάκιζόν τε εἰς αἰσχρίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, ὄλεθρος ἦν. ὁ δὲ τὸ μὲν ὄνομα καλῶν, τῷ δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, τῷ δὲ δρασσόμενος τὴν δεξιάν, ὁτὲ δὲ πρὸς δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαρώμενος πάθεσιν ὅπως τὴν ἀνάγκης εἶργεν ἀπὸ τῆς σφαγῆς πάντων τὸ σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλωθέντα τῶν θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὴν καθαπτόμενον αὐτοῖς ἀποστρεφόμενος. τῶν δὲ καὶ ἀλλᾳ τὰς ἐχούσας συμφορὰς ἐπὶ τὸ στρατηγὸν αἰδημόνων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, ἀπεκυλίοντο δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὑπεφέροντες, αὐτομάτως παρείθησαν. ὁ δὲ ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ, οὐκ ἀπόρησεν ὑπνοίας, ἀλλὰ πίστιν ὧν τῷ κινδύνῳ θεὸς τὴν σωτηρίαν ἀναβάλλει. καὶ ἐπειδὴ δόξαν τὸ θνήσκειν ἔφη, φέρε κληρώσας ἀλλήλων σφαγὰς ὑπεξέλωμεν, ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πιπτέτω. διοδεύσῃ πάντων ἴσως ἡ τύχη. μὴ δὲ ὅτι τὰ ἰδίας κεῖσθω δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων τινὰ μετανοήσαντα σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκλήρου τοῖς. ἑτοίμως δὲ ὁ λαχὼν τῷ μετ' αὐτὸν παρέχε τὴν σφαγὴν, ὡς αὐτίκα τεθνηξόμενος καὶ τοῦ στρατηγοῦ. ζωῆς γὰρ ἤδιον, τοῦ μὴ τοῦ ἰωσήπου θανάτου ἡγοῦντο. καταλείπεται δὲ ἔτι (εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ οὐ δάζων μήτε ὑπὸ τοῦ κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ τελευταῖος λίποιτο μιᾶναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει κἀκεῖνον ὅτι πίστει ζῶ· ὁ μὲν ἦν ἔτι τῶν τε ῥωμαίων, καὶ τοῦ οἰκείων δεδραπετευκὼς πόλεμον, ὅτι εἰσπασιανὸν ἤγετο δι' αὐτοῦ νικάνορος. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες ὅτι θεία αὐτῷ συνέτρεχον, καὶ τὸ πλῆθος συνθλιβόμενοι πρὸς τὸν στρατηγὸν, θόρυβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν γεγηθότων ὅτι τοῦ ληφθέντος, τῶν δὲ, ἀπειλούντων, τοῦ δὲ ἐγγύθεν ἰδεῖν διαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν,

A Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt, quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiæ exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisque adoriebatur. Ille autē cùm aliū nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladique de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani viserdi eius gratia occurrebant: & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hostem interficiendum esse clamabant: qui vero propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè iratscereturnomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualísque pridem fuisset in præliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit: plurimáque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotísque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantùm hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marísque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subitò in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eáque Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridé illum excitante ad imperium Deo, sceptráque multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Iosephũ deprehéderat. Altero nanque amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quódque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus vbi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem aliísque muneribus eum donare benignissiméque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiam multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione,

πολλάζειν ἐβόων τ πολέμιον. τῷ ὃ πλησίον ἀναμιμνήσκοις αὐτὸ τῷ ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τ μεταβολὴν θάμβος, τ τε ἡγεμόνον ἀδεὲς ἰδεῖν, ὃς εἰ καὶ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὸν ὄψιν ἐκ ἐπέδωκεν αὐτῷ. μάλιστα ὃ τὸν τίτον ἐξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν ἐν τ συμφορᾷς ἤρει τ ἰωσήπου, καὶ πρὸς τ ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκομένῳ τε τ ἐ πάλαι μαχόμενον, & τ ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἀρτι κείμενον ὁρῶντι. παρῆν τε νοεῖν ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῷ ὃ ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε σωφρόνησε μὲν πλείους ἑαυτῷ καὶ πρὸς οἶκτον τῶ ἰωσήπου. πλείστη ὃ αὐτῷ, καὶ ὧδε τῷ παρῆν μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

Κεφάλαιον κζ.

Ὁ μέν τοι ἐσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μὲν πολλῆς ἀσφαλείας προσέταξεν, ὡς ἀναπέμψων αὐτίκα νέρωνι. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τι δι' ἀλεχθῆναι θέλειν ἐλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένου ὃ ἐκείνου, πλὴν τ παιδὸς τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοὺς ἄλλους ἅπαντας. σὺ μὲν εἶπεν ἐσπασιανὲ, νομίζεις αἰχμάλωτόν σε αὐτόματον εἰληφέναι τ ἰώσηπον. ἐγὼ ὃ ἄγγελος ἥκω σοι μείζονων. μὴ γὰρ ὑπὸ θεῶ πεμπόμενος ἠπίστουν τ ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει νέρωνί με πέμπεις; τί ὄ; οἱ μὲν νέρωνα μέχρι σοῦ δέξονται μένοντες; σὺ καῖσαρ ἐσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς ἔσεσθε. δέσμει δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. δεσπότης ὃ ἐ μόνον ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ ὃ ὀφλὴ τιμωρίαν δίκαιος φυγᾶς μείζονος, εἰ καταψευδόμενός θεοῦ. ταῦτα εἰπόντος, ὥσπερ μὲν ἐσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἐδόκει, καὶ τ ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα πρὸς σωτηρίας παντεργεῖν. κατ' ὀλίγον ὃ εἰς πίστιν ὑπήγετο, τῷ θεῷ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τ ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σαφέστερα δ' ἑτέρων σημείων προδήλους. ἀτρεκῆ ὃ τὸν ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς κατελάμβανε. τῷ γὰρ τοῖς ὑποῤῥήτοις ὥσπερ τυχόντων φίλων ὁ ἑτεροις, θαυμάζειν ἔφη, πῶς ὅτε τοῖς ὑπὸ τῷ ἰωταπάτων πρὸς ἁλώσεως, ὅτε αὐτῷ προυμαντεύσατο πρὸς αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη δίκαιος ἐπ' αὐτὸν ὀργάς. ἰώσηπος ὃ καὶ τοῖς ἰωταπατηνοῖς ὅτι μὲν τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ ἡμέραν ἁλώσονται προεῖπεν ἔφη, & ὅτι πρὸς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεται. ταῦτα ὧδε τῷ αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ ἐσπασιανὸς ἐπυνθάνετο, δέεσθαι ἀληθῆ, καὶ πιστεύειν πρὸς τῷ κατ' αὐτὸν ἦρτο. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῷ ἐκ ἄπτει τὸν ἰώσηπον, ἐδωρεῖτο ὃ ἐσθῆτα, & τοῖς ἄλλοις χειμηλίοις φιλοφρονούμενος καὶ πρώτων διετέλει, τὰ πολλὰ τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

Κεφάλαιον κη.

Τετάρτῃ ὃ πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας εἰς τ πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τ φαλιλαίαν ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην τε ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο ὃ & τ στρατιὰν, καὶ τὸν στρατηγὸν, μᾶλλον πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἔπιχώριοι, καὶ κατ' εὔνοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἔχθει τῷ κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἠξίουν κολάζειν. ἐσπασιανὸς ὃ, τὴν μὲν περὶ τούτου δέησιν,

ὡς ὑπὸ

ὡς ὑπ' ἀκρίτου πληθύος ἐξέλυεν ἡσυχία. τῇ A
δ' ἑξῆς τὰ μὲν δύο, χειμερίσουσα σπάθισεν ὅτι
δ' καισαρείας, ὅτι πόδειον ὁρῶν τὴν πόλιν. τὸ δέκατον δὲ
καὶ πέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ
στρατῷ τὴν καισάρειαν. ἀλεεινὴ γὰρ καὶ ἐκείνη χειμῶνος
ὥρα, καθόσον καὶ πυριώδης θέρους ὑπὸ καύματος πε-
διὰς ἔσα ☾ ὁμοίως.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἵτε καὶ σάσιν ἐκπί-
πτοντες τὸν πολεμίων, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τῆς καισα-
ρείας μυρίων, πλῆθος ἀθρόον, αἰσχύνῃ ἰόππην ὁρ- B
μητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κεστίου πρώτερον, καὶ
τὰς χώρας ἐκπεπολεμωμένας ἀνειργόμενοι, μεταβαίνειν
ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν πυθόμενοι τε πρόσφατα σκά-
φη πλεῖσα, τόν τε φοινίκης, ☾ συρίας, καὶ τὸν ἐπ' αἰγύπτῳ
πόρον ἐλπὶς ἦν, ἄπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῆδε πε-
λάγη. διεπασσαλοῦτο δὲ ὡς ἔγνω τὴν σύναξιν αὐτῶν, πέμπει C
πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ὅπως τὴν ἰόππην, οἱ νύκτωρ ὡς ἀφύ-
λακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ προηδοντο μὲν
τὴν εἰσβολὴν, καὶ καθαδίσαντες, τὴν μὲν εἴργειν τοὺς ῥωμαί-
ους ἀπεῖχοντο. συμφυγόντες δὲ εἰς τὰς ναῦς, ἐξοτέρω
βέλους διενυκτέρευσαν. ἀλιμένου δὲ ὔσης φύσει τῆς ἰόπ-
πης, αἰγιαλὸς γὰρ ὅπλησι βαχεῖ, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρ-
θίῳ, βαχεῖ δὲ συνδύοντι κατὰ τὰς κεραίας ἑκατέρθεν. αἱ
δὲ εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ προέχουσαι σπιλάδες εἰς τὸ D
πέλαγος, ἔνθα καὶ τὰ ἀνδρομέδας δεσμὰ ἔτι δεικνύμε-
νοι τύποι, πιστοῦσι τὴν ἀρχαιότητα τοῦ μύθου. τύπων δὲ τὴν
αἰγιαλὸν αὐτὸς βορέας, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ μὴ πέτρας
ὑψηλὸν. ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὴν
ὅρμον ἀπεργάζεται. καὶ τοῦτον σαλεύουσι τοῖς ἀπὸ τὴν ἰόπ-
πης, ὑπὸ τὴν ἕω πνεῦμα βίαιον ὀπτίπτει. μελαμβόρειον
ὑπὸ τῶν ταύτη πλωϊζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς
ἀλλήλας τῶν νεῶν αὐτόθι συνήρραξε, τὰς δὲ πρὸς ταῖς E
πέτρας. πολλὰς δὲ πρὸς αὐτὸν κῦμα βιαζόμενας εἰς
τὸ πέλαγος, τόν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὅτε προῴδη, καὶ τοὺς
ἐπ' αὐτῷ πολεμίους ἐσεσώκεσαν, μετέωρος ὑπαρθεὶς
ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ἵν' δ' ἔστι φυγῆς που τόπος, ἔστι
μόνοι σωτηρία, βίᾳ μὲν αἴρεμα τὴν θαλάσσης ἐξωθου-
μένοις, ῥωμαίων δὲ τῶν πόλεως φερομένων τὴν βελῶν
ἐκκλίνειν. ☾ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἐγίνετο
τῶν σκαφῶν, πολὺς δὲ ἀγωνιώντων ὁ φόφος. καὶ τὸ πλῆθος F
οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο,
πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δὲ ὡς κου-
φοτέρῳ τῇ θαλάσσῃ ἔφθανον τὴν σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς
ἀναιρῶντες. τότε μὲν πλεῖον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκφερό-
μενον προεξαίνετο τὴν ὑπορρῶξιν, ὡς ἁμαχθῆναι μὲν ὅτι
πλεῖον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δὲ νεκρῶν τὴν φαλ-
λίαν. ☾ δὲ τοὺς ὅτι τὸν αἰγιαλὸν ἐκφερομένους, ἐφεστῶτες
οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐμβεβαδέντων
στομάτων, τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαῖοι
δὲ λαβόντες ἁμαχητὶ τὴν πόλιν καθαπάπτουσιν. ἰόππην G
μὲν ἔτους ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ ῥωμαίοις ἐάλω. διεσπασιανὸς δὲ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρατὰι συναλι-
σθεῖεν εἰς αὐτὸ, στρατόπεδόν τε ὅτι τὴν ἀκρόπολιν ἐ-
γείρει, ☾ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μετὰ πεζῶν ὀλί-
γων. ἵνα οἵτοι μὲν καὶ χώραν μόνοντες, φρουρῶσι τὸ στρά-
τόπεδον. οἱ δὲ ἱππεῖς περιόμενοῦσι τὴν ἐπαρχίαν, καὶ τὰς πε-
ριοίκους κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαίρουσι τὴν ἰόππης.

velut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque apriça per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptacula renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen. itémque in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. híque nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eiusautem habitatores (postquam irruptionem præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteráque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius, quem illac nauigantes Melamboream vocant, flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati morieban tur. nonnulli autem ferro se interficiétes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur vt & pelagus sanguine redundaret, omnísque ora maritima cadaueribus implerentur. cum etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani fundi tus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autẽ, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent.

CAP. XV. Ioppe denuò capitur.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur, aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itémque cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Iosephi morte vulgabatur, cúmque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiuscemodi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κτ τὰ προσαχθέντα ἢ χώραν κατέτεμνον, καθ' ἡμέραν ἕτερόν τε, καὶ πρόμοιον ἅπασιν.

Κεφάλαιον λ.

Ως δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κτ τοῦ Ἰωταπάτων πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεσῴζετο γὰρ οὐδεὶς ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεπέφευγε φήμη τὰ ἄλγεσιν, ὠκεῖα φύσει τῶν συμφορῶν ἀπαγγέλτρια. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῆς πρόχειρον ὠφέλειαν τὰληθὲς, καὶ πᾶσαν ἀμφιβολίας λοιπὴν βεβαιότερον, προσεχεδάζετο μᾶλλον τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γενόμενα. τεθνηκὼς γὰρ ὅλως τῆς ἀλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τέτο μέγιστα τὰ ἱεροσόλυμα πένθος ἐπλήρωσε, καὶ μὲν γὰρ οἴκοις, καὶ κατὰ συγγενείας οἷς προσήκων ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ ὅλῃ τῇ στρατηγῷ πένθος ἐδημοσιώθη. καὶ οἱ μὲν ξένοις, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλοις, οἱ δὲ ἀδελφὲς ἐθρήνουν. τὸν ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς ὅτι ἑξακοσίων μὲν ἡμέραν μὴ ἀλλιπεῖν τὰς ὁλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείστους δὲ μισθῶσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρήνων ἦρχον αὐτοῖς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ τὰ κτ τοῦ ἰωταπάτου ὥσπερ εἶχεν, ἐχαρίζοντο μᾶλλον δὲ τὸ κατὰ τὸν ἰώσηπον πάθος ἐλείσετο. ζῶντα δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ θαῤῥοῦντα ῥωμαίοις ὄντα φοβερὸν τῷ ἡγεμόνων ἢ κατ' ἀγχιμαλώτου τύχην ἀφειπεῖν, ζοῦντος ὀργὴν ὅτι ζῶντος, ὅσον ἀνίαις ὅτι τεθνεῶτα δακνῆσαι φοβεροῦ ἀπελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀναισθησίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς ἀσέβειαν ἐκακίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῷ κατ' αὐτοῦ βλασφημιῶν ἡ πόλις. παρῳξύνοντο δὲ τὰ πληγαῖς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις. τὸ, γε μὲν παίειν ὁ γίνεται τοῖς εὖ φρονεῖν ἀσφαλείας καὶ τῷ ὁμοίων φυλακῆς ἄπον, ἐκείνοις κέντρον ἑτέρων ἐγίνετο συμφορῶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τῶν κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον δὲ ὁρμὴν ὅτι τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνόμενοι. τοὺς μὲν οὖν ὅτι τῶν ἱεροσολύμων, διὰτοι θόρυβοι κατεῖχον.

Cap. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibíque per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cùm ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium,

Κεφάλαιον λα.

Ο τε σπασιανὸς διὰ καθ' ἰσορέαν τὴν ἀγρίππα βασιλείας, σὺν ᾗ γὰρ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιώσασθαι τὴν ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τῆς κτ τοῦ οἴκου ὅλβῳ προαιρούμενος, καὶ κατασεῖλαι δι' αὐτῆς τὰ νοσοῦντα τὴν ἀρχῆς, ἅρας ἀπὸ τὴν καλὴν καισαρείας, εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην μεταβαίνει καισάρειαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὴν στρατιὰν διαναπαύων, καὶ αὐτὸς ἐν διωχίαις ἦν, ἀποδιδοὺς τῷ θεῷ χαριστήρια τῶν κατωρθωμένων, ὡς δὲ αὐτῷ πιθανὰς μὲν νεωτερίζειν, ἀφεσιάσαι δὲ ἠγέλλοντο ταραχάς, μοῖρα δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, πανταχόθεν τοὺς ἰουδαίους καταστρέφεσθαι διεγνωκὼς, τὴν ὅτι τούτοις στρατιὰν ἔκαμεν ἠθροῖτο, καὶ δι' ἀγρίππαν ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτῶν τὰς πόλεις. πέμπει δὴ τὸν υἱὸν τίτον εἰς καισάρειαν, μεταπάξοντα τὴν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς σκυθόπολιν. ἡ δὲ ὅτι μεγίστη τῆς δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ἀφικνούμενος, ἐκδέχεται τὸν υἱόν. καὶ μὴ πεῖσαι τεταγμένων στρατιωτῶν, στρατοπεδεύεται μὲν, ἀπὸ ξιφίοντα τῆς τιβεριάδος σταδίων

κατά τινα

κατὰ τινα χαθμὸν δ' συνόπτων τῆς νεωτερίζουσι. σεννα- A
βεὶς ὀνομάζει. πέμπει ὁ δεκάδαρχον Οὐαλεριανὸν
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, δῆλα ἐχθησόμενον εἰρηνικὰ
τοῖς κτ τὴν πόλιν, μὴ προσδεχομένου δὴ πίστεις. ἀκηκόει
γὰρ ὡς δημοτικῶν μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, κατασοβαζοίτο
δ' ὑπό τινων πολεμεῖν βιαζομένων. προσελάσας δ' ὁ
Οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν τοῦ τείχους, αὐτός τε κα-
τεβαίνει μὴ τοὺς σὺν αὐτῷ τῶν ἱππέων ἀπέβησεν, ὡς μὴ B
δοκοῖεν ἀπροβουλεύτως παρεῖναι. μὴ πρὶν εἰς λόγους
ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῶν στασιαστῶν οἱ δυνατώτε-
ροι μὴ ὅπλων. ἐξηγεῖτο δ' αὐτῶν Ἰησοῦς τις ὀνόματι, παῖς
σαφάτου, τοῦ λῃστικοῦ σίκας ὁ κορυφαιότατος. Οὐαλεριανὸς
δ' ὅτε μὲν τὰς ἐπιβολὰς τοῦ στρατηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφα-
λὲς ἡγούμενος, εἰ μὴ τὸ νικᾶν εἴη βέβαιον, μὴ σφαλερὸν
μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀπροσδοκήτων τε τοὺς
ἑτοίμους, μὴ ἄλλως ἐκπλαγεῖς τοὺς τοῦ ἀδοκήτου τοῦ Ἰου-
δαίων τόλμαν, φεύγει πεζὸς, ἕτεροί τε ὁμοίως πέντε τοὺς
ἵππους ἀπέλιπον, οὓς οἱ μὲν τοῦ Ἰησοῦ ἀπήγαγον εἰς τὴν C
πόλιν, γεγηθότες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας ἐν ἑνέδρᾳ.

Κεφάλαιον λβ.

ΤΟῦτο καταθεασάμενοι οἱ γηραιοὶ τοῦ δήμου, καὶ φρί-
ξαντες δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρα-
τόπεδον, ἱκετεύοντες δὲ τὸν βασιλέα προσπίπτουσιν ἱκέται
γόνασι τοῖς, μὴ σφᾶς προΐδηται θέλειν ἀπόλλυσθαι, μὴ δὲ D
ὀλίγων ἀπόνοιαν, ἡγήσασθαι τῆς πόλεως ὅλης φείσασθαι δὲ τὸν
δῆμον Ῥωμαίοις φιλοφρονοῦντας ἀεὶ, καὶ τοὺς αἰτίους μ-
μωρήσασθαι τοῦ ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρενηθῶσιν
μέχρι νῦν δὴ δεξιᾶς ἐπειλούμενοι πάλαι. ταύτας ἐπε-
δίδου τοῦ ἱκεσίας ὁ στρατηγὸς, καὶ τοι δέ τοῦ ἁρπαγὴν τοῦ
ἵππων ἐφ' ὅλῃ ὠργισμένος τοῦ πόλιν. μὴ γὰρ ἀγωνιῶσα
περὶ αὐτῆς τοῦ ἀγείπαν ἐᾶσαι. λαμβανόντων δὲ τούτων
τοῦ δήμου δεξιὰς, οἱ περὶ τοῦ Ἰησοῦν, ὡς ἐπὶ ἀσφαλὲς ἡδό-
μενοι μᾶλλον δὴ τοῦ τιβεριάδος, εἰς Ταριχαίας ἀποδι-
δράσκουσι. τῇ μὲν ἡμέραν ἐκείνην στρατιανὸς σὺν ἱππεῦσι, E
περιέμπει πρὸς τοῦ ἀκρόρρυαν ξαϊανὸν, ἀποπειρασθήναι
τοῦ πλήθους, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς δ' ἑνὸν τοῦ δῆ-
μον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀναλαβὼν τοῦ δύναμιν ἤει
πρὸς τοῦ πόλιν. οἱ δὲ τὰς τε πύλας ἀνοίξουσιν αὐτῷ καὶ μετ'
εὐφημιῶν ὑπήντων, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες.
τοῦ δὲ στρατιᾶς ἐμβαλούσης πρὸς τοῦ τῆς εἰσόδου στενότητα,
ἀναῤῥῆξαι τὸ κατὰ τοῦ μεσημβρίαν τείχους κελεύσας, πλατυῖαι τοῦ εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς F
μέν τοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγειλε τῷ βασιλεῖ
χαριζόμενος, τῷ τε τειχῶν δέ τοῦτο ἐφείσατο, συμ-
μένειν πρὸς τὸ λοιπὸν ἐγγυώμενος τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ
ἄλλα κεκακωμένῃ τλεῖν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως ἀπε-
λάμβανεν. ἔπειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ, καὶ Τα-
ριχαίων στρατοπεδεύεται. τειχίζει δ' αὐτίκα παρεμ-
βολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πόλεμον τεινόμε-
νον αὖθις ἡγησόμενον. συνέῤῥει γὰρ εἰς τὰς Ταριχαίας πᾶν G
τὸ νεωτερίζον, τῆτε τοῦ πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ
πεποιθότες, ἣ καλεῖται γεννησὰρ πρὸς τοῦ ὁμοίως. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὑπόπλεως ἦσα,
καθὰ μὲν τῇ λίμνῃ προσεκλύζετο, πάντοθεν ὑπὸ τοῦ
ἰωσήπου τετείχιστο καρτερῶς. ἐλάσσω μέντοι τοῦ τιβε-
ριάδος. τοῦ μὲν γὰρ ἐκεῖ πρόβολον, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως
διαφιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐκρατύνατο.

in quadam mansione conspicua nouarum re-
rum studiosis, cui nomen est Enabris, castra
ponit: atque hinc decadarchum Valerianum
cum equitibus L. mittit, qui pacifico sermone
oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret.
audierat enim quòd pacem populus desidera-
ret: à nonnullis autem ad bellum eum cogen-
tibus, seditionem pateretur. Itaque Valerianus
vbi muro appropinquauit, & ipse de equo de-
siluit: & suos comites idem facere iussit: ne la-
cessendi prælij causa, potius venisse videretur.
Sed priusquam verbum faceret, armati excur-
rêre in eum seditiosi, qui erant validiores, re-
ctore quodam nomine Iesu, Tobiæ filio, la-
trocinalis agminis principe. Valerianus au-
tem, neque præter mandata ducis prælio con-
gredi tutum ratus, etiam si de victoriæ cer-
tus esset: pugnámque periculosam esse, si cum
multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum stupefa-
ctus audacia, & ipse pedes refugit, & quinque
alij similiter equis relictis: quos Iesus eiúsque
socij, veluti pugna non insidiis captos, læti in
oppidum adduxerunt. Id autem veriti senio-
res, & qui eminere in populo videbantur, in
Romanorum castra profugiunt: adhibitóque
sibi rege, ad Vespasiani genua suppliciter acci-
dunt, ne se despiceret obsecrantes: néve quæ
paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniam
existimaret: sed populo parceret, qui semper
amica Romanis sentiret: magísque vltum iret
defectionis autores, à quibus ipsi olim ad fœ-
dus venire properantes, nunc vsque ne id fa-
cerent asseruati fuissent. His eorum precibus,
quanquam toti ciuitati propter equorum ra-
pinam infensus esset, indulsit. nam & Agrip-
pam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide
autem per eos populo data, Iesus eiúsque socij,
tutum sibi non esse rati apud Tiberiada con-
sistere, ad Taricheas confugiunt. Posteróque
die Vespasianus in arcem præmittit cum equi-
tibus Traianum, qui multitudinem an omnes
pacem cuperent, experiretur. cognito autem
populum eadem sentire quæ supplices, ad ci-
uitatem ducebat exercitum. Illi autem portis
ei patefactis, cum faustis ominationibus ob-
uiam prodeunt, salutis datorem ac benemeri-
tum acclamantes. Cùm verò militem angu-
sti aditus remorarentur, murorum partem di-
rui Vespasianus ex meridio latere iussit, eóque
pacto dilatauit ingressum: vt præda tamen &
iniuriis abstinerent, in gratiam regis edixit:
eiusdémque causa muris pepercit, spondentis
habitatores eius posthac cum reliquis fore con-
cordes: aliísque modis malis affectam ciuita-
tem ex dissensione recreauit.

CAP. XVII. Tarichearũ obsidio.

DEinde ab ea digressus, inter ipsam & Ta-
richeas castra posuit, muróque firmauit,
belli sibi moras illic fore prospiciens: quòd
omnis turbarum cupiens multitudo ad Tari-
cheas confluerat, munitione confisa ciuitatis,
& lacu qui Genesar ab indigenis appella-
tur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias sub
monte positam, quà lacu non alluebatur vn-
dique muro validissimo, sed minore tamen
quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam il-
lam quidem in principio defectionis, pecu-
niarum itémque virium copia communierat

Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profe-
cerunt. Scaphas autem plurimas in lacu para-
tas hab.bant : vt in eas videlicet, si terrestri
prælio vincerentur, refugerent : simúlque
ad nauale bellum, si opus esset, instructas.
Romanis autem castra munientibus, Iesus
eiusque socij neque multitudine hostium, ne-
que disciplina militiæ perterriti, cursu eos ir-
ruunt : primóque impetu dissectis muri fabri-
catoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata,
vbi armatos congregari viderunt, antequam
mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt:
cósque insecuti Romani, ad nauigia compul-
êre. Et illi quidem tantum prouecti, vnde
Romanos contingere missilibus possent, an-
choras iaciunt : & sicut acies assolent, den-
satis inter se nauibus, aduersus hostes in
terra constitutos, nauali prælio decerta-
bant. Audito autem Vespasianus magnam
eorum multitudinem in proxima ciuitati pla-
nicie congregatam, filium suum cum sex-
centis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit : & ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis : nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit : Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur : itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare : aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit : quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortémque contemnant, incompositi tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atque ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinét: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire : numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemque fortitudo, quæ & in

ταριχαίαν ἡ αὐτὸ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετ-
ελαβον. σκάφη γὰρ ἐν αὐτοῖς ὅτι τὸ λίμνης παρεσκευα-
σμένα πολλὰ, ὡς τε τὸ συμφυγεῖν ὅτι τὸ γῆς ἡττη-
μένους, κἂν εἰ δέοι ὁ ζαναυμαχεῖν, ἐξηρτυμένα. ἐπε-
βαλλομένων ἡ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ ἐπὶ
τὸ ἱππεῖον ἔτε ὡς τὸ πλῆθος, ἔτε ὡς τὸ δύσβολον
τῶν πολεμίων ὑποδύσαντες, ὠθήσει, καὶ ὡς τὸν
πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα
τὸ δρμήσεως σωζόμενοι ὡς εἶδον τοὺς ὁπλίτας ἀ-
θεμίζομένους, πρὶν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀπ-
έφυγον. διωκόντων ἡ οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐ-
τοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξ-
κνεῖσθαι τῶν ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναντο, τάς τε ἀγκύ-
ρας ἔβαλλον, καὶ συνιώσαντες ὥσπερ φάλαγγα ταῖς
ναῦς ἐπαλλήλοις, τοῖς ὅτι τὸ γῆς διεναυμάχουν πολε-
μίοις. ὑεσπασιανὸς ἡ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισ-
μένον ἀκόων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν
υἱὸν σὺν ἱππεῦσι ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Κεφαλ. λγ.

Ο δὲ ὑσπασιανὸς ἰδὼν τὸν τῶν πολεμίων πληθὺν,
ὡς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνά-
μεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς ἡ τοὺς μὲ πλείους τ ἱπ-
πέων ὡρμημένους ὁρῶν, ἐ πρὶν ἀφικέσθαι βοηθίαν, ἐσι
ἡ οὐ ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων καταστε-
πλησόντας, ἐν ἐπικόῳ σας, ἄνδρες ἔφη ῥωμαῖοι, καλὸν
γὰ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομνῆσαι τὸ γένους ὑμᾶς, ἵνα
εἰδῆτε τίνες ὄντες, καὶ πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλομε-
τὰς μὲν γὰ ἐμετέρας χεῖρας, ἐ δεῖν εἰς τοῦτο τῶν ὅτι τ
οἰκουμένης ἀναπέφυγεν. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ
ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν ἐ κοπιῶσιν ἡττώμενοι. ἐ δικαὸν
ἐ σώτων ἐκείνων ἐν τ κακοπραγίας, ἡμᾶς τοῖς δυτυ-
χήμασιν ἐγκάμνειν. προθυμίας μὲ ὑμᾶς εἰς τὸ φανε-
ρὸν εὖ ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. δέδοικα δὲ, μή πω
τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, κατάπληξιν λελυθῆναι σπερ-
γάσηται. λογισάσθω δὲ πάλιν, οἷος ποὸς οἵους ὡδα-
πάξεται, καὶ διότι ἰουδαῖοι μὲν ἐκ καὶ σφόδρα τολμηταὶ,
καὶ θανάτου καταφρονῆτες, ἀλλὰ ἀσυντακτοί τε, καὶ
πολέμων ἄπειροι, ὄχλος αὖ ἄλλως, καὶ ὡ σατιῶ
λέγοιντο. τὰ ἡ τῆς ἐμετέρας ἐμπειρίας, καὶ τάξεως, τὶ
καὶ λέγειν δεῖ; ὅτι τούτῳ μὲν ζῶ γε μόνοι καὶ κατ' εἰ-
ρήνην ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ ποὸς
τὸ αὐτίπαλον ἀγνοῶμεν ἑαυτούς. ἔπειτα καὶ τὰς ὄψεις τῆς
ἀλλοκότους σατιᾶς, ἐὰν ἴδοι ποὸς ἀσπαστὸν αὐτο-
τασσόμενα; λογίζεσθε ἡ, ὅτι ἐ ποὸς γυμνήτας ὁπλίτ,
καὶ ἱππεῖς ποὸς πεζοὺς, σατηγούμενοι ποὸς ἀσ ἐσα-
τηγήτους ἀγωνίζεσθε. καὶ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλα-
πλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα. πολὺ δὲ τὸν τῶν πο-
λεμίων ἀριθμὸν παραιρεῖται τὰ ἐλαττώματα. κατορ-
θοῖ ἡ τὰς πολεμίους, ὁ πλῆθος ἀνθρώπων κἂν ᾖ μά-
χιμον, ἀνδρεία ἡ, κἂν ἐν ὀλίγοις ᾖ. οἱ μὲν γε ἐυτάξα-
σθαι ῥᾴδιοι, καὶ ποοσαμύνειν ἑαυτοῖς. αἱ ἡ ὑσρογ-
καὶ δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῶν
πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα καὶ θεάσος ἠγεῖ-
ται, ὑποτοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς δυσπραγίας εὐ-
τονα, σβεννύμενα ἡ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν
ἡ ἀρετὴ ἐ ἀπαίδευτος, καὶ τὸ γηναῖον, ὃ κἂν τοῖς

ἄλλοις

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζῃ, καὶ τοῖς πάσμασιν οὐ μέχει τέλους σφάλλεται. καὶ γὰρ μειζόνων ἢ ἡ Ἰουδαῖοι ἀγωνιεῖσθε. καὶ γὰρ εἰ ὧδε ἐλευθερίας, καὶ πατρίδων ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον ἡμῖν εὐδοξίας, καὶ τὸ μὴ δουλεῖν μηδὲ τῷ τῶν οἰκουμένης ἡγεμονίαν, ἐν ἀπιπάλῳ τοὺς Ἰουδαίων προπίθεσθαι; σκέψεον ἢ ὅτι, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν ἐδὲν ἀνήκεστον φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον. ἁρπάσαι ἢ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὸ τῆς πατρὸς ἡμῖν πεμπομένους συμμάχους φθάσειν, ἵν' ἀκοινώνητόν τε ἦ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω ἢ ἐγὼ ὅτι τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρίνεσθαι καμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῷ μὲ προπαρθωμένων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δὲ ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δὲ ὑμεῖς ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ προς αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθείς. ὑμεῖς ἢ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡττώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ εὖτε καὶ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλῶν. μὴ λείπεσθε δὲ ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τῇ ὁρμῇ ἐμοὶ ἀδαμαστεῖος θεῷ συμμάχῳ, καὶ προγινώσκετε σαφῶς, ὅτι τὸ ἔξω μάχης, πλέον τι κατορθώσομεν.

Κεφάλαιον λδ'.

ΤΑῦτα τοῦ Τίτου λέξαντος, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσχωμένου πρὶν συμβαλεῖν χαίταις μὴ τεσσαρακοσίων ἀνδρῶν ἱππέων, ἤχαλλον ὡς μειουμένης τὸ νίκης αὐτοῖς δι' τὴν κοινωνίαν. ἐπεμψε ἢ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον Σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀντικρὺ τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὅπι τοῦ τείχους αἴρειν. καὶ οἱ μὲν ὡς προτέτακτο τοῖς αὐτὴ πειρωμένους ἐκβοηθεῖν περιέσχον. ὁ ἢ Τίτος πρῶτος τὸν ἵππον ἐλαύνει εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτοὺς, εἰς ὅσον ἐπεῖχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ ἢ Ἰουδαῖοι καί τοι τὴν τε ὁρμὴν καὶ τὴν δύταξίαν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸς ὀλίγον μὲ αὐτέχον ταῖς ἐμβολαῖς, νυστόμενοι ἢ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων ἀναζεπόμενοι, συνεπατοῦντο. πολλῶν ἢ πανταχῇ φονευομένων, διασπείραντας, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἔφευγον. Τίτος ἢ τοὺς μὲν κατόπιν προπεμπομένους ἀνῄρει, τοὺς ἢ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς ἢ φθάνων καὶ σόμα δήλαυνε, πολλοὺς ἢ συμπλοκὰ ὧδε ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδῶν. πάλιν ἢ τὰς πρὸς ἀλλήλας φυλὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τῷ πλήθει διασάμενοι καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐκδέχεται δὲ αὐτοὺς σὰς εἴσω χαλεπή. τοῖς μὲ γὰρ ἐπιχωρίοις διὰ τε τὰς κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, ἐκ ἐδοκεῖ πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε διὰ ἣν ἦτταν πλέον. ὁ δὲ ἔπηλυς πολὺς ὢν, πλέον ἐβιάζετο, καὶ διωρισμένοις ἐπ' ἀλλήλοις κραυγὴ τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. κατακούσας ἢ τῆς ἐσχάτης πάτος, ὡ γὰρ ἔνθεν τὴν τείχους. ἔνθα ἦν ὁ καιρὸς ἐμβοᾷ, καὶ τὰ συσπαπῶται μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν Ἰουδαίους θεοῦ; δέξασθε τὴν νίκην, ἂν ἀκούετε βοῆς; σασιάζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῖν ἐκφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.

prospera fortuna viget, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eósque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus pertexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur; atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat, multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnésque ad mœnia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedêre Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras cuasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus.

Verumtamen cum velocitate animis opus est. A nihil enim magnum effici sine periculo consuecit. non solùm autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, B Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia C quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtutè admo- D dum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tam materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

E

Cap. XVIII. De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: XL. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas definens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum, & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuísque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, F nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem G præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniũ redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

δεῖ ἢ πόνε πρὸς τὸ τάχος, ⁊ λήματος. οὐδὲν γὰρ τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνε κατορθοῦσθαι. φθαίνω δ' ἐμόνον χρὴ τῶν τ πολεμίων ὁμόνοιαν, ἣς ἀπάλκη δραλλάσσει ταχέως, ἀλλὰ ⁊ τὴν ἡμετέρων βοήθειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος ὀλίγοι, κὴ τ πόλιν ἑλωμεν μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ὅπλῖτον ἀναπηδᾷ, κὴ καθηγεῖται πρὸς τ λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, κὴ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. θέος δ' πρὸς τ τόλμαν τὴν τόλμαν αὐτὸ τοῖς ὅπλοις τὴν τειχῶν ἐνέπεσε, κὴ μάχεσθαι μὲν, ἢ δραχωλύειν, οὐδεὶς ὑπέμενε. λιπόντες δ' τ φρουρὰν, οἱ μὲν πρὸς τ Ἰησοῦν, δρὰ τ χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ὅπλοις τὴν λίμνην καταθέοντες, ὑπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις πρὸ ἐπιπτον. ἐκτείνοντο δ' οἱ μὲν ὑπιβαίνοντες τὴν σκαφῶν. οἱ δ', τοῖς ἀναχθεῖσι πρόσπίπτειν πειρώμενοι. πολὺς δ' τὴν κῦ τὴν πόλιν ἦν φόνος, τῶν μὲν ἐπιλυόντων, ὅσοι μὴ δραφεύγειν ἔφθασαν ἀντιτασσομένων, ἀμαχητὶ δ' τ ὑπηχωρίων. κῦ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, κὴ τὸ συνειδὸς, τὸ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπέτρεπον, μέχρι τίνος τοὺς μὲν αἰτίους ἀνελῶν, οἰκτείρας δ' τοὺς ὑπηχωρίους, ἀνεπαύσατο πόνου. κὴ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἑαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πρῶτον τάχος τῶν πολεμίων ἀπῆλθον. τίνος δ', σπουδάσας τινὰ τῶν ἵππέων διαγελίζεται τὴν παρὸ τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ἐξαπατηθείς, τῆτε τὸ παιδὸς ἀρετῆ, κὴ τὰ κατορθώματα (μείζων γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τὸ πολέμου) τότε μὲν ἐλθὼν πρὸς χόντας τὴν πόλιν, φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ δραλάθοι τις ἐξ αὐτῆς, κὴ κτείνειν ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραία πρὸς τὴν λίμνην καταβαὶ, σχεδίας ἐκέλευσε πήσειν ὅπλοις τοὺς καταπεφυγότας. αἱ δ' ἐγίνοντο ταχέως, ἀφθονία τε ὕλης, κὴ πλήθει τεχνιτῶν.

Κεφάλαιον λϛ.

Ἡ δὲ λίμνη γυνησάρ μὲν τῆς πρόσεχοις χώρας καλεῖται, σταδίων εὖρος ὅσα τεσσαράκοντα, ⁊ πρὸς τούτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὁμῶς ὄσι, κὴ ποτιμωτάτη. κὴ γὰρ τ ἐλώδους παχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαρώτε ὄσι πάντοθεν ἀμμαλοῖς ὅπλήρουσα, κὴ ψάμμῳ, πρὸς ὃ κλυσθὲν ἀφύσασθαι. ποταμῶ μὲν ἢ κρήνης πρόσαντέστερα, ψυχρότερα δ' ἢ κῦ λίμνης δράχυσιν ἀεὶ μένουσα. κὴ τὸ μὲν ὕδωρ, ὡς ὑποδεῖ χιόνος ἐξαγθεὶς αὐθὲν, ὅπερ θέρους νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ὑπηχωρίοις. γένη δ' ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς ἕτερα ἀλλαχῆ, γεῖσίν τε ⁊ ἰδέαν. μέση δ' ὑπὸ τὸ ἰορδάνε τέμνεται. κὴ δοκεῖ μὲν ἰορδάνε πηγὴ τὸ πάνειον. φέρεται δ' ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ὢν τ καλυμμένης φιάλης. ἡ δέ ὄσιν αὐτόντων εἰς τὴν ἐκτὸς ὑπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, τ ὁδοῦ κῦ δεξιὸν μέρος ὡς ἀπόθεν. ὧν μὲν ἓν τ πρὸ ἱερείας, ἑτοίμως φιάλη κέκληται, στρογγύλης ὅσα λίμνη. μένει δ' ὅπὶ χείλος αὐτῆ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοσοῦν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἀνοίκουμενος δ' τὸς ὁ ἰορδάνης ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι, δρὰ τὸ τετραρχήσαντος ἐκτὸς ὑπὸ ἐλέγχθη φιλίππου. βαλὼν γὰρ ἔδοξε εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, κῦ τὸ πάνειον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γυνᾶσθαι τ ποταμὸν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. τ μὲν πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑσὸ τῆς βασιλικῆς σεσεξήσκηται πολυτελείας, τὸν ἀγείθπα σλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερᾶ ῥύματος ὁ ἰορδάνης ἀπὸ τῦδε τε αἴτεσυ, πόπει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας ἢ ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σαδίους, μετὰ πόλιν ἰουλιάδα, διεκτέμνει τλὴ γθνησαῖρ μέσλω. ἔπειτα πολλλὼ αὐαμεξούμενος ἐρημίαν, εἰς τλὴ ἀσφαλῖτην ἔξεισι λίμνλω. διατείνει δὲ τλὴ γθνησαῖρ, ὠμώνυμος χῶρα, θαυμασὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. οὔτε γὸ αὐτλὼ τὶ φυτὸν ἀρνεῖται διὰ τλὴ ποιότητα, καὶ πᾶσαν σεφυτεύκασιν οἱ νεμόμενοι. τῦ ἢ ἀέρος τὸ δύκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόρεσις. καρύαι μὲν γε φυσῆ τὸ χειμερινώτατον, ἅπερεσι τεθήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἳ καύματι ζέφονται, συκέαι τε, καὶ ἐλάαι πλησίον τούτων, αἷς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεικται. φιλοτιμίαν αἴτις εἴποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῆ ὡρῶν ἀγαθλὼ ἕλιν, ἑκάστης ὥσπερ αὐτιποιουμένης τῦ χωρίου. καὶ γὸ ἡ μόνον τρέφει σλὰ δόξαν τὰς διαφόρεσις ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γε βασιλικώτατα σαφυλίν τε, καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοῖς ἢ λοιποῖς καρποῖς, δ' ἔτους ὅλου σεριμεμένουσας αὐτοῖς. σεὸς γὸ τῇ τῆ ἀέρων δύκρασίᾳ, καὶ σηγῇ διαρδεται σοτιμωτάτῃ, καπαρναὶμ αὐτλὼ οἱ ἐπιχώριοι καλῦσι. ταύτλω φλέβα τῦ νείλου τινὲς ἐδόξαν, ἐπεὶ γθνᾷ τῆ κατὰ τλὼ ἀλεξανδρέων λίμνλω κοσακίνῳ σλαπλήσιον. μῆκος δὲ τῦ χωρίου κατατείνει σλὸ τὸν ἁγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὅπι σαδίους ζιακοσία, καὶ εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. οὐεσπασιανὸς ἢ ἐπεὶ παρεσκεύάσθησαν αἱ χεδίαι, τῆς δυνάμεως ὅπιβήσας ὅσον, ὡσετο τοῖς κατὰ τλὼ λίμνλω αὐταρκέσειν ἐπανήγετο. τοῖς ἢ συνελαυνομένοις, οὔτε ὅπι γῆν διαφύγειν ἐνλῦ, σκαφοπολεμωμένων πάντων, ἔτε ἐξ ἴσου διαναυμαχεῖν. τάτε γὸ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικά, σεὸς τὰς χεδίας λῦ ἀσθενῆ, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι σεὸς σθρόους ἐφεσῶτας τοῖς ῥωμαίοις, ἐγγίζειν ἐδεδοίκεσαν. ὅμως δ' οὐῦ σκωσειπλέοντες τὰς χεδίας, ἔσι ἢ ὅπου ἅ σαλησιάζοντες, τοῖς ῥωμαίοις ἔβαλλον λίθοις, καὶ διαξύοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. σκακοιῶτο ἢ αὐτοὶ πλέον καὶ ἀμφότερα. ταῖς γὸ χερμάσιν ὐδὲν δρῶντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς γὸ σεφραγμένους ἔβαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν ταλμῶντες, σρὶν δρᾶσαί τι παθεῖν ἔφθανον, ἅ συὺ αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῆ ἢ διεκπαίειν σειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνέμενοι κοντοῖς διέπειρον, οὓς ἢ ξιφήρεις ὑπεκβαπτιδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς ἢ συνεχύσαντες τ' χεδίας ἐναπολιφθέντας μέσους, εἶλον ἅμα ταῖς αλιάσι. τῆ ἢ βαπτιθέντων τοῖς ἀναδύοντας, βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία κατελάμβανε, καὶ σεσβαίνων ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθεοὺς σειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τε λῦ αὐτῆ, καὶ ποικίλη φθορὰ σανταχῆ, μέχρι ξαπέντες ὅπι τλὼ γλῶ ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοῖς τῆ αλιάσιν. σκυκλόμενοι ἢ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῆ κατηκοντίζοντο τῆ λίμνῃ, πολλοὺς ἢ σκεπεδήσαντας

gis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totámque plantis conseuêre cultores. cæli verò temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floresc unt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, anníque temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vuas sanè caricas intermissione decem mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spatio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autẽ regionis secundùm littora cognominis lacus xxx. stadiis extenditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

CAP. XIX. Tarichearũ excidium.

VEspasianus autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis veherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguíque sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Excluſi autẽ multi quidõ in ipso lacu telis configebantur, multos verò in terram egressos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur : & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. his autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram : nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent : Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros : sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari : fidéque interposita deditis vim pigebat afferre : verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus : quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent : totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt : eósque in ciuitatem concluſos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi : iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluréſque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν ὅπλοις. ἦν δ' ἰδεῖν πεπλεγμένην νεκροῖς πολλαχοῦ μὲν αἵματι, πεπληρωμένην δὲ νεκρῶν τὴν λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ οὐδεὶς. δ' ὀδμὴ δὲ τῆς ἑξῆς ἡμέρας φθείρουσα τὴν χώραν, οὐδ' μόνοις ἦν ὄψις. οἱ μὲν γὰρ ναυαγίων καὶ ἅμα διοιδόντων ἔμελον σωμάτων. ἐνοχλούμενοι δὲ μυδῶντες οἱ νεκροὶ, τὸν ἀέρα διέφθειραν, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ δὲ μίσος τοῖς δράσασιν ἐλθεῖν. τέτο μὲν οὖν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ἐπὶ πόλεως πρότερον πεσοῦσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Κεφάλαιον λς.

Οὐεσπασιανὸς δὲ μετὰ τὴν μάχην, καθίζει μὲν ἐπὶ τὸ βῆμα τὸ ἐν Ταριχαίαις. διακελεύεται δὲ τοῖς ἐπιχωρίοις, τὸν ἐπηλυν λεών, καθαρὰν γὰρ οὔσαν ἐδόκει πολέμου, μετὰ τὴν ἡγεμόνων εἰ χρὴ καὶ τούτους σώζειν διεσκέπτετο. φαμένων δὲ πάντων βλάβεραν ἔσεσθαι τὴν ἄφεσιν αὐτῶν, ἐ γὰρ ἡρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους ἐσερημένους πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ εἰς τοὺς οὐ καταφύγοιεν πολεμεῖν δυναμένους. ἐσπασιανὸς δὲ, ὡς μὲν ἦσαν ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, καὶ διαφθόνου τῶν ἀφέντων ἐνόησε, τὸν δὲ τρόπον τοῦ αἱρήσεως αὐτῶν διενοεῖτο. εἰ γὰρ αὐτόθι κτείνων, σκοπολεμώσειν ὑφορᾶτο τοὺς ὁπλίτας. ἐ γὰρ ἀνέξεσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς. εἰ μὴ πίστεις ὅπλοις βεβαίοις πρόσθοιντο ἐκ ὑπέμενεν. ξενίσαν δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν καὶ ἰουδαίων ἀσεβὲς εἰπόντες, καὶ χαλεπὸν τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τοῦ πρέποντος, ὅταν ἡ μὴ δυνατὸν ἄμφω. καταδύσας ἐν αὐτοῖς ἀδεῖαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξιέναι δὲ μόνης τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τιβεριάδα φερούσης ὁδοῦ. τοῖς δὲ ταχέως πιστεύσασιν, οἷς ἤθελον, καὶ μὴ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τὴν χεῖρα πάντων, ἢ περ ἐπετρέπη χωρίοις, ἐγκαλαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι τοῦ μέχρι τιβεριάδος πᾶσαν, ὡς μήτις ἀποκλίνειεν, συλλείουσι δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἐσπασιανὸς ἐπελθὼν, ἵζησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ. καὶ γεραιοὺς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις ἐγκοσίους ὄντας τοὺς πλείους, ἀπελεῖν ἐκέλευσεν. τῶν δὲ νέων ὁπλίτας τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ξισμυρίους, καὶ τετρακοσίους ὄντας πωλεῖσθαι, χωρὶς τῶν ἀκρίτων χαριζομένων. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς τούτου βασιλείας, ἐκέλευσεν αὐτοῦ ποιεῖν ὅ, τι βέλοιτο. πωλεῖσθαι δὲ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γὰρ ἄλλος ὄχλος, τραχωνῖται, καὶ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆς γαδαρίτιδος, τὸ πλέον ὡς στασιασταὶ καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τῆς εἰρήνης ἐπίφθονα τοῦ πολέμου προέχοντα, ἐάλωσαν τροπαίῳ μιᾶς ὀγδόῃ.

ΦΛΑΒΙΟΥ

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ΄.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER QVARTVS.

Κεφάλαιον α. A

ΟΣΟΙ ἢ μὴ τὴν ἰωταπάτων ἅλωσιν γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεῖς ἥκεσαν, ἅτοι τῷ ἐν Ταριχαίαις ἡττηθέντων προσεχώρουν, ἢ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, ἢ τὰς πόλεις, πλὴν μιᾶς ἁλώων καὶ τῷ τὸ ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. σωτὴρ ἦν τούτοις, ἡ γάμαλα πόλις Ταριχαιῶν ἀντίπερα ὑφ' ἓν λίμνην κειμένη. ἧς ἦν ἀγρίππα λήξεως αὕτη τε δὴ, ἡ σωγάνη, ἡ σελεύκεια. ἡ αἱ μὲν ἐκ γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. τὴν δὲ ἄνω καλουμένην γαυλανᾶ, μέρος δὲ ἡ σωγάνη, ἣ κάτω ἦν ἡ γάμαλα. σελεύκεια ἦν, πρὸς τῇ σεμεχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτῃ ξιάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα ἦν μῆκος στάδια. διατείνει ἦν αὐτῆς τὰ ἕλη μέχρι δάφνης χωρίου, τἆλλα ξυφερῆ, ἡ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ξέφουσαι τὸν μικρὸν καλούμενον ἰορδάνην ὑπὸ τὸ τῆς χρυσῆς βοὸς νεὼ, προπέμπουσι τῷ μεγάλῳ. ἐκεῖ μὲν οὖν δὴ σωγάνην, καὶ σελεύκειαν, ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἡ ἔκπτωσις ἀπὸ, δεξιᾶς ἀγρίππας προσαγόμενοι.

Κεφάλαιον β.

ΓΆμαλα ἦν ἡ προσεχὴς, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τῶν ἰωταπάτων ἔχουσι δὲ αὐχένα ἀφ' ὑψηλῆς καταπεσόντα ὄρους. μέσον ἐπαίρει τένοντα. μικρὸν δὲ ἦν ἡ ἔκφυσις εἰς τὸ μέτωπον ἐκκλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ χῆμα, παρ' ὃ ὠνόμασαν, τὸ ξανὸν τῆς κλήσεως οὐκ ἐξακριβοῦντων τὸ ὀνομαζόμενον. κατὰ πλευρὰ μὲν δὴ καὶ πρόσωπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους περιέχει. τὸ κατ' ὀρθὸν ἦν, ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρίας, ὅθεν ἀπήρτηται ἡ ὄρεως, καὶ τοῦτο ὀπισθορμίᾳ φυγόντες τὸ φρούριον. δύσβατον οἱ ἐγχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ ἦν τῇ λαγόνι, δεδομημένῃ πεπύκνωται δεινῶς ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομένη τε ἡ πόλις εἰσιόντα, καταβέβηκεν εἰς ἑαυτὴν ὑπὸ τὸ ὀξύτητος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότιος ἦν αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρα τῆς πόλεως ἦν. ἀτείχιστος ἦν ὑφ' αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὸ βαθυτάτην κατατείνων φάραγγα. πηγὴ ἦν ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐφ' ἣν τὸ ἄστυ κατέληγεν. ἔστω οὖσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν,

Cap. I. Ooſidio Gamalenſium.

QVICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Taricheatæ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autē rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichęas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX. stadiis longum, paludéſque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm alias sit deliciosa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà declive, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsū arcis sine muro ciuitati præbebat, rupéſq; superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quē oppidū desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas,

tamen etiam Iosephus cùm murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quam Iotapatenitæ: sed multo pauciores, minúsque pugnaces: situsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitêre. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus positam, custodia circumuallare nequibat. quà verò fieri posset, excubias collocauit: montémque occupabat superiorem: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm accessisset ad muros, eorúmque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suíque metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinauêre: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vsui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis autem tormentísque perculsi, in oppidum recessêrunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obstabant. Cæterùm vi & multitudine superati, vndique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illósque impingendo per decliuia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos vrgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: vi áque deiecta multas inferiores, itémque illæ alias detrudebant. Ea tes plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim

τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ἰσονόμοις τε καὶ διώρυξιν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῶ χωρίω θαρραλεώτεροι τῆ κτ' ἰωταπάτην ἦσαν. πολὺ δ' ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, ὠδὲ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τ' ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὸ καὶ τοῖς ὑπ' ἀγρίππα φοβηθεῖσιν ὅπλων πολιορκίαν, αὐτειχεν ὅτι μείωας ἐπά. ὑεσπασιανὸς δ', ἀφ' ἃς ἀπὸ τ' ἀμμαοῦς, ἔνθα φεύ τῆς πβερειάδος ἐστρατοπεδεύκη (μεθερμηνευόμενη δ' ἀμμαοῦς, θερμαὶ λέγοιτ' ἄν, ἐσι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶ ὑδάτων φεὸς ἀσκησιν ὠφιμωτάτη) ἀφικνεῖται φεὸς γάμαλα. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακὴ τ' πόλιν ἠχοῖον τε ἦν ὅτω διαφθεῖραι. φεὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς, φρυρὰς καθίσησι, καὶ τὸ ὑφιστάμενον ὄφος καταλαμβάνει. τειχισαμένων δ' ὥσπερ ἔθος τ' ταγμάτων ὑπὲρ αὐτὰς στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο καὶ ὑεᾶν. καὶ τὸ μὲν κατ' αὐτολας αὐτῷ μέρος, ὅπερ ὁ αὐτάτω τ' πόλεως πυργὸς ἦν, ἐφ' ᾧ τὸ φέμπτον καὶ δέκατον ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν, καὶ μέσην διεφραίζετο τ' πόλιν, τὰς διώρυγας δ' αὐεπλήρη, καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. κἂν τούτῳ φεοσελθόντα τοῖς τείχεσιν ἀγρίππαν τ' βασιλέα, καὶ φεὶ ὥραδόσεως τοῖς ἔφεσῶσι πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τὶς τ' σφενδονητῆ, καὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. καὶ ὁ μὲν, ὑπὸ τῆ οἰκείων θαττον φεφιεχέθη. ῥωμαίους δ' ἐπῆσειρεν εἰς τ' πολιορκίαν, ὀργή τε φεὶ τὸ βασιλέως, καὶ φεὶ σφῶν αὐτ' δέος. ἐγὼ δ' ὑπολείψειν ὠμότητος ὑφβολὴν κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς φεὸς ὁμόφυλον καὶ τῆ συμφερόντων αὐτοῖς σύμβολον ὄντως ἀγελωθέντας.

Κεφαλ. γ.

Συντελεσθέντων δὲ τῆ χωμάτων θᾶττον πλήθει χειρῶν, καὶ τ' φεαττομένων ἐθῶ, φεσῆγον τὰς μηχανάς. οἱ δ' φεὶ τ' χάριτα, καὶ ἰώσηπον, ὅτοι γὰρ ἦσαν τῆ καὶ τ' πόλιν δυνατώτατοι, καίπερ καταφεπληγότας τοὺς ὁπλίτας ταύτῃσιν, ἐπειδὴ μέχει πολλῶ φεὸς τ' πολιορκίαν αὐθέξειν ἠχ ὑπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπηδείοις μὴ διαφερόμενοι. ὠδακεσπάσαντες δ' ὅμως, ἐξήγαγον ὅπλ τὸ τεῖχος. καὶ φεὸς ὀλίγον μὲν ἀπημώναντο τοὺς φεσάγοντας τὰς μηχανὰς, βαλλόμενοι δ' τοῖς καταφελτικοῖς, καὶ τοῖς πέτροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τ' πόλιν. καὶ φεσάγοντες οἱ ῥωμαῖοι ἔιχόθεν τοὺς κοιλοὺς, διασείσι μὲν τὸ τεῖχος, ὑφ' ᾧ δ' τῆ ῥιφέντων εἰσεόμενοι, μετὰ πολλῶ σαλπίγγων ἤχε, καὶ κτύπου τῆ ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνεφρήγνυντο τοῖς κτ' τ' πόλιν. οἱ δ' τέως μὲν κτ' τὰς φρώτας εἰσόδους ἐνισάμενοι, φεφοστέρω χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοῖς ῥωμαίοις ἀνέιργον. διαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν ἔεπόντων, καὶ φεὸς τὰ ὑψηλὰ τ' πόλεως φεφοσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποσροφῆς ὄπτεσόντες, σωωάθην εἰς τὸ κάβαντες, καὶ τῷ ςενότητι καὶ δυχωρείᾳ θλιβομένους ἀπῆκαν. οἱ δ' μήτε τὰς κτ' κορυφὰς ἀμυνάσθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τῆ σφετέρων φεόσω διαζομένων, ὅλι τὰς οἰκίας τ' πολεμίων, φεόσγειον γὰρ ἦσαν, ἀνέφυγον. αἱ δ' ταχέως κατερείποντο πληρώμεναι, καὶ τὸ βάρος μὴ ςέγουσαι. κατέσφε δ' πολλὰς μία τῆ ὑπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκείναις τὰς ὑπ' αὐτάς. τοῦτο πλείσους διέφθειρε τῆ ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ

ἀμηχα-

ἀμηχανίας καὶ τοὶ συνιζάνοντας ὁρῶντες, ἐπεπήδων τοῖς A
στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολ-
λοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τοῦ σώματος κατελαμβάνον-
το, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄλιχων ἀπήμβλυνεν. συνεργεῖαν θεὸς
τοῦτο γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τὰς κατ' σφᾶς ἀμελοῦν-
τες βλάβης, ἐπέκειθο τοῖς τὰ τέγη τοὺς πολεμίους
ἀνωθοῦντες, καί τοι κατολισθαίνοντας ἐν ὀξείαι τοῖς στενω-
ποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερθεν βάλλοντες, ἔκτει-
νον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω ἢ αὐτοῖς, σί- B
δηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. ὠθιζομέ-
νους γὰρ τοὺς τῶν πεσόντων ξίφη, κατὰ τῶν δυναμένων
ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ ἀποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων,
σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνησκον. ἢ δὲ ἐκπεσεῖν
ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτη-
τα τοῦ κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους διαγινώσκοντες ἀπει-
λοῦντο, καὶ ὡς σφᾶς ἔπιπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις δύσ-
κοντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως. C

Κεφάλαιον ζ.

Ο Τεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ ποτε μέσων τοῖς πονουμένοις,
δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῆλθε κατειδόμενον
ὁρῶντα ἤδη τῶν στρατιῶν τὴν πόλιν, ἐν λήθῃ τοῦ κατ' αὐτὸν
ἀσφαλοῦς γενόμενος, λαθραίως καὶ μικρὸν ἀνωτάτω τῆς
πόλεως προελθών, ἔνθα μέσους ἐγκαταλείπει τοῖς κιν-
δύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. ἤδη δὲ ὁ παῖς αὐτῷ Τῖτος
τότε συμπαρῆν, τηνικαῦτα πρὸς μικρὸν εἰς σωφρο- D
σύνην ἀπεσκιρτημένος. ξαπίνης μὲν ἔν τε ἀσφαλεῖ, ἔτε πρό-
σω ἐτόλμησε, μνησθεὶς ὧν τε ἀπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονη-
μένων, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους γενόμενος, συ-
νασπίζει μὲν τοῖς ἅμα αὐτῷ τότε σώμασι ταῖς πανο-
πλίαις. ἐνυφίσας δὲ καὶ κορυφὴν ἐπορρέουσα τοῦ πολέμου,
καὶ ἔτε ἀνδρῶν πλῆθος, ἔτε βελῶν ὑποπτήξας, ἐπέμενε,
μέχρι δαιμόνιον τὸ φοβερὸν τῆς ψυχῆς συννοήσαντες
οἱ πολέμιοι, τὰς ὁρμὰς ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δὲ προσ-
κειμένων, αὐτὸς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς E
ἕως ἔξω τοῦ τείχους ἐγένετο. πλεῖστοι μὲν ἦν ῥωμαίων καὶ
ταύτῃ ἔπεσον τοῦ μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης ἐ-
βέβτιος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε φρατρίας, ἀλλὰ
παντὶ ἀρχῇ καὶ πρότερον γενναιότατος φανείς, καὶ πλεῖστα
κακὰ ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις
γάλλος ὄνομα, μετὰ τῶν δεκὰ φθειρεθεὶς ἐν
τῇ ταφρᾳ, κατέδυ μὲν εἴς τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῇ
διαλαλούντων φόβῳ δεῖπνον ὅσα κακὰ τοῦ ῥωμαίων, F
καὶ ὡς ἐφ' ὧν ὁ δῆμος ἐβεβούλευτο, κατακεκασμένους,
ἵν' ὢν αὐτός τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σῴζοι, νύκτωρ ἐπανίσας,
καὶ πάντας ἀποσφάξας, μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς ῥω-
μαίους διασώζεται.

Κεφάλαιον ε.

Ο Τεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦντα τε τὸ στράτευμα οἰόμε-
νον παθημάτων, καὶ διότι τέως ἐδαμοῦ τηλικαύτη
συμφορᾷ κέχρητο, τόγε μὲν πλέον αἰδουμένους ὅπως
τῶν στρατηγῶν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, πα- G
ρεμυθεῖτο. ὡς μὲν τὸν καθ' αὐτὸν ἀποσελλόμενος, ὡς
μηδὲν τῶν ἀρχῶν μεμφεσθαι δοκοίη. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ
λέγων ἀνδρείως φέρειν, τῶν τὸ πολέμιον φύσιν ἐννοουμέ-
νους, ὡς ἐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναμονὴ ὠφελήσειεν. ἢ γὰρ
παλίμπους τύχη ὠφέλησεν. τοσαύτας μὲν τοι μυ-
ριάδας ἰουδαίων ἀπολόντας, αὐτοὺς ὀλίγῳ πρὸ δεί-
νου δεδωκέναι συμβολήν. ἔφη δ' ὥσπερ ἀπειρηκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐτυχίαις, οὕτως

quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostésque in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis deluper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine puluerís alius alium non agnoscentes perrerabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibíque inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquisset, consolandos putabat, de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius est animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus,, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrore. Optimum autem quisque de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nunc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animóque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

ἀναίδρων, τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς παίσμασιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολή, κἀκεῖνος ἄριστος, ὁ κἂν τοῖς δυτυχήμασι νήφων, ἵνα μὴ ἢ δι' ὀλιγωρίας ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. τὰ μὲν οὖν συμβεβηκότα νῦν, ὅτε μάλιστα ἐθέλοντων ὑμῶν, ὅτε οὐδὲ τὴν Ἰουδαίων ἀρετὴν ἤνεγκεν. ἀλλὰ κἀκείνοις τὸ πλεονεκτῆσαι, εἰ μὴ ἐθάμυνεν ἡμῶν ἄπειρον ἡ δυσχωρία, καθ' ἣν ἄγαν τὴν ὑμῶν μεμψαίμεθ' ὁρμὴν τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ ὅπη τὰ ὑψηλὰ τῆς πολεμίων ἑαυτοὺς ἰσοστέλλειν ἐχρῆν, καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν ἰσαμοῦσι τοῖς κινδύνοις ἕπεσθαι. κρατούντων δὲ τὰ κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον προσκαλεῖσθαι τοὺς ἀναφυγόντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. νυνὶ δὲ ἀκρατεῖς ὄντες τοῦ νίκην ἐπειγόμενοι, τὰ ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δ' ἀπροβούλευτον εἰ πολέμου, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιώδης, οὐ πρὸς ῥωμαίων· οἷ πάντα εὐπρέπειά καὶ τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν καὶ ᾧ μάλιστα Ἰουδαῖοι κρατοῦνται. χρὴ τοίνυν ὅπως τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσθυμεῖν τῷ παρ' ἀξίαν πάσματι. τὸ δ' ἀρίστου ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χειρὸς ὀρθιζητείτω παραμυθίαν. ὅτου γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι μεμπτὸς ἐσθε, καὶ τοῖς σωζομένοις ἀμυνεῖσθε. πειράσομαι δ' ἐγὼ καθάπερ νῦν ὅπως πάσης μάχης, πρόσω εἶναι τε ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν. ὁ μὲν τοιαῦτα λέγων, τὴν στρατιὰν ἀνελάμβανε. τοῖς γαμαλεῦσι, πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρήσασι τῷ κατορθώματι παρῆσαν, ὡδαλόγως τε συμβαίνει, καὶ μεγάλως λογιζόμενοι ἃ ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δέους ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι διαφυγεῖν συνοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε τὰ πρόσφορα, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ τὴν ψυχὴν ἀνεπεπόκεσαν. καὶ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλουν στηρίας, ἀλλὰ καὶ διαῤῥηχθέντα τὰ τείχη οἱ ῥωμαῖοι κατεῖχον, καὶ τὰ μένοντα προσιόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τὴν δὲ ῥωμαίων ὑποχωννύντων τὰ χώματα, καὶ πόλιν πειρωμένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ἅπερ ἦν ἔκλειστο φυλακαὶ, καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων. ὅσοι γε μὲν δίκην τὴν ληφθῆναι, παρέμενον, ἐν ἐνδείᾳ ἀφθείροντο. πανταχόθεν γὰρ τροφὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνηθροίζετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem xxx. stadiis consurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & deiçendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet. illíque tanquam dictis obedientes, ad eum veniebãt,

Κεφάλαιον ε.

Οὐεσπασιανὸς δὲ παρεργον ἐποιεῖτο τὴν πολιορκίας, τοῖς τὸ ἰταβύριον κατειληφόσι ὄρος, ὃ ὄρει τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καὶ σκυθοπόλεως μέσον. ἔστι τὸ μὲν ὕψος ὅπη ξιάκοντα σταδίους αἴρει, μόλις προσβατὸν κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα. πεδίον δέ ὄρους ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι παντετειχισμένον. ἤγειρε δὲ τοσοῦτον ὄντα τὸν περίβολον ὁ ἰώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῆ τε ἄλλῃ χορηγούμενος ὕλῃ κάτωθεν, καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους ὄντι τούτῳ συνειλεγμένου, θεσπασιανὸς πλάκιδον σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δὲ δεξιῶν, καὶ ὡδαλήσεως, πρὸς εἰρήνην τοῖς πολλοὺς προσεκαλεῖτο. κατήεσαν δὲ ἀντιβουλεύοντες. ὅτε γὰρ πλάκιδος ὠμίλει προσότερον, σπουδάζων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, κἀκεῖνοι κατήεσαν ὡς πειθόμενοι δῆθεν,

ἵνα

ἵνα ἀφυλάκτῳ σφᾶς ἐπιθοῖντο. ἐπὶ μὲν τοὺς πλακί- A
δας παρῆρχον. ἀρξαμένων δὲ τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν
ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἑλκύσας ὅτι πολὺ τοῦ πεδίου,
τοῖς ἱππεῦσι ἐπιστρέψας ἐνέκλιμος ἦν, πλείους μὲν αὐτῶν
ἀναιρεῖ, τὸν δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποτρόμους, εἴργει τῆς
ἀναδρομῆς. καὶ οἱ μὲν τὸ ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅτι ἱερο-
σολύμων ἔφυγον. οἱ δὲ ἐπιχώριοι πίστις λαβόντες, ὅτι
λελοίπει ἤδη αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, τότε ὄρος καὶ σφᾶς αὐτοὺς
πλακίδῳ παρέδοσαν. B

Κεφάλαιον ζ.

Τῶν δὲ ἐν Γαμάλοις, οἱ εὐδαιμονέστεροι μὲν
φόβῳ φεύγοντες διελάνθανον. οἱ δὲ ἀδύνατοι, διεφθείρον-
το λιμῷ. τὸ μάχιμον δὲ αὐτεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι
δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, ξὺν τῷ ἀπὸ τοῦ
πέμπτου καὶ δεκάτου τάγματος στρατιῶται τῇ ἑωθινῇ
φυλακῇ ὑποδύντες, τὸν πρόχουν καὶ τοῦτον πύργον
ὑπορύσσουσιν ἡσυχῇ. τῶν δὲ ὑπὸ αὐτοῖς φύλαξιν, ὅτε τοῦ C
στάντων ἀγθησις, νυξὶ γὰρ ἦν, ὅτε τοῦ στελθόντων ἐγίνε-
το. ἐλθόντες δὲ οἱ στρατιῶται φειδόμενοι τοῦ ψόφου, καὶ
πέντε τοὺς κραταιοτάτους ἐκκυλίσαντες τῶν λίθων, ὑπο-
πεσόντων. καταῤῥίπτει δὲ ὁ πύργος ἀξάφνης μετὰ μείζου
ψόφου. καὶ συγκαταχρημίζουσι μὲν οἱ φύλακες αὐτοῦ, θο-
ρυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἐφυγον, καὶ
πολλοὺς διεκπαίουν Ἰουδαίους οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν, ὧν
οὓς καὶ ἰώσηπον τὸν ὑπὸ τοῦ παρερῥηγμένου τοῦ τείχους ἐκ- D
διδράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τῇ δὲ ἀπὸ τῆς πόλιν ἀγαστα-
θέντων ὑπὸ τοῦ ψόφου, ἀγαδρομή τε ἦν, καὶ πόα πολλή,
καθάπερ εἰωθεπλωκότων πάντων τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ
χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλεύόμενος ἐκλείπει, πολ-
λοῦ δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι
γε μὴν, μεμνημένοι τοῦ πρώτερα πλάσματος ἐκ εἰσέ-
βαλλον, ἕως ἕβδομος καὶ εἰκάδος τοῦ φθαρτοῦ μηνός.
τῖτος δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῇ τοῦ πληγῆς ἦν παρ' αὐτοῦ
ἐπληγησαν ὀπόνους ῥωμαίοις, τῶν ἱππέων ὅπλέξας ἑξα- E
κοσίους τοῖς πεζοῖς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ.
καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰσθόμενοι μὴ βοῆς ἐ-
χώρησαν ὅτι τὰ ὅπλα. δῆλος δὲ εἰσβολῆς ταχέως καὶ
τοῖς εἰσω γινομένοις, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς
γυναῖκας ὑπισυρόμενοι, πρὸς τὴν ἄκραν ἀνέφευγον,
μὴ κωκυτοῦ καὶ βοῆς. οἱ δὲ τὸν τίτον ὑπαντιάζοντες, ἀ-
διαλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ὅτι τοῦ κο- F
ρυφῆν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶ ῥωμαίων
φερομένας ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν φανταχῆ φονευο-
μένων ὁ ὀδυνος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐκύκλωσε τὴν πόλιν
καὶ τοῦ πεδίου χεόμενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν
ἄκραν, ἐπεβοήθει ὁ σεβαστιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν
δύναμιν. ἦν δὲ ἦτε κορυφὴ πάντοθεν πετρώδης καὶ δύσ-
βατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ παντάχόθεν τοῦ
βάθους κατέγεμεν, πλείοσι κρημνοῖς, κατέτε-
μνόν τε συνεῖναι τοῖς πρόβαίνοντας οἱ Ἰουδαῖοι, τοῖς τε G
ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτρας καθακυλινδοῦντες ἐπάκουον.
αὐτοὶ δὲ ὑπὲρ ὕψος, ἦσαν δυσέφικτοι βέλεσι. γίνε-
ται δὲ πρὸς ἀπώλειας αὐτῶν ἀντικρὺ θύελλα δαιμόνιος, ἣ τὰ ῥωμαίων
ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀπέστρεφε, καὶ πλάγια
παρέσυρεν. ὥστε δὲ τοῖς ὑποκρήμνοις ἐφίσασθαι δυνατὸν τῶν
βίαν ἐδύναντο τοῦ πνεύματος μηδὲν ἑδραῖον ἔχοντες,
οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνουσι δὲ

vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: pluriminísque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Iaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

APud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè suffoderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túnc que Chares ægrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eóque prætergresso, vigiles quidem vbi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbíque autem infinitus erat morientium gemitus: pérque prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cùm ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiam flatus possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

CAP. III. Excidium Gamalæ.

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi aũtem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia peremptа sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAP. IV. Giscala à Tito capitur

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúsque moribus, & immoderata sperare promptus, miróque modo quæ speraſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem supereſſe de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quòd ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserãs multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereunte, pactione magis subigere ciuitatẽ volebat. Itaq; plenis hominũ muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mitari se ait, quónam freti consilio,

ρωμαῖοι, ἢ ἀμυνομένους ἔφθανον, τοὺς δὲ χεῖρας προϊεμένους. ἐτόνει δὲ τὸ θυμὸν αὐτοῖς ὅτι πάντας ἡ μνήμη τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιβολῇ ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, προϊέμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα. ἑαλώκει δὲ οὕτω κατὰ τὴν ἄκραν ὑπόρυκτο. σωιέδη δὲ τῶν ῥωμαίων ὀργὴν ἐπὶ τοῖς αὐτοὺς ἀπονοίας τῶν ἁλόντων προτέραν φανεῖσαν. τετρακισχίλιοι μὲν γὰρ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη δὲ πάλιν δύο γυναικῶν μόνον, τῶν φιλίππου θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δ' ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπισήμου στρατάρχησαντος ἀγρίππα τοῦ βασιλεῖ φίλος τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ τῷ θεᾷ τὴν ἄλωσιν ὀργᾶς ῥωμαίων λαθοῦσαι. τότε γὰρ ἀδὲ νηπίων ἐφείδοντο. πολλὰ δὲ ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν ὧδε πρώτῃ ξίστου καὶ εἰκάδι μηνὸς ἐπαναστᾶσα, τῆς ἀποστάσεως ἀρξαμένης δεκεμβρίου μηνὸς τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

Κεφάλαιον ιδ.

Μόνη δὲ γίσχαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, τῷ μὲν πλήθους εἰρηνικὰ φρονοῦντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ, καὶ τῷ ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεισεφθαρμένη δὲ αὐτοῖς καὶ ὀλίγη λῃστικὴ τάγματος, ᾧ τινες καὶ τὴν πολιτικὴν συνενόσουν. ἦγε δὲ τούτους εἰς τὴν ἀποστασίαν, καὶ συνεκίνει λευΐτου τινὸς υἱὸς ἰωάννης, γόης ἀνὴρ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, προχείρως μὲν ἐλπίσας μεγάλα, δεινὸς δὲ τῶν ἐλπισθέντων προσλήψεσθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾶν τὸν πόλεμον εἰς δύναμιν ἀποθέσιν. ὑπὸ τούτῳ τὸ σασιῶδες ἐν τοῖς γισχάλοις ἐτέτακτο, δι' οὗ τυχὸν καὶ προσβούσιμον τοῖς θεοῖς δόσεως, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμου μοίρᾳ τῶν ῥωμαίων ἐφόδου ἐξεδέχετο. ἐπησασιανὸς δὲ ἅμα τούτοις, πέμπτῃ σὺν χιλίοις ἱππεῦσι. τὸ δέκατον δὲ τάγμα ἀπαίρει εἰς σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, τότε συνεχοῖς καμάτου δόσεις ἀναπαύσιν αὐτοῖς, καὶ δι' εὐθυμίαν τῆς πόλεως τότε σώματα καὶ τὸ θεῖον ὑποθρέψειν οἰόμενος ὅτι τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ἐν ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἐώρα, θεοῖς τοῖς ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλεία μὲν οὖσης τῆς πόλεως, καὶ θεραπεχούσης ὅλης τὰ ἔθνους, συρρεόντων δὲ εἰς αὐτὴν τῶν ἐπὶ τὸ πόλεμον ἐξαδιαφορησόντων. τόγε μὴν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ ἐκ κατασκευῆς τειχῶν, ἀγωνίαν ἐν τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὰ δὲ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ ἐκ τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοὺς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς προήκει τῷ ἀγώνων.

Κεφάλαιον ιθ.

Τίτῳ δὲ προστιθεμένῳ τοῖς γισχάλοις, ἀπεστάλησαν μὲν ὑπ' αὐτοῦ ἐφόδου τὴν πόλιν ἐλεῖν. εἰδὼς δὲ ὡς εἰ βίᾳ ληφθείη ἐξαφθαρησόμενον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ τὸ πλῆθος, ἐᾷ δὲ αὐτὸς κόπος ἤδη φόνων, καὶ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀκεῖτος σωζόμενον τοῖς ἀρίστοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίας ἐφαπτόσθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τὰ τείχους αὐτῶν καταλέποντες, οἳ τὸ πλέον ἦσαν ἐν τῷ διαφθαρμένου τάγματος, ἐθαυμάζον ἔφη πρὸς αὐτοὺς, τίνι πεποιθότες,

πάσης

πάσης ἑαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα μὴ σκυ- A
μνῶσιν. ἐωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις ὑπὸ μίαν προσβολὴν καταστραμμένας. ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ τῶν ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι τὰ ῥωμαίων δεξιᾶς ὑπὸ δύσαν, αἷς καὶ νεῦν προτείνειν αὐτοῖς, μηδὲν μνησικακῶν τῆς αὐθαδείας. εἰ γὰρ συγγνωστὸν, ἐλεύθερίας ἐλπίδα, μηκέτι μένοντι τὰ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ὑπομενεῖν. εἰ γὰρ ὑ πειθήσονται λόγοις φιλανθρώποις, καὶ B
δεξιᾶς πίστεως, πειράσειν αὐτοὺς ἀφεῖναι τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον οὐδέπω, γνωσθήσεσθαι πεζόμενον τοῖς ῥωμαίων μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, ὑπεδείκνυνται μόνοι γαλιλαίων ὅτι εἰσὶν αὐθάδης αἰχμάλωτοι. πρὸς ταῦτα τῶν μὲ δημοτικῶν ὑ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαι τινὶ μετιόν, ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβῶναι. προδιείληπτο γὰρ ἅπασι τοῖς ληστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, ὡς μή τινες ἢ προσελθοιεν ὅτι τὰς σπονδὰς, ἢ δέξαιντο τινὰς τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰωάννης αὐτός τε ἀγαπᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἢ πείσειν, ἢ σωφρονήσειν. δεῖν μὲν τοι τὴν ἡμέραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῷ ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, ὅτε καὶ τὸ σωτηθέσθαι πρὸ εἰρήνης ἀθέμιτον. ὡς ἀγνοεῖν ἢ ὅτε ῥωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ὅτιν ἡ τῆς ἑβδομάδος πρόοδος, ἐν τε τῷ προβαίνειν αὐτὴν, οὐχ ἧττον ἀσεβεῖν τῷ βιαθέντων τὸ βιασάμενον. φέρειν δὲ ἐκείνῳ μὲν, οὐδεμίαν βλάβην τὰ τῆς διαθέσεως. τὸ D
γὰρ ἄν τις ἐν νυκτὶ κωλύσαιτο δρασμοῦ πλέον, ἔξον προεισπεδεύσαντα προφυλάξαι. μέγα ἦ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν προβλῶναι τῶν πατρίων νόμων. πρέπειν ἢ τῷ προ' προσδοκίαν εἰρήνης χαρίζομένῳ, τοῖς σῴζομένοις τηρεῖν τὰ τοὺς νόμους. τοιούτοις ἐσοφίζετο τὸν τίτον, οὐ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σοχαζόμενος, ὅσον τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει ἢ ἑλκαταληφθῆναι προφρῆμα τὴν πόλεως ἁλόσης, ἐν νυκτὶ E
μὴ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. θεοῦ ἦ νεῦ τὸ ἔργον ἄρα τοῦ σώσαντος τὸν ἰωάννην ὅτι τὸν τῶν ἱεροσολύμων ὄλεθρον, τὸ μὴ μόνον πειθῆναι τίτον τῇ σπένδειν τῆς διαθέσεως, ἀλλὰ μὴ τὴν πόλεως πορρωτέρω στρατοπεδεύσασθαι πρὸς κυδωνιατῶν. μεσόγειος δὲ ὅτι τυρίων, κώμη καρτερὰ, ἀεὶ μίσει μὴ πολέμιος γαλιλαίοις, ἔχουσα πλῆθος τε οἰκητόρων, καὶ τὴν ὀχυρότητα, τὴν πρὸς τὸ ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδιον. νυκτὸς ἦ ὁ ἰωάννης, ὡς ἐδεμίαν F
πρὸ τῇ πόλει ῥωμαίων εὑρὼν φυλακὴν, τὴν καιρὸν ἁρπασάμενος, οὐ μόνον τοὺς πρὸ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχοτέρων συχνοὺς ἅμα τῇ γλυκείᾳ ἀναλαβὼν, ὅτι ἱεροσολύμων ἔφυγε. μέχρι μὲν ἓν εἴκοσι σταδίων ὡς οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον, ἀνθρώπῳ καταπερχομένῳ τοῖς ἐκ' αἰχμαλωσίας καὶ τὸ ζῆν φόβοις. περαιτέρω ἦ προκόπτοντος ἀπελείποντο, καὶ δειναὶ τῶν ὠμῶν ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅσον γὰρ ἕκαστος τῶν οἰκείων ἐγίνετο πορρωτέρω, τοσοῦτον G
ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶ τῶν πολεμίων, παρεῖναι τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισομένους δοκοῦντες ἐπόλυτο, καὶ προς τὸν ἀλλήλων ἐκ τοῦ δέσμου φόβον ἐπεστρέφοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων οἷς ἔφυγον αὐθεντίας τε ἐπέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ προὶ τὴν λεωφόρον ἢ τῶν φθανόντων ἕνεκα συμπεσεῖν τοῖς πολλοῖς. οἶκτος ἦ γυναι-

cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cùm viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidémque dextris non habuissent: experturos arma crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò respondere, sed ne ad mutum quidem licuit asscendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasarum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi, quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerent, piaculum commissuros, ipsúmque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute solicitus, verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus desisteretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm induciarum causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret ad Cydœssam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis, in Hierosolyman fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itémque salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabant: & ad strepitū, quem ipsorū cursus faciebat, assiduè respectabant, velut instantibus quos fugissent: multíque simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autē fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: eóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique vitium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui supererent, vlcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vna verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumperè, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V. Hierosolymitani excidij initium.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, qui vnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Verumtamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigorémque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnumque id esse argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorum quidem, quos fugiẽtes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circumiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

κῶν, & παιδίων ὄλεθρος ἦν, καὶ τινες πρὸς αἰκαλήσεις ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγγενῶν, ἐβάρησαν μὴ κωκυτῷ ἱκετεῦσαι προεμβλέπειν. ἀλλ' εἰς τὰ ἰωάννου ὥρμησε κέλευσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, & καταφεύγειν, ἔνθα καὶ πρὸς τῶν ἀπολειπομένων ἀμυνοῦνται ῥωμαίους αὖ ἁρπαγῶσι. τὸ μὲν ἐν τῷ δεδιδρασκόντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους, ἐσκέδασεο. τῖτος δὲ μεθ' ἡμέραν ὅτι τὰς συνθήκας, πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. ἀνοίγῃ δ' αὐτῷ τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μὴ γυναικῶν προσελθόντες, αὐδιφήμουν τε, ὡς διεργέτην, & φεύγειν ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἐδήλουν δὲ ἅμα τῇ ἰωάννου φυγῇ, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοὺς ὑπολειπομένους τῶν νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δεήσεις τῷ δήμῳ ἐν δευτέρῳ θέμενος, μοῖραν ἔπεμπε τῶν ἱππέων, ἰωάννου διώξασαν. οἱ μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τῶν δὲ συναπαράντων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γύναια δὲ καὶ παιδία χιλίων ὀλίγον ἀποδέοντα, προπελάσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ τῖτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τοῦ μὴ πλήρη τιμωρήσασθαι τὸν ἰωάννην τὰ ἀπάτης. ἱκανὸν δὲ ἀσχήσασθαι τῷ θυμῷ, πλῆθος ἔχων τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διεφθαρμένους, εἰσήει τε αὐδυφημούμενος εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τοῦ τείχους πλῆθος καθεῖλε κελεύσας νόμῳ καταλήψεως, ἀπειλῆς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς ἀφεστῶντας τῆς πόλιν αἰτίους. πολλοὺς δ' αὖ & διὰ τὰ οἰκεῖα μίση, καὶ διαφορὰς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς αἰτίους εἰσηγοῦντο τοῖς τιμωρίας ἀξίους. ἀμείνων δὲ εἶδε μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν ἄπορον καταλιπεῖν, ἢ τινα τῶν ἐκ ἀξίων αἰτίῳ συναπελθεῖν. τὸν μὲν ἴσως & σωφρονῆσαι δέει κολάσεως, τὸ ὅτι τοῖς παρωχημένοις συγγνώμην αἰδὲ ἔμελλον. ἀδιόρθωτον δὲ τὸ ὅτι τοῖς παναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶδ). φρουρᾷ μὲν τοι τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξειν, & τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαρραλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλε. γαλιλαία μὲν ὅλη πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι προγυμνάσασα ῥωμαίους.

Κεφάλαιον ι.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν εἴσοδον ἰωάννου, ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ περὶ ἕκαστον τῶν συμπεφυγότων, μυρίος ὅμιλος συνηθροισμένος τὰς ἔξωθεν συμφορὰς ἀπεπυθάνετο. τῶν δὲ τὸ μὲν ἄθυμα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον, ἐδήλου τὴν ἀπάγχιν. ἦλαζονεύοντο δὲ καὶ κακοῖς, ὡς πεφευγόσι τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων γὰρ εἶδ) καὶ ἀχαρίστων, παραβόλως προκινδυνεύειν περὶ χάλα καὶ πολίχνας ἀθενεῖς, δέον τὰ ὅπλα & τὰς αἰχμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει, καὶ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἄλωσιν τῶν μεγάλων, καὶ τὸ λεγόμενον δυσημόνως ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνενόουν. ὡς μὲν τοῖς τὰ περὶ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἠκούετο, σύγχυσις ἐν μεσίᾳ κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτῶν ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ ὅτι μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἦν τὸν ἠρυθρία. φθείρων δὲ ἕκαστος ὅτι τὸν πόλεμον ἐνῆγε ταῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀσθενῆ κατασκοπάζων, τ' δ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνευόμενος τ' τῶν ἀπείρων αὐτοῖς, ὡς ἀεὶ αὖ περὶ λαβόντες ὑπερβαίεν ποτὲ ῥωμαῖοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ δὲ τ' τῶν γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς σφετέροις τείχεσι καταξίφαντες τὰς μηχανάς. τοῦτο τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τ' πόλεμον ἦρτο. τῶν δ' σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, ἃ καὶ δῆλος ἦν τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τ' πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος καὶ ἐν τοιαύτῃ συγχύσει. προσδιέση δ' τὸ κ' τὴν χώραν πλῆθος, τῆς ἐν ἱεροσολύμοις σάσεως. ὁ μὲν γὰρ πᾶς ὑπὸ μοχάλων εἰς καισάρειαν, ὑπεστρατιωτὸς δ' ὑπὸ καισαρείας εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παεῖσά τε αὐταῖς, & φρουρὰς ἐγκατασήσας, ὑπέστρεψε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν ὑπὸ δεξιᾷ προσκεχωρηκότων. σκινεῖτο δ' ἐν ἑκάστῃ πόλει, ταραχὴ & πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τε ὑπὸ ῥωμαίων ἀνέπνεον, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἐπὶ δ' τῶν ἐρώντων τὸ πολέμειν, πρὸς τοὺς ὑπὸ θυμοῦντας εἰρήνης, ἔρις χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἤπτετο τῶν μὴ ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφειδιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πλῆθος αὐτοτάσσοντο. καὶ σάσις μὲν ἐπὶ πάντα χῶρον. τὸ νεωτερίζον δ' καὶ τῶν ὅπλων ἐπεθύμουν, ἐπεκράτει τε νεότης καὶ τόλμη γενναίων καὶ σωφρόνων. ἐρᾶσθαι δ' πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τῶν ὑπαρχόντων, ἔπειτα συνταξάμενοι καὶ λόχους ὑπὸ ληστείαν τῶν κατὰ τὴν χώραν, ὡς ὠμότητος & παρανομίας ἕνεκεν μηδενὶ τῶν ῥωμαίων τοῖς ὁμοφύλοις διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πορθουμένοις κουφοτέραν δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅλωσιν.

Romanorum asserens. propriásque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione insciitiam decipiens, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus, prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Gisçala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtranque subegit: impositísque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitabat quantúmque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorúmq; cupientes senibus ac sobriis iuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abesset atque ipsis qui vastabantur, illarum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea perfundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: aliíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filiũ Ragnelis, regalis similiter vtrumque familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbantur. Grauis

Κεφάλαιον ια.

Οἱ φρουροὶ δ' τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄκνῳ τοῦ κακοπαθεῖν, τὰ δ' μίσει τοῦ ἔθνους, ὀλίγον ἢ μικρὰ προσήμυνον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρου τ' κ' τ' χώραν ἁρπαγῶν ἀθεμιτίσαντες οἱ τ' παίσαχθ' συνταγμάτων ἀρχιληταὶ, & γνόμενοι πομπείας σῖφος, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συμπαρεισφθείρουν, πόλιν ἀσρατήγητον, & παρίσ μὲν ἔθει πᾶν ἀπαραιτήτως δεχομένην τὸ ὁμόφυλον. τότε δ' οἰομένων οἱ πάντων τοὺς ἐπειγομένους πάντας, ἀπ' ἀνοίας ἥκειν συμμάχους. οἳ δὴ κ' δίχα τῆς σάσεως, ὕσερον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν, πλήθει γὰρ ἀχρήσῳ, κ' ἀργὸν προσεξαπλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις δυσχρηστοῦν δύναμα, κ' πρὸς τῷ πολέμῳ, σάσιν τε αὐτοῖς κ' λιμὸν ὑπεκατασκεύασαν. ἄλλοι τε ὑπὸ τ' χώρας λησταὶ παρελθόντες εἰς τ' πόλιν, κ' τὰς ἔνδον προσλαβόντες χαλεποτέρας, ὀλίγα τι τῶν δεινῶν παρείασαν. οἳ γὰρ μόνον ἁρπαγαῖς, κ' λωποδυσίαις τ' τόλμαν ἐμέτρουν, ἀλλὰ κ' μέχρι φόνων ἐχώρουν, & νυκτὸς, ἢ καθωφείως, ἢ ὑπὸ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, κ' μεθ' ἡμέραν, & τ' ὑπισημοτάτων καθαρχόμενοι. πρῶτον μὲ γὰρ, ἀντίπαν ἄνδρα τ' βασιλείας γένους, κ' τ' κ' τ' πόλιν δυνατώτατον, ὡς κ' δημοσίους θησαυροὺς πεπισεῦσθαι, συλλαβόντες εἶρξαν. ὑπὸ τοῦτο λεύιαν τινὰ τῶν ὑπισήμων, & σοφᾶ μὲν ῥαγουήλ, βασιλικὸν δ' ἐν κ' τοῦτον τὸ γένος, πρὸς δ' τοῖς κ' τ' χώραν προῦχεν δοκοῦντας. δεινὴ

E

F

G

autém metus populum possidebat: & velut ca- A
pta ciuitate, salutem propriam quisque cura-
bat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre
contenti, neque tutum arbitrabantur ea poten-
tia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & do-
mos eorum non paucis viris frequentari, ac
per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præ-
terea rebellaturum fortasse populum, iniqui-
tate commotum. Decreto igitur eos occidi,
mittunt quendam de suo numero Ioannem ad
cædes promptissimum, qui lingua patria Dor- B
cadis filius dicebatur: eúmque alij decem ar-
mati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos repe-
rissent interficiunt. Fingebant autem huius
immanissimi sceleris causam, cum Romanis
eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse,
communísque libertatis proditores interemisi-
se dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam
seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti glo-
rarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc
humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ C
progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pon-
tificum designatio. denique familiis abrogatis,
vnde per successionem pontifices creabantur,
incognitos atque ignobiles constituebant, vt
impiorum facinorum socios haberent. nam
qui supra meritum summos honores adepti
erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos
præstiterant: quoniam & dignitate præditos, D
variis machinis fictísque sermonibus
committebant, opportunitatem sibi ex eorum
qui se prohibere poterant, contentione
captantes: donec hominum persecutione satiati,
in diuinitatem contumelias transtulerunt,
pedibúsque pollutis in sanctum locum introi-
re cœperunt. Iam verò populo contra eos con-
citato (namque autor erat Ananus, æuo maxi-
mus pontificum, itémque sapientissimus: &
qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidia-
torum manus potuisset effugere) illi templum E
Dei aduersus populi turbam, castellum ac pro-
fugium sibi fecêre, quod pro domicilio habe-
bant tyrannidis. Acerbis autem malis admi-
scebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eo-
rum factis erat doloti. tentando enim quanto
metu populus teneretur, suásque vires explo-
rando, forte pontifices creare conati sunt,
cùm his (vt diximus) ex familiis successio de-
beretur. huic autem fraudi mos antiquus ob-
tendebatur. nam & olim forte pontificatum F
deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera,
legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad
potentiam designandorum magistratuum licē-
tiam compararent. Itaque vna sacratarum tri-
buum accita quæ Eniachin appellatur, pontifi-
cem sortiebantur: casúque fors exit homini,
per quem maximè eorum iniquitas demonstra-
ta est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico
Aphthasi, non solùm non ex pontificibus orto,
sed apertè quid esset pontificatus, propter rusti G
citatem penitus nescienti. Denique inuitū eum
rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena
ornauêre persona: indutúmque sacra veste,
quid facere deberet, subito instituebant: lu-
dúmque & iocum esse tantùm nefas arbitraban-
tur. cæteri verò sacerdotes, procul spectantes lu-
dibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, hono-
résque sacrorum solui grauiter ingemebant.

ἡ κατάπληξις εἶχε τὸ δῆμον, καθάπερ κατεληλεμένης τῆς πόλεως πολέμῳ, τὸ καθ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠγάπα. τοῖς δ' ἐκ ἀπέχειν τὰ δεσμὰ τῶν συνειλημμένων, ἐδὲ ἀσφαλὲς ᾤοντο μέχει πολλῶν δυνατοὺς ἄνδρας ὧδε φυλάσσειν. ἱκανὰς μὲν γὰρ εἶναι καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν πρὸς ἄμυναν ἐκ ὀλιγάνδρους ὄντας. ἐμέλλε, ἀλλὰ καὶ τὸ δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τὴν ὠμότητα. δόξαν οὖν ἀναιρεῖν αὐτούς, ἰωάνην τινὰ πέμπουσι τῶν ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους πρόχειρότατον, δορκάδος υἱὸν καλεῖτο παῖς καὶ τὸ ὄπλιτικὸν γλῶσσαν. ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τὴν εἱρκτὴν ξιφήρεις, ἀποσφάττουσι τοὺς συνειργμένους. ὠμότητα δ' ὅτι τηλικαύτην, μεγάλην ἀπενεγκάσθαι πρόφασιν, ἐγκαλεῖν γὰρ αὐτοὺς ῥωμαίοις περὶ ὠμότητος τῶν ἱεροσολύμων, καὶ προδότας ἀνηρηκέναι τὴν κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καθόλου τ' ἐπιπλαζονάζοντο τοῖς τολμήμασιν, ὡς διεργάτας καὶ σωτῆρες τῆς πόλεως μεγίστους. συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον μὲν τὸν δῆμον ταπεινότητος καὶ δέους, ἐκείνους δ' ὑπονοίας προελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶναι καὶ τὰς χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων. ἀκυρεῖν τὰ μὴν ποιήσαντες, ἐξ ὧν καὶ ἐγκαθοχὰς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίσασαν ἀσήμους καὶ ἀγεννεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς πρὸς ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ὑπατυχοῦσι τὰ αἰσχίστα τιμῆς, ὑπακούειν ἦν ἀνάγκη τοῖς ὠμόταις. συνέκρυον δὲ καὶ τοὺς ἐν τέλει ποικίλαις ὑπονοίαις, καὶ λογοποιίαις, καιρὸν ἑαυτοῖς ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους τῶν κωλυόντων φιλονεικίας ποιούμενοι, μέχει τοῦ εἰς ἀνθρώπους ἐμπλαπαδέντες ἀδικημάτων, ὅτι τὸ θεῖον μετήνεγκαν τοῦ ὕβρει, καὶ μεμιασμένοις τοῖς ποσὶ, παρήεσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισαμένοι τε αὐτοῖς ἤδη τὸ πλήθους. ἐνῆγε δὲ ὁ γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων ἅπανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα ἂν διασώσας τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῶν βιβέλων θείας ἐξέφυγε.

Κεφάλαιον ιβ.

Οἱ δὲ τῶν νεῶν τὸ θεῖον φρούριον αὐτοῖς, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ δήμου τεταγχῶν ποιοῦνται, καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἐν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίρνατο δὲ τοῖς δεινοῖς εἰρωνεία τὸ πρὸ ἐνεργημένων ἀλγεινότερον. ὑποπτευόμενοι γὰρ τοῦ δήμου καταπλήξεως, καὶ τινὰ αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχύν, πλημμοτοὺς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς, ὅσης ὡς ἔφαμεν κατὰ γένος αὐτῶν ἀγαθοχῆς. ἐν δὲ πρόχημα μὲν τῆς ὑποβολῆς ἐθος ἀρχαῖον, ἐπειδὴ καὶ πάλαι κληρωτὴν ἔφασαν εἶναι τὴν ἀρχιερωσύνην. τὸ δ' ἀληθὲς, τῆς βεβαιοτέρας νόμου κατάλυσις, καὶ τέχνη πρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δι' αὐτῶν καθισαμένοις. καὶ δὴ μεταπεμψάμενοι μίαν τῶν ἀρχιερατικῶν φυλῶν, ἐνιαχοῦ καλεῖται, δεκλήρους ἀρχιερέα. λαγχάνει δ' ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα ἀγαθείας αὐτῶν τινὰ ὠμότητα, φανίας τις ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἄφθας, ἀνὴρ οὐ μόνον ἀναξίως ἀρχιερεὺς, ἀλλ' οὐδ' ὅτις ἄμωμος σαφῶς, εἰ ποτε ἦν ἀρχιερωσύνη δι' ἀγροικίαν. ὑπὸ γοῦν τοῦ χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὅτι σκηνῆς, ἀλλοδίῳ κατακόσμουν προσωπείῳ, τοῦ τε ἐθῶτα προσιπθέντες ἱερεῖν, καὶ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ὅτε καιροῦ διδάσκοντες. χλεύη δ' ἦν ἐκείνοις, καὶ παιδιὰ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. τοῖς δ' ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑπιθεωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆκει, καὶ κατεστένετο τοῦ τῆς ἱερῶν τιμῆς καθαλυσιν.

Ταύτην

ταύτῃ τ τόλμαν αὐτῶν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς
δὴ τυραννίδος καταλύσιν, ὥρμητο πάντες. ἦ γὰρ οἱ
προὔχειν δοκοῦντες αὐτῶν, γοργίων τε ὁ
Ἰωσήπου, & ὁ
Γαμαλιήλου συμεὼν, παρεκρότουν ἐν τ ἐκκλησίαις ἀ-
θρόους, ἦ κατ' ἰδίαν περιόντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ πόσου
δεῖν τοὺς λυμεῶνας τ ἐλευθερίας, ἦ καθάραι τ μιαρ-
φόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τ ἀρχιερέων, Γαμαλᾶ
μὲν ἦν υἱός, ἀνάνου δ' ἄνανος, πολλὰ τ δήμου εἰς νωθείαν
καταγνόντες ἐν τ συνόδοις, ἐπήγοντο τοῖς ζηλωτᾶς.
τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς δῆτα σπεύμα-
σιν, ἀλλ' ἐζηλωκότας τὰ κρείττω τ ἔργων, ἦ ὑφ-
ειλόμενοι. ἦ δὴ συνελθόντος τ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν,
ἦ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ὅτι τῇ καταλήψει τ
ἁγίων, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, ἦ τοῖς φονεύμασιν.

Κεφάλαιον ιγ.

Ὅτῳ γὰρ θεὸς τιὼ ἄμωμον ὡρμημένων, τῷ δυ-
σεπιχειρήτους, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβά-
νειν, καταστὰς ἐν μέσοις Ἄνανος, ἦ πολλάκις εἰς τ ναὸν
ἀποδὼν, ἐμπλήσας τε τὰς ὀφθαλμὰς δακρύων ἡ κελόν
γε εἶπεν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν δῆτα δεῖν τ οἶκον τ θεοῦ
τοιούτοις ἄγεσι καταλέμοντα, & τὰς ἀβάτους ἦ ἁγίας
χώρας ποσὶ μιαφόνων ξενοχωρουμένας. ἀλλὰ περι-
κείμενος τ ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, ἦ τὸ τιμιώτατον κα-
λούμενος τῆς σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ ἦ φιλοψυχῶ,
μηκέτ' ὢν τοὐμοῦ γήρως ὑπομένων ἀκλεᾶ θάνατον.
εἰ γὰρ δὴ μόνος εἰμὶ ἦ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τ ἐμαυτοῦ
ψυχὴν δῆτα δώσω μόνην ὑπὲρ τ θεοῦ. τί γὰρ & δεῖ ζῆν
ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, ἦ παρ' οἷς ὀλολύ-
ξειν ἡ τῆς ἐν χερσὶ παθῶν ἀπείληψις. ἁρπαζόμενοι γὰρ
ἀνέχεσθε, ἦ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, & τοῖς φονευομένοις
ἐδὲ ὀδυρόμενος τὰς ἀναφανδὸν ὦ τ πικρᾶς τυραννίδος. τὰ
μέμφομαι τοῖς τυράννοις; μὴ γὰρ ἐκ ἐξάφηναν ὑφ' ὑ-
μῶν, ἦ τ ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ ἐχ ὑμεῖς πε-
ριϊδόντες τοὺς πρώτους σωμοὺς ἀμύνοι, ἔτι ἦσαν ὀλί-
γοι, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, ἦ καθοπλιζομένων
πρεμεῖντες καθ' ἑαυτῶν ἐπερρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τὰς
πρώτας αὐτῶν διακόπτειν ὁρμὰς, ὅτι λοιδορίας κα-
θήπτοντο τῆς συγγνώμων. ὑμεῖς γὰρ ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπα-
γαῖς παρωξύνατε τοὺς ἀλιτηρίους, ἦ πορθουμένων οἰ-
κων, λόγος μὲν οὐδείς. τοιγαροῦν αὐτοὺς ἥρπαζον τοὺς
δεσπότας, & συρομένους διὰ μέσης τ πόλεως, οὐδεὶς
ἐπήμυνεν. οἱ γὰρ & δεσμοῖς ἠκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν πε-
δηθέντας. ἐῶ λέγειν πόσους ἦ ποδαποὺς, ἀλλὰ ἀκαλ-
πάτους ἀκεῖτοις. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀ-
κόλουθον μὲν δῆτα δεῖν τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐπεὶ δὲ
ἐμεῖς ἦ τοῦτο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἑλκο-
μένων τὸ κρατῆσαν ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνὴν τὴν ἀ-
φῆκεν, οὐχ ὅπως σκίνησε τ δεξιάν. φέρετε δὴ τοίνυν φέ-
ρετε πατούμενα βλέποντες τὰ ἅγια, ἦ πάντες ὑποθέν-
τες αὐτοὶς τοῖς ἀνοσίοις τοῖς τῆς τολμημάτων βαθμοὺς,
μὴ βαρυνέσθε τ ὑφροχιτῶν. ἦ γὰρ νυῶ πάντας ἀν δῆ
μεῖζον φρόνησαν, ἔτι τῆς ἁγίων καταλύσας μεῖζον εἶ-
χον. κεκρά[illegible]) μὲν ἦν τὸ ὀχυρώτατον τ πόλεως, λεγέ-
σθω γὰρ νυῶ τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοντες δ'
δῆτα τετειχισμένην τυραννίδα τοιαύτην, & τοὺς ἐχ-
θροὺς ὑφ' κορυφῆς βλέποντες, τί βέλεσθε, καὶ ποσὶ τὰς

Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quam simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, sanctúmque locum ab hominibus, sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes sanctorũ, itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quòd inexpugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cùm lacrymis oppleuisset oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: verùm tamẽ sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuor atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Numquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cùm adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cùm primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eísque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, sed quòd non accusatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patieminiet iam sancta conculcari videntes? Cúmque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus subiecerikis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, te arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis super verticem positis, vt videtis, quid cogitatis, aut quibus

vestras sententias applicatis ? An Romanos A expectatis, vt sanctis vestris opitulentur ? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res : eóque iam calamitatis ventum est, vt misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri respectísque vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percussêre ? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum o- B mnium carissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui ? Hoc ipsum bellum quod cum C Romanis nunc gerimus, verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem ? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos ? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt. At verò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit : quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur, quàm isti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt : eósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi post victoriam obtemperassent ? Et Romanos quidem nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire, sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere : quosdam verò in his locis natos ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cædè calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multò nobis æquior est hostis. nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula, fortasse reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Verùm hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est : idémque omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam G reformidant : & præterea quòd in loco superiore consistunt. Sed hæc vt vestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quòd nequissimus quisque ad similes profugiat : & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit : locóque superiore vtentur, & quidem cum apparatu, si iis tempus demus.

ἡμῶν προσθάλπεσθε; Ῥωμαίους ἆρα προσμένετε, ἵν' ἡμῖν βοηθήσωσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲ ἤδη τὰ προάγματα τῇ πόλει, καὶ προὸς τοσοῦτον ἥκομεν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. ἀλλ' ἐξαναστήσεσθε ὦ τλημονέστατοι, καὶ προὸς τὰς πληγὰς ἀπιστραφέντες, ὃ καὶ τῶν θηρίων ἔστιν ἰδεῖν, τὰς τύπους ἀμυνεῖσθε; καὶ ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἑκάστος συμφορῶν, καὶ δι' ἃ προπάσχετε προὸ ὀφθαλμῶν θήσουσι, τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν θηξεῖ προὸς τὴν ἄμυναν; ἀπόλωλεν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδουλοι ἢ κὴ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν ὥσπερ ἐκ προγόνων τὸ τοιοῦτον ἀδιδαλάβοντες. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς κὴ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διεκρίναντο, κὴ ὅτε τὴν αἰγυπτίων, ὅτε τῆς μήδων δυναστείας ἠτιμήθησαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον, καὶ τί δεῖ τὰ τῆς προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ νεὼς προὸς ῥωμαίους πόλεμος, ἐφ' ὅσον ἐλέγχειν, πότερον λυσιτελῆς ὢν κὴ σύμφορος, ἢ τύραννον, τινα δεῖ ἕνα ἔχειν προφάσιν; ἢ τὴν ἐλευθερίαν; ἔπειτα τοὺς τῆς οἰκουμένης δεσπότας μὴ φέροντες, τοὺς ὁμοφύλων τυράννων ἀνεξόμεθα; καὶ τοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν, ἀνέγκλητον ἀνεῖς τὴν ἅπαξ ἡττηθεῖσαν τύχην. τὸ δὲ τοῖς οἰκείοις εἴκειν πονηροῖς, ἀλγυνῶν ὄζει κὴ προαμυνόμενον. ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐμνήσθην ῥωμαίων, ἵνα ἀποκρύψωμαι προὸς ὑμᾶς εἰ πεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμπεσὸν, ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅτι καὶ ἀλῶναι ὑπ' ἐκείνοις, ἀπὸ μὲν τοῦ λόγου, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν οἵτοι. πῶς δ' οὐ δακρύων ἄξιον, ἐκείνων μὲν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἀναθήματα βλέπειν. τῶν δὲ ὁμοφύλων τὰ σκῦλα συσυλικότων κὴ ἀπελόντων τιὼ μὲν μητροπόλεως ἀνθρώπους, κὴ πεφυκότας ἄνδρας, ὧν ἀπέχοντο αὐ καὶ ἐκεῖνοι κρατήσαντες; κὴ ῥωμαίους μὲν μηδέ ποτε ὑπερβαίνειν τὸν ὅρον τῆς βεβήλων, μηδὲ παραβαίνειν τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφεικέναι δὲ πόρρωθεν ὁρῶντας τὰς τῶν ἁγίων περιβόλους, γυμνθέντας δέ τινας ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ, κὴ ξαφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμπεριπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις, θερμοὺς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων; εἶτα τὶς δέδοικε τὴν ἔξωθεν πόλεμον, κὴ τοὺς ἐν συγχύσει πολλῷ τῆς οἰκείων ἡμῶν μετεωτέρους; καὶ δὴ αὖ εἰ ἑτοίμους δεῖ τοῖς προάγμασι τὰς κλήσεις ἐφαρμόζειν, τάχα αὖ θέσει τις ῥωμαίους μὲν ἡμῖν εὐαγωτὰς τῆς νόμων, πολεμίους ἢ τοὺς ἔνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ ὄντως ἐλευθερίας, καὶ προὸς ἃ δεδράκασιν ἐν ἅπασι θανατώσει δίκαιον ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἰκεῖν πεπεισμένους οἰκοθεν, κὴ προὸ τῆς ἐμῆς λόγων παρωξύνθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ προπάσχετε. καθαπλήσονται ἢ ἴσως οἱ πολλοὶ, τότε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τιὼ τόλμαν, ἐπὶ ἢ καὶ τιὼ ἐν τῷ τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα ἢ ὥσπερ συνέσει δι' ἀτιμὼ ὑμετέραν ἀμέλειαν, κὴ νεὼ αὐξηθήσεται πλέον ὑπερθεμένων. καὶ δὴ τὸ πλῆθος αὐτοῖς ἐπιτρέφεται κατ' ἡμέραν, παντὸς πονηροῦ προὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντος, καὶ τιὼ τόλμαν ἐξάπλει μέχει νεῦ, μηδὲν ἐμπόδιον, πρὸς τόπῳ καθύπερθεν ὄντες, χρήσονται καὶ μᾶλλον, αὖ ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

πως δι-

πῆς δύσατε ἢ ὡς ἐαν᾽ φεβαίνωμεν ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἔσον᾽ τῆ A σωφρόνησει ταπεινώτεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς ὕψους, ὁ λογισμὸς ἀπολεῖ. τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀναρρέψῃ κατ᾽ αὐτῆ τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀλαφθαρήσον᾽ βέλεσιν οἱ δυσεβεῖς. μόνον ὀρθῶμεν αὐτοῖς καὶ καταλέλειμμαι. καλὸν ἢ κἀν φερσῆ τις κίνδυνος, ἀποθνήσκειν φερὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τῆ ψυχῆ εἰ καὶ μὴ φερὸ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ᾽ ὑφ᾽ τὸ θεῖ, καὶ τῆ ἁγίων φερέδρ. φερήσομαι δ᾽ ἐγὼ, γνώμη τε ἐμὴ χρεὶ, καὶ ὅτε B δήποτά τις ὑμῖν λείψει φερὸς ἀσφάλειαν ἐξ ἡμῶν, ὅτε τῆ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον. τούτοις ὁ Ἀνανος ὠθαζε τὸ πλῆθος ὅπη τὰς ζηλωτὰς, ὡς ἀγνοῶν μὴ ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθ τε καὶ νεότητι καὶ ὠθαζόμενοι ψυχῆς, τὸ πλέον ἢ συνειδήσει τῆ εἰργασμένων. ἐ γὰρ ἐνδώσειν αὐτοῖς εἰς ἐλάττω συγγνώμην, ἐφ᾽ οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν φερηρεῖτο μᾶλλον, ἢ φείδεσθαι ἐν τοιαύτη τὰ φέγματα C συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἄγειν αὐτὰς ἐβόα καθ᾽ ὧν παρεκάλει, καὶ φερκινδυνεύειν ἕκαστος ὡς ἑτοιμότατος.

Κεφάλαιον ιδ.

ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ Ἀνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνέτασσε τοὺς ὁπλιτικωτέρους φερὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τῆ ἐπιχείρησιν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ καθ᾽ τὸν δῆμον) παρεξιόντες, καὶ ἐπ᾽ τῆ ἱερῆ φερπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κατ᾽ λόχους, ἐδύνοντο τῆ D φερσυγχεόντων. ἀθρόιζεσθαι δ᾽ ὑπ᾽ αὐτῶν ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθ μὲ ἐφέρεσθαι, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὴ συγκεκροτῆσθαι, λειπόμενον τῆ ζηλωτῆ. τὸ φερθυμον ἢ παρ᾽ ἑκατέρων, αἰεπλήρου τὰ λείποντα. τῆ μὲ ἀπὸ τ πόλεως αἰειλικρότων ὀργὴν, ἰσχυροτέραν τῆ ὅπλων, τῆ δ᾽ ἀπὸ τ ἱερᾶ τόλμαν παντὸς πλήθους ἐφέρεσαν. καὶ οἱ μὲ, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τὴ πόλιν, εἰ μὴ τοῖς λησταῖς ἐγκόψειαν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, ὡς E ἔς ιν ἥς τινος ὑστερήσειν τιμωρίας. συνερρήγνυντο ἢ στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲ φρῶτον κ᾽ τὴν πόλιν καὶ φερὸ τῆ ἱερῆ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν δξακοντιζόμενοι. κ᾽ ἢ τὰς ξοπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχῶν. τοῖς ξίφεσι καὶ πολὺς ὠὴ ἑκατέρων φόνος, ξαυματίαι ἢ ἐγίνοντο συχνοί. καὶ τοῖς ὑφ᾽ ὑπὸ τ δήμου, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ φερσήκοντες. ὁ ἢ βληθεὶς τῆ ζηλωτῆ, εἰς τὸ ἱερὸν αἰεὶ καθαιμάσσων τὸ θεῖον ἔδαφος, F καὶ μόνον ἂν τις εἴποι τὸ ἐκεῖνον ἅμα, μιαίαν τὰ ἅγια. κ᾽ μὴν οὐ τὰς συμβολὰς ἐκφέροντες, ἀεὶ φερῆσαν οἱ ληστικοί. τεθυμωμένοι ἢ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείοις ἀεὶ γινόμενοι, καὶ ζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, ὡς μὴ διδόντες τοῖς ξεπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν διαζόμενοι, πᾶν μὲ ὁπισθόφυσι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, καὶ ἐκείνων μηκέτι ἀντεχόντων τῆ βίᾳ, κ᾽ μικρὸν ἢ ἀναχωρόντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεφαπίπτουσιν οἱ φερὶ τ Ἀνανον. τοῖς ἢ κατάπληξις ἐμπίπτει στερεμένοις τῆ φρώτου φειδόλου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, τῆ ἢ ἀναίῳ, φερσβαλεῖν μὴ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶ ἐκείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ᾽ ἡγεῖτο κἂν κρατήσῃ

Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e- iúsque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutum animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetrauerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quòd deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vrebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quique à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

non lustratum priùs populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Gischalis effugisse prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidians. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniáque secreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: cóque ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum benevolentiæ causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eúmque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consiliis adhibebant: móxque ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa sua polluereture, néve quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contrà pro benevolentia iurauisset, ingressus, ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præstò fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, vt religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus conferrent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subitò aggrederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod

μὴ θορυβώδης εἰσάγειν τὸ πλῆθος, ἀκκληρώσας δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστων ὅπῃ τῶν τοίχων φρουροῖς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους, κἀ παντὶ μὲν ὧν ἀνάγκη παρεῖναι θορὸς τὴν φυλακὴν, ἐκ περιόδου. πολλοὶ δ' τῶν ἐν ἀξιώμασιν ἀφεθέντες ὑπὸ τῆς ἄρχειν δοκούσης, μισθάρνοι πενιχροτέρους αἰθ' αὑτῶν, ὅπῃ τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

Κεφάλαιον με.

Γίνεται δ' τούτοις πᾶσιν ὀλέθρια παράπτος Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ὑπὸ μικάλων ἀκκράταν, Δολιώτανος ἀνὴρ, κἀ δεινὸν ἐρωτᾷ τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ θορυφέρων, ὃς πόρρωθεν ἐπεβούλευε θεάμασι. καὶ δὴ τότε τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑποκινούμενος, συμβουλίᾳ μὲν τῶν ἀναίων, βουλευομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέραν, κἀ νύκτωρ ὅπόντα τὰς φυλακάς. διήγγελλε δ' τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, κἀ πᾶν σκέμμα τοῦ δήμου πρὶν καλῶς βουλευθῆναι, πρὸ τοῖς ἐχθροῖς ἐγίνώσκετο δὲ αὐτῷ. μηχανώμενος δ' τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμέτρως ἐχρῆτο τῇ θεραπείας, εἰς τε τὸν ἄναον, κἀ τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δ' εἰς ἐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. διὰ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ πανταχοῦ παρεῖναι μὴ καλούμενον, ἔμφασιν προδοσίας τῶν ἀπορρήτων παρεῖχε. σωτεώρων μὲν γὰρ, ἀγωνιώμενος ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τὰ παρ' αὐτοῖς βουλεύματα, πιθανώτερος δ' ἐδόκει τοῦ Ἰωάννου πρὸς ὑποψίας τοῦ διαγγέλλειν. ἀποσκευάσασθαι μὲν οὖν αὐτὸν οὐ τοῦ ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐν πονηρίας, καὶ ἄλλως ὑπὸ τῶν ἀσήμων, ὑποζωσμένῳ τε πολλοὺς τῶν συνεφρονούντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δ' αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς σύνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ Ἰωάννης ἑτοίμως, συνοίσειν τε τῷ δήμῳ, κἀ μήτε βουλήν τινα, μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλούσῃ δ' τοὺς ὀπιθεμένους κἀ χειρὶ, καὶ γνώμῃ. οἱ δ' πρὸς τὸν ἄναον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποψίας, εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον. κἀ δὴ κἀ πρεσβευτὴν εἰς αὐτὸν ἔμπυσι πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, πρὸς ὁμαλύσεων. ἦν γὰρ αὐτοῖς σπουδὴ, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιαίνειν ἱερὸν, μὴ δέ τινα τῶν ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεσεῖν. ὁ δὲ ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ δυνοίας ὁμόσας, κἀ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἴσω, κἀ καταστὰς εἰς μέσους, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεύσαι δι' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῶν ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν οἱ πρὸς τὸν ἄναον ἐβουλεύσαντο. νῦν δ' τὸν μέγιστον ἀναρρίπτειν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις θορυβοῖτο βοήθεια δαιμόνιος. ἐγὼ δὲ ἐπὶ μέλλειν ἄναον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρέσβεις πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος καταλάβῃ τὴν πόλιν. ἀγνείαν δ' παρηγγελκέναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα ἢ κατὰ θρησκείαν εἰσελθόντες, ἢ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. ἐκ ὁρᾶν δ' μέχει τίνος ἢ τὴν φρουρὰν οἴσουσιν, ἢ καταξόντας πρὸς τοσούτους. πρεσπίθει δ' ὡς αὐτὸς εἰσπεμφθεὶς κατὰ θεῦ πρόνοιαν ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ ὁμαλύσεως. τὸν γὰρ ἄναον ταύτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως ἀόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τῷ ζῶν τοὺς φρουροῦντας ἱκετεύειν, ἢ προίεσθαί τινα

πρὸς

ἀφ' ἑαυτῶν ἔξωθεν ἐπικουρίαν. τοῖς δ' ἁλισκομένοις ἐλπὶς συγγνώμης εἰ κρατηθεῖεν, ἐπιλελῆσθαι τῶν ἰδίων ζημιμάτων, ἢ νομίζειν ἅμα τῷ μεταγνῶναι τοὺς δεδρακότας, αὖθις ὀφείλειν ἀπολαύσεσθαι καὶ τοῖς παθοῦσιν. ἀλλὰ τῶν μὲν ἀδικησάντων ὀλίγα μίσους πολλάκις γίνεσθαι, καὶ τὸ μεταμέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ ἐκείνοις, φίλοις καὶ συγγνωσθεῖς τῶν ἀπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὥσπερ καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων τεθυμωμένον, ὅπου καὶ ἢ τι μέρος ἐλέους ἴσως πλείονος αὖ αὐτὸ τοῦ ὀργιαναχτοῦντος ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲ ἐποίκιλλεν ἀθρόως διαστόμους. ὁ δ' ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν οὐκ ἐθάρρει λέγειν, ἠνίασετο δὲ τὰς ἰδυμαίους. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸν ἄνανον εἰς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαρέτους ἔλεγε. ἦσαν δὲ ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῶν ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ τὰ νοηθέντα φράσαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκη, γλῶσσαν ἐκ τῶν ἱερέων ἑκάτερος. ἔτοι φοβὸς τῶν κοινῶν τὰς ἰδίας καθ' αὑτῶν ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔπι δ' ὡς οἱ φόβοι τὸν ἄνανον δυνασείαν ἑαυτοῖς περιποιοῦντο ῥωμαίους δυσκαλοῦντο, καὶ δὲ τοῦτο ἰωάννης προσεψεύσατο, μέχρι πολλῶν μὲν ἠπόρουν, τὸ τί χρὴ φρονεῖν εἰς ὀξὺ ἔτι κατὰ σωτῆρας μένοντας. παρεσκευάζετο μὲν δὴ τὸν δῆμον ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, ἐκ εἰς μάχαν, αὐτὸς δὲ τὸ σωτῆριον τῆς βουλῆς ὑποστήσασθαι τὰς ἔξωθεν ἐπικουρίας. πάντα δὲ ἂν φθῆναι παθεῖν, πρὶν καὶ πυθέσθαι τινὰ τῶν συμμάχων, ἔδοξε δ' ὅμως δυσκαλεῖσθαι τοῖς ἰδυμαίοις. καὶ γράψαντες ἐπιστολὴν σφῶν, ὡς ἄνανος προδιδοίη ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἁρπαγησόμενος τὸν δῆμον. αὐτοὶ δ' ὑπὸ τῆς ἐλευθερίας ὑποπτεύοντες ἐν τῷ ἱερῷ φρουροῦντο, ὀλίγος δ' ἐπὶ χρόνος αὐτοῖς βραβεύει τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι καὶ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' αἰσχύνης τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθάσει γλωμένη. τὰ δὲ πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐπετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν ἰδυμαίων ἀφελέσθαι. προεβλήθησαν δὲ δὴ τὴν ἀγγελίαν, δύο τῶν ἀρσενικῶν ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκανοὶ, καὶ πεῖσαι πρὸς πραγμάτων, τὸ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς μὲν δὴ ἰδυμαίους αὐτόθεν ἤδεισαν πειθησομένους, ἅτε θορυβώδες καὶ ἄτακτον ἔθνος, ἀεί τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολαῖς χαῖρον, πρὸς ὀλίγην δὲ κολακείαν τῶν δεομένων τὰ ὅπλα κινοῦν, καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς προστατήσεις ἐπειγόμενον. ἔδει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποντες προθυμίας οἱ πεμφθέντες, σκαλεῖτο δ' αὐτοῖς ἀνανίας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν ἰδυμαίων παρῆσαν.

præsidium petere. Quòs autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

Κεφάλαιον ις.

Οἱ δὲ πρὸς τὸν δυσκαλοῦντα, καὶ τὰ ῥηθέντα πρὸς τῶν ἀφιγμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς περιεῤῥάγη τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τὸν στρατιάν. ἤθροιζο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τοῦ προαγγέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἤρπαζον τὰ ὅπλα. συνταχθέντες δὲ εἰς δύο μυριάδας. παρεγένοντο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα, χιλίοι τεσσαρεσκαίδεκα ἡγεμόνων, ἰωάννη τε, καὶ ἰακώβῳ παιδὶ σωσᾶ. πρὸς δὲ τούτοις ἦν, σίμων υἱὸς καθλᾶ, καὶ φινέας

CAP. VI. Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis & acta.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluissent efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) dia quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluſi. populum enim haud multò pòst eos aggredi paratum esse cogitabant externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, semperque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: iámque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatísque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésque pro libertate metropoleôs arma rapiebant. Congregati autem propè XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea

Clúsoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, sed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clausit, & muris custodes apposuit. non tamen visum est bello cum his congredi, sed verbis eis antè persuadere concordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum æuo pontificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re sic miranda fortuna est, vt in eo, quòd pessimis etiam inopinata conspirant. etenim perditissimis hominibus contra nos auxilio venistis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuisset. Et si quidem viderem consensionem vestram similem esse horum hominum qui vos rogauerunt, non existimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius rusticæ plebis, luxu absumptis patrimoniis suis, postquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, postremò in sacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, solúmque religiosum immanitate polluerunt scelerum, eósque videas sine metu inter sancta ebrios, & auiditate vêtris peremptorum spolia consumentes. vestra verò multitudo armatorúmque talis ornatus est, qualem deceret esse, si publico vos consilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriam: cùm pro nequissimis conuenisse & integræ nationis vestræ arma videantur conspirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim sine magna causa fieri potuisset, vt arma pro latronibus aduersus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audistis & proditionem? his enim quidam vestrûm obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causa venisse dicentes. vnde mirati sumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natùra libertatis amatores, eóque cùm externis hostibus pugnare paratissimos, aliter contra nos efferare nó poterant, quàm vastatę libertatis proditione mentita. Sed enim vos considerare oportet, qui nos insimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priusquam circa nos omnia vastarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, transactio facilis est: cùm & superbos eos effecerit Galilæa sub iugũ missa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidẽ quod in me est, pacem morti antepono. temel autem bello appetitus, postquam pugna commissa est, gloriosam mortem vita captiui ex stimo potiorem. Sed vtrum nos populi principes aiunt clã misisse aliquẽ ad Romanos, an etiam torum populum communi suffragio? Siquidẽ nobis dicant, quos amicos miserimus,

κλυσθῆν. τὴ δ' ἄανον, ἡ μὲ ἔξοδος τ' ἀγγέλων, ὥσπερ καὶ τὰς φύλακας ἔλαθεν ἡ δ' ἔφοδος τῶν ἰδυμαίων, ἀπ' ὀπ- θρωπὰς γὰρ ἀποκλείσασα πύλας αὐτοῖς, καὶ δι' φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαν γαμὲν αὐτὰς συμπολεμεῖν ἀπ' ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τῶν ὅπλων. σαφὲς οὖν ὅτι τὸν αὐτηρεῖ αὐτῷ πύργον, ὁ μὲν ἄανον γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων ἱησοῦς, πολλῶν ἔφη ⁊ ποικίλων τὴν πόλιν κατεχηκότων θορύβων, ἐν οὐδενὶ θαυμάσαι τὴν τύχην ἔστιν, ὡς τῶν συμπεσόντων τοῖς πονηροῖς ⁊ τὰ παράδοξα. παρεῖναι γοῦν ὑμᾶς, ἀνθρώποις ἀχρωλεσάτοις μὴ τοσαύτης προθυμίας ἐπαμυνοντας καθ' ἡμῶν, μεθ' ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, οὐδὲ τ' μητροπόλεως καλούσης ὅτι τὰς βαρβάρους. καὶ εἰ μὲν ἑώρων τ' συντάξιν ὑμῶν πρὸς ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, ἀπ' ἂν ἄλογον τὴν ὁρμὴν ὑπελάμβανον. οὐδὲν γὰρ ἔθνος συνίσησι τὰς φύσεις, ὡς τέκνων συγγένειαν. νυνὶ δ' εἴ μὲν τις αὐτὰς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος εὑρεθήσεται θανάτων ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ καθάρματα τ' χώρας ὅλης καταστασιάσαντα τὴν ἰδίας οὐσίας, καὶ προγυμνάσαντα τὴν ἀπόνοιαν ἐν τ' περιξ κώμαις τε καὶ πόλεσι, τελευταῖα λελησθότος παρεισέρρυσαν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν. λῃσαὶ δ' ἀφροβόλως ἀσεβημάτων, μιαίνοντες ⁊ τὸ ἅγιον ἔδαφος, οἷς ὁρᾶν ἔστι νυνὶ ἀδεῶς ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῶν πεφονευμένων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἁπλήξους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, ⁊ τὸν κόσμον τῶν ὅπλων ὁρᾶν ἔστιν, οἷος ἔπρεπε, καλούσης τῆς μητροπόλεως κοινῇ βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί αὖ οὖν εἴποι τις τοῦτο, ἢ τύχης ἐπήρειαν; ὅταν γὰρ λογίσῃ πονηροῖς αὐτανδρον ἔθνος ὁρᾷ σωματοῖζον αὐτοῖς, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορῶ, τί δή ποτε καὶ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ἅπαξ ταχέως ἐχώρει. μὴ γὰρ αὖ δίκα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς πανωλίας ὑπὸ λῃσῶν, καὶ κατὰ δήμου συγγενοῦς. ἐπεὶ δ' ἠκούσαμεν ῥωμαίους, καὶ προδοσίαν (ταῦτα γὰρ ὑμῶν ἐθορύβουν τινες ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερώσει παρεῖναι) πλέον τῶν ἄλλων τολμημάτων ἐθαύμασέ τις τοὺς ἀλιτηρίους, τ' προδ τὸ ψεῦδος ἀπιστίας. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, ⁊ δι' τοῦτο μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασμένους, ὡς ἐνὸν ἄλλως ἐξαγεωσαι, καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιήσαντας προδοσίαν τῆς πολιτείας ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς γε χρὴ σκέπτεσθαι τοῖς τε δι- βάλλουσι, καὶ κατ' ὦν, σωάγειν τε τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἐκ τῶν ἁπλάστων λόγων, ἀλλ' ἐκ τῶν κοινῶν πραγμάτων. τί γὰρ δὴ καὶ παθόντες αὖ ἡμεῖς, ῥωμαίοις προσπολεμοῦμεν μᾶλλον ἑαυτοῖς νυνὶ, παρὸν ἢ μηδὲ ἀποσῆναι τὸ πρῶτον, ἢ προχωρῆσαι ταχέως ἀποσαίτας, ὄντων ἔτι τῶν πέριξ ἀπορθήτων; νυνὶ μὲν γὰρ οὐδὲ βελομένοις δι- αλύσασθαι ῥᾴδιον, ὅτε ῥωμαίους μὲν ὑπερόπτας πεποίηκεν ὑποχείριος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' αἰχμάλωτον ἡμῶν θανάτου χαλεπωτέραν, τὸ θεραπεύειν αὐτὰς ὄντας ἤδη πλησίον. ⁊ ἐγωγε κατ' ἐμαυτὸν μὲν αὖ εἰρήνην προτιμήσαιμι θανάτου, πολεμούμενος δ' ἅπαξ καὶ συμβαλὼν, θάνατον δίκλεα τὸ ζῆν αἰχμάλωτος. πότερον δ' φασὶν ἡμᾶς, τοῖς τὸ δήμου προεστῶτας πέμψαι κρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ καὶ τ' δῆμον κοινῇ ψηφισάμενον; εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους,

τοὺς

τοὺς δεκανήσαντας τῶν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφοβήθη A
τὴς ἀπιών; ἀνακομιζόμενος ἑάλω; γραμμάτων γεγό-
νασιν ἐγκρατεῖς; πῶς δ' τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας ἐλά-
θομεν, οἷς κ' πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς δ'
ὀλίγοις κ' φρουρουμένοις, κ' μηδ' εἰς τὸν πόλιν ἐκ τοῦ
ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ κατὰ τ' χώ-
ραν λαθραίως ἐνεργούμενα; νεῶ δ' ἔγνωσαν ὅτι δεῖ
δίκας δοῦναι τ' τετολμημένων; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐ-
τοὶ, προδότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δ' τὶ καὶ τ' δή-
μων ἀναφέρουσι τ' αἰτίαν, ἐκ φανεροῦ δ' οὐδεν ἐβουλεύ-
σαντο. οὐδεὶς γὰρ ἀπεις άτει τ' ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν B
τῆς μιαιφονίας ἔπαυσεν ἡ φήμη προς ὑμᾶς φανερώτε-
ρα. τί δαὶ, οὐκὶ κ' πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισομέ-
νους τὰς δικαλύσεις; κ' τὶς ὁ χειροτονηθεὶς, εἰ πάτησαν.
ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυσπαιτώντων, κ' πλησίον ὄσας τὰς
τιμωρίας δικαιουμένων, σκῆψις ὄξιν. εἰ γὰρ δὴ κ' προ-
δοθῆναι τὴν πόλιν εἱμάρτο, μόνους ἂν ὤλμησαν καὶ
τοῦτο τοὺς δικαλλόντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἓν μόνον C
κακὸν λείπει προδοσία. χρὴ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ περ ἅπαξ
παρεσε μ' τὴν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύ-
νειν τῇ μητροπόλει, κ' συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια
καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους,
ὅπῃ τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πεποίηντο τὰς κρίσεις. ἀνδρας
γοῦν ἀκαταπάτους τ' ὄψεως ἐκ μέσης τ' ἀγορᾶς
ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε προσηκίσαντο, κ' μηδὲ φω-
νῆς, μηδὲ ἱκεσίας ἀναχόμενοι, διέφθειραν, ἕξεσι δ' D
ὑμῖν παρελθοῦσιν εἶσιν μὴ πολέμου νόμῳ, θεάσασθαι τὰ
τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους τ' ἐκεί-
νων ἁρπαγαῖς, & γύναια, κ' γραῦς τῶν ἀπεσφαγμένων,
μελανειμονούσας, κωκυτὸν ἢ κ' θρῆνον ἀνὰ τὴν πό-
λιν ὅλην. οὐδεὶς γάρ ὅστις, ὃς οὐ γέγουσε τῆς τῶν ἀνο-
σίων καταδρομῆς. οὔτε ὅπῃ τοσοῦτον ἐξώκειλαν ἀπό-
νοίας, ὥς τε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, κ' τῶν ἔξωθεν πό- E
λεων, ὅπῃ τὸ πρόσωπον, & τὴν κεφαλὴν ὅλε τὸ ἔθνος
μετενεγκεῖν τ' λῃστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ κ' ἀπὸ τ' πό-
λεως ὅπῃ τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γὰρ αὐτοῖς τοῦτο, κ' κατα-
φυγὴ, γαμιεῖόν τε τ' ἐφ' ἡμᾶς ὠδασκαλῶν γέγονεν. ὁ δ'
ὑπὸ τ' οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, κ' τοῖς ἀπὸ
περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τετιμημένος, ὑπὸ τῶν
ὠδαγμηθέντων ἐνθάδε θηρίων καταπατεῖται. γαυ-
ριῶσιν δ' ἐπὶ τ' ἀπογνώσει ἤδη, δῆμοι τε δήμοις, F
κ' πόλεσι πόλεις συγκρούειν, κ' κατὰ τ' ἰδίων ἁπλάσ-
χνων τὸ ἔθνος στρατολογεῖν. αἰθ' ὧν τὸ μὲν κάλλιστον,
& πρέπον ὡς ἔφλω ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ
ὑπὲρ αὐτῆς τ' ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐ-
τόλμησαν καλεῖν οὓς ἔδ' ἡμωρὸς δεδιέναι. εἰ δ' αἰδεῖ-
σθε τὰς τῶν τοιούτων ὑπικλήσεις, ἀλλά τοί πάρεσι θε-
μένοις τὰ ὅπλα, κ' παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήματι
συγγενῶν, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε κ' πολε-
μίων ὄνομα, δικασὰς γνωμένους. κἄπειτα λογίσασθε,
πόσον κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, κ' τηλικούτοις G
κεινόμενοι παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταπάτοις μηδὲ λόγου
μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην ἐκ τῆς
ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ ὅτε συναγανα-
κτεῖν ἡμῖν, ὅτε κείνεσθαι δεῖ, τρίτον ὀξὺ καταλι-
πεῖν ἑκατέρους, καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις ὑπαίτιον
συμφοραῖς, μήτε τοῖς ὑπεβούλοις τῆς μητροπόλεως

qui serui fuerint proditionis ministri. Cùm iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando auctorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuêre, neminem nostrûm proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideóque manifestior ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem malè peritorum, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in satis esset, id quoque ipsos qui nos criminantur auctoros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladiis permisêre: denique nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciam nõ solũ ex agris atque alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quíque ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in sua viscera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisêre. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cùm illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatísque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. denique vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: noménque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis (recte qui eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

CAP. VII. De clade Iudæorum ab Idumæis factæ.

His dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorũ tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliam, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Ze-

συμμάχων. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίους ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινας, ὡς δυνατὸν εἴη σώζειν τοὺς ἐφόδους. κἂν τι τῶν δεδραβευμένων ἔργων διακαλύπτηται, τότε φρουρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κολάζειν τε τοὺς αἰτίους πεφωραμένους. οὐ γὰρ αἱ ὑμᾶς φθάσειαν οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει προσκαθημένους. εἰ δ' ἁπλῶς ὑμῖν τοῦτον δοκεῖ γνώμην ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνος ἔλεγε. τῶν δ' ἰδουμαίων ὅτε τὸ πλῆθος προσεῖχεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἑτοίμης τῆς εἰσόδου, καὶ διαμανάχζειν οἱ στρατηγοὶ, πρὸς τὴν ἀπόθεσιν τῶν ὅπλων αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὸ κελεύσαντον τινὰς αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δ' ὁμοῦ καθλᾶ τῶν ἡγεμόνων εἷς, μόλις τὸν τῶν οἰκείων καταξείλας θόρυβον, καὶ σιωπὴν εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ἐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, φρουρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας, εἴγε καὶ τῷ ἔθνει κλεισὶ πᾶσι τὴν κοινὴν πόλιν. καὶ ῥωμαίους μὲν εἰσδέχεσθαι διαπτύζονται, τάχα δ' ἂν στεφανώσαντες τὰς πύλας· ἰδουμαίοις δ' ὑπὸ τῶν πύργων διαλέγονται, καὶ τὰ ὅπλα τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύουσι ῥίψαι. μὴ πιθόντες δ' αὖ τοῖς συγγενέσι τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦνται τῶν διαφόρων· καὶ κατηγορουμένων τινῶν, ὡς ἀποκτείναιεν ἀκεῖνοι, αὐτοὶ καταδικάζουσιν ὅλε τὸ ἔθνος ἀτιμίαν. τὴν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπταμένην εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις νῦν ἀποτετειχίσθαι. πάνυ γὰρ ὑπὸ σφαγὰς ἐαυτὸν δόμεν, καὶ τὸν κατὰ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ διὰ τοῦτο ταχυνάντες, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν τοι καὶ πρὸς τῶν φρουρουμένων ἀδίκηται, καὶ πιθανὰς ἔστιν ὑποψίας οἶμαι καθ' ἑαυτῶν συνελέξατε. ἔπειτα τῶν ἔνδον φρουρὰ κεκλεισμένους, ὅσοι κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συλλήψεσόμενοις ἔθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβριστικὰ δ' ἔστι πρόσταγμα κελεύοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις προτίθετε. τίς ἂν ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἐναντιότητα τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καθ' ὑμᾶς ἀποκλείουσιν ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οἷς αὐτοὶ τῶν πατρίων ἱερῶν εἴργετε. μεμψαίμεθ' ἂν εἰκότως τοῖς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένοις, ὅτι θαρσήσαντες τοῖς προδίταις κολάζειν, οὓς ὑμεῖς ἄνδρας ὁσίους, καὶ ἀκαταπάτους λέγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, ἣν ἀφ' ὑμῶν ἤρξαντο, καὶ τῆς κηδεμονικωτάτης προθυμίας μέρη προαπέκοψαν. ἀλλ' εἰ καὶ ἐκεῖνοι τῆς χειρὸς ἠμύνοντο μαλακώτερον, τηρήσομεν ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς κοινῆς πατρίδος προπολεμήσομεν, ἅμα τοὺς τε ἔξωθεν ὁπόσοι, καὶ τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐνθάδε προ τ' τειχῶν μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλευθερίαν προσποιήσαντες, μεταβάλησθε τύχας. τὸ μὲν τῶν ἰδουμαίων ἐπεβόα πλῆθος, ὁ δ' ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει, τοὺς μὲν ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ὀρθὸν μετέωρον, ἀνεχόθεν δ' τ' πόλιν πολεμουμένην. ὧν δ' ἀδὲ τοῖς ἰδουμαίοις ἐν ἀρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθύμωντο πρὸς τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τ' πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν

ἰσχυρὰ

ἰχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ὑδὲν ἐπαμυνόντας ἑώρων, ἠπόρηντο, καὶ μετανόουν πολλοὶ τῷ ἄφιξιν. ἡ δὲ αἰδὼς τὸ τέλεον ἀνεφάκτους ὑποστρέφειν, ἐνίκα τῷ μεταμέλειαν ὥστε μένειν αὐτόθι ἔρρωτο τεῖχος κακῶς αὐλιζομένοις.

Κεφάλαιον ιζ.

Διὰ γὰρ τὴν νυκτὸς, ἀμήχανος ἐκρήγνυται χειμὼν, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβοις λαβροτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταίτε φοβεραὶ δεινῶς, καὶ μυκήματα σεισομένης τῆς γῆς ἐξαίσια. προδήλου δὴ ὄντος ἀνθρώποις ὀλέθρῳ τὸ παράσημα, τῶν ὅλων συγκεχυμένων. καὶ ἐκ μικρᾶς τινος ἂν εἰκάσαι συμπτώματος τὰ τέρατα. μία γὰρ τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παρέσῃ δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, ᾧ ἂν ἀφυγεῖν ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ πρὸς τὸν ἄνανον, νενικηκέναι χωρὶς πολεμίας. καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηλατεῖν. κακοὶ δὲ ἦσαν ἄρα τῶν μελλόντων σοφισταὶ, καὶ κατεμαντεύοντο τῶν ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπὶ πολὺ παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἰδουμαῖοι συναφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντεβάλλοντο, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφέροντες, ἤττον ἐκακοῦντο τοῖς ἐντοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον τὸ καθ' αὑτοὺς κινδύνου, ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ σωθέντες ἐσκόπουν εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμυνῆς ὀθωνόησεαν. τοῖς μὲν ὧν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τῶν ὅπλων διάζεσθαι τὰς θύρας φυλάσσοντας. ἔπειτα δὲ εἰσιόντας εἰς μέσον τῆς πόλεως, ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοιοῦτο γὰρ φύλακας εἶξειν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τὰς πλείονας αὐτῶν ὄντας ἀόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τῶν καὶ τὴν πόλιν δυσπάλαιστον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος κατειλημμένον ὑπὸ τῶν χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, φρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν, ἢ φεύγειν τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτοὺς αἰσχρῶς ἀπολλύμενον. οἱ δὲ σωφρονέστεροι διάζεσθαι μὴ ἀπεγνωσκον, ὁρῶντες ἀμόνον τὴν ἑαυτῶν φρουρὰν πλήθουσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος ἐκ τῶν ἰδουμαίων ὀλιγωρῶς φυλασσόμενον, ᾠοντό τε παντάχῃ τὸ ἄνανον παρεῖναι, καὶ καθ' ἅπασαν ὥραν ὀλιγωρεῖσθαι τὰς φυλακάς. ὃ δὴ καὶ τῶν μάλιστα ἐκίνει, ὅπως εἶχεν, ἀνεῖδη δὲ κατ' ἐκεῖνο ὅτι καὶ τῷ ἀναίσθητον ῥᾳθυμίαν, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπόλοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγούσης τὸν εἱμαρμένην ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προκοπτούσης, καὶ τῶν χειμῶνος ἐπαναμάζοντος, κοιμίζει μὲν τοὺς ὅπλα τῇ σφᾷ φρουρούς. τοῖς ζηλωταῖς δὲ, ὀλίγοιαν ἐμβάλλει τῶν ἱερῶν ἀφέντας θρίονον, ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. συμπράσσει δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ κατακουσθῆναι τὸ ψόφον, ὅτε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. σκαλαθέντες δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ προσβαίνουσι πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς θρίοσι χρώμενοι, τοὺς τοὺς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς δὲ, τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει ταραχὴ, τοῖς πρὸς τὸν ἄνανον ὑπονοεῖν οἰηθεῖσι, καὶ πᾶς ὅτι τὸ ξίφος ἔχει τὴν δεξιὰν, ὡς ἀμυνόμενος. ταχέως δὲ γνωρίσαντες τοὺς ἥκοντας εἰσήεσαν. εἰ μὲν οὖν ἐτεφόντο ὅτι τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ὑπολωλέναι τὸν δῆμον αὐτανδρον, ἅπας εἶχον ὀργῆς. νῦν δὲ πρῶτοις ζηλωταῖς παραδόντες τῆς φρουρᾶς ἐξελέσθαι, δορυφόρων πολλὰ καὶ τῶν εἰσδεξαμένων, μὴ φειδεῖν δὲ οἷς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ὑπονοῆσαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν γὰρ φρουρῶν ἀλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦν χωρεῖν ὅπῃ τὴν πόλιν,

A lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam veniisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeúdi, pœnitudinẽ superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventíq; violenti cũ imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cõcussáque ter æ vasti mugitus: certúmque erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa porrendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio illis quidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio vicisse, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabãt. Verũ Idumæi quidẽ cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebãt, scutísque cõtextis protecti capita, minus pluuia lædebãtur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autẽ ardẽtioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatẽ impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nã & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murũ videbãt propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibúiq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & glisscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis cõsilium subit, vt ferris tẽplo sacratis portarũ vectes secarẽt. affuit autẽ illis, ne exaudiretur crepitus, ventorũ sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murũ clanculo veniunt: serratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiũt. Illi autem primùm Ananum conati aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiũ, quasi repugnaturi applicãt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tũc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore.

sed si semel eos concitassent, iam illos continA
ri non posse, quin si senserint congregentur, &
per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: iámque in templum
per ciuitatem subibant, cùm suspensi Zelotæ
aduentum eorum præstolarentur. Denique his
ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtíque Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos
somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptísque arB
mis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi
numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupisse sensêre.
Et maior quidem pars eorum, armis pariter
animísque depositis in quæstibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multiC
tudinem protegebant: alij cladem ciuitatis
habitatoribus nunciabant. Illorum autem
auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimúsque mulierum vlulatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod
incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magísque horribiles tempD
pestas faciebat omnium voces. Nemini autem
Idumæi pepercêre, quòd natura crudelissimi
ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea quæ his qui se excluserant, vt inimicis vtebantur, tàm supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis
erat. Compulsi autem circa se, magis quàm vi
oppressi laniabantur, cùm recedendi spatium
E
non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur)
eo quòd fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos
mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ita satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque
fortuitò inuenissent, morti dabant. Et cæteræ
quidem multitudinis cædem superuacuam esse
F
ducebant: pontifices autem perquæstigabant: &
in illos plerique ferebantur, statímque comprehensos obtruncabant: stantésque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi
sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cùm
præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt
etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis
deponant atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euerG
sos, rémq; publicam Iudæorum periisse, quo
pontificem rectorémque salutis suæ iugulatum
in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

εἰ ἢ ἅπαξ ταύτην προκινήσειαν, ὅτε αὖ ἐπ' ἐκείνων κρατῆσαι, πρὸς γὰρ τ' ἀθησιν σωτάξασθαι αὐτοὺς, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ δὴ τ' πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐκαραδόκουν. καὶ παριόντων εἴσω, καὶ αὐτοὶ προῆσαν ἐκ τε τ' ἐδοτέρε ἱερε. μιγνύτες ἢ τοῖς Ἰδουμαίοις προσέβαλλον ταῖς φυλακαῖς. καὶ τινας μὲν τῶν προκοπτόντων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους. πρὸς ἢ τὴν ἐγερσθέντων βοὴν, ἔδραμε πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπιχειρεῖν ὑπελάμβανον ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει προσιόντες. καπιδόντες ἢ ἔξωθεν ἐπεισχεομένους ἄλλους, ἠθροντο τ' εἰσβολὴν τῷ Ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἐῶ. φραξάμενοι ἢ ὀλίγοι τῷ νέων, γενναίως ἐδέχοντο τοὺς Ἰδυμαίους, καὶ μέχει πολλοῦ τὴν ἀρχοτέραν πληθὺν ἔσχεπον. οἱ δὲ κραυγῇ διεσήμαινον τοῖς κατ' πόλιν τὰς συμφοράς. κἀκείνων ἀμυναν μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἔμαθον εἰσεπεφωκότας τοὺς Ἰδυμαίους. ἄγαν ἢ αὐτεβέων καὶ αὐτολοφύρετο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, ἑκινδύνου τε ἕκαστοι τῶν φυλάκων. οἱ ἢ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδυμαίοις συνεπλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν, ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς Ἰδουμαῖοι, φύσει τε ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, καὶ τ' ἀποκλεισάντων ἐχρῶντο τοῖς ὅπλοις, ἦσαν ἢ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τῷ κοινῷ ἱερῷ λαβεῖν αἰδῶ, διήλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἐῶ ἢ φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σωωθέμενοι ἢ πρὸς ἀλλήλους, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐβιάζόμενοι, ὡς ἂν ἐπὶ ἐῶ χωρήσεως τόπος, ἐπήεσαν δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτότερον ἔμοι γε δοκεῖ διέφθορον ὀλέθρε, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη ἢ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πᾶν, αἵματι, καὶ νεκρῶν ὀκτακισχιλίους καὶ πεντακοσίους ἡμέρα κατελάμβανεν.

Κεφάλαιον ιη.

Οὐκ ἐκορέσθησαν ἢ τούτοις οἱ θυμοὶ τῷ Ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅπη τ' πόλιν ἐφορμήσαντες, πᾶσαν μ' οἰκίαν διήρπαζον, ἕκτεινον ἢ τ' ἐντυγχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει ἐξανάλωμα, τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αἰτιῶντο. καὶ κατ' ἐκείνων ἐῶ τοῖς πλείοσις ἡ φορὰ, τάχεως ἢ ἁλόντας διεφθείροντο, καὶ τοῖς ἐκεῖσε αὐτῶν ὑπαίτες, τὸν μὲν Ἄνανον δ' ἐπὶ τὸν δῆμον δυνοίας, τὸν ἢ Ἰησοῦν τῷ ἀπὸ τ' τείχους λόγων ἐπίσκωπτον. ἐπῆλθον ἢ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὥς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτην Ἰουδαίων ἐπὶ ταφὰς ἐπιμέλειαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τὸν ἐν καταδίκης ἀναιρεθέντας ἐπὶ δύντος ἡλίου καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. ἐὰν δ' ἁμάρτωμι δ' εἰπὼν ἀλόσεως ἀρξαι τῇ πόλει τὸν Ἄνανου θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατρεπῶσαι τὸ τεῖχος, καὶ ἐξαφθαρῶσαι τὰ πράγματα Ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τ' ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὅπ' μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀπεσφαγμένον. ἐῶ γὰρ δὴ τάτε ἄλλα,

σεμνὸς

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ πλεῖστ' ἂν ὄγκου τε καὶ εὐγενείας καὶ ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους, φιλελεύθερος ἦν καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ κοινὸν συμφέρον, ἀεὶ τιθέμενος, καὶ πρὸ παντὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην. ἄμαχα γὰρ ἤδη τὰ ῥωμαίων. προσποιούμενος ἢ ὑπ' ἀνάγκης καὶ τὸ πόλεμον, ὅπως εἰ μὴ δι' αὐτοῦ σωθεῖεν Ἰουδαῖοι, δικαίως διαφθείροιντο. καθόλου γὰρ εἰπεῖν, ζῶντος ἐκείνου, πάντως ἂν διελύθησαν. ἦν γὰρ ἐκείνου τε καὶ πεῖσαι τὸ δῆμον. ἤδη γὰρ κεχείρωτο, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμεῖν τοὺς, πλείστους ἂν ἔβιβεν ῥωμαίοις παρέχον ὑπὸ τούτῳ στρατηγῷ. παρέζυκτο γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ Ἰησοῦς, αὐτῷ μὲν λειπόμενος κατὰ σύνεσιν, προέχων δὲ τῷ ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι καταπείρας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τὴν πόλεως ἀπώλειαν, καὶ πυρὶ βεβλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτεχομένους αὐτῷ, καὶ φιλοσοφοῦντας θεοσεβῶς. οἱ δὲ περὶ ὀλίγου τιθέμενοι τὰ ἱερὰ ἐαθέντα θεοκείμενοι, καὶ τὴν κοσμικὴν θρησκείας κατάρχοντες, προσκυνούμενοί τε ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς οἰκουμένης παραβάλλοντες εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι γυμνοὶ βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων ἐβλέποντο. αὐτίκα ἐπ' ἐκείνοις σπάσαι αὐ τοῖς ἀνδράσι δοκῶ τὸν ἀρετὴν ὀλοφυρόμενον, ὅτι τοσοῦτον ἤττητο τῆς κακίας.

A vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia pacì studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romani. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgatíque sancta vellet, consultò defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque paulò antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quíque vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

Κεφάλαιον ιθ.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν αἷμα καὶ ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀπέβη. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἱ, τε ζηλωταὶ, καὶ τῆς ἰδουμαίων τὸ πλῆθος, τ' λαὸν ὥσπερ ἀποσίων ζώων ἀγέλιον ὄπτοντες ἔσφαζον. καὶ τὸ μὲ εἰκαῖον, ἐφ' ᾧ καλιφθείη τόπῳ διεφθείρετο. τοὺς δὲ δυνατοὺς, καὶ νέους συλλαμβάνοντες, εἰς εἱρκτὴν κατεκλειον δεδεμένους, κατ' ἐλπίδα τ προσεθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τ αἱρεσιν ὑφηθέμενοι. προσέχε δὲ οὐδείς, ἀλλὰ πάντες τ ταχέως μᾶ τ πονηρῶν καὶ τ παρόντος, προείλοντο τ θάνατον. δῆναι δὲ τ ἀρνήσεως αἰτίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε καὶ τρεβλούμενοι. μᾶ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τ βασάνοις, μόλις ἠξιοῦντο τῷ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ' ἡμέραν, ἀνηροῦντο νύκτωρ. καὶ τοὺς μὲ νεκροὺς ἐκφορεῦντες ἐρρίπτεν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμώτας τόπος. ἐπὶ δὲ τοσαύτη δῆμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι, μήτε κλαῦσαι φανερῶς τ προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἐπὶ αὐτῷ κατακεκλεισμένα τὰ δάκρυα, καὶ μᾶ προεισπέσεως, μή τις ἐπακούσῃ τῆς ἐχθρῶν, ἔστενον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθοῦσιν, ὁ πενθήσας ἔβιος ἔπασχε. νύκτωρ δὲ κόνιν αἴροντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴτις προβόλος. μύριοι δὲ καὶ χίλιοι τῆς δυνάμεων νέων, ἔτσι διεφθάρησαν. οἱ δὲ ἤδη δεδεμισκότες τὸ φονεύειν ἀπέδυν, εἰρωνεύοντο δικαιοσύνια καὶ κρίσεις. καὶ δή τινα τῆς ὑπατείας ἀπόντων ἀποκτεῖναι προσθέμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρούχου. παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ ἀνδρὸς μισοπόνηρον καὶ φιλελεύθερον. ἦν δὲ καὶ πλούσιος, ὡς τε μὴ μόνον ἐλπίζειν τὴν ἁρπαγὴν τ οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσβέσεσθαι δυνατὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν αὐτῷ καταλυσιν.

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

CAP. I. De altera strage, & reditu Idumæorũ, Zelotarúmque crudelitate.

ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescentes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cędes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quędam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabantur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemque locuples) neq; solùm fortunarum eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum ad se deiiciendos potentem,

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quódque ad Vespasianum proditionis causa mississet. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi assciribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: eúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt dissecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniam fuisse patuisset, nullúsque Romanorũ impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos

A αὐτὸν καλεῖσθαι ὧν ἐξ ὑπογύου, ἑβδομήκοντα τοὺς ἐν τέλει δημοτῶν εἰς τὸ χῆμα δικαστῶν, ἔρημον ἐξουσίας, καὶ τὸ ζαχαρίου κατηγορεῖν, ὡς ἐνδιδοίη τὰ πράγματα Ῥωμαίοις, καὶ δὴ καὶ θεοδοσίας ἀπεπέμψατο πρὸς ἀπόστασιν. ἐπεὶ δ' ἔστε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορημένων, ἔστε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' εἶναι πίστιν τῆς ἀληθείας ἔχειν. ὁ γε μὴν ζαχαρίας σωτηρίαν μηδεμίαν αὑτῷ καταλιφθῆναι σωτηρίας ἐλπίδα, κεκλεῖσθαι γὰρ κατ' ἐνέδρας εἰς εἰρκτὴν, ὡς δὴ δικαστήριον, ἐποιήσατο τὴν τοῦ ζῆν ἀπόγνωσιν οὐκ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ δι' βραχέων ἀπελύσατο τὰς ὑποφερομένας αἰτίας. εἶτα ἦν τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῷ διεξῆλθε τὰς παρανομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρατο τῶν πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ δ' ἐθορύβουν, καὶ μόλις τὴν ξιφῶν ἀπεχεσθαι, τὸ χῆμα καὶ τὴν εἰρωνείαν τῆς δικαιοπραγίας, μέχρι τέλους παῖζαι προαιρούμενοι, καὶ ἄλλως πειρᾶσθαι θέλοντες τοὺς δικαστὰς, εἰ καὶ τὸν αὐτῷ κίνδυνον μηδήσουσι τῆς δικαίας. φέρουσι δ' οἱ ἑβδομήκοντα τῷ κενουμένῳ τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σὺν αὐτῷ προείλοντο πεθναῖναι μᾶλλον, ἢ τὸν αἰσχρέως αὐτὸ λαβεῖν τὸν ὀπιζαφλιν. ἤρθη δ' βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἦν ἀνανάκτησις ὅτι τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ σωιεῖσι τὴν εἰρωνείαν τὸν δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δ' τῶν ζηλωτῶν, προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τὸν ζαχαρίαν, καὶ πεσόντι ὀπισθεν ἐπιχλευάζοντες ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τὴν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τὴν ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν εὐθέως ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς δ' δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπεσταλμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τοῦ προθύρου, δι' ἓν τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῷ, ἵνα σκεδασθέντες κατὰ τὴν πόλιν, ἄγγελοι πᾶσι τῆς διαλείας γένωνται.

B

C

D

E

Κεφαλ. κ.

Τοῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη τὴν παρουσίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὰ πραττόμενα. συναγαγὼν δ' αὐτοὺς τις ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθὼν, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπεφορημένα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ μὴ τὴν μητροπόλεως διεξῆει. πεφοβημένους μὲν γὰρ ὡς ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων προδιδομένης ῥωμαίοις τὴν μητροπόλεως, ὁπλισθῆναι δ' προσθόμενα τεκμήριον ἐδέν. τοὺς δ' ἐκείνων ἀποκειμένους φυλάττεσθαι καὶ πολέμιον καὶ τυραννίδος ἔργα βουλεύεσθαι. προσήκειν μὲν ἐν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσέπεσον, ὅσον γὲν ὑπολείπεσθαι τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ πεφοβημένους χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύσι τὰ πάντα. καὶ δὲ εἴ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς εἰρξαντας τεθνάναι μὲν αἴτιον, διεφθάρθαι δ' ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τὴν μὲν οἰκείων πολλοὺς αἰδεσθέντας μεταγνοοῦντας, τὴν ὑπακαλεσαμένων δ' ὁρᾶν ἄμετρον τὴν ὠμότητα, μηδὲ δι' οἷς ἐσώθησαν αἰδουμένων. ἐν ὄμμασι γοῦν τὴν συμμάχων τὰ αἴσχιστα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας ἰδουμαίοις προστάττεσθαι, μάχεις αὖ μήτε κωλύη τὰς, μήτε χωρίζη τὴν ὁμοφύλων. δεῖν οὖν ἐπιδὴ μὲν ὀργὴν πέφηνε τὰ τοῦ θεοδοσίου, ἔφοδος δ' ῥωμαίων ἐδεμία προσδοκᾶται, δυνασεία τε ὑπερτείχισαι τῇ πόλει δυσκατάλυτος, αὐτοὺς ἀναχω-

F

G

ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκον, ἢ τῷ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁ- A
πάντων, ἀπολογήσασθαι δεῖ ὧν φενακισθέντες μετά-
σχοιεν. τούτοις πεισθέντες οἱ ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲ λύουσι
τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις δεῖ δισχιλίους δεσμώτας οἳ παρα-
καλέσαντα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς
σίμωνα, δεῖ ὀλίγον ὕστερον ἐφοῦμβρ. ἔπειτα ἐκ τῆς
ἱεροσολύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, ἢ σωσέβη τὸν χω-
ρισμὸν αὐτῆς γνώσθαι παράδοξον ἀμφοτέρους ὄ, τε
δὲ δῆμος αἴσθησιν τῆς μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, B
ὡς ἐκ θρῶν κεκουφισμένος, οἵτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπα-
νέστησαν, ἐκ ὡς ὑπὸ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ'
ἀπηλλαγμένοι τῆς δυσωπούντων, ἢ δεδεκότων παρα-
καλοῦν. ἐκ ἔτι γοῦν μέλλησις ἢ σπέψις ἐπὶ τῆς ἀδι-
κημάτων, ἀλλ' ὀξυτάτοις μὲν ἐχῶντο ταῖς ὁπλοίαις
εἰς ἕκαστα. τὰ δοχθέντα δὲ, ταχιον ἢ τὰ ὁπλοίας ἐνήρ-
γουν, μάλιστα δ' ἐπ' αἰδείαν τε ἢ δυσχέειαν ἐφόρων,
τὸ μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ δ' ἡγνυᾶν, δέει. μόνῳ C
δὲ αὐτῆς ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ μηδένα τῆς δυ-
νατῆς καταλιπεῖν. ἀνῃρέθη γὰν σὺν πολλοῖς ἑτέροις ἢ
γοργίων, ἀξιώματι μὲν ἢ γένει προέχων, δημοκρατι-
κὸς δ' ἢ φρονήματος ἐλευθερίου μεστὸς, εἰκῇ τις ἕτε-
ρος ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα
πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. ὑδὲ ὁ περαίτης νί-
γερ αὐτῆς τὰς χεῖρας διέφυγε, ἀνὴρ ἄθλιος ἐν τοῖς
πρὸς ῥωμαίους πολέμοις γνώμενος, ὃς ἢ βοῶν πολλά- D
κις τὰς ὠτειλὰς ὑπεδείκνυε, δι' μέσης ἐσύρετο τῆς πό-
λεως. ἐπεὶ δ' ἔξω τῆς πύλων ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ἀπο-
γνοὰς, πρὸ ταφῆς ἱκέτευεν. οἱ δ' προαπειλήσαντες, ἧς
ἐπεθύμει μάλιστα γῆς, μὴ μεταδῶσθαι αὐτῷ, τὸν φόνον
ἐνήργουν. ἀναῤῥιμμένος δ' ὁ νίγερ, τιμωρουμένους ῥωμαίους
αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόντε ἢ λοιμὸν ὑπὲ τῷ πολέμῳ,
ἢ πρὸς ἅπασι τὰς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα ἢ
τῆς ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ θεὸς, ἢ τὸ δικαιότατον, ὅτι ἐβού- E
σαθαι τὰ ἀλλήλων ὑπονοίας ἔμελλον· ἐκ εἰς μακρὰν
ἐσασάντες. νίγερ μὲν οὖν ἀνῃρημένος, τὰς δὲ τῆς
καταλύσεως αὐτῆς φόβους ἐπεκύφισε. τὸ λαῷ δ' μέσος
ὑδὲν ἦν, ᾧ μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ
μὲ δὲ αὐτῆς διενεχθὲν πνὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δ' μὴ
προσκρῦσαν κατ' εἰρωνίαν, ὅτι καιρὸς ἐλάμβανε τὰς
αἰτίας. ἢ ὁ μὲ μὴ δ' ὅλως αὐτοῖς προσών, ὡς ὑφήφα-
νος, ὁ προσών δ' μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν. ὁ θε-
ραπεύων δ' ὡς ὁπίβυλος ὑποπτεύετο. μία δ' ἦν τῆς τε
μεγίστων, ἢ τῆς μετριωτάτων τιμωρία, θανατος. ἢ δι- F
φυγὴ ὑδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τὶς ἦν ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγέ-
νειαν, ἢ δι' τύχην.

Κεφάλαιον κα.

ΡΩμαίων δ' οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἠγεμόνες, ἕρμαιον
ἡγούμενοι τὴν σάσιν τ πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς
τὴν πόλιν, ἢ τὸν ἐσασιασμὸν ἤπειγον, ὡς αὖ ὄντα κύ-
ριον τ ὅλων, φάμενοι θεὸν σύμμαχον σφίσι,
τὸ τεθάφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων. εἴ μὲν τι G
τ ῥοπὴν ὀξεῖαν, ἢ ταχέως ἰουδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κο-
πάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαν-
τας. ἐσασιασμὸς δ' θλεῖσον αὐτοὺς ἔφη τῷ δέοντος ἀ-
μῦναι, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε ἢ ὅπλων
ὑπόδειξιν ποιήσασθαι γλιχομένους, ἐκ ἀκίνδυνον,
ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, ἢ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

domum recedere: malorúmque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primùm eos, qui erant in custodiis soluunt, propè ad duo millia populariũm, statímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòst commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiêre. Euenit autem eorum discessum vtrisque pariter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxiliis caruissent, sed iis essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis vtebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes cædibus sæuiebant: cùm inuidia nobilitatem ablumerent metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenúsque spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est: famémque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eáque vniuersa confirmauit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, vt audaciam suam quàm primùm experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quòd iamdudum aliis ciuibus restituissent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore subitas causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adissent, pro contemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

Cap. II. De intestina discordia Hierosolymorum.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: verumtamen velox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquã in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potiùs cum periculo: quam secum quid esset vtile reputare.

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos A causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operitentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potius periculorum B spectatores esse, quàm cum hominibus morsem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri vilhorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiC duis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, finendos esse, qui semet absumerent: siue facti D gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, nó ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quàm vtile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis; quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, E interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabãt. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mẽtis affectio: hísq; G irritabantur noxij, quæ miserãda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autẽ excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortuna-

εἰ μὴ γὰρ αὐθέως ὁρμήσαιεν ὅπῃ τὴν πόλιν, ἅπαντι ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀναμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ὅπισθεν. εἰ δὲ πολεμήσειεν, ὀλιγωτέροις χρήσεσθαι, διαπανηθεῖσιν ἐν τῇ στάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸν τὸν θεὸν, ἀκονιτὶ Ῥωμαίοις παραδιδόντα Ἰουδαίους, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὡς τε χεῖρας ἀλλήλων αὐτοφθορούντων χερσὶν οἰκείαις τὴν ἐχθρῶν, καὶ τῷ μείζονι κακῷ σώσειν χρωμένων, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ἀποκαθῆσθαι τῶν κινδύνων, ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τιμὴν δόξαν τ' νίκης ἐωλοτέραν ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τὸ μὲν τῆς ὅπλων σφαλεροῦ, τὸ μεθ' ἡσυχίας κατορθωμα λυσιτελέστερον. Ἐγὼ δὲ οὐχ ἥττον δύκλειᾶς οἶεσθαι χρὴ τὴν κρεῖσσαν λαμπρὸν, τὰς ἐγχειρήσεις καὶ σωίσει τὰ ἴσα διαφεύξαντας. ἅμα μὲ τοι μειουμένων τῶν πολεμίων, καὶ τιμὴ αὐτὸ στρατιᾶς αἰσθησθεῖσαν ἐκ τῆς συνεχῶν πόνων ἐῤῥωμένεστερον ἄξειν. ἄλλως τε τῶν ἰσχαζομένων τὸ θᾶσσον τὴν νίκην λαμπρότητος, ἢ τάχιον ἕξειν κάμοιγε. ἀ γὰρ θᾶσσον καθαιρεθὲν ὅπλων ἢ τειχῶν, ἀδὲ θᾶσσον συλλογὴν ὁπλιτῶν, Ἰουδαίους ἀφορμὰς ἔχειν τοῦ μὴ ἐπιδοῦναι, καὶ τὸ ἰσάριθμον ἔσεσθαι καὶ τῆς διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ βραχηλιαζομένοις, καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα παθεῖν, ὧν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν τοὺς ἁλόντας. εἴτε ἐν τῷ ἀσφαλὲς τὶς σκοπὸν, χρῆναι τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ἀναλισκομένους, ἐᾶν. εἴτε τὸ δύκλεέστερον τοῦ κατορθώματος, ἃ δεῖ τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ἐπιχειρεῖν, ῥηθήσεται γὰρ ἄλογως, ὡς αὐτῷ τιμὴν νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως. ταῦτα μὲν τοιαῦτα λέγοντι, συνήνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ παραχρῆμα τὸ στρατηγικὸν τ' γνώμης ἀνεφάνετο.

Κεφάλαιον κϛ.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἐντομόλουν, τοὺς ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ δ' ἦν ἡ φυγὴ, φρουρᾶς διῃλημμένων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸν ὁπωσοῦν ἁλισκόμενον ὡς πρὸς Ῥωμαίους ἀπόντα, διαχρωμένων. ὅ, γε μὴν χρῆμα δ' ἐς ἀφθονίαν ἐτίθετο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς προδότης, ὥστε κατελείπετο, τῶν δ' ὑπόρων τ' φυγὴν ὠνουμένων, μόνους διασφάττοντας τοὺς πένητας. νεκροὶ δ' καὶ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωροῦντο παμπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τ' ὡρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τ' ἔνδον διαπολεμεῖν ἠρῶντο. τ' γὰρ ὅπῃ τ' παῤῥίδος θανάτου ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει μεῤῥιώτερον. οἱ δ' εἰς ὅσιότητος ἀξιώσειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναμεμιγμένοις, μήτε τοῖς ἀπὸ τᾶς ὁδοὺς μεταδοῦναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τ' παῤῥίδος συγκαλύσαι καὶ τὸς τ' φύσεως νόμοις, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τὸς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δ' θάπτουσι πινὰ τ' φεύγοντων, ὁ καὶ τοῖς αὐτομολοῦσιν ἐπίμιον, θάνατος ἦν, καὶ δεῖσθαι παραχρῆμα ταφῆς ἑδοξ' τ' ἑτέρῳ χαριζόμενον. καθόλου τε εἰπεῖν, ὁδὲν ὕπως ἀπωλώλοξ χρηστὸν πάθος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἃ δὲ ἐχρῆν οἰκτείρειν, ταῦτα παρώξυνε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ζώντων ἐπὶ τοὺς ἀπηρημένους, ἀπὸ δ' τῶν νεκρῶν, ἐπὶ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετάφερον, καθ' ὑπερβολὴν δεινοὺς, ὁ θεῖον τοὺς παροληφθέντας ὡς ἀναπαυσαμένους ἐμαλάκιζεν. οἵ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις ἀκμάζόμενοι, κατὰ σύγκλεισιν, καὶ τοὺς ἀτάφους ἀπέ-

φαινον

φαγον δυσαίμονας. κατεπατεῖτο μὲν ἓν πᾶς αὐτοῖς θεσ- A
μὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο ἡ θεία, καὶ τὰς τῶν προφητῶν
διασμοὺς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον.
πολλὰ γὰρ ἔτι καὶ ἀρετῆς, καὶ κακίας προειδέπεσαν, ἃ
δὴ βαίτης οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὴν τῆς παιδίσκης προφη-
τείαν τέλος ἠξίωσαν. ἰδοὺ γὰρ δὴ τις παλαιὸς λόγος ἀν-
δρῶν, ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεγήσεσθαι
τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, φάσις εἶναι κατασκῆψαι, καὶ χεῖρες
οἰκείαι προμαιῶσι τὸ τοῦ θεοῦ τέμενος, οἷς ἂν ἀπιστή-
σαντες οἱ ζηλωταὶ δικαίους ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν. B

Κεφαλ. κγ.

ΗΔη γὰρ ἰωάννης τυραννιῶντι, τὸ προσεῖναι τοῖς ὁμοίοις ἰ-
σότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ παρ' ὀλίγους προπαιόμενος
τῶν πονηροτέρων, ἀφιλοίαζε τὸ συντάγματος. ἀεὶ γὰρ τοῖς
μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δ' αὐτὸς προσάσσων
δεσποτικώτερον, δῆλος ἦν μοναρχίας ἀντιποιούμενος.
εἰκὸν δ' αὐτῷ, πολὺ δεῖν, πολὺ δ' ἦν κατ' εὔνοιαν. δεινὸς C
γὰρ ἦν ἀπάτῃ καὶ δόλῳ προσαγαγέσθαι. πολλοὶ δὴ προὶς
ἀσφαλείας ἡγεμόνι τὸν αὐτὸν, τὰς αἰτίας ἤδη τῶν ἁλ-
μωμένων, ἐφ' ἕνα, καὶ μὴ πολλοὺς ἀναφέρεσθαι. τὸ γε μὴν
δρασήριον αὐτῷ κατά τε χεῖρα, καὶ τὴν γνώμην, διαφό-
ρως εἶχεν ἐς ὀλίγους. πολλὴ δ' μοῖρα τῶν ἀντικαθισαμένων
ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἴσχυε μὲν καὶ φθόνος, δεινὸν ἡσυχά-
ζοντα τὸ πρὶν ἰσοτιμῶν. τὸ πλέον δ' ὀλιγάρχα
τὴν μοναρχίας ἀπέρεπεν. ἅτε γὰρ καταλύσαι ῥᾳδίως D
ἥλπιζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ' ἑαυτὸν προ-
φάσιν ἕξειν, τὸ τὴν ἀρχὴν ἀντιποιεῖσθαι. προηρεῖτο δὲ πο-
λεμεῖν ἕκαστος ὅπου ἐν παθεῖν, ἢ δουλοῦσαι ἑκουσίως ἐν
ἀνδραπόδου μοίρᾳ ῥᾳδιοπολέσαι. διαιρεῖ μὲν ἓν σάσις
ἐν τούτων, τοῖς ἐναντιωθεῖσιν ἰωάννης ἀντεβασίλευεν.
ἀλλὰ τὰ μὲν προὶς ἀλλήλους αὐτοῖς δι' φυλακῆς ἦν, καὶ
ἀδεὲς ἡ μικρὸν εἴποτε διακροβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. πεῖ-
ζον δὲ τὸ δῆμον, καὶ πότερον πλείονα λείαν ἀνάξουσιν
ἀντεφιλονείκουν. ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις ἔσῳ τοῖς μείζοσι κα- E
κοῖς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι, καὶ σάσει, κατὰ
σύγκρισιν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος.
ἀμέλει διαδιδράσκοντες ἐκ τῆς οἰκείων, ἔφυγον προὶς
τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ τῶν ῥωμαίοις ἧς ἀπήλπισαν ἐν
τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξιοῦντο. τέταρτον δὲ ἤδη κακὸν
ἐκινεῖτο προὶς τὸ τοῦ ἔθνους κατάλυσιν.

Κεφάλαιον κδ.

ΦΡούριον ἦν ὑπόῤῥω ἱεροσολύμων, καρτερώτατον F
ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων εἰς τε ὑπέκθεσιν κτή-
σεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κατα-
σκευασμένον, ὃ ἐκαλεῖτο μασάδα. τοῦτο προκατέλη-
φότες οἱ προσαγορευόμενοι σικάριοι. δεῖ γὰρ αἰεὶ ἐλ-
λοῦντο τὸν πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς δὲ τὰ ῥωμαίων στρατιὰ ἠ-
ρεμεῖσαν, σάσει δὲ πεφυτίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσολύ-
μοις ἰουδαίους ἐπύθοντο διηρημένους, ἀδροτέρων ἥπτον-
το βλημάτων. καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν ἄγουσιν G
ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξόδου τὸν ὑπ' αἰγυπτίοις δουλείας,
ἀνεθέντες εἰς τὸ πάτριον γένος, κατῆλθον νύκτωρ,
τοὺς ἐμποδὼν ὄντας δεδιότες. καὶ πολίχνιόν τινα
καταζέχεσι καλούμενον ἔγγαδδι, ἐν ᾗ τὸ μὴ ἀμύ-
νεσθαι δυνάμενον πρὶν ὅπλων ἅψασθαι, καὶ συνελθεῖν,
φθάσαντες ἐκπέδυσαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον.

tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, fanúmque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

CAP. III. De Galatesiũ deditione & strage.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatímque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suáque iubendo imperiosiùs, quòd solus dominari cuperet non latebat, eíque sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihílque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandíque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte deceptis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent, siue concurrerent, ciuitate pepulêre,

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, suprà septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos periisse. verùm præueniebatur vltiò, cùm mox latrones à præda refugerent: nullaque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamè erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarentur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullúmque impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nescibant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabãt, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaque à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesũ comprehẽsum (namque is non dignitate solùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiáque iracũdia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Ilã verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarensiũ populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priùs quàm id Romani peterent, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quòd pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autem

τὸ ἧ φυγεῖν ἥττον ὂν γύναιά τε καὶ παῖδας, ὡσεὶ ἑπτακοσίους ἀναρῦσιν. ἔπειτα τοίς τε οἴκοις ἐξεκαύσαμενοι, καὶ τ καρπῶν τοις ἀκμαίους ἁρπάσαντες ἀνέβησαν εἰς τ μασαδα. καὶ οἱ μὲν ἐλαίζοντο πάσας τας περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τ χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν, πλεῖστος διαφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκασταχόθεν ἐπὶ ὀλίγων. συνεῖτο ἧ ⸂ τὰ ἄλλα τ ἰουδαίας κλίματα, τότε πέως ἠρεμεῖν τὸ λῃστικὸν. καθάπερ ἧ ἐν σώματι τ κυριωτάτω φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνεκόσι, διὰ γοιῶ ⸂ ἐν μητροπόλει σασιν καὶ ⸂ παραχλὼ, ἄδειαν ἔχον οἱ κατὰ τ χώραν πονηροὶ τῶν ἁρπαγῶν, ⸂ τὰς οἰκείας ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὸ ἐρημίαν ἀφίσαντο, σωαθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους, σπανίας μὲν ὀλιγώτερσι, πλείους ἧ λῃστείου, προσέπιπτον ἱερεῖς ⸂ πόλεσι. καὶ κακῶσαι μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οἷς ὁρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταληφθέντας. φθάνειν ἧ τὰς ἀμυίας ὡς λῃστῶν ἅμα τ ἁρπαγαῖς ἀποδιδρασκόντων. ὁδὲν ἧ μέρος ἦν τ ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ προσαπώλυτο.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα βεσπασιανῷ πᾶσα τῆς αὐτομόλων ἀπηγγέλλετο, καί περ δὲ φρουρουμένων τὰς ἐξόδους τῆς σασιαστῶν ἁπάσας, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὁποσῶν προσιόντας, ὅμως ἦσαν οἳ διελαίθανον, ⸂ καταφθάνοντες εἰς τὸς ῥωμαίους, τ στρατηγὸν ἐπῆγον ἀμυῶν τῇ πόλει, καὶ τὰ τ δήμου προσιοῦσαν λείψανα. διὰ γὰρ τ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν, αἱρῆσθαί τε τὸς πολλοὺς, ⸂ κινδυνεύειν τοὺς προσιόντας. ὁ ἧ οἰκτείρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲ δοκεῖν ἐκπολιορκήσων αἰτίαν τὰ ἱεροσόλυμα, τὸ δὲ ἀληθὲς, ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἔδει ἧ προκαταφρέσθαι τὰ λῃστόμενα, ⸂ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων ἂν ὅτι τὰ γάδαρα μητρόπολιν τ περαίας καρτερὰν τετάρτῃ δύσεως μηνὸς, εἴσεισιν εἰς τ πόλιν. καὶ γὰρ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρα τ σασιωτῶν, προσβύσαμενοι πρὸς αὐτὸν πρεσβείαν φάσεως, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ διὰ τὰς οὐσίας. πολλοὶ ἧ τὰ γάδαρα κατῴκουν πλούσιοι. τούτων τ προσβείαν ἠγνόησαν οἱ διάφοροι, πλησίον ἧ ἤδη ὄντος βεσπασιανοῦ διεπύθοντο, καὶ καταλεῖν μὲ αὐτοὶ τ πόλιν ἀπέγνωσαν δύναμις, τῆς τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες ⸂ μαχεῖν τ πόλεως. φεύγειν ἧ κείναντας ἠδόξουν αἰσχύνῃ, ⸂ μηδεμίαν πρὸς τ ἁπάντων εἰσπραξάμενοι τιμωρίαν. συλλαβόμενοι ἧ τ δήμου, ἔδοξε γὰρ ἰώ ⸂ μόνον ἀξιώματι ⸂ ἡγεῖσθαι τ πόλεως πρώτος, ἀλλ' ἐδόκει καὶ τ πρεσβείας ἄπιος, κτείνουσί τε αὐτὸν, καὶ δι' ὑποβολὴν ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι, διέδρασαν ἐκ τ πόλεως. ὑπισῶσης ἧ ἤδη τ ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτε δῆμος τ γαδάρων μετ' ὀφημίας τὸν βεσπασιανὸν εἰσεδέξαμενοι δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον, ⸂ φρουρὰν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, πρὸς τὰς τῆς φυγάδων καταδρομάς. τὸ γὰρ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν ἀξιῶσαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τ τ εἰρήνην ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ βουληθέντας πολεμεῖν. βεσπασιανὸς ἧ, ὅτι μὲ τὰς διαδράντας ἐκ τ γαδάρων, πλάκιδον συὶ ἱππεῦσιν πεντακοσίοις, καὶ πεζοῖς χιλίοις πέμπει,

missio Placido cum D. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant,

μὴ

μὴ ὁ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑποστρέψειν εἰς καισάρειαν. οἱ A
δ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεά-
σαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συμει-
λεῖν βηθενναβεὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων
πλῆθος οὐκ ὀλίγον συνόντας, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς δὲ
βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προσπεσῶσιν ὅτι τοὺς
περὶ τὸν πλάκιδον. οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβο-
λὴν, ὀλίγον εἶξαν ἅμα δὲ προσκαλίσασθαι τεχνιτεύ-
οντες αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους πορρωτέρω. λαβόντες δὲ εἰς B
ὁπτιπόδειον περίλαυνόν τε, καὶ κατεκόντιζον. καὶ τοὺς
μὲν φυγάδας αὐτῶν, οἱ ἱππεῖς ὑπετέμνοντο, τὰς συμ-
πλοκὰς δὲ τὸ πεζὸν αὐτόνους διέφθειρον. ὁ μὲν τοι πλέ-
ονι τόλμης ὑπεδείκνυμνοι οἱ ἰουδαῖοι διεφθείροντο.
περιπυκνωμένους γὰρ προσπίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ
τῇ πανοπλίας ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτοὶ μὲν οὐκ εὐ-
επιστον βέλος ἀφιᾶσιν, οὐδὲ ῥυτόνοιν ῥῆξαι τὴν φά-
λαγγα. προσπεσόντες δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀ-
γελαιοτάτοις ὡς ἁπλήστοις θηρίοις, ὥρμων ὅτι τὸ σίδη- C
ρον. διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν κατὰ σῶμα παιόμενοι τοῖς ξί-
φεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων συνδιαννύμενοι. ἀπορεῖν γὰρ
ἦν τῷ πλακίδῳ τὰς ὅτι τὸ κώμην ὁρμὰς αὐτῶν διακ-
λείειν, καὶ συνεχῶς παρελαύνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος,
ἔπειτα ὑπερέφων ἅμα, καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενος, δύ-
σχωρος ἀνῄρει τοὺς πλησιάζοντας, καὶ δέει τοὺς πόρρωθεν
ἀνέστρεφε, μάχει βίᾳ διεκπαίοντες οἱ ῥωμαιότατοι πρὸς D
τὸ τεῖχος διέφυγον. ὅπου δὲ εἶχε τοὺς φύλακας. ὅτε
γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ἀπὸ τῶν γαδάρων ὑπέμενον, διὰ τὸ
σφετέρους, καὶ δεξάμενοι σωσαποκλεῖσθαι προσεδόκων. ὃ
δὴ καὶ συνέβη. σωσωσθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ'
ὀλίγον μὲ οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ὁ μὲν
ἀλλὰ καὶ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσ-
βαλὼν ὁ πλάκιδος, καὶ μέχει δείλης γενναίως ἀγωνισά-
μενος, τὸ τεῖχος, καὶ τῶν ἐν τῇ κώμῃ ἐκράτει. τὰ μὲν ἐν
ἀρχὰ πλήθη διεφθείρετο, φυγὴ δὲ λοιπὸν τῶν δυνατωτέρων, E
τὰς δὲ οἰκίας οἱ στρατιῶται διήρπασαν, καὶ τὴν κώμην ἐνέ-
πρησαν. οἱ δὲ φυγάδαι ἐξ αὐτῆς τοὺς κατὰ τὴν χώραν
συνεταράξησαν. καὶ τὰς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες
ὅτι μεῖζον, πλὴν ὁ ῥωμαίων στρατιὰ πᾶσαν ὑπείναι λέ-
γοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξέσεισαν τῶν δέει. ῥυό-
μενοί τε πανπληθεῖς, ἔφθασαν ὅτι ἱερειχοῦντος. αὕτη
δὲ ἐπὶ μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ἐβάλπε τῆς σωτηρίας,
καρτερὰ τείχει τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα.
πλάκιδος δὲ, τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τῇ προσαγούσῃ δυνάμει F
γίας τεθαρρηκὼς εἵπετο. καὶ μέχει μὲν ἰορδάνου τοὺς
ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀνῄρει. συνελάσας δὲ πρὸς
τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύ-
ματος, τραφὲν δὲ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἰδὼν, ἀπτικρὺ πα-
ρεστάσατο. παρώξυνε δὲ ὁ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τοὺς
φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ τὰς ὄχθας ὑπομένοντας
παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τὰς
τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες, εἰς τὸ G
ῥεῦμα κατέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διαφθαρὲν,
μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ δὲ βιασθὲν ἐμπεσῆσαι εἰς τὸν
ἰορδάνην πλῆθος ἑκουσίως, ἀπειρον ἦν. ἐάλωσαν δὲ
περὶ δισχιλίους καὶ δξακοσίους, λεία τε παμπληθὴς
ὄνων καὶ προβάτων, καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις
μὲν οὖν, οὐδὲν ἐλάττων ἦν ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα,

ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes vidêre, priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepêre. vbi reperta nō paucorum iuuenum multitudine, hísque partim volentibus, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiúsque milites prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recessérunt, ea simul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde, loco opportuno circundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant vltro in ferrum, & sternebantur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectens, vnà etiam libratis sagittarum ictibus vtebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem custodes quid agerent, nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, vnà cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibíque tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secessérunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quòd esset valida & populosa. Placidus verò equitibus rebúsque an prosperè gestis fretus eos insequebatur: & vsque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non habetent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desiliérunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducéti: cum præda maxima ouium & asinorum, itémq; camelorum & boum. Iudæis quidē hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

A κὴ μείζω ἑδόξεν ἑαυτῆς, ὅλῳ τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν ἐφ' ἧς ἔφυγον πληρωθῆναι φόνου, μηδὲ νεκρῶν ὅλβδατον γλίαδι τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθῆναι δὲ τῶν ἀσωμένων τὴν ἀσφαλτῖτιν λίμνην, εἰς ἣν πολλαπλασθεῖς ὑπὸ τῶν ποταμῶν κατεσύρησαν. Πλάκιδος δὲ δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ὅπῃ τοῖς πέριξ πολίχνας τε κὴ κώμας, καταλαμβανομένους τε ἄβιλα, κὴ Ἰουλιάδα καὶ Βησιμὼθ, τάς τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἐξανδρίσησιν ἐκάστῃ τοὺς ὁπλιτοδρόμους τῶν αὐτομόλων. ἔπειτα σκάφεσιν ὑπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας ἀναιρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. κὴ τὰ μὲν κατὰ τὴν περαίαν, προσεχώρησαν ἢ ἑάλω πάντα, μέχρι μαχαιρῶντος.

B

CAP. IV. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptióque ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defeciſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minus Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idémque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extẽditur.

C

D

E

F

G

Ἐν ᾧ τούτῳ τῷ ὠδὲ τὴν γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα, κὴ κίνδυνος ἅμα τοῖς δυναστῶν τε ὑπηκόοις ἀφεστὼς νέρωνος, ὧν ἐν οἷς εἰρήσεται ἀναγέγραπται. Ἐκεῖνα σκοπῶν ἐπήγετο εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ πολέμου τὰ ἠγερμένα, προορώμενον ἤδη τὰς μελλούσας ἐμφυλίους πολέμους, κὴ τὸν ὅλης κινδύνου τὴν ἡγεμονίας, εἰ ὧν προφθάσας τὰ κὴ τὴν αἰτωλὴν, ὑπεκφύγοι τοὺς κὴ τὴν ἰταλίαν φόβους. ἕως μὲν ἐπέσχεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑποπιπτούσας διασφαλίζετο πόλεις τε κὴ πολίχνας φρουραῖς. διεκαθάρχας μὲν κώμας ἐξεβιάσατο, ἐκατονταρχὰς δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ ἐπῴκιζε, κὴ τὰ πεπορθημένων. ὑπὸ δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος, ἀναλαβὼν τὸ πλέον τοῦ δυνάμεως, ἤλαυνε ὑπὸ τὴν καισαρείας ὅπῃ ἀντιπάτριδος. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις ἐγκαθεσπασμένος τὴν πόλιν, τῇ τρίτῃ προῆει πορθῶν τε κάων τὰς πέριξ πάσας. καταστρέφαμενος δὲ τὰ περὶ τὴν θαμνὰ τοπαρχίαν, ὅπῃ λύδδης τε ἰαμνείας ἐχόρει. κὴ προσχειρωμάμενος ἑκατέρας ἐγκαθεσπασμένους οἰκήτορας τῆς προσκεχωρηκότων ἱκανὺς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ὅπῃ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσβολὰς, στρατόπεδόν τε τειχίζει, κὴ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν, προῆσεν μὴ τοῦ ἄλλης δυνάμεως ὅπῃ τὴν βεθλεπτηνῶν τοπαρχίαν. πυνθάνεται δὲ αὐτὴν τε κὴ τὴν γειτνιῶσαν αὐτῇ, τὰ πέριξ τῆς ἰδουμαίας φούσια τοῖς ὁπωσοῦν τόποις ἐπετείχισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαρτᾶτας τῆς ἰδουμαίας, βίᾳ εἶλεν, κὴ καφαρτοβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζει δὲ ὑπὲρ χιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίσησι τῆς ἰδίας δυνάμεως ὀλίγον, οἳ καταῤῥέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινὴν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ὁδῷ τῆς σαμαρείτιδος, κὴ δι' ἣν τὴν νεάπολιν καλουμένην, μαβαρθὰ δὲ ὑπὸ τὸ ὄρος καταβὰς εἰς καρίαν δευτέραν δεῖσιν μικρὸς στρατοπεδεύεται. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καὶ δι' ἣν αὐτῷ συμμίσγει βαϊανὸς εἷς τῆς ἡγεμόνων, τὴν ὑπὸ τῆς πτερίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τῆς ὑπὸ τὸν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἱεριχοῦντος φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὴν ἄκρειαν ἱεροσολύμων ὀρεινὴν ὑπεφύγοι, κὴ καταλιφθὲν δὲ ὑπὸ ὀλίγον ὑπεφθείρεται.

Κεφάλαιον κς.

Ἡν δὲ πόλιν ἔρημον κατειλήφεσαν, ἥτις ἵδρυται μὲν ὑπὸ πεδίῳ, φιλὸν δὲ ὑπὸ ταύτῃ αὐτῇ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον. κεῖ δὲ τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς σκυθοπολιτῶν, ἐντεῦθεν δὲ κατὰ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας κὴ τῆς περάτων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἔστι ἢ ἀνώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. ἀπίκειται ἢ τούτῳ, τὸ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ὄρος, ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος, καὶ τῆς βορείων κλιμάτων. ἐκδρομὴν ἢ εἰς μεσημβρίαν ἕως σομόρρων, ὑπὲρ ὃ εἰς τὴν πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δὲ ὄρει τὸ σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, μηκυνόμενον μέχρι τῆς Μωαβίτιδος. ἀπὸ μέσου ἢ τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης γενναβεὶν, διήκον μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτῆς μῆκος μὲν, σταδίων χιλίων ἑξακοσίων, εὖρος ἢ εἴκοσιν καὶ ἑκατὸν καὶ μέσον ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται. λίμνας τε ἔχει τὴν τε ἀσφαλτῖτιν καὶ τὴν τιβεριέων, φύσιν ἐναντίας. ἀπὸ μὲν γὰρ ἁλυρώδης καὶ ἄγονος, ἀπὸ τιβεριέων ἢ, γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται ἢ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ δι' ὑπερβολὴν αὐχμοῦ, πρεμιέχει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄυδρον, πλὴν τοῦ Ἰορδάνου, παρὰ καὶ τοῖς μὴ ὅπου τὰς ὄχθας φοινικῶνας δένδρεσι, καὶ πολυφορωτέροις εἰ συμβέβηκεν. ἠφανίσθαι ἢ τοῖς πόροις κεχωρισμένους. ἐκδρομὴ μέν τοι τοῦ ἱερειχοῦντος, ἔστι πηγὴ δαψιλὴς τε, καὶ ἕως ἀρδείας λιπαρωτάτη, ἐκδρομὴ τῆς παλαιᾶς ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν Ἰησοῦς ὁ Ναυῆ παῖς, στρατηγὸς Ἑβραίων, πρώτην εἷλε γῆς Χαναναίων δορίκτητον. ταύτην τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἀρχὰς, μὴ μόνον γῆς καὶ ἐνδρων καρποὺς ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν ἐν νοσώδη τε καὶ φθαρτικὴν, ἐξημερωθεῖσάν τε καὶ γλυκεῖαν ζωὴν πάντων ὑγιεινοτάτην, καὶ γονιμωτάτην, ἐκ τοῦ ἁλισαίνειν τὸ ὕφυτον. γνώριμος δ' ἐν τούτοις ἦλίσαι καὶ ἄλαδοχος, ὃς ὑπὸ ξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν ἱερειχοῦντα, θειότερον δή τι φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτούς τε ἀμείψασθαι, καὶ τὴν χώραν ἀφθονίᾳ χάριτι. προελθὼν γὰρ ὅπου τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλήρες ἁλῶν ἀγγεῖον κεράμου, ἔπειτα εἰς ὑψηλὸν δεξιὰν αἰωρήσας ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγῇ σπονδὰς μειλιχτηρίους χέσμενος, τὴν μὲν, ἠρέμα τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας αἰοῖξαι. τὸν ἢ, ἐγκεφασθαι τῷ ῥεύματι γονιμωτέρους ἀέρας, δρόσου τε ἅμα καὶ καρπῶν εὐθυΐαν τοῖς ὀπιχωρίοις, καὶ τέκνων ἀγαθοχίαν, μηδὲ ὑπολιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων γονιμοποιὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δίκαιοι. ταύταις ταῖς εὐχαῖς πολλὰ προχειρισάμενος, ἐξ ὑπερημίας ἔτρεψε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ παράπτον ὕδωρ, ἐκ τότε εὐτεκνίας καὶ κόρου χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοσιμώτερον ἐν τοῖς μέχρι κόρου χρωμένοις. παρὰ τὴν μὲν δαψιλέστερον χρωμένων, ἡ ὄνησις ὀλίγη ἐστὶν, τούτου ἢ τοῦ ὀλίγου δαψιλής. ἀρδεῖ γοῦν πλέονα τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ εἴκοσιν, διατρέφει τε ἐν αὐτῷ ὡραιοτάτοις καλλίστοις τε καὶ πυκνοτάτους. τῶν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων μὲν πολλὰ ταῖς γεύσεσι, καὶ ταῖς παρηορείαις διάφορα. τούτων οἱ πίστεροι πατούμενοι, καὶ μέλι δαψιλὲς ἀΐασιν, ἐν πολλῷ τοῦ λοιποῦ χεῖρον. καὶ μελιτοτρόφος ἢ ἡ χώρα. φέρει ἢ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῶν τῆδε καρπῶν, κύπρου τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς ἂν ἀμφοτέρων τινὰ ἐπίσταιο, θεῖον ἐν τὸ χωρίον,

rotus autem asper est, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vsque ad Bactra, quæ Petram disterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vsque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltidem vsque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúsque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarij. namque alter salsus ac sterilis est, Tiberiensis vulgo dulcis & fœcundus. æstatísque tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitioso opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem, vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint: minus autem quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam verò Hiericho largissimus fons est, rigandísque aruis vbertimus, iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solùm terræ atque lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtundere solitum, cunctáq; pariter morbo ac peste corrumpere. Postea verò mansuefuisse, contiáque saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo propheta: qui Heliæ notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressúsque ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipsum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vbertatem fructuum quàm successionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor est effectus. Denique rigationis eius tanta potentia est, vt si attigerit modo terram, sapidior sit, aquis diu perseuerantibus. vnde eo quæ largiùs abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spacium rigat, & septuaginta quidem stadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarúmque irriguarum genera, tam sapore quàm nominibus varia: quarum pinguissimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium cariissimus est fructus vbi nascentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum esse illum tractum dixerit, non errauerit.

vbi & larga & optima generantur quæ sunt A catissima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi videtur esse aquarum vis læta, & aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis singula radicibus stringat, virésque suggerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigescit, naturámque contrariam æri sumit. hyeme verò contepescit, eáque mersis mitissima efficitur. Tanta est autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantùm indigenæ vestiantur. Distat autem ab Hierosolymis CL. stadiis, & ab Iordane stadiis LX. totúmque habet à Hierosolymis spatium desertum atque saxosum: ad Iordanem verò & lacum Asphaltiten, licet humilius, æquè tamen incultum ac sterile. C Sed de Hiericho, quàm sit fortunatissima, satis dictum est.

CAP. V. Lacus Asphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Asphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim salsus quidem ac sterilis est: nimia verò leuitate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de industria facilè potest. Denique Vespasianus, qui eius visendi causa illuc venerat, iussit quosdam natandi inscios, vinctis post terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radiis variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ super vndam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus assimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores accesserint, nacti quod aggestum est, E ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atque vrina soluatur. Est autem vtile non modò ad compagines nauium, sed ad corporum etiam curationem multis remediis admiscetur. longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara vsque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta stadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina est: olim quidem tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus cõflagrasse memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium verò manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

CAP. VI. Gerasæ, deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores cõcludi vndique cupiens apud Hiericho & Adidã castellis erectis, vtrobique auxiliariũ pariter ac Romanorum præsidia collocat. δοις ἐγείρει στρατόπεδα, ἢ φρουρὰς ἀμφοτέρας ἐγκαθίσησιν ἔν τε τῇ ρωμαϊκῇ καὶ συμμαχικῇ τάγματος.

ἐν ᾧ διαφιλῆ τὰ ἀπανθότατα καὶ κάλλιστα γίνεται. τῆς μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῷ καρπῶν ἕνεκεν, ἂν αὖ ῥᾳδίως τὸ σπαρὲν βλαστήσειν κλίμα τῆς οἰκουμένης, ὅτου τὸ καταβληθὲν πολύχουν ἀποδίδωσιν. ἄητον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τοῦ ἀέρος, καὶ τὸ τῆς ὑδάτων δύσγονον, τὰ μὲν θερμαίνουσα τὰ φυόμενα, καὶ διαχέοντα, τὰ δὲ ἰκμάδος ῥιζώσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγούσης πλεῖον ἐν θέρει δύναμιν. θερμαὶ δέ εἰσιν ὅσον τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως παρεστέναι. τὸ δὲ ὕδωρ περὶ ἀνατολὰς αὐτλούμενον, ἔπειτα ἀξαθερμαθέν, γίνεται ψυχρότατον, καὶ τὴν ἐναντίαν πρὸς τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει χειμῶνος δή, ἀνάπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται θερμότατον. ἔστι δὲ καὶ τὸ περιέχον ἦπιος κρατοῦν, ὡς λινουργεῖν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, νιφομένης δ' ἄλλης ἰδαίας. ἀπέχει δὲ ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πετρῶδες. τὸ δὲ μέχρι τοῦ ἰορδάνου, καὶ τῆς ἀσφαλτίτιδος, χθαμαλώτερον μέν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ ἱεριχοῦντα δύδαιμονέστατα ἦσαν ἀποχρώντως δεδήλωται. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἐστὶ μὲν ὡς ἔφην πικρὰ, καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότητος, καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρει, καταδῦναι δὲ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ ἐπιτηδεύσαντα ῥᾴδιον. ἀφικόμενος γοῦν κατ' ἰσορείαν ἐπ' αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς ἐκέλευσε τινὰς τῶν νεῖν οὐκ ἐπισταμένων, δεδέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῆναι κατὰ τοῦ βυθοῦ, καὶ συνέβη πάντας ὑπονήξασθαι καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω διαζομένους. ἔστι δ' ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἡ τῆς χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος. ἥλιος γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τὴν ἐπιφάνειαν ἀλλάσσει, καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας αἰτυγεῖ ποικίλως. τὰ μὲν δὴ ἀσφάλτου καὶ πολλὰ μέρη, βώλους μέλανας ἀναδίδωσιν. αἱ δ' ὑπονήχουσι τότε σχῆμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύροις ἀκεφάλοις ὡμοιωμένοι. προσελαύνοντες δ' οἱ τῆς λίμνης ἐργάται, καὶ δραστήριοι τοῦ συνεχοῦς ἕλκυσιν εἰς τὰ σκάφη πληρώσασι δ', ἀποκόπτειν οὐ ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι' ὀδύνης προσφυὲς τῷ μηρύματι τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμιλύσῃ γυναικῶν ἄμματι, καὶ ὕδατι, διαλύσωσιν αὐτὴν, οἷς μόνοις ἔνεστι. καὶ χρήσιμος δ' οὐ μόνον εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄνεσιν σωμάτων, εἰς πολλὰ γοῦν τῶν φαρμάκων ἐναμίσγεται. ταύτης δὲ λίμνης, μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, καθὸ δὴ μέχρι ζοάρων τῆς ἀραβίας ἐκτείνει, εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. γειτνιᾷ δὲ ἡ σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μὲν δύδαιμων γῆ, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ κατὰ πόλεις εὐανδρίας. νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα. φασὶ δὲ ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς καταφλεγῆναι. ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς. ἔστι δὲ καὶ τοῖς καρποῖς ἀποβλαστάνειν, ὁμοιωμένοις, οἷ χρῶμα μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, ἁπτομένων δὲ χερσὶν, εἰς καπνὸν διαλύονται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν σοδομῖτιν μυθολόγημα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Κεφάλαιον κη.

ΟΔὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν περιτειχίζων τὰς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, ἔν τε τῇ ἱεριχοῖ, καὶ ἐν ἀδίμεπει

πέμπει ὁ νὴ εἰς Γέρασα λέκιον ἄννιον, ἱππάδι μοῖ- A
ραν ἱππέων, νὴ συχνὸς πεζούς. ὁ μὲν οὖν ἐξ ἐφόδου ἑλὼν
τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τοὺς νέους, ὅσοι μὴ δι-
αφυγεῖν ἔφθασαν. γλυκὺς δ' ἡ ἁρπαλωτίσατο, νὴ τὰς κτή-
σεις διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐκέλευσεν. ἔπειτα τὰς
οἰκίας ἐμπρήσας, ὅπῃ τὰς πέριξ κώμας ἐχώρει. φυγαὶ
δ' ἦσαν τῶν δυνατῶν, νὴ φθοραὶ τῶν ἀθενῶν ἔρων. τὸ κα-
ταλειφθὲν δ' ἅπαν ἐνεπίμπρατο, καὶ διειλημμένος τῷ πολέ- B
μου, τήν τε ὀρεινὴν ἅλιν, καὶ τὴν περιοικίδα πᾶσαν, οἱ ἐν
τοῖς ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῄρηντο. τοὺς μὲν γὰρ
αὐτομολεῖν θεραπεύοντες οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσον-
το. τοὺς δ' ἔτι τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, εἱρκτὴ ἡ στρατιὰ,
πανταχόθεν τὴν πόλιν περιέχουσα.

Κεφάλαιον κθ.

Ο Οὐεσπασιανὸς δ' εἰς καισάρειαν ὑπερέφαντο, καὶ
καθασκευαζομένῳ μὲν πάσης τῆς δυνάμεως, ἐπ'
αὐτὴν τῶν ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλει δ' ἥκειν ἀπη-
ρημένους, ξὺν καὶ δέκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτὼ, C
ὡς ἔλεγεν ὃν ζόφον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισε πᾶσι δύ-
σας τὰ θεάγματα τοῖς πονηροτάτοις, νυμφιδίῳ καὶ πι-
γελλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τῆς ἐξελευθέρων, νὴ ὡς ὑπὸ
τούτων ὑπεκυλισθεὶς, καταλειφθῆ μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων
ἀναιτίων, διαδρὰς δ' οὐ τέτρασι τῶν πιστῶν ἀπελευθέ-
ρων, ἐν τοῖς θεραπείοις ἑαυτὸν ἀνεῖλε. νὴ ὡς οἱ καταλύ-
σαντες αὐτὸν, μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τόν τε νῦν
τῶν γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, νὴ πῶς γάλβας D
ὑποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ὑπὸ τῶν
ἰωνανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς αἰτιαθεὶς ὅτι τα-
πεινοφρονοῦν, ἐβουλοφονήθη νῦν μέσῳ τῶν ῥωμαίων ἀ-
γορᾷ, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὤδων, τήν τε τούτου
στρατιὰν ὅτι τοὺς οὐιτελλίου στρατηγοὺς νὴ κατέλυσαν. ἔ-
πρηξαν τοὺς νῦν οὐιτέλλιον ταράχους, νὴ τὸ περὶ τὸ καπε-
τώλιον συμβολὴν, ὅπως τε αὐτώνιος πρῖμος νὴ μυκιανὸς,
διαφθείραντες οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα,
κατέσειλαν τὸ ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα δεξιέ-
ως μὲν ἀπ' ἀκειβὲς παρητησάμην, ἐπειδὴ δ' ὄχλῳ E
πᾶσιν ὄξι, νὴ πολλοῖς ἑλλήνων τε νὴ ῥωμαίων ἀναγέ-
γραπται. σωφρονείας δ' ἕνεκα τῶν θεαγμάτων, νὴ τὸ μὴ
διηρτῆσθαι τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπεσημ-
ηνάμην. ὑεσπασιανὸς δίνυν τὸ μὲν πρῶτον, ἀνεβάλ-
λετο τὴν τῶν ἱεροσολύμων στρατείαν, καραδοκῶν ποῖός
τίνα ῥέψῃ τὸ κρατεῖν μὴ νέρωνα. αὖθις δ' γάλβαν ἀκού-
σας αὐτοκράτορα, πρὶν ὑπισχνεῖταί τι περὶ τοῦ πολέμου F
κἀκεῖνον ἀνεπείρει. πέμπει δ' ποῖός αὐτὸν καὶ τὸν
υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον νὴ λησόμενον τὰς περὶ ἰουδαίων
ἐντολάς. τῆς αὐτῆς δ' ἁρπίας ἅμα πίστῳ νὴ ἀγρίππας ὁ βα
σιλεὺς ποῖός γάλβαν ἔπλη. νὴ δὴ ἀχαΐας, χειμῶνος γὰρ
λῶ ὥρα, μακρᾶς ναυσὶ πλεόντων, φθάνει γάλβας ἀναι-
ρεθεὶς, μετὰ μῆνας ἑπτὰ, καὶ ἴσας ἡμέρας, ὧς ἔτη ἡγεμο-
νίαν παρέλαβεν ὄθων, αὐτοποιούμενος τὴν ποῖαν τῶν.
ὁ μὲν δὴ ἀγρίππας εἰς τὴν ῥώμην ἀφικνεῖται δίκην, G
μηδὲν ὀρρωδήσας ποῖς τὴν μεταβολήν. τίτος δ' νὴ
δαιμόνιον ὁρμὴν ἀπὸ τῆς ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει,
νὴ νῦν τάχος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται ποῖς τὸν πατέ-
ρα. νὴ οἱ μὲν μετέωροι περὶ τὴν ὅλων ὄντες, ὡς αὖ σα-
λευομένης τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὑφεώρων τὴν ὅπῃ
ἰουδαίους στρατείαν, νὴ δὴ τὸν περὶ τῆς φόβον, τὴν ὅπῃ τοῖς ἀλλοφύλοις ὁρμὴν, ἄσπερ ἐνόμιζον.

Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multíſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, quí ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diffidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque ſuos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agminà bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone, Gerasseno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémque liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & dueptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vide insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se crescéret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè milibus pugnaciùm ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomẽ est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarum misit, vt castellũ traderent persuasurum: quem quidem sine mora suscepêre custodes,

Κεφάλαιον λ.

Ἐπανίσταται ἡ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. ὁ γὰρ Σίμων τὸν Γεραλαῖος τὸ ἦθος νεανίας, πανερμία μὲν ἢ τόλμῃ ὑπερβάλλων ἰωάνην ἀφειμένον ἤδη τὴν πόλιν. ἀλλὰ ἡ σώματος, καὶ τόλμῃ διαφέρων, διὰ μὲν καὶ ὑπὸ ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας ἀκραβατίνης πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν μάσαδα λῃστὰς ἀφῖκτο. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μὲν αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξὶν, ἃς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὖθις ἡ δι' εὐχρηστίαν ἠθῶν, καὶ ὅτι πρὸς ἐδόκει, συμφερόμενος χωρίων αὐτοῖς ἐξίων, καὶ συνεπέρθει τὰ πρὸς τὴν μάσαδα, ἐ μὴν ὅτι τὰ μείζω προκαλῶν ἔπειθεν. οἱ μὲν γὰρ ἐν ἐθει ὄντες τῷ φρυκίῳ, καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μακρὰν ἐδεδοίκεσαν. ὁ δὲ τυραννιῶν, ἐ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ καὶ τὰ παρὰ τελευτῶν ἤκουσεν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφίσταται, καὶ συναιρύξας ὅλους μὲν ἐλευθερίαν γέρας ἢ ἐλευθέρους, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνῆπείρεν. ὡς ἡ ἐπὶ αὐτὸν καρτερὸν τὸ σύστημα ἤδη, τὰς κατὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέσχεν. αἰεὶ ἡ προσγινομένων πλειόνων, ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. καὶ πειδὴ πόλιν ἤδη φοβερὸς ἐπῆν, πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχὺν, ἐ τὴν δύναμιν τὴν καθεστώσαν ἐφθείροντο δυνατοὶ, καὶ οὐκ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ

τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ἣν ἦκοι, φθεγξάμενον ἢ πρὸς A
πᾶσαν δόσεως, ἐδίωκον ἀπασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυ-
γῆς τόπον ἐν ἔχων, ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἑαυτὸν εἰς τὴν
ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ. τοῖς
δὲ ἰδουμαίοις ἤδη κατορρωδοῦσι τὴν ἰσχὺν τοῦ σίμωνος,
ἔδοξε πρῶτον συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν
τῶν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὲ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐ-
πιδίδωσιν ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυ-
μούμενος. ὁρμήσας γοῦν ἀπὸ τοῦ ὀλύρου, ἔνθα τότε B
συνήθροιστο τὴν ἰδουμαίων τὸ στράτευμα, πρὸς σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτῷ
πᾶσαν δώσειν συνθήκην αὐτὸς παρίδια, λαβὼν ὅρκους,
ὡς ἀεὶ τίμιος ὢν ἀπολοίη. συνεργήσειν δὲ ὑπέσχετο, καὶ
τοὺς ὅλης ἰδουμαίας. ἐφ' οἷς ἡσθεὶς φιλοφρόνως
ὑπὸ τοῦ σίμωνος, καὶ λαμπρᾶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν,
ἐπειδήπερ εἰς τοὺς σφετέρους ὑπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶ-
τον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν ἐψεύδετο τοῦ σίμωνος. ἔ-
πειτα δεξιούμενος τούς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν C
τὸ πλῆθος, συνῆγεν. ὡς τε δέξασθαι τὸν σίμωνα, καὶ πᾶσαν
δοῦναι δίκα μάχης αὐτῷ τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ
ταῦτα διαπραττόμενος, καὶ σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκάλει,
συνεδάσθην ὑπισχνούμενος τοὺς ἰδουμαίους, ὃ δὴ παρέ-
σχεν. ὡς γὰρ ἐγγὺς ἤδη πλησίον ἦν στρατιὰ, πρῶτος ἀναπηδή-
σας ὅπλα τὸν ἵππον, μὴ τῶν συνδιεφθαρμένων ἐφύγε. ποία
γὰρ ἐμπίπλῃ παντὶ τῷ πλήθει, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν
λυθέντες ὑπὸ τῆς τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια. D

Κεφαλ. λα.

Σίμων δὲ πρόφασιν δόξαν εἰς τὴν ἰδουμαίαν εἰσήλασεν
ἀναμωτὶ, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρώτην αἱ-
ρεῖ τὴν πόλιν χεβρὼν, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμ-
πολυν δὲ διήρπασε καρπόν. ὡς δὲ φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τῆς
χεβρὼν, οὐ μόνον τῶν τηνδὲ πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αἰγύπτῳ
μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διχίλια γὰρ αὐτῇ, καὶ ἑξακόσια
ἔτη συνεῖθμηντο: μυθολογοῦσι δὲ αὐτὴν καὶ οἰκητήριον ἀ-
βραάμου τοῦ ἰουδαίων προγόνου γεγονέναι, μετὰ τὴν ἐκ τῆς E
μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τούς τε παῖδας αὐτοῦ καταβι-
βῶναι εἰς αἴγυπτον ἔνθεν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ
νεῦ ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῶς μεμαρ-
μαρωμένα καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ἀπὸ σταδίων
ἓξ τοῦ ἄστεος τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ
τῆς κτίσεως μέχρι νεῦ διαμένειν.

Κεφάλαιον λβ.

Ἐνθεν ὁ σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τῆς ἰδουμαίας, οὐ
μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν
ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τῆς ὁπλιτικῆς, τέσσαρες F
αὐτῷ συνείποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τοῖς βιοτικοῖς
ἐξαρκοῦντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσθῶ δὲ τὴν χρείαις, ὠ-
μότης τε αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἦθος ὀργή, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημῶσαι συνέβαινε τὴν ἰδουμαίαν. καθάπερ δὲ ὑπὸ
τῆς ἀκρίδων κατόπιν, ὕλλιν ὅτιν ἰδίαν ἐφιλονεικοῦσαν
πᾶσαν, ἕτω τὸ κατ' νότου τῆς σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία
κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκά- G
πτοντες, πᾶν δὲ τὸ πεφυκὸς ἀνὰ τὴν χώραν, ἢ συμπα-
τοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τὴν ἐνεργὸν, ὑπὸ
τῆς πορείας, σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, κα-
θόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲ σημεῖόν τι κατελείπετο τοῖς
πορθουμένοις τοῦ γεγονέναι. ταῦτα πάλιν τοὺς ζη-
λωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν αὐτῷ συνετάξαντο

cauſæ neſcij cur veniſſet. mox autem de traditione prolocutum, ſtrictis gladiis perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubiectam vallem ſe proiecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priuſquam bello congrederentur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miniſtrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quòd ſemper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſimè apud Simonem cœnatus, ampliſſimiſque promiſſis animatus, vbi ad ſuos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur eſſe maiorem. deinde rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuerſa perterritis, vt Simonem reciperent, ſuadebat, eíque ſine pugnâ rerum omnium permitterent principatum. ſimul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios euocabat, diſiecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inſcendit, & cum ſociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuerſam multitudinẽ, ac priuſquam ad manus venirent, domum quiſque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon verò præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introiuit: primúmque aggreſſus ex improuiſo Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus eſt, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuiſſe domicilium, poſteaquam Meſopotamiæ ſedes reliquit: eiúsque poſteros hinc ad Ægyptum eſſe profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vſque durare. Hinc totam Simon peruaſit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia ſequebantur, vt his ne victui quidem neceſſaria ſatis eſſent. Ad has autem neceſſitates accedebat eius crudelitas & inſuper iracundia, quo magis vaſtari contigit Idumæam. Et quemadmodum poſt locuſtas ſylua cerni ſolet frondibus ſpoliata, ſic etiam quà Simonis tranſiſſet exercitus, à tergo ſolitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorem, prorſus vt ne ſignum quidem vaſtatis relinqueretur, quòd aliquando fuiſſent. Hæc omnia rurſus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre: insidiis verò per itineta collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos repertisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vescereturcorporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà pertertefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hísque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

Cap. VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio bellúmque ciuile, verumetiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba peremptо, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multísque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibíque præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit, alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

κατέδυσαν, φθολοχίσαντες ὃ ἐν τ παρόδοις ἁρπάζουσι τ σίμωνος τ γυναῖκα, ἡ δ φθὲ αὐτῷ θεραπείας τυχυσ. ἔπυστα ὡς αὐτὸν ἠχμαλωτισμένοι τὸν σίμωνα, ἐισηλθότες εἰς τ πόλιν ὑπέστρεψαν, ⁊ ὅσον ἐδέπω φθοσεδόκων καταθέμενον τὰ ὅπλα, φθὲι δ γυναικὸς ἱκετεύσειν. τ ὃ ὡς ἔλεος εἴσεισιν, ἀλλ' ὀργὴ φθὲι δ ἁρπασμένης, ἡ φθὸς τὸ τεῖχος τῆς ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ ξωθέντα τ θηρίων, ἐπέδη τὺς ξώσαντας ⁊ κατέλαβεν, ἐφ' ὃς εὗρε τ θυμὸν ἤφιει. ὅσοι γὰρ λαχανείας ἕνεκεν ἢ φρυγανισμῶ φθοελήλυθεσαν ἔξω πυλῶν, ἀόπλους ἡ γέροντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, ἡ διέφθειρε δι' ὑφροβολὴν ἀγαναχτήσεως, μηνονεχὶ ἡ νεκρῶν γευόμενος τ σωμάτων. πολλοὺς ὃ ἡ χθρονοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλήξαθαι τὺς ἐνθεσὶ ἅμα, ⁊ δλασασιάσαι τ δῆμον ὀλιγχρῶν φθὸς τοὺς αἰτίους. ἐτέταλτο ὃ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τ πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐτῷ τ γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, ὁμοίως θλαθήσειν πάντας τὺς ἡ τὴν πόλιν, μηδεμίας φεισάμενον ἡλικίας, μηδ' ὑπὸ τ ἀναιτίων διακρίνειν τὺς αἰτίους. τούτοις ἐ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ ⁊ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα. ⁊ τότε μὲν ἐμμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τῶ σωνεχοῦς φόνυ.

Κεφάλαιον λγ.

ΟΤ μόνον ὃ ἡ τὴν ἰουδαίαν σάσις ἐῶ ἡ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ ἡ ὅτι τ ἰταλίας. ἀνήρητο μὲ γὰρ κατὰ μέσην τ ῥωμαίων ἀγορὰν γάλβας, ἀποδεδειγμένος ὃ αὐτοκράτωρ ὄθων, ἐπολέμει βιτελλίῳ βασιλεύοντι. τοῦτον γὰρ ἤρητο τὰ κατὰ γερμανίαν τάγματα, ⁊ γνωμένης συμβολῆς ἡ φρυγίακὸν τ γαλατίας φθός τε ὐάλεντα ἡ καικίνναν τοὺς βιτελλίου στρατηγοὺς, τῇ φρώτῃ μὲ ἡμέρᾳ φθελῶν ὄθων, τῇ δευτέρᾳ ὃ τ βιτελλίου στρατιωτικὸν, ⁊ πολλῶ φόνυ γνομένου, διεχρήσατο μὲν ὄθων ἑαυτὸν ὀ βραχέλλῳ τ ἥπτζαν πυθόμενος, ἡμέρας δύο ἡ ξῆς μιᾶς κρατήσας τ φθαγμάτων. φθοσεχώρησε ὃ τοῖς βιτελλίου στρατηγοῖς ἡ στρατιὰ, ἡ κατέβαινεν αὐτὸς εἰς τ ῥώμην μ τ δυνάμεως. ὁ ὃ τούτῳ ἡ θεασιανὸς ἀναστὰς ἐκ τ καισαρείας πέμπτῃ δεσίου μηνὸς, ὥρμησεν ὅτι τὰ μηδέπω κατεστραμμένα τῆς τ ἰουδαίας χωρία. ἀναβὰς ὃ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε γοφνιτικὴν ἡ τὴν ἀκραβατηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς βηθηλᾶ τε ⁊ ἐφραὶμ πολίχνια, οἷς φρεσεῖς ἐγκατασήσας, μέχρις ἱεροσολύμων ἱππάζετο. φθοσὰ ὃ ἰῶ πολλῶν καταλαμβανομένων, ἡ πολλοὺς ἠχμαλωτίζετο. κερεάλιος ὃ αὐτῷ τῆς ἡγεμόνων μοῖραν ἱππέων ἡ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν αὖω καλουμένην ἰδουμαίαν ἐπορθει, ἡ καφεθεμὶν φλδοπολίχνιον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν. ἑτέραν ὃ καλουμένην καφαραβὶν φθοσβαλὼν ἐπολιόρκει. πάνυ ὃ ἰῶ ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. ⁊ βέλεσι φθοσδοκῶντι πλείω χθόνον, αἰφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηρίων φθοσελθόντες αὐτοὶ παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτοις ὡδεξησάμενος, ὅτι χεβρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται ὃ ὡς ἔφην αὕτη κατὰ τὴν ὀρεινὴν, ὑ πόρρω ἱεροσολύμων. βιασάμενος ὃ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταληφθὲν πλῆθος, ἠδηδὼν ἀναιρεῖ. τὸ ὃ ἄστυ κατατίμησι. ἡ πάντων ἤδη κεχθρωμένων,

πλὴν

πλὴν ἡρωδείου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρούντος (ταῦτα A ὑπὸ τῷ λῃστῶν κατείληπτο) σκοπὸς ἦδη τὰ ἱεροσόλυμα φεύγειν ῥωμαίοις.

Κεφάλαιον λδ.

CAP. IX. De Simonis gestis cõtra Zelotas.

Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο τῆς γυναικὸς τὸν ζηλωτὴν, πάλιν ὅπῃ τὰ λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεψε, καὶ φυγαδεύων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φόβῳ συνελαύνας. εἵπετο δὲ καὶ αὐτὸς ὅπῃ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὅπου τινὰ λάβοι τῶν φερόντων κατὰ τὴν χώραν ἐργασίαν διέφθειρεν. ὧν δὲ τῷ δήμῳ σίμων μὲν ἔξωθεν, ῥωμαίων B φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὅπλοις κακῶν καὶ τόλμῃ τὸ σύνταγμα τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τόν τε γὰρ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ἕτοι, καὶ κεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς ἐποιήσατο δυνασείας ἠμείβετο, πάντα ὅπερ ἔπων δρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀνωλήρωτοι, καὶ τῶν πλου- C σίων οἴκων ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος ἃ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῇ κόρῃ, κόμας συνθετιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλούμενοι μύρεσι, καὶ πρὸς ὑπερβολὴν ὑπογράφοντες ὀφθαλμούς. οὐ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐνήλυδ ἦντο δὲ ὡς πορνείῳ τῇ D πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθαρτοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων τὸ δικαίας. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὅπλοντες ξιφίνης, ἐγίνοντο πολεμικοί, τότε ξίφη περφέροντες ἀπὸ τῶν περιβεβλημένων χλανιδίων, τὸν περιπίπτοντα διήλαυνον. τοὺς ἀποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐδέχετο, καὶ διαφυγών τις τὸν ἐντὸς τείχους τύραννον, ὑπὸ τῶν περὶ πυλῶν διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομο- E λεῖν πρὸς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπτετο. διεσπάζετο δὲ πρὸς τὸ ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναιροῦσί τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὸ βασιλικὸν αὐλὴν κατασκευασθεῖσαν ὑπὸ γραπτῆς. συγγενὴς δὲ ἦν αὕτη τῷ ἀδιαβίων βασιλέως ἰζάτῃ. συνεισπίπτουσι δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, F κἀκεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ δὴ τῶν περιῃρημένων αὐλῶν, αὐτός τε ἦν, κἀκεῖ τὰ λάφυρα τοῦ τυράννου κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς διαπεφυγότας ἠθροίσθη, καὶ κατάγειν αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅπῃ τε τὸ δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ οὐχ ἧττον τῶν ἐφοδον αὐτῶν καταδεῖσαι παρέστη μαχιμωτέρους ἔσιν, ὡς τὴν ἀπόνοιαν, μὴ νύκτωρ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ G καταφρήσωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο πίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τῶν ἐπιόντων. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γὰρ καταλύσωσιν ἰωάννου, ἑτέραν δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μετ' ἱκετηρίων δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεραίνετο δὲ ἡ βουλὴ, præter castella Herodium & Massadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola jam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

SImon autem vbi vxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & vndique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerosque fugere, cùm ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obsesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Etátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtrisque sæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ desiderarent vt facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perscrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum sanguine deuorantes sine aliquo meru, post satietatem muliebri libidine calescebant: comptique crines, ac fœminarum veste induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non solùm ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari versabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladiis, cassu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quíque intestinum euasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatíque ab aliis, aduersum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæteróssque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irrupêre Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulsis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim supradicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: cósque Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus possent, quàm confidentia, ne de templo nocte subreperent, séque pariter occiderent, atque oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. nam vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

missõque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes impetum propulsabant: multíque ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt balistas iaxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

CAP. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentíque stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verùmtamen quantum ira impellebat ad vltiscendum, tantũ longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

τὸν ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνα εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἔδεισαν. συμπαρεκάλουν δὲ οἱ σὺν τῷ ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῷ οἴκων καὶ τῶν κτημάτων. ὁ δὲ αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδύσας τὸ δεσπόζειν, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῷ ζηλωτῶν τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν δόφημούμενος. παρελθὼν δὲ μετὰ δυνάμεως, ἐσπόπει τὰ πρὸς ἑαυτὸν δυνασείας, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο. σίμων μὲν ὅτως ἐναυτῷ ζήτῳ ξανθικῷ μηνὶ, ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος εἰργόμενον τῶν ἐξόδων τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, ὡς ἁρπαγῆμα καὶ τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸν σίμωνα διήρπασαν, οὐδαμόθεν τὴν σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ σίμων, τῷ δήμου βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι κατὰ τῶν τοῦ τοῶν, καὶ τῶν ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἐπίπτον τῶν περὶ σίμωνα, καὶ πολλοὶ θαυμαστὰ κατεφέροντο. ῥᾳδίως δὲ ἐξ ὑψηλοτέρων τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ, καὶ οὐκ ἀσφαλῶς ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργοις ἐπὶ προκατεσκεύασαν τέσσαρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις. τὸν μὲν πρὸς τὸ ἀνατολικὸν, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸν δὲ ἐν τῷ ξυστῷ καθύπερθεν, τὸν δὲ τρίτον, κατὰ γωνίαν ἄλλην αὐτικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς, ὑπὲρ τὸν κορυφὴν κατεσκεύασο τοῦ πασοφορείων, ἔνθα τῷ ἱερέων εἷς ἐξ ἔθους ἑβδόμης ἑκάστου ἡμέρας σάλπιγγι σήμαινε, καὶ τελεσθεῖσαν αὖθις τοῖς ἐπέταττε, ὅτε μὲν ἀνίεσθαι τὸν λαὸν καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. ἐδέησαν δὲ καὶ τῶν πύργων, ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλοις μηχαναῖς, ταῖς τε τοξότας, καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὴ τὰς μὲν προσβολὰς, ὀκνηρότερας ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μαλακιζομένων αὐτοῦ τῶν πλειόνων, αὐτεῖχε δὲ ὅμως πλείοσιν δυνάμεως. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοῖς πολλοὺς τῶν μαχομένων αἴρει.

Κεφάλαιον λε.

ΚΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, προῆκε καὶ τὸν ῥώμην πάθος χαλεπὸν. παρῆν μὲν γὰρ ἀπὸ γερμανίας οὐϊτέλλιος, ἅμα τῷ στρατιωτικῷ, πολὺ πλῆθος ἀποσυρόμενος ἕτερον. μὴ χωροῦντας δὲ τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τοὺς στρατιώτας προβόλοις, ὅλην ἐποιήσατο τὴν ῥώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀνθοῦσιν ὀφθαλμοῖς τὰ ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ προλαμφθέντες πένθεν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, τὰς ἀπιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὡς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ἐκπεσεῖσθαί τε, καὶ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους ἀναιρεῖν. τὰ μὲν κατὰ τὸν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἴσω.

Κεφαλ. λς.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων καταστρεψάμενος ὑπέστρεφεν εἰς καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὴν ῥώμην ταραχὰς, καὶ οὐϊτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὖν αὐτὸν καίπερ ἀρχέσθαι καθάπερ ἄρχειν καλῶς ὁπισάμενον, εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγε, καὶ τὸν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἠδόξει διαστόλιν. προαλγήσας δὲ τῷ πάθει, καρτερεῖν τὸν βάσανον οὐκ οἷός τε ἦν, καὶ τῆς πατρίδος πορθουμένης, ἑτέρους προσευχολεῖν πολέμους. ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἠπείγετο ὑπὲρ τὸν ἄμυναν, τοσοῦτον εἴργετο ἡ ἔννοια τοῦ δράσιμάτος. πολλὰ γὰρ φθάσας

πανουρ-

παυσηρχήσασιν τ τύχλω, φθὶν αὐτὸν εἰς τ Ἰταλίαν πε- A
ραιωθλῶαι, καὶ ταῦτα χμῶνος ὥρα πλέοντι, σφαδάζε-
σαν ἤδη κατεῖχε τ ὀργήν. σωιόντες ὃ εἴτε ἡγεμόνες, καὶ
οἱ στρατῶται κατ' ἐταιρείαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν
ἐβελλόοντο, & ἀγανακτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲ ὅτι τ Ῥώ-
μης στρατῶται ξυφῶντες, & μηδὲ ἀκοῦσαι πολέμε φή-
μην ὑπομένοντες, ἀλαχίστου δεῖν οἷς βάλοιτ' τ ἡγε-
μονίαν, καὶ πρὸς ἐλπίδα λημμάτων ἀποδειλοῦσιν αὐ-
τοκράτορας. αὐτοὶ ὃ ἀπὸ τοσούτων κεχωρηκότες πόνων, B
καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζοντ' τὸ
ἀξιοῦσθαι, & ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' αὐτοῖς ἔ-
χοντες. τίνα δικαιότερον ποτὲ τ εἰς αὐτοὺς εὐνοίας
ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τ νεῶ κατασφάλοιτο. τοσούτῳ
γ' ἂν ἐπασιανὸν ἡγεμονεύειν ἑτέλλιε δικαιότερον. ὅσῳ
καὶ αὐτοὺς τῷ ἐκείνου ἀποδειξάιτων. ὁ γὰρ δὴ μικρότε-
ρους τ ἀπὸ γερμανίας διενίκησε πολέμους, οὐδὲ τῷ
ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύραννον, ἢ τῶν ὅπλοις
ἀγῶνος. ἐνδείσειν ὃ οὐδέν. ὁ γὰρ τ σύγκλητον, ἢ τῷ ῥω- C
μαίων δῆμον αἱρεθαι τ ἑτέλλιε λαγνείας, αἰτὶ τῆς
ἐσπασιανῦ σωφροσύνης, οὐδὲ αὖ μᾶλ' ἡγεμόνος ἀγα-
θῦ τύραννον ὠμόταζον, ἅπαντα ὃ αὐτὶ πατρὸς ἁμεί-
νω παρὰ ταύτου. μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰ-
ρήνης ἐῆ, ζῆς γνησίους τῷ βασιλέων ὑποχάς. εἴτε ἐν
ἐμπειρίᾳ γήρως, προσήκει τὸ ἄρχειν, ἐσπασιανὸν αὐ-
τοῖς ἔχειν· εἴτε νεότητος ἀλκῇ πίστον. ἁρπίσειαν γὰρ τῆς
παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν ὃ ὁ μό- D
νον αὐτὸς, τότε τ ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἅτε τεῖα
τάγματα, & τὰς ἀπὸ τῆς βασιλέων συμμαχίας ἔ-
χοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσειν τότε πρὸς πάντα, καὶ
τ ἀσίαν ὅσα τῆς ἀπὸ ἑτέλλιε φόβων κεχώρεκε, καὶ
τοὺς ὅπη τ Ἰταλίας ὃ συμμάχους, ἀδελφὸν ἐσπασιανὸν
καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τ μὲν προσηκόντως πολλὰς τῷ ἐν
ἀξιώμασι νέων, τ ὃ & τ πόλεως φυλακὴν πεπιστεῦ-
σθαι, μέρος ἂν ὀλίγον εἰς ἀπόλλω ἡγεμονίας. καθόλε
τε αὖ ἐρασθύνοσιν αὐτὸ, τάχα τῷ σύγκλητον ἀποδεί- E
ξειν τ ἴσον τῷ σωτηρησόντων στρατιωτῶν ἀπόμενον. ταῦτα καὶ συστροφὰς οἱ στρατῶται διελάλουν. ἔ-
πειτα σωαθροισθέντες, καὶ ὠθισαμενοῦντες ἀλλή-
λους, ἀναγορεύουσιν τ ἐσπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ
σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῷ
ὃ φύσις μὲν ἦν πάλαι τοῦ τ ὅλων, ὅτι γε μὴν αὐτὸς
ἄρχειν προῃρεῖτο, ταῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενος,
προορῶν ὃ τῷ ἐν λαμπρῷ πᾶσι κινδύνων, τ ἐν ἰδιώ- F
ταις ἀσφάλειαν. ἀνωμάλῳ ὃ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐ-
πέκειντο, καὶ περιχυθέντες οἱ στρατῶται ξιφήρεις, ἀναι-
ρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βέλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ ὃ
πρὸς αὐτοὺς διαπειράμενος ὧν ἐδύνατο τ ἄρχειν,
τελευταῖον ὡς ἐπείσθη, εἶπε τοῖς ὀνομάσασι.

tunam posse noua facere, priusquàm ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cùm apud se dignierem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent ergà se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senecturis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministratutos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociarum iri sperabant, alteri verò etiam vibis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valerent. Postremò si ipsi cessarent, senatũ fortassè declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset accepit.

Κεφάλαιον λζ.

Cap. XI. Ægypti descriptio, & Phari.

Προεπομένων ὃ αὐτὸν ἤδη μικιανῦ τε καὶ τῷ ἄλ- G
λων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τ ἄλλης στρα-
τιᾶς ἄγειν βοώσης αὐτὸν ὅτι παῦ τὸ ἀνύπτιλον, αὐτὸς
πρῶτον τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας εἶχε θεαμάτων, εἰδὼς πλεῖσον τ ἡγεμονίας μέρος τῷ ἀγυπτον οὖσαν,
δι' ὃ τῷ τὰ σίτα χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι
καὶ βία καθαιρήσειν ἤλπιζεν ἑτέλλιον. ὁ γὰρ ἀπέ-

Mvtiano autem cæteríque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. nec enim perpessũ-

ſurum eſſe populum fame oppreſſum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerẽt, ſibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo ſibi fore illam regionem, aduerſus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis acceſſu, mariſque impetuoſa eſt: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúſque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ob Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vſque diffuſum. Septentrionale verò munimentum habet terram vſque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta eſt. Inter Peluſium verò & Syenem, per duo millia ſtadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Peluſium, nauigatio eſt ſtadiorum trium millium & ſexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vſque nauibus aſcenditur. namque vlteriùs progredi, vt ſuprà diximus, cataractæ non ſinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis eſt. nam & oſtium perangustum habet, ſaxíſque latentibus à directo curſu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta inſula, turrim maximam ſuſtinet, ad CCC. vſque ſtadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longiſſimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem inſulam, opere inſtructo ingentes muri ſunt: quibus afflictum pelagus, & aduerſis obicibus fractum, aſperiorem facit meatum, cóque periculoſum per anguſtiam aditum. Intus tamen portus ipſe tutiſſimus eſt, & XXX. ſtadiis magnus. in quem tam quæ deſunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ ſuperant ex domeſticis & indigenis, in totum orbẽ diuiſa exportantur. Itaque non ſine ratione, Veſpaſianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde ſtatim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipſe (quod neceſſe fuit) ſuſcepto munere principatus, operam atque adiumentum eius aſſumeret, Alexander autem, ſimul vt Veſpaſiani legit epiſtolam, prompto animo, & legiones eius ſacramento rogauit & populum: vtrique autem libentiſſimè paruêre, virtutem viriex proxima adminiſtratione ſcientes. Et ille quidem permiſſa ſibi poteſtate, omnia quæ imperij vſus exigeret, aduentui quoque principis neceſſaria iam parabat.

ξεσθ πεινῆσαν ὅτι ῥώμης τὸ πλῆθος, τά δύο τε ὅτι τ᾽ ἀλεξανδρείας τάγματα περαιωσάσθ βκλόμενος. ἐνεθυμεῖτο ὄ τε πρόβλημα τ᾽ χώραν ἔχειν τ᾽ ἀπὸ τῆς τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατά τε γῆν δυσέμβολος, κ᾽ τὰ περὶς θάλασσαν ἀλίμενος. κ᾽ μὲ ἐπὶ ἑσπέραν, περιβεβλημένη τὰ ἄνυδρα τ᾽ λιβύης, κ᾽ ὄ μεσημβρίαν, τ᾽ διοείζασαν ἀπὸ αἰθιόπων τὸ συήνης, τε τοῖς ἀπλώτους τῷ ποταμῷ καταῤῥάκτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς, ὅτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένη μέχρι κοπτοῦ. βόρειον ὄ τεῖχος αὐτῆ, ἥτε μέχρι συείας γῆ, κ᾽ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὁρμων. τετείχισται μὲ ὕπως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ ὄ τε πηλουσίου κ᾽ συήνης, μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ὅπερ ἀπὸ τῆς πλινθίνης ἀνάπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων ἑξακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ ὄ πλοῦς, ἀναπλεῖται μέχρι τ᾽ ἐλεφαντίνην καλουμένης πόλεως, ὑφ᾽ ἣν εἰρῆσθαι περαιτέρω χωρεῖν οἷς προειρήκαμεν καταῤῥάκτας. δυσπρόσοπτος δὲ λιμένι ναυσὶ, τε κατ᾽ εἰρηνίην, ἀλεξανδρείας. στενός τε γὰρ εἴσπλους, τε πέτραις ὑφάλοις τὸν ἐπ᾽ ἀὐτὸ καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲ ἀριστερὸν αὐτοῦ μέρος, πέφρακται χειροποιήτοις σκέλεσιν. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ προσαγορευομένη φάρος νησὶς προκειται, πύργον αἰέχουσα μέγιστον, σκπυρσοδοῦσα τοῖς καταπλέουσιν ὅτι ἑξακοσίοις σταδίοις, ὡς ἐν νυκτὶ πορρωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν τῆ κατάπλου. περὶ ταύτην τὴν νησίδα, καταβέβληνται χειροποίητα τείχη μέγιστα. προσαράσσομενον ὄ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς αἰτήκτοις ἔρκεσιν ἐφηνυσμένον σκτεταχυνει τ᾽ πόρον, τε σφαλερὰν δι᾽ στενῆ τ᾽ εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοῖχος λιμένι ἀσφαλέστατος ἔνδον, τε ἑξακοσίων σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τάττε λείποντα τῇ χώρᾳ πρὸς δαιμονίαι κατάγεται, κ᾽ τὰ πρὸς ἀνοντα τ᾽ ὀπτικωτείων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μερίζεται τὴν οἰκουμένην. ἐφίετο μὲν ἂν εἰκότως, τῆ ταύτη προαγμάτων ἀσταστασιανὸς εἰς βεβαίωσιν τ᾽ ὅλης ἡγεμονίας. ὅπερ ἔλλει δ᾽ σὺν δίδυι τῇ δίπορτι τ᾽ αἰγύπτου, τε τιμὴ ἀλεξανδρείαν πρεσείῳ ἀλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τ᾽ στρατιᾶς πρόθυμον, κ᾽ ὡς αὐτὸς ὑποδὺς ἀναγκαίως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν κ᾽ βοηθὸν προσλαμβάνοι. προσαγνοὺς ὄ τ᾽ ὀπτικολλιὼ ἀλέξανδρος, ἅμα προθύμως τάττε τάγματα κ᾽ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὥρκωσεν, ἑκάτερα ὄ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τιμὴ ἀρετὴν τε ἀνδρὸς σὺν τ᾽ ἐγγὺς στρατηλάτης εἰδότες. κ᾽ οἱ μὲν προθυμούμενος ἤδη τὰ πρὸς τιμὴ ἀρχιὼ, προπαρεσκεύαζεν αὐτῷ κ᾽ τὰ πρὸς τιμὴ ἀφιξιν. τάχιον ὄ ὁπηοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ὅτι τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, κ᾽ πᾶσα μὲν πόλις ἑόρταζεν, διαγγελία ὄ κ᾽ θυσίας ὑφ᾽ αὐτῷ ἐπετέλει. τὰ δὲ μὴ μυσίαν, κ᾽ παννοίαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τ᾽ ὐϊτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ ἀσπασιαν᾽ τιμὴ ἡγεμονίαν ὦμνυον. ὁ ὄ ἀναζεύξας ὑπὸ καισαρείας εἰς ὑρυτὸν παρὰ τιμὴ, ἔνθα πολλαὶ μὲν ὑπὸ τῆς συείας αὐτῷ, πολλαὶ ὄ ὑπὸ τ᾽ ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνῆσταν, στεφάνους παρ᾽ ἑκάστης πόλεως, συγχαρητικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν ὄ καὶ μουκιανὸς,

Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus,

Cap. XII. Veſpaſianus Iotephũ captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Veſpaſianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuerſæ quidem ciuitates feſtos dies habebant, puncíque lætitiam pro eo ſimul & ſacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœſiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iuſiurandum Veſpaſiano maiore gaudio præbuerunt. Veſpaſianus autem Cæſaream reuerſus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à ſingulis ciuitatibus offerentes.

ὁ τῆς

ὑπ' ἐπαρχίας ἡγεμόνων, τὸ φρόθυμον τ δήμων, καὶ τοὺς κ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων. Κεφ. λη.

Προχωρήσης ἡ παντα χῆ κ νέων ὁ τύχης, καὶ τὴν τραγμάτων συννεφῶν ὀκότων ὀκ πλείσ μέρους, ἤδη παρεισατο τῷ μεγαλοπρεπῶς νοεῖν, ὡς μ δίκαια δ' αμονίου φρονοίας ἄψατο τ ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τὶς εἰμαρμένη φθείρει τὸ κρατεῖν τ ὅλων ἐπ' αὐτόν. ἀναμιμνήσκει γὰρ τότε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ ἡ αὐτῷ γεγόνει παντα χῆ, φρεφαίνοντα τὴν τε ἡγεμονίαν κ τὰς τ ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτὸν ἔτι ζῶντος νέρωνος αὐτοκράτορα φροσειπεῖν ἐθαῤῥήσεν. ἐξεπέπληκτο ἡ τ ἀνδρα δεσμώτην ἐπ ὄντα παρ' αὐτῷ, κ φροσκαλεσάμενος μικιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι κ φίλοις, πρῶτον μ αὐτῷ τὸ δραστήριον ἐνδυσεῖται, κ ὅσα τοῖς ἰωταπάτοις δι' αὐτὸν ἐκαμψ. ἔπφτα τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μ ὑπώπτευσε τότε πλάσμα τ δέους, ὑπὸ δ χθῶν ἡ ὑπὸ τ χρόνε τ τραγμάτων θείας. ἀληθὲς ἦν ἔφη τ φρόθεσπισαι τῷ μοι τ ἀρχῆ, τ δ κόνου τ τῦ θεῦ φωνῆς, ἐπ' αἰσχυλώτε τάξιν, ἢ δεσμότε τύχῃ ὑπομένειν.

Κεφάλαιον λθ.

Καὶ καλέσας τ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μ ἄλλοις ἡγεμόσιν ὀκ ἐς τ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρα τ φρὸ αὐτ ἐλπίζειν παρέση. συνὼν ἡ τῷ πατρὶ πότος, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τ ἰωσήπε καὶ τὸ ὄνειδος ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ. γνώσεσθε γὰρ ὅμοιος τῷ μὴ δεθέντι τ ἀρχῆ, ἂν αὐτὸς μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. τοῦτο γὰρ ὅτι τ μὴ δόντες δεθέντων φεύγετε. σωφρονεῖ ἡ ταῦτα, καὶ παρελθὼν τὸς, πελέκει δέκοψε τ ἄλυσιν. ὁ ἡ ἰώσηπος εἰλικρινῶς φρὶ τῷ φρημένων γέρας τῆς δεσμίας, ἤδη τ φρὶ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν. Κεφ. μ.

Οὐεσπασιανὸς ἡ τ φρισβείαις χρηματίσας, καὶ κατασκοπούμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ δι' τ ἀξίων, εἰς αἰτιόχειαν ἀφικνεῖτο. καὶ βουλόμενος ποῖ χρὴ ξέπεσθαι, φρυμάτερα τ εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ κ τ ῥώμην ἐκείνη, τ μ βέβαιον ὄσαν ὁρῶν, τὰ ἡ ὑπὸ οἰτελλίῳ ταρασσόμενα. πέμπει δὴ μικιανὸν εἰς τ ἰταλίαν, ὡδαδὸς ἱππέων τε καὶ πεζῶν συχνὴν δύναμιν. ὁ ἡ δι' τ φ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πᾶν, πεζῇ τ τραπεὶς ἦγε δι' καππαδοκίας τ φρυγίας.

Κεφάλαιον μα.

Ἐν ἡ τούτῳ καὶ αἰτώνιος πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ ζέτον τάγμα τῆς κ μυσίας, ἔτυχε ἡ ἡγεμονεύων αὐτόθι, οἰτελλίῳ ὡδαπεμπόμενος ἠπείγετο. οἰτέλλιος ἡ αἰτῷ συναντήσοντα μ πολλῆς δυνάμεως κινήσαι ὀκ ἔπεμπεν, μέγα θαῤῥῶν τῇ αἰδεῖ, δι' τ ἐπ' ὄθωνι τύχῃ. ὁ ἡ ὑπὸ τ ῥώμης ἐλαύνων δι' τόχους φρὸ κρέμωνα τ γαλλίας τ αἰτωνίου καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ὄστιν ἡ πόλις αὕτη τ ἰταλίας. καθεὶς ἡ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῆς πολεμίων, καὶ τ δυσχείαν, συμβαλεῖν μ ἐθάῤῥει, σφαλερὸν ἡ τ ἀναχώρησιν λογιζόμενος, φρόδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν ἡ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, καὶ χιλιάρχους ἔφη, μεταβῆναι φρὸς τὸν αἰτώνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ οἰτελλίου φρονήματα, τῇ ἐσπαφίᾳ δ' ἰσχυρὸν ἑαυτὸν, καὶ παρ' ᾧ μὲν οὐ λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τῇ δύναμιν, καὶ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον φρολαβόντας, τῇ ἀπάγχλῃ ποιῆσαι χάριν, καὶ μέλλοντας ἥξεσθαι τοῖς ὅπλοις,

A populorum alacritatem, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quam strenuus fuisset Iosephus, quantúmque lotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum esse ait, vt qui sibi auguraſſet imperium, vocísque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat: iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his qui non rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens secuti catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

CAP XIII. De Vitellij morte & moribus.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutē habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciāt, quòd necesse est: cumque se multitudine superatum iri sciāt,

voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum, quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecisséntque nisi his aduoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt, mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam plerámque multitudinem peremit. aggressus autè reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum xxx. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbẽ prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset, vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra x. millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserant,

τ γνώμας τὸν κίνδυνον φθάσαι. ὁ μὲν οὖν Οὐεσπασιανὸν μὴ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν ἀρκέσειν καὶ τὰ λείποντα, Οὐιτέλλιον δὲ καὶ σὺν αὐτοῖς πάντα τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ τοὺς τὸ αὐτόμολον μὴ τὸ δυνάμεως. τῇ δ' αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπλησι μετανοίας τοὺς στρατιώτας, καὶ δέος τὸ μεταπέμψαντος εἰ κρείττων γένοιτο. σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τὴν καμίνιναν ὥρμησαν ἀνελεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπίπτοντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δὲ τὸ κλείνειν μὲν ἀπέχοντο, δήσαντες δὲ τὸν πρόδοτον, οἷοί τε ἦσαν πέμπειν Οὐιτελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ πρῶτος, αὐτίκα τοὺς στρατιώτας αἰσχύνῃ, καὶ μὴ τὸ ὅπλων ἦχον ὑπὸ τοὺς ὄρους αὐτοὺς. οἱ δὲ ὑποδεξάμενοι πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, αὖθις δὲ φανέντες, ἔφυγον εἰς τὴν κρέμονα. καὶ τοὺς ἱππεῖς ἀναλαβὼν πρῶτος, ὑποτέμνει τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρει, τὸν δὲ λοιπὸν συνδιασώσων διαπάσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἐνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δὲ τῶν ὁπλιτικῶν ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ Οὐιτελλίου στρατιὰ, μυριάδες ἓξ ἀνδρῶν καὶ ὀλακόσιοι. τὸν δὲ ἀπὸ τῆς μυσίας, ἀντώνιος τετρακισχιλίους ἀποβάλλει, καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τὴν καμίνιναν, πέμπει πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν, ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς προδοσίας ὀνείδη, τῇ παρ' ἐλπίδα τιμῆς ἐπεκάλυψεν.

Κεφάλαιον μϚ.

ΑΝεθάρσει δὲ ἤδη, καὶ κατὰ τὴν ῥώμην σαβῖνος, ὡς πλησίον ἀντώνιος ὢν ἀπηγγέλλετο, καὶ συναθροίσας τὰ τῶν νυκτοφυλάκων στρατοπέδων τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ὀνησίμων προσεχώρουν, καὶ δομετιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς μεγίστη μοῖρα τῆς εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. Οὐιτελλίῳ δὲ ὡρίμη μὲν ἐλάττων φερομένη ἰών, τεθύμωτο δὲ ὅτι τοὺς συναποστάντας τῷ σαβίνῳ, καὶ μᾶλλον ἐμφυτον ὠμότητα, δηλῶν αἵματος δίψους, τὸ στρατιωτικὸν τὸ συνηκτελθοῦσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν ἓν ἑκατέροις, καὶ τὸ ἱερὸν μαχομένων ἐπολμήθη. τέλος δὲ τῷ πλήθει φθάντες οἱ ἀπὸ τῆς γερμανίας, ἐκρέμασαν τὸν λόφον. καὶ δομετιανὸς ὀλίγου σὺν πολλοῖς τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, δαιμονιώτερον ἐξεσώζετο, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατέκοπη. καὶ σαβῖνος ἀναχθεὶς ὅτι Οὐιτέλλιον, αἰτεῖται. ἁρπάσαντες τοὶ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν ἐμπιπρῶσι. καὶ μίαν ἡμέραν, εἰστήκει τὸ αὐτόνιος μὴ τὸ δυνάμεως, ὑπλώτων δὲ οἱ Οὐιτελλίου, καὶ τειχῆ κατὰ τὴν πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προσῆρχε δὲ μεθύων ὑπὸ τὴν βασιλείου Οὐιτέλλιος, καὶ δαψιλέστερον ὥσπερ ἐν ἐχάτοις τὸ ἀστοῦ ζαπέζης πεπορεσμένος. συρεὶς δὲ διὰ τοῦ πλήθους, καὶ παντοδαπῶς αἰκίας ὀξυβολιθεὶς, ὑπὸ μέσης τὴν ῥώμης ὑποσφάττεται, μείνας ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε· ὃν εἰ σωίβη πλείω χρόνον βιῶσαι, ὑπολιπεῖν αὐτὸ τὴν λαγνείαν τὴν ἡγεμονίαν οἶμαι. τῶν δ' ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ τριάκοντα μυριάδες ἠριθμήθησαν. ταῦτα δὲ ἕκτῃ μείνος ἀπέλαβε πρᾶγμα. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἰσεισι μὲν τῆς στρατιᾶς, καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ παύσας τοῦ κτείνειν (ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῶν Οὐιτελλίου στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἐκείνου αἱρέσεως,

φθά-

φθάνοντες τῷ θυμῷ τὴν ἀκριβῆ σχάγνωσιν) καὶ προσαγαγὼν τὸν δομετιανὸν, συνίστησι τῷ πλήθει μέχρι τῆς τῶν παρόδων ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τῶν φόβων, αὐτοκράτορα μὲν σπασιανὸν ὑφύμνει, καὶ ἅμα τήν τε τότε βεβαίωσιν ἑόρταζε, καὶ τὴν μετέλλιόν κατάλυσιν. εἰς δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ μὲν σπασιανῷ, τὰ ἀπὸ τῆς ῥώμης εὐαγγέλια ἦκε, καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνηδόμενοι. μεγίστη τε ἔσται μὴ τῇ ῥώμῃ ἡ πόλις, στενοτέρα τῷ πλήθει ἠλέγχετο. κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, μέσα σπασιανὸς ὅπως τὰ λείψανα τῆς ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μὲν δὴ τοι εἰς τὴν ῥώμην ὥρμητο λήξαντος τοῦ χειμῶνος ἀπάγεσθαι, καὶ τάχος, τὰ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρειαν διώκει. τὸν δὲ υἱὸν τίτον μὲν τὰ σκηνίτην δυνάμεως, ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πέζῃ μέχρι νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὖθι διέχει τῆς ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ὑπερβήσας τὴν σπανὴν μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ διὰ τῆς νείλου καὶ τοῦ μὲν δήπου νόμου, μέχρι πόλεως θμουέως. ἐκεῖθεν δὲ ὑποβὰς, ὁδεύει καὶ κατὰ πολίχνιον τινὰ ταύνιν αὐλίζεται. δεύτερος αὖπω σταθμὸς ἡρακλέος πόλις, καὶ ζίτος πλησίον γένηται. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τοῦ σπανὴν ἀναλαβὼν, τῇ τρίτῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τοῦ πηλουσίου, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἕνα διὰ τῆς ἐρήμου, πρὸς τῷ τοῦ κασίου διὸς ἱερῷ σπαζοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τοῦ ὀστρακίνου. ἔστι ὁ σταθμὸς οὗτος ἄυδρος. ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούροις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥάφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν γάζῃ πεδεύει σπατόπεδον, μεθ' ὃν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνιαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, καὶ ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγνοὺς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem intimat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

CAP. XIV. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nuntiata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, réique apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate xx. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. pósteróque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ
ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER SEXTVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

TITVS quidem ad eũ modum quẽ prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriã vsque solitudine, Cæsareã venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, factúmq; iustitię. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non etrauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes audaret, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: se autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriáque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostésque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmque polluebatur cędibus templum. Filius autem Giorę Simon, quem rebus desperatis

Κεφάλαιον α.

ΜΕΝ τοίνυν ὁ Τίτος ὃν τρόπον διοδεύσας τὴν ἀφ' Αἰγύπτου μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρῆν, ταύτην διαγνοὺς τοῖς στρατεύμασιν εὐετηρίαν. ἔτι γὰρ ἀπὸ τοῦ πατρὸς τὴν ἀλεξάνδρειαν συγκαθιζάνοντος τῷ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένου ὑπὸ τοῦ θεοῦ, συνέβη καὶ τὰ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀνακινήσασαν ξυμπεσεῖν, καὶ καθ' αὑτὴν θάτερον διπερέψαι μέρος, ὅπερ αὖ τις ὡς ἐπὶ κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι καὶ δίκης ἔργον. ἡ μὲν γὰρ τοῦ δήμου τὴν ζηλωτῶν διάθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προδεδήλωται μὴ ἀκριβείας, ὅθεν τε ἔφυ, καὶ πρὸς ὅσον κακὸν αὐηύξηθη. ταύτῃ γὰρ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπών, σάσει σάσιν ἐγγηρεῖσθαι. καθάπερ θηρίον λυσσῶσαν, σὰρκας τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾷ. ἔπος ἐλεάζαρος ὁ σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέκτεινεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δηθὲν ὅτι τοῖς ὀσημέραι τὴν ἰωάννην βλημωμένοις, ὃ γὰρ αὐτεπαίτιος φονεὺς ἐδόκει, τὸ μὴ ἀληθὲς αὐτοῦ μεταλήψεσθαι τυράννου μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τῆς ὅλων καὶ δυναστείας ὑπὸ θυμίᾳ, διὸ καὶ ἀθροίσας ἰκανὸν τὸ χελκία καὶ σίμωνα τὸν ἐζρῶνος τῆς δυνατῆς, πρὸς οἷς ἐζεκίας ἰοῦδα χωβαρεὶ παῖς ἦν ἄσημος. καθ' ἕκαστον δὲ ὀλίγοι τῆς ζηλωτῆς ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸ ἐνδότερον τοῦ νεὼ προβόλου ὅπλα τὰς ἱερὰς πύλας, ὑπὲρ τῆς ἀγίων μετόπων τεθειμένας τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν οὖν ὑπαρχόντων ἐφάρμεν. καὶ δὴ ἀφθονία τῆς ἱερῶν ἐγίνετο προσμάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγουμένοις. ὀλιγότης δὲ τῆς κατασφαγῆς ὀρρωδοῦντες, ἐγκαθίζοντο τὰ πολλὰ καὶ χώραν ἔμενον. ὁ δὲ ἰωάννης ὅσον ἀνδρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ, καὶ κορυφὴν ἔχων τοῖς πολεμίοις, ὑπ' ἀδείας ἐπυείητο τὰς προσβολάς, ὅτε δ' ὀργὴν ἠρέμει. κακούμενος δὲ πλέον ἢ περ διαπεθεὶς τοῖς προὔπτοις ἐλεάζαρον, ὅμως οὐ λήξει συνεχεῖς δὲ ἐποιεῖτο, κατ' ἀλλήλων καὶ βελῶν ἀφέσεις ἐγίνοντο, καὶ φόνοις ἐμιαίνετο πανταχῇ τὸ ἱερόν. ὁ δὲ τοῦ γιώρα σίμων, ὃν ἐπὶ τῇ ἀμηχανίᾳ ὑπέκλη-

δπίκλητον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος
προσηγάγετο, τήν τε ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τ κάτω πολὺ
μέρος, ἐῤῥωμένέστερον ἤδη τοῖς περὶ τ ἰωάννην ἔβαλλεν,
ὡς ἂν μὴ καθύπερθεν πολεμούμενοι. ἰσῶ δ ὑπὸ χεῖρα
προσιόν αὐτὸς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνωθεν. μὴ γὰρ ἰωάν-
νη διὰχάθεν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί τε, καὶ
βλάπτειν δύκολος. καὶ καθόσον ἡττᾶτο τῷ ἀμφὶ τ ἐλε-
άζαρον ὢν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπαλιορκεῖτο ἐν ὑψη-
λῷ τῷ σίμωνος. παρὸ μὴ χωρεῖ μὲ τὰς κάτωθεν προσ-
βολὰς δυμῶς εἶργε. τοὺς δ ἄνωθεν ὑπὸ τ ἱερᾶ κατα-
κοντίζοντας, αἰσχελεῖς τοῖς ὀργάνοις. ἀξυβελεῖς τε γὰρ αὖ-
τῷ, μὴ καταπελᾶ παρῆσαν ἐκ ὀλίγοι, & λιθοβόλοι, δι'
ὧν ἐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ πολλοὺς &
τ ἱερουργούντων αἰρεῖ. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέ-
βειαν ἐκπεπλυσμένοι, ὅμως τὰς θύρας ἐπέλονζας εἰσ-
ηφίεσαν, μετ' ὀψιῶν μὲ μὴ φυλακῆς τὰς ὑπηκοείσας
προδιερευνώμενοι. τοὺς δ ξένους ἀδεέστερον, οἳ καίπερ
δυσωπήσαντες αὐτῷ τ ὠμότητα, προδαπάνημα τῆς
στάσεως ἐγίνοντο. τὰ γὰρ ὑπὸ τ ὀργάνων βέλη μέχρι τοῦ
θωμοῦ, μὴ τ νεὼ ἁγὰ τ ἅγια ἐπιφερόμενα, τοῖς τε ἱερεῦ-
σι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ ἀποθνήσκοντες
ὑπὸ γῆς πεφάτναν, θεῷ τ δυσώνυμον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
χῶρον ἄμοιρον, πρὸ τῷ θυμάτων ἔπεσον αὐτοί, καὶ τ ἕλ-
λησι πᾶσι & βαρβάροις σεβάσμιον βωμόν, κατέσταση-
σαν ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς δ ὑπηκοείοις ἀλλόφυλοι, & ἱε-
ρεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ παντοδαπῶν αἱμά
τωμάτων ἐν τοῖς θείοις προβόλοις ἐλιμάζετο.

Κεφάλαιον ϛ.

Τί τηλικοῦτον ὠτλημονήσασα πόλις πέπονθας ὑπὸ
ῥωμαίων, οἳ σε τὰ ἐμφύλια μύσα προκαθαρεύν-
τας εἰσῆλθον; θεὸν μὲ γὰρ ὅτε ἦς ἔτι χῶρος, ὅτε μόνον
ἐδύνατο, τάφος οἰκείων γνωμῶν σωμάτων, & πολέμι
τ ναὸν ἐμφυλίῳ πλήσασα πολυανδρίου. δύναμαι δ' αὖ γε-
νέσθαι πάλιν αὖ ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τ πορθήσαντα θεὸν
ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ πάθη τῷ νόμῳ δ'
συγγραφῆς, ὡς ἐκατολοφυρμῷ οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ'
ἀφηγήσεως προσημάτων. φέρειμι δ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς
στάσεως.

Κεφαλ. γ.

Τριχῆ τῷ ὑπερβάλλοντ πόλεως διηρημένων, οἱ μὲ
προ τ ἐλεάζαρον τοῖς ἱερεῖς ἀπαρχὰς δραφυλάσ
σοντες, καὶ τῷ ἰωάννῃ τ μέθιν ἔφερον. οἱ δ σὺν τούτῳ
διαρπάζοντες τὰς δημότας, ἠλείφοντο καὶ τ σίμωνος. ἦν
δ κἀκείνῳ ζοφὴ καὶ τ στασιασῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν ἐν
ἀμφοτέρωθεν ὑπεχείροτο, τοῖς σπεύδουσι ὁ ἰωάννης αὐ-
τέπρεφε, καὶ τοὺς μὲ ἐκ τ πόλεως ἀνιόντας ὑπὸ τῷ τοών
βάλλων, τοὺς δ ὑπὸ τῷ ἱερῷ κατακοντίζοντας, ἠμύνετο
τοῖς ὀργάνοις. εἰ δ ἐλαυθερωθείη ποτὲ τ καθύπερθεν
ὑπηκοιμένων, διανέπαυε δ αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ
κάματος, ἀδεέστερον τοῖς περὶ τ σίμωνα μὴ πλειόνων
ἐπεξέθεεν. ἀεὶ δ ἐφ' ὅσον ἔφαπτο τ πόλεως ὑπεμπί-
πρασε τὰς οἰκίας σίτε μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ὑπηκ-
οείων. τὸ δ αὐτὸ πάλιν ὑποχωρουμένων ὑπῶν ὁ σίμων
ἐπρησεν, ὥσπερ ὑπήκοος ῥωμαίοις διαφθείροντας, ἃ
παρεσκευάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα
τ αὐτῆς ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γοῦν τὰ περὶ
τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ μεσαίχμιον ἐρη-
μίας γενέσθαι καὶ προδατέρεως τὴν πόλιν, κατακαλύψαι
δ πλὴν ὀλίγου παντὸ τ σῖτον, ὃς ἂν αὐτοῖς ἐκ ἐπ' ὀλέ-
θρα διήρκεσεν ἔτι πολιορκουμένοις λιμῷ γὴν ἐάλωσαν,

inuitatũ, vltro sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosiùs iam Ioannem eiúsq; sociosadoriebatur, quasi desuper impugnarentur. subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cùm inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis vtebatur, laxorúmque tormentis: quibus nõ solùm bellantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui sacrificare cuperent recipiebant, cũ suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam, qui exorassent eorum crudelitatem, pòst exituri subsiua seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum vi ad aram vsque templúmque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad sanctissimum locum venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: arámque vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: pérque atria diuina, stagnum fecerat diuersorũ cadauerum sanguis. Quid tantum passa es, ô miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quæ fanum ciuili bello tumulum constitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, si vnquam vastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt, quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerũ hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus Eleazarus quidem eiúsque socij, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cùm ipsi quoque Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberiùs in Simonem eiúsque socios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepulisset in fugam versos, ædes frumenti plenas omniúmque vtensilium incendebat: idémque hoc illo regrediente, Simon insectus agebat: veluti consultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obsidionem ciuitatis erant præparata, suarúmque virium neruos abscinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset ob- A
sessis: denique fame capti sunt, qua minimè qui-
uissent, nisi eam sibimet comparauissent. Vn-
dique autem insidiatoribus & confinibus op-
pugnantibus ciuitatem medius populus velut
aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes ve-
rò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro
Romanis vota faciebant: externúmque bellum,
quo domesticis malis liberarentur, expetebant. B
Grauis autem metus ac terror fœdissimus oc-
cupauerat: & neque consilij capiendi tempus
erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis
aut fugæ spescupientibus. Etenim custodiebantur
omnia: diffidentésque latronum principes,
quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere
ad eos velle sentirent, quasi communes hostes
interficiebant: solúmque in occidendis vita dignis
concordes erant. Et pugnantium quidem nocte
diéq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores
erant lugentium questus. Et assiduas quidem
lamentationis causas, calamitates C
præbebant: timor autem includebat vlulatus:
atque obmutescente dolore præ formidine, ta-
cito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reue-
rentia viuis apud domesticos erat, neque mor-
tuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum am-
borum hæc causa erat, quòd de se quisque de-
sperabat. In omni enim re animos remiserant,
qui cum seditiosis non erant, quasi cõtinuò mo-
dis omnibus morituri. At verò seditiosi conge-
sta in tumulum cadauera conculcantes dimica- D
bant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos
sub pedibus cernerent, immaniùs sæuiebant: sẽ-
pérque aliquid in se pernicioſum excogitantes,
& quod visum fuisset sine miseratione facien-
tes, nullã cædis aut crudelitatis viam prætermi-
sêre: adeò vt etiã sacris materiis ad bellica con-
ficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam
cùm olim fulcire templum populo itémq; pon-
tificibus placuisset, idque xx. cubitis altius æ-
dificare, rex quidem Agrippa ex monte Li-
bano aptas ei materias maximis sumptibus & E
labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine
simul & directa proceritate spectabilia. Inter-
uentu autem belli opere interrupto, Ioannes
his sectis, quòd sufficere longitudinem repe-
rit, turres ædificauit: & aduersus eos constitu-
it, qui desuper à templo pugnarent, post
muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ
admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ par-
tes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. F
Et ille quidem fabricatis ex impietate machi-
nis subactum iri sperauit hostes. Deus verò
laborem eius inutilem demonstrauit, & priu-
quam in his quicquam poneret Roman. adduxit.
Etenim Titus, postquam partem ad se col-
legit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam
occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est.
Erant autem tres legiones, quæ pridem sub
eius parte Iudæam vastauerant, & duodecima,
quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, G
quæque licet per id fortitudine esset insignis,
tunc tamen eorum etiam memoria quæ
pertulerat, alacrius ad vindictam properabat.
Harum quidem quintam legionem iussit sibi
per Ammaunta occurrere, decimam verò ascen-
dere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæ-
teris egressus est, quas regum quoque auxilia

ὅπερ ἦκισα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τοῦτον ἑαυτοῖς προπαρε-
σκεύασαν.

Κεφάλαιον δ.

ΠΑνταχόθεν ἦν δ' πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν
ὁπλιτῶν, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ
μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ μὲν καὶ γυναῖκες ὑπ'
ἀμηχανίας τὸ εἶσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, καὶ τὸ ἔξω-
θεν πόλεμον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῶν εἶσω κακῶν ἐκαρ-
κίων. κατάπληξις δ' δεινὴ, καὶ δέος ἦν τοῖς γνησίοις, καὶ ὅτε
βελτίω καιρὸς εἰς μεταβολὴν, ὅτε συμβάσεως ἐλπὶς,
ὅτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρυρεῖτο καὶ πάντα, καὶ τὰ λοι-
πὰ σασιάζοντες ἀρχίληςαι, τοῖς εἰρηνικὰ ῥωμαίοις
φρονοῦσας ἢ πρὸς αὐτομολίαν ὑποπτεύοντες, ὡς κοινὸς πο-
λεμίους ἀνῄρουν, καὶ μόνον ὁμονοεῖν τὸ φονεύειν τοὺς σωτη-
ρίας ἀξίους. καὶ τῷ μὲ μαχομένῳ, ἀδελφὸς ἦν κραυ-
γὴ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δεινότεροι δ' οἱ τῶν πε-
θόντων ὀδυρμοὶ ἀεί. καὶ θρηνῶν μὲ αἰτίας ἐπαλλήλες αἱ
συμφοραὶ παρεσκεύαζον, τὰς δ' οἰμωγὰς ἐκέλευεν ἡ κα-
τάπληξις αὐτῶν. φιμούμενοι δὲ, τὰ γε πάθη τῷ φόβῳ
μεμυκόσι τοῖς στεναγμοῖς ἐβασάνιζον. καὶ ὅτε πρὸς τοὺς
ζῶντας ἦν αἰδὼς ἐπὶ τοῖς παροῦσι, ὅτε παρόντα τῶν
ἀπολωλότων ἐλαφρὰ, αἴτιον δ' ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν
ἀπόγνωσις ἑκάστου. παρεῖθησαν γὰρ εἰς πάντα τὰς προ-
θυμίας οἱ σασιάζοντες, ὡς ἀπολούμενοι πάντως ὅσον
οὐδέπω. πατοῦντες δὴ τὰς νεκρειὰς ἐπ' ἀλλήλοις σε-
σωρευμένους, οἱ σασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τ' ἀπόνοιαν
τῶν ἐν ποσὶ πτωμάτων ἀπάντες, ἦσαν ἀγριώτεροι.
προστεξερευνῶντες δ' ἀεί τι κατ' αὐτῶν ὀλέθριον, καὶ
πᾶν τὸ δυσχερὲς ἀφειδῶς δρῶντες, ὠμότητα ἔτε ἀρχὰς
ὁδὸν, ἔτε ὠμότητος παρέλιπον.

Κεφάλαιον ε.

ΑΜέλει Ἰωάννης τ' ἱερατείᾳ εἰς πολεμικείων
κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ
ποτε τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑπερεξαίρας τὸν ναὸν
εἴκοσι πήχεις προσυψῶσαι, καθαιρῶν μὲν ἀπὸ τοῦ λιβά-
νου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τ' χρήσιμον ὕλην ὁ
βασιλεὺς ἀγείρωπας, ξύλα θέας ἄξια τήν τε δυσύπτε-
σιν καὶ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος δ' τοῦ πολέμου τὸ ἔρ-
γον, ὁ Ἰωαννης τειμῶν αὐτὰ, πύργους κατεσκεύαζεν,
ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος δοκῶν, πρὸς οἷς ἀπὸ τ' καθύπερ-
θεν ἱερᾶ μαχομένους, ἱστῶσί τε προσαγαγὼν κατόπιν
τοῦ προβόλου, ἃ πρὸς δύσιν ἐξέδρας αἴπκρις, ἢπερ καὶ
μόνη δυνατὸν ἦν, τῶν ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόρρω-
θεν διειλημμένων. ὁ μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσιν ἐξ
ἀσεβείας ὀργάνοις, κρατῆσειν ἤλπισε τῶν ἐχθρῶν. ὁ δ'
θεὸς, ἄχρηστον αὐτῷ τ' πόνον ἀπέδειξε, πρὶν ὑποστῆ-
σαι τινα τῶν πύργων, ῥωμαίους ἐπαγαγών.

Κεφάλαιον ς.

ΟΓαρ δὴ πῶς, ἐπειδὴ τὰ μὲν σωτήρια τ' δυ-
νάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δ' ὅπῃ ἱεροσολύμων
σωσαντᾶν ἐπῄσειεν, ἐξήλασε τῆς καισαρείας. καὶ δ'
τεία μὲν τὰ πρότερον αὐτῷ τῶν σωθησάντα τὴν
ἰουδαίαν ἔθνεα, καὶ τὸ πάλαι σωτὴρ πᾶσαν
δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ὑπόσημον δι' αἰδέσεως
ὑπάρχον, τότε κατὰ τὴν μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἄ-
μυναν ἦει προθυμότερον. τάττων μὲν οὖν τὸ πέμπτον
δι' ἀμμαοῦς ἐκέλευσεν αὐτῷ σωσαντᾶν, καὶ δὴ ἱερι-
χοῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δ' ἀνέζευξε μετὰ
τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς ἄπτε τῶν βασιλέων συμμαχίαν

πᾶσαν

πᾶσαν πολείους, καὶ συχνοὶ τῶν ἀπὸ τῆς συρίας ἐπήκοοι A
συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ τὸ τεσσάρων τάγμάτων,
ὅσον ἐς πασιανὸς ἐπλέξας, μετὰ ἀρχιάνου συνέπεμψεν εἰς
ἰταλίαν, ἐκ τῶν ἐπελθόντων μὲν πάντων. δισχίλιοι μὲν γὰρ
αὐτῶν τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατοπέδων ἐπίλεκτοι,
τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῶν ἀπ' εὐφράτου φυλάκων.
φίλων δὲ δοκιμώτατος εὐνοιά τε καὶ σωφρόσυνη, παρέ-
μεινε ἀλέξανδρος πρότερον μὲν αὐτὸς τῷ ἀγχιστεῖ
διέπων, τότε δὲ τῶν στρατοπέδων ἀρχων, κριθεὶς B
ἄξιος ἐξ ὧν ἐδεξιώσατο πρῶτος ἐγκειρισθέντι ἀρτι
τὴν ἡγεμονίαν, καὶ μὴ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου
τῇ τύχῃ συνέθετο, σύμβουλός γε μὴν ταῖς τοῦ πολέμου
χρείαις, ἡλικία τε πρεσβύτερος, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἶπε-
το. πρόσθεν δὲ εἰς τὴν πολεμίαν ἴτω, πρόπαν τὸ βασιλικοὶ, Cap. II.
καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ, Titus explo-
καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων, ἔπειτα τὰ τῶν ἡγεμό- rator Hiero-
νων σκευοφόρα· καὶ μὴ τοὺς τούτων ὁπλίτας αὐτὸς, solymæ pe-
ricli tatur.
τούς τε ἄλλους ὁπλίτας καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων· C
κατόπιν αὐτῶν τὸ τάγματος ἱππικόν. ἔνθεν ἦν πρὸ τῶν μη-
χανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ὁπλιτῶν χιλίαρ-
χοι, καὶ πειρῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, πρὸ τοῦ ἀετοῦ αἱ
σημαίαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν σημαιῶν.
ἔπειτα δὲ τούτοις, ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυνάσα.
τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ὄπισθεν, καὶ πρὸ τούτων
τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι. καὶ τούτων D
φύλακες οἱ ἱππεῖς. προάγων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ
κατὰ ῥωμαίοις συνήθες, ἐμβάλλει δὴ τὴν σαμάρειτι-
δος εἰς ἰουδαίαν, κατειλημμένην τε πρότερον ὑπὸ τοῦ
πατρὸς, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλι-
σάμενος, ὑπὸ τὴν ἕω προῆσι, καὶ διανύσας ἡμέρας
σταδμὸν στρατοπεδεύεται κατὰ τὴν ὑπὸ ἰουδαίων πατρίως
ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, πρός τινι κώμῃ γαβαθ-
σαὺλ καλουμένῃ. σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον σαοὺλ, διέ-
χοντα ἀπὸ τῶν ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ ἑβδομήκοντα σταδίων. E

plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito acciserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus benevolentia simúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omnáque auxilia, post eos viarum stratores, castrorúmque metatores. Deinde rectorum farcinæ atque armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfectorum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies tenúm vnorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos farcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorúmque custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractáque diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorúmque animos exploraturus, si forte se conspecto, prinsquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subitò prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multísque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

Κεφάλαιον ζ.

ΑΝαλαβὼν τε οὖν τεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῶν
ἐπιλέκτων ἱππέων, ἦει τὴν τε πόλιν θεησόμενος ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ στρατόπεδα τῶν ἰουδαίων, εἰ πρὸς τὴν ὄψιν αὐτῶν πρὸν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν,
ὑποδείσαντες ἐνδοῖεν. πίστευσε γὰρ, ὅπερ καὶ ἀληθὲς, F
τοῖς στασιώδεσι καὶ λῃστρικοῖς τὸν δῆμον ὑπεπεπηχότα πο-
θεῖν μὲν εἰρήνην, ἀδυνατεῖσθαι δὲ ὄντα τῆς ἐπανάστασεως
πρεσβεῖν. ἕως μὲν οὖν ὀρθίον ἱππάζετο τὴν λεωφόρον
καταπεύουσιν πρὸς τὸ τεῖχος, οὐδεὶς προυφαίνετο τῶν
πύργων. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν ψηφῖνον πύργον
ἐκκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῶν ἱππέων σῖφος, προ-
πηδήσαντες ἐξαίφνης ἀπεῖσι, κατὰ τοὺς γυναικείους
καλουμένους πύργους, διὰ τῆς ἀπικρὺ τῆς ἑλένης μνη- G
μείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἔπι
κατὰ τὴν ὁδὸν θέοντας, ἀνημέπωπει στάντες ἐκώ-
λυσαν συνάψαι τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ ἵππον ἐκποτέ-
μνονται σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ, πρόσω μὲν ἰὼν χωρεῖν
ἀδυνατον, ἐκπετάρρυτο γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους πρὸ
τῆς κηπείας ἅπαντα, κήποις τε ἐπικαρσίοις, καὶ
πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τὸ δὲ πρὸς τὰς σφετέρας ἀναδρομὴν, πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχα-
νον ἐφαίνετο· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ λεωφόρου, ὧν οἱ πολλοὶ μηδὲν γινώσκοντες τὸν τοῦ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι

Cap. II. Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

eum ſecum reuerti, etiam ipſum fugiebant. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tantum ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito patefacere, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percuſſus eſt: altero verò defecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cum cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæi quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Cap. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos caſtametãtes.

CÆſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis VII. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe inière concordiam: rationémque inuicem requirebant, quídnam expectarent, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum opetum ſibíque vtilium reſiderét mœnibus clauſis, remiſísque armis ac manibus. In noſmet ipſos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorũ autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidũ cedet. His alios atque alios congregantes exhortabãtur: raptíſq; ſυναναστραφλῶσαι κἀκεῖνον ἀνέφλυσον. ὁ δ', καπιδὼν ὡς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ κείται τὸ σώζεσθαι, τόν τε ἵππον ὑπερέφει, καὶ τοῖς ὠθεῖ αὐτὸν ἐμβοήσας ἔπεσθαι, μέσοις ἐμπηδᾷ τοῖς πολεμίοις, διεκπαῖσαι θαρσῶν τοὺς σφετέρους διαζόμενος. ἐνθα δὴ μάλιστα παρέστη μοι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλουσι τῷ θεῷ. τοσούτων γὰρ ὑπὲρ τὸν ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (παρῆλθε γὰρ ὡς ἔφην οὐ πολεμιστὴς, ἀλλὰ κατάσκοπος) ἀδὲν ἥψατο τοῦ σώματος. κενὰ δ' ὥσπερ ὑπὸ πνεύματος ἀσοχήντων παρέῤῥοιζον πάντα. τῷ δ' ἕλκειν τοὺς μὲν πλαγίους ἀεὶ βλασφέλλων, καὶ πολλοὺς τῷ ἀπροσώπων ἀναῤῥέπων, ἤλαυνεν ὑπὲρ τοὺς ἐμπεσόντας τὸν ἵππον. τὸ δὲ κραυγάζειν ἰὼ πρὸς τὸ θράσημα τοῦ καίσαρος, καὶ θρασυκέλευσις ὁρμᾶν ἐπ' αὐτόν. φυγὴ δ' καὶ διαχωρισμὸς ἀθρόως, καθ' οὓς ἐπελαύνων ἠλύετο. σωπήσαντο δ' οἱ τὸν κινδύνῳ μετέχοντες καὶ νῶτα, καὶ κατὰ πλαγὰ νυσσόμενοι. μία γὰρ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ τίτῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γὰρ θατέρων, ἢ μὴ, σὺν τῷ ἵππῳ πρόσχοντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μὴ δὲ τῶν λοιπῶν τίτος ὅτι τὸ στρατόπεδον διασώζει. τοῖς μὲν ἐν ἰουδαίοις πλεονεκτήσασι καὶ τὸ θρῶτιν ὑπόθεσιν, ἐπήγειρε ταὶς διανοίαις ἄσκεπτος ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, πρόσκαιρος ῥοπὴ προὐξένει.

Κεφάλαιον ν.

ΚΑῖσαρ δ' ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς ἀμμαοῦς τάγμα μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας, ὅτι τὸ σκοπὸν καλούμενον προέσχεν. ἔνθεν ἥ, τε πόλις ἤδη κατεφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἔκλαμπρον, καθ' ὃ τῷ ἑῳαίῳ κλίματι τῆ πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. τὸ δὲ πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐπέλυσε πρεμβάλλειν στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὀπίσω τούτων ξυσὶ σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆ νυκτὸς πορείας τετριμμένους, ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀδεέστερον τειχίσαιεν. καταρχομένων δὲ ἄρτι τῆς δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα ἀπὸ ἱεριχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆσο τῆς ὁπλιτικῆς μοῖρα φρουροῦσα τὴν ἐμβολήν, ὑπὸ ἰεσπασιανοῦ προκατειλημμένον. προσετέτακτο δ' αὐτοῖς ἐξ ἀπέχοντας τῆς ἱεροσολύμων σταδίους, στρατοπεδεύσασθαι καὶ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν ἀπίκειται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διηρημένον, ἣ κεδρὼν ὀνόμασται.

Κεφάλαιον θ.

ΤΩν δ' αὖ ἀπὸ ἄρυ συῤῥηγμένων ἀδιαλείπτως, τότε πρῶτον ἀνέπαυσε τὸ ἐπ' ἀλλήλοις ἔχειν ὁ ἔξωθεν πόλεμος. ἁλόφυης πολις ἐπελθών, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ σασπασανοὶ τοὺς ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδευομένους ἔρημη, κακῆς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τὶ μαίνοιεν ἢ τί πάσχοντες ἀνέχοιντο ξία τὸ ἀναπνοᾶς αὐτῷ ὑπὲρ φερομένους τείχη, καὶ τὸ πολέμε μετ' ἀδείας αὐτοπολίζοντος ἑαυτὸν, οἱ δ' ὥσπερ θεαταὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθέζοιντο τοῖς χέρσι, καὶ τὰς πανοπλίας παρέντες. καθ' αὐτῷ ἄρα ἡμυναῖοι μόνον ἡμεῖς ἐξεβόησαν. ῥωμαῖοι δ' ἐκ τὸ ἡμετέρας σάσεως κερδήσουσιν ἀναμωτὶ τὴν πόλιν. τούτοις ἀθροίζοντες ἀλλήλοις παρεκέλευον, καὶ τὰς πανοπλίας

πόλας ἀρπάσαντες, ἀφνιδίως ἐπεκθέουσι τῷ δεξιῷ A
τάγματι, καὶ δὴ τὸ φάραγγος αἴξαντες μὴ ῥᾳδίης
ἐξαύτης, τειχίζομένοις ἐπαθρόοις τοῖς πολεμίοις. οἱ
δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ δὴ τοῦτο τὰ πολλὰ
πεθεικότες τὸ ὅπλων (ὅτε γὰρ θαρσεῖν τοὺς ἰουδαίους πρὸς
ἐκδρομὴν ὑπελάμβανον, καὶ παθυμημένων θᾶσσον ἀ-
θήσεσθαι τὰς ὁρμὰς τῇ σάσει) σωιταρέχθησαν ἀ-
δοκήτως, καὶ τῶν ἔργων ἀφέμενοι πάντες μετ' ἀισχύνης
δίθεως, πολλοὶ ἂν ὅπλα θέοντες πρὶν ὅπως ἐφ- B
ελεῖν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἐφορμῶντο παιόμενοι. πρὸ-
σεγίνοντο δὲ τοῖς ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν
τοὺς πρώτους πεθαῤῥηκότες, καὶ τῷ ὄντων πολλαπλα-
σίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύ-
χῃ χρώμενοι. μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἐθνῇ συντάξεως ὄντας,
καὶ μὴ κόσμῳ καὶ εὐταγμάτων πολεμεῖν εἰδότας,
ἀτάξια φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε πεληφθέντες
οἱ ῥωμαῖοι τὴν ἐμβολὰς εἶκον. καὶ ὁπότε μὲ ὅπως ἐφεῖεν C
οἱ καταλαμβανόμενοι, τὴν ἐκδρομὴν τοῖς ἰουδαίοις ἐπεῖχον,
καὶ δὴ τὸ ὁρμῶν ἧττον φυλαττόμενος, ἐπίτρωσκον. ἀεὶ δὲ
πληθύσης τὴν ἐκδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι πελευ-
τῶσιν ὑπὸ τῷ στρατοπέδῳ ῥέπον). καὶ δοκεῖ τότε κινδυ-
νεῦσαι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ πόθεν ἀγγελθέντος αὐτῷ
δὴ τάχους ἐπεβοήθησε καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς αἰσχυ-
σίαν, ὅτι πρέφει μὲ τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς δὲ πλαγίοις
τοῖς ἰουδαίοις προσπεσὼν, μεθ' ὧν ἦκεν ὅπλεκτων, συ- D
χνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, πέρωσκε δὲ πλείους, ῥίπτεται δὲ πάντας,
καὶ στενωθεῖς κατὰ φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῷ κατάντει πολλὰ
κακωθέντες, ὡς διέξεπεσον, ἀπτικρὺς ὅπως ῥέφοντας, καὶ
μέσῳ ἔχοντες τὸ χαράδραν, τοῖς ῥωμαίοις διεμά-
χοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἕστως ἐπολέμουν.
ὀλίγον δὲ ὑπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, πῶς τοὺς
μεθ' ἑαυτοῦ προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν ἀκρέων
τοῖς ἐπέχουσιν αὐτοβοηθήσας, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς
τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρόρειαν. E

Κεφάλαιον ι.

Ιουδαίοις δὲ τοῦτο ἐδόκει φυγὴ, καὶ σπουδῇ κατασεί-
σαντος θορυβῶδες, ὃς αὐτοῖς ὅτι τὸ τείχος καθῆκε,
προπηδῶσι πλῆθος ἀκραφνέστερον μὴ τοσαύτης ὁρ-
μῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῷ τοῖς ἀκριωτάτοις εἰκάζειν
θηρίοις. ἀμέλει τῷ βοβηθέντων, ἀδεῶς ἔμεινε τὴν
ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ὀξὺ ὀργάνῳ παιόμενοι, διέῤῥηξαν
τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ῥαστάντες ἀνέφυγον. λεί- F
πει δὲ ἐν μέσῳ τῷ προσάντει πῶς μετ' ὀλίγων, καὶ
πολλὰ τῷ φίλων βοβημένων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὸ πρὸς τὸ
ἡγεμόνα τὸ κινδύνου καταφρονήσαντες, ἔστησαν, εἶτα
θανατῶσιν ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων ὡς
ἐλεῶ πρὸ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τὸ καθ'
αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ ῥᾳδιούτω τάξιν ἀποπλεονῶσα καὶ
τῷ πολέμῳ καὶ τὸ οἰκουμένης δεσπότῃ, ὀξεῖαν ὅπως ὑ-
φίσασθαι τροπὴν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων ἐδὲ
ἀκούειν ἐδόξε. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναζέχουσιν, αἰδέσα), G
καὶ κατὰ στόμα παίων βιαζομένους αἴρει, κατάπτε τῷ
προσῶς ἀθρόοις ἐμπίπτων, ἀνεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ
πρός τε τὸ βάσημα, καὶ τὸ ἰσχὺν καταπλαγέντες, ἐ-
δὲ ὅπως μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον
δὲ ἐκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέ-
κειντο. καὶ τούτους δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλον-

armis, ſubitò in legionem decimam ruunt: pétque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere diſtributi, armis ob eam cauſam plerique depoſitis (nec enim excurſum Iudæos auſuros eſſe credebant, & ſi maximè vellent, animos eorum ſeditione diſtractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati ſunt: atque opere quiſque derelicto confeſtim alij receſsêre: multi autem ad arma properantes, priuſquam ſe in hoſtes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis ſemper adiiciebantur, eorum fieri victoria qui præceſſerant, & quòd cùm pauci eſſent, multiplex numerus & ſibi & hoſtibus videbantur, quòd ſecunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinari conſueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere ſcientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggreſſione cedebant. Si quando tamen ſeſe conuerterent ab inſequentibus occupati, & à curſu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excurſione glicente magis magísque turbati, poſtremò caſtris pulſi ſunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuiſſe videbatur, niſi hoc maturè ſibi nunciato, Titus eis tuliſſet auxilium: multísque increpans ignauiam, & ſuos à fuga reuocaſſet: Iudæísque à latere ipſe cum his irruens, quos circa ſe habebat electos, multos quidem occidiſſet, plures verò ſauciaſſet, omnes autem in fugam vertiſſet, atque in vallem præcipites compuliſſet. Illi autem prono in loco multa mala perpeſſi, poſtquam in aduerſam partem euasêre, flectunt ſe iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum eſt. Paulò autè poſt meridiem, Titus his qui ſecum erant in ſubſidio collocatis, aliísque de cohortibus aduerſus excurrentes oppoſitis, reliquum agmen ad murum in ſummo montis ædificandum remiſit. Iudæis autem hæc fuga eſſe videbatur. Cúmque ſpeculator quem in muro poſuerant, amictu agitato ſignum dediſſet, frequentiſſima multitudo tanto impetu proſiliit, vt eorum curſus immaniſſimis beſtiis eſſet aſſimilis. Denique aduerſa acie ſtantium nemo impetum ſuſtinuit: ſed tanquam machina percuſſi, continuò diſſipati, pulſíque in montem refugiunt. In aſcenſu autem medio Titus cum paucis relictus eſt: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perduraſſent, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in diſcrimen veniret, quos ante ipſum ſaluos eſſe non oporteret: ſed potius fortunam ſuam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus eſſet: néve in tanta fuga ſubſiſteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem ſimulans, & ad ſe accurrentibus obſtabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obſtinatione perterriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: ſed in vtrunque latus ab eo declinantes, rurſum fugientes inſequebantur. quos tamē aggreſſus à latere,

ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Iudæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quòd Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudæos vtebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus poſſent, eo quòd ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaque ſi me nihil addentem obſequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

τὰς ὁρμὰς ὑπετίμνετο. κἂν τούτῳ αὐτοῖς ἄνω τῷ χίζουσι τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτει τὰ ἐσχατιὰ καὶ δέος, καὶ ἀσαφὴς πᾶν τὸ τάγμα, δοκούντων αὐτοῖς ἄνωθεν μὴ ἐξ ἴσου τοῖς Ἰουδαίοις ἐκδρομὴν, τὸ ἀφεθῆναι ἢ αὐτὸν πόνον. ἃ γὰρ οὐ ποτε τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκείνη μένοντος, καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῇ διεφέροντο. μέχει τινὲς καταβάντες ἐν μέσῳ τῷ πολέμῳ τὴν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα βοήσαντες ἀμφ' αὐτῷ, δηλοῦσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοῖς δ' ἀρχὴν ἐπέστρεφε, καὶ πλέον τι φυγῆς κακιζόντες ἀλλήλους ὅτι τὸν καταλιπεῖν ἡγεμόνα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχώρουν, καὶ κλίναντες ἅπαξ ὑπὸ τῶν καταίτους σωθῆναι αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ἐπὶ πόδα χωρήσαντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν ἔξω, συνελαύνουσι πάντας εἰς τὸ φάραγγα. ἐφεστήκει δὲ τοῖς καθ' αὐτὸν ὁ Τῖτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ὅτι τὸ τείχοποιίαν ἐπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς ἐφέστηκει αἰτησαμένους εἴρξε τοὺς πολεμίους. ὥς τε εἰ χεὶ μήτε θεραπείᾳ τὴ ἐφεστηκότα, μήτε ὑφελόντα φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καῖσαρ δὶς μὲν ἐρρύσατο κινδυνεύον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τὸ περιβάλλεσθαι δὲ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέχε.

Cap. IV. De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorúmque inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartuſdecimus (hoc enim ſe primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubapiens, intrroire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauêre, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna verò ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ verò ſibimet ſolùm inſidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alij ex propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cùm lignis paſſim ferróque cæderentur. Multos autem occiſorum inimici priuato odio, quaſi diuerſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunque antehac inſidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſsêre nocentibus, progreſſóſque ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuiſa eſt. Titus autem caſtra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidem lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium verò exercitum iuſſit totum quod erat vſque muros ſpacium complanare.

Κεφάλαιον ια.

ΑΩφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τὸν πόλεμον, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τὸ τῶν ἀζύμων ἑνιστάσης ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτη ξανθικοῦ μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν Ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγὴν καιρὸν αἰγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὸν ἐλεάζαρον ὡπλισμένοι θέοντες τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐκ τοῦ δήμου τοὺς προσευνεῖν ἐθέλοντας εἴσω, ἰωάννης δὲ προκάλυμμα τῆς ὅπλων πομπαίμενος τὴν ἑορτὴν, τῶν σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄναγνοι, δι' ἀσελγῆς παρῆσαν ἐκκαλυπτόμενοι τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ὡς ἔνδον ἐγένοντο τὰς ἐσθῆτας ἀποῤῥίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. παραχὴ δὲ μείζων ἦν τοῦ ναοῦ αὐτίκα καὶ θόρυβος ἀμφοτέρων τῶν μὲν ἔξω τῆς στάσεως λαοῦ, καὶ πάντων ἄκρατον οἰομένων εἶναι τὴν ὄλισθησιν. τῶν δὲ ζηλωτῶν ὅτι σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφίεμενοι τὸ φρουρεῖν ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ τῶν ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τῷ δώματι καταπήσαντες, καὶ περὶ τὸν ναὸν συναλίσμενοι κατεπατοῦντο, ξύλοις τε ἀνέδην παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἡσυχίων κατ' ἔχθραν ἰδίων ἰδίων ὡς αἰτίους στάσεως ἀπήγαγον οἱ διάφοροι, καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τινὶ τοξοβόλων πάλαι, τηνικαῦτα ὑπαγόμενος, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰτίαν ἀπήλεγετο. πολλοὶ δὲ διὰ τὰς αἰτίους διατιθέντες, ἀνεχθείαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προσπηδήσαντες ἐκ τῶν ὑπονόμων διῆσαν. αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐνδοτέρω ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ὡπλισμένας πάσας, κατεθάῤῥουν ἤδη τὸ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις, ὅτε ἐμερίσθη ὅσα πρότερον, εἰς δύο μοίρας ἀφίστατο.

Κεφάλαιον ιβ.

ΟΔὲ τῖτος ἔγγιον, ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τὴν πόλιν στρατοπεδευσάμενος περιεῤῥύμβος, πρὸς μὲν τοὺς ἐκ τὸν ἔχοντας, ἔστησεν ὁπλίτας ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει, προστάξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχει τοῦ τείχους διάστημα.

κατα-

καβληθέντος ὑπὸ παντὸς ἕρκους καὶ φειδωλίας, A
ὅσα κήπων φερανεσήσαντο καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τὸ τόπου. τὰς δὲ περιῳδεις ὀχυρὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸν χῶρον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τῆς ἡρώδου μνημείων ἃ φερσείχε τὴ τῆς ὄφεων ἐπικαλουμένη κολυμβήθρα. καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ B
ἰουδαῖοι κατὰ τ ρωμαίων ἐνέδραν συνεβάλοντ' ἀλλήλοις τ σασιαςῶν οἱ μὲ βελμηέτεροι φερελθόντες ἔξω τῆς γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῆς εἰρηνικὰ φερονέντων, καὶ δεδοικότες τὴν τῆς ρωμαίων ἔφοδον, ἀνειλοῦντο, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπεπήνασον. οἱ δ' ὀχυσάντες ὅπι τὸ τείχος, δῆμος ἐπὶ δοκῶν, εἰρηνίου ἐβόων, καὶ δεξιὰν ἠτοῦντο, καὶ τοὺς ρωμαίους ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπιχνέμενοι τὰς πύλας. ἅμα C
δ' ταῦτα κεκραγότες, καὶ τὰς σφετέρους ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπωσλαύνοντες τῆς πυλῶν. κἀκεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκείναντο, καὶ τὰς ἔνδον ἱκετεύειν, σωσεχῶς τε φερὶς τοὺς ρωμαίους ὁρμήσαντες, ὑπισρεφόμενοι ταρατζομένους φερσεφώκεσαν. ὧδε μὲν οὖν τοὺς σφετέρους τὸ πανοῦργον αὐτῆς, ἵν' ἐλείπετο πίσεως. ἀλλ' ὡς τοὺς μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμους φερὶς ἡμωρίαν, τοὺς δ' ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅπι τοῦ φερέξιν. πίτῳ δ' ἦν δι' ὑποψίας ἡ τὸ τ ὑπαλλάσεως παρέλογον. καὶ δὲ φερὶ μιᾶς ἡμέρας φερκαλέμενος αὐτοὺς ὅπι συμβάσεις δέξ τῆ ἰωσήπου μέτριον ἐδὲν δύνασθαι, καὶ τότε τὲς σρατιώτας κ' χώραν μένειν ἐκέλευσεν. ἐφθασαν δ' τινες τ ὑπὸ τοῖς ἕρκεσι φερτεταγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, φερὶς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τύτοις οἱ μὲ ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δ' μεταξὺ τ πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ φερσέκειντο κατόπιν. οἱ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, πλῆθος χερμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὥς τε συχνοὺς μὲν ἀνελεῖν, ξῶσαι δ' πλείστους. διὸ δὴ ῥᾴδιον τὸ τείχους E
καταφυγεῖν τῆς κατόπιν βιαζομένους, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς ἁμαρτίας τῆς ἡγεμόνων καὶ θεὸς παρεκελεύετο τῷ πάθματι φερσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου ἀμφοτεροπαζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῆς ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμέλει δ' ὀλίγοις ἀντιδόντες, τέλος ἀπωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωρούσι δὲ αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι μέχρι τῆς ἑλένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀφειδηκότως ὀξυβοίζοντες εἰς τὸν τύχον, ἐσκωπτόν τε τοὺς F
ρωμαίους δελεαθέντας ἀπάτῃ, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἀνασείοντες ἐσκίρτων, καὶ μ' χαρᾶς ἀνεβόων. τοὺς δ' σφετέρους ἀπειλή τε τῆς ταξιαρχῶν, καὶ χαλεπαίνων καῖσαρ, ὀξυδέχετο. ἰουδαῖοι μὲν οἷς ἀπόνοια μόνη σρατηγεῖ, πάντα μ' φερνοίας φεάτζουσι καὶ σπέψεως, ὅπλοις τε συμβάλλοντες καὶ λόχοις, ἔπειτα δὲ αὐτῆς ταῖς ἐπέδραις καὶ τύχῃ, δόλῳ τὸ πειθήνιον, καὶ τῶν G
φερὶς ἀλλήλους εὐνοιά τε καὶ πίσιν. ῥωμαῖοι δὲ οἷς δι' ταξίαν, καὶ φερὶς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθὲς ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχῃ, νῦν ὑπὸ τῆς ἐναντίων πάθους, καὶ δόλῳ χειρῶν ἀκρασίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων ἀήθιστον, ἀσρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

Cunctis igitur maceriis ac sepibus dirutis, qui bus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omníque opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

Cap. V. De Iudæorũ dolo in Romanorum milites.

HIs denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi pepulissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populúmque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poscebant: portásque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illíque se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cúmque ad Rom. sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò lauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter instantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerat, itémque metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vsque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: seuráque altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo, eorúmque dolos fortuna prosequitur, quòd sunt morigeri, sibíque inuicem beneuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omniũ est pessimum, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes.

Certè, inquit, plurimum ingemiſcent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando ſenuerit, nunquam iſto modo peccarit. leges autem, ſi cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum deſertorem exercitum videant. Modò autem ſcituros eſſe eos ait, qui arroganter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere ſine præcepto ducis, infamiæ eſt. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vſurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quaſi iamiámque iuſtè morituri: circumfuſæ verò legiones Titum pro commilitonibus obſecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præſens, futuræ compenſatione virtutis. Placatus eſt Cæſar vtilitate ſimul ac precibus. namque vnius hominis animaduerſionem vſque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus eſt, multum monens vt poſt hæc prudentiùs agerent. ipſe verò, quemadmodum Iudæorum vleiſceretur inſidias, cogitabat. interuallo autem quod vſque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, ſarcinas aliámque multitudinem cupiens tutò traducere, militum validiſſimos à Septentrionali tractu in occiduum ſeptẽplici ordine contra murum prætendit, peditibus in frõte, ac poſt eos equitibus acie terna diſpoſitis, mediſque inter vtroſque ſagittariis. Excurſibus autem Iudæorum tanto præſidio præcluſis, impedimenta trium legionum, itémque alia multitudo ſine timore tranſiit. Ipſe quidem Titus cùm propè duobus ſtadiis abeſſet à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Pſephinos, caſtra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim verſus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duûm ſtadiorum ſpacio ſimiliter à ciuitate diſcedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

Cap. VI. Deſcriptio Hieroſolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, niſi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipſa quidem ſuper duos colles erat condita, contratiis frontibus ſemet inſpicientes, interueniente valle diſcretos, in quam domus creberrimæ deſinebant: collium verò alter, quo ſuperior ciuitas ſedet, multo eſt excelſior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, caſtellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum ſuperius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem ſuſtinet ciuitatem, & vndique decliuis eſt. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuiſus. verùm poſtea qua tempeſtate Aſamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & Acræ altitudinem cęſã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanum ſupereminens cerneretur. Vallis autem quę Tyropœon appellatur, qua diximus ſuperioris ciuitatis collem diuimi ab inferiori, vſque ad Siloam pertinet. ita enim

ἡ μεγάλα μὲ γενάξην ἐφιᾶσι τὰ στρατιᾶς νόμις, μεγάλα ἢ αὐτὸ τὸ πατέρα, τὴν δὲ τὴ πληγὴν πυθόμενον, εἰγε ὁ μὲ ἐν πολέμοις γηράσας, ἐ δὲ ποτε ἔπταισεν ἕτερος. οἱ νόμοι ἢ ἀεὶ, κὴ τὰς βραχύ τι τ' τάξεως ὠλιγωρήσαντας, θανάτῳ κολάζουσι. νυῦ ἢ ὅλῳ στρατιᾶν ἐωράκασι λιποτακτῆν. γνώσεσθαί γε μὲν αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδισαμένους, ὅτι ⊂ τὸ νικᾶν ὠλιγωρεῖν ῥωμαίοις δίκα ὠφελεῖ μαλλος ἀδοξεῖται. τοιαῦτα διαλεγόμενος πρὸς τὰς ἡγεμόνας, δῆλος ἦν κὴ πάντων χρῆσθαι τῷ νόμῳ. κὴ οἱ μὲν παρεῖθησαν τὰς ψυχὰς, ὡς ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενοι δικαίως. ὠρεχυθέντα ἢ τὰ ζύγματα τῷ πύργῳ, ὠρεῖ τῆ στρατιᾶ ἱκέτευε, ⊂ τ' ὀλίγων πρεπέτειαν χαρίσασθαι τῆ πάντων διαπειθείᾳ καταιτιβόλων. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτὰς τὸ παρὸν πάθημα, τ' εἰς τὸ μέλλον ἀρετᾶς. πείθει κὴ σαρ ἅμα τ' τε ἱκεσίας, κὴ τῷ συμφέροντι· τελῶ μὲ γὰρ καθ' ἑνὸς τιμωρίαν ᾤετο χρῆναι μέχεις ἔργου προκόπτειν, τ' ἢ ὅτι πλήθυς, μὲ χρὴ λέγω. τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις διηλλάττετο, πολλὰ παραθετήσας αὖθις εὐφρονιμωτέρως. αὐτὸς ἢ ὅπως ἀμυνεῖται τ' ἰουδαίων ἐπιβουλὰς ἐσκόπει. πάσας ἀρσι ἢ ἡμέρας ἐξισωθέντος τ' μέχει τῆ τῶν δρασήματος, βουλόμενος μὴ ἀσφαλείας τὰς τε ὑποσκαφὰς, κὴ τὸ λοιπὸν πλῆθος ὠφελαγεῖν, τὸ καρτερώτατον τ' δυνάμεως ἀντιπαρεξέτηκε τῷ τείχει κὴ τὸ βόρειον κλίμα, ⊂ πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τ' φάλαγγα, τ' τε πεζῶν προτεταγμένων, κὴ κατόπιν τῆ ἱππέων ζυγοίχων ἑκατέρων ἑβδόμοι κὴ μέσον εἰσήσαν οἱ τοξόται· τοιούτῳ ἢ σίφει περιεγομένων ἰουδαίους τῆ ἐκδρομῆ, τά τε ὑποζύγια τῆ ζιῶν ταγμάτων, κὴ ἡ πλῆθις, ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲ ὃν πῆπος ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τὸ τεῖχος, κατὰ τὸ γωνιαῖον αὐτῆ μέρος, ἀπικρὺ τὸ ψηφῖνα καλεμένου πύργου, στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τ' τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπει πρὸς δύσιν. ἡ ἢ ἑτέρα μοῖρα τ' στρατιᾶς, κατὰ τ' ἱππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τειχίζει, διεξῶσα τ' πόλεως, ὁμοίως δύο σταδίους. τὸ μὲν τοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ὅπῃ τὸ ἐλαιῶν καλεμένῳ ὄρος ἔμενε.

Κεφάλαιον γ.

ΤΡισὶ ἢ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθὰ μὴ τ' ἀβάτους φάραγξιν ἐκύκλωτο (ταύτη γὰρ εἰς ἓν ἀπέβολος) αὐτὴ μὲ ὑφ' ἓν λόφων αὐτιπρόσωπος ἐκτισο, μέσῃ φάραγγι διηρημένων, εἰς ἓν ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τῶν ἢ λόφων, ὁ μὲ τ' ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, ⊂ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἦν. διὰ γοῦν τ' ὀχυρότητα, βασίλειον μὲ ὑπὸ δαβίδ τε τῶ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατὴρ σολομῶντος ἦν οὗτος, τ' ἱερὸν τὸν τε νεὼν κτίσαντος. κὴ ἢ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἄπερος ἢ ὁ καλέμενος ἄκρα, κὴ τ' κάτω πόλιν ὑφεὼς, ἀμφίκυρτος. τούτῳ ἢ ἀπικρὺ ζέτος ἦν λόφος, ταπεινότερός τε φύσει τ' ἄκρας, κὴ πλατείᾳ φάραγγι διειργόμενος ἄλλῃ πρότερον, αὖθις γε μὲν καθ' ἃς οἱ ἀσαμωναῖοι χρόνους ἐβασίλδυον, τήν τε φάραγγα ἔχωσαν σπεύσαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τ' πόλιν, κὴ τ' ἄκρας καθεργασάμενοι τὸ ὕψος, ἐποιήσαντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑφαίνοιτο κὴ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ ἢ τῶν τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἓν ἔφαμεν τ' τε τῆς ἄνω πόλεως, κὴ τὸν κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκει μέχει σιλωᾶς. οὗτος γὰρ τὸν πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τε καὶ πολλὴν ὕδατος καλοῦμεν. ἔξωθεν δέ, οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιείχοντο, καὶ διὰ τοὺς ἑκατέρωθεν χειμῶνας, περιστὸν ἀδαμάθεν ἦν. τὸν δὲ τριῶν τειχῶν τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, καὶ τὸν ἐπὶ ζύτων λόφον ἐφ' ὃν κατεσκεύασο, δυσάλωτον ἦν. περὶς δὲ τῇ πλεονεκτήματι τοῦ τόπου, καὶ καρτερῶς ἐδεδόμητο, διαβίβρωτός τε καὶ σολομῶδης, ἔτι δὲ τῷ μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον δὲ καταβορρᾶν ἀπὸ τοῦ ἱππικοῦ καλουμένου πύργου, καὶ διατεῖνον ἐπὶ τὸν ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἐπὶ τὸν ἑαυτέριον τοῦ ἱεροῦ τοὰ ἀπορτίζετο. κατὰ θάτερα δὲ πρὸς δύσιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀρχόμενον πύργου, διὰ δὲ τοῦ ἐνθυτὸ καλουμένου χάρου κατατεῖνον ἐπὶ τὸν ἐσσηνῶν πύλην, καὶ ἔπειτα πρὸς νότον ἐπὶ τὸν σιλωὰμ ἐπιστρέφον πηγήν, ἔνθεν τε πάλιν ἀνακλίνον πρὸς ἀνατολὰς, ἐπὶ τὸν σολομῶνος κολυμβήθραν, καὶ δίπλεον μέχρι χώρου τινός, ὃν καλοῦσιν ὀφλᾶν, τῇ πρὸς ἀνατολὰς τοᾶ τοῦ ἱεροῦ συνάπτε. τὸ δὲ δεύτερον τὸν μὲν ἀρχὰν ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν γενναθ ἀνάλεγον τοῦ πρώτου τείχους ἦσαν, κυκλούμενον δὲ τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον αὐτῆς μέχρι τῆς ἀντωνίας. τῷ δὲ τρίτῳ δὲ ἦν ἀρχὴ ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τοῦ βορείου κλίματος κατατεῖνον ἐπὶ τὸν ψήφινον πύργον, ἔπειτα καθήκον ἀντικρὺ τοῦ ἑλένης μνημείων, ἀδιαβενηνῶν βασιλὶς ἦν αὕτη, ἰζάτου βασιλέως θυγάτηρ, καὶ διὰ τῶν πλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον, ἀνάμπτετο μὲν γωνιαίῳ πύργῳ, κατὰ τὸ τοῦ γναφέως προσαρδόμενον μνῆμα. τοῦ δὲ ἀρχαίῳ προσβόλῳ συνάπτον εἰς τὸ κεδρῶνα καλουμένου φάραγγα κατέληγε. τοῦτο τῇ προσκτισθείσῃ πόλει προσέθηκεν ἀγρίππας, ἥπερ ἦν πᾶσα γυμνή. πληθει γὰρ ὑπερχειμένη, καὶ μικρὸν ὑπερβαίνε τοῦ προβόλου, καὶ τὸ ἱερὸν τὰ προσάρκτια, πρὸς τοῦ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' ὀλίγον προῆλθον καὶ τέταρτον προσοικηθῶν λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κεῖμενος μὲν ἀντικρὺ τῆς ἀντωνίας, ὑποτεμνόμενος δὲ ὀρύγματι βαθεῖ. διεταφρεύθη γὰρ ὑπ' ἀνδρῶν, ὡς μὴ τοῦ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς ἀντωνίας, εὐπρόσοπόι τε εἶεν, καὶ ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὑπερχειμένη δὲ ἐκλήθη βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. διομένων οὖν τοῦ ταύτῃ σκέπης, ὁ πατὴρ τοῦ νεοῦ βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἄρχεν μὲν ἔ προείπομεν τείχους. δείσας δὲ κλαύδιον καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ὑπὲρ νεωτερισμοῦ πραγμάτων ὑπονοήσῃ, καὶ σάσεως, παύεται θεμελίους μόνον καλόμενος. καὶ γὰρ ἂν οὐ λίαν ἀνάλωτος ἡ πόλις, εἰ φθάκοπε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γε εἰκοσαπήχεσι τὸ μῆκος, καὶ τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο, μεθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνοις διασφενδονῶν δυναμένοις. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔσχε, μὴ διακωλυθείσης τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας. αὖθις δὲ καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγειρόμενον ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀπέστη. καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, τριπήχεις δὲ τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat. ad hoc autem quòd loco præstabat, etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque indè rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templique Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim xx. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: híque murus dilatabatur, profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus, ad xx. cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat:

totáque altitudo ad xxv. cubitos erigebatur. A Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarúmque pluuialium receptacula, & tortuosi latíque singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta B tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionem Occidentémque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nánque per LXX. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici po- C terat, & vsque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personísque tribus carissimis, quarum nomi- D nibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem xxv. cubitos in latitudine itémque longitudine habebãt, & excelsæ xxx. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò, saxísque adunatam compaginem puteus xx. cubitis altus erat imbribus ex- E cipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: xxv. cubitis alta, ínque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itémque propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celsitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum do- G micilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariammes (sic enim regina vocabatur) vsque ad xx. cubitos farta, per xx. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterísq; ornatiora diuersoria sustinebat: cum id proprium, séque dignum esse rex putauisset,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις αἰατετάδζ. τῷ δὲ τείχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μῆ εἰς εὖρος, εἴκοσι ᾗ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦγε μὲν ἁρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῆ λίθων, οὐδὲν ἀπέδει ναῶ. μᾶ ᾗ τὸ νεὼν ὕψος τῆ πύργων, ὅπερ ἦ εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπῶα, διξάμυιά τε πρὸς τὰς τῆ ὑετῆ ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλείσας, ⁊ πλατεῖαι καθ' ἕκασον ἄνοδοι. τούτους μὲν οὖν πύργοις τὸ τέλειον τεῖχος εἶχεν ἐνενήκοντα. τὰ ᾗ μεταπύργια τέσσαρα, ἀνὰ πήχεις διακοσίους. τὸ δ' αὖ μέσον εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦ διάκοντα ζιῶν. θαυμασίᾳ δ' ὄντος ὅλε τῦ τρίτε τείχους, θαυμασιώτερος ἀνεῖχε κατὰ γωνίαν βορειός τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψηφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τίτος. ὅθι γὲ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, ἀραβίαν τε ἀνέχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, ⁊ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑβραίων κληρυχίας ἕκατα. ὀκτάγωνος ᾗ ἦ. τούτου ᾗ ἀπίκρις ὁ ἱππικός, καὶ παρ' αὐτὸν δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ ἡρώδε τῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μέγεθός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα, ἅ καὶ ἃ οἰκειμύμυ δέχεσθαι. πρὸς γὲ τῇ φύσει μεγαλοψύχῳ, καὶ τῇ περὶ τὴν πόλιν φιλοτιμίᾳ, ἅ ὑπερεχεν τῆ ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ ζισὶ τοῖς ἡδίστοις προσώποις ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, καὶ γυναικὶ ἅ μνήμην αἰάθη κε. ἅ μὲν, ὡς προεῖρηκαμεν κτείνας δ' ἔρωτα. τοὺς δὲ ὑποβαλὼν ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ὑπὸ τῦ φίλε προσαγορευθεὶς, τετράγωνος μᾶ ἦν, εὖρος ᾗ καὶ μῆκος, εἴκοσι ⁊ πέντε πηχῶν, ⁊ ἕκασος ὕψος ζιάκοντα, ὑδαμῶ δεκόμενος. ὑπῆ ᾗ τὸ πλῆρες, ⁊ ταῖς πέτραις συνειλυμμύοις εἰς ὑπόδοχὴν ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, διστεγὴς οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διηρημμύος· ὑπῆ ὃν τύρσις μᾶ διπήχεις, προμαχῶνες δὲ περιβέβλητο ζιπήχεις. ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναειθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ὑπὸ τὰ δελφῆ φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκασον. ὅθι τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ ναὸν αὐτὸ ὕψος, ἐπ' ἄνω δ' αὐτὸ προῆκει στοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβόλοις σκεπομμύη. μέσῳ δ' ὑπερῳκοδόμητο ἅ στοαὶ πύργος ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, ⁊ δὴ καὶ βαλανεῖον διηρημμύος, ὡς μηδὲν ἐνδέοι τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ τοῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἤπερ ὁ πρὸ αὐτε κεκόσμητο. πηχῶν δὲ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἐνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν χῆμα παρεῴκει τῷ κατὰ τὸν φάρον ἐκπυρσεύοντι τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ προσοχῇ δὲ, πολὺ μείζων ἦν. τοιγαροῦν τὰ μὲν τυραννεῖον ἀπεδείχθη τῦ σίμωνος. ὁ δὲ τέτος πύργος ἡ μαριάμμη, τοῦτο γὲ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, νασοὺς ἦν. εἴκοσι ᾗ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν ᾗ καὶ ποικιλωτέραν τῆ ἄλλων τὸν οἴκησιν εἶχεν ἐπάνω, τῦ βασιλέως οἰκεῖν ὑπολαβόντες, τὸν

ὑπὸ

ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμῆσθαι πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους ἡ γυναικὸς ὀχυρωτέρας. τούτων τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν. τῶν λιχνοτέρων ἢ ὄντες οἱ ξένοις τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο ἀπὸ τοῦ τόπου. αὐτὸ γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου διέκειτο, καὶ τοῦ λόφου καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα προσανεῖχεν εἰς ἑκατὸν πήχεις, ὥσθ' οἱ πύργοι καίπερ μεγάλοι, πολύ δὴ τοῦ μετεώρου προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τῶν λίθων τὸ μέγεθος. ἐκ γὰρ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῆς ἀνθρώποις πέτρων σωρεὺς ἦκεσαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη. καὶ τὸ μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνελόντι δ' εἰπεῖν ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν εἶναι πέτραν ἀπαστράψαι, ἔπειτα δὲ λεξέων χερσὶ τεχνίτῃσι, εἰς χῆμα καὶ γωνίας ἕτως ἁρμόσθην ἡ συνάφεια τῶν ἁρμονίας διεφαίνετο. κλιμάκων δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἦν τῷ βασιλέως αὐλῇ προσέβλυκτο, παντὸς λόγου κρείσσων. ἔστι γὰρ πολυτελείας, ἔστι κατασκευῆς τινος ἕλιττεν ὑπερβολή. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα ἑκατὸν πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατονταπλίνοις. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆπτο γὰρ πολὺς ὁ παντοχῆ σταθμός. θαυμάσαι δ' ὁ ἔσοφαὶ μήκει τε δοκῶν, καὶ λαμπρότητι προσκοσμημάτων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφοραὶ σχημάτων περὶ τούτους μυρίαι. πᾶσι γε μὴν ὑπόστεγοι πλήρεις, καὶ τὰ πλείω τῶν ἐν ἑκάστοις κειμένων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. θέοντα δὲ ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλὰ, καὶ σύλοι πρὸς ἑκάστῳ διάφοροι. τὰ μὲν τούτων ὑπαίθρια, παντοχῆ χλοᾶσθαι, καὶ ποικίλαις ὕλαις, μάκρους δὲ αὐτῷ περίπατοι, καὶ περὶ τούτοις δρόμοι βαθεῖς, καὶ διαμφιάσεις πολλαχοῦ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα πύργοι, πελειάδων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὐδ' ἁρμοῦσαν δίκαιόν ἐστιν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρειν βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τοῦ λῃστικοῦ πυρὸς διαπαίσας ἀναφέρουσα. ὁ γὰρ ταῦτα ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἔνδον βουλῆς, ὡς προεῖρηκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ τοὺς ξυλίνων πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

Κεφάλαιον ιδ'.

ΤΟΥ δὲ ἱεροῦ ἵδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφην ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ ἀνωτάτω θαμαλὸν αὐτοῦ, τοῦτε ναοῦ, καὶ τοῦ περιβώλου. τὰ γὰρ περιέξ ἐπέκρημνος ἦν καὶ κατάντης. τὸ δὲ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, ἐπερείδη στοᾷ τοῦ χώματος. καὶ κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δὲ ἐξῆς αἰῶσιν ἀεί ποτε λαοῦ προσχωννύοντος ἀνισούμενος ὁ λόφος πρυμύετο. διακόψαντες δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος ἔστιν προσέλαβον, ὅσον ὕστερον ἐπεῖχεν ὁ πᾶσιτὸς ἱερὸς περίβολος. τειχίσαντες δὲ ἐξωπλίσαντο κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μάκρος μὲν διεπλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱερεῖς δὲ θησαυροὶ πάντες οἷς ἀνεπίμπλασαν οἱ πρὸ τῆς οἰκουμένης

vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt : sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per LV. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidam vertex altus propè ad XXX. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per XX. cubitos longis, latísque decem, ac per V. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur : sic autem manibus artificum in faciem angulósque formata, vt nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleráque in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliæ per aliam in circulum flexæ columnæque in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluísque variata. tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multáque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatû, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit, nec enim hęc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis : transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndique præceps erat atque decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est imposita : & manebat ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Pertupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est : in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tum in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódque nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódque ligno rasili erant, aptéque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum ex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque surfum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis xl. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem x xv. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum ccc. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: a Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cõtra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. ac ter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ,

δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ τές τε ἄνω προβέλης, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. τότε τὸ τῶ πεινότατον, ἀπὸ ξιακοσίων ἀνετειχίσαντο πηχῶν, καὶ δέ τινας τόπους ἐκ πλείονος. ὑμῶν δέ τι πᾶν τὸ βάθος ἐφάπτετο τῶν θεμελίων. ὅπου πολὺ δὲ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, ἀνισοῦν βελόμενοι τοῖς ἐντὸς τὰ ἄνω. πέτραι ἦσαν τεσσαράκοντα πήχεις τὸ μέγεθος ἑκάστη. ἥτε δὲ δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ τοῦ λαοῦ φιλοτιμία, λόγον μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ὑπολάς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἔξειν πέρας, ὑπερμενῆ καὶ χείροις ἴσως αἰσχυνόμενον. ἴσως ἦν ἄξια τῶν ἐκείνων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν δὲ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δ' αὐτῶν εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λάθοκοτάτης μαρμάρου. καὶ δ' εἶνοις ἦν φατνώμασιν ὠρόφουτο. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ δέξεον, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. ἐδενὶ ἦν ἔξωθεν, ἔτε ζωγραφίας, ἔτε γλυφίδος ἔργω περιγελαῖσο. καὶ πλατεῖαι μὲν ἦσαν ὅπου τεσσάκοντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἃ ἑβδόμοις σωμεμβεῖτο, προσλαμβανομένης καὶ ἀντωνίας. τὸ δ' ὕπαθρον ἅπαν, ποικίλο παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἐξ ὧν τούτων προϊόντων ὅπου τὸ δεύτερον ἱερὸν, ἀμύφακτος προβέβλητο λίθινος, ξυστὸς μὲν ὕψος, πάνυ δὲ χαμαίντος διειργασμένος. ἐν αὐτῷ δ' εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου ἐξαστήματος στῆλαι, τὸν τῆς ἁγνείας προσημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παριέναι. τὸ δὲ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. καὶ προσαναβαίνετο δεκαπεντὰ μοῖς ἐπ' ἀναβατὸν ἀπὸ τοῦ ὡρῶτου, τετράγωνον δὲ ἄνω καὶ τείχει προβεβλημένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος καθ' ὅσον τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον, ὑπὸ τῶν βαθμῶν ἐκαλύπτετο. τὸ δ' ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἴσον. ὅθεν γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδομημένῳ τοῖς βαθμοῖς, ἐκεῖθεν ἴσω πᾶσαν εἶσω καταφαίνεσ, καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μεῖ δὲ τοὺς δεκατέσσαρας βαθμοὺς, τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα, πηχῶν ἴσον δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες ἀνῆσαν ὅπου τὰς πύλας, αἱ ὑπὸ μὲν ἀρκτοῦ, καὶ μεσημβρίας ὀκτὼ, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ' ἀναγκαῖον. διατετείχισμένον γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλίμα τῶν γυναιξὶν ἰδίας προσ θρησκείαν χώρου, ἔδει δ' ἑτέραν εἶναι πύλην. τέτμητο δ' αὖτη τῆς πρώτης ἀπέχρις. κἀκ τῶν ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὸν γυναικωνῖτην εἰσῆσαν. καὶ δὲ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξὸν παρελθεῖν γυναιξὶν, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὸ σφετέραν διαβῆναι τὸ διατείχισμα. ἀνεῖτο γε μὴν τοῖς τε ἐπιχωρίοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ προσ θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς ἐδεδέμητο ταύτη τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τῶν γαζοφυλακίων, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ ἁπλέτου μεγέθους τῶν κάτω κατ' οὐδὲν ἀποδεῖποντο. τῶν δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἐννέα, χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ὁμοίως τε τοῖς σταθμοῖς, καὶ τὰ ὑπέρθυρα, μία δ' ἡ ἔξωθεν τοῦ νεὼ κορινθίου χαλκοῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους καὶ πλουσίους ὑπάρχουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τριακονταὶ δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστη,

καὶ τὸ

ἢ τὸ πλάτος ἦν πεντεκαίδεκα. μιᾷ μὲν οὖν τὰς εἰσόδους, A
ἐνδοτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον ἑξηκονταπήχεις
ἐξέδρας εἶχον εὐθὺς τε ἀπὸ μήκους πυργοειδεῖς. ὑ-
ψηλαὶ δ' ἦσαν τεσσαράκοντα πήχεις. δύο δ' ἀνεῖχον
ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὸ πάχος ἔχοντες. ἢ
τῆς μὲν ἄλλων, ἴσον ἦν τὸ μέγεθος. ἡ δὲ τῆς κορι-
θίας ὑπὸ τῶν γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη
τὴν ναοῦ πύλης ἀντικρὺ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα γὰρ πη-
χῶν ἦσα τὴν ἀνάστασιν, τεσσαρακονταπήχεις τὰς θύρας B
εἶχε, καὶ τὸν κόσμον πολυτελέστερον, διὰ δαψιλὲς πάχος
ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῦτο δὴ τὸ ἀνέθημα πύλαις ἐπέχειν ὁ
θεοείκελος πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς
τὴν μείζονα πύλιν ὑπὸ τῆς γυναικῶν διαφίσματος
ἀνοῖγον. τῶν δὲ κατὰ τὰς ἄλλας πύλας πέντε βαθμῶν ἦσαν διεχούσεως. αὐτὸς δ' ὁ ναὸς κατὰ μέσον κείμενος τὸ ἅγιον
ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. ἡ δὲ κατὰ πρόσωπον ὕψος τε ἦν εὐθὺς, ἴσος ἀπὸ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαρακονταπήχεσι στενώτερος. ἔμπροσθεν γὰρ C
ὥσπερ ὤμοι παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ
πρώτη δὲ αὐτὸ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ἦ-
σα, καὶ εὖρος εἰκοσι καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε. τὸ γὰρ οὐ-
ρανῶ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀοχέλειστον ἐνέφαινε. κεχρύσωτο
δὲ τὰ μέτοπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος
ἦσαν ἔνδοθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ πρὸ τοῦ
ἔσω πύλεω, πάντα λαμπόμενα χρυσᾷ τοῖς ὁρῶσιν ὑ-
πέπιπτον. τῷ δὲ ναῷ ὄντος εἴσω διὰ μέσου, μόνος ὁ πρῶτος D
οἶκος πρόκειτο, καὶ διωκεκὼς εἰς τὸ ὕψος, ἀϊατεινόμενος
μὲν ὅτι ἐνενήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ὅτι πεν-
τήκοντα, καὶ ἑξαβάθμον ὅτι εἰκοσιν. ἡ δὲ ἑξῆς τοῦ οἴκου πύ-
λη, κεχρύσωτο μὲν ὡς ἔφην πᾶσα, καὶ ὅλος πρὸ αὐτοῦ
τεῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους,
ἀφ' ὧν βότρυες ἀνδρομήκεις κατεκρέμαντο. ὄντος δὲ ἤ-
δη τοῦ ναοῦ ἐντὸς τέτταρα τῆς ἔξωθεν οὖσης, καὶ θύ-
ρας εἶχε χρυσᾶς, πεντήκοντα πέντε πήχεων τὸ ὕψος,
εὖρος δὲ εἰκοσάπηχυ. πρὸ δὲ τούτων, ἰσόμακες κατατε- E
τασμα, πέπλος οὖν βαβυλώνιος, ποικίλτος ἐξ ὑακίνθου
καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰρ-
γασμένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τὴν ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ'
ὥσπερ εἰκόνα τοῦ ὅλου. ἐδόκει γὰρ ἀμίτῳ τῇ κόκκῳ
μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ
τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τοῦ μὲν, ἐκ τῆς χρόας ὁμοι-
ουμένου, τὴν δὲ βύσσου καὶ τὴν πορφύρας, διὰ τοῦ ὑγρεῖν, ἐ-
πειδὴ τοῦ ὑδατος, αἰεὶ διδόασιν ἡ γῆ, τοῦ δὲ ἡ θάλασσα. F
κατεῖχε δὲ πᾶσι τοῦ ἀέρος θεω-
ρίαν, πλεῖ ζωδίων. παρίστατο δὲ ἔσω, τὸ δεύτερον
τοῦ ναοῦ μέρος ἐξεδέχετο. τούτοις δύοιν, τὸ μὲν ὕψος, ἑ-
ξήκοντα πήχων, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ
πλάτος ἦν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ
τὸ μὲν πρῶτον μέρος, δεδοτετμημένον δὲ τεσσαρά-
κοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὐτῷ τρία θαυμασιώτατα
καὶ ἀξιόλογα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τρά- G
πεζαν, θυμιατήριον. ἐνέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύ-
χνοι, τοὺς πλανήτας, τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διῄρηντο
τῆς λυχνίας. οἱ δὲ δώδεκα τῆς ζωπλίνης ἄρτοι δώδε-
κα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

quiniſdenis etiam latæ. poſt introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, ſupra verò quàm viginti cubitis celſas. ſingulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum craſſitudine ſuſtinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò ſupra Corinthiam poſita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi ſine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis ſurgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam craſſiori argento atque auro veſtiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres ſegregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipſum verò templum in medio poſitum, hoc eſt, fanum ſacroſanctum, duodecim gradibus aſcendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem XL. cubitis anguſtius erat. aditus enim, veluti quibuſdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta ſeptuaginta cubitis alta erat, & viginti quinquelata, neque fores habebat. cœlum enim vndique conſpicuum latéque patens ſignificabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinſecus: auróque circum interiorem fani partem ſplendida cuncta cernentibus ocurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione interſepta eſſet, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: péreque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos eſſet, ac viginti tranſuerſa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. deſuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi ſtatura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, ſexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc eſt, velum Babylonium, hyacintho, & byſto, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, ſed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byſſo terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byſſo autem ac purpura origine: quoniam byſſum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perſcripta omnis cæli ratio, præter ſigna. Introgreſſos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat ſexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rurſus autem ſexaginta cubiti diuiſi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos auulſa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & menſam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, ſtellas errantes ſignificabant: tot enim ab ipſo candelabro oriebatur. Duodecim verò panes in menſas poſiti, ſignorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorũ eius, longitudo quadraginta quinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partésque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ἦ, ἀφ' ὧν ξυσκάιδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπίμπλατο τὸ τ' ἀοίκητε καὶ οἰκεμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι τῷ θεῷ πάντα καὶ τῷ θεῷ. τὸ δ' ἐνδότατον μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν. διείργετο δ' ὁμοίως κατὰ πετάσματα πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἐκτὸς δ' ἐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ἦν καὶ ἄχραντον καὶ ἀθέατον ἅπασιν. ἁγίου ἦν ἅγιον ἐκαλεῖτο. πρὸς ἦν τὰ πλευρὰ τοῦ κάτω ναοῦ, δι' ἀλλήλων ἴσαι οἶκοι ξύσεγοι πολλοί, καὶ παρ' ἑκάτερον εἰς

B αὐτὰς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦ ὑπερῷον μέρος, τύσσις μὲν ἴσα ἔτ' εἶχε τοὺς οἴκους, παρέσσον δὲ καὶ στενότερον· ὑψηλότερον δ' ὅτι τεσσαράκοντα πήχεις, καὶ λιτότερον τοῦ κάτω. συνάπτη γὰρ ἔτι πρὸς ἐξήκοντα τοῖς τοῦ ὑπερῴου πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, ὑδὲν ἔτε εἰς ψυχῆς, ἔτε εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε. πλαξὶ γὰρ χρυσοῦ σιβαραῖς κεκαλυμμένος πάντοθεν, τοὺς πρώτας ἀνατολὰς, πυρωδέστατην ἀπέπαλλεν αὐγήν, καὶ τοῦ βιαζομένων ἰδεῖν τὰς

C ὄψεις, ὥσπερ ἡλιακὰς ἀκτῖσιν ἀποστρέφε τοῖς γεμιὼ εἰσαφικνεμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὅμοιος ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο. καὶ γὰ μὴ κεχρύσωτο λευκότατος ἦν. κατὰ κορυφὴν ἦ χρυσοῦς ὀβελοὺς ἀιεῖχε τεθηλυίας, ὡς μή τινι προσκαθεζομένῳ μολυσμὸς τοῦ ὀρνέων. τοῦ ἦ ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι, μῆκος πέντε καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος ἦ ἑξ. πρὸ αὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἦν πήχεων, εὖρος ἦ καὶ μῆ-

D κος ἐκτείνων ἴσον, ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κεραστοειδεῖς προπαίχων γωνίας, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, ἐφ' ὧ αὐτὸν ἀνόδος ἠρέμα προσάντης ὑπῆσκο. κατεσκεύαστο δ' οὐδὲ σιδήρῳ, καὶ οὐδέ ποτε ἥψαυσεν αὐτοῦ σίδηρος. προὔκειτο ἦ τοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ βωμοῦ, λιθόν τι καὶ χαλκοῦν περίσσον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διείργε ὀλιγώτερον τοῦ δήμου ἀπὸ τῶν ἱερέων. γονορροϊκοὺς μὲν δὴ καὶ λεπροῦς ἡ πόλις ὅλη διείργετο, γυναικῶν δὲ

E ἐμμηνίους ἀπεκέκλεστο, παρελθεῖν ἦ ταύτας οὐδὲ καθαρὰς ὀλίγῳ, ὃν προεῖπομεν ὅρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ καθ' ἅπαν ἡγνευκότες, εἴργον τὸ τ' ἔνδον αὐλῆς, καὶ τῶν ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἴργοντο.

Κεφάλαιον ιε.

Τῶν ἦ ἀπὸ γένους ἱερέων ὅσοι ἀφὰ πήρωσιν οὐκ ἐλειτούργουν, παρῆσαν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδοτέρω τοῦ θύσιν, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν θύων ἐλάμβανον μερίδας, τοῦ γε μὴν ἐσθῆσιν ἰδιωτικὰς ἐφόρουν. τοῦ γὰ ἱερέως, ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ὅπη ἦ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸν ναὸν ἀνέβαινον, οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσον μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκράτου νήφοντες, δείσει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι σφαλεῖεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, σὺν μὲν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐ κατὰ πάσας, τὰς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ εἴπις ἑορτὴ πάτριος ἢ πανηγυρις παύδημος ἀγομένη δι' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ, τοῖς

G μηροῖς μὲν ἄχρις αἰδοίου διαζώσματι καλύπτων, λινῷ τε ὑποδύτῃ ἔνδοθεν λαμβάνων, καὶ ποδήρες καθύπερθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν ἔρυον. τῷ ἦ θυσάνων ἀπήρτητο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ ἐναλλὰξ, βέντες μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ ἦ τὸ ἔν-

δυμα

ὑμα τῷ σέρνῳ περισπλῶσα ταινία, πέντε διὰ μιᾶς ποικίλλοντος, χρυσοῦ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκκου, βύσσου τε καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν ἔφαμεν, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ καταπετάσματα συμφαίνεσθαι. τούτοις δὲ καὶ ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἦν. σχῆμα μὲν ὧν ἐνδύτου θώρακος εἶχεν. δύο δὲ αὐτὴν ἐπέρπουσαι περόναι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν ταύταις κάλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδόνυχες, ταῖς ἐπωνύμοις τῶν ἓξ ἐθνῶν φυλῶν ὑπογεγραμμένοις. καὶ δὲ θάτερον ἄλλοι περιέκειντο λίθοι δώδεκα, κατὰ ζεῖς εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τόπαζος, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἴασπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λυγγούριον, ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος, ὧν ἐφ' ἑκάστου πάλιν, εἷς τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. τὴν δὲ κεφαλὴν βυσσίνη μὲν ἔσκεπεν, τιάρα, κατέστεπτο δ' ὑακίνθῳ. περὶ δὲ χρυσᾶς ἄλλος ἦν στέφανος, ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. ταῦτα δὲ ἓξι φωνήεντα τέσσαρα. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐφόρει τὰ ἄλλα χρόνον, λιθοτέραν δ' ἀπελάμβανεν. ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῄει δ' ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ᾗ νηστεύειν ἔθος ἡμέρᾳ πάντας τῷ θεῷ. καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν πόλεως. καὶ τὰ τοῦ ναοῦ τῷ τε ὅτι ζύτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον ἐρεῖμεν. ὁ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν καταλείπεται λόγος. ἡ δὲ ἀντωνία, κατὰ γωνίαν μὲν δύο στοῶν ἔκειτο τοῦ πρώτου ἱεροῦ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. ἐδεδόμητο δ' ὑπὸ πέτρας πεντηκονταπήχους μὲν ὕψος, περιρρήνου δὲ πάσης. ἔργον δὲ ἦν ἡρώδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν ἐκ ῥιζῶν ἡ πέτρα, πλαξὶ κεκάλυπτο λευκαῖς λίθων, εἴς τε κάλλος, καὶ ὡς ὀλισθαίνοι πᾶς ὁ πειρώμενος καταβαίνειν καὶ κατιέναι πειρώμενος. ἔπειτα πρὸ τῆς τοῦ πύργου δομήσεως, ξυῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δ' ἦν τούτου, τὸ πᾶν ὕψος τῆς ἀντωνίας, ὅπου τεσσαράκοντα πήχεις ἠγείρετο. τὸ δ' ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμέρικτο γὰρ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, αὐλίστρά τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων αὐλὰς πλατείας, ὡς τῷ μὲν πᾶσιν ἐχειν τὰ χρειώδη, πόλις εἶ δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλεον. πυργοειδὴς δ' ἦν ὅσα τὸ πᾶν ὄγκημα, κατὰ γωνίαν τέσσαρσιν ἑστῶσις διείληπτο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δ' ὅπου τῇ μεσημβρινῇ, καὶ καθ' ἑαυτὸν γωνίᾳ κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθ' ὃ συνῆπτο ταῖς τοῦ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις. δι' ὧν κατιόντες οἱ φρουροὶ, καθῆστο γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα ῥωμαίων, καὶ διϊστάμενοι μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μήτι νεωτερισθείη παρεφύλαττον. φρούριον γὰρ ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερᾷ δὲ ἡ ἀντωνία. κατὰ δὲ ταύτην οἱ τῶν τειῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν, τὰ ἡρώδου βασίλεια. ἡ βεζεθὰ δὲ λόφος, διῃρητο μὲν ὡς ἔφην ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν μέρει τῆς καινῆς πόλεως περισώιστο, καὶ μόνος τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπισκοτεῖ. περὶ μὲν δὴ τ' πόλεως, καὶ τῶν τειχῶν αὖθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἕκαστα προτεθείμην, ὅπου τὸ παρόντος ὑποχρόντως εἴρηκα.

vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primùm enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, vt ità dixi, ab Antonia separabatur: qui cùm omnium esset altissimus, etiam patri nouæ ciuitatis coniungebatur, templóque Septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

Cap. VII. Deditionem Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnacissima autem maximéque dissentiens multitudo circà Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murúmque maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur, & aliis quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuêre. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redière. Rursúsque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores priùs casus pertulit, antequam subuerteretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam verò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quòd dies cuique suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Iosepho accessisset: pacémque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quòd nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simúlque

Κεφαλ. ις.

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ, & σασιάζον πλῆθος, σὺν Σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τ' Ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῷ μυρίων, ἐφ' οἷς αὐτὸς κύριος τῷ ὅλων. Ἰδουμαῖοι δ' αὖτ' σωστελοῦντες εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων φρύχειν ἐδόκουν, ὅτε τὸ σωσᾶ Ἰάκωβος, & Σίμων υἱὸς καθλᾶ. Ἰωάννης δ' τὸ ἱερὸν κατέληφώς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεχώρουν δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταί, πανσάμενοι τ' διαφέρειας, διχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χωρὶς δ' ἄρχοντι, τρὶς & τέτταρα ἐλεαζάρῳ, καὶ Σίμωνι τ' Ἰαείρου. πολεμούντων δ' ἀλλήλοις ὡς ἔφαμεν, ἆθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέρων, καὶ τὸ μὴ συναδικεῖν τ' λαῷ μέρος, ὑφ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν Σίμων, τήν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τοῦ κεδρῶνος, τῆς τε ἀρχαίας τείχους ὅσον ἀπὸ τ σιλωᾶ ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὰς, ὃ μέχρι τ μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' ἦν Ἀδιαβηνῶν ἔθνους τῆς ὑπὲρ Εὐφράτην οἰκούντων. κατεῖχε δὲ καὶ τ πηγὴν, καὶ τὴν ἄκραν, αὖτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, καὶ τὰ μέχρι τῆς τ ἑλένης βασιλείων τ τοῦ μονοβάζου μηδός. ὁ δὲ Ἰωάννης τότε ἱερὸν, καὶ τὰ πέριξ ἔπ' ὀλίγον, τόν τε ὀφλᾶν καὶ τ κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμφρήσαντες τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ χώραν αἰεῖσαν. ἐδέδει γὰρ πρὸς τοῖς τείχεσιν ἑστῶτες δρυμῶν ῥωμαίων, ἔνδον ἡ σάσις ἠρέμει. ἐπεὶ δὲ πρὸς τ πρώτην ὑπονήψαντες σφρόμιλον, αὖ νόσου, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν διαστάντες ἐμάχοντο, κατὰ τὰ δύχιλα πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἐπέρατον. ὅτε γοῦν αὐτοὶ τὴ χεῖρον ὑπὸ ῥωμαίων ἔπασχον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, ὅτε μὴ τοῦτο ἡ πόλις ἐπέφερεν ἀθρόον κακῶν πάθος. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερόν τι πρὸ τῆς πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δὲ ἑλόντες αὐτὴν κατόρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τὴν μὲν πόλιν ἡ σάσις. ῥωμαίοις δὲ εἶλον τ στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῆς τειχῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' αὖ τις ἐλόγως ῥωμαίοις προσγράφοι. νοεῖτω δ' ὅπη τοῖς πράγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

Κεφάλαιον ις.

Τῶν γὰρ μὲν ἔνδον ὄντων ὁ τῖτος μετὰ ὁπλιτῶν ἱππέων προϊὼν ἐξώθεν, ἦ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. ἀπορουμένῳ δὲ πανταχόθεν, ὅτε γὰρ κατὰ τὰς φάραγγας ἦν τε προσιὼν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τ ὀργάνων στερεώτερον, ἐδόκει καὶ τὸ ἰωάννου τ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτη γὰρ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ἀ σωπᾶτο, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ ξίστον ἦν ἡ ὑπέτεια, δι' ἃ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ δηλῶν τ αὐτονίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπενόει. ἐν δὲ τούτῳ προϊόντος αὐτοῦ ἔξάλλεταί τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κατὰ τ λαιὸν ὦμον, ἔγγιον μὲν τοῦ ἰωσήπου προσελθών, & πρόμβος εἰρωνικὰ τοῖς ὑπὸ τοῦ τείχους, ὁ γὰρ ἄγνωστος ἦν δηλέγεσθαι. διὰ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑπηνοῦς καίσαρ, εἰ μηδὲ τὴν ὑπὸ σωτηρίαν προσιόντων ἀπέχοιντο, παροξύνεται πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε

συν-

σωζόμενοι δηοιῶ τὰ περὶ τὴν πόλεως ἠφίει, καὶ συμφέ- A
ροντας ἐκέλευσε τὴν ὕλην εἰρεῖν χώματα. διχῆ δὲ
διατάξας τὸ στράτευμα περὶ τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τῶν
χωμάτων τοὺς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς
ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τοὺς λιθοβόλους μηχανάς,
ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τῶν πολεμίων ὅπη τὰ ἔργα,
καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένους. κοπτομένων
δὲ τῶν δένδρων τὰ πρόσεια μὲν ἐν τάχει γεγύμνωτο.
συμφερομένων δὲ ὅπη τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς B
στρατιᾶς ἁπάσης ὅπη τὸ ἔργον ὡρμημένης, ὑδὲ τὰ θεῖα
τῶν Ἰουδαίων ἠρέμει.

Κεφάλαιον ιη.

ΤΟὐν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις,
συνέβαινε τότε θαρρεῖν, καὶ ἀναπνεύσειν τε δὴ προ-
σωμένων περὶ τοὺς ἔξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι
θᾶττον τῶν ἀρπίων αὐτοὶ δίκας, εἰ ῥωμαῖοι προεχώρουν.
ἰωάννης δὲ καίτοι χωρεῖν ὅπη τοῖς ἔξω πολεμίοις τὸ πρὸ C
αὐτὸν ὡρμημένων, δέει τὸ σίμωνος ἔμενεν. ὁ μὲν ὁ σί-
μων ἠρέμει, καὶ δὴ καὶ τῇ πολιορκίᾳ. τὰ δὲ ἀφετήρια διίσησιν ὅπη τὰ τείχους, ὅσα κίονα τε ἀφῄρητο
πρότερον, καὶ τὸ ὅπη τῆς αὐτονίας φρυκὰν ἐλόντες ἔλα-
βον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἦν
δι' ἀπειρίαν. ὀλίγοι δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων
διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις. χερμάσι δὲ
καὶ τόξοις τοὺς χωννυμένους ἐβαλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ
κατὰ συντάξεις ἐκδέχοντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς D
δ' ἐργαζομένοις ἦν, ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη χαλκωμάτων ὑφῃρπασμένα· τὰ δ' ἀφετήρια, πρὸς
τοὺς ἐκθέοντας. θαυμαστὰ δὲ πᾶσι μὲν κατεσκεύασο τοῖς
τόποις, διαφόρως δὲ τῷ δωδεκάτῳ, βιαιότεροί τε ὀ-
ξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ὐ μόνον τοὺς ἐκ-
δρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅπη τείχους ἀπέτρεπον. τὰ λαντι-
νὰ μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτραι, δύο ἢ καὶ πλεῖον ἀ-
νῃροῦσαν σταδίους. ἡ πληγὴ δ', οὐ τοῖς προσεντυχοῦσι μόνον, E
ὅπη πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους· διὰ παντὸς. οἱ γὰ-
ρ μὲν Ἰουδαῖοι, τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν, λόγῳ
γὰρ ἦν, ὡς μήτε τῇ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ καὶ
τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὅπη τῶν
πύργων καθεζόμενοι προεμηνύον, ὁπόταν φανείη τὸ
ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ παρῴᾳ γλώσσῃ βοῶν-
τες, ὁ γὰρ ἔρχεται. διίσαντο δὲ καθ' ὃς ἤει, καὶ προκατε-
κλίνοντο. συνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἄπρακτον διεκ- F
πίπτειν τὴν πέτραν. ἀντεπινοῆσαι δὲ ῥωμαίοις μεμάνειν αὐ-
τοῖς. τότε γὰρ ἂν ἔτι ὁμοίως προορωμένης δυσέχρων. καὶ
πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' ὑδὲ κακου-
μένοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις εἰρεῖν τὰ χώ-
ματα. πάσῃ δ' ὀπωσοῦν καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νυκτῶρ,
καὶ μεθ' ἡμέραν εἶργον.

Κεφάλαιον ιθ.

ΤΩν δὲ ἔργων συντετελεσμένων, μοχλοῖσί μὲν καὶ G
λίνῳ διαμεξῆσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς
τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. ὁ γὰρ σκοπὸς
ἄλλως ἀνωθεν βαλλομένους. διέντες δ' ἐκκινεῖσθαι
δυναμένας τὰς ἐλεπόλεις πρόσηγον, καὶ πῶς ἐγγυτέ-
ρω τὰ ἀφετήρια διαστήσας, ὡς μὴ τοῖς κρείοσι εἶρ-
γοιεν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. ἐκχόθεν δ'
ἐξαίσιος κτύπος προσηχήσαντος ἀφιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε πᾶσα τῶν ἔνδον ἦρθη, καὶ τοῖς στασιασταῖς
ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ' ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν.

suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliáque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes autem cratis super vallum oppositæ protegebant, omnibúque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictús autem non solum primis quos offendisset, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudęi sanè cauebant à lapidibus, quòd erant candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc euenicbat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multóque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant.

vociferantibus inter ſe diſcordibus, quia omnia pro commoditate hoſtium facerent: cùm ſi non perpetuam concordiam ſibi Deus præbeat, ſaltem in præſentia contra Romanos oporteat conſpirare. Simon autem præcone miſſo, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permiſit. Illi autem obliti odiorum ac diſcordiarum ſuarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contráque impulſores arietum: eósque ſine intermiſſione telis petebant. audaciſſimi verò cateruatim proſilientes, machinarum tegmina diſſipabant: híſque appoſitis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipſe Titus: & iuxta vtraſque machinas equitibus ac ſagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, niſi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem ſtabat incolumis. nec enim ſtatim cum turri periculum ſenſit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri ſecum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, obſeruato Romanos per opera & caſtra eſſe diſperſos, quia labore & formidine Iudæos diſceſſiſſe arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vſque ad caſtrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati ſunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem diſciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam verſis, aliis qui colligerentur inſtabant. Grauis autem circum machinas pugna commiſſa eſt, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte ſteterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia ſuperiores erant, ignísque opera tetigerat, incenſáque omnia cum inſtrumentis penitus eſſent, niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent plerique, præter opinionem ſui viriliter dimicantes. nam glorioſiſſimis in hoc bello prælati ſunt, donec Imperator equitum valentiſſimis comitatus, in hoſtes irruit: & ipſe quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam verſa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eúmque Titus crucifigi pro muro iuſſit, ſi fortè reliqui vel hoc ſpectaculo territi concederent. Poſt eius verò diſceſſum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus ſagitta percuſſus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & ſeditioſis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & ſapientia nobilis.

διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῶν διαφόρων ὡς πάντα πρὸς τοῖσιν ὑπὲρ τ πολεμίων, δέον εἰ μὴ διὰπαντὸς δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεὸς, ἐν γοῦν τῷ παρόντι, τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑπερθεμένους, καὶ ῥωμαίων σωτηρίαν. κηρύσσῃ μὲ ἄδειαν ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπῃ τὸ τεῖχος, ὑπῆρχεν ἢ καὶ πρότερον ἀπιστῶν ὁ ἰωάννης. οἱ ἢ τῶ μίσους καὶ τῶν ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, ἓν σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲ τεῖχος πρεσχόντες, ἀπ' αὐτῶ πυρά τε παμπληθῆ καὶ τῶν μηχανημάτων ἐνῆσαν, καὶ τοῖς ἐπιβαίνοντας ἐκ τῶν ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ δὲ μηνύτεροι ἢ καὶ σίφη προπηδῶντες, τὰ μέρρα τῶν μηχανημάτων ἐσπαράττον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶ προσπίπτοντες, ὀλίγα μὲ ἐπ' ὀλίγα, τόλμῃ ἢ τὰ πλείω πρατγόντες. προσεβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῶν ὀργάνων τοῖς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διατάσας, ἔργα μετὰ τὸ πῦρ ὑπαφέροντας. ἀνέκελλε ἢ τοῖς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς ἢ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. ὁ μὲν τ πληγαῖς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῆ πεντεκαιδεκάτης τάγματος κριὸς, γωνίαν διεκίνησε πύργου. τὸ ἢ τεῖχος, ἀκέραιον ἦν. ὑδὲ γὰ δυνατὸν ἦν ἀθρόως σωκινδύνευσε τῶ πύργῳ προϋχοντι πολὺ, καὶ μὴ διαμφῶ σωαποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως τῆ προβολῆ. παυσάμενοι ἢ τῶν ἐπιδρομῶν πρὸς ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους ὑπερησαντες ἐσκεδασμένους ὅπῃ τὰ ἔργα τ καὶ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰ ἀναχωρῆσαι καὶ δέος τοὺς ἰουδαίους ἔχειν, ἐπιθέσι καὶ τ ἵππικὸν πύργον διὰ πύλης ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπαφέροντες. καὶ μέχει τῶν ἐρυμάτων, ὅπῃ τοὺς ῥωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένοι. πρὸς ἢ τ κραυγὴν αὐτῶν, οἵ τε πλησίον συνίσαντο ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἔφθανε ἢ ἡ ἰουδαίων τόλμα, τ ῥωμαίων ἀταξίαν, καὶ τοῖς προεντυγχάνουσι ξεφάμενοι προσέκειντο, καὶ τοῖς συλλεγομένους. δεινὴ ἢ πρὸς τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῶν μὲ ὑποπιμπράναι, τῶν ἢ κωλύειν βιαζομένων. κραυγή τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, καὶ πολλοὶ τ προαγωνιζομένων ἔπιπτον. ἰουδαῖοι ἢ ὑπερεῖχον ὑπονοίᾳ, καὶ τῶν ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' ἂν συνεδύσετο πάντα μὴ τῶν ὀργάνων, εἰ μὴ τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας ὁπλιτῶν ἀντέστησαν οἱ πολλοὶ, πρὸ τῶν σφετέραν ὑπόληψιν αἰδεισάμενοι. καὶ γὰ τ ἐνδοξοτέρων διήνεγκαν κατὰ ταὐτὸν τ μάχῃ. μέχει καίσαρ τοὺς τ ἱππέων δυνατωτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῶν προμάχων ἀναιρεῖ. πρὸς ἢ τὸ τότων πάθος ἐκκλίναντος τὸ λοιπὸν πλῆθος, ἐπόμενος συνελαύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν, κἀκ τῦ πυρὸς διασῴζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῶν ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀνασταυρῶσαι πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τὴν ὄψιν ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγήτες. μὴ ἢ τ ἀναχώρησιν, καὶ ἰωάννης ὁ τῶν ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπό τινος τῶν ἀράβων κατὰ τὸ στέρνα βεβλῆται, καὶ παραχρῆμα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ἀπολιπών. καὶ γὰ κατά τε χεῖρα, καὶ συνέσιν διάσημος ἦν.

Κεφάλαιον κ.

Τῇ δ' ὑπιούσῃ νυκτὶ, ταραχὴ τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει φοβερὸς. τῶν γὰρ πύργων τριῶν κατασκευάσαι κελεύσαντος πεντηκονταπήχεις, ἵν' ἐκεῖθεν χώματος ὑπεστηκότος ἀπὸ τούτων τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ἐφέποιτο, συνέβη τοιοῦτόν τι αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτός. μεγάλου δ' ἀρθέντος ψόφου, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ. καὶ τοῖς πολεμίοις ὑπονοεῖν σφίσι δόξαντες, ὅτι τὰ ὅπλα πάντες εἴθεσαν. ταραχὴ ἦν τῶν ταγμάτων καὶ θόρυβος ἦν, καὶ τὸ συμβὰν ἀδηνὲς εἰδέναι ἔχοντος, ὑπερπλῆσαν ἀπορουμένων διεφέροντο, μηδενὸς τὰ φαινόμενα πολεμίων, δι' ἀλλήλων ἐπτοημένοι, καὶ τὸ σώθημα μὴ ἀσφαλὲς ἕκαστος τῶν πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ Ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. παντοῖά τε δείματα κυκλουμένοις παρεφώκεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς. Ἰουδαίοις γεμίζουσι τοὺς λοιποὺς καρτερῶς ἀντεχομένοις, ἐπάκουσαν οἱ πύργοι. καὶ γὰρ τὸ ὀργάνων τοῖς καφτέρεσιν ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντιστικοῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ὅτε δὴ τούτων αὐτοὶ μὲν τὸ ὕψος ἐφικνοῦντο, καὶ τοὺς πύργους ἦν ἀμήχανον ἐλεῖν, μήτε ἀναξαπλῶσαι ῥᾳδίως μὲν τὸ βέλος, μήτ' ἐμπρησθῆναι μὲν τῇ σιδήρου δυνάμει, ᾧ κατεσκεύαστο. ξεπόμενοι δ' ἔξωθεν βέλεσι, καὶ ἔτ' ἐκόλουον τῶν χειρῶν τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀδιαλείπτως παίοντες, λύειν κατ' ὀλίγον. ἤδη δὲ τῷ νικωνὶ τῷ τείχους ἐνδιδόντος (αὐτὸ γὰρ τοῦτο Ἰουδαῖοι τὸ μεῖζον ἐκάλεσαν ῥωμαίων ἐλέπολιν, ἀπὸ τῶν πάντα νικᾶν) ἀπέκαμον μὲν πάλαι θεοὺς τε τὰς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πρόρρωθεν τοῦ πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳθυμίας, καὶ τοῦ κωλύειν παντὶ κακῶς, ὡς ἦπον αὐτοῖς δόξαι φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λειπομένων δύο, μᾶλλον ἐνθένδε ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπερβαίνοντων καθ' ἃ παρέρρηξεν ὁ νικῶν καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφοβήσαν. οἱ δὲ ἐσπεσόντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσεδέχοντο τὴν στρατιάν. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἕκτῳ τοῦ θρώτου τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δ' ἰῶν ἀρτεμισίου μηνὸς, αὐτό τε πολὺ καθασκάψαντες, καὶ τὰ περισάρκια τοῦ πόλεως, ἃ καὶ περίεργον κέκτιο.

Κεφ. κα.

Μεταστρατοπεδεύει δὲ τῖτος εἴσω, κατὰ τὰ ἀσυρίων παρεμβολὰ καλούμενα, ὑπερχὼν πᾶν τὸ μεταξὺ, μέχρι τοῦ κεδρῶνος. ἀπὸ δὲ τοῦ δευτέρου τείχους ὅσον ἔξωθεν βέλους εἶχε, περισβολὰς δ' οὐδέως ἐποιεῖτο. μεμαθηκότες δ' οἱ Ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπημύναντο τὸ τείχος. οἱ μὲν ὑπὸ τὸν ἰωάννην ἀπό τε τῆς ἀντωνίας, καὶ τῆς περισαρκίου στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοῦ ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως αὐτοῦ μνημείων μαχόμενοι. τὸ δὲ τοῦ σίμωνος τάγμα, τῶν ὑπὸ τὸ ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν διαλαβόντες, ἐφεστήκασι μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ὑπὸ τὸ ἱππικὸν πύργον εἰσήκτο. περιπεσόντες τε δὴ πολλάκις ἐν τοῖς πυλῶν, συστάδην ἐπολέμουν, καὶ συνδιωχθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ μὲν τὰς συμπλοκὰς, ἡττῶντο τῶν ῥωμαίων ὑπερισχύοντες ἀπειρίᾳ. ἐλλιπὲς δὲ τὰς τειχομαχίας. καὶ τοῖς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεχέτω. Ἰουδαίοις δὲ τόλμα δεῖ χρεωμένοις, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. περισσὸν δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ καὶ ῥωμαίοις τὸ ταχέως κρατῆσαι. ὅθ' ἑτέρων ἦπτετο κόπος, ἀλλὰ περισβολαὶ καὶ τει-

Cap. VIII. De casu turris & duorū murorum obtentu.

NOcte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicati, ad arma current, cáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullísque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signúmque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorúmque tormentis indefatigabiliter feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè possent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non verabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatique plurimi recessêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castra est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & vltra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eiúsque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsíque intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumque

oppugnationes, & excursus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullâque prælio-
A rum species abe-rat, cùm à prima luce incipientia vtriusque insomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi castra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces suos. maximè verò Simonis
B eos metus ac reuerentia commouebat, cóque modo illum singuli subiectorum colebant, vt ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consuetudo vincendi, & quia vinci non assueuerant, crebræque militiæ exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus semper vbique
C præsens. nam & inertia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Denique istis ipsis diebus, validissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telisque vtrinque missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro-
D manorum progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisque discissis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: mórsque his leuissima ducebatur: si quo interfecto
E hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quàm victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam verò esse virtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros esse præcipiebat.

Cap. IX. De Castore Iudæo Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine,
F cum decem aliis militibus suis deliuerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cùm pauidi sub loricis aliquandiu quieuissent, concussa turri surgunt. extentísque manibus Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iámque Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille respondis-
G set, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cùm ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularet, cæteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dummori liberis liceat. denique illis super hoc ambi-

χομαχίαι, καὶ καθ' ὅλον συνεχεῖς, δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν. καὶ δ' ὅσιν ἥτις ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ' αὐτοὺς ἐπαυε μόλις ἑωθεν ἀρχομένους. ἰὼ ὁ ἄϋπνος ἀμφοτέρους ἡ νὺξ, καὶ χαλεπωτέρα τ' ἡμέρας. δέος τῷ μὲ ὅσον ὅπως καθαληφθήσεται τὸ τεῖχος. τ' ὃ ὑπωθήσεσθαι ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις ἐντὸς τοῖς ὅπλοις ἑκάτερον δι' νυκτερεύοντες, ὑπὸ τὰς ἕω τὰς αἰγὰς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ ὧδε μὲ ἰουδαίοις, ἔρις ἰὼ ὅς τις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι μάλιστα. ὃ τ' σίμωνος αἰδὼς ἰὼ καὶ δέος, ὅπου τεταγμένος ἕκαστος αὐτῷ τ' ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχειρίαν ἑτοιμότατον εἶ) κελεύσαντος. ῥωμαίοις δ', ἐπ' ἀνδρίαν ἦν προθυμία, τότε κρατεῖν ἔθος, καὶ ἥττης ἀπειθία, συνεχής τε στρατιὰ, καὶ διηνεκὴς μελέτη, & μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ δ' πάντων, πᾶσι παντα χῆ θαρσαλέον. τό, τε δὲ μαλακισθῆναι παρόντος καὶ συναγωνιζομένου καίσαρος, δεινὸν ἐδόκει, καὶ τ' καλῶς ἀγωνισαμένων, μάρτις αὐτὸς ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν. κέρδος δ' ἰὼ ἦδη, καὶ τὸ ἐνωθῆναι καίσαρι ἡνιόχον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ τ' καθ' σφᾶς ἰσχὺς ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφαίνοντο.

Κεφάλαιον κϚ.

ΠΑρατάξαντος δὲ ἰούλιος καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας τ' ἰουδαίων πρὸ τὸ τεῖχος καρτερὰ σίφει, καὶ διακοντιζομένων ἔτι πόρρωθεν τοῖς βλήμασιν ἑκατέρων, λογχίνος τις τῶν ἱππέων ὑπερβαλλόμενος τ' ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπεσὰν μέσῃ τῇ τῶν ἰουδαίων φάλαγγι. καὶ διασκεδασθέντων πρὸς τ' ἐμβολὴν, δύο τὼς γενναιοτάτους ἀναιρεῖ, τ' μὲ κατὰ σῶμα πλῆξας ὑπαντάσαντα, τὸν δ' ἀναστάσας ἐκ τ' προτέρου τοῦ δόρυ, κατὰ πλευρὰν διαφείρει ξαπόμενον. ἐκ μέσων τε τ' πολεμίων, πρῶτος εἰς τὰς σφετέρας ἐσήλατο. ὁ μὲ ἐν δ' ἀρετὴν ὀπίσημος ἰὼ, ζηλωτὴ ὃ τ' ἀνδρείας ἐγίνοντο πολλοί. καὶ οἱ ἰουδαῖοι μὲ ἀμελοῦντες τ' παθεῖν, τὸ διαθεῖναι μόνον ἐσκόπουν. ὅ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κεφότατος, εἰ καὶ μ' τ' κτείναι τινὰ τῶν πολεμίων προαπέσοι. πῶς ὃ τ' τ' τραπωτῶν ἀσφαλείας, ἐκ ἦττον τὰ κρατεῖν πλήσει, καὶ μὲ ἀπροβούλευτον ὁρμὴ, δύναμιν λέγω, μόνῳ δ' ἀρετὴ τ' μ' προνοίας, & τὰ μηδὲν τ' δρῶντα παθεῖν, ἐν ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς, σκέλλουσιν ἀπειλεῖσθαι.

Κεφαλ. κγ.

ΠΡοσάγει δ' αὐτὸς τὰ βορείᾳ τεῖχος τῷ μέσῳ πύργῳ τ' ἐλέπολιν, ἐν ᾧ τ' ἰουδαίων τις ἀνὴρ χρὴς ὄνομα κάσωρ ἐλόχα μεθ' ὁμοίων δέκα, τ' λοιπῶν φυγόντων δι' τὰς τάξοτας. ἔτοι μέχει μὲν τινος ὑποτεπηκότες τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυομένῳ δ' τ' πύργῳ διανίσαν, καὶ προτείνας ὁ κάσωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων δῆθεν, σκάλει τ' καίσαρα, & τῇ φωνῇ καθικνούμενος ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. πῆς δύσας δ' ἐξαπόλοιτο ὁ τῖτος, καὶ μεταγνοῖεν ἤδη τὰς ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέχει μὲν τὸ κελεῦσαι τιὼ ἐμβολὴν, κωλύει τε τοξεύειν τοὺς ἱκέτας, λέγειν δ' σκέλλουσιν ὅτι βέλεται τῷ κάσορι. τὸ δ' εἰπόντος ὅτι δεξιᾷ καταβλῶναι θέλειν, ὁ τῖτος συνήδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς δυβελίας ἔφη, συνήδεσθαι δ' εἰ πάντες ταὐτ' ἤδη φρονοῦσι, & τῇ πόλει διδόναι γε πίστιν ἑτοίμως. τῷ δέκα δὲ, οἱ πέντε μὲν αὐτῷ συνυπεκρίνοντο τιὼ ἱκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ' ὡς ἂν ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἐβόων, παρὸν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχει πολλοῦ διαφερομένων,

ων, ἐτείθετο μὲν ἡ ἀφεσβολή. πέμπων δ' ὁ κάσωρ A gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. Illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hisque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò ciúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia, cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: miserabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad narem quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emisserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet; ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi calliditate sæuitiam: arietisque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vrebatur. Castor autem ciúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: pérque flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatísque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciuitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

τὸν, ἐτείθετο μὲν ἡ ἀφεσβολή. πέμπων δ' ὁ κάσωρ
πρὸς τὸν σίμωνα, σχολὴν ἔκλυεν ἐξ ὧν περὶ τῶν ἐπειγόντων
ἔλεγεν, ὡς ἂν ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὸν ῥωμαίων
ἀρχέα. ἅμα δὲ ταῦτα πέμπων, καταφανὴς ἦν τοῖς
ἀπιθανίας, ὅτι τὴν δεξιὰν ἐκ δικαίων. οἱ δ' ὥσπερ ἀ-
γανακτοῦντες, ὑπὲρ τὰ θωράκια διῆρον τε τὰ ξίφη γυμνὰ,
καὶ τοὺς θώρακας αὐτοῖς πλήξαντες, ὡς ἀπεσφαγμένοι
κατέπεσον. θάμβος δὲ τὸν πόνον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰσῆει
τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκ δικαίων ἀπόνοιαν, καὶ μὴ δυνάμενοι κάτωθεν
ἀκριβῶς τὸ γεγενημένον ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τὴν δύσ-
μίαν αὐτοὺς, καὶ τοῖς πάθοις ἠλέουν. ἔξυεν δέ τις ἐν τούτῳ
καὶ τὴν ῥῖνα τοῦ κάσορος. κἀκεῖνος δύθεως ἀναπάσας
τὸ βέλος, ἐπεδείκνυ τῷ τίτῳ, καὶ ἐδίκαια πάσχων κα-
τεμέμφετο. πρὸς δὲ βαλόντα χιλίασας κάσαρ, ἔ-
πεμπε παρεσῶτα τὸν ἰώσηπον δώσοντα τὴν κάσορι δε-
ξιάν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὅτ' αὐτὸς ἔφη προσελθόντος, φοβεῖν
γὰρ ἐδέν ὑμᾶς τοὺς δεομένους, καὶ τοὺς ὁρμηθέντας τῶν φί-
λων κατέχειν. αἰνείας δέ τις τῶν δυτόλμων, αὐτὸς ἔφη
προσελθεῖν. καὶ τοῦ κάσορος καλοῦντος, ὅπως δέ-
ξαιτό τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, ἀπεδαιότε-
ρον ὁ αἰνείας ἀφωπλίσας τὸν κόλπον προσέδραμεν. ἀε-
θέμυθος δ' ὁ κάσωρ πρότερον, ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τότε
μὲν διήμαρτε φυλαξαμένου, πλήσσει γε τραπόντην ἕ-
τερον προσελθόντα. συνοήσας γὰρ κάσαρ τὴν ἀπάτην,
ποὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν ἐν πολέμοις ἔλεον. τὸ γὰρ ἀ-
νθρωπίσεσθαι, ἦν τοῦ ὑποπίπτειν τῷ παυόργῳ, ὅσις δ' ἐμ-
βολὰς τῆς ἐλεπόλεως ὀργῇ τῆς ὕλης, ἐποιεῖτο δ' ὠμω-
τέρας. ὑπεδιδόντα τε τὸ πύργον ἐμπροσθοῦσιν οἱ περὶ
τὸν κάσορα, καὶ δόξαν τοῦ φλογὸς εἰς τὸν ἐπ' αὐτῷ κρυπτὸν
ἁλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρέχον,
ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

Κεφάλαιον κδ.

Λίρει δὲ κάσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ
μὲν τοῦ πρώτου, καὶ τῶν ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐ-
τοῦ, παρέρχεται μὲν δισχιλίων ἔνδον ὁπλιτῶν, καὶ τῶν περὶ
αὐτὸν ὁπλέκτων, καθὸ καὶ τῆς κατω πόλεως, ἐμπο-
πώλιά τε ἦν καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δὲ
τὸ τεῖχος, πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἢ
τοῦ τείχους πλέον δύθεως διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ
παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθὲν, ἂν οἶμαι, τῆς ἐμέμη
βλάβη τῷ κράτει. νυνὶ δὲ ἰουδαίοις μὲν ἐλπίσας δυσω-
πήσειν ἔχον κακῶν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν
δύμβρῃ τὴν εἰσβολὴν ἐκ ἐπλάτυνεν. ὁ γὰρ ὁπλισθεὶς
οὐδὲ δύερετεῖν ὑπελάμβανεν. παρελθὼν γὰρ ἔτε κτεί-
νειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπέτρεψεν, οὐδ' ὑπο-
πιπρᾶναι τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς σασιασᾶς εἰ βού-
λοιντο μάχεσθαι δίκα τοῦ δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξό-
δου ἐδίδου, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπισχνεῖτο δώσειν.
πρὸς πολείου γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτοῖς,
τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶ-
χεν εἰς ἃ προὔτρεπε καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δὲ ἐ-
δόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀσθένεια, καὶ τὸν πόνον, ἀδυνα-
μίᾳ τοῦ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑ-
πελάμβανον. προσπειλοῦσι δὲ τοῖς δημόταις θάνατον
εἰ πρὸς ὁμολόγησιν μνησθείη τις αὐτῷ, καὶ τοὺς πα-
ραφθεγγομένους εἰρήνην ἀποσφάττοντες, ὑπεπ-
ίπτοντας καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίοις, οἱ μὲν κατὰ
τοὺς στενωποὺς ὑπαντιάσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

B

C

D

E

F

G

DEnique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant, mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui intro iêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus:

Cap. X. De secundo muro bis obtento à Romanis.

alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictíſque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcen-e autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque ſcientiam præualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnésque penè qui tranſierant, peremptifuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſêre. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quique viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partim ſtatim depoſuit: in Meridiana verò per turres præſidia collocauit.

ἄλλοι δ' ἐξω τ τείχυς κ τὰς αὖω ϖϱοπηδήσαντας πύλας, ϖϱὸς οὓς ταϱαχθέντες οἱ φυλαϰες τ τείχυς κυθαλλόμενοι τ πύργων, ἀνεχώϱουν εἰς τὰ στατόπεδα. κραυγὴ δ' ἰὼ τ ἔισω πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τ δ' ἔξωθεν ϖϱὸς τοῖς ἐπολειφθεῖσι δεδοικότων. πληθυόντες δ' ἀεὶ οἱ ἰουδαῖοι, κ πολλὰ ϖϱοσεπιτιθέντες κατ' ἐμπειϱίαν τ τε στενοπῶν, ἐπίφωσκόν τε πολλοὺς, κ ϖϱοσπίπτοντες ἐξώθουν. οἱ δ' κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον αὐτεῖχον. ὁ γὰϱ ἰὼ ἀθϱόους ἐξαφυγεῖν ἐξὰ στενῆ τῆ τείχους. δοκῆσαι τ' ἂν ϖᾶσαν ἰουδαίαν πάντας οἱ παϱελθόντες, μὴ ϖϱοσαμυναντος τ πίτυ. ἐξαϱπάσας γὰϱ ἐπ' ἀνϱεῖας τοῖς στενωποῖς τὰς ὁδοὺς, κ κ τ μάλιστα πληθύοντα σαθεὶς αὐτὸς, ἀνέστελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, κ σὺν αὐτῷ δομίτιος σαβῖνος, ἀνὴϱ ἀγαθὸς κ κ ταύτην φανεὶς τ μάχην. παϱέμεινε γ συνεχῶς τοξεύων κῆσαϱ, κ τοὺς ἰουδαίους κωλύων παϱελθεῖν, μέχϱι πάντες ἀνεχώϱησαν οἱ στϱατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν οὖν κϱατήσαντες τῶ δευτέϱυ τείχους, ἐξεώθησαν. τῇ δ' αὖα τὸ ἄστυ μαχίμων ἐωνήϱθη τὰ φϱονήματα, κ μετέωϱοι ϖϱὸς τ δύναμιν ἦσαν, ὅτ' αὖ ῥωμαίους εἰς τ πόλιν τολμήσειν ἔτι παϱελθεῖν, ὅτ' ἂν αὐτοὶ παϱελθόντες, ἡττηθήσεσθαι δοκοῦντες. ἐπεσκότῃ γὰϱ αὐτῇ τ γνώμας ὑπὸ τὰς ϖαϱανομίας ὁ θεὸς, κ ὅτε τ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσον πλείω κατελίπετο σ' ἐξελαθείσης ἔβλεπον, ὅτε τ ὑφέϱποντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰϱ παϱὼν ἐδίδου σι τ δημοσίων κακῶν, κ τὸ σ' ϖόλεως αἷμα ϖίνειν. ἔνδεια γ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπεῖχε πάλαι, κ ϖαϱ' οἰκείῳ τῇ ὀπηδείων, ἀλλύοντο ϖολλοί. τ γ τῶ λαῶ φθοϱαὶ, ἑαυτῇ οἱ στασιασταὶ κϱυφισμὸν ὑϖεϱέβαλλον. μόνους γὰϱ ἠξίουν σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰϱήνην, κ κ ῥωμαίων ζῆν ϖϱοθυμουμένους. τὸ δ' ἐναντίον ϖλῆθος ὥσϖεϱ ὑϖὸ βαϱβάϱων βαϱβάϱως ἥδοντο δαπανώμενον. τοιοῦτοι μὲν δὴ ϖϱὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν. ῥωμαίους γ ϖάλιν τ εἰσόδου ϖῦϱ ὠμύων, σκώλυον φοβούμενοι, τὸ καταῤῥιφθὲν αὐτοῖς τειχίσαντες τοῖς σώμασι. ἔνιοι μὲν αὐτέχον ἡμέϱας κατϱεῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάϱτῃ γ ϖϱοσβαλλόντα ῥᾳυμαίως ϖῦϱ ἀνέσχον. ἀλλὰ βιασθέντες, ἢ κ ϖϱότεϱον ἀναφεύγουσιν. ὁ γ ϖάλιν τ τείχους κϱατήσας, τὸ ϖϱοσάϱκτιον μὲν ἀθϱόως κατέῤῥιψε ϖᾶν. ὅτι γ τ κ μεσημβϱίαν, φϱουϱοῖς τοῖς ϖύϱγοις ἐγκατασήσας, τῷ ζήτῳ ϖϱοσβάλλειν ἐϖενόει.

A

B

C

D

E

F

Κεφάλαιον κα.

Cap. XI. De aggeribus in tertiũ murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmque conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe otio commodè vrebatur. Nam cùm dies aduenisſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucundiusſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

ΔΟ'ξαν δ' ἐπανεῖναι ϖϱὸς ὀλίγον τ ϖολιοϱκίαν, κ διωϱείαν βουλῆς σασιασᾶς ὠδαχεῖν, εἶτι ϖϱὸς τ καθαίϱεσιν ἐνδοῖεν τ δευτέϱυ τείχους, ἢ κ τὸν δῆμον ὑϖοδείσαντες (ὁ γὰϱ εἰς ϖολὺ τὰς ἁϱϖαγὰς αὐτοῖς ἐξαϱκέσειν) εἰς δέον κατεχεῖτο τ ἄνεσιν. ἐϱϱάσης γὰϱ τῆς ϖεϱιθεσμίας, καθ' ἣν ἔδει δῆναι τοῖς στϱατιώταις ζοφαὶ, ἐν ὑϖοπτῷ τοῖς πολεμίοις ϖέλασε τὰς ἡγεμόνας ἐξετάξαντας τλεῖν δυνάμιν ἀϖαϱεθμεῖν ἑκάστῳ τ ἀϱγύϱιον. οἱ δ' ὥσϖεϱ ἔθος ὑϖοκαλύψαντες τὰ ὅϖλα θήκαις ἐσκεπασμένα τέως, κατάφϱακτοι ϖϱοσῆεσαν, κ ταῖς ἵϖϖοις ἄγοντες οἱ ἱϖϖεῖς κεκοσμημένους. ὅϖῃ ϖλεῖον γ τὰ ϖεϱὶ τῆς ϖόλεως ἀϱγύϱῳ τε & χϱυσῷ ϖεϱιελάμϖετο. κ δ' ὄψεως σκείνης, ἡδὲν οὔτε τοῖς σφετέϱοις ὑϖεϱῆσεϱον, ἔτε τοῖς ϖολεμίοις ϖαϱέση φοβεϱώτεϱον. κατεϖλήσθη γὰϱ ἀφοϱώντων

τότε

πᾶν ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, & τ' ἱερᾶ τὸ βόρειον κλίμα, A
τάς τε οἰκίας μεσαιτάτας ἰδεῖν προκυπτόντων ἐφεδρεῖν, καὶ τ'
πόλεως ὑδὲν ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθει διεφαίνετο. κατάπληξις δὲ δεινὴ, καὶ τοῖς θολμηροτάτοις ἐνέπεσε, τήν
τε δυνάμιν ὅτι ταυτὸ πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν
ὅπλων, καὶ τ' διταξίαν τῶν αἰφρῶν. δοκοῦσι τ' ἄν μοι
πρὸς ἐκεῖνο οἱ στασιασταὶ μεταβαλέσθαι τ' ὄψιν, εἰ μὴ
δι' ἐφοβολιῶν τ' δήμου ἐδέησαν κακῶν, συγγνώμην
ἔσεσθαι ῥωμαίοις ἀπήλπιζον. ὑποκειμένου δὲ τοῦ μὴ κο- B
λάσεως εἰ παύσαιντο, πολὺ κρείττονα τ' ἐν πολέμῳ θάνατον ἡροῦντο. & τὸ χρεὼν δ' ἐκφέρει τούς τε αἰτίους
τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, & τῇ στάσει τ' πόλιν. τεσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάλμα διετέλεσαν τὰς ῥοπὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δ' ὡς ὑδὲν
ἀπήνυτο ἔτι τ' ἰουδαίων εἰρωνικὸν, διελὼν τὰ τάλματα τίτος, ἤρχετο χωμάτων, κατά τε τ' αντωνίαν, καὶ τὸ τ'
ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ὤετο, C
νοῶν, τὸ μὲν ἱερὸν καὶ τ' αντωνίαν. τούτων γὰρ μὴ ληφθέντος,
ὐδὲ τὸ ἄστυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. πρὸς ἑκατέρῳ δὴ
μέρει, δύο ἠείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστου τάλματος.
& τοὺς μὲν ἔνθα τὸ μνημεῖον ἐργαζομένους, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μετ' σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἴρξον ἐπεκθέοντες.
τοὺς δὲ πρὸ τ' αντωνίας, οἱ πρὸς τ' ἰωάννου, & τὸ τῶν ζη-
λωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' ὑ καὶ χεῖρα μόνον ἀφ' D
ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἠνέθη καθ' ἡμέραν ῥιπὴ, καὶ μικρὸν
ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν ἑξακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. τίτος δὲ σώζεσθαί
τε τ' πόλιν, καὶ ἀπώλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῷ, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τὸ παραινεῖν ἰουδαίοις μετάνοιαν, ἃ ἠμέλει. τοῖς δὲ ἔργοις, αὐτίμωσε συμβουλίαν, & E
πολλάκις γινώσκων ἀνυπικώτερον ὅπλων τ' λόγον, αὐτούς τε σώζεσθαι παρεκάλει παρεδόντας τὴν πόλιν
ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ
γλώσσῃ διαλέγεσθαι, τάχα ἂν δοιῶν πρὸς ὁμόφυλον
δοκῶν αὐτούς.

Κεφαλ. κς.

Ὀγτος προεῖδε τὸ τεῖχος, καὶ πειρώμενος ἐξωτέρω
βέλους ἔβη & ἐπικόρ, πολλὰ κάτωπτόλει. F
φείσασθαι μὲν ἑαυτῷ καὶ τῇ πάτρίδος, καὶ τ' ἱερᾶ, μηδὲ χωρεῖσθαι πρὸς ταῦτα, τῷ ἀλλοφύλων ἀπαθεστέρους. ῥωμαίοις μὲν γὰρ τοῖς μὴ μετέχουσι, συνέπεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἄμα, καὶ μέχρι νῦν τὰς χεῖρας ἐπέχειν. τοὺς δ' ἐνεφάντας αὐτοῖς,
κἂν φείσωσθῆ μόνους ἔχοντας, ὡρμῆσθαι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν. ἦ μὴν τὰ καρτερώτατα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν
τείχη πεπτωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῶν ἀλωκότων ἀσθενέστερον. γινώσκειν δὲ τῶν ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον, καὶ τὸ δυναθέειν τούτοις, ἐπὶ ἀπείρατον αὐτοῖς. εἰ
γὰρ δὴ καὶ πολεμεῖν ἐπ' ἐλευθερίας καλὸν, χρεῶν τὸ
πρῶτον. τὸ δὲ ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μάχεσθαι ἐξαίφνης χρόνοις, ἔστιν ὅπου εἰέσθαι τὸ ζυγὸν, δυναμένων & φιλελευθέρων εἶναι. δεῖ μὲν τοι καὶ δεσπότας ἀξιοῦν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑπόκεινται πάντα. τὸ γὰρ ῥωμαίους ἐπιφθονῆσαι, πόθεν εἰ μή
τι ἐκ θάλπος, ἢ κρύος ἄχρηστον. μεταβαίνειν γὰρ

& vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo regebat, metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorúmque pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam a Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solùm quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem, vnà & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliúmque factis admiscens, & orationem sæpè armis efficaciorem cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murũ circumiens, simúlque extra teli iactum stans, vnde exaudiri faciliùs posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manúsque suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cùm seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Romanorúmque vires cognoscerent sustinere non posse, hísque seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. seniel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorũ in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quòd propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse

ad eos vndique fortunam, dcúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italja. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud cósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armatorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum sciissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re freros resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populùm, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

A πρὸς αὐτοὺς πάντοθεν ἡ τύχη καὶ κρεῖττον ἔθνος ἢ θεὸν ἐμποδίζοντα ἢ ἀρχεῖν, νυνὶ δὲ ἡ τῶν Ἰταλίας ἐθῶν. νόμον γὰρ μὲν ὠμοῖς, καὶ σφόδρα θηρσὶν ἰσχυρότατον, καὶ σφόδρα ἀνθρώποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, καὶ τὸ κρατεῖν, παρ' οἷς ἀκμὴ τῶν ὅπλων, εἶναι. δι' ἃ τοῦτο καὶ τοὺς πρόγονους αὐτῶν, ὄντας καὶ τῇ ψυχῇ, καὶ τοῖς σώμασιν, ἔτι δὲ καὶ τῇ ἄλλης ἀφορμῆς ἀμείνους, εἶξαι Ῥωμαίοις, εἰ μὴ τὸ θεῖον ἠδίσταν συνεῖναι αὐτοῖς τῶν ὑπομενόντων. αὐτοὺς δέ, τίνι καὶ
B πεποιθότας αἴτιον ἁλῶναι τῆς ἐκ πλείστου τῶν πόλεως μέρους, πλὴν δ' ἔνδον εἰ μὴ τὰ τείχη παρέμενεν, ἁλώσεως χεῖρον ἀμφιβόλων. ἐν γὰρ λιμῷ Ῥωμαίους τῶν ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ὦ νεῦ μοι τῶν δήμου, μετ' ὀλίγου δ' ἀφθαρήσεσθαι καὶ τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ καὶ πάσαντο Ῥωμαῖοι τὴν πολιορκίαν, μὴ ὄντι γε τοῖς πόλει ξιφήρεις, αὐτοῖς γε τὸ ἄμαχον πολέμιον ἔνδον ἀδαπανήσας καθ' ἑκάστην ὥραν ἐφόμενον. εἰ μὴ καὶ πρὸς τὸ λιμὸν ἀρᾶν τὰ ὅπλα, καὶ μάχεσθαι δύναντο, μόνοι τε καὶ παντῶν ὑπερκρατεῖν. προσετίθει δ' ὡς καλὸν πρὸ αἰσχίστης συμφορᾶς μεταβαλέσθαι, καὶ πρὸς τὸ σωτήριον, ἔως ἔξεστι ῥᾴστα. καὶ γὰρ ὀλίγοις μνησικακήσειν αὐτοῖς Ῥωμαίους τὴν ἀνθρωπίνων, εἰ μὴ μέχρι τέλους ἀπαυθαδίσαιντο. φύσει τε γὰρ ἐν πρὸς κρατεῖν ἡμέρους εἶναι, καὶ πρὸς τὴν θυμὸν θήσεσθαι τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' εἶναι μήτε τὴν πόλιν ἀνδρῶν κενῶν, μήτε τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ καὶ νῦν καίσαρα βέλεσθαι δεξιὰν αὐτοῖς ἀδαπάνητον. ἐν γὰρ αὖ σῶσαί τινα
D βίᾳ λαβὼν τὴν πόλιν, καὶ μάλιστα μηδὲν ἐξ ἀνάγκης συμφορᾶς ὑπακουσάντων ἀδαπάνητον καλέσαι. τὸ γὰρ μὴ ταχέως τὸ ξύλον τεῖχος ἁλῶσεσθαι, ἅπασι πᾶσι δῆλον. καὶ ἄρρηκτον ἢ μὴ τὸ ἔρυμα, τὸν λιμὸν ὑπὸ Ῥωμαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. ταῦτα τὴν ἰώσηπον παραμυθούμενον, πολλοὶ μὲν ἐσκωπτον ἀπὸ τῶν τείχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι δὲ ἔβαλλον. ὁ δὲ ὡς τῆς φανερᾶς ἐπείθη συμβουλίας, ὅτι τοὺς ὁμοφύλους μετέβαινεν ἰσοείας. ὦ δείλαιοι βροτῶν, καὶ τὴν ἰδίων ἀμνήμονες συμμάχων, ὅπλοις καὶ χερσὶ πολεμεῖτε Ῥωμαίοις. τίνα γὰρ ἄλλον ἔτι σὺν κτησάμενοι; ποτὲ δὲ θεὸς ὁ κτίσας ἀδικούντας ἰουδαίων ἐκδικος; ἐκ δὲ πραφέντες ὄψεσθε, πόθεν ὁρμώμενοι μάχεσθε, καὶ σπλήνιον ἐμαίατε σύμμαχον; ἐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δαιμόνια, καὶ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον, ἡλίκοις ὑμῖν πάλαι πολεμίοις καθεῖλεν; ἐγὼ μὲ φείττω τὰ ἔργα τῶν θεῶν λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοὰς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον Ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ. βασιλεύς ὁ ποτὲ νεχαὼς αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς καλεῖτο καὶ φαραὼ, βαρεῖα χειρὶ καταβὰς, ἥρπασε σάρραν βασιλίδα τῶν ἡμῶν τιὼ μητέρα. τί οὖν ὁ ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμος, πρόπατωρ ἢ ἡμέτερος; ἆρα τὸν ὑβρισμὸν ἠμύνατο τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτακοσίους καὶ μυρίους ὑπάρχους ἔχων, δυνάμιν δ' ὑφ' ἑκάστου τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτοῖς μὲν ἐρημίαν ἠνύσατο μὴ συμπαρόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' αἰτείνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νεῦ ἐμιάνατε χῶρον ὑμεῖς, τὸν ἀκίνητον αὐτῷ βοηθὸν ἐστρατολόγησεν. ἐ μὴν μίαν ἑσπέραν ἄχρηστος μὲν ἡ βασίλισσα ἀπεπέμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα; προσκυνῶν δὲ τὸν ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

καὶ ξέ-

ἢ ζέμων ὑπὸ τ̃ ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφοβήθη ὁ ἀ- A
γύπτιος, ἀργύρῳ ἢ καὶ χρυσῷ τὰς θεοφιλεῖς ἑβραίους ἐ-
δωρεῖτο. σιγῶ ἢ εἶπω τ̃ εἰς ἄγυπτον μεταοικίαν τ̃ πατέ-
ρων; οἱ τυραννόμυοι, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑπο-
πεπωκότες τ̃ ἑξακοσίοις ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμύνασθαι
καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτὰς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς ἂν οἶδε τ̃
ἐν παντὸς θηρίου καταπληθεῖσαν ἄγυπτον, καὶ πάσῃ
φθορεῖσαν νόσῳ, τ̃ ἄκαρπον γῆν, τὸν ὁπλείποντα νεῖ-
λον· τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. τὰς δὲ ταῦτα μ̃ B
φρενεᾶς προπεμπομένους πατέρας ἡμῶν, ἀναμφίλογος,
ἀκινδύνως οἷοις ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκόροις ἤγαγε. ἀλλὰ τ̃
ὑπ' ἀσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα, ἂν
ἐξέναξε μὴ ἡ παλαιὰ σίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐξέναξε
ἢ πᾶν τὸ τῶν ἁρπασαμένων ἔθνος. σπόμυοι ἢ τὰ κρυ-
πτὰ τ̃ στόματος, & δι' αὐτῶν τὰ σπλάγχνα μ̃ τῶν
σπίων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς ληϊσαμέναις ἀνεκόμι-
σαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἤχῳ, καὶ πᾶσι μεμιγμέ- C
νοις ἱλασκόμυοι τὸ ἅγιον; θεὸς ἦν ὁ ταῦτα παρέχων
ἡμετέροις πρωτίστοις, ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα πα-
ρέντας, αὐτῷ κεῖνα τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεὺς ἀσ-
συρίων σεναχήριμος, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ὑπη-
κόμυος τὴνδε ἔθνεσε κατεπεδεύσατο τὴν πόλιν,
ἆρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; ἢ οὐ μὴν ὑπὸ τῶν ὅ-
πλων ἠρεμοῦσαι ἐν πρωτευχαῖς ἦσαν. ἄγγελος ἢ τ̃ D
θεῦ μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον πρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ
μεθ' ἡμέραν ἀναστὰς ὁ ἀσύριος, ὀκτωκαίδεκα μυριά-
δας ὅπ πεντακισχιλίοις νεκρῶν εὗρε, μ̃ ἢ τῶν κατα-
λειπομένων ἀνόπλοις, & μὴ διώκοντας ἑβραίοις ἔφυ-
γεν; ἦσε ἢ καὶ τ̃ ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάσης
ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἃ πρότερον εἰς ἐλευ-
θερίαν ἀνεκάλεσεν, ἢ κύρος τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ.
προὐπέμφθησαν γοῦν ὑπ' αὐτῦ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῶν
σύμμαχον ἀνεκόμισαν. καθόλου δ' ἂν ἔχοι εἰπεῖν,
ὅτι κατόρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίκα E
τέτων δημόσιον ὑπερέφαντες τῷ θεῷ. μύοντες μὲν
γε κατὰ χώραν, ἐνίκων ὡς ἐδόκει τῷ κρείττονι μαχόμυοι
δ' ἔπταισαν ἀεί. τοῦτο μὲν ἰδίᾳ βασιλεὺς βαβυλωνίων
ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν σεδεκίᾳ ὁ
ἡμέτερος βασιλεὺς πρὸ τὰς ἱερεμίου προφητείας,
αὐτός τε ἑάλω, καὶ τὸ ἄστυ μ̃ τὸν ναὸν καταστρεπόμε-
νον εἶδε. καίτοι πόσῳ μείζονες ὁ μὲν βασιλεὺς
ἐκεῖνος τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, ὁ ἢ ὑπ' αὐτῷ λαὸς F
ὑμῶν. ἐοῦντα γοῦν τὸν ἱερεμίαν ὡς ἀπεχθαίνοντο μὲν
τῷ θεῷ διὰ τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοντός δ'
εἰ μὴ προδοῦναι τὴν πόλιν, ἕως ὁ βασιλεὺς, ἕως ὁ δῆ-
μος ἀπεῖλεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἑαυτῶν τὰ ἐνδον, ἃ γὰ ἐρ-
μηνεῦσαι διαμέλλω τὰς προφανομίας ὑμῶν ἀξίως,
ἐμὲ τὸν προκαλούμενον πρὸς σωτηρίαν ὑμᾶς, βλασ-
φημεῖτε, καὶ βάλλετε παροξυνόμυοι πρὸς τὰς ὑπο-
μνήσεις τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέρον-
τες, ὧν τ' ἄρχα δράτε καθ' ἡμέραν. τοῦτο ἢ ἰδίᾳ ἀν- G
τίσχε τὸ κληθέντος ὑπερφανοῦς πρόσκαθεζομένῃ τῇ
πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ὑβρικότος, οἱ πρόγο-
νοι μ̃ τῶν ὅπλων προῆλθον. αὐτοὶ μὲν ἀνῃρέθησαν
ἐν τῇ μάχῃ. διηρπάγη δὲ καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολε-
μίοις, ἠρημώθη δ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἓξ τὸ ἅγιον. &
τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίοις τὶς ἐρατολόγησε καὶ τῷ ἔθνους; ἢ τῶν ὑπηκοΐων ἀσέβεια; πόθεν δ'

ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potiùs permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omníque morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisêre. Rex Assyriorum Senacherib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterúmque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæpretium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus ciúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telísque appetitis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctúmque per trienniũ séxque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarum impietas? Vnde

seruite cepimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidiis vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptáque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsque tunc humanas contemnere, cùm à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiásque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouásque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purísque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia verò Assyriis Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacrásque leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cùm oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irascereturque genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defeciſſe, vt ad vtrunque

ἠρξάμεθα δ' ἐλεείας; ἆρ' οὐχὶ ἐκ σάσεως τ' ἀρχόντων, ὅτε ἡ ἀριστοβούλε & ὑρκανε μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπηΐον ἐπήγαγε τῇ πόλῃ, καὶ ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ἔτι γὰρ μικρὸν πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἁμαρτόντες εἰς τὰ ἅγια & τοὺς νόμους ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμὰς πρὸς τὸν πόλεμον ἔχοντες. τὸ δ' ἀντιγόνου τέλος τοῦ ἀριστοβούλε παιδός, οὐκ ἴσμεν, ἐπὶ βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τ' λαὸν ἅλωτε πλημμελῆτε. καὶ ἡρώδης μὲν ὁ ἀντιπάτρε σύσιον, σόσιος δ' ῥωμαίων στρατιὰν ἤγαγε. πρόσχεθέντες δ' ὀκτὼ μῆνας ἐξ, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἐάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. ὅπως ὐδέποτε τοῖς ἔθνεσι τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλώσεσθαι πάντως πρόσεστι. δεῖ γὰρ οἶμαι τὸν χρεὼν ὄντα νομοθέτην, ὅπερ ἔπραττεν πάντα τῷ θεῷ δικάζειν, & καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν ἄνω δικαστὴν ὑμῖν ἢ τι τ' ὀλοιηθέντων ὑπὸ τ' νομοθέτε πέπρακται. τί δὲ τ' ὑπ' ἐκείνε καταμαθόντες ἀδελφοκτονίαν; πόσῳ δὲ ἐσὲ τοῦ βίαιον ἀλόντων ἀσεβέστεροι; ὃ τὰ κρυπτὰ μὲ τῶν ἁμαρτημάτων ἠδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐνέδρας, & μοιχείας· ἁρπαγὰς δ' ἐείζετε, καὶ φόνους, & ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς; ἐκθυσιαστὸν δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφύλιοις ὁ θεῖος μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσεκύνουν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν καταλύοντες, εἰς τ' ἡμέτερον νόμον. εἶτα ὅτι τοιοῦτος τ' ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐσὲ δίκαιοι ἱκέται, & χερσὶ καθαραῖς τ' βοηθὸν ὑμῶν καταλεῖτε. τοιαύτας ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκέτευσεν ὅτε τὸν ἀσύριον, ὅτε τ' μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὅμοια δὲ τῷ ἀσυρίῳ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμυναν ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲ χρήματα παρὰ τε βασιλέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη πρὸ τὸς ὅρκους ἐμπρήσας τ' ναόν. ῥωμαῖοι δὲ συνήθη δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων παρέσχον. καὶ τότε τυχόντες, ὅτε πορθῆσι τ' πόλιν, ὅτε ψαύσει τῶν ἁγίων. διδόασιν δ' ὑμῖν πάλιν χώρας τε ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι, & τοὺς ἱεροὺς νόμους σώζεσι. μανία δὴ τὸν θεὸν προσδοκᾶν ὅτι δικαίοις, οἷος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ πρόσχημα δ' ἀμύνειν οἶδεν ὅταν δέῃ. τοῖς γοῦν ἀσυρίοις κατὰ νύκτα τὸν πρῶτον προσστρατοπεδευσαμένοις ἐπόλασεν. ὡς τε εἰ καὶ τὸν ἡμέτεραν χώραν ἐλευθερίας, ἢ ῥωμαίοις κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν πρόσχημα καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐπέσκηψεν, ὅτε τ' ἔθνες ἤπτετο πομπηΐος, ὅτε μετ' αὐτὸν αἴρει σόσιος, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὸν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε πῶς τῇ πόλει. καίτοι μάγνος μὲν, καὶ σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αἰχμάλωτος ἐλαβον τ' πόλιν. οὐεσπασιανὸς δ' ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς πολέμου, καὶ βασιλείας ἤρξατο. πῶς μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτῶν παρουσίας, τὸν τε σιλωὰμ ὁπλίποῦσαν ἴσε, καὶ τὰς πρὸ τ' ἄστεος ἁπάσας, ὡς τε πρὸς ἀμφορεῖς

ὠνεῖσθαι

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ νῦν ὕτω πληθύουσι τοῖς πολε- A
μίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς Ꞓ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κή-
ποις ἀφαρκεῖν. τόγε μὲν τέρας τοῦτο πεπείσθαι καὶ
πρότερον ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως γεγυμνῶσθαι, ὅθ' ὁ πρε-
σβύτερος βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑ-
λὼν, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδὲν οἶμαι τῶν τότε ἀσεβηκότων
πολλαπλάσιον ἡλίκα ὑμεῖς. ὡς τε ἐγωγε πεφοβημαι μὴ ὀπ
τῶν ἁγίων οἶμαι τὸ θεῖον, ἐξαίφνης δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε
νεῶ. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσελγῆ φεύξεται, Ꞓ B
τοῖς ἐν αὐτῇ συγήσει. τὸν δὲ θεὸν ἔπ πειθεσθε τοῖς ὑ-
μετέροις κακοῖς ὠδαμῶς ἐν; ὃς τάτε κρυπτὰ πάντα ἐ-
φορᾷ, καὶ τῶν σιωπωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν,
ὅτι κρύπτει, τί δ' οὐχὶ Ꞓ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε;
πομπεύετε γὰρ ὠδαμοπουῶτες, καὶ καθ' ἡμέραν ἐεί-
ζετε τὰς χείρων γλύπτας, τὰς ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ὑπό-
δειξιν ποιούμενοι. καταλείπετε δὲ ὅμως ἔπ σωτηρίας
ὁδὸς ἐάν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον ἀδύσκαλλακτον ὁμολο- C
γουμένοις καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σιδηρεοι, ῥίψατε τὰς πα-
νοπλίας, λάβετε ἤδη κατερεπομένης αἰδῶ πατρίδος,
ὄψεσθε, Ꞓ θεασαθε τὸ κάλλος, ἧς φεισάσθε. οἷον
ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν δῶρα. ὑπὲ ταῦτα τὰς ὀδυ-
νηρὰς φλόγας; ταῦτα τις μηκέτ' ἂν θέλει. καὶ τί σώζεσθαι
τούτων ἀξιώτερον; ἄτειχτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ
εἰ μὴ ταῦτα γνοίοις ὄμμασι βλέπετε, γλυκεῖαν γῆν ὑ-
μετέρας οἰκτείρατε, καὶ φεῖσθε ὀφθαλμῶν ἐκείνων γλυ- D
κύτατα τέκνα καὶ γυναῖκα, καὶ γονεῖς, οἷς ἀναλώσει μὴ μικρὸν,
ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ
Ꞓ γυνὴ, καὶ γλυκὺς ἀσημον, καὶ παλαιὰ λαμπρὸς οἶκος Ꞓ
τάχα δοκῶ δὴ ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐ-
τοὺς, λάβετε μισθὸν τὸ ἑαυτῶν σωτηρίας τιμὸν αἷμα.
κἀγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε.
Τοιαῦτα τῶ ἰωσήπῳ μὴ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ σασια- E
σαὶ μὲν ὅτε ἐνέδοσαν, ὅτε ἀσφαλῆ τὴν μεταβολὴν ἔκει-
νον. ὁ δὲ δῆμος σκινήθη φεὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς
κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα
τῶν κειμηλίων, τοῖς μὲν χρυσοῖς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ
τῶν ληστῶν κατέπινον, ἔπειτα φεὸς τὰς ῥωμαίους δρα-
διδράσκοντες ὁπότε κατενέγκαμεν, δύπορεῖτο φεὸς ἃ
δέοιντο. διηφίει γὰρ τοῖς πολλοὺς ὁ πῖτος εἰς τὴν χώραν,
ὅπου βέλοιτο ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον φεὸς αὐ-
τομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν εἴσω κακῶν σερνομένους,
μὴ δυσθύοντας δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ φεὶ τὸ ἰωσήπου, καὶ
τὸν σίμωνα, φεφυλαττον τὰς τούτων ὁδοὺς πλέον,
ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, Ꞓ σκιὰ τῆς ὑπονοίας ὠδα- F
χὼν μόνον, δυθέως ἀπεσφάττετο.

Κεφάλαιον κζ.

Τοῖς γεμεῖ δύπορεῖς, καὶ τὸ μένειν φεὸς ἀπώλειαν
ἴσον ἦν. φεφάσει γὰρ αὐτομολίας, αἰνηρεῖτο τις
ὀφὶ τῶν ὑσίαν. τῶ λιμῶ δὲ, ὑπόνοια τῶν σασιασῶν
σωνήκμαζε, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα φεοσεξε-
καίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ ὠδαμοῦ σῖτος ἦν ἐ- G
πειασπιδῶντες δὲ, διηρδύνων τὰς οἰκίας, ἔπειθ' δύ-
ρόντες μὲν, ὡς ἀρνησαμένους ἠκίζοντο. μὴ δύρόν-
τες δὲ ὡς ὑπημελέστερον κρύψαντας, ἐβασάνιζον.

aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus no-
stris largi sunt, vt non modò ipsis & iumen-
tis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Deni-
que huius prodigij & ante periculum factum
est in excidio ciuitatis, quando suprà memo-
ratus Babylonius rex cum exercitu aduenit,
qui & captam ciuitatem incendit & tem-
plum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tan-
tum, quantum vos impiè nunc, commisissent.
Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauer-
rim: hísque nunc adesse, quibuscum bellum
geritis. An bonus quidem vir domum flagitio-
sam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò
malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam
occulta conspicit, & audit omnia quæ tacen-
tur? Quid autem apud vos tacetur? quid cela-
tur? quid non etiam inimicis planum factum
est? Iniquitates enim vestræ velut in prom-
ptu neminem latentium quotidie, quis
peior sit, certamen habetis. atque ita nequi-
tiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Ve-
rumtamen reliqua salutis via est, si velitis, &
diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese
placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos
patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspi-
cite eius quam proditis pulchritudinem, qua-
le oppidum, quale templum, quàm multarum
gentium munera. Quis in hæc flammas adduc-
cit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est
hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri
& lapidibus stupidiores. Si hæc non veris lu-
minibus cernitis, saltem familiarum vestrarum
miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò
pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio
quia vnà cum his periclitabitur mihi mater
& coniunx, & familia non ignobilis, domúsque olim clarissima. Et fortasse propterea me
quisquam hæc suadere crediderit. Interfici-
te illos, accipite mercedem salutis vestræ san-
guinem meum. Ipse quoque mori paratus
sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vo-
ciferante cum lacrymis, seditiosi quidem ne-
que animos flexerunt, neque tutam sibi mu-
tationem fore iudicauerunt. Populus verò ad
profugiendum commotus est, & alij possessio-
nibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio
venundatis, aureos, ne latrones eos deprehen-
derent, transglutiebant. cùm verò ad Romanos
elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui
necessaria. Titus enim plerosque per agros,
quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque
magis eos ad perfugium hortabatur, quòd &
intestinis malis carebant, nec Romanis seruie-
bant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne
his magis pateret exitus, quàm Romanis adi-
tus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicio-
nis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus
quidem manere etiam sicut profugere, par
causa erat pereundi: nam quasi transfugere vo-
luisset, propter patrimonium quisque occi-
debatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrunque malum amplius accendebatur. Et palàm
quidem nulla erant frumenta, irrumpentes
autem scrutabantur domos. Et siquidem inue-
nissent aliquid, eos qui negauerant ver-
berabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cùm ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere; multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio qui ditiores essent, itémque pauperes hordei permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant panem alij conficiebant, vt necessitas metúsque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis spectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus carissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique adcrant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statímque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullàque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteueniſſet, quódque rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quòd necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, séxque sibi dierum commeatum præparantes, hísque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarúmque gratia colligendarum nocte erepsissent, cùm iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multúmque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij in insidiarum falsò accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indicabat, quòd profugere voluissent. Si verò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibíque inuicem propinabat sanguinem popularium, miserorumque cada-

τεκμήριον ἢ ἅ τε ἔχθν ἐ μὴ, τὰ σώματα τῶν ἀθλίων, ὧν οἱ μὲν ἔτι σωιεσῶτες, ἀπορεῖν ἔοφῆς ἐδόκων. οἱ τηκόμενοι ἢ ἤδη παρωδοῦντο, ἐ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένοις αὐτίκα. πολλοὶ ἢ λάθρα τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀντηλλάξαντο μέτρου, πυρῶν μὲν οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοιεν ὄντες, οἱ ἢ πενέστεροι κριθῆς. ἔπειτα καθακλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τῶν οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄπρας ἐνδείας ἀπέργαστον τὸν σῖτον ἤσθιον, οἱ ἢ ἔπεσσον ὡς ἦτε ἀνάγκη, κὴ τὸ δέος παρήνει. κὴ ἑράπεζα μὲν ἐδαμοῦ παρετίθετο. τὸ ἢ πυρὸς ἐφέλκοντος, ἔτ' ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ ἔοφή, ἐ δακρύων ἄξιος ἡ θέα, τῶν μὲν δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων, τῶν ἢ ἀσθενῶν ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ παθῶν ἐσχάτη λιμὸς, οὐδὲν δ' ἔτως ἀπόλλυσιν ὡς αἰδώς. τὸ γὰρ ἄλλως ἐνδοξοτῆς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖται. γυναῖκας γὰρ ἀνδρῶν, κὴ παῖδες πατέρων, ἐ τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίων ἐξήρπαζον ἐξ αὐτῶν τῶν στομάτων τὰς τροφὰς, κὴ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, ἐκ ἐδ' ἐφείδω τοῦ τὸ ζῆν ἀφελέσθαι σαλαγμοῦ. τοιαῦτα δ' ἐσθίοντες, ὅμως οὐ διελάνθανον, πανταχῆ δ' ἐφίσαντο οἱ σασιασαὶ, κὴ τούτων ταῖς ἁρπαγαῖς. ὁπότε γὰρ κατίδοιεν ὑποκεκλεισμένην οἰκίαν, σημεῖον ἐδ' τοῦτο, τοὺς ἔνδον τροφὴν φέρεσθαι τροφῆς. δρόμῳ δ' ἐξαΐξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, κὴ μόνον ἐκ τῶν φαρύγγων ἀνασπῶντες, τὰς ἀκόλους ἀπέφερον. ἐτύπτοντο ἢ γέροντες ἀντεχόμενοι τῆς στιβάδος, ἐ κόμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἐδ' οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίου, ἀλλὰ σωεπαίροντα τὰ παιδία τῆς ψυχῆς ἐκπρεμάμενα, κατέσειον εἰς ἔδαφος. τοῖς ἢ φθάσασι τὸν εἰσδρομὴν αὐτῆς, κὴ προκαταπιοῦσι τὸ ἁρπαζησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰς ἢ βασάνων ὁδοὺς ἐπενόουν πρὸς ἔρευναν ἔοφῆς, ὀργοῖς μὲν ἐμφερόντοντες τοῖς ἀθλίοις τοὺς τῆς αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φειδοῦ ἢ κὴ ἀκοαῖς, ἔπαχέ τις εἰς ὁμολόγησιν ἑνὸς ἄρτου, κὴ ἵνα μιμύσῃ δράκα μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισαὶ δ' ἐκ ἐπείνων, ἐ γὰρ ἦτον ἂν ὠμὸν ἐδ' τὸ μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες ἢ τὴν ὠμότητα, κὴ προαπασκιάζοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ὅτι τὴν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσασιν ὅτι λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων κὴ πόας, ὑπαντήσαντες ὅτε ἤδη ἐκφοβηθῆναι τοὺς πολεμίους ἐδόκουν, ἁφήρπαζον τὰ κομισθέντα. ἐ πολλάκις ἱκετεύοντων, κὴ τὸ φειδοῦ ὀνομα τῶ θεῶ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἐώνηνται, ἐδ' ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἐδ', τὸ μὴ κὴ προσαπολέσθαι συνειλημμένον. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα πρὸς τὴν δορυφόρων ἔπασχον. οἱ ἢ ἐν ἀξιώματι κὴ πλούτῳ, πρὸς τοὺς τυράννους ἀπήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὑπὲρ βελὰς ψευδεῖς ὑποκαλούμενοι, διεφθείροντο, οἱ ἢ ὡς προδιδοῦσαν ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἐδ', μιμυτὴς τὴς ὑποβλητὸς, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ ἢ ὑπὸ σίμωνος γυμνωθεὶς, πρὸς ἰωάνην ἀνεπέμπετο, ἐ τῶν ὑπὸ ἰωάννου συνειλημμένων, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀντιπρόσπινον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῆς δημωνῆς, κὴ τὰ κτή-

ματα

ματα τῆ ἀθλίων διεμερίζοντο. Ⓒ τὸ μὴ κρατεῖν, A
σάσις ἐν ἀμφοτέροις, τῆ δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια.
οὐ γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς ὧν τῆ ἀλλοτρίων κακῶν θατέ-
ρω μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός. οὐ ὁ μὴ μεταλαβὼν
ὡς ἀγαθῆ τινος, ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος.
καθ' ἕκαστον μὲν οὖν ἐπεξέρχω τινὰ τῶν ἀδικημάτων αὐ-
τῶν, ἀδύνατον. συνελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην
τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γένος ἐξ αἰῶνος γεγονέναι B
κακίας χονιμωτέραν. οἵγε τελευταῖον, οὐ τὸ γένος ἐφαύ-
λιζον τῆ ἑβραίων, ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς
ἀλλοφύλους, ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν, ἔνδον δ' ὄλοι,
οὐ σύγκλυδες, Ⓒ νόθα τὰ ἔθνεσι φθαρμάτα. τὸν μὲν γὰρ
πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοί, ῥωμαίους ἢ ἄκοντας, οὐ μὰ κα-
σαν ἐπιγραφῶν σκυθρωπὰ κατορθώματι, οὐ μόνον
ἐκ ἐβλυσαν ἐπὶ τὸν ναὸν βεβαιώσον τὸ πῦρ. ἀμέλει
καιόμενον ἐκ τῶν ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἤλγησαν,
ὅτε ἐδάκρυσαν. ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ἔνδον ῥωμαίοις
ἐρρέθη. οὐ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕστερον μᾶ ἐποδεί- C
ξεως τῆ πραγμάτων ἐρῦμεν.

Κεφάλαιον κη.

Τίτῳ ἢ τὰ μὲν χώματα προὔκοπτε, καί τοι πολλὰ
κακουμένων ἀπὸ τοῦ τείχους τῆ σταπιωτῆ, πέμ-
ψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῆ ἱππέων ἐπέλυσε τοῖς κατὰ
τὰς φαραγγας ὅπῃ συγκομιδῇ ξοφῆς ἐξιόντας ἐνε-
δρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν οὐ τῆ μαχίμων, οὐ ἔτι ἀχρη- D
κότμοι τῷ ἁρπαγαῖς, τὸ ἧ πλέον ἐκ τοῦ δήμου πένητες,
οἷς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ περὶ τῆ οἰκείων δέος. ὅτε
δὲ λήσεσθαι τοὺς σασιασὰς ἤλπιζον μᾶ γυναικῶν καὶ
παιδίων ἀναδιδράσκοντες, οὐ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς
λησταῖς ἐκ ὑπέμενον. ἦρ αὐτῆ σφαγιασμα. τολ-
μηροὶ ἧ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. οὐ κατελεί-
πετο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμ-
βανόμενοι ἧ κατ' ἀνάγκην ἠμύοντο. οὐ μᾶ μάχῃ
ἵνα τοῦτο ἄπρακτον ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὴ οὐ πρὸβα- E
σανιζόμενοι τὸ θανάτῳ πᾶσαν ἀμοίαν, ἀνεσταυροῦτο
πρὸ τείχους ἀντικρύ. πίτῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατε-
φαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε οὐ
πλειόνων ἁλισκομένων. ἔτε ἧ τοῖς βίᾳ ληφθέντας ἀ-
φεῖναι ἀσφαλές, Ⓒ φυλάττειν τοσούτους φρουρὰν τῆ φυ-
λαξόμενον ἐώρα, τόγε μὲν πλέον ἂν ἐκώλυε. τάχα δ'
ἂν ἐνδοῦναι πρὸς τὸν ὄψιν ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ πα-
ραδοῖεν ὅμοια πεισομένους. προσήλουν δ' οἱ σταπιῶ- F
ται δι' ὀργὴν, οὐ μῖσος τοὺς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχή-
ματι πρὸς χλεύην, οὐ δι' τὸ πλῆθος χώρα τε ἐπελεί-
πετο τοῖς σταυροῖς, οὐ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ σασιασαὶ
ἧ τοσοῦτον ἀπεδέησαν τοῦ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πά-
θος, ὡς τε μὴ τἐναντίον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸν λοι-
πὸν πλῆθος. σύροντες γὰρ τοὺς τῆ αὐτομόλων οἰκείους ὅπῃ
τὸ τεῖχος, οὐ τῆ δημοτῆ τοὺς ὅπῃ πίστιν ὡρμημένους, οἷα
πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, G
οὐ τοῖς κεκρατημένοις ἱκέτας ἔλεγον ἂν αἰχμαλώτους.
τοῦτο πολλοῖς τῆ αὐτομολεῖν ὡρμημένων μέχρι τοῦ πλη-
θὲς ἐγνώσθη, κατέσχεν εἰσω. ἔνιοι ἧ μὴ φθάσαντες δι-
δόασαν, ὡς ὅπῃ βέβαιον τιμωρίαν; ἀπάπαυσιν ἡ-
γούμενοι τὸν ἐκ τῆ πολεμίων θάνατον, ἐν λιμῷ συγ-
κείσει. πολλοῖς ἧ Ⓒ χειροκοπῆσαι κελεύσας τοὺς

uera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque diſſenſio, ſcelerum verò concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, ſibi totum vindicans, non dediſſet, nequiſſimus videbatur. Et qui non accepiſſet, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruiſſet. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpeſſam puto, neque vllam nationē poſt hominum memoriam maliciaferociorem fuiſſe. Poſtremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & ſeruos ſe, & conuenas & degeneris gentis abortiones eſſe confeſſi ſunt. Denique ciuitatem ipſi euertêre, & Romanos inuitos hanc triſtem admittere victoriam coegêre: tardiúſque venientem in templum ignem penè traxêre. Denique cùm hi arderē ſuperiorem ciuitatem vidiſſent, neque doluêre, neque illacrymauêre: ſed apud Romanos, qui hæc paterentur inuenti ſunt. Verùm hæc quidem ſuo loco poſtea cum rerum documentis dicemus.

CAP. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combuſtis.

TIto autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus miſſa, iuſſit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus inſidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda ſufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus ſuis metus. nec clàm enim ſeditioſis fieri poſſe ſperabant, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: eóſque latronibus relinquere non patiebantur vice ſua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, reſtabátque iam latitantes egredi, & ab hoſtibus capi. Deprehenſi autem neceſſitate repugnabant, metu ſupplicij, ſeróque videbantur ſupplicare: poſt pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci ſuffigebantur. Tito quidem miſerabilis videbatur iſta calamitas, cùm Iudæi in dies ſingulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantámque aſſeruare multitudinem cuſtodum videbat eſſe cuſtodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos exiſtimans ea facie remiſſuros, tanquam ſimilia paſſuros, niſi ſe dediſſent. Milites autem diuerſis modis ſuffigebant, ira & odio & ludibrij cauſa: & propter multitudinem quam cepiſſent, iam ſpacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditioſis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis ceſſit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & ſi qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonſtrabant: & qui comprehēſi tenebantur, eos ſupplices non captiuos eſſe dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognoſceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui ſtatim dilapſi ſunt, quaſi ad verum ſupplicium properantes. Illatam enim ab hoſtibus mortem, comparatione famis requiem eſſe ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abſcidi præcepit, eóſque ad Ioannem & Simonem intromiſit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: ſaltem nunc deſinerent admonens, néve ſe compellerent ad excidium ciuitatis: ſed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & propriasanimas, & patriam tantam & templum, cuius participem non habebant. ſimul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo pòſt ſecuturus. Ad hæc in muris ſtantes, & ipſi Cæſari, & patri eius máledicebant, mortémque ſe contemnere clamabant, eámq. ſeruituti rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum ſperant, nec ſe nec patriam curantes, vt ipſe diceret, perituros: mundúmque Deo templum hoc melius eſſe: quamuis & id ſeruaturus ſit, qui incoleret: quem ipſos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illuſuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei eſſe. Talia cóuiciis admiſcentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos ſecum ducens, & præterea caterua ſtipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adoleſcentibus, more Macedonum inſtructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, feliciſſimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille quoque in ſenecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præſens ſe mirari aiebat, quidnam eſſet quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipſe naturáque promptiſſimus, tantúſque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc ſubriſiſſet, laborémque communem eſſe dixiſſet, ſicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipſe quidem pro viribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudæorum, ſagittis eos appetens: adoleſcentes autem omnes præter paucos attriti ſunt. Nam pudore promiſſionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi ſaucij receſſêre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus ſit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die menſis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigeſimo perfecti ſunt, cum totos dies ſeptem & decem laborâſſent: ingentes enim quatuor iacti ſunt. & vnus quidem, qui erat ad Antoniã, & à quinta legione fuerat extructus, cóntra medium ſtagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis diſtans. Decima verò legio, quæ ſuprà memoratis præſtat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi ſtagnum eſt quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta diſcedentem cubitis aggerem fecit an pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes ſubfoſſa intus terra vſque ad aggeres, Antoniam verſus diſpoſitis per cùniculum ſudibus opera ſuſpendit: illatáque ſylua pice ac bitumine illita, igni immittit. ſuccenſis autem fulcimentis,

σφάλτῳ δεδεχεισμένῳ ὕλῃ εἰσκομίσας, ἐπίπροσθεν πῦρ, καὶ τῷ σταυρῶν ὑποκαέντων ἅπτεσθαι

τῷ ἱεροῦ κόσμου, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι καὶ πίστιν δοῦναι δι' ἃ συμφορᾶς εἰσέπεμψε πρὸς τὸν Σίμωνα, καὶ τὸν Ἰωάννην, νῦν γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς αἵρεσιν τῆς πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδῆσαι δ' ἐν τοῖς ὑστάτοις μεταμελείας, τάς τε αὑτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν πάτριον παρρησίαν καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. πρεῖττον γὰρ τὰ χώματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα κατιόντας, ὡς ἂν εἰς μάχην ἀκολουθήσειν ἔργοις τῷ λόγῳ. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ὑπὸ τοῦ τείχους καθεστῶτα, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ τὸ μὲν θανάτου καταφρονεῖν ἐθέλειν. πρᾶξαι γὰρ αὐτὸν πρὸ δουλείας καλῶς. ἐργάσασθαι δ' ὅσα ἂν δύνωνται κακὰ Ῥωμαίοις, ἕως ἐμπνέωσι. παρρησίας δ' ἐν μέλλοντι τοῖς ὡς αὐτὸς φησιν Ἀπολλωνίοις. καὶ ναὸν ἀμείνω τούτου τῷ θεῷ, τὸν κόσμον εἶναι. σωθήσεσθαι γε μὴν καὶ τοῦτον ὑπὸ τοῦ κατοικοῦντος, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλευάζειν ἀπειλὴν ὑστερῆσαν ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, εἶναι τοῦ θεοῦ. τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐπεκραύγασαν.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ δὲ τούτῳ, καὶ Ἐπιφανὴς Ἀντίοχος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ τοὺς αὐτὸν σῖφος μακεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑφηλοὺς ὀλίγον ὑπὲρ ἀντίπαιδας, τῷ μακεδονικὸν ζόπον ὡπλισμένους τε καὶ πεπαιδευμένους. ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα εἶχον, ὑστεροῦντες οἱ πολλοὶ τοῖς ἥβοις. διδαμονῆσαι δὲ μᾶλλον ἢ ὑπὸ Ῥωμαίοις βασιλέων τὸν κομμαγηνὸν σωθῆναι, πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε δὲ καὶ εἶνος ὅτι γήρως ὡς οὐδένα χρὴ λίγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅτε παῖς ἀκμάζοντος αὐτοῦ τηνικαῦτα παρὼν θαυμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε Ῥωμαῖοι κατοκνοῖεν προσιέναι τῷ τείχει. πολεμικὸς δέ τις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει παράβολος· κατά γε τὴν ἀλκὴν τοσοῦτος, ὡς ὀλίγῳ τὸ τόλμαν δεμπρᾶξαι. μεταδόσαντος δὲ τοῦ πόνου τοῦ τίτου, καὶ κοινὸς ὁ πόνος εἰπόντος ὡς εἶχεν ὥρμησεν ὁ ἀντίοχος μετὰ τῶν μακεδόνων πρὸ τοῦ τείχους. αὐτὸς μὲν οὖν δεξιός τε ἰσχύν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῶν Ἰουδαίων βέλη τοξεύων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὐτῶν συνεῤῥίφη πάντα, πλὴν ὀλίγων. δεξιὰ γὰρ αἰδὼς τῆς ἀποχρώσεως, προσοφείλονείκει μαχόμενα, καὶ τέλος ἀνεχώρησεν θαυμάσιον πολλοὶ συνορῶντες ὅτι μὴ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δίοι τ' ἀλεξάνδρου τύχης.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟῖς δὲ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὸς ἀρτεμισίου, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἑπτὰ καὶ εἰκάδι, τὰ δεκαπέντε συνεχῶς πονηθέντα ἡμέρας. μέγιστα γὰρ ἐχώθη τὰ τέσσαρα. καὶ θάτερον μὲν τὸ δι' ἀντωνίαν ὑπὸ τοῦ πέμπτου τάγματος ἐβλήθη κατὰ μέσον τὸν ῥηθέντα καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ τοῦ δωδεκάτου διεξῶτος ὅσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι διέχοντι πολὺ τέτταρα. καὶ βάρδον κλῖμα τὸ ἔργον ἦν, καὶ κολυμβήθραν ἀμύγδαλον προσαπορθουμένην. τέτταρα δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ὑπὸ ἑξήκοντα πηχῶν ἔχον καὶ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαπορθουμένων δ' ἤδη τῶν ὀργάνων, ὁ μὲν ἰωάννης ἐνδοθεν ὑπορύξας τὸν καὶ τὴν ἀντωνίαν μέχρι τῶν χωμάτων, καὶ δεξάμενος σανίσι τοὺς ὑπονόμους, ἀνακρήμνισε τὰ ἔργα. πίσσῃ δὲ ἀνέπεσε πῦρ, καὶ τῷ σταυρῶν ὑποκαέντων ἥπτε

διώρυξ

διώρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μείζονος ψόφου κατεσείσθη τὰ χώματα εἰς αὐτούς. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τὴν κονιορτὸν καπνὸς ἐξήρετο βαθύς, πνιγομένου τῷ πλάσματι τὸ πυρός. ὑπὸ δὲ θλιβόμενος ὕλης διαβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. Καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ ἀφιστάναι, ἀθυμίαν δὲ πρὸς τὴν ὑπόνοιαν ἐμπίπτει· καὶ κρατήσειν οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβαὶ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμύνειν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη τοῖς χώμασι κατατεθέντος. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπιδένται χώμασιν οἱ περὶ τὸν σίμωνα. καὶ γὰρ δὴ προσαγαγόντες ταύτας ἑλεπόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διέσεισον ἤδη τὸ τεῖχος. τερθαῖος δέ τις ὑπὸ γαρσὶς πόλεως τῆς γαλιλαίας, καὶ μεγάσσαρος τοῦ βασιλικῶν μυριάρμης θεραπῶν, μεθ' ὧν ἀδιαβηνός τις υἱὸς ναβαταίου, ζωῦμα κληθεὶς ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ ἀγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ὅπλοις τὰς μηχανάς. τούτων τοῦ ἀνδρῶν, ὅτε τολμηρότεροι κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον, οὐκ ἂν πόλεως ἐφάνησαν, ἀδὲ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκφέροντες, καὶ πολεμίων σίφος, ὅτε ἔδεισαν, ὅτε ἐμέλλησαν, ὅτε ἀπέσησαν· ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθορῶντες τοῦ ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀνωθούμενοι πάντοθεν, ὁ προτερον οὐκ τῷ κινδύνῳ μετεκινήθησαν, ἢ δράξασθαι τοῦ ὀργάνου τὸ πῦρ. ἀμορμοῦς δὲ ἤδη τὸ φλογὸς, ῥωμαῖοι μὲν ὑπὸ τοῦ στρατοπέδων σωθέντες ἐβοήθουν· ἰουδαῖοι δὲ οὐκ τῷ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς στεννύειν προιεμένοις συνεπλέκοντο, κατὰ μηδὲν τοῦ ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις τοῦ ὑπὸ αὐτὰς γερρῶν ἐκ τῷ πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ δέ τῆς φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, Καὶ τῷ σιδήρῳ ζέοντος στρατόμενοι τοῖς κρίοις ἐμεθίεσαν. διέβαινε δὲ ὑπὸ τούτων ὅτι τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοῖς ἀμυνόντας προσελάμβανεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, Καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔργων ὑποτιθέντες, ἀνεχώρουν ὅτι τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείους ἀεὶ γινόμενοι, τοῦ ἔνδοθεν προσβοηθούντων, Καὶ τοῦ κρατεῖν τεθαρρηκότες, ἀταμιεύτοις ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς. προσελθόντες δὲ μάχει τοῦ ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φρουροῖς. ταξις ἐστὶν ἐκ διαδοχῆς ἰσαμύνη, προ τ στρατοπέδου μὴ τοῦ ὅπλων, Καὶ δέ νὸς ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἑαυτὸν δήποτ' οὖν ἀρὰν ὑπέχειν. ἔστοι τὸ μὴ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκείναντες, ἴσασιν. καὶ προς τῶν τούτων ἀνάγκαν, πολλοὶ τοῦ ζωντάντων ἐπεστράφησαν αἰδέμενοι. διωθέντες δὲ καὶ τὰς ὀξυβελεῖς ὅτι τὸ τείχους, εἶργον τὸ προσιὸν πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως ἀδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τ σωμάτων προνοούμενοι. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ ἰουδαῖοι τοῖς προσυχοῦσι, καὶ ζωῆς ἀκμῆς ἀφυλάκτους ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τοῦ θαρρεῖν προῆκαν. Καὶ ῥωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶκον, ἢ τοῦ κακῶς. παρὼν δὲ ἤδη τίτος ὑπὸ τῆς ἀντωνίας ὅπου κεχώρισο, κατασκοπούμενος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοῖς στρατιώτας φαυλίσας, εἰ κρατοῦντες τοῦ πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχῃ,

A fossa repentè subsedit, cúmque mãgno sonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm ignem ruina concluderet. peresa verò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant, iámque se vicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo verò pòst, alios etiam aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famulis Mariamnes, cúmque his Adiabenus quidam, filius Nabataei, nomen habens ex fortuna Agitas, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. hísque viris
B neque audaciores in illo bello extra ciuitatem
C apparuêre, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cnuctati sunt, aut subsistêre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani quidé concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos
D prohibebant, manúsque cum his conferebant, qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cùm eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma transiit in aggeres, & auxiliãte præueniebat incendium. Itaque Romani flamma circundati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi
E verò magis instabant, cùm semper eorum numerus crescceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsque cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistísque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed
F neque hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iã verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locũ aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increpatis militibus, si cũ hostium muros obtinerent, in suis periclitarétur,
G

& velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorũ paterétur ipsi fortunã, ipse cũ electis, militibus hostes à latere circumuenit, illi autẽ cũ in ora ferirẽtur, contra eũ conuersi durabãt. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quisquã internoscere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tantũ viriũ fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitãtis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longũ laborem vna hora perdidêre, & multi quidẽ solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabãt.

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτοὺς Ἰουδαίους ἀέντες, θερμῶς μὲν τὸ ὁπλέκτων κατὰ πλευρὰ τοὺς πολεμίους αὐτὸς. οἱ δὲ κατὰ στόμα παρόμοιοι, καὶ φρὸς τοῦτον ὁπισφαφέντες σκαρτέρεσιν. μιγείσης δὲ τῆς διατάξεως, ὁ μὲν κονιορτὸς τοὺς ὁμμάτων, ἡ κραυγὴ δὲ τῶν ἀκοῶν ἐπικρατεῖ, καὶ οὐδὲ ἑτέρῳ παρῆν ἐπιγνῶναι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. Ἰουδαίων δὲ ὁ θᾶσσον ἐπὶ κατ' ἀλκὴν, ὅσον ὑπογνώσει σωτηρίας διαμυόντων, καὶ ῥωμαίοις ἐτόνωσεν αἰδὼς δόξης τε καὶ τοῦ ὅπλων, καὶ φρονιμοῦντος κάματος. ὡς τέ μοι δοκοῦσι τὰ τελευταῖα δι' ἀφροβολὴν θυμοῦ, κἂν ἅλον ἁρπάσαι τὸ τοῦ Ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπὴν τῆς διατάξεως φθάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν. διεφθαρμένων δὲ τῶν χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίᾳ, τὸ μακρὸν κάματον δεδιμαῖς ὥραις ἀπολέσαντες. καὶ πολλοὶ μὲν τῶν σωμάτων μηχαναῖς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν.

CAP. XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hierosolymam triduo.

TItus autem cũ ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidẽ placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse, vniuersũ verò militis impetum tolerare non posse, verùm sagittis esse obruendos. Prudẽtiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorũ tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoste manu cõfligere: nec. n. expugnari eorum cõfidentiam posse, quibus optatũ est ferro procũbere, vel etiã sine hoc interficere, quę ſęnior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestũ nõ videbatur: & pugnare cũ his superuacuũ, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autẽ fieri, impendioũ penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circũdari eã propter magnitudinem locorúmq; difficultatẽ, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautũ: cõtra manifestam. n. viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã necessitate quam locorũ scientia. Si quid autẽ clã esset illatũ, diutiùs obsidionem trahendã, verẽdúmq. ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici posse, sed celeritatẽ ante gloriam duci: debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter. n. se nõ posse quiescere. Verũ & aggeres curaturũ esse, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod si cuiquã magnũ op⁹ & inextricabile videatur, eũ cõsiderare debere, quod neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & sine labore magnũ quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambitúmq. partiti, non solũ rectores inter se, verùm ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, ísq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio ad duces vsq. pertinebat,

Κεφάλαιον λα.

Τῖτος δὲ μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει προσαγόντα τὴν δύναμιν, ἀποπειρᾶσθαι τῶν τείχους βίᾳ. μέχρι μὲν γὰρ νῦν καταπασμα Ἰουδαίους τῶν σρατιᾶς συμπεπλέχθαι. προσιόντων δὲ ἀθρόων, ἁδὲ τὴν ἔφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τῶν δὲ ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν καὶ χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ δὲ καὶ δίχα τούτων προσκαθέζεσθαι μόνον φυλαττόντας, τάς τε ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τὰς εἰσκομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων παρήνουν, καὶ τὴν λοιμὸν καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι καὶ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶναι τὸν ἀπογνωσιν, οἷς οὐκ ἔστι μὴ τὸν σιδήρῳ πεσεῖν, ἀποκειται δὲ καὶ δίχα τούτου, πάθος χαλεπώτερον, αὐτὸν δὲ τὸ μὲν ἀργεῖν καθόλου μὴ τοσαύτης δυνάμεως, ὡς ἐδόκει φρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι φειττὸν, φρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι δὲ χώματα, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ἀποριᾶ, καὶ τὸ παφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τῇ σρατιᾷ τὴν πόλιν, ὀλίγα μέγεθος καὶ δυσχωρίαν, ὡς δυμαρὲς εἶναι), καὶ σφαλερὸν ἄλλως φρὸς τὰς ὑπιθέσεις τῶν φανερῶν φυλακτηρίων, ἀφανεῖς ὑπονοίᾳ ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε ἀνάγκην καὶ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δέ πλάθεσα παρεισομιωθήσοιτο, τειβλὴ ἔσεσθαι πλείω τῇ πολιορκίᾳ, δεδιέναι τε μὴ τὴν δόξαν τῆς κατορθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τοῦ χρόνου. τούτῳ γὰρ εἶναι ἀνύσιμον. φρὸς δὲ τὴν δυκλείας τὸ τάχος. δεῖν μὲν γε εἰ καὶ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας βούλοιτο χρήσασθαι φρείσειχίζειν ὅλην τὴν πόλιν. μόνως γὰρ ἅπασι τὰς ἐξόδους καὶ Ἰουδαίοις ἢ φρὸς ἅπαντα ἀπογνόντας τὴν σωτηρίαν, φαδιώσειν τὴν πόλιν· ἢ λιμῷ τοὺς χειροθήσεσθαι ῥᾳδίως. ἁδὲ γὰρ ἠρεμήσειν αὐτοὺς ἄλλως. ἀλλὰ καὶ τὰ χώματα ὑπιμελήσεσθαι πάλιν, χρώμενον τοῖς κωλύσιν ἀτονωτέροις. εἰ δὲ τῷ μέγα δοκεῖ καὶ δυσπινυτον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς ὅτε ῥωμαίοις τὸ μικρὸν ἀνερρῖφθαι φρέπει, καὶ δίχα πόνου καθορθῶσί τι τῶν μεγάλων ἁδὲν ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεῷ μόνῳ. τοιούτοις πείσας τοὺς ἡγεμόνας, ὁρμᾶνέμειν ἐκέλευσε τοὺς δυνάμεις ὑπὸ τὸ ἔρυμα. ὁρμὴ δὲ

τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς σρατιώταις, καὶ μεισαμβόων τὸν φρόβολον, ἁ μόνον φρὸς τοὺμαῖα ἦν ἕεις, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς τάξεων φρὸς ἀλλήλας. καὶ σρατιώτης μὲν δεκαδάρχην, δεκαδάρχης δὲ ἑκατοντάρχην, ἑκατοντάρχης δὲ ἐσπούδαζεν ἀρέσασθαι χιλίαρχον· τὸν δὲ χιλιάρχων ὑπὲρ τοὺς ἡγεμόνας ἔτρεπεν ἡ φιλοτιμία. καὶ τὸν ἡγεμόνων τὸν ἄμιλλαν, ἑκάσ-

ἐβεβάλε κᾆσαρ. πρείων γὰρ αὐτὸ ἑκάσης ἡμέρας πολ A
λάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τ̃ ἀσσυ-
ρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο,
ὅπῃ τ̃ κατωτέρω κωμόπολιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἐνθεν δ' ἀ τ̃
κεδρῶνος ὅπῃ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀνακάμπτων κ̃ με-
σημβρίαν πρὸς λαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τ̃ πρὸς ερεῶνος
καλουμένης πέτρας, τόν τε ἐξῆς λόφον ὃς ὑπόκειται τῇ
κ̃ τ̃ σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν ἀκλίνας πρὸς δύ-
σιν, εἰς τὸν τ̃ πηγῆς κατῆει φάραγγα. μεθ' ὃν ἀναβάς- B
των κ̃ τὸ ἀνάκτε τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον, ὁ δ' ἀλαβὼν
τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήιος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα
βόρειον ἐπέστρεφε. κ̃ προσελθὼν μέχρι κώμης (ἐρε-
βίνθων οἶκος καλεῖται) ὁ μετ' ἐκεῖνον τὸν ἡρῴδ̃ μνη-
μεῖον πρὸς ἰχνὸν κατ' ἀπατολὰς τ̃ ἰδίῳ στρατοπέδῳ
συνῆψεν ὅθεν περ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἐνὸς δέ-
οντος τεσσαρακόντα σταδίων λῦ, ἐξῶθεν ἦ αὐτ̃ προ-
σωκοδομήθη ξύσταδὲκα φρουρίαις κ̃ τέτταρσι. οἱ κύκλοι C
δὲκα συμπεριθμοῦντο σταδίων. ξύστη δ' ὠκοδομήθη τὸ
πᾶν ἡμέραις. ὡς τὸ μ̃ ἔργον, μείζων ἢ ἄξιον, τὸ ἦ τά-
χος ἠπίστευσαν πίστεως. πρὸς κλείσας ἦ τ̃ τάχ̃ τ̃ πόλιν,
κ̃ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκατασήσας, τ̃ μὲν πρώτην
φυλακὴν τ̃ νυκτὸς πρείων αὐτὸς ἀπεσκέπτετο· τ̃ δευ-
τέραν ἦ ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τ̃ τρίτην ἦ ἔλαχον οἱ
τ̃ στρατμάτων ἡγεμόνες. διεζηλεοῦντο δ' οἱ φυλα-
κες τοὺς ὕπνους, ὁ δ' ὅλης νυκτὸς πρείσας κ̃ δι' ὅλης
πάντα τ̃ φρουρίων. D

Κεφάλαιον λϛ.

IOυδαίοις ἦ μ̃ τ̃ ἐξόδων, ἀπεκόπη πᾶσα σωτη-
ρίας ἐλπίς. κ̃ βαθυιὰς ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους
κ̃ ῥύμας τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. ὁ τὰ μ̃ τέγη πεπλή-
ρωτο γυναικῶν κ̃ βρέφων λελυμένων· οἱ νεανίσκοι ἦ
νεκρῶν. παῖδες ἦ κ̃ νεανίαι διοιδοῦντες ὥ-
σπερ εἴδωλα κ̃ τὰς ἀγορὰς ἀπειλοῦντο κ̃ κατέπιπτον,
ὅπῃ τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάνοι θάπτ̃ τετὲς προ- E
σήκοντας, ἔτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, κ̃ τὸ διάτονον, ὥκνει
διὰ τὸ πλῆθος τ̃ νεκρῶν, κ̃ τὸ κ̃ σφᾶς ἄδηλον. πολ-
λοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτ̃ θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον·
πολλοὶ δ' ὅπῃ τὰς θήκας, πρὶν ὅπισθεν τὸ χρεὼν
πρελθεῖν. ἔτε ἦ θρηνούσῃ ἐν τ̃ συμφορᾷ, ἔτ' ὀλοφυρ-
μὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἅπλεγχε τὰ πάθη. ξηρὸς γὰρ τοῖς
ὄμμασι, κ̃ σεσηρόσι τοῖς στόμασιν οἱ δυσθανατοῦντες,
ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀπαύστως. βαθεῖα ἦ τ̃
πόλιν πρεῖχε σιγὴ, κ̃ νὺξ θανάτου γέμουσα, κ̃ τέτταρ F
οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰρ τὰς οἰ-
κίας, ἐ σύλων τοὺς νεκροὺς, κ̃ τὰ κατακαλύμματα τ̃
σωμάτων πρειπόντες, μ̃ γέλωτος ἔξῆσαν, τὰς τε
αἰχμὰς τ̃ ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι. καί τι-
νας τ̃ ἐρριμμένων ἔτι ζῶντας ὑπέλαιον ὅπῃ πείρᾳ
τὸ σιδήρου. τοὺς ἦ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιᾶ κ̃
ξίφος, τ̃ λιμῷ κατέλιπον ὑφηφανούμενοι. κ̃ τ̃ πνεόν-
των ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν, ἀφεώρα τοὺς G
σπασας ζῶντας ὑπολιπών. οἱ ἦ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τ̃
δημοσίᾳ θησαυροῦ τοὺς νεκροὺς θάπτειν ἐκέλευον, τὴν
ὀσμὴν ἀ φέροντες· ἔπειθ' ὡς ἀ διήρκουν, ὑπὸ τοῖς τεί-
χων ἐρρίπτουν εἰς φάραγγας. πρείων δὲ ταύτας ὁ
πατὴρ ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τ̃ νεκρῶν, κ̃ βα-
θὺ ἰχῶρα μυδώντων τὸν ὑποῤῥέοντα τ̃ σωμάτων,

ducum verò certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circumiens, opus sæpissime inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleôn montem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eique proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalem redit regionem. Et cùm præcessisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab Oriente clausum castris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus quidem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circunclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circumiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia verò obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totáque nocte per castellorum spacia circuibant.

CAP. XIV. De fame Hierosolymorũ & secundo aggere extructo.

IVdæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctáque iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus examinatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quòd de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum verò silentium ciuitatem, plenáque mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. híque gladiorum mucrones probabant: nonnullósque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissimè negligebatur. Animas verò efflantium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret seditiosos. Illi autẽ, primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cùm fœtorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabãt. Quas circũiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altámque saniem tabefactis corporibus defluentem,

ingemuit: & extentis manibus Deum testaba- A
tur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximísque prouinciis, multi autem iuxta murum stantes, magnámque alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebat. Seditiosis autem nihilo ma- B
gis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod supererat, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. à nonagesimo verò stadio milites alias congerebant: & Antoniam ad solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circumiens, atque opus vrgens, quod in manibus C
eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, vtrisque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebat, quin etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

Cap. XV. De cæde Iudæorũ intra & extra Hierosolymam.

DEniquè Simon Matthiam, per quem ob- D
tinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & catus. Is, cùm a Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productúmque eum & accusa- E
tum, quòd cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in cõspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire voluisset, corpora verò sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Ioseph verò patrem conclusum asseruabant: missóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deferent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex G
numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousque

ξηνάξας, & τὰς χεῖρας αἰανίας, κατεμάρτυρετο τὸν θεὸν, ὡς ἐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατ' τὴν πόλιν εἶχεν ὕτως. ῥωμαῖοι δ μηδενὸς ἔτι τῶν ζασιαζῶν ἀντεχόντος, (ἤδη γὰρ κ τότων ἀθυμία κ λιμὸς ἐφήπτετο, ἐπ' ἀθυμίας ὄντας,) ὁπότε τε ἀφθονίας κ τῶν ἄλλων ὑποληθίων ἐν τ συρίας, κ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχόντες, ἰσάθμοι δ δὴ πολὺ τ τείχους πλησίον, κ πολὺ πλῆθος τ ἐθελοντῶν ὑποδεχόμενοι, τῶν κ' σφᾶς κόρον, τ λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαμον. ἐπεὶ δ τὸ πάθος τῶν ζασιαζῶν μηδὲν ἀνιδόντων, πάντος οἰκτείρων τὰ λείψανα τ δήμου, κ ταχυδάζων τὸ γῆν ἐλεεῖν ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τ ὕλης πορζομένης. ἡ μὲ γὰρ πόλις πᾶσα τοῖς προτέροις ἔργοις ἀνέκοπτο, συωφόρων δ' ἄλλων ἀπ' ἐνενήκοντα ζαδίων οἱ ζρατιῶται, κ ἐπὶ μόνης ὕψων τ ἀντωνίας κ μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν προτέρων χώματα. ἐπεικὲς δ' ὁ καῖσαρ τὰ τάγματα, κ κατεπείγων τὸ ἔργον ἀνεδείκνυ τοῖς ληϊζαῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἶησαν αὐτ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἀρὰ κακῶν ἀπολώλει μελέμελεια, & τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. ἔστε γὰρ πάθος αὐτῶν ἦμερεν τ ψυχῆς, ἕως ἀλγηδὼν ἦπτετο τῶ σώματος, οἵ γε & νεκρὸν τ δῆμον ὥσπερ κυνὲς ἐσπαράτουν, κ τὰ διεμωτήεια τῶν ἀρρώστων ἐνέπιπλασαν.

Κεφαλ. λγ.

ΣΙμωνα γὰρ ὁ δὲ ματθίαν δι' ὃν κατέχε τ πόλιν ἀβασάνιστον ἀπέλε. βοηθῶ παῖς ἦν ὅστ ἐκ τ ἀρχιερέων ἐν τοῖς μάλιστα τῶ δήμῳ πιστὸς, κ τίμιος· ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωτὰς κακεμένῳ τῶ πλήθους, οἷς ἤδη κ ἰωάννης προσῆλθ, πείθει τ δῆμον εἰσαφεῖναί τ σίμωνα βοηθὸν, ὡς ὢν ὅτε προστασιώτης, ὅτε προδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τ πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο, κ τ ἁπλῶς αὐτῷ σύμβουλον, ὡς ἐξ ἁπλότητος γεγυμνασμένον. ἀχθέντα δ τινὰ καὶ & κατηγορούμενον τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, κατεψείνει μὲ θανάτῳ, μηδὲ δικολογίας ἀξιώσας σωτηρίαν ἰδίοις. ὁ δὲ τέταρτος ἐφθη ὀλέσθαι πρὸς πατρὸς. ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ τ τέκνων, κ ταύτην αἰτήσαντα τ χάριν ἀφ' ὧν ἀνοίξαν αὐτῷ τ πόλιν, πολυτελέστατον ἀπέλειν ἐπέλυσεν. ὁ μὲ ὢν ἐν ὄψει φονευθεὶς, ἀναπισφάζη τοῖς παισὶν ἄπαρις τ ῥωμαίων προαχθείς. ἔστε γὰρ ὁ σίλων ἀπάτῳ τῶ δαμάσ & προεστάξεν, ὃς ἦν ὠμότατος αὐτῷ σδρυφόρων, ἐπειρῶν δόμενος εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, προὶς ὃς ἐξελθεῖν εἴλετο. θάπτειν τε ἀπεῖπε τὰ σώματα. μὴ τότου ἡμεῖς τε ἀνανίας ὁ μασβάλε τ ὑποσήμων, κ ὁ γραμματεὺς τ βελῆς ἀριστεὺς, ἡλίος ἐξ ἀμμαοῦς, κ σὺν τότοις πεντηκόνθρα τῶν ὑπὸ τ δήμου λαμπρῶν, ἀναιρῆνται. τ ἢ τὸ ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι ἢ μηδένα τ κθ' τ πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ὅτι τὸ αὐτὸ συναθροίζειν, δίκη προδοσίας, κ τοῖς συνολοφυρομένοις, πρὸ ἐξετάσεως ἀπήειν.

Κεφαλ. λδ.

ΤΑῦτα ὁρῶν ἰούδης τὸς ἰὸς ἰούδου, τῶν ὑπαρχόντων τῶ σίμωνος εἷς ὤν, κ πεπισμένος ὑπ' αὐτῷ πύργον φυλάττειν, τάχα μὲν τι κ οἴκτῳ τῶν ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῷ προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτῷ δέκα. μέχρι

τίνος

πρὸς ἀνθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔ- A
χομεν ἐλπίδας πιστοὶ πονηρῶν μένοντες; οὐχ ὁ μὲν λιμὸς
ἤδη καθ' ἡμῶν; ῥωμαῖοι δ' ὠδαμινὸν ἔνδον, σίμων δ'
οὐ πρὸς ἐργάτας ἄπιστος; ἐκ δίου μὲν ἤδη παρ' αὐτοῖς
κολάσεως. ἢ δ' ὠδὲ ῥωμαίοις δεξιὰ βέβαιος. φέρε παρα-
δόντες τὸ τεῖχος, σώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πεί-
σει δ' οὐδὲν δ' ἧττον σίμων, ἐὰν ἀπειθοῦσι ταύτην τὴν
δίκην δῷ. τέτοις μὲν δὴ δέκα πεισθέντων, ἀπὸ τρίτης ὥρας B
λοιποὺς μὲν ὑποτελαμβάνων, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμ-
πεν, ὡς μὴ φωραθείη τὰ τῶν βεβουλευμένων. αὐτὸς δὲ
ἐπὶ τὴν ὥραν ἀπὸ τοῦ πύργου ἐκάλει τοὺς ῥωμαίους. τῶν δὲ
οἱ μὲν, ἐφρόνουν, οἱ δ' ἠπίστουν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνουν,
ὡς τεμὴ μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ
δὲ τοῦτος μετ' ὀλίγων παρῆν πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφθη γνοὺς
ὁ σίμων, καὶ μὴ τάχους τοῦτε πύργον προκαταλαμβά-
νει, καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβών, ἐν ὄψει τῶν ῥωμαίων ἀπαγ-
ρεῖ, καὶ πρὸς τὸ τείχους λωβησάμενος ἔρριψε τὰ σώματα. C

Κεφάλαιον λε.

Κατὰ τοῦτο προϊὼν ἰώσηπος, ὑπὸ ἀγνοίας ὠδ' ἀκα-
λῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ ὠδ' ἀχρῆμα
πίπτει καρωθείς. ἐκδρομὴ δ' ὅλη τῶν πάντων τῶν ἰου-
δαίων γίνεται, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τα-
χέως καῖσαρ ἐπεμψε τοὺς ὑφορασιζόντας. μαχομένων
δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν ἄρτι, βεβαίως τῶν προστρόμων
ἐπαίων. οἱ δ' ἀσιασταὶ δὲ ὡς ἀπολόντες ὃν ἐπεθύμουν D
μάλιστα, μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. διαγγέλλεται δ' εἰς τὴν πό-
λιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πε-
πεισμένους οἴεσθαι τὸν ὄντα, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρουν.
ἀκούσασα δὲ ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ,
τεθνάναι τὸν υἱὸν, πρὸς μὲν τοὺς φύλακας, ὑπὸ ἰωταπά-
των τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ γὰρ ἐκ ζῶντος ὑπολαβεῖν.
ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας, τοῦτον
εἰληφέναι τῆς ἀτεκνίας ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν E
υἱὸν, ὑφ' ἧς ἐφάνησαν πρόσθεν ὑπόσπονδοι. ἀλλὰ γὰρ οὔτε ταύ-
την ὅλην πλέον ὠφέλησε τὸ ψεῦδος, οὔτε τοὺς λῃστὰς ἔθαλ-
πε. ταχέως γὰρ ὡς τὴν πληγὴν ἀνίμευσεν ὁ ἰώσηπος, καὶ
προελθὼν, τοῖς μὲν εἰς μάχην ἐβόα δίκας αὐτοῦ
δώσειν τῆς ἁμαρτίας. τὸ δὲ δῆμον ὅλον πίστιν παρεκαλεῖτο. θάρσος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ τοῖς σασιασταῖς ἔκπληξις ἐμ-
πίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφάλαιον λς.

Τῶν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τοῦ τεί- F
χους ἐπιόντων ταχέως. οἱ δὲ προϊόντες ὡς ὅλῃ μά-
χῃ καὶ χερμάδων, ἔπειτα πρὸς τοῖς ῥωμαίοις ἔχθυον.
συνεῖστατο δὲ τέτοις τύχη, τοῦ εἴσω χαλεπωτέρα, καὶ τῆ
παρὰ σφίσι λιμοῦ, συντονώτερον δυσεισον πρὸς ὄλε-
θρον τὸν ὠδὲ ῥωμαίοις κόρον. παρεγίνοντο μὲν γὰρ ὑπὸ
τῆς ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπει-
τα ἀθρόως κενοῖς ἐπαφεμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρ- G
ρήγνυντο. πλεῖον δὲ ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων
τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσιόντων τροφῇ ἀπο-
θισμένῃ τοῦ σώματος φέρειν. καὶ τοῖς ἔτι δὴ σωζομένοις,
ἑτέρα φθορὰ μετελάμβανε. τῶν γὰρ ὠδὲ τοῖς σύ-
οις τῆς αὐτομόλων φωρᾶται τῶν τ' ἰασπος λυμαίνων
χρυσοῖς ἐκλέγων. καταπίνοντες δὲ ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς
προήεσαν, ἐπειδὴ ἀπράπτων πάντας οἱ σασιασταὶ, καὶ
πολὺ πλῆθος ἰῶ ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνοῦντο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε,

tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metúsque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. Ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrimque velociter occupat: Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibique circũiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statimque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúsque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi matet in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraisset. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressusque clamabat, illos sibi non multo pòst vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatimque cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sæuiorem contigisse Iudæis : vna denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circunfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebat inuidia) vtrisque iratus dicebat : si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent : deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis ascriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne supplicium, sæuísque hominibus lucrandi amor innatus est : nullaque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc alias, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circunspectantes antè ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

A Ϲ εἰκοσιν. ἀλλά τοι ἡ δηνοίας ἐλεγχθείσης δι' ἑνός, ἀναπίπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεστοὶ χρυσίου παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ δ' ὄχλου ἀραβων πλῆθος, καὶ οἱ σύριοι τὰς ἰκέτας ἀνατέμνοντες, ἠρεύνων τὰς γαστέρας, καὶ τούτῳ τῷ πάθει ὠδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβλῆναι ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεῳχθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους. καὶ γ' νοις ἡ παρανομίαν τινὸς, ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν πρῖσαι κατακοντίσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνεῖχετο, καὶ τῶν ἀπειρημένων πολλαπλάσιοι ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τοὺς τῶν συμμάχων ἡγεμόνας, καὶ τοὺς τῶν τάγμάτων, συνεβάλλοντο γὰρ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες, πρὸς ἑκάτερα ἀγανακτοῦντες ἔλεγον. εἰ τῶν μὲν αὐτῶν στρατευομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν ἀδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν ἀδεόμενοι πεποιημένα ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῖς δ' ἄρα φι, καὶ τοῖς σύεσι, εἰ πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοδίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ πρὸς φόνους ὠμότητι, καὶ τῷ πρὸς ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίους ὑπηγάφεσι. Ϲ δὲ νεῶν ἐνίοις αὐτῷ τῷ στρατιωτῷ συναπολλύειν τὴν κακοδοξίας. τούτοις μὲν οὖν διπρεπὲς θάνατον, εἴ τις ὑρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν. τοῖς δ' ὑπὸ τῶν τάγμάτων, ἐπέσελλεν ἐρευνήσαντας τοὺς ὑποπτους ἀπάγειν ἐπ' αὐτόν. κατεφρόνει δ' ὡς ἔοικε φιλοχρηματία πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τὸ περδαίνειν ἔρως. ὠδὲν δ' ὅτῳ πάθος πλεονεξίᾳ συμβάλλεται. ἢ τῶν μὲν ἄλλως καὶ μέτεσιν ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεται. θεὸς δ' ἰουδαίοις τοὺς παντὸς καταχείρας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ὑποστρέφων. ὁ γοῦν μὴ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτολμᾶτο, καὶ τοὺς ἀναδιδράσκοντας, πρὶν πῶσιν ὀφθῆναι περαιωθέντες, ἐσφαῖρων οἱ βάρβαροι. πρόσισποῦμοι δ' μήτις ὑπόδοι ῥωμαίων ἀνέῳγεν, καὶ τ' αὐλάγχνων τ' μιαρὸν κέρδος εἵλκον. ὀλίγοις δ' ἐνδυείσκετο, Ϲ τοὺς πολλοὺς παρανήλισκεν ἐλπὶς μόνη. τὸ μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπανήγαγε.

Cap. XVI. De sacrilegio circa tẽplum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad sacrilegium sese conuertit : multaque donaria templi retinens, multáque vasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiúsque vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea quæ sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis reseruabant, tutum erat effudisse. namque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

B

C

D

E

F

G

Κεφάλαιον λζ.

Ιωάννης ὁ υἱὸς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ τοῦ δήμου, πρὸς ἱεροσυλίαν ἐτρέπετο· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνυε τῷ ναῷ· πολλὰ δ' τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεύη, κρατῆρας τε Ϲ πίνακας, καὶ τραπέζας· ἀπεῖχετο δ' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τῶν σεβασῶν, καὶ γυναικὸς αὐτῷ πεμφθέντων ἀκραιφόρων. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐτίμησάν τε, καὶ προσεκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέσπα. πρὸς δ' τοὺς σωιόντας, ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετὰ ἀδείας καταχρήσασθαι τοῖς θείοις, ὑπὲρ τοῦ θείου, καὶ τοὺς τῶν ναῶν στρατευομένους, ἐξ αὐτοῦ ζῆφεσθ. ἀλλὰ τοῦτο Ϲ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὑπισχεῖν σκευάσας· ἐν δ' τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, διένειμε τῷ πλήθει, καίπερ οἶδα φείκης, πλέον τοῦ ἐν ἠλείφοντο, καὶ

ἔπινον ἐξ αὐτῶν. ὃ καὶ ὑποσειλάμενος εἰπεῖν, ἃ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βεβαιωσόντων ὅτι τοὺς ἀληθείους, ἢ καταποθῆναι αὐ ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τινι πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδομιτῶν μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν τοιούτων παθόντων ἐλεγκτικωτέραν ἀθεωτέραν.

τῇ γοῦν

τῇ γοιῦ τέτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ A
τί δεῖ καθ' μέρος ἐκδιηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ
πρὸς τέτοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μανναῖος ὁ λαζάρου
φυγὼν, δύο μὰς ἔλεγεν ἐκκεκομίδαι πύλης, καθ' αὐτὸς
ἐπεπίσθει μυριάδας ἕνδεκα νεκρῶν ὅπη πεντακισχι-
λίοις ὀκτακοσίοις ὀγδήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας
παρεσκατοπεδεύσατο, πεσαρεσκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ
μηνὸς ἄχρι πανέμου νουμηνίας. τέτο δ' ἦν πλῆθος ἀ-
πόρων, ⁊ ἐδὲ αὐτὸς ἐφεσώς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν δι- B
δοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τὰς δ' λοιπὰς, οἱ προσήκον-
τες ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὸ προκομίσαντας ἐκ τῆ ἄ-
στεος ῥῖψαι. μηδ' ὃ τέτων ἀκριβάστης πολλοὶ τῶν ὀπαδή-
μων, ὡς πάσας τὰς ἀπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριά-
δας ἑξήκοντα ἀκὰ τὰς πυλῶν ἐκειφῶσαι. τῶν δ' ἄλλων
ἀνεξεύρετον εἶναι τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δ' ἐξαρκεῖν τοῖς
πένησι ἐκφέρειν, ἔλεγον συσωρεύοντας εἰς τοὺς μεγί-
στους οἴκους, τὰ πτώματα ἀποκλείειν. καὶ τὸ μὲν σίτου τὸ
μέτρον προαθλεῖσθαι τάλαντα, μεταξὺ δὲ ταῦτα ἢ ὡς ἐδὲ πον- C
λοχῶν ἔτι οἷόν τε ἦν προελθεῖν τὰ πόλεως, προσ-
ελθεῖν τινας εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὡς τε τὰς ἀμάρας
ἐρευνῶντας ⁊ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ
ἐκ τέτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι, τό-
τε ἡδέως τροφήν. ταῦτα ῥωμαῖοι μὲν ἀκέοντες, ἠλέη-
σαν· οἱ δὲ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέποντες, ἐ μετενόουν ἀλλ'
ἐπεῖχον μέχρις αὐτῶν προελθεῖν. πεπήρωντο γὰρ
ὑπὸ τῆ θεοῦ, ὃ τῆτε πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aptilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis eiecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, sterc úsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ'.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER SEPTIMVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De suffossione murorú, succensione aggerum, & Sabino oppugnante murum.

CLADES quidem Hierosolymorũ in peius quotidie procedebant, cũ & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam popu- lum fames ipsósque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tãquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerãt: & labori quidẽ corpora militũ, crebris verò offensionibus animi cesserant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quã ciues in ea degentes afficiebãtur. ad mala. n. quæ hinc accidebãt, etiã pugnatorib. nihilo segniorib. vtebãtur, sed

Κεφάλαιον α.

ΤΑ μὲν ἐν τῇ ἱεροσολύμων πάθη, ὁπόσα καθ' ἡμέραν ὅπλα τὸ χεῖρον, τ σασιαστῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐν τ συμφορᾶις, ἢ τὸ λιμῶ μ τ δῆμον, ἤδη κἀκείνης ἐμπεπλησμένον· τὸ γε μὴν πλῆθος τ συσωρευομένων αὖα τ πόλιν πτωμάτων, ὄψει τε φρικώδες ἦν, & λοιμώδη παρεσκεύαζεν ὀσμὴν, παρός τε τὰς ἐκδρομὰς, ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐκ παρατάξεως φόνῳ μυρίῳ γεγυμνασμένους χωρεῖν ἔδει τὰ στόματα πατεῖν. οἱ δ' ὀκνοῦντες, ὅτε ἔφευγον, ὅτε ἤλαυνον, ὅτε κλινδύνα κακὼ σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τ εἰς τοὺς καταιχομένους ὕβριν. περυσμοὶ δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅπῃ τ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ἀνειδίζοντες ἐμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαιότητα τ ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. ἐ γὰρ ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δ' ὑπογνώσει σωτηρίας ἐθρασύνετο. ῥωμαῖοι δ' καίτοι πολλὰ πρὸς τ τ ὕλης συγκομιδὴν καταπονούμενοι τὰ χώματα διήνεγκαν μιᾶ κ εἴκοσιν ἡμέραις, κατάντες ὡς προεῖπον τ πρὸς τὸ ἄκρον χώσαν, ἐπ' ἀνεπίσχετα σταδίους ἐν κύκλῳ πάσαν. ἣν δ' πᾶσα ἐλεεινὴ, κ ἧς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι κάλλιστα κ ἡδοναῖς οἰκείοις κεκοσμημένα, τότε παντάχοθεν ἠρήμωτο, κ πρὸς ἀνέκοπτο τ ὕλιν. ὀδεὶς τε τ πάλαι ἰδὼν αἰαῖ, κ τὰ πρὸ καλλῆ προάστια τ πόλεως ἐωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, ἐκ ὠλοφύρατο, κ κατεστέναξε τ μεταβολὴν παράσον γλύκιστο. πάντα γὰρ ἐλυμήνατο τὰ σημεῖα τ κάλλους ὁ πόλεμος, & ἐκ ἄκρης ἐξαπίνης ὄψεως τ πρὶν γνωσθέντων, ἐγνώρισε τ τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τ πόλιν. Κεφαλ. β.

ΡΩμαίοις δ' κ ἰουδαίοις τὸ τέλος τῆς χωμάτων, ἴσον ἐνεποίει δέος ἀρχή. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ κ ταῦτα καύσειαν, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν προσεδόκων. ῥωμαῖοι δ', ἐκ ἂν ἔτι αἱρήσειν κἀκείνων διαφθαρέντων. ὕλης γάρ τε ἐκ δαπάνη· κ τῆς μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῆς δ' ἐπαλλήλων πταισμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. τὰς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον ἢ συνέβαινε πρὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. πᾶσα γὰρ τὰ πληκτὰ πάθη τοῖς μαχομένοις ἐδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέρους, ἀλλ' ἐθρασύν-

ἐθεμώνοζ πάντοτε ζὰς ἐλπίδας, τῷ μ̀ χωμάτων ζαῖς A
ὑπβυλαῖς, τῷ ὀ ὀργάνων ςερρότητι τὸ τείχοις, τῆς ὀ
κ̀ χεῖρα μάχης τ̃ τῷ συμπλεκομένων ζλμαῖς πλεο-
νεκζύμφοι. τὸ ὀ μέγιςον, ςάσεώς τε κ̀ λιμ̀ ζ πολέ-
μου, κ̀ ζοσύτων κακῶν δυείσκοντες ἐπαίω τὸ ωδάφ-
ςημα τῆς ψυχῆς ἰουδαίοις ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε
τῷ ἀνδρῶν ἀμάχοις μ̀ ζὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὴν
ὑπὸ συμφοραῖς δύθυμίαν εἶ). τί γὸ ἂν μὴ ὑποςλῶαι
δξιᾷ τύχῃ χρωμένους, ζοὶς ὑπὸ κακῶν ωεὸς ἀλκὴν B
ζεπομένους; οἱ μ̀ οὖν ἐῤῥωμένες ἔτας ὀχὰ ταῦτα τῷ
χωμάτων ἐποιοῦντο ζὰς φυλακάς. οἱ ὀ ωδὶ τ̃ ἰωάν-
νλεω, κατὰ τὸ αὐτονίαν ἅμα κ̀ ωεὸς τὸ μέλλον, εἰ
καταῤῥιφθείη τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο. κ̀ ωρὶν ὑπις ῆναι
ζοὶς κειμ̀ς, ἐπέθεντο ζῆς ἔργοις. ὑ μὲν ςοχάσαιν
γε τ̃ ὑπχῤήσεως. ἀλλὰ ωεοελθόντες μ̀ λαμπάδων
ωρὶν ἐγγίσαι ζῆς χώμασι ψυχρότεροι τ̃ ἐλπίδος ὑπέ-
ςρεψαν. ωρῶζον μ̀ γὸ, ὑδὲ ὁμονοεῖν ἡ σκέψις αὐτ̀ ἐδό-
κει, κατὰ μέρος ςκηπδώντων, κ̀ ὀχαλειμμάτων, κ̀ C
μεμελλημένως μ̀ δέους, καθόλε τ̃ εἰπεῖν, ὰ ἰουδαϊ-
κῶς. τὰ γὸ ἴδια τῶ ἔθους, ὑς έρπτο ἅμα, ἡ τόλμα, κ̀ ὁρ-
μὴ, κ̀ δ' ὁρμος ὁμῶ ωάντων, κ̀ τὸ μηδὲ ωάονται ἀνα-
ςρέφειν. ἀτονώτεροι ὀ ἑαυτ̀ ωεοελθόντες, κ̀ τὰς ῥω-
μαίους εὖρον ἐῤῥωμένες ερον τῶ συνήθους ωδαπεζαι-
μένους. ζῆς μ̀ γὰ ςόμασι, κ̀ τ̃ πανοπλίαις, ἔτως ἐφρά-
ξαν τὰ χώματα πάντοθεν, ὡς τ̀ πυρὶ μηδαμόθεν
καταλιπεῖν ωδάδυσιν. τ̃ ὀ ψυχλὼ ἐτόνωσαν ἕκας ος, D
μὴ μεταχινηθλῶαι τ̃ τάξεως ωρὸ θανάτ. ωρὸς γὸ
τὸ πάσας αὐτ̀ ὑποκόπτεθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα
καταφλεγείη τὰ ἔργα, δεινὴ ζοὶς ςρατιώτας ἔχεν αἰ-
δὼς, εἰ πάντα κρατήσειαν, πανερμία μ̀ ἀρετῆς, ἀπό-
νοια ὀ ὅπλων, πλῆθος ὀ ἐμπφείας, ἰουδαῖοι ὀ ῥωμαίων.
ἅμα δ' ἐπ, κ̀ τὰ ἀφετήρια σωήργει τ̃ ωεοπιδώντων
ἐφικνέμνα, κ̀ ωεσών τις, τῷ μεθ' ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἦν,
ὅ τε κίνδυνος τὸ μὴ ωόρω χωρεῖν, ἐποίει μαλακω-
τέρους. τῷ δ' ἐνδοτέρω βέλος ὑπὸ δαμόντων. οἱ μ̀ E
ωρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τ̃ δταξίαν, κ̀ τὸ φύκνωμα τ̃
πολεμίων καταωλαγήτες, οἱ ὀ νυττόμνοι ζῆς ξυ-
ςοῖς ἐπαλινδρόμνν. κ̀ τέλος, ἀλλήλνς κακίζοντες
εἰς δειλίαν, ἀνεχώρνν ἀωρακτοι. νεμεσία πανέμου
μηνὸς ἡ ὅπιχείρησις ἰῶ. ἀναχωρησάντων ὀ τ̃ ἰουδαίων,
ωρόσηγον οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἑλέπόλεις, βαλλόμνοι πέ-
τρας τε ὑπὸ τῆς αὐτονίας, κ̀ φυρὶ κ̀ σιδήρῳ, κ̀ φαν-
τὶ τῷ χορηγνμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκη βέλει.
καίπερ γὸ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῷ ὀργά- F
νων καταφρονοῦντες, ὅμως ἐκώλνον ζοὶς ῥωμαίους
ωρόσαγειν. οἱ ὀ τὶ αὐδὶ τῷ ἰουδαίων τὸ μὴ πλη-
γλῶαι τὶ αὐτονίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεθαι δι' ἀ-
θένειαν τῶ τείχες, κ̀ σαθρὸς ἐλπίσαντες εἶ) τὸς θε-
μελίοις, ἀντεφιλονείκουν. ὑ μὲν ὑπήκουε τὸ τυπτόμε-
νον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμνοι, κ̀ ωρὸς μηδέ-
να τῷ καθύπερθεν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐνεργοὶς
ωαρεῖχον τὰς ἑλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάτζους, κ̀ ωε- G
ριεθραύοντο τ̃ πέτραις, ἕτεροι τὰς θυρεοὺς ὀρφώσαν-
τες ὑφ' τῷ ςομάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπώρυτον
ζοὶς θεμελίοις, καὶ ωασαφὰς γε λίθοις ωρόσαρτε-
ρήσαντες ἐξέσεισαν. ἀνέπαυσε ὀ νὺξ ἑκάτερος, κ̀
ἐν ζαύτη τὸ τεῖχος ὑπὸ τῷ κειῶν σεσαλνμένον, καθ' ὃ τοῖς ωρστέροις ὑπβυλδίων χώμασιν ὁ ἰωάννης
ὑπώρυξεν, ἐνδέσης κ̀ διώρυχος, ἐξαπίνης κατέῤῥιπλαγ.

eorum ſpes frangebantur, cùm aggeres inſidiis, A
machinæ ſoliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipuè, quòd cum ſeditione fameque ac bello tot que malis præſtantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautiùs cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſſiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeauêre. Nam primùm ne concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per interualla, & cunctanter, non ſine meru proſilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & vt non ſine offenſione recederent. Languidiores verò progreſſi quàm ſolebant, etiam Romanos ſolito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres ſepſêre, vt nuſquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata: & qui cecidiſſet, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properaſſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate perterriti, alij confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digreſſis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia ſaxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machináſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cùm nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores eſſent, ac lapidibus frangerentur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaque ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, quietem vtriſque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſe arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atque oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicens: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenque gerere dignum eſt. Itaque difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmque ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nonnullos fortaſſe deterreat, Iudæorũ patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eóſque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idque in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, mutorúmque ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmque adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem contemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ mariſque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello ceciderẽ, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

Κεφαλ. γ.

Τοιούτῳ συμβαίτος ἀμφοτέροις διηλλάχθη τὰ φρονήματα· Ἰουδαίοις μὲν γὰρ ἐς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν, τῷ παρελπίδα γλυκέως τὸ πῶμα, καὶ μὴ φρονσφαλίζως ἐπὶ αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς μικρὸν σωέβαινε τὴν ἀντωνίας. Ῥωμαίων δέ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ὅτι τῷ καταῤῥιφέντι, ταχέως ἔσβεσεν ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην αὐτοφοδομήκεσαν. διμοίρεσα μὲν γὰρ τὴν πρότερον ἡ προσβολὴ κατεφαίνετο. τότε γὰρ ἀναβλωσας ἀπὸ τῷ καταῤῥιφέντος ῥᾴον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέσερόν τε πολλῷ τῆς ἀντωνίας, καὶ ταχέως τῷ προσπαλσον ἕξειν, λύειν ὑπελάμβανον. ἐμὴν ἐτόλμησις ἀναβῆναι· πρέπος γὰρ τοῖς ἀρξαμένοις μὴ ἀπώλεια.

Κεφάλαιον δ.

Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐγείρειν μάλισα τὰς τῶν πολεμίντων προθυμίας ἐλπίσι καὶ λόγῳ, τάς τε προτροπὰς, καὶ τὰς ὑποχέσεις πολλάκις μὲν λίθην ἐρᾴζειν τὸν κινδύνων, ἔσι δ' ὅτε καὶ θανάτε καταφρόνησιν, συναγαγὼν ὅτι τοὺς ἀλκίμους, ἐπῄρετο τὰ ἀνδρῶν. ὧ συσρατιῶται λέγων, τὸ μὲν προκελεύειν ὅπλα μὴ φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς προκελευομένοις ἀκλεές. ἀμέλει καὶ τῷ προκελεύοντι, φέρει καταγνῶσιν ἀναδρίας. δεῖ δ' οἶμαι προτροπὴς εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν πραγμάτων, ὡς ἐκεῖνα γε καθ' αὑτὰς προτρπὴν ἄξιον. ὥστε ἔγωγε τὸ μὲν ὑπάρχειν καλεπὴν τὸ ὅτι τὸ τεῖχος ἀνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι. τὸ δ' ὅτι μάλισα προσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τὰς ἀρετὰς ἐφιεμένοις, καὶ ὅτι καλὸν ἐν δύκλεία τελευτὴσαι, καὶ ὡς ἂν ἄκαρπον ἔσαι τοῖς καταξαμένοις τὸ γλυκαῖον διέξειμι. πρῶτον μὲν ἓν ὑμῖν γλυκέως προτροπὴ, τὸ πανὰς ἴσως ὑποπτέρον, ἡ Ἰουδαίων μακροθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. ἀμαχὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἐμοὶς, καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρλνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθιμον δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι δὲ χεῖρα Ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχήν. καὶ ταῦτα πρὸς τελεῖ νίκης καὶ συνεργημένους ὑπὸ τοῦ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα πλάσματα, τὰ Ἰουδαίων ὄντα ὑπονοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, τὰ τε ἡμετέρας ἀρετὰς, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ συνεργίας αὔξει. σάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἄλλ' ἢ θεοῦ μῶν μείωις ἐκείνοις, δοκοῦσα δ' ἡμετέρα. τὸ δ' οἶνον μὴ μόνον ἐλαττοῦσθαι χρόνων, ἀλλὰ καὶ τὰ θείαν συμμαχίαν προδιδόναι, πρὸς ἡμᾶς ἐκ ἂν εἴη. πῶς δ' ἐκ αἰσχρὸν, Ἰουδαίοις μὲν οἷς πολλὴν αἰχμὴν ἡ φέρει τὸ λείπεσθαι μαθοῦσι δηλοῦσιν, ὑπὲρ τοῦ μηκέτι τοῦτο παθεῖν θανάτε καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκχέχυν, ἐκ ἐλπίσι τοῦ κρατῆσειν, ἀλλὰ δέει φιλεῖν ὅπλων δείξειν ἀνδρίας. ὑμᾶς δὲ τοὺς γῆς ὀλίγε δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν ὄνειδος, μὴ δὲ ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους ἁμαρτάλεσθαι. σεσμῆσαι δὲ τὸν λιμὸν κατ' αὐτῶν, καὶ τὸ τύχλεν ἀρωγοὺς καθεζομένους, μὴ ζιφῶν ὅπλων· καὶ ταῦτα δ' ὀλίγου τοῦ βαβάλε, τὸ παῦ καθορθῶσαι δυναμένους. ἀναβαίνες γοῦν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, ἔχομεν τλὺ πόλιν. καὶ γὰρ ἂν γένηται τις ἔτι πρὸς τοῖς ἔνδον ὅπερ ἐκ οἶομαι μάχη, τόγε κατὰ κορυφλὺ ἕξει, καὶ τοὺς ἀναπνοὰς ὅπλα θήσθαι τῶν πολεμίων, ταχέως τλὺ ὁλοχερῆ νίκλεν ἐγγυᾶται. καὶ ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμνεῖν ἄρτι τλὺ ἐν πολέμῳ τελευτλὺ, καὶ τλὺ ὅπλ τοῖς ἀρειμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν βαλείσω. ἐβδομαίμλν δ' αὖ τοῖς ἄλλοις ἔχυσι, τὸ κατ' εἰρλνλν ἐν νόσε θανάτον, οἷς μὴ τῷ σώματος,

καὶ ἡ ψυχὴ τάφῳ καταχείνη). τίς γὰρ ἂν οἶδε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ψυχὰς σιδήρῳ τὴν σαρκῶν ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶν, ἄστροις ἐγκαθιδρύει, δαίμονες δ' ἀγαθοὶ καὶ ἥρωες εὐμενεῖς, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐμφανίζονται, τὰς δ' ἐν νόσοις τοῖς σώμασι συντακείσας, καὶ ἢν τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὥσι καθαραὶ, νυξὶ ὑπόγλυφος ἀφανίζει, καὶ λήθη βαθεία δέχει) λαμβανούσας τε ἅμα τὴν τε βίου, καὶ τῶν σωμάτων, ἔτι δὲ καὶ μνήμης ἐπιγραφήν. εἰ δὲ πέπλωσταί μοι ἀνθρώποις ἀναίτιά τε λαβεῖν, καὶ φθορὰν δ' εἰς αὐτὴν νόσου πᾶσης σίδηρος ὑπηρέτης, ὡς ἂν ἀγχοῦ μὲν δόναι τὴν χρείαν, ὀφείλειν δὲ τῷ χρεὼν ἀποδώσομεν· καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐδυνάμην σωθῆναι τὸν ὀπιχρήσαντα διεξῆλθον. ἔνεστι δὲ σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐπὶ τῷ σφαλερωτάτῳ. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν διέβατον. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν εὐδιάλυτον. ὑμεῖς τε πολλοὶ θαρσήσαντες, ὅπῃ τύχοι, ἀλλήλοις προθυμίᾳ καὶ βοηθείᾳ γένεσθε. καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον θράσημα, ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τάχα αὖ ὑμῖν ἀναμάχητον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύειν προφάσονται καὶ τὸ εἰκὸς, λαθόντας δὲ καὶ βιασαμένους, ἅπαξ, ἂν αὐτὸς ἄρῃ ἐπὶ καὶ ὀλίγοι φθάσῃ). τὸ δὲ καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν, ἐν τῷ ὀπισθαρπίᾳ. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἄρξει τῶν νεῳ ὁμοίων, μακαρία δ' ἀκολουθήσει τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀριστεῖα. Κεφ. ε.

Τοιαῦτα τοῦ πέτρου διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τὸν κινδύνου τὸ μέγεθος. τῶν δ' ἐν τῇ ἀπείρᾳ στρατευομένων σαβῖνος τὄνομα, γένος ὑπὸ συρίας, ἀνὴρ καὶ χεῖρα, καὶ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τοι πρόσθεν ἰδὼν ἄν τις αὐτὸν ὑπὸ γε τοῦ σωματικῆς ἕξεως εἶδος δίκαιον ἔδοξε· μέλας μὲν γὰρ ἦν τὴν χρόαν, ἰσχνὸς, τὴν σάρκα ἀπειλημμένος· ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τοῦ ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ. πρῶτος γοῦν ἀναστὰς, ὑπεδεδώμει καίσαρι, ἔφη, προθύμως ἐμαυτὸν, πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ εὔχομαι μέν μου τῇ τε ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ, τύχῃ σοι ἀκολουθῆσαι τύχην. εἰ δὲ νεμεσητείλει τῆς ὑπηβολῆς, ἴσθι με, μὴ πάσαντα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σὲ κεῖσθαι τὸν θάνατον ἡρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς προβαλόμενος, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μᾶλλον δὲ ὡς εἶχεν ἑκάστην ἡμέρας ἕκτην. εἵποντο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἑνδεκα μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. προῆλθε δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, κατηκόντιζόν τε αὐτὸν, καὶ βέλεσι παντοδαποῖς ἔβαλλον, καὶ πέτρας ὑπερμεγέθεις κατεκύλιον, αἳ καὶ τῶν μὲν ἑνδεκα παρέσυρον ἐνίους. ὁ δὲ σαβῖνος ἀναστὰς τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ καταχωνύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, καὶ προπεσὼν ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν ἢ γενέσθαι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ ἐπιφανῆναι τοῖς πολεμίοις. καταπλαγέντες γὰρ αὐτοῦ τὴν τε δύναμιν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράπησαν. ἔνθα δὴ καταμέμψαιτ' ἄν τις ὡς φθονερὸν δὴ τὰς ἀρετὰς τὴν τύχην, καὶ κωλύουσαν ἀεὶ τὰ φρόνιμα τῶν κατορθωμάτων. ὁ γοῦν ἀνὴρ οὗτος ὅτε ἐκράτησε τῆς ὑπηβολῆς ἐσφάλη, καὶ πάσας πρός τινα στῆναι, quorum animæ cum corpore ſepultura damnatur. Quis enim virorum fortium neſcit, quod animas in acie ferro corporibus abſolutas, puriſſimum elementum æther hoſpitio receptas inter ſidera collocat: manéſque ſe bonos ac propitios heroas, videndos offerunt poſteris ſuis? Quas verò morbus corporis tabéſque conſumpſerit: & ſi maximè probris ac piaculis purgatæ ſint, ſubterraneæ tenebræ operiunt, altáque obliuio ſuſcipit, corporis ſimul & vitæ ac memoriæ fine circumſcriptas. Quod ſi neceſſariò mors homini decreta eſt, ad hoc autem omni morbo leuius eſt, ferri miniſterium, cui non videatur ignauum negare vſui, quod debito redditurus ſit. Et hæc quidem velut ſeruari nequeant, vel qui conati fuerint, proſecutus ſum. eſt autem ſalutis ſpes in maximis quoque periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet inceſſui: deinde totum quod ædificatum eſt, facillimè diſſolui poteſt. Vóque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque ſubſidio: veſtráque obſtinatio breui animos hoſtium franget: ac fortaſſe nobis, ſi eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim aſcendentes quidem nos prohibere ſcilicet conabuntur. ſi verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus ſemel, quamuis paucos non ſuſtinebunt. Me autem profectò pudeat, niſi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præſit: beatiſſima verò præmia ſequantur occiſos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu ſimul & animo fortis apparuit: licèt ſi quis eum antè vidiſſet, quantum ex habitu corporis, ne ſpecie quidem militem eſſe credidiſſet: erat enim colore nigro, exilis habitudine: ſed anima quædam heroica in macro corpore, atque anguſtiore viribus ſuis habitabat. Cùm primus itaque ſurrexiſſet, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæſar, & ante omnes in murum aſcendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam ſequatur fortuna tua. quòd ſi cœpto caſus inuiderit, ſcito me non præter ſpem, quòd res aliter ceſſerit, ſed quòd ſic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & ſcutum læua capiti prætendens, ſtrictóque dextera gladio, circa horam diei ſextam murum petebat, ſequebantur autem ex aliis, qui ſoli eius virtutis æmuli eſſe cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro cuſtodes iaculis & ſagittis vndique infinitis appeterent, atque ingentia ſaxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem miſſilibus occurrens, licèt obrueretur ſagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm ſummam muri prehèderet, hoſtéſque in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluréſque aſcendiſſe rati non ſteterunt. Qua in re fortunâ quis veluti virtutibus nuideat, ſempérque præclaris facinoribus officiat non incuſauerit? Siquidem hic vir neque ab incepto errauit, & offenſione lapidis

cum maximo cæpitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem vidêre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Cap. II. Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò exsciscantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersùm Romanorum aggeres aperuerat. Dispositíque amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis vitis & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinque, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebãt, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontem vrgebant, nullúmque inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autẽ Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant) hi quidem simul omnes excidij

πρώιμος ἐπ' αὐτῆς μὴ μείζω φόβον κατέπεσεν. ὑπερασπίσαντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι καὶ καταδύντες μόνον τὸ αὐτῶν καὶ περιπωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ κλίνας αὑτὸν, καὶ περικαλυψάμενος τῷ θυρεῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βαυμάτων, παρῆκε τὴν δεξιὰν, καὶ τέλος πρὶν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δὲ αἰσχίαν τύχῃ, πεσὼν ἢ τὸ ἐπιβολῆς ἀναλόγως. τῶν δ' ἄλλων, ἓξ εἰς μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας σωζόμενοι, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ ὀκτὼ δὲ βαυμάτων κατασύροντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν τῇ, ἕκτῃ παρέμου μηνὸς ἐπράχθη.

Κεφάλαιον ς.

ΜΕτὰ δὲ ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς ἐπὶ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνελθόντες, προσκαλοῦνται μὲν τὸν τῆς πέμπτης τάγματος σημαιοφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐν τῇ ἴλαις ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν ἕνα. κατὰ δὲ ὥραν τὴν νυκτὸς ἑνάτην, προβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ δι' ἐρειπίων, ὅπως τὴν αἰτωνίαν ὑποσφάξαντες τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κρατήσωσι τοῦ τείχους, καὶ τῷ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐπέλθωσιν· πρὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις ἀφνίδιος ἦν καὶ φυγὴ, πρὶν τινὰ τὸ πλῆθος ὅπλα δεῖν τῶν ὑπαβεβηκότων. ὅτε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τοῦ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. καῖσαρ δὲ τὸ σημεῖα κατασείσας, ἐξοπλίζει τὴν τε δύναμιν ἅμα ταχέως, καὶ μὴ τῶν ἡγεμόνων, πρώτους ἀναβαίνει τοὺς ὁπλίτους ἔχων. καταφθόνοντες δ' Ἰουδαῖοι εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ ἅμα τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, ἣν ὁ Ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπώρυξε. καὶ ἅμα ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ στασιασταὶ τῶν τάγμάτων, τῷ τε Ἰωάννῃ, καὶ τῷ Σίμωνος, εἶργον αὐτοῖς, ἀδημίαν ὅτε ἰσχύος ὅτε προθυμίας ἐλλείποντες ἑκάτεροι. φέρας γὰρ ἀλύσεως ὑπελάμβανον, τὸ ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον. ὃ δὴ καὶ ἐκεῖνοι, τῷ κρατεῖν ἀρχῇ. συρρήγνυ δ' ἐπὶ τὰς εἰσόδους, μάχη καρτερὰ, τῶν μὲν, καταλαβέσθαι καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν δ' Ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτὰς ὅπως τὴν αἰτωνίαν. καὶ τὰ βέλη μὲν ἐν ἀμφοτέροις ἄχρηστα, καὶ τὰ δόρατα· σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ φέρῃ τῇ συμβολῇ, ἄπειτον ἦν ὁποτέρωθεν ἑκάστοι μάχοιντο. πεφυρμένων μὲν τῶν ἀνδρῶν καὶ φέρῃ τῇ συνοχωΐαν διπλαγμένων, τῆς δ' ἕως ἀσημάντου προσπιπτούσης διὰ τὸ μέγεθος. φόνος τε ἦν ἑκατέρωθεν πολύς, καὶ τῶν πεσόντων τότε σώματα καὶ τὰς πανοπλίας πατούντες, ἐθέρευον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βέβηκεν ῥέπων ὁ πόλεμος, ἀδιάκλυσις ἦν τῶν πλεονεκτούντων, οἱμωγαὶ δὲ τῶν φευγόντων. ὅτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, ἔνθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀϋμάλοι ῥοπαὶ καὶ μετακλίσεις, μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς ἀδιακρίτου. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις, ἦν θάνατος ἢ τὸ κτείνειν ἀνάγκη παρῆν, ἃ ὕστερος ἀφυγῆς. οἱ δὲ κατὰ νώτου φερόμενοι διαζόμενοι, τοῖς σφετέροις παρ' ἀμφοῖν, ἐδέ τῇ μάχῃ μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων δὲ τῶν Ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τῶν ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης καθάπαξ ἤδη τῆς ἀδιακρίτου τάξεως, ὑπὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ὥρας, εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, καὶ τὸ ἀλύσεως

κίνδυνον

κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δὲ μέρει τῆ A
δυνάμεως, ὅπω γὰρ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, καὶ ἐκεί-
νοις ἐπηνείχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τῆ αὐτωνίας
ἀπογρῶν, ὅτι τῶ παρόντος ἐδόκει.

Κεφάλαιον ζ.

Ιουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῆς ἀπὸ τῆ βιθυνίας,
ὢν ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ καὶ ἐκεῖνον ἱστόρησα τὸν
πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ
ψυχῆς ὧν δεδηλωμένη πάντων ἀρίστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαί-
ους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρῆκεν B
ἢ πάτῳ κῆ τὴν αὐτωνίαν, φεύγοντας δῆ, καὶ νικῶντας ἤδη
τοὺς ἰουδαίους, ξέπεμ) μόνος μέχρι τῆ ἐνδοτέρω ἱεροῦ
γωνίας. ἐφθάνε ἢ τὸ πλῆθος ἀθρόον, ὅτε τὴ ἰσχύν, ὅτε
τὴν τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ διὰ
μέσων τῆς σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη διάττων, ἐ-
φόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τ ὄψεως ἐκείνης,
ἡδὲν ἧττον τῆ κάμνειν θαυμασιώτερον, ἢ τοῖς ἄλλοις
παρέσχη φεικωδέστερον. ἐδιώκετο δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ C
τ εἰμαρμένης, ἵν' ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ
δὲ ὑποδήματα περιαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔ-
χων, ὥσπερ τῆς ἄλλων στρατιωτῆς ἕκαστος, καὶ κῆ λιθο-
στρώτῳ ξέχων, ὑπολισθάνει· πεσὼν δ' ὑπτίος μῆ μει-
ζόσι τ παντοπλίας ἦχε, τοὺς φθάνοντας ἐπιστρέφει. καὶ τῆς
μὲν ἀπὸ τ αὐτωνίας ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ πρὸς τὰνδρὶ
δεισάντων. οἱ δ' ἰουδαῖοι προσιόντες αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς
τε ξυστοῖς, καὶ τ ῥομφαίας πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ D
μὲ τῆς θυρεᾶς σίδηρον ἐδέχετο. πολλάκις δ' ἀνα-
στῆναι πειράσας, ὑπὸ τῶ πλήθους τῆς τυπτόντων ἀπε-
στέφη, ⸗ καίπερ δ' ὅμως, ἔνυπτε τῆς ξίφει πολλούς.
ἐδὲ γὰρ αἰρέθη ταχέως, τῆς τε κράνει καὶ τῆς θώρακι
περιφραγμένος, πάντα τὰ καίρια περισφαλῆν, καὶ τὸν
αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπτομένων αὐτῆ τ ἄλλων
μελῶν, καὶ μηδενὸς προσαμυνῶντος τολμῆσαι, ἐδόκει.
δεινὸν ἦ πάθος εἰσῆλθε καίσαρα αὐδρὸς ἕνὸς ἀναρέ- E
του, ⸗ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ
τόπος διέκλεισε τῆ βοηθεῖν ἐθέλοντα, τοὺς δυναμένους
ἦ κατάπληξις. ἰουλιανὸς μὲ οὖν πολλὰ δυσανασχέτησας,
καὶ τῆς πτεναίτων ὀλίγοις ἀπλῆγας καταλιπὼν,
μόλις ἀποσφάττεται, μᾶλλον ἢ φθᾶ ῥωμαίοις καὶ
καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ φθᾶ τοῖς πολεμίοις κλέος
καταλιπών. ἰουδαῖοι ἦ ⸗ τὸν νεκτὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν F
τοὺς ῥωμαίους ἔφοντας, καὶ καταπλείουσιν εἰς τὴν
αὐτωνίαν. ἠγωνίσαντο δ' ἐξ αὐτῆς ὁπλίσεως καὶ ταύ-
τῃ τῆν μάχῃ, ἀλέξας μὲν τις ⸗ γυφθαῖος τ ἰωάν-
νου τάγματος· ὧν δὲ τῆς φεὶ σίμωνα, μαλαχίας τε,
καὶ ὁ τὸ μέρτωνος ἰούδας, καὶ σωζᾶ υἱὸς ἰάκωβος, τῆς ἰ-
δουμαίων ἡγεμών, τῆς ἦ ζηλωτῆς ἀδελφοὶ δύο, παῖ-
δες ἰαείρου, σίμων τε καὶ ἰούδης.

Κεφαλ. ν.

Τιτος ἦ τοῖς μὲ σὺν αὐτῆ στρατιώτας, κατασκά- G
πτειν φεστάξε τοὺς θεμελίους τῆς αὐτωνίας,
καὶ τῇ δυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τὴν ἄοδον διτρεπίζειν.
αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον φθᾶσησάμενος, ἐκπέμπε γὰρ
ἐπ' ἐκείνης τ ἡμέρας, πανέμου δ' ἐπ' ἐπτακαιδεκάτῃ, τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, εἰ δρῶν ὑποείᾳ
ἀγαλειπτέναι τῆ θεῆ, καὶ τ δῆμον ὅτι τάχιστα δεινῶς ἀθυμεῖν. λέγειν ἦ τῆ ἰωάννῃ, πάλιν ἐπέλθωσιν ἃ καὶ
φεότερον, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τ μάχεσθαι, φεοειλθόντι μεθ' ὅσων ἐθέλε) πολεμεῖν ἐξῆν,

periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illíque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

Cap. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

IVlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniã stabat) subitò prosiliit, iámque Iudæos vincentes solus ad interiorem vique templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, néque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio dissecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: áque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verum & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namque habens, crebertimis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum stratò saxeis crustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutei eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit, nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat, nanque diu ceruicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta. Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Cap. IV. Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

Titus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilémque accensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (nanque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, eáque re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

dum modò non vnà secum & ciuitas interiret simul & templum : sanctum tamen locum violare desineret, néve in Deum nefas admitteret. Potestatem autem haberet si vellet, sacra intermissa celebrare per Iudæos quos ipse delegisset. Itaque Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, vnde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autē eos quòd patriæ parcerent precabatur, ignemque depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conuiciis tyrannus Iosepho cum execrationibus lacerato, postremò addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione, sanè verò, inquit Iosephus, eam puram Deo conseruasti, inuiolatáque sancta mansêre: nec in eum cuius speras auxilium, quicquam impium deliquisti: sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis: Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatem? cùm alieni quidem, hostésque impietatem tuam corrigant. tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoque in has seuior inueniaris. Atqui Ioannes etiam pœnitere malorum, non est turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam seruare cupienti propositum est. Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babyloniis bellum sibi inferentibus, sponte ciuitate priusquam caperetur excessit, & cum cognatione sua voluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deíque domum videret exuri. Ob hoc sacra Iudæorum commemoratione laudatur: cúmque memoria transmissa per secula semper noua immortalem posteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & si periculum præsto sit: ego autem veniam quoq; tibi à Romanis spondeo, dum meminesis, quod gentilis moneam, & Iudæis ista promittam: spectari que oporteat, quis sis author & vnde consilium. Absit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihique maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deíque sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum prophetarum, & responsum impendens miserrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixêre, cùm quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, sed etiam templum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, tótque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, vox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidē miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiúsque socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίχα ἢ συναπολέσῃ τὴν τε πόλιν, καὶ τὸν ναὸν αὐτοῦ. μηκέτι μὴν σοι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τὸν θεὸν πλημμελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῷ τὰς ὁπλελοιπυίας θυσίας ἐπιτελεῖν, εἰ ὧν αὐθαιρέτῃ ἐκδέχῃ ἀγῶν. καὶ ὁ ἰώσηπος, ὡς αὖ εἰ μὴ τῷ ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, εἰ ἐπικούσας, τότε τὸ καίσαρος διήκειλεν ἐβεβαίζων. καὶ πολλὰ προσιωτβόλει φείσασθαι τὸν παρίδος, καὶ διασπάσαι τὸν ναὸν ῥυόμενον ἤδη τὸ πῦρ, τοῖς τε σταυροῖς ἀποδιδόναι τῷ θεῷ. πρὸς ταῦτα τὸ δήμου μὲν εἶ κατήφεια, καὶ σιγή, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθείς τε τῷ ἰωσήπῳ, καὶ καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς ἂν αὖ ποτε δείσειεν ἅλωσιν. θεὸς γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. καὶ ὁ ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. παύσομαι καθαρὰν τῷ θεῷ τετηρηκὰς αὐτὴν, ἀμίαντον ᾗ μένει τὸ ἅγιον. εἰς ὃν ᾗ ἐλπίζεις σύμμαχον, ὑδὲν ἠσέβησας· τὰς ᾗ ἐθίμους θυσίας ἀπολαμβάνει· κἂν μή σου τὰς ἀφέλητα τὴν καθ' ἡμέραν ξοφὴν ἀσεβέσατε, τοῦτον ἡγήσῃ πολέμιον. αὐτὸν ᾗ, ὃν τὰ αἰωνίας θρησκείας ἐστέρησας θεόν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ ῥωμαίοις ταῖς ἁμαρτίας ἀνατίθης; οἳ μέχρι νῦν κήδονῃ τῶν ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ διακοπείσας θυσίας ἀποδίδοσθαι τῷ θεῷ βιάζονται. τίς γὰρ ἂν γενάξειεν, καὶ κατολοφύραιτο τὰ ὧδε δόξῃ μεταβολῆς τὴν πόλιν; εἶεν ἀλλόφυλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται. σὺ ᾗ ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐκθρεφείς, καὶ κείνων πρὸς αὐτοὺς γένῃ χαλεπώτερος. ἀλλά σοι ἰωάννῃ καὶ μετανοῆσαι μὲ ἐκ κακῶν, καὶ ἀγαθὸν ἐν ἐχάτοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σώζειν τὴν πάτρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς ἰουδαίων ἰεχονίας· ὃς ποτε στρατεύσαντι τῷ βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέπη πρὶν ἁλῶσαι τῆς πόλεως, καὶ μὴ γένεσθαι αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐθελόσιον, ὥστε τε μὴ ὧδε δουλείαν ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον τὸ θεοῦ προϊδεῖν φλεγόμενον. διὰ τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἁπάντων ἰουδαίων ἱερὸς ὑμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος ἀεὶ νέα, τοῖς ὑπογυομένοις ὧδε δίδωσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ ἰωάννη τὸ δῆγμα, κἂν προσῇ κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι, καὶ τὸν ἀπὸ ῥωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. μέμνησο ᾗ, ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ, καὶ ἰουδαῖος ὢν ἐπαγγέλλομαι, καὶ χρὴ σκοπεῖν, τίς ὁ συμβουλεύων, καὶ πόθεν. μὴ γὰρ ἐγώγε ποτε ζυοίμην ζῶν ἕτερος αἰχμάλωτος, ἵνα παύσωμαι τῶν ζυγῶν, ἢ τὴν πατρίδα ὑπολάθωμαι. πάλιν ἀναγκαστέος, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορούμενος. ἄξιός γε καὶ χαλεπώτερον, ὃς ἀντιπρὸς εἰμὶ μυθούμενος τι παραινῶ, καὶ τοῖς ὑπὸ θεῶ βιάζομαι κατακειμένοις σώζειν. τίς γὰρ οἶδε ταῖς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφαῖς, καὶ τὸν ὑπερρέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη σπεσῶντας; τότε γὰρ ἅλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλος τὶς ἀρξῃ φόνου. τῶν ἡμετέρων ᾗ πεπωμάτων, οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν ᾗ πᾶν πεπλήρωται. θεὸς ἆρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μὴ ῥωμαίων καθάρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τοσοῦτον μιασμάτων ῥέμνσαν πόλιν, αἰαρπάζει. ταῦτα λέγων ἰώσηπος μετ' ὀδυρμοῦ καὶ δακρύων, λυγμὸς τὴν φωνὴν ἀνεκόπτων. καὶ ῥωμαῖοι μὲν, ὠκτειράν τε τὸ πάθος, καὶ τὴν προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην παρωξύνοντο μᾶλλον ὑπὶ τοῖς ῥωμαίοις ὑπθυμοῦντες ἐγκρατεῖς γενέσθαι αὐτοῦ.

Κεφάλαιον Θ.

Τῶν γε μὲν δυνατῶν, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὁρῶντες τὰς φυλακὰς τῆς στασιαστῶν καὶ χώραν ἔμενον, ἀπώλειαν μᾶλλον σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. εἰσὶ δ' οἱ καθεφυλακήσαντες ἄδηλον ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, ζηλοῖς μὲν Ἰσμαήλου τοῦ καταμεμηθέντος ἐν κυρείνῃ, καὶ τέταρτος Ματθίου παῖς δηλαδὴ μὴ τὸν πατρὸς ἀπώλειαν, ὃν ὁ Γιώρα σίμων ἀπέκτανε, σὺν ζηλοῖς υἱοῖς ὡς προεῖρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων δυνατῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. καίσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀνδρὶ τὴν δηλαδὴ διαιβιβῶ ἔξειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς γόφναν τέως ἐκεῖ παραμεῖναι μένειν. ἀποδώσειν δὲ ἑκάστῳ τὰς κτήσεις, καὶ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γενόμενος ποιεῖν ἐν εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φανομένων δ' αὖτ', διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγεῖεν ὑπὸ ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες τῷ φόβῳ δηλαδὴ μὴ φεύγειν. λύυσε δ' ὡς καὶ πρότερον αὐτοῖς τὸ παράγγελμα πρὸς καιρὸν, ἐπεκρύβησαν δὲ ὑπὸ τὸ δέος αὐτομολεῖν.

Κεφ. ι.

Ἄγθις δ' ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς γόφνας Τῖτος, ἐκέλευσε μετὰ Ἰωσήπου προελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλεῖστοι πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφυγον. γνόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν ῥωμαίων ἱκάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστάς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλην τοὺς ῥωμαίους δέξασθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πάτρια σῶσαι πάλιν. εἰ δὲ μὴ, τοῦτ' ἱερᾶ πάντως ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. ἐ γὰρ αὖ βλαμήσαι ῥωμαίους μὴ μεγίστης ἀνάγκης καταφλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον ἀπεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀπεκερανύντες, ὅτι τὴν ἱερῶν πυλῶν τάς τε ὀχυρωτέλεις καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ἀπὸ πλήθους νεκρῶν, προσοικείαν πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρίῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ προῆκαν εἰς τοσοῦτον δαιμονίας, ὡς τε λοιπὸν ἀνανάκτησιν ἰουδαίων, εἰ ῥωμαῖοι ταῦτα ὀχυρίζοιεν εἰς αὐτοὺς, ταύτην ἔδοξε δρᾶν ῥωμαίων τότε πρὸς ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. τῷ μὲν γε στρατιωτῶν ἐν ἔσειν ὅς τις ἐ μετὰ φείκης εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα, καὶ προσεκύνει, τούς τε λῃστὰς ἤνυτον, πρὶν ἀνηκέστοις πάθεσι μετανοῆσαι. τῖτος δ' ἐσπανάπησας πάλιν ὀχυρείζετο τοῖς πρὸς τὸν ἰωσήπου λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν φρύακτον τοῦτον προβάλεσθε τῶν ἁγίων; οὐχ ὑμεῖς ἦ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεσπάσατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, αἷς μηδένα τὸ γένος ἐσβαίνειν προαγορεύει; οὐχ ἡμεῖς ἦ τοὺς ἐσβάντας, ὑμῶν ἀναιρεῖν ἐπεφέραμεν, κἂν ῥωμαῖος τις ᾖ; τί δ' ἂν νεῦ ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὲ τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μαρτύρομαι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νεῦ μὰ γὰρ ἂν οἶμαι, μαρτύρομαι δὲ καὶ σταυρὸν ἐμὸν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἂν ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè susceptit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc callidita eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuêre tormenta, vt omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronésque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœniteret Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nonne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, quòd non ego vos

violare hæc compellam : quin & si locum a- A
cies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta
quispiam Romanorum, nec quicquam in eo-
rum contumeliam faciet. seruabo autem vobis
etiam templum nolentibus.

Cap. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserati eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit : hísque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset : omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret ; ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret : sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & D
vlciscendi & remunerandi esset dominus : illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes : sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primo- E
rum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, mulísque suorum velut hostibus vtebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret : idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos pro- F
silientibus, ignoratio minus nocebat : signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant : cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec octo die, visu iam pugna discerneretur : & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigaban- G
tur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant : illúmque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam : quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminabatur, ἀναλήζω μιᾶναι, κἂν ἀλλάξητε τ̃ ὧδε τάξεως τ̃ τόπον, ὅτε προσελθόντα τις ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, ὅτε ἐνυβρίσει. τηρήσω ἢ τ̃ ναὸν ὑμῖν, κ̀ μὴ θέλουσι. ταῦτα τ̃ ἰωσήπε δ̓ λεγ̓ γέλλοντος ἐκ τ̃ καίσαρος, οἱ λησταὶ, κ̀ ὁ τύραννος ἀπ' ἀπ' ἀνοίας, ἀλλὰ κ̀ δειλίαν γινεδ̓ τὰς ὧδε κλήσεις δοκεῖντες, ὑφηφαίνοιν. πτος ἢ ὡς οὔτε οἷόν τ' ἑαυτ̃ῷ τοὺς ἄνδρας, ὅτε φεισδ̀ τινα τ̃ ναῦ πιουμένους ἐώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει.

Κεφάλαιον ια.

ΠΑ̃σαν μὲν οὖν τ̃ δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς, οὐχ οἷόν τε ἦν μὴ χωρεμένην τ̃ τόπῳ. ξιάκοντα δ̓ ὁπλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, κ̀ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους ὧδε δοὺς, τούτων δ̓ ὁπιτάξας ἡγεμόνα κερεάλιον, ὁπηνίκα πρὸς τάξε τ̃ φυλακῆς περὶ ὥραν τ̃ νυκτὸς ἐνάτην. ὄντα ἢ κ̀ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, κ̀ συλλαβόμενα παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι δ̓ λὰ τὸ μέγεθος τ̃ κινδύνου κατέχον, ℭ τὰ ὧδε τ̃ῆ ἡγεμόνων λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν αἰσθεῖν ἔφασαν ὅτι τ̃ αὐτωνίας καθεζόμενον, κ̀ τιμὴ μάχιμον ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβὰς προκινδυνεύοι. πάντας γὰρ ὁρῶντος καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. τούτοις πειθεὶς ὁ καῖσαρ, δ̓ ἐν τοῦτο τοῖς στρατιώταις ὑπομῦσαι εἶπεν, ἵνα κεῖνη τὰς ἀρετὰς αὐτ̃ῷ, κ̀ μήτε τ̃ῷ ἀγαθῶν τὶς ἀμέρωτος, μήτε τ̃ῷ ἐναντίων ἄτιμώρητος δ̓λαλάθῃ, χρήσεσθαι δ̓ αὐτόπτης κ̀ μάρτυς ἁπάντων, ὁ κ̀ τὸ κολάζειν, ℭ τὸ τιμᾶν κύριος. τοὺς μὲν, ὅπη τ̃ φᾶξιν ἔπεμπε καθ' ἣν ὥραν κ̀ προείρηται, προελθὼν δ̓ αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον ἀπὸ τ̃ς αὐτωνίας, ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

Κεφάλαιον ιβ.

ΟΥ̓ μὲν οὖν ἅμα προφθέντες τοὺς φύλακας εὗρον κοιμωμένους ὡς ἥλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσασι μ̃ᾶ κραυγῆς δ̓θέως συνεπλέκοντο. πρὸς ἢ τ̃ ἐκκοιτούντων βοὴν ἔνδοθεν οἱ λοιποὶ κ̀ σίφος ἐξέθεον. τ̃ῷ μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥωμαῖοι, προεπίπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τ̃ῷ σφετέρῳ σώμασι, κ̀ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τ̃ μὲν γὰρ δ̓λὰ βοῆς δ̓πίγνωσιν, ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τ̃ ἢ ὁμμάτων, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφεῖλετο, κ̀ τυφλώττειν ἄλλως, οὓς μ̃ οἱ θυμοὶ παρεσκόαζον, οὓς ἢ οἱ φόβοι. δ̓λὰ τοῦτο τ̃ προσυχόντα πλήττειν ἓν ἄκειτον. ῥωμαίοις μ̃ ἓν συναπικότας, κ̀ μ̃ σωτάξεις προσπεσόντας, ἧττον ἐλάπτεν ἄγνοια. κ̀ γὰρ ἓν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τ̃ συνθήματος. ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, κ̀ τὰς τε προσβολὰς, κ̀ τὰς ὑποχωρήσεις αἰδὴν ποιούμενοι, πολλάκις φαίδασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. τ̃ ὑποτρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον δ̓λὰ σκότος, ὡς ὁπόταν ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. πλείοις γὰρ ὑπὸ τ̃ ἰδίων, ἢ τ̃ῷ πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γενομένης, ὄψει τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο. κ̀ μ̃ φάλαγγα δ̓ξασθαι, τοῖς τε βέλεσιν ἀτάκτοις ἐχρῶντο, κ̀ τ̃ ἀμιλλᾶς. ἀλλ' ἕπεσθαι ἢ οὐτ' εἶκεν ἔτ' σκοπιὰν. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος πάτου, κατ' ἄνδρα, κ̀ κατὰ σωτάξεις ἠείζοντο ἀλλήλοις, κ̀ προκοπῆς ἕκαστος ἐκείνῃ αὐτ̃ῷ τιμὴν ἀρχὴν ὑπελάμβανεν, εἰ γναίως ἀγωνίσαιτο. ἰουδαίοις δ' ἐβεβάδε τὰς τόλμας, ὅτε φεὶ σφῶν αὐτ̃ῷ, καὶ τὸ ἱερ̃ οῦ φόβος, ℭ ὁ τύραννος ἐφεσὼς, κ̀ τοὺς μὲν ὧδε καλῶν, τοὺς δὲ μάστιγῶν κ̀ δεσμοῖ-

ρων

ρων ἀπφλαῖς. συνέβαινε ἢ τὸ μὴ πλεῖον, ϛαδίαιον εἶ A
τ μάχιμον, ἐν ὀλίγῳ ἢ, ἡ ϛαχέως ἀπερέφεσθαι τὰς ῥο-
πάς. ἑδ' ἕτερον ἦν ὅτι φυγῆς, ὅτε διώξεως μῆκος εἶχον.
ἀεὶ ἢ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖος ἀπὸ τ αὐτονίας ὁ θό-
ρυβος ἦν. θαρρεῖν ἢ ἡ κρατῆσι τοῖς σφετέροις ἐπεβόων,
Ϲ μένειν ϛερομένους. ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον.
ἑδὲν ϒὰρ ἦν ὅτε πῶν, ὅτε τοις πρὸ αὐτὸν ἐλαύνασι τὴν ἡ
τ μάχιμον. τὸ ἢ πέρας ἀρξάμενοι τ νυκτὸς ἐνάτης ὥ-
ρας, ὑφ' πέμπτην τ ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' ὅπερ B
ἤρξαντο τόπου τ συμβολῆς, μηδ' ἑτέροι βεβαίως κλί-
νασι τοις ἑτέροις, ἀλλὰ τ νίκιμον μέσον ἐν ἀϒωνίᾳ
τῇ ὠφϛατάξει καταλιπόντες. Ϲ ῥωμαίων μὲν ὀλι-
γίστοι ἐνωνίσαντο πολλοὶ, ἰουδαίων δ' ἐκ μὴν πρὸ πρὸ
σίμωνα ἰούδας ὁ τ μέρτωνος, ἡ σίμων ὁ τ ἰωσίου. πρὸ
ἢ ἰδουμαίων ἰάκωβος ἡ σίμων, καθλᾶ μὲν υἱὸς παῖς,
σῶσα ἢ ὁ ἰάκωβος. πρὸ ἢ μ' ἰωαΐνου ϒυφθαῖος, ἡ ἀ-
λέξας. πρὸ ἢ ζηλωτῶν, σίμων ὑὸς ἰαείρου.

Κεφάλαιον ιϒ. C

ΕΝ τούτῳ δ' ἡ λοιπὴ πρὸ ῥωμαίων δύναμις, ἡμέ-
ραις ἑπτὰ καταστρεψαμένη τοις τ αὐτονίας θε-
μελίοις, μέχρι τ ἱεροῦ πλατεῖαν ὁδὸν διῆπείσαν-
το, πλησιάσαντα ἢ τῷ πρώτῳ προβόλῳ τὰ τάλαντα,
κατήρχετο χωμάτων. τὸ μὲ αὐτηκρις τ τ εἴσω ἱερῆ ϒω-
νίας, ἥτις ἦν κατ' ἄρκτον Ϲ δύσιν. τὸ ἢ κρ τ βόρειον
ἐξέδρας, ἡ μεταξὺ τ δύο πυλῶν ἦν. τ ἢ λοιπῶν δύο,
θάτερον μὲν κρ τ ἑσπέριον σοᾶν, τὸ ἐξωθεν ἱερου. τὸ
ἢ ἕτερον, ἔξω κρ τὴν βόρειον. πρόκοπὲ μὲν τοι μετὰ D
πολλῆ καμάτε Ϲ ϒαλαισωείας αὐτοῖς τὰ ἔργα, ἡ τ
ὕλιν ἀφ' ἑκατὸν σαδίων συγκομίζεσιν. ἐπακουῶτο δ'
ἐδ' ὅτου ἡ κατ' ὀπίθυλας αὐτοὶ, ἀλλ' πρεσίαν τ κρα-
τεῖν ὄντες ἀδείσεσι. ἡ δι' ἀπόγνωσιν ἤδη σωτηρίας,
χρώμενοι ϒλιπεστέρσις τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφάλ. ιδ.

ΤΩΝ ϒδ ἱππέων τινὲς ὁπότε πρὸς ἕλθοιεν δὴ ξυ-
λείαν ἢ χόρτου συλλογὴν, τ τῆς κομιδῆς χρόνον, E
ἀῆεσαν βόσκεδ τοὺς ἵππους ἀποχαλινώντες, ὡς οἱ ἰου-
δαῖοι ἡ σῖφος ἐκπηδῶντες ἥρπαζον. ἡ τότε συνεχῶς
ϒινομένων, νομίσας καῖσαρ ὅπερ ἦν, ἀμέλειᾳ τ σφετέ-
ρων πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων ἀνδρίᾳ ϒίνεδ τὰς ἁρπαγάς,
ἔϒνω σκυθρωπότερον τοις λοιποις πρὸς φυλακὴν πρὸ
ἱππέων ἀπερέψαι, ἡ κελεύσας ἀπαχθῆναι τὸν δὴ
θάνατον πρὸ ἀπολέσαντων στρατιωτῶν ἕνα, φόβῳ τοῖς
ἄλλοις ἐπάρσε τοὺς ἵππους. ἐᾶσθ ἡ εἶναι νέμεδαι, κα-
θάπερ ἢ συμπεφυκότες αὐτοῖς δὴ τὰς χρείας ἐξήσε-
σαν. οἱ μὲν οὖν πρὸς πολέμου τῷ ἱερᾷ, ἡ τὰ χώμα- F
τα διήϒαγον. Κεφάλ. ιε.

ΜΕτὰ ἢ μίαν ἡμέραν αὐτῷ τ αὐόδου, πολλοὶ τῶν
ϛασιαϛῶν, οἷς ἁρπαϒαί τε ἐπέλιπον ἤδη, ἡ ὁ
λιμὸς ἤπειϒε, συνελθόντες ἐπ κρ τὸ ἐλαϒῶν ὄρος, ῥω-
μαίων φυλακῆς ὀλιϒίστης ἢ, πρὸς ὥραν δεκάτην τ ἡ-
μέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲ ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς θε-
ραπείας ἤδη τ σώματος ὄντων ῥᾳδίως διεκπεσεῖν. G
πρεπαθόμενοι ἢ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ
ϛαχέως ἐν τῷ πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, εἶρ-
ϒον ἐπορπηδᾶν καὶ διακόπειν τὸ πρετείχισμα βια-
ζομένους. ϒνομένης ἢ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς,
ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων ϒυμναίως ἐπράχθη,
ῥωμαίων μὲν μετὰ τ ἰσχύος, ἐμπειρίᾳ τε πολεμεῖν χρωμένων. ἰουδαίων δ' ἀφειδίσι ταῖς ὁρμαῖς, Ϲ

tionibus incitarer. Quominus autem plerunque pugnatum est, sed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: etárque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die dissoluti sunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam inîere certa fuga cessissent, verùm mediam in ancipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosiæ: Idumæíque Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Solæ: de Ioannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam viam vsque ad templum fecit. admotaque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientémque spectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cùm materias à centesimo vsque stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cùm ipsi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeréque erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elæôn montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facilè decipi posse. Verùm cognito illorum conatu, Romani de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter gesta sunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur : & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis præliis malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad xx. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre : & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre : sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur : erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent : quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri : & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus; inconsultè prosiliit : & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit : deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá-

τοῖς θυμοῖς ἀκαταχέτοις, ἐρατὴν ἡ τ μὴ αἰδὼς, τὴν δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι ἰουδαίους ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένους, ῥωμαίοις ἄμεινον ἐδόκει, καὶ ἐκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ βιασάμενοι ῥήξειαν τὸ τεῖχος. καὶ τὴν ἀπὸ ταὐτοῦ τῆς ἱππέων πεδάνιος τέχνη, ζητουμένων ἤδη τῶν ἰουδαίων, καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς φαραγγώδους συνωθουμένων, ῥᾴδιον ἐν πλαγίῳ παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τὴν πολεμίων νεανίαν, ἐβαρύνετο δὲ ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον δραξάμενος ἐκ τῆς σφυρᾶς. ἔστιν ᾧ ἑαυτὸν ἐκδέχοντος ἐπέκλινε τὸν ἵππον. ἔστιν δ' ἐπεδείξατο καὶ τε δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν οὖν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων καίσαρι τὸν αἰχμάλωτον. πῶς δὲ τὸν μὲν λαβόντα καὶ δυνάμενος θαυμάσας, τὸν δὲ ληφθέντα καὶ περὶ τὸ τεῖχος ἐπιχειρήσεως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ τὸ ἱερὸν ἐμαχέσατο λιθ, καὶ τὰ χώματα κατήπειγεν.

Κεφάλαιον ις.

ΕΝ ᾧ ἰουδαῖοι καπνίμενοι τ συμβολῆς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφουμένου τοῦ πολέμου, καὶ τοῦ ναοῦ περισπῶντος, καθάπερ σπομένου σώματος, ἀπέκοπτον τὰ περιλημμένα μέλη, φθαίοντες τὴν εἰς τὸ περαιτω νομήν. τὰ γὰρ βορείου, καὶ κατ' ἀνατολὴν τοῦ συνεχὲς περὶς τὴν αὐτωνίαν ἐμπρήσαντες, ἕστεσα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, τὴν ἰσχὺν χερσὶν ἀρᾴμενοι καίειν τὰ ἄγια. μεθ' ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκοστῇ τ περιεστημένου μηνὸς, τὸ πλησίον τοῦ ὑποπορῶσι ῥωμαῖοι, καὶ μαχειπεντεκαίδεκα πηχῶν περικόψαντος τὸ πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ὁμοίως ἰουδαῖοι τὸ ὀπίσω, μήτε καθάπαν ὀξὺς ἀμύνοι τῷ ἔργων, καὶ τὸ περὶς τιμὴ αὐτωνίαν σωσαφὲς αὐτῷ διαμενοῦντες. διὸ καὶ παρὸν κωλύειν ὑποπορεύοντας. οἱ δὲ περὶς τιμὴ ἐμβολὴν τὸ πυρὸς πρεμήσαντες, τὸ νομιζὸν ἐνέμησαν αὐτῷ, σφίσι χρησίμως. περὶ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, ἐ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δὲ λιὴ κατὰ μέρος ἐκθεόντων ἐπ' ἀλλήλοις ὁ πόλεμος.

Κεφάλαιον. ιζ.

ΤΩΝ ἰουδαίων δέ τις καὶ τὰς ἡμέρας, αἴρ ὅτε σῶμα βραχὺ, καὶ τὸ ὄψιν δυναταφρόνητος, ἦθός τε ἔνεκα, καὶ τῶν ἄλλων ἄσημος, ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, περελθὼν καὶ τὸ τοῦ ἀρχιερέως ἰωάννε μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ περὸς τοὺς ῥωμαίους ὑβριφαίως ἐφθέγγετο, καὶ τὸ ἄριστον αὐτῷ εἰς μονομαχίαν προκαλεῖτο. τὴν δὲ ταύτῃ ὑπαταπαγμένων, οἱ πολλοὶ μὲν ὑβριφαίουν. ἦσαν δ' οἳ καὶ τὸ εἰκὸς ἐδεδίκεσαν, ἤπετό γε μὲν τινῶν καὶ λογισμὸς ὡς ἀσυήτος, θανατᾷ τι μὴ συμπλέκεσθαι. τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τὴν σωτηρίαν, εἰκὸς ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, τότε ὑπεραβάλλεσθαι περὸς οὓς καὶ τὸ νικᾶν ἐ μέγα, καὶ μὴ αἰχμὴν τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, ἐκ ἀνδρίας, ἀλλὰ θεσσυήτος εἶναι. μηδ' ἑνὸς δ' ὄντος πολλοῦ περιόντος, καὶ τὴν ἰουδαίου πολλὰ κατακερτομοῦντος αὐτοὺς εἰς δειλίαν, ἐλαζὼν γάρ τις λιὴ ἑαυτὸν σφόδρα, καὶ τὴν ῥωμαίων ὑβριφαίος, πάσης τὴς ὄνομα τὴν ἐκ ἴλης ἱππέων βδελυξάμενος αὐτοῦ τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθαδὲς· εἰκὸς δὲ, καὶ περὸς τιμὴ βραχύτητα τοῦ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, περπηδᾷ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα περιὼν συμβαλὼν, περεδόθη δ' ὑπὸ τ τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ ἰωνάθης ὑποσφάττει περσδραμὼν, ἔπειτα ὑπὲρ τὰς νεκρὸν, ὄπισθε ξίφος ἡμαλμένον ἀπέσφε,

καὶ τὴ

ἢ τῇ λαμπρᾷ τῶν θυρεῶν, ἐπηλάλαξέ τε τῇ στρατιᾷ πολλὰ, ἢ σὺν τῷ πεσόντα κομπάζων, ἢ τοὺς ὁρῶντας Ῥωμαίους ὑπεσκώπτων, ἕως αὐτὸν ἀναστρέψαντα ἢ ματαίζοντα, Πρίσκος τις ἑκατοντάρχης ἕξ δύσας, διῆλασι βέλει. σὺν δὲ τῷ τε Ἰουδαίων ἢ τῷ Ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξήρθη ἀμφοτέρων. ὁ δὲ δινηθεὶς ἐπ τῷ ἀλγηδόνων ὑπὸ τὸ σῶμα τῷ πολεμίῳ κατέπεσεν, ὠκυτάτῳ ὑποφήνας ἐν πολέμῳ τινὶ ὑπὸ τοῖς ἀλόγως δυτυχοῦσι νέμεσιν. B

A que cruentum gladium coruſcabat: armiſque cum fremitu concuſſis, exercitui & iacenti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priſcus centurio ſagitta transfixit: eóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Ille autem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: bellique felicitatem ratione carentem quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

Κεφαλ. ιη.

Οἱ δ' αὖτε τὸ ἱερὸν ἐσπασαι φανερῶς τ' ἐκ αἰῶσαν τοὺς ὑπὸ τῷ χωμάτων στρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἢ τ' προειρημένῃ μηνὸς ἐβδόμῃ ἐπ εἰκάδι, δόλον ἐπεβούλευον. τοιόνδε. ἐστὶ εἰσω ἐσοῦς τὸ μεταξὺ τῷ δόμων, ἢ τ' ὑπ' αὐτῆς ὀροφῆς, ὕλης αἰαπιπλᾶσιν αὖης, προὺς ἢ ἀσφάλτε τε ἐπάσης, ἔπεσται ὡς καταπονούμενοι δῆθεν ὑπεχώρουν. προὺς ὃ τῷ μὲν ἀσκέπτων πολλοὶ τ' ὁρμῆς φερόμενοι προσέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, ὅπῃ τε τ' φοαὶ ἐπύδων προθέμενοι κλίμακας. οἱ ἢ σωφρονέστεροι ἄλογον ζοπλὼ τῷ Ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμενον. κατεπλήσθη μὲν τοι τ' ἀναπηδησάντων ἡ σοὰ, καὶ τούτῳ οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπιμπρῶσιν αὐτοῦ. αἰθομένης δ' ἀμφιδρόμως πάντοθεν τ' φλογὸς, τούς τε ἔξω τῇ κινδύνῳ Ῥωμαίους ἔκπληξις ἐπέσχε δεινὴ, ἢ τοὺς προεληλυθότας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τ' φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τ' πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ἐλπίδι σωτηρίας εἰς τοὺς σφετέρους καταπηδῶντες, ἐκλῶντο τὰ μέλη, πλείστων δ' ἐφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τοῦ φλόγα σιδήρῳ. προεῖχε δ' διθέως, ἢ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ ὅπῃ πλεῖστον ἐκφερόμενον. καίσαρα ἢ καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπειδὴ δίκα θανατήματος ἀναβεβήκεσαν, ὅμως οἶκτος εἰσῆει τῷ ἀνδρῶν, ἢ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένῳ, τοῦτο γοῦν θανάσιμον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ ἐλέσθαι ὑπὲρ ἕ τις ἤθελε τ' ψυχὴν ὀδυνώμενον. ἐσῶν τε γὰρ αὐτοῖς ἢ προπηδῶν, ἢ τοῖς προὶ αὐτὸν ἐκ τῷ ἐνόντων ἐπαμύνειν θαλάμων, δῆλος ἦν. τὰς ἢ φωνὰς ἑκάστου, ἐπ τ' ὄψεσιν, ὡσπέρ τι λαμπρὸν ἐπιφέρων ἐπτάφιον, θύθυμος ἀπέθνησκεν. ἔνιοι γοῦν ὅπῃ τ' τεῖχον τ' σοᾶς ὄντα πλατὺ ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν τῷ προὶς διεσάθησαν, ὑπὸ ἢ τ' Ἰουδαίων προεληλυθότες ὅπλοις μὲν αὐτέχον ὄψεσθαι ἐσκόμενοι. τέλος ἢ πάντες ἔπεσον.

Cap. VI. Romani flāmis pereunt dolo Iudaico, & de Atorioquodā.

SEditioſi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Viceſimo autem ſeptimo die prædicti menſis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáque vndique ſubitò flamma Romanos & qui extra periculum ſterunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam antcuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere poſſet incendiũ, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipſi animam ponderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferte obſecrans, cernebatur. Eiúſque voces & affectiones quiſque, velut aliquam præclariſſimam ſepulturam, ſecum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euasêre. obſeſſi autem à Iudæis, cùm diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremò vniuerſi cecidêre. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periêre, omniũ tamen fortiſſimus demonſtratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eũ cupiebant, ad ſe deſcendere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanámque militiã dehoneſtaret orabat: cui magis obtemperauit, ſublatóque altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorũ autem quos ignis obſederat, Artorius quidam, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

Κεφάλαιον ιθ.

Καὶ τελευταῖον τῆς αὐτῷ νεανίας, ὀνόματι λόγος, ὅλον ὅπλοσομήσας τὸ πάθος, ἐπ κατ' ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τ' ἀπολωλότων, ἄρισος φανείς. ὃν οἱ μὲν Ἰουδαῖοι θ' τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, ἢ ἄλλως αἱρεῖν ἀθυμοῦντες, καταβιῶαι πρὸς αὐτοὺς ὅπῃ δεξιᾷ παρεκάλουν. ὁ ἢ ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταχωσθῇ τὸ σφέτερον κλέος, ἢ τινὶ Ῥωμαίων σεβασμῷ. τοῦτω πειθεὶς, ἢ ὑψηλόμενος φανερὸν ἐκατέρωθεν τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀπαρεῖ. τῷ ἢ τῷ σὺν αὐτῷ θεισχυθέντων, ἀρτέμιος τις πανουργίᾳ ὑβριστὴς ἦν. προσκαλεσάμενος γάρ τινα τῷ σφετεροπτῷ λούκιον, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλείπω σε τῷ ἐμαυτῷ κτημάτων, εἰ προσελθόν μοι δέξαιο. τῷ ἢ ἑτοίμως προσδραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν καθενεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ ἢ δεξάμενος

pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas A pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cautiores effecit, & aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerúmque loca moréſque hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſuprà poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, poſtquam conſumpti fuerant, qui aſcendebant, abſciderunt. Poſtero autem die Roma- B ni quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, ſuper vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per ſingulas namque domos ſicubi ali- C qua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum ilico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tan- D quam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant, omniáque dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum mutotum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriáque ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis venundabant. Et quid opus eſt famis im- E probitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libentet hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteti æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrem gratiam, parciùs ea differens, quorum fata perpeſſa eſt. F

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filium coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanē habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta, cū cæteris obſidebatur. Huiusalia quidē bona tyranni diripuerunt, quæ ex tranſamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum eius ſatellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur: propterèaque ſæpiſſimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe vehementiùs G irritabat: cùm neque iratus, neque miſerans eam quiſquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famélque viſceribus & medullis irrepſerat.

ὑπὸ τ῀ λαΐνης τῆ λιθοστρώτῳ περισταιχθεὶς, ὥδαχξῆμα θυσίας. τοῦτο τὸ πάθος πρὸς καιρὸν μὲ ῥωμαίοις ἐνεποίησεν ἀθυμίαν, πρὸς δ τὸ μέλλον ὅμως, κατεσκεύασε φυλακτικωτέρους, καὶ πρὸς τὰς ἰουδαίων ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῆ τόπου, καὶ τὸ ἦθος τῆ αὐτῶν ἐβλάπτοντο. κατεκαύθη δ ἡ στοὰ μέχρι τ῀ ἰωάννου πύργου, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῆ πρὸς σίμωνα πολέμῳ κατεσκεύασεν, ὑφ' ἃς ἐξαγούσας ὑφ' τ῀ ξυστὸν πύλας. τὸ δ λοιπὸν ὑπὸ διεφθαρμένοις ἤδη ἰουδαίοις τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκοψαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐ ῥωμαῖοι τ῀ βόρειον στοὰν ἐνέφρησαν μέχρι τ῀ ἀνατολικῆς ὀλκὸς, ὧν ἡ σωωκοδόμησα γωνία τ῀ κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑφ' ἑαυτὴν ἐδόμησε, παρὸ ἐ φοβερὸν ἦν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲ περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

Κεφάλαιον κ.

ΤΩν δ' ὑπὸ τ῀ λιμῶ φθειρομένων καθ' ἑ πόλιν, ἀπειρον μὲν ἔπιπτε τὸ πλῆθος· ἀδύνητα δ συμβαίνει τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν εἴ πε ζοφῆς παρφαίνοι σκιὰ, πόλεμος ἦν, ἐ δι' χειρῶν ἐχώρουν οἱ φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους, ἁρπάζοντες τὰ ἀλαίπωρα τ῀ ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας οὐδὲ τοῖς θνήσκουσιν ἦν, ἀλλ' ἐ τοὺς ἐκπνέοντας οἱ λῃσταὶ διηρεύνων, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων ζοφερὸν, σκήπτοιτο τ῀ θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κεχηνότες, ὥσπερ λυσσῶντες κυνες ἐσφάλλοντο, καὶ παρεφέροντο, τ῀ τε θύρας ἐνσειόμενοι μεθυόντων δρόμον, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς αὐτὰς οἰκους εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. παῖζα δ' ὑπ' ὀδόντας ἤγμν ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαρωτάτοις τῶν ἀλόγων ζώων πρόσφορα, συλλέγοντες ἐσθίειν ὑπέμενον. ζωστήρων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ τελευταῖον ἐν ἀπείχοντο, ἐ τὰ δέρματα τῶν θυρεῶν ὑποδέοντες ἐμασῶντο. ζοφὴ δ' ἦν καὶ χόρτου ποτὲ παλαιᾶ σπαράγματα· τὰς γὰρ ἴνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν ἀττικῶν τεσσάρων.

Κεφάλαιον κα.

ΚΑὶ τί δεῖ τ῀ ἐπ' ἀψύχοις αἰσθέσεως τὸ λιμῶ λέγειν; ἐμὶ γὰρ αὐτὸ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε πρὸ βαρβάροις ἰσόρηται, φεικτὸν μ῀ εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼ μὲν δόξαμι τεραπεύσεσθαι τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, κἂν παρέλιπον τ῀ συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τ῀ κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπειρις μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχραὶ καταθείμλυ τῇ παρίσῃ χάριν καθυφέμενος τ῀ λόγον, ἔ πέπονθε τὰ ἔργα. γυνὴ τις τῆ ὑπ' τ῀ ἰορδάνλυ κατοικούντων, μαρία τὄνομα, παῖδος ἐλεαζάρ, κώμης βαθεχὼρ, σημαίνει δ τὸ οἶκος ὑσσώπου, ἀξιόχρεως καὶ πλοῦτου ὑπάρχουσα, μ῀ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τ῀ μ῀ ἄλλλυ κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσλυ ἐν τ῀ περαίας ἀνασκευασαμένη μετήνεγκεν εἰς τ῀ πόλιν. τὰ δ λείψανα τ῀ κμηλίων, κἂν εἴτι ζοφῆς ὑπονοηθείη, καθ' ἡμέρας εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δ τὸ γύναιον ἀγανάκτησις εἰσῆει, καὶ πολλάκις λοιδοροῦσα, καὶ καταρωμένη τοῖς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυτλὺ ἠρέθιζεν. ὡς δ' ὅτε παροξυνόμενός τις, οὔτ' ἐλεῶν αὐτὴν αἴρει· ἐ τὸ μὲν δύρεῖν τι σπον ἄλλως ἐσπόνα, πανταχόθεν δ' ἄπορον λῃ ἦδη ἐ τὸ δύρεῖν, ὁ λιμὸς δ δι' σπλάγχνων καὶ μυελῶν εἰσεχώρει.

καὶ τὸ

καὶ τῷ λιμῷ μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοί, σύμβουλον λαβοῦσα τὴν ὀργὴν μὴ δ' ἀνάγκης, ὅτι τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον· ἦν δ' αὐτῇ παῖς ὑπομάστιος, ὃν ἁρπάσαμφα βρέφος εἶπεν ἄθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ & σάσῃ, τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν Ῥωμαίοις, δουλεία καὶ ζῆσομαί σ' αὐτούς. φθάσει γὰρ καὶ δουλείαν ὁ λιμός, οἱ σασιασαὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι νῦν μοι δεῦρο μῦν, καὶ τοῖς σασιασαῖς ἑορτὴν, καὶ τῷ βίῳ μῦθος, ὁ μόνος ἐλλείπων τοῖς Ἰουδαίοις συμφορᾶς. & ταῦθ' ἅμα λέγουσα κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ' ὀπήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατεδίφ, τὸ δὲ λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. δεινὸς δ' οἱ σασιασαὶ παρῆσαν, καὶ τὰ ἀθεμίτου κνίσης ἀπάσαντες ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξειε τὸ φαγεδαινᾶν, ὅσον φάξειν αὐτίκα δεινός. ἡ δὲ καὶ μοῖραν αὐτοῖς εἰποῦσα κεκαλύφθαι τηρηκέναι. τὰ λείψανα τοῦ τέκνου διεκάλυψε. τοὺς δ' δεινὸς φρικὴ & φρενῶν ἕκστασις ἥρει, & φάγος τὸ ὄψιν ἐπεπήδησαν. ἡ δὲ, ἐμὸν ἔφη τοῦτο τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μητρός. εἰ δ' ὑμεῖς δυσεβεῖς, καὶ τὰ ἐμοὶ ἀποστρέφεσθε θυσίαν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν σὺ ἐμοὶ μεινάτω. μὴ ταῦτα οἱ μὲν δέοντες ἐξέπεσαν θεοῦ ἐν τούτῳ δειλοί, καὶ μόλις ταύτης τῆς τροφῆς τῇ μητρὶ φθάσαντες ἀνεπλήσθη δ' δεινός ὅλη τοῦ μύσους ἡ πόλις, καὶ θεοὶ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς παρ' αὐτῷ καινοτομηθὲν ἔφριττεν. ἀπεδὴ δ' τοῖς λιμωττόντων ὅτι τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τοῖς φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. ταχέως δ' καὶ Ῥωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τοῖς δ' οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ δ' ᾠκτειραν, τοὺς δ' πολλοὺς εἰς μίσος τοῦ ἔθνους σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. καίσαρ δ' ἀπελογεῖτο καὶ περὶ τούτου τῷ θεῷ, φάσκων αὐτὸς μὲν αὐτὸς Ἰουδαίοις εἰρήνην, καὶ αὐτονομίαν προτείνεσθαι, καὶ πάντων ἀμνηστίαν τοῖς τετολμημένων. τοὺς δ' αὖτε μὲν ὁμονοίας σάσιν, αὖτε δ' εἰρήνης πόλεμον, προὔκοπτε δ' καὶ δυθυμίας, λιμὸν ἀρραβῶνας· ἰδίαις δ' χερσὶν ἁρπάσαντας καίειν τὸ σωτηρούμενον ὑπ' ἀνθρώπων ἱερόν, αὐτοὺς εἶναι καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψειν μὲν τοι τὸν τεκνοφαγίας μύσος, αὐτῷ τῷ παιδὸς πώματι, καὶ καταλείψειν ὅτι τὴν οἰκουμένης ἠλίῳ καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες ἅττα τρέφονται. προσήκειν μὲν τοι θεοῖς μητέρων πατρίοις τοιούτοις τροφοῖς, οἳ & μὴ τηλικαῦτα πάθη μύουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦθ' ἅμα διεξιὼν, ἐνενόει καὶ τοῦ ὑπόπτωσιν τῶν ἀνδρῶν· ἐγὼ δὲ οὐκ ἔτι σωφρονῆσαι τοὺς πάντα προπεποιθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι, μὴ παθεῖν.

A Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi de necessitate impulsa, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miserum te, ait infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi sæuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. B Et hoc simul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, visúque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, est verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo vt sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. C Quòd si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc solum timidi, víxque hoc cibi matri cessêre. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. D Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorúmque alij non credebant, alij miserabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eísque liberam proposuisset omnium obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. E Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terrâ, vt sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

Κεφάλαιον κϛ'.

CAP. IX.

De expugnatione muri, & incendio templi.

Ἤδη δὲ τῶν δύο τειγμάτων συντετελεκότων τὰ χώματα λᾶας μιμοὺς ὀγδοήκοντα πηχέων ἐπέλασε τοῖς κρηπῖσι κατὰ τὸν ἐπιφανέστατον ἐξέδραν, τὸ ἔσωθεν ἱεροῦ. πρὸ δὲ τούτων ἓξ ἡμέραις ἀφῆλει πᾶσιν σφοδρότατα παισὶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖχον, οὐδὲν λύουσαν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων λύειν ἀμείνων. τῆς δὲ βορείου πύλης ὑπωρύττον ἕτεροι τοῖς θεμελίοις, καὶ πολλὰ παλαιωρήσαντες, τοῖς ὑπερθεν λίθοις ἐξεκύλισαν· ἀνείχετο δὲ ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τὰς δοκοὺς τῶν ὀργάνων, καὶ τῶν

G Octauo autem die mensis Augusti, cùm duæ legiones aggeres perfecissent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cùm quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verùm & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. támque diu mansêre, donec instrumentorum &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hæc autē ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento eitò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec ꝑsimul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérque proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: séxque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Æternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatísque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli sitemplum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

καὶ τῶ μοχλῶν ὑπερχόντας καταγόντες, κλίμακας ταῖς σοαῖς προσέφερον. οἱ δ' Ἰουδαῖοι κωλῦσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, ἀναβᾶσι δὲ συμπεσόντες, ἐμάχοντο, καὶ τοὺς μὲν ἀπωθοῦντες εἰς τὰ ὀπίσω κατεκρήμνιζον, τοὺς δ' ὑπαντιάζοντας αὖθις ἔκτεινον. πολλοὺς δὲ τῶν κλιμάκων ὑποβαινούσας, πρὶν φθάσαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες τοῖς ῥομφαίαις ἔφθανον. ἐνίας δὲ γεμούσας ὁπλίταις κλίμακας, ἐκκλίνοντες ἄνωθεν κατέσειον. ἐκεῖ δ' οὐκ ὀλίγος, καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' ἀπεγνωκότες τὰς σημαίας ἐκ αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὸν ἡγούμενοι, καὶ ἐκ ἀρχαίου τούτων τιὸ ἁρπαγήν. τέλος δὲ, καὶ τῶν σημαιῶν οἱ Ἰουδαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς ἀναβάντας διαφθείρουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τὸ τῶν ἀπολωλότων πάθος ὁρῶντες, ἀνεχώρουν. τῶν μὲν οὖν ῥωμαίων ἄπρακτος ἡ μάχη ἀπέβαινε. τῶν δὲ σασιασῶν, οἱ κατὰ τὰς προτέρας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως καὶ τότε, καὶ Ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου σίμωνος. ὁ δὲ τῖτος ὡς εἶδε τιὸ ὅτι τοῖς ἀλλοφύλοις ἱεροῖς φειδῶ, ἐκέλευε βλάβης τοῖς κρατιῶταις γινομένης καὶ φόνου, τὰς πύλας προστάξειν ὑφάπτειν.

Κεφάλαιον κγ.

ΕΝ δὲ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, ἄνανός τε ὁ ἀπ' ἀμμαοῦς τῆς σίμωνος δορυφόρων ὁ φοινικώτατος, καὶ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συγγνώμην ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατοῦντων Ἰουδαίων ἀπεχώρουν. πῖτος δὲ καὶ τοῦτο παύεργμα προὐβάλλετο τῶ ἀνδρῶν, καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρους. ὑπ' ἀνάγκης ἦχθαι λέγων αὐτούς, ἀλλ' οὐκ ἐκ προαιρέσεως παρεῖναι, καὶ σωτηρίας ἂν ἀξίους εἶναι τοὺς φλεγομένης ἤδη δι' αὐτοὺς τῆς πατρίδος ἐξαλλομένους. ἐκέφτει δ' ὅμως τὸ θυμῶ ἡ πίστις, καὶ ἀφῆκε τοὺς ἀνδρας, ἐμέλλων ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέξειν τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ τὰς πύλαις οἱ στρατιῶται προσῆγον τὸ πῦρ, καὶ προϊπνέοντος ὁ ἀργυρὸς διεδίδου ταχέως εἰς τὰ ξυλεῖα τὰς φλόγας, ἔνθεν ἀθρόως ἐκφερόμεναι τὸ σοὰν ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' Ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μὴ τὰ σωμάτων παρεῖναι αἱ ψυχαί, καὶ δίχα τὰ κατάπληξιν, ἀμυνοῦν μὲ ἡ σθεννύειν ὥρμησεν ἐδείς· αὐτοὶ δ' ἑστῶτες ἀφεώρων· καὶ μὴν πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς γῆν τὸ λοιπὸν ἐστοφέγνευ, ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ τὰ ναὸς καιομένου, τοῖς θυμοῖς ὅτι ῥωμαίοις ἔθηγον. ἐκείνῳ μὲ ἓν τὴ ἡμέραν, καὶ τὴ ὑπὸσαν νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. κὴ μέσης γὰ ἐκ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς σοάς.

Κεφάλαιον κδ.

ΤΗ δ' ὑπιούσῃ, τῖτος μέρει τ δ' δυνάμεως σθεννύειν τε καὶ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς δύμαρες ἐκέλευε τῆς ταγμάτων ἀνοδον κελεύσας, αὐτὸς σιωπῇ τοὺς ἡγεμόνας. καὶ συνελθόντων ἐξ τῆς κορυφαιοτάτης, πιβερίῳ τε ἀλεξάνδρῳ τῶ φαίτων τῆς στρατευμάτων ἐπάρχοντος, καὶ σέξτῳ κερεαλίῳ τὸ πέμπτου ἄγοντος τάγμα, καὶ λαρκίῳ λεπίδῳ τὸ δεκάτου, καὶ τίτου φρουρίου τὸ τεσσαρακαιδεκάτου. πρὸς οἷς φρόντων ἐμοὶ λιτέρνιος, στρατοπεδάρχης τῆς ὑπ' ἀλεξανδρείας δύο τάγμάτων, καὶ μάρκος αὐτώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μετὰ τούτους ἑπτὰ τῶν χιλιαρχῶν ἀθροισθέντων, βουλὴ πρὸ τῶ ναοῦ προυτέθη. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῆ τῶ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰ ἄν ποτε Ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τῶ ναῶ μένοντος, ἐφ' οὗ οἱ πανταχόθεν συλλεγόντων. τινὲς δὲ παρήνουν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ μηδεὶς ἔτ' αὐτοῦ τὰ ὅπλα θεῖη σώζειν· εἰ δὲ

εἰ ἢ πολεμῶεν, ὑπιβάντας καταφλέγειν. φρούριον γὰρ, καὶ οὐ ναὸν ἦν. Ϛ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τὴν αἰσχυνασάντων ἀσέβειαν, ἂν αὐτοὶ ὁ ἢ πῦρ ὑφ' ἑαυτοῖς ὑπιβάντες ἐπ' αὐτοὺς πολεμῶεν Ἰουδαῖοι φήσας, αὐτὶ τῶν ἀνδρῶν ὁμιλεῖσθαι τὰ ἄψυχα, καὶ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. Ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τὴν βλάβην, ὥσπερ καὶ κόσμον τὴν ἡγεμονίας αὐτοῖς μένοντος. θαρρύνων δ' ἤδη προσετίθετο τῇ γνώμῃ φέρων τε καὶ ἀλέξανδρος, καὶ κερεάλιος. τότε μὲν οὖν ἀφαλύει τὸ συνέδριον, καὶ τοῖς ἄλλοις δυνάμεις ἀναπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐρρωμένεσσιν ἐν τῇ διατάξει χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τῶν πειρῶν ὑπιλέκτοις, ὁδοποιεῖν ἀφὰ τῶν ἐρειπίων προστάττει, Ϛ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκεῖνον μὲν δὴ τὸν ἡμέραν, κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς.

Κεφάλαιον. κε.

Τῇ δ' ὑπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὴν ἰσχὺν, καὶ ἀναθαρσήσαντες ἐπεκθέουσι ἀφὲ ἧς ἀνατολικῆς πύλης τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ περὶ δευτέραν ὥραν. οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ φερόμενοι τοῖς θυρεοῖς καὶ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τε ἦσαν ὡς ὑπὸ πολὺ συμβύοντες, πλήθει τε τῶν ἐπιόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθάσας δὲ ἡ διατάξεως τὴν ῥοπὴν κήσας, καθεώρα γὰρ ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, ἐπήμυνε μὲν τοῖς ὑπιλέκτοις ἱππεῦσιν. Ἰουδαῖοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων, ἐξάπτησαν οἱ πολλοί. Ϛ χωρήσει μὲν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπιστρεφόμενοι, προσέκειντο· μεταβαλλόμενοι δ' αὖθις φυγὴν πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην ἡμέρας ὥραν, οἱ μὲν διαθέντες, εἰς τὸν ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφάλ. κϛ.

Τιτος δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἀντωνίαν διεγνωκὼς τῇ ὑπιούσῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τοῦ ἕω, μὴ πάσης ἐμβαλεῖν τὴν δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν περικαθεῖν. τὸ γὰρ ἄρα κατεψήφισο μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. νῦν δ' ἡ εἰμαρμένη χρόνων περιόδοις, ἡμέρᾳ δεκάτῃ λώου μηνὸς καθ' ὃν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν τοῦ βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ φλόγες τὴν οἰκείων τοῦ ἀρχοῦ, Ϛ τοῦ αἰτίαν. ἀναχωρήσαντος γὰρ τοῦ τίτου, πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ στασιασταὶ, πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπιτίθενται, καὶ τῷ τοῦ ναοῦ φρουρῶν γίνεται συμβολὴ, πρὸς τοὺς σβεννύοντας τὸ πῦρ τοῦ ἔνδοθεν ἱεροῦ. οἱ δ' ἐμφάμενοι τοῖς ἰουδαίοις, μέχρι τοῦ ναοῦ παρῆλθον. ἔνθα δὴ τῷ στρατιωτῶν τὸν, ὅτε ἀπάγγελμα φθάνει, ὅτε ὑπὸ τηλικούτῳ δίσας ἐγχειρήματι, δ' ἀμαυρίῳ ὁρμῇ πνὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης, ἀνακουφισθεὶς δ' ὑπὸ στρατιώτου, τὸ πῦρ ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν οἴκους εἰσὶν τὸν ἓν τοῦ βορείου κλίματος. ἀφεγμένης δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐλείετο κρυγὴ τοῦ πάθους ἀξία, καὶ πρὸς τὴν ἄμυναν σωθεῖσαν, ὅτε τοῦ ζῆν ἔτι φειδὼ λαμβάνοντες, οὔτε ταμιεύομενοι τὴν ἰσχὺν, δὲ ἐκ φυλακικοὶ πρότερον ἦσαν οἰχομένου. δ' ἀγγελῶν δέ τις ἀγγέλλει τίτῳ, καὶκεῖνος ἔτυχε δὴ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθει πρὸς τὸν ναὸν εἴρξων τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οἵτε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες, Ϛ πληθὺς τοῦτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως

A si verò id pugna obtinuisset, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus animâ carentia vicissendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneretiam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussíque militibus quiescere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septíque scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuêre Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cùm autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum intrôire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutísque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam priùs à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiúmque sumpsit id incendium. Nam cùm paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodúmque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hinc Iudæis in fugam versis, vsque ad templum accesserunt.

Cap. X. Quemadmodum templũ incensum est inuito Tito.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit, templúmque curriculo petit, prohibiturus incendium, omnésque post eum duces, & hos agmina pertrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram qui eadem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset, nec membra, quæ circum templum erant depascerentur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellíque impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerosque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia refecta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. tùmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrà succedere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, ítemque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit inclutabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, cúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν Καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ὅτε δ' οὐ βοῶντος ἤκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς κατηλημμένοι, καὶ τῷ νεύματι δ' οὐδὲ ὡς ἐσεῖχον, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δ' ὀργῇ φερόμενοι. τῶν δ' ἀταγμάτων εἰσθεόντων ὅτε παραίνεσις, ὅτε ἀπειλὴ κατεῖχε τὰς ὁρμάς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐκράτει, καὶ δεῖν τὰς εἰσόδους σωωθέμενοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δ' θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρειπίοις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἠτυχοῦντο συμφοραῖς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τὸ ναῦ γινόμενοι, τῷ μὲν τὸ καίσαρος ὠδαγμάτων φθάσειν οὐδὲν μᾶλλον ἐδόκουν, τοῖς παρ' αὐτῶν δ' τὸ πῦρ ἐπένειμαν παρεκελεύοντο. τῶν δ' ζηλωτῶν, ἀμηχανία μὲν καὶ τοῦ ἤδη τὸ βοηθεῖν. φόνος δ' πανταχοῦ καὶ ζοπή. τὸ δ' πλέον ὑπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθενὴς καὶ ἄοπλος, ὅπου καταληφθείη τις ἀπροφάτως. καὶ φεὶ μὲν τὸ βωμὸν, πλῆθος ἐστρωμένον νεκρῶν. κατὰ δ' τῶν τοῦ ναοῦ βάθρων, αἷμα τε ἔρρει πολὺ, καὶ τὰ τῶν ἀνῳφορουμένων σώματα κατωλίσθανε. καῖσαρ δ', ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τῷ στρατιωτῇ καταχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπέχοντες, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον, ἐθεάσατο τὸν ναὸν τὸ ἄμον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μᾶλλον δ' ὠδὰ τῶν ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· τοῦ δὲ κόμπου, καὶ δ' ὠδὰ τῶν οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' ἐδέπω διϊκνουμένης ἐδαμόθεν εἴσω, τούς δ' φεὶ τὸν ναὸν οἴκους νεμομένης νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δυνάσθαι, φερπηδᾷ, καὶ αὐτός τε παρεκαλεῖν τοὺς στρατιώτας ἐφιεροῦτο τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ λιβερᾶλιον ἑκατοντάρχην τῶν φεὶ αὐτὸν λογχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκέλευσεν εἴργειν. τῷ δ' καὶ τ' φεὸς καίσαρα αἰδῶ, καὶ τ' ἀπὸ τοῦ κωλύοντος φόβον, σπάνιοι οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ φεὸς ἰουδαίους μίσος, καὶ πολεμικὴ τις ὁρμὴ λαβροτέρα. τοὺς δ' πολλοὺς σπῆλυ ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἔχοντας, ὡς πάνδον ἄφατα χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ φειξ ὁρῶντας χρυσοῦ φεποιημένα. φθαίει δέ τις καὶ τῶν εἴσω παρελθόντων, σκοπησάντος τ' καίσαρος φεὸς ἐποχὴ τῷ στρατιωτῇ, πῦρ εἰς τοὺς τροφέας ἐμβαλὼν δ' πύλης σὺν ὀκότῳ, ὄξ ἀπίνης τ' ἔνδοθεν σκιφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοῖς ἔξωθεν ἐδοὺς ὑφάπτειν σκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς ὕτως ἄκοντος καίσαρος ἐμπιπράται.

Κεφ. κζ.

Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργῳ παντων ὧν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτῳ, κατασκευῆς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς φεὶ τὰ ἄγια δόξης, μεγίστου λάβοι καὶ δαμυθίαν τινὶ εἰμαρμένῳ ἄφυκτον ὄσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, ἔτι καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς φειόδου τινὶ ἀκρίβειαν. καὶ μὴν χρὴ, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέραν ἐφετήρησε τινὶ αὐτῶν, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεφρήσθη. καὶ ἀπὸ μὲν τ' πρώτης κτίσεως, ὃν καταβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν αἱρέσεως, ἢ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, πρὸς δὲ, μησὶν ἑπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

ἀπὸ δ'

ἀπὸ ἢ δ' ὕστερον, ἰῶ ἔτει δευτέρῳ κύρου βασιλεύοντος ἐποίησατο αἴγλαιος, ἔτη μέχρι τῆς ὑπὸ οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, ϛιακονταεννέα πρὸς ἑξακοσίοις, καὶ ἡμέραι πεντακοσίαι πέντε.

A

A posteriore verò, quam ſecundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, vſque ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit ciuitas, anni ſexcenti trigintanouem, & dies quadragintaquinque.

Κεφ. κα.

Καιομένου ἢ τοῦ ναοῦ τὰ μὲν προσπιπτόντων ἰῶ ἁρπαγή, φόνος ἢ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος· ἔνθα ἢ ἡλικίας ἰῶ ἔλεος, οὐδ' ἐν ἱεροπρεπεῖ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παιδία, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀπηρεμοῦτο, καὶ παντὶ γένους ἐπεξήει προσιὼν ὁ πόλεμος ὁμοῦ τοῖς τε ἱκετεύουσι καὶ ἀμυνομένοις. συμπίπτει δὲ καὶ ἡ φλὸξ ὅπη πλεῖστον ἐκφερομένη τοῖς τῶν πιπτόντων στεναγμοῖς. καὶ ἄχρι μὲν τοῦ ὕψους τοῦ λόφου, καὶ τοῦ τῶν φλεγομένων μεγέθους ἔργου, πᾶσαν ἄν τις ἐδόξε καίεσθαι τὴν πόλιν. τὸν ἢ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ὀπτικώτερον διωγμοῦ ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῶν τε γὰρ ῥωμαϊκῶν ταγμάτων ἀλαλαγμὸς ἰῶ συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγή, τότε ὁπλοφθέντος αὖ λαοῦ, ϛοπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. συνεβόα ἢ τοῖς ὄπη τὸ λόφου, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη ἢ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαραινόμενοι, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τοῦ ναοῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν διέτειναν. συνήχει δ' ὅπη περαία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ἁρμονίαν. ἰῶ ἢ τὸ θορύβου τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μὲν γὰρ τοῦ ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἄν τις ἐδόξε διάττεσθαι, πάντοθεν τοῦ πυρὸς καταλέμοντος. διαφιλέστερον ἢ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς ἦν, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. ὑδαμοῦ γὰρ ἡ γῆ διεφαίνετο τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ στρωτοῖς ἐπεμβαίνοντες οἱ τραπῶται σωμάτων ὄπη τοὺς διαφεύγοντας ἐθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὡσάμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱεροῦ, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τοῦ δημοτικοῦ ἢ τὸ λειφθὲν, ὅπη τὴν ἔξω στοὰν κατέφυγε.

B

C

D

E

Cap. XI. De ſacerdotibus, gazophylacióq; & porticu.

CVm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec ætæ fuit ætatis miſeratio, aut reuerentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas perſequebatur, vnáque ſupplices cum repugnantibus necabantur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentíſque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſeditioſorum ferro igníque clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſónabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clauſis, poſtquam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamorémque receperunt. Reſonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpoſiti grauiorem ſonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluréſque interfectoribus interfecti: omníſque terra cadaueribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit. populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, igníſque in eos euomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos tranſeundo ſeruari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem iniecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Ioſephus Dalæi. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliáque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congeſtæ diuitiæ, quòd opulentiſſimus quiſque illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnã porticum, extra templum quò confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominum millia.

F

G

Κεφάλαιον κθ.

Τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῖς τε ὀβελοῖς, καὶ τὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβου πεποιημένας ἀναπαιόντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἤφιεσαν. αὖθις δ' ὡς ἔτ' ἰοῦσόν τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀνερρήγνυτο, ὅπη τὸ τεῖχον ἀναχωρήσαντες ὄντα ὀκτάπηχυ τὸ εὖρος, ἔμενον. δύο γε μὴν τῶν ἐπισήμων παρὸν σωθῆναι, πρὸς ῥωμαίους μεταστᾶσιν, ἢ διακαρτερεῖν πρὸς τὸ μὴ τῶν ἄλλων τύχῃ, ἑαυτοὺς ἐρρίψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τῷ ναῷ συγκατεφλέγησαν, μήτε τοῦ θείου, καὶ ἰώσηπος διαλάβῃ. ῥωμαῖοι ἦ, μάταιον τὴν ὅπη τοῖς πέριξ φειδὼ κρίναντες, τὸ ναὸν φλεγόμενον, πάντα συνεπίπρασαν, ὅτε λείψανα τοῦ σοῦ, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῆς μὲν ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς, τῆς ἢ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον ἢ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειρα δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ ἰουδαίων σεσώρευτο πλοῦτος, ἀνασκαπτομένων ἐκεῖ τῶν οἴκων τῶν δυνατῶν. ἦκον ἢ καὶ ὅπη τὴν λοιπὴν στοὰν τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δήμου γύναια καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλεῖστος, εἰς ἑξακισχιλίους.

A posteriore verò, quam ſecundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, vſque ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit ciuitas, anni ſexcenti trigintanouem, & dies quadragintaquinque.

Cap. XI. De ſacerdotibus, gazophylacióq; & porticu.

CVm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec ætæ fuit ætatis miſeratio, aut reuerentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas perſequebatur, vnáque ſupplices cum repugnantibus necabantur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentíſque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſeditioſorum ferro igníque clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſónabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clauſis, poſtquam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamorémque receperunt. Reſonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpoſiti grauiorem ſonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluréſque interfectoribus interfecti: omníſque terra cadaueribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit. populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, igníſque in eos euomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos tranſeundo ſeruari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem iniecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Ioſephus Dalæi. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliáque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congeſtæ diuitiæ, quòd opulentiſſimus quiſque illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnã porticum, extra templum quò confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominum millia.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessariò, qui ea patitur, spei totus efficitur.

Cap. XII. De prodigiis excidiũ Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

Denique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauêre: modò cùm supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit, cometes modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, statim diiudicatum est. Eodémque festo die etiam bos cùm ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm esset ænea atque grauissima, & sub vesperam vix à viginti viris clauderetur, setisque ferro vinctis obseraretur, pessulóique altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, víxque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinémque illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namque ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res ecelebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt,

πρὶν ἢ καῖσαρ κρῖναί τι περὶ αὐτῶν ἢ κελεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν στοὰν ὑφάπτουσι, καὶ συμβὰν τοὺς μὲν, ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς ἀλαφθαρῶναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ· σωθῆναι δὲ ἐκ τοσούτων ὀλίγους.

Κεφάλαιον λ.

Τοιούτοις ἄμπος δ' ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τις κατέστη, κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ὅπλα τὴν πόλεως, ὡς ὁ θεὸς ὅπλα τὸ ἱερὸν αἰσθῆναι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τὴν σωτηρίας. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι ὑπὸ τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸ δῆμον προφῆται, προσδοκᾶν τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βοήθειαν παρακελεύοντες, ὡς μὴ τὸν αὐτομολεῖν, καὶ τοῖς ἔπανω δέος καὶ φυλακῆς ἀνομένους, ἐλπὶς ὑπὸ κρατῇ. πείθεται ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς. ὅταν δὲ καὶ τῶν κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑποσχῆται, τότ' ὁ πάσχων ὅλος γίνεται ἐλπίδος. τὸν γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καταφρονοῦντες τοῦ θεοῦ, τηνικαῦτα παρέπειθον. τοῖς δ' ἀναρίοις, καὶ προσημαίνουσι τὰ μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν, ἅτε προσέχον, ἅτε ὄντες δυσ, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῶν τοῦ θεοῦ κηρυγμάτων παρῆκαν.

Κεφάλαιον λα.

Τοῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαίᾳ ὁμοιότατον, καὶ κομήτης ἐνιαυτὸν· τοῦτο δὲ λοιμὸς πρὸ τῆς ἅλωσεως, καὶ τοῦ πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος ἀθροίζομένου τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δὲ τοῦ ξανθικοῦ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐννάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς περιέλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπρὰν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῶν ὑποβεβηκότων εὐθέως σημεῖον. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπό τοῦ πρὸς τὴν θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐνδοτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ σιδηρωτάτη, κλειομένη δ' ὑπὸ δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερεισθείσῃ σιδηροδέτοις, καὶ καταπήγας δ' ἐχούσα βαθυτάτους, εἰς τὸν ἔδαφος ὄντα λίθου πεπυκνωμένους, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην ἀνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἠγγέλλαν τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβάς, μόλις αὐτὴν ἔκλεισε. πάλιν τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις καλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνεῖχε γὰρ τὴν θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι δ', λυομένην αὐτομάτως τὸν ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνόουν, καὶ πολεμίοις δώσειν ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικὸν τ' ἐρημίας ἀπέφαινον ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' ἣν τὴν ἑορτὴν ἡμέραις ὕστερον ἢ πεντήκοντα μίαν καὶ εἰκάδι ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. τερατεία δ' ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἰσόρροπα, καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα πάθη τῶν σημείων ἦν ἄξια. θεὸν γὰρ ἡλίῳ δύσεως ὤφθη μετέωρα περὶ πᾶσαν τὴν χώραν, ἅρματα καὶ φάλαγγας ἐνόπλους, διατρέχουσαν τὴν νεφῶν, καὶ κυκλούμενα τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς εἰσελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως αἴσθησιν ἔφασαν καὶ κτύπου,

μεθ' ὃ

μὴ ἢ ταῦτα ⸂ φωνῆς ἀθρόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ ἢ τύπτων φοβερώτερον, ἰησοῦς γάρ τις ἦν υἱὸς ἀνανίου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τῆς μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ εὐθηνούσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱερουσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα. τοῦτο μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ, κατὰ πάσας τὰς συνόδους ἐφοίτα κεκραγώς. τοὺς δ' ὀπισήμων τινὰς δημοτῶν ἄγαν ἀκτήσαντας πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλῆς αἰκίζουσι πληγῆς. ὁ δ' οὐδὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, ἅτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παίοντας, οἷς ⸂ πρότερον φωνὰς κακῶν διετέλει. νομίσαντες δ' οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ῥωμαίοις ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὐδὲ ἱκέτευσεν, οὐδ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς εἰλὼ μάλιστα τῇ φωνῇ ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκείνατο πληγήν, αἰ αἰ ἱερουσολύμοις. τῷ ἢ ἀλβίνῳ διερωτῶντος, τίς εἴη, ⸂ πόθεν, ⸂ διὰ τί ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁπωσοῦν ἀπεκείνατο. τὸν δ' ὅτι τῇ πόλει θρηνῶν εἴρων, οὐ διέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ ἢ μέχρι τοῦ πολέμου χρόνον, ὅτε προσῄει τινὶ τῶν πολιτῶν, οὔθ' ὥφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ εὐχὴν μεμελετηκώς, αἰ αἰ ἱερουσολύμοις ἐθρήνει. ὅτε ἢ τινὶ τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὁσημέραι κατηρᾶτο, ὅτε τοῖς τροφῆς μεταδιδοῦσι δίλογει. μία ἢ πρὸς πάντας οὐαὶ, ἡ σκυθρωπὴ κληδὼν ἀπόκρισις. μάλιστα δ' ἐν τῇ ἑορτῇ σκηνοῤῥαφίᾳ, ⸂ τῷ τρίτῳ ἔτει, καὶ μιᾶς πέντε εἴρων, ὅτ' ἠμβλυώθη τὴν φωνὴν, ὅτε ἐκάμφθη, μέχρις οὗ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοὺς κληδόνας ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. πρώϊον γὰρ ὅτι τῷ τείχους, αἰ, αἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ δίκαιρύσιον ἐβόα. ὡς ἢ τελευταῖον προσέθηκεν αἰ αἰ ἢ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τῆς περιβόλου χαλασθεὶς, καὶ πλήξας αὐτὸν, παραχρῆμα κτείνει, φθεγγομένῳ δ' ἔτι τὰς κληδόνας ἐκείνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. ταῦτα τὶς ἐνοῶν εὑρήσει, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώποις κηδόμενον, ⸂ καὶ πάντως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια, τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας ⸂ καὶ κακῶν αὐθαιρέτων ὀλλυμένους. ὅπου γε ἰουδαῖοι ⸂ τὸ ἱερὸν μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς ἀντωνίας τετράγωνον ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γώνιαν τετράγωνον. τὸ ἢ ἐπαρὰν αὐτοῖς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν ταῖς ἱεραῖς βύβλοις γεγραμμένοις, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῆς χώρας τὶς αὐτῆς ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῆς σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὴν κρίσιν. ἐδήλου δ' ἅμα τὴν περὶ ἡγεμονίας, ὑπὸ εἰωθότος ὅτι ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ ὑ δύνατον ἀνθρώποις τὸ χρεὼν ἐκφυγεῖν, ἐάν τε προορωμένοις. οἱ ἢ τὰ σημεῖων,

A poſtea verò ſubitam vocem audiesse, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Ieſus quidam, filius Anani, plebeius & ruſticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in ſumma ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad feſtum diem veniſſet, quo aregias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos eſt, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox
B à quatuor ventis: Vox in Hieroſolymam & templum: Vox in maritos nouos nouáſque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum inſignium, aduerſum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multíſque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro ſe, nec ad eos qui ſe mulctabant, ſecretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perſeuerabat. Magiſtratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum eſſe hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vſque ad oſſa laceratus, neque ſupplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: ſed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad ſingulos
C ictus reſpondebat: Veh veh Hieroſolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis eſſet, vel vnde ortus, aut cur iſta diceret, nihil retulit. Non priùs autem ceſſauit à luctu miſeræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimiſit. Ille autem
D ad belli vſque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui viſus eſt: ſed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hieroſolymis querebatur. Sed neque imprecatus eſt cuiquam, cùm in dies ſingulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius reſponſio ad omnes erat, triſte præſagium. Maximè autem diebus
E feſtis vociferabatur: ídque per annos ſeptem, & quinque menſes continuos faciens neque voce raucior fuit, neque delaſſatus eſt, donec obſidionis tempore ipſa re perſpectis auguriis ipſe quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento miſſus eum ſtatim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimiſit. Hæc ſi quis reputet, profectò inueniet, Deum quidem hominibus conſulere modiſque omnibus præmonſtrare quæ ſint eorum generi ſalutaria: ipſos autem ob dementiam ſuam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi poſt Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in ſacris libris ſcriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, ſi fanum quatuor angulis
F eſſet effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, reſponſum erat ambiguum, itidem in ſacris libris inuentum, quod eo tempore quidam eſſet ex eorum finibus orbis terræ
G habiturus imperium. Id enim illi quidem quaſi proprium acceperunt, multíque ſapientes interpretatione decepti ſunt. Hoc autem planè reſponſo, Veſpaſiani deſignabatur imperium, qui apud Iudæam creatus eſt imperator. Sed enim homines fatum vitare non poſſunt, etiam ſi præuiderint. At verò hi ſignorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

Cap. XIII. De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtquam ſeditioſi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: híque ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeò verò præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantùm deſcenderet, atque vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabātur. Quinta verò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titū perducti, vt ſalutem ſibi concederet orabant. Ille autem venię quidem tempus illis præteriſſe fatus, periſſe verò id cuius eos gratia meritò conſeruaſſet, decere autem ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſupplicū iubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſempet oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, iſque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque denſi aſtabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani verò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſatiati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoque iuſtè perituri: qui primùm quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis? vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate

ἃ μὲ ἔκρινεν πρὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξεθέτισαν, μέχρις ὅτε ἁλώσει τ παῖδός, & τῆ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρω, διηλέγχθησαν τὴν ἄνοιαν.

Κεφάλαιον λϚ.

ΡΩμαῖοι ὁ τ μὲν ἐπασιασῶν, παίζειπερ ἐθυόντων εἰς τὴν πόλιν, καμόμενοι ὁ αὐτῆ τε τῆ ναῦ, & τ πέριξ ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημείας εἰς τὸ ἱερὸν, & θέμενοι τ ἀνατολικῆς πύλης αὐτηρίες, ἐθυσάν τε αὐτᾶς αὐτόθι, & τὸν πῖνον μὴ μείζοσιν ἐφημιῶν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τ ὁ ἁρπαγαῖς ἔτως ἐνεπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τε κατὰ τ συείαν πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς, τ σαθμὸν τῦ χρυσίου πωρεῖσθαι.

Κεφάλαιον λγ.

ΤΩν ὁ ἀνὰ τ τοῖχον τῦ ναῦ ἱερέων ἀμαχητερίτων, παῖς ἀνῆσας ἱκέτευε τοὺς φύλακας τῆ ῥωμαίων δεξιᾶ δέξιαι αὐτὸν, κὴ τὸ ἄνιφος ἐξομολογεῖτο. τῆ ὁ τ ἡλικίας κὴ τ ἀνάγκης οἶκτον λαβόντων κὴ δόντων δεξιάς, καταβὰς αὐτός τε πίνει, κὴ ὃ φέρων ἦκεν εὐθὺς πλήσας ὕδατος, ὡχετο φεύγων πρὸς τοὺς σφετέρους. τῆ ὁ φυλάκων καταλαβεῖν μὲν ἠδύνατο ἴχνος, πρὸς ὁ τ ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. κἀκεῖνος ἀδὲν ἔφη πεπαθεβεβηκέναι τ συνθηκῶν. λαβεῖν ὁ δέξιαι ἀ τ μένειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τ καταβῶναι μόνον & λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκώς, πιστὸς ἐδόξει εἶ. τὸ μὲ δὴ πανέργημα δέξα τ ἡλικίαν μάλιστα τ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ ῥωλανηθέντες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, κὴ πρὸς τὸν ἀναχθέντες ὑπὸ τ φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ ὁ τὸν μὲν σ συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι φήσας, οἰκεῖος ὁ δ' ὃν βούλοιτο αὐ αὐτὸς ἐσώζε, πρέπειν ὁ τοῖς ἱερεῦσι τῆ ναῦ σωπολέσθαι, κελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

Κεφάλαιον λδ.

ΟΙ ὁ πρὲ τοὺς τυράννους, ὡς τῆ τε πολέμῳ παντα χόθεν ἐκρατοῦντο, κὴ πρειτεθχισμένοις δέφυγεῖν ἐδαμόθεν ἦν, πρεσπαλῶν ὁ τ πῖνον εἰς λόγους. ὁ ὁ δέκα τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄχυ πρεισῶσαν πρεσαμένος, κὴ τῆ φίλων ἐναγόντων, ἤδη γὲ μεζιάζειν τοῖς λῃσαὶ ὑπελάμβανεν, ἴσαται κὴ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τῦ ἔξωθεν ἱερῦ. ταύτῃ γὲ ὑπὸ τὸν ξυσὸν ἦσαν πύλαι, κὴ γέφυρα σωνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν. αὕτη τότε μέση τῆ τυράννων ἦν & τῦ κήσαρος. τὸ ὁ πλῆθος ἑκατέρωθεν, βύδην ἐφεστήκει. ἰουδαῖοι μὲν πρὲ σίμωνα κὴ ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι ὁ κήσαρι καρατηροῦντες αὐτῆ τὴν ἀξίωσιν. πάγγελίας ὁ τοῖς στρατιώταις πῖνος, θυμῦ τε κὴ βελῶν μένειν ἐγκρατεῖς, & τ ἑρμηνέα πρᾶγματησάμενος, ὅπερ ἦν τεκμήριον τ κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν. ἆρα γε ἤδη κακόρεδε τῆ τ παῖδός κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τ δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶ ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ ὁ ἀσκέπτῳ κὴ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, κὴ τὴν πόλιν κὴ τ ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολέμῳοι ὁ & αὐτοὶ δικαίως; οἳ πρῶτον μὲν ἀφ' ὧ πομπήιος εἶλεν ὑμᾶς κατὰ κράτος, ἵν' ἐπαύσασθε νεωτεροποιίας, ἔπειτα κὴ φανερὸν ἐξενίγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἆρά γε πλήθει πεποιθότες; κὴ μὴν ἐλάχιστον ὑμῶν μέρος αὐτήρκεσε τῷ ῥωμαίων στρατιωτικῷ. πίσει δὲ χερσὶν συμμάχων; κὴ τί τ ἔξω τ ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἱρήσεσθαι ἰουδαίους πρὸ ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; κὴ μὴν ἴσε γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητι ὁ τει-

ἢ τειχῶν; ἢ τί μεῖζον ὠκεανὸς τείχους κώλυμα, ὃν ἀφειβεβλημένοι βρετανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυνοῦσι; καρτερία ψυχῆς ἢ πανουργία στρατηγῶν; ἀλλὰ μὴν ἤδει ἢ καρχηδονίους ἀλόντας. ὅτι γὰρ ὑμᾶς ἐπήγειρε κατ' ῥωμαίων, ἡ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἳ πρῶτον μὲ ὑμῖν, τήν τε χώραν ἔδομεν νέμεσθαι, ἢ βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοῖς πατρίοις νόμοις ἐπρήσαμεν, ἢ ζῆν ὑμᾶς οὐ μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ ἢ τοῖς ἄλλοις ἐπεξέφαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον, δεσμολογεῖν τε ὑμῖν ὅπι τῷ θεῷ, ἢ ἀναθήματα συλλέγειν ἐπεξέφαμεν· ἢ τοῖς τοῦτα φέρουσιν ἐπιτιθέναι προσετάξαμεν, ἵνα ἡμῖν ἥδιον πλουσιώτεροι, ἢ φιλανθρωπεύεσθε τοῖς ἡμετέροις χρήμασι καθ' ἡμῶν. ἔπειτα τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύοντες, ὅπι τοῖς φιλανθρώποις ἰώμεθα κατὰ τὸν κόλεμον, ἢ δίκαιον τῷ ἀπιθανοτάτων ἐρωτᾶν, τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν ἀναφήνατε. ἔσω γοῦν κατεφρονήσατε τὸ νέρωνος ῥαθυμίας, ἢ καθάπερ ῥήγματα, ἢ κατάσμματα, τὸν ἄλλον χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ διεφάνη τε, ἢ πρὸς ἐλπίδας ἀναγόμενοι, ἢ ἀμέτρους ἐξετείνατε τὰς ὀρθυμίας. ἦκεν ὁ πατὴρ ἡμῶν εἰς τὴν χώραν, ἀ πυρπολούμενος ὑμᾶς τῷ κατὰ κέρσιν, ἀλλὰ νεθετήσων. δέον γοῦν εἰκὸς ἦν ὅπι ἐπανασάσει τὸ ἔθνους παρ' ὑμῖν, ὅπι τὰ ῥίζαν ὑμῶν δραμεῖν, ἢ ταύτην ἀπορθεῖν τὴν πόλιν δοθέως, ὁ δὲ γαλιλαίαν ἐδήου ἢ τὰ πέριξ, ὅπως δοὺς ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀσθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ τῆς ἡμετέρας ὠμότητος, τὸ τόλμαν ἐπεδρέψατε. νέρωνος οἰχομένου, τὸν ὅσπερ ἐκεῖνοι τοὺς πονηροτάτους, ἐποιήσατε, τὸ ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεθαῤῥήσατε. ἢ χωρισθέντων εἰς τὴν ἀγχίπολον ἐμοῦ τε ἢ τοῦ πατρὸς, εἰς παρασκευὰς τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ ἐκ ἠδέσθητε ταράσσειν αὐτοκράτορας γεγυμνωμένους, οὐδ' ἢ στρατιοῖς φιλανθρώπους ἐπειράσατε. προσφυοῦσης γοῦν ἡμῖν τῆς ἡγεμονίας, ἢ τῷ μὲν κατὰ ταύτην ἠρεμοῦντων πάντων, προφθαμένων ἢ καὶ συνιόντων τῷ ἐξωθεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολέμιοι. ἢ προσβεῖαι μὲν ὑμῖν πρὸς τοὺς ὑπὲρ δύφρατην ὅπι νεωτερισμῷ, τοῖβολοι δὲ τειχῶν ἀνοικοδομούμενοι καινοί· σάσεις δὲ, ἢ τυράννων φιλονεικίαι, ἢ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς ἔτι πονηροῖς πρέποντα. ἦκον ὅπι τὴν πόλιν ἐγὼ, ὡδὶ τὸ πατρὸς ἄκοντος, λαβὼν σκυθρωπὰ ὡς ἀγγέλματα, τὸν δῆμον ἀκούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν, πάλαι. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸ πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλῶ πολεμούντων ἐφειδόμην, δεξιὰς αὐτομόλοις δέδωκα, καταφυγοῦσι πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοὺς ἐπείροντας βασανίσας, ἐκόλασα· τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φονῶντας τοὺς στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέσχον. καθ' ἑκάστην νίκην ὡς ἡττώμενος, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προεκαλεσάμην. τὸ ἱερὸν πλησίον γενόμενος, πάλιν ἐκὼν ἐξελαθόμην τῆς τοῦ πολέμου νόμων. φείσασθαι δὲ παρεκάλουν τῆς ἰδίων ὑμᾶς αἰτῶν, καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, δίδουσ ἄδειαί τε ἐξόδου ἢ πίστιν σωτηρίας. εἰ δὲ βούλεσθε μάχης ἡμῶν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ. πάντων ὑφειμένων, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐνεπρήσατε. ἔπειτα μαρώτατοι προκαλεῖσθέ με πρὸς λόγους ὑμῶν, ἵνα τι σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπολωλεν;

murorum? Et qui maior Oceano murus atque obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse nouerat is. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solùm discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate consessimus: quódque maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donatia colligere permisimus: cáque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostráque pecunia vos contra nos instrueretis: Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum alias, malè quieti in maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostráque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: méque ac patre meo digressis ad Ægyptum ad struendum bellum tempus illud vtile putauistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vsque, nouarum rerũ gratia missæ, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum intestinum, quæ sola huiusce modi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristibus ad ciuitatem venire, lærabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebam, spõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem seruaui confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus vrgentes bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cædis vestræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum accessissem, consultò iterum legis belli oblitus parcere vos proprijs sanctis orabam, templúmque seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis: & templum manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conseruetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihíque subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditísque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cæteta mihi seruo. Ad hæc illi respónderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsíque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte caprorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúlque ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

CAP. XIV. De præda seditiosorũ & successione interioris ciuitatis.

SEditiosi autem ad domum regiam prorecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerentur, eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eũ agmine pepulit, quæ res prudẽti viro grauior esse morte videbatur. Postero autem die Romani, versis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsque igni tradidêre

οἷας ὑμᾶς αὐτὸς ἀξιοῦτε μὴ τὸν ναὸν σωτηρίας; ἀλλὰ καὶ νῦν μὴ τὰ ὅπλων ἐχόμενοι, καὶ εἰ ἐγκάτοις ὑποκείσεσθε γῆν ἱκέται, ὡς ἀλάμπωσι, τίνι πεποιθότες; ἢ νεκρὸς μὲ ὑμῶν ὁ δῆμος; οἴχεται ὁ ναὸς, ὑπ' ἐμοὶ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ δὲ τὰ ἐμαῖς ἔχετε τὰς ψυχάς. εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανατᾶν; ἐμοὶ μὲν ἐγὼ φιλονεικήσω πρὸς τὰ ὑπόνοιαν ὑμῶν ῥίψασι δὲ τὰ ὅπλα, καὶ ὧδε δόσι τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκείᾳ πρὸς δεσπότης, τὰ μὲν αἰτήσασι κολάσας, τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ. Κεφαλ. λε.

ΠΡὸς ταῦτα ὑποκείνοις, λέγειν μὲ μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδέ ποτε τοῦτο ποιήσειν· ἔξοδον δ' ἠτοῦντο διὰ τὰ πρὸς τὰ χίσματος μὲ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπελθόντας γὰρ εἰς τὴν ἔρημον, καταλείψειν αὐτοῖς τὴν πόλιν. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας ὁ τος, εἰ τύχοι ἐαλωκότων ἐχόντες αἱρέσεις αὐτοῖς προτείνουσιν νενικηκότων, κηρύξαι μὲ ἐκέλευσεν εἰς αὐτοὺς, μήτε αὐτομολεῖν, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν· φείσασθαι γὰρ οὐδενὸς· ἀλλὰ ἅπασι δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτοὺς, ὅπως αἰ δύνων· πάντα γὰρ αὐτοὺς ἤδη πρὸς τὸν πολέμιον νόμον. τοῖς δὲ στρατιώταις ἐπιτρέψαι, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ δ' ἐκείνην μὲ ἐπέσχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὴν ὀφλᾶν καλούμενον ὑφῆψαν· καὶ προῆλθε τὸ πῦρ μέχρι τῆς ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ καὶ μέσην τὴν ἄκραν εἶχ. ἐκαίοντο δ' οἵτε συνοικοὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τὸ λιμῶ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κεφάλ. λς.

ΚΑτὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἵ, τε ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἐπισήμων δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκέτευσαν καίσαρα δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ καίτοι πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους διωργισμένος, ἀλλάξε τὸ ἦθος, δέχεται δὲ τοὺς ἄνδρας, καὶ ὅτε μὲ ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε, τοὺς δὲ βασιλέως παῖδας, καὶ συνήθεις δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πίστιν ὁμήρων παρέξοντας. Κεφ. λζ.

ΟΙ σασιασταὶ δ' ὅτι τὰ βασιλικὰ ὁρμήσαντες αὐτίκα, εἰς ἰσῦ δ' ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἐπέθεντο, ζοί τε ῥωμαίοις ἐπ' αὐτοὺς ζέπον), καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τὰ δήμου πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐζώγρησαν δὲ καὶ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὑποσφάξαντες διὰτους, ἕσυραν διὰ τὴν πόλιν, ὥσπερ ἑνὶ σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δ' ἱππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγει πρὸς σίμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν εἰπεῖν ἔχων, ἀρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων δωροδοκῆ κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτὸ ὁπόσον τὸ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, αὐτικρὺ τῶν ῥωμαίων προήγαγε ὡς καρατομήσων. φθάσει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους διαφυγών, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπασάτο ὁ ἰουδαῖος. τοῦτον διαφυγόντα μὲ ἐν τῷ πολεμίων, ἀπολέσαι μὲν οὐκ ὑπέμεινε πάτος. ἀπάξιον δὲ ῥωμαίων εἶ) στρατιώτου κρίνας, ὅτι ζῶν ἐλήφθη, τότε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τοῦ τίσματος ἐξέβαλεν, ἅπερ ἦν αἰσχυνομένῳ θανάτου χαλεπώτερα.

Κεφαλ. λη.

Τῇ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι διαφθάμενοι τοὺς λῃστὰς ἐν τῷ κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τῶν σιλωᾶ πάντα ἐνέπρησαν.

ἐν τῷ

καὶ τῶ μὲ ἄστεος ἥδοντο διαπανωμένοι, τῶ δὲ ἁρπαγῶν δίη- A
μάρζανον· ἐπῳδὴ πάνθ' οἱ σασιασταὶ θορυβοῦντες, ἀνε-
χώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. ἰῶ γὰρ αὐτοῖς μεζόνοια μὲν ἐδ-
δεμία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καμο-
μένῳ γὰρ ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις
ἀθυμοι προσδέχεσθε τὸ τελευτῆν ἔλεγον· περιφανομένου
μὲν τοῦ δήμου, κεκαυμένου δὲ τοῦ ναοῦ, φλεγομένου δὲ τοῦ ἄστεος,
μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ὁ μὲν οὖν ἰώσηπος
ὡς ἐσχάτοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ λοιποῦ τῆς πόλεως B
ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἀσέ-
βειαν εἰπών, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν,
ὀδὲν τοῦ χαλεπαθοῦντος πλέον ἀπεμηχανᾶτο. ἐπεὶ δ' ὅτε
πεῖσαι δύναιτο τὸν ὅρκον ἑαυτὸς ὑπέμενον, ὅτε πολε-
μεῖν ἐξ ἴσου ῥωμαίοις ἐθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ ἐμπλὴν πε-
ριφλεγμένοι· τότε τὸ φοβεῖν ἔθος κινεῖ τὰς δεξιάς,
σκιδνάμενοι καὶ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐρήμοις
ὑπελόχων τοῦ αὐτομολεῖν ὁρμημένους. ἠλίσκοντο δὴ C
πολλοὶ, καὶ πάντας ἀποσφάττοντες, ὑπὸ γὰρ ἀνδρίας
οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτοὺς κυσὶ τοῖς νεκροῖς.
ἐδόκει δὴ πᾶς τρόπος ἀπωλείας τῷ λιμῷ κυφότερος·
ὡς τε καὶ ῥωμαίοις ἀπηλπικότες ἤδη τὸ ἔλεον, ὅμως
προσέφυγον, καὶ φονεύσι τοῖς σασιασταῖς ἑκόντες ἐνέ-
πιπτον. τόπος τε ὅλης τῆς πόλεως, οὐδεὶς γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ
ἅπας λιμῷ νεκρῶν εἶχεν ἢ σάσεως. καὶ ἀπεπλήρωτο νε-
κρῶν, ἃ δὴ σάσιν, ἃ δὴ λιμὸν ἀπολωλότων.

Κεφαλ. λθ. D

Ἐθαλπε δὴ τοὺς τε τυράννους, καὶ τὸ συὼ αὐτοῖς λη-
στρικὸν, ἐλπὶς ἐχούτη ἀφ' ἑτέρων ἀνομόων, εἰς οὓς κα-
ταφεύγοντες ὑποδοχῶν ἐρασθήσεσθ· μὴ δὴ τῶν
παντελῶς τῆς πόλεως ἄλωσιν, ἀναζευξάντων ῥωμαίων
προελθόντες, ἀποδράσεσθ' ἐπεχείρουν. τὸ δ' ἰῶ ἀρα
ὄνειρος αὐτοῖς. ἔτε γὰρ τὸν θεὸν, ἔτε ῥωμαίους λήσειν ἐ-
μελλον. τηνικαῦτα γε μὲν τοῖς ὑπογείοις πεποιθότες,
αὐτοὶ πλείονα τῷ ῥωμαίων ἐνεπίμπρασαν, καὶ τοὺς ἐκ τῶν
καμομένων καταφεύγοντας εἰς τὰς διώρυχας, ἐκτεινόν E
τε ἀνέδην καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος δύσιεν ζοφερὰν ἁρπά-
ζοντες, ἅμα τοῖς φθυρμένοις κατέπινον. ἰῶ δὴ καὶ πρὸς
ἀλλήλους ἐν τῇ ἁρπαγῇ ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι
δ' ἄν μοι μὴ φθαθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ὑφορ-
βολὴν ὠμότητος, γεύσασθ καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφάλαιον μ.

Καῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξελεῖν ἄκρα χωμά-
των τὴν ἄνω πόλιν προείκρημνον ὖσαν, ἀγαγέμει
τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφῳ μὲν ὑπὸ ἐκάδι χαλεπῷ δ' F
ἰῶ τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἔφην τῶν περὶ τὴν πόλιν
ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐφιλωμένων εἰς τὰ προτερα χώ-
ματα. τὸ μὲν ἓν τεσσάρων ταγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα
κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἀπαρὰ τῆς βασι-
λικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄ-
χλος κατὰ τὸν ξυσὸν, ἐξ ἧς τὴν Κεφυραν, καὶ τὸ σίμωνος πύρ
γον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς ἰωάννῃ πολεμῶν ἑαυτῷ φρού-
ριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἰδουμαίων ἡγε- G
μόνες κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ πα-
ραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας
πέντε πρὸς τίτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ
τοῖς τυράννοις ἐνδώσειν ἐλπίσας, ἀποσπασθέντων
ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τῷ πολέμου μέρος ἦσαν, βρα-
δέως μὲν, ἀλλ' οὐ καταυδεῖ τε τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς,

& oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quòd perempto populo, incenso templo; & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædisque insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnésque interficiebantur: nam propter inedia fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullúsque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itémque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum, eósque putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

Cap. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

Cæsar autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in præruptо vndique loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidé legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus, Idumęorum duces clàm congregati, consilium de sui traditione cepêre: missíque ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabãtur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumęis abstractis, quoniã belli pars videbãtur, ferò quidem, verùtamẽ vitam his pollicitus

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebātur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsique milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sunt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuique gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensásque & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccum, quæ ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnamomi erat, casiæ, pigmentorúmque aliorū multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

Cap. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximū est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim qui dem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quáquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

ἢ τοὺς ἄνδρας ἀπέπεμψε. ὧδε σκυλαζομένων δ' ὑποχωρεῖν, ἀφῆκεν Σίμων, ἢ πέντε μὲν τοὺς ἀπελθόντας πρὸς πύον, δι' ἑνὸς ἀναιρεῖ· τοὺς δ' ἡγεμόνας, ὧν ὀπισημότατος ἦν ὁ τοῦ σωσᾶ Ἰάκωβος, συλλαβὼν εἱργνυσι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ἰδουμαίων ἀμηχανῶν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων ἐν ἀφύλακτον εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουρᾶς ὀπιμελεστέρας διελάμβανεν· ὁ μὲν αὐτέχειν οἱ φεύγοντες πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καίτοι πλείσων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφθύγοντες ἦσαν. ἐδέχοντο δὲ Ῥωμαῖοι πάντας, τέως ποτὲ διὰ πρᾳότητα τῆς πρότερον ἀμελήσαντες ὧν διεγεγράμμεθα, καὶ αὐτοὶ κόρον τοῦ κτείνειν ἀπεχόμενοι, καὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς γὰρ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὸ ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τε τῶν πιπρασκομένων, καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνουμένων. καίπερ δὲ προκηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν ὅπως καὶ γλυκεὰς ἀγαγόμενον, ὅμως καὶ τούτους ἐδέχετο· ἐπέσπετο μήν τοι τοῖς διακινοῦντας ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. καὶ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων, ἀπείρητο πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους, οὓς διαφῆκε Καῖσαρ, ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

Κεφάλαιον μα.

ΕΝ δὲ ταύταις ἡμέραις, καὶ τῶν ἱερέων τις θεμιστεὶ τοῖς ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν πρὸς σωτηρίας ὅρκους παρὰ καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ, λυχνίας δύο, τὰς κατὰ τὸν ναὸν κειμήλιας παραπλησίας, ξαυτίζας τε, καὶ κρατῆρας, καὶ φιάλας, πάντ' ὀλόχρυσα, καὶ σιβαρώτατα. παραδίδωσι δὲ καὶ τὰ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἱερὰ ἱμάτια τῶν ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ ταμίας τοῦ ἱεροῦ φινέας ὄνομα, τοῖς τε χιτῶνας, καὶ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο τοῦ καταπετάσματος· σὺν οἷς κινναμώμου τε πολὺ καὶ κασίαν, καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερεὺς ἐκ ὀλίγου, ἀπερ αὐτῷ βίᾳ ληφθέντα, τοῖς τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

Κεφάλαιον μβ.

ΣΥντετελεσμένων δὴ ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ γοργιαίου μηνὸς, ἐν ὀκτωκαίδεκα ἡμέραις, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν ἐκ τοῦ τείχους εἰς τὴν ἄκραν· οἱ δ' ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δὲ διαφθαρέντες ἠμύνοντο τοῖς προσάγουσι τὰς ἐλεπόλεις. ἐκράτουν δὲ καὶ τότων ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, διθυμουμένους ἀθύμων ἤδη, καὶ παραφρόνων. ὡς δὲ προεῤῥάγη μέρος τι τοῦ τείχους, καὶ πύργοι τοῦ πύργων τυπτόμενοι τοῖς κριοῖς ἐπέδοσαν, φυγὴ μὲν εὐθέως τοὺς ἀμυνομένους, δέος δὲ καὶ τοῖς τυραννίοις ἐμπίπτει σφοδρότερον δι' ἀνάγκης. πρὶν γὰρ διαβαίνειν τοὺς πολεμίους, ἐν ἀρχῇ τε καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν. εὐθὺ δ' ἰδεῖν τοῖς πάλαι σεβασθεῖσι, καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν ἓν ἦν ἡμῖν ἐν πονηροτάτοις τὴν μεταβολήν. ὥρμησαν μὲν οὖν τὸ προτείχισμα δεδραμόντες, ὥσασθαί τε τοῖς φεύγουσι, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν.

ὡς ἦν

ὡς ἢ τοῖς μὲ πάλαι πιστοῖς ἑώρων ἀδαμῶ, διέφυγον γὸ A
ὅπῃ τινὶ συνεβέλθυσεν ἡ ἀνάγκη. περιθέοντες ἢ, οἱ μὲ
ὅλον ἀπατεράφθαι τὸ περὶς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ
δ' ἐμβεβληκέναι τοῖς ῥωμαίοις, οἱ δ' ἤδη τε πλησίον
εἶ ζητοῦντας αὐτοὺς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν ὅπῃ τῶ πύργων
πολεμίους ἔλεγον πλάζοντος τοῖς ὄψεις τὸ δίος, ὅπῃ
σῶμα πεσόντες, ἀνώμοζον τ' ἑαυτῶ φρενοβλάβειαν. κὴ
καθάπερ ὑποκεκομμένοι τὰ νεῦρα, δ' φυγῆς ἀπόρουν.
ἔνθα δὴ μᾶλις' ἄν τις καταμάθοι τιὼ τε τῦ θεῦ δύ- B
ναμιν ὅπῃ τοῖς ἀνοσίοις, κὴ τ' ῥωμαίων τύχιω. οἱ μὲν γὸ
τύραννοι, δ' ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν ἑαυτοὺς, κἀκ τῶ
πύργων κατέβησαν ἑκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν ὐδέ ποτ'
ἀλῶναι μόνῳ δ' ἐδύναντο λιμῶ. ῥωμαῖοι ἢ τοσαῦτα
θεῖ τοῖς ἀσθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον
τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. πάντως γὸ ἰσχυρό-
τεροι μηχ[illegible]ματος ἦσαν οἱ ξεῖς πύργοι, θεῖ ὧν αὐτο-
τέρω δεσηλώκαιμῶ. καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον C
δ' ὑπὸ τῦ θεῦ καταβληθέντες ἢ αὐτῶ, ὡς φεύγε-
σα μὲ εἰς τιὼ ὑπὸ σιλοᾶ φάραγγα καταφύγοσιν.
αὖθις δ' ὀλίγον ἀναπνεύσαντες ὑπὸ τῦ θίους, ὥρμησαν
ὅπῃ τὸ τῆδε θεῖ χισμα. χρησάμθοι ἢ τ' τόλμαις ἀ-
γχυεσέραις δ' ἀνάγκης, κατεσφηνησαν γὸ ἤδη τ' ἰσχυὸ ἄ-
ματος τῦ θείᾳ κὴ τ' συμφορᾶς, ὑπὸ τῶ φρερῶν αἰωθουῶ-
ται, κὴ σκεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς
ὑπονόμους. ῥωμαῖοι ἢ τῶ τειχῶν κρατήσαντες, ταῖς τε D
σημαίαις ἔστησαν ὅπῃ τῶ πύργων, κὴ μ' κρότου κὴ χα-
ρᾶς ἐπαιάλιζον ὅπῃ τῇ νίκῃ, πολὺ δ' ἀρχῆς κυφότερον
τὰ πολέμω τὸ τέλος οὑρηκότες. αἱματωπὸ γοῦν τῦ τε-
λευταίε τείχους ἐπιβαίνοντες ἀπίσουν, κὴ μηδένα βλέ-
ποντες ἀντίπαλον, ἀπόρλυτο. εἰσχυθέντες ἢ τοῖς
στενωποῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον
ἀϊδίην, κὴ τῶ συμφυγόντων τὰς οἰκίας, αὐτάνδρους
ὑπεπίμπρασαν. πολλὰ ἢ κεραΐζοντες, ὁπότ' ἔνδον πα- E
ρέλθοιεν ἐφ' ἁρπαγὴν γλυκεᾶς ὅλας νεκρῶν κατελάμβα-
νον, κὴ τὰ δωμάτια πλήρη τῶ τ' λιμῶ πεφθάτων. ἐπὶ τα
θεὸς τ' ὄψιν πεφευκότες, κεναῖς χερσὶν ἐξήεσαν. ἐ μὴν
οἰκτίροντες τοὺς ἔτως ἀπολωλότας, ταυτὸ καὶ θεὸς
τοὺς ζῶντας ἔπαθον. ἀλλὰ τ' ἐντυχόντα διελαύνοντες,
ἀπέφραξαν μὲν τοὺς στενωποὺς νεκρῶς, αἵμασι δ' ὅλῃ
τ' πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τῶ φλεγομένων σβε-
σθῆναι τῶ φόνῳ. κὴ οἱ μ' κτείνοντες, ἐπαύσαντο θεὸς
ἑαυτοῖς, ἐν ἢ τῇ νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγόμένοις F
δ' ἐπανέτειλεν ἱεροσολύμοις ἡμέρα χορταίᾳ μλιὸς
ὀγδόη, πόλει τοσαύταις χρησαμένῃ συμφορᾶς κὴ τὴν
πολιορκίαν, ἔσις ἀπὸ τ' κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένῃ,
πάντως ἂν δικαίφθονος ἐδόξεν, ἐ μλιὼ ἀξία κατ' ἄλλο τι
τῶ πλικήτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γλυκεᾶ τοιαύτιω ἐκτε-
κεῖν, ὑφ' ἧς ἀνεξάπη.

Κεφάλ. μγ.

ΠΑρελθὼν ἢ τῖτος εἴσω, τάτ' ἄλλα τ' ὀχυρότητος
τιὼ πόλιν, κὴ τῶ πύργων ἀπεθαύμασεν, οἷς οἱ G
τύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. καπιδὼν γᾶρ
τότε νεὸν αὐτῶ ὕψος, κὴ τὸ μέγεθος ἑκάστης στοᾶ
τερας, τιὼ τε ἀκριβειαν τῆς ἁρμονίας, κὴ ὅσοι μὲν
εὖεργ, ἠλίκοι ἢ ἦσαν τιὼ αὐάτασιν, σὺν θεῷ γ' ἐπο-
λεμήσαμεν ἔφη, κὴ θεὸς ἰῶ ὁ τῶ δὲ τῶ ἐρυμάτων
Ἰουδαίους καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τὶ περὶς τούτους τοὺς πύργους δύναντας; τότε

cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa dissecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladiis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domósque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idē etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquenque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraque incensorum cędes extingueret. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turriū cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itémque magnitudine, subtilíque lapidū compagine singulorū, quantúmque paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, planè adiuuante pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est : quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his positus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem saluam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atque vtiliores coactos in templum in destinatum mulieribus ambitum concluserunt. Custodem autem his Cæsar apposuit vnum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque seditiosos, cùm alius ab alio indicaretur, occidit : iuuenes autem lectos, qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat : ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

CAP. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus, mortuorum verò per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuêre, sed non indigenæ : ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt : vbi primò quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petiit, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsque ad vndecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt : solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauêre. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque aliis iniquinatis participare sacrificia permittebatur : sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna verò hæc multitudo ab extrancis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa est, & facta hominibus ciuitas bello obsidebatur.

Πᾶσαι

Α μὲν οὖν πολλὰ τοιαῦτα διῆλέχθη πρὸς τοὺς φίλους ὧν ὁ τυράννων λυσιτέλειαν οἱ κατελήφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις αἰτήσεν. αὐθις ὁ τ' ἄλλων ἀφαιζῶν πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοῖς πύργοις κατέλιπε μνημεῖον ἑῆς αὐτὸ τύχης, ἣ συφρατιώτοις χρησάμενος ἐφείσατο τῆς ἁλώσεως μὴ δυναμένων.

Κεφάλ. μδ'.

Β ΕΠΕΙ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τ' φεύγοντων ἀνεφαίνετο, κελεύει καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ἐνόπλους καὶ χεῖρας αἰτοχόντας κτείνειν, τὸ δ' λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δ' μὴ τ' παραγγελμένων τὸ, τε γηραιὸν, καὶ τοὺς ἀδυνατοῦς ἀπῆραν. τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, εἶτα κατάλιπαν τῷ τ' γυναικῶν περιτειχίσματι. καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε καῖσαρ, ἕνα τῶν ἀπελευθέρων. φεύγοντα δ' τ' φίλων, ὅπερ ἐνῆν τὰ τ' ἀξίαν ἑκάστῳ τύχης ὁ δ' τοὺς μὲν C ῥωμαλεοὺς καὶ λιπαροὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων δεδεκνυμένους, ἀπέκτεινε. τῶν δ' νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ὁπλίξας ἑπτὰ τῶν θριάμβῳ, τ' δ' λοιποῦ πλῆθους τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη δήσας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' αἴγυπτον ἔργα. πολείτας δ' εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδωρήσατο πᾶσι, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς διέτριβεν ὁ φρόντων ἡμέραις ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν D ὑπὸ μίσους τῶν φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες ζοφῆς, οἱ δ' ὑ προσιέμενοι διεφθείρου. πρὸς δ' τὸ πλῆθος ἦν ἔνδεια καὶ σίτου. Κεφάλ. με.

ΤΩΝ μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσα καθ' ὅλου ἐλήφθη τ' πόλεμον ἀριθμὸς ἐνέα μυριάδες, καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη. τῶν δ' ἀπολεμούντων καὶ πάσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τέτταρα τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' ἐκ ἐπιχωρίων, ἀπὸ γὰρ δ' χώρας ὅλης ὅπ τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν συνελήλυθότες, E ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχέθησαν, ὡς τε τὸ μὲ πρῶτον αὐτοῖς τ' ἐνοχωρίαν ἠρύεσθαι λοιμώδη φθορὰν, αὖθις δ' καὶ λιμὸν ὠκύτερον. ὅπ δ' ἐχώρει ζοῦντας ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τῶν ὅπ τοσοῦτοι συναθροισθέντων, ὡς τ' ἀκμὴν τ' πόλεως ἐξανδραποδίσασι νέρωνι βελόμενος καταφρονῆσαι τ' ἔθνους, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς εἴπως δυνατὸν εἴη τ' πλῆθος ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δ' ἐν ἑορτῇ, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲ ἀπὸ ἐνάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥσπερ δ' φατρία περὶ ἑκάστην F γίνε) θυσίαν, ἐν ἔλασσον ἀνδρῶν δέκα (μόνον γὰρ ἐν ἑστιᾶσθαι) πολλοὶ δ' καὶ συνῆκοσιν ἀθροίζον), τῶν μὲ θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠριθμησαν, πρὸς δ' πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνον) δ' ἀνδρῶν ἐν ἑκάστῃ δέκα. δ' ἀρτυμένας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα ἑξακόσιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγίων. ἔτε γὰρ λεπροῖς, ἔτε γονορροϊκοῖς, ἔτε γυναιξὶν ἐπεμμηνίοις, ἔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἔξεῖν τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' ἐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν. πολὺ δ' τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συλλέγεται. τότε γε μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ δ' εἱμαρμένης παῖ συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ τοῖς πόλεμος τ' πόλιν ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο.

Κεφάλ. μς.

ΠΑσαν γὲν ἀνθρωπίνω καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. δῆλοι γὲν τῶν φανερῶν, οἷς μὲν ἀνεῖλον, οἷς δ' ἠχμαλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οἷς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνηρέθνων, καὶ τὰ δάφος ἀνερρηγνυώτες, ὅσοις μὲν ἐντύγχανον ἔκτεινον. διρέθησαν δ' καὶ εἰς πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπλώτα τοῖς ἐπιπλέουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν δέθεως. τοὺς δ' ὑπὸ πλεονεξίας εἰς δέον δαν νεκρὸς διαφθαρμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν ἐφείλκετο, καὶ πᾶσαν θεμιτὸν τινὶ ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. αὐτῶντο δ' καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυραννων. ὑδὲ γὰρ ἐν ἐσχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεπίσατο γε μὲν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ἵν πολλάκις ὑφηφάνησε τῶν ῥωμαίων δέξιαν λαβεῖν ἱκέτδυσε. σίμων δ' πολλὰ δι' μαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς δι' ἔξης δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δ' τάς τε ἐσχατιὰς τῆς ἄρεως ἀνέῳρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ.

ΕΑ'λω μὲν ἔτους ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς ἀνεστασιανῆς ἡγεμονίας, χορπαίῳ μηνὸς ογδόῃ. ἁλοῦσα δ' ἐπὶ δευτέραις πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. ἀσωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, δῆλοι τούτοις σὺν ἡρώδῃ σόσιος ἐλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δ' τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μὴ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τεθρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μηνῶας ἕξ. ὁ δ' πρῶτος κτίσας αὐτὴν χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. αὐτῷ γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὰ τοῦτο ἱεράσατό τε τῷ θεῷ πρώτῳ, καὶ τὸ ἱερὸν δειμάμενος, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸ ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἕξ, ὑπὸ βαβυλωνίων καταλαμπέντων. ἀπὸ δὲ δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαῖος, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου γενομένης καταστροφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτὰ. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὐθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ διαφερόντως ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὔθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῆς. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Intenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefâque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque ubuertunt.

f

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno pòst, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

Cap. xviii. Hierosolymę vrbis historia breuis.

POstquam verò quos occideret quídve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod ageret, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: muríque tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes hominꝰ prædicatissimæ.

CAP. XIX. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullásque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd benevolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibú que planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferę aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quód duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cunctiliberter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirati autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & re benè gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituru: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΪΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

Κεφάλαιον α.

ΕΠΕΙ Ὁ ΤΙΤΟΣ ΦΟΝΕΥΕΙΝ, ΟΤΕ ΔΙΗΡΠΑΖΕΝ ΕΙΧΕΝ Ἡ ΣΤΡΑΤΙΑ, ΠΑΝΤΩΝ ΤΟΙΣ ΘΥΜΟΙΣ ΥΠΑΛΙΠΟΝΤΩΝ, ΟΥΔ ΔΗΠΟΘΕΝ ΦΕΙΣΟΙ ΤΙΝΟΣ ΕΜΕΛΛΟΝ ΑΦΕΞΕΣΘΑΙ ΔΡΑΝ ἜΧΟΝΤΕΣ, ΚΕΛΕΥΕΙ ΚΑΘΑΙΡΕΙΝ ΗΔΗ ΤΗΝ ΤΕ ΠΟΛΙΝ ΑΠΑΣΑΝ, ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΕΙΝ, ΠΥΡΓΟΥΣ ΔΕ, ὅΣΟΥΣ ΥΠΕΡ ΑΛΛΩΝ ὑΨΗΡΕΣ ΗΚΕΣΑΝ, ΚΑΤΑΛΙΠΟΝΤΑΣ, ΦΑΣΑΗΛΟΝ, ΙΠΠΙΚΟΝ, ΜΑΡΙΑΜΜΗΝ. ΤΕΙΧΟΣ ΔΕ ὅΣΟΝ ΜΕΝ ΕΠ ΔΥΣΜΑΙΣ ΕΙΧΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ, ὅΠΩΣ ΕΙΗ ΤΟΙΣ ὑΠΟΛΕΙΦΘΗΣΟΜΕΝΟΙΣ ΦΡΟΥΡΟΙΣ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ· ΤΟΥΣ ΠΥΡΓΟΥΣ Ὑ, ἵΝΑ ΤΟΙΣ ἜΠΕΙΤΑ ΣΗΜΑΙΝΩΣΙΝ, ΟἵΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΝΑ ΤΕΧΝΗΝ ὀΧΥΡΑΣ ὄΝΤΟΣ, ΚΑΤΕΔΕΙΞΕΝ Ἡ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΝΔΡΑΓΑΘΙΑ. ΤΗΝ ΔΕ ἌΛΛΗΝ ἌΠΑΣΑΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΠΕΡΙΒΟΛΟΝ, ὅΣΟΥΣ ὑΨΩΜΑΛΙΣΑΝ ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΟΝΤΕΣ, ὡΣ ΜΗΔΕ ΠΩΠΟΤΕ ΟΙΚΗΘΗΣΟΜΕΝΗΝ ΠΙΣΤΙΝ ΑὐΤΗΝ ἜΤΙ ΠΑΡΑΣΧΕΙΝ ΤΟΙΣ ΠΕΡΙΕΛΘΟΥΣΙ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ ΟὖΝ ΤΕΛΟΣ ΕΣΧΕ ΤΟ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΣΑΝΤΩΝ ΑΝΟΙΑΣ, ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΕΜΜΕΝΕΙ, ΛΑΜΠΡΑ ΤΕ ΠΟΛΕΙ, ΚΑΙ ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΔΥΣΒΟΗΘΕΙΣΗ. ΚΑΙΠΕΡ Ὢ ΦΥΛΑΚΗΝ ΜΕ ΑὐΤΟΘΙ ΚΑΤΑΛΙΠΕΙΝ ἐΓΝΩ ΤΗΝ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ, ΚΑΙ ΤΙΝΑΣ ἴΛΑΣ ἹΠΠΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΧΟΥΣ ΠΕΖΩΝ.

Κεφάλαιον β.

ΠΑΝΤΑ Ὁ ΗΔΗ ΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΔΙΩΚΗΚΩΣ, ἘΠΑΙΝΕΣΑΣ ΤΕ ΣΥΜΠΑΣΑΝ ἘΠΟΘΕΙ ΤΗΝ ΣΤΡΑΤΙΑΝ ὅΤΙ ΤΟΙΣ ΚΑΛΩΣ ΘΩΜΕΝΟΙΣ· ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙΣΚΟΠΑ ΓΕΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΣΙΝ ὑΠΟΔΟΥΝΑΙ. ΠΟΙΗΘΕΝΤΕΣ ΟὐΔΕ ΑὐΤΟΙ ΜΕΓΑΛΕ ΚΑΙ ΜΕΣΟΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΤΕΡΕΙΑΝ ΠΑΡΕΜΒΟΛΗΝ ΒΗΜΑΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΑΣ ὅΤΙ ΤΟΥΤΩΙ ΜΗ ΤΗΝ ἩΓΕΜΟΝΙΑΝ, ΕΙΣ ἐΠΗΚΟΟΝ ἈΠΑΣΗ ΤΗΙ ΣΤΡΑΤΙΑΙ ἜΛΕΓΕ, ΧΑΡΙΝ ΜΕΝ ΠΟΛΛΗΝ ἜΧΕΙΝ ΑὐΤΟΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΑὐΤΟΝ ΔΥΝΟΙΑΣ, Ἢ ΧΕΙΡΟΥΜΕΝΟΙ ΔΙΑΤΕΛΕΣΙΝ. ἸΣΩΗΝΕΙ Ὁ ΚΑΙ ΘΑΡΣΕΙ ΠΟΛΕΜΩ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ, ΛΙΑΝ ΕΝ ΠΟΛΛΟΙΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΙΣ ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ἌΜΑ ΤΗΙ ΚΑΤΑ ΣΦΑΣ ΑὐΔΡΙΑ ΠΑΡΕΧΟΝ, ΤΗΙ ΜΕΝ ΠΑΤΕΙΣΙ, ΚΑΙ ΔΙ ΑὐΤΗΝ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑὔΞΟΝΤΕΣ· ΦΑΝΕΡΟΝ Ὂ ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΚΑΘΙΣΑΣΙ, ὅΤΙ ΜΗΤΕ ΠΛΗΘΟΣ ΠΟΛΕΜΙΩΝ, ΜΗΤΕ ΧΩΡΕΙΩΝ ὀΧΥΡΟΤΗΤΕΣ, Ἢ ΜΕΓΕΘΗ ΠΟΛΕΩΝ, Ἢ ΤΗΝ ΑὐΤΟΤΑΓΜΟΝΩΝ ΑΛΟΓΙΣΤΟΙ ὁΡΜΑΙ, ΘΗΡΙΩΔΕΙΣ ΑΓΕΛΙΟΤΗΤΕΣ, ΔΥΝΑΙΝΤ' ἂΝ ΠΟΤΕ ΤΗΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΕΤΗΝ ΔΙΑΦΥΓΕΙΝ, ΚΑΝ ΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΠΙΝΕΣ Ἢ ΤΥΧΗ ΔΟΡΩΝΤΑΙ ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΗ. ΚΑΛΟΝ ΜΕΝ ΟὖΝ ἜΦΗ ΤΟ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΕΛΟΣ ΑὐΤΟΙΣ ὑΠΟΘΕΙΝΑΙ, ΠΟΛΛΟῦ ΧΕΩΝΩ ΗΓΟΥΜΕΝΟΝ. ΜΗΔΕ ΓΟΥΝ ΟἴΕΣΘΑΙ Τἱ ΤΟΥΤΩΝ ἌΜΕΙΝΟΝ ὅΤΕ ΕΙΣ ΑὐΤΟΝ ΚΑΘΙΣΑΝΤΟ. ΤΟΥΤΟΥ Ὑ ΚΑΛΛΙΟΝ ΑὐΤΟΙΣ, Ἢ ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΟΝ ὑΠΑΡΧΕΙΝ, ὅΤΙ ΤΟΥΣ Ἡ ΗΣΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ Ἡ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΧΗΣ ὑΠΕΡΟΠΤΑΣΟΝΤΑΣ, ΑὐΤΟΥΣ ΧΕΙΡΟΥΜΕΝΟΥΣ, ΕἰΣ ΤΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑΝ ΣΦΩΝ ΤΑΞΙΝ ΜΕΤΑΣΤΗΣΑΝΤΑΣ, ΕἰΣ ΤΕ ΤΗΝ ΠΑΡΕΞΙΔΑ ΣΦΟΔΡΟΤΕΡΑΝ ΠΡΟΣΘΕΝΤΑΣ ἈΣΜΕΝΟΙ ΠΑΝΤΕΣ ΠΡΟΣΙΕΝΤΑΙ, Ἢ ΤΟΙΣ ὑΠ' ΑὐΤΟΥΣ ἘΙΝΟΣΜΕΝΟΥΣ ἘΜΜΕΝΟΥΣΙ, ΧΑΡΙΝ ἜΧΟΝΤΕΣ ΤΟΙΣ ἙΛΟΜΕΝΟΙΣ. ΘΑΥΜΑΖΟΙ ΜΕΝ ΟὖΝ ἜΦΗ ΠΑΝΤΑΣ Η ἈΓΑΝΑΚΤΕΙΝ, ΕἰΔΩΣ ὅΤΙ ΤΟ ΔΥΝΑΤΟΝ ΤΗΙ ΘΕΟΘΥΜΙΑΙ, ΥΔΗΙ ἜΣΧΕ ΒΕΒΑΙΟΤΕΡΑΝ. ΤΟΙΣ ΜΕΝ ΓΕ ΔΙΑΦΟΡΟΤΕΡΟΙΣ ΕΣΕΣΘΑΙ ἈΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΙΣ, ΥΠΟ ΡΩΜΗΣ ΠΛΕΙΟΝΟΣ, Η ΤΟΝ ΜΕΝ ἑΑΥΤΟῦ ΒΙΟΝ ἈΡΙΣΤΕΙΑΙΣ ΚΕΚΟΣΜΗΚΕΣΙ, ΤΗΙ Δ' ΑὐΤΗ ΣΤΡΑΤΙΑΙ ὑΠΕΡΦΑΝΕΣΤΕΡΑΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΩΝ ΠΕΠΟΙΗΚΟΣΙΝ, ἜΦΗ ΤΑ ΓΕΡΑ, ΚΑΙ ΤΑΣ ΤΙΜΑΣ ΔΙΔΟΥΣ ὈΠΟΔΩΣΕΙΝ, ΚΑΙ ΜΗΔΕΝΑ ΤΗΣ ΤΕΛΕΟΥ ΠΟΝΕΙΝ ἑΤΕΡΟΥ ΘΕΛΗΣΑΝΤΩΝ Τ' ΔΙΚΑΙΑΣ ἈΜΟΙΒΗΣ ἈΜΑΡΤΗΣΕΣΘΑΙ· ΠΛΕΙΣΤΟΝ Γὰ ΑὐΤΟΙΣ ΤΟΥΤΟΥ ΓΕΝΗΣΕΣΘΑΙ ΤΗΙ ΘΕΜΕΛΕΙΑΝ, ἐΠΕΙ ΚΑΙ ΜΑΛΛΟΝ ἐΘΕΛΕΙΝ ΤΑΣ ΑΡΕΤΑΣ ΤΙΜΑΝ ΤΗΣ ΣΥΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ, Η ΚΟΛΑΖΕΙΝ ΤΑΣ ἈΜΑΡΤΑΝΟΝΤΑΣ.

Κεφάλαιον γ.

ΕΓ Θέως ἓν ἐκέλευσεν ἀναγινώσκειν τοῖς ὑπὸ τοῦτῳ τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθωκότες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπήνει τε παρεκάλεσε, ὡς αὐτὸς ὑπερφυραγόμενός τισ ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνοις ἐπέτιθει χρυσοῖς, φιαλοχέρια τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, & σημαίας ἐξ ὑφάσματος πεποικιλμένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴ ἐκάστῳ ταξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. ἐκ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λαφύρων ἀργυρᾶ, καὶ χρυσᾶ, καὶ ἐσθῆτας τε, καὶ τ' ἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένειμε. πάντων δ' τετιμημένων ὅσῳ αὖ αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ ποιησάμενος εὐχὰς, ὅτι πολλῇ κατέβαινεν εὐφημίᾳ ξὺν πολλαῖς θυσίας ὑπινικίους· καὶ πολλῶν βοῶν πλήθεις τοῖς βωμοῖς παρεσκεύασε, καταθύσας ἅπασας, τῇ στρατιᾷ δαψιλῶσιν εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δ' τοῖς ἐν τέλει ξένις ἡμέρας συνεορτάσας, τ' μὲν ἄλλων στρατιὰν διαφίησιν, ἣν καλῶς ἔχειν ἑκάστοις ἀπέναι. Κεφάλ. δ.

ΤΩν δεκάτων δ' τάγματι, τ' τῶν ἱεροσολύμων ἐπέταξε φυλακὴν, ἐκεῖ αὐτοὺς ἀπὸ τ' διφεάτλου ὑποσείλας, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμεμψάμενος δ' τῶν δωδεκάτου τάγματος, ὅτι κατὰ στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τ' μὲν συείας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν. ἐν δὲ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις· εἰς δ' τ' μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, τῷδε τ' διφεάτλου ἐν μεθορείοις τ' ἀρεμνίας ἐπὶ κ' καπποδοκίας. δύο δ' ἐξίωσεν αὐτῶν μέχρι τ' εἰς αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ὠνόμαζεν, καὶ καταβὰς ἅμα τῷ στρατῷ πρὸς τὸν ὑπὸ τὴ θαλάττῃ καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους προσέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

Κεφάλαιον ε.

ΚΑθὸ δ' καιρὸν τῖτος καῖσαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσήδρευεν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος ἐξαπατανὸς ὑπέβας, ὑπὸ τ' ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δ' πλέων ὑπὸ ξειμῶν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ ἀδριάτῳ πόλεις ἐκπεπλεγμένος δικαίως αὐτὸν διεκομίσας, ὑπὸ τ' ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα περαιοῦται, κἀκεῖθεν ὑπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν.

Κεφάλ. ς.

ΤΙτος δ' ὑπὸ τ' ὑπὸ θαλάττῃ καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τ' φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἧκε· συχνόν τ' ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας θεωρίας ὑπεπλῶν, καὶ πολλοὶ τ' αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲ θηρίοις παραβληθέντες, οἱ δ' κατὰ πληθὺν ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τὴν σίμωνος τὸν γιὸν ἔα σύλληψιν ἐπύθετο, τῶνδε γὰρ ὑμνήσω τ' ῥόπον. Κεφάλ. ζ.

ΣΙμων δ' ὃν ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ὑπὸ τῆς ἄνω πόλεως ὢν, ἐπεὶ τ' τειχῶν ἐντὸς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ γηρυμένη, πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τ' φίλων τοῖς πιστοτάτοις παραλαβὼν, καὶ συὺ αὐτοῖς λιθοτόμοις τε, καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ὑπηρέσιον τούτοις σίδηρον, τροφήν τε ἀφθονεῖν εἰς πολλὰς ἡμέρας παρεμύθει, συὺ ἐκείνοις ἅπασι καθίησιν ἑαυτὸν εἴς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ παλαιὸν ὄρυγμα, προυχώρουν δ' αὐτοῖς· τῆς στρατιᾶς δ' γῆς ὑπαντώσης, ταύτην ὑπενόμευον, ἐλπίδι τοῦ πορρωτέρω δυνήσεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι τὴν ἀπόδυσιν ὑποσώζεσθαι.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliámque prædam largiter distribuebat. B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votisque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò C legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuósque ibi D asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Cap. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præternauigauit ciuitates intulit, ab his cum votis exceptus, E in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur F in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat.

Vix enim paululum fossores processerant, iámque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuêre, qui eum viderunt, locísque suis manebant, deinde propius cùm accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari; statimque accersitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat: Cæsari verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostium quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia; sed quandoque sui temeratores vlciscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cùm iam se liberatos esse crediderint, eo quòd non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum bestiis depugnarunt, quíque ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periêre, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licèt mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

ψυδῆ ὄ τ ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τ ἔργων. ὀλίγου τε γὰρ μόλις προύβαινον οἱ μεταλλύοντες· ἤτε ξοφὴ καί τοι ταμιδομῴους, ἐμελλεν ὑπολείψειν. τότε δὴ τοίνυν ὡς δι ἐκπλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς ῥωμαίους δυνησόμενος, λευκὰς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους, καὶ πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος χλανίδα, καὶ αὐτὸ ἐκεῖνον τ τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν προῆλθεν, ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μὲ ἓν ὁρῶντων τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, κ χώραν ἔμφυον, ἔπειτα δι ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅς τις ὢν ἠρώτα. καὶ τοῦτο μὲ ἐδήλου σίμων αὐτοῖς, καλεῖν ὄ τὸν ἡγεμόνα προστάττει κ ταχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων, ἦκε τερέντιος ῥοῦφος· ὃς ἦν γὰρ ἀρχων ὑ σπαρᾶς καταλελειμμένος. πυθόμενός τε παρ αὐτ πᾶσαν τ ἀλήθειαν, τ μὲ ἐφύλαττε δεδεμένον, κατέλαβε ὄ ὅπως τ εἰη συνειλημμένος ἐδήλου. σίμωνα μὲ ἓν εἰς δίκλιν ὑ κ τ πολυτῆ ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεὸς, ὐ βίᾳ χειρούμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τ τιμωρίαν παραβαλόντα, δι ὃ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε, ψευδεῖς αἰτίας ὑπιφέρων κ πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. ὁ γὰρ διαφεύγει πονηρία θεῦ κόλον, ὐδὲ ἀσθενὴς δίκη· χρόνῳ ὄ μέτεισι τοὺς εἰς αὐτὸ παρανομήσαντας, κ χείρω τ τιμωρίαν ὑπιφέρ τοῖς πονηροῖς, ὅτι κ προσεδόκησαν αὐτῆς ἀπαλλάχθαι, μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο κ σίμων εἰς τὰς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ ὄ ἐκείνη γῆθεν ἄνοδος, πολὺ κ τ ἄλλων στασιαστῶν πλῆθος ὑπ ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρέσκαζε. κάισαρι δ εἰς τὸ θρίαμβον ἐπανελθόντι καισάρειαν, σίμων προσήχθη δεδεμένος, κἀκεῖνον μὲν εἰς ὃν ὑπετέλειν ἐν ῥώμῃ παρεσκεύαζετο θείαμβον προστάξει φυλάττειν.

Κεφαλ. κ.

Διαζήβων δ αὐτόθι τ ταδελφῆ γενέθλιον ἡμέραν ὑπιφανῶς ἑώρταζε, πολὺ κ τῆς τ ἰουδαίων κολάσεως εἰς τ ἐκείνου τιμὴν ἀπατηθείς. ὁ δ ἀριθμὸς τ ἔντε τ πρὸς τὰ θηρία μάχαις, κ τῇ καταπροαιρεμένων, ἔντε τ ἀλληλοκτονίας αἱρεθέντων, πεντακοσίους ὑπὲρ τοῖς δισχιλίους ὑπερέβαλε. πάντα μὲν τοῖ ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῶν ὑπολυμένων ξόποις, ἐλάττων κόλασις εἶ. μ τοῦτο καῖσαρ εἰσφρητὸν ἦκεν. ἡ δέ ὄστιν ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, κἀνταῦθα χρηστοτέραν ἐποίησατο τὴν διαθήκην, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, ὡσεὶ τ τῦ πατρὸς ἡμέραν γενέθλιον, ἔντε ταῖς τ θεωρίων πολυτελείαις, κ κ τ ἄλλοις ὑπουργίαις τὴν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ ὄ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς πρόσθεν ἀπώλλυτο.

Κεφάλ. θ.

Γενέσθαι ὄ συμβὰν ὡσεὶ τ καιρὸν τοῦτο κ τοῖς ἐν ἀποχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολοιπομένοις, ἐγκλήματα κ κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ αὐτοὺς τῶν ἀποχέων ἐπιταραχθείσης, ἀλλά τε ταῖς ἐν τῷ παρόντι ἀλγεδόναις αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, κ ἀλλὰ τὰ πρόσπορσμένα χρόνῳ πρόσθεν ὐ πολλῷ. ὡσεὶ ὧν ἀναγκαῖον ὄστι ἀλλὰ συντόμων προειπεῖν, ἵνα κ τῶν μὴ ταῦτα προαχθέντων, ἀκολούθητον ποιήσωμαι τὴν διήγησιν. τὸ γὰρ ἰουδαίων γένος, πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τ οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ὑπηκόοις. πλεῖστον ὄ τῆς συρίας κ τὴν γεννίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δ ὅτι τῆς ἀποχείας ἐν πολὺ, ἀλλὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος,

μάλιστα

Cap. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.

Evenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequêti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδειαν τῳ οἰκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' A
ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς
ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ
δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραλαβόντες, τὴν ἀ-
ναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίλωτο, πάντα τοῖς ἐπ'
ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τ' συναγωγὴν αὐτῶν
ἀφιέντες, & συνεχώρησαν αὐτοῖς δι' ἴσου τῆς πόλεως,
τοῖς ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δ' τρόπον, καὶ τὴν μὴ B
ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς παρασχομένων, εἰς τε τὸ
πλῆθος ἐπίδοσιν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτε-
λείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν διαλαμπρύναν, ἀεί
τε προσαγόμενοι τοῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος ἑλλή-
νων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν ποιοῦντο.
καθ' ὃν δ' καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δ'
εἰς τὴν συρίαν ἀφίκετο ἀσπασιανὸς καταπεπλεύκει, τὸ δ' κατ'
τῶν Ἰουδαίων ἅπασιν ἦν μῖσος, τότε δή τις ἀν-
τίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώ- C
μενος, ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐπ' ἀντιοχείας Ἰουδαίων, τῷ
δήμου τῶν ἀντιοχέων συγκαλισαμένου, εἰς τὸ θέατρον
παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους
ἐπεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταρρήσαι τὴν
πόλιν ἅπασαν διενοήκεισαν. καὶ παρεδίδου ξένους Ἰου-
δαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῆς βεβουλευμένων.
ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τῷ ὀργὴν ἐ κατεῖχεν, ἀλλ'
ὅτι μὲ τοὺς καταδεθέντας, πῦρ δοθὲν σπένδουν κομί-
ζειν· καὶ καταρρῆμα πάντες ὅτι τ' θεάτρου κατεφλέ- D
γησαν. ὅτι δ' τὸ πλῆθος ὥρμητο κατὰ τ' Ἰουδαίων· σπ τῷ
τάχιον σφᾶς τιμωρίᾳ βιβαλεῖν, τ' αὐτῶν παρίδια
σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος μὲν προσεπέτεινε τ' ὀργὴν, πε-
ρὶ μὲν τ' αὐτῶ μεταβολῆς, καὶ τὸ μεμισηκέναι τὰ τῶν
Ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ θπ-
θύειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς ἕλλησιν. ἐκέλευε δ' καὶ τοὺς
ἄλλους ταῦτα ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανερὸς γὰρ ἦν προσε-
τῷ μὴ θέλειν, τοὺς ὑπεβεβουλευκότας. χρωμένων δ' τῇ E
πείρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ
βουληθέντες, ἀπῃρέθησαν. ἀντίοχος δ' στρατιώτας τῶν
ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς
αὐτῶ πολίταις, ἀργεῖν τ' ἑβδόμου οὐ διεῴπων, ἀλλὰ
βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις
ἡμέραις. ἔτι τε τῷ ἀναγκῶν ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ
μόνον ἐπ' ἀντιοχείας καταλυθῆναι τῶν ἑβδομάδα
ἀργῶν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ πρόγμα- F
τος, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύ τινα χρό-
νον. ἐστὸν δὴ τοῖς ὅτι τ' ἀντιοχείας Ἰουδαίοις τῶν κατ'
ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγονότων, δευτέρα πά-
λιν συμφορὰ προσέπεσε, ὧδε ἧς ἀφηγεῖσθαι ὑπόκει-
ρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξέλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη κα-
ταφρονηθῆναι τῶν τεθέαμενον ἀγορᾶν, ἀρχεῖα τε καὶ
γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ
πῦρ σκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὅτι πᾶσαν τῶν πόλιν G
προφερόμενον. ταύτῃ ἀντίοχος τῷ προφέρειν Ἰου-
δαίων κατηγόρει· καὶ τοῖς ἀντιοχεῖς, εἰ & μὴ πρότερον
εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ διαβολῇ
ταῖς τῶν σπ τῷ συμβεβηκότος παραχρῶ ὑπαχθέν-
τας, πολὺ μᾶλλον σπ τῆς προϋπαρχόντων τοῖς ὑπ' αὐ-
τῶ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον ἀ
ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ σπιέμενον ὑπὸ τ' Ἰουδαίων ἑωρακό-

maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concessérúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. Assecutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: sempêrque religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statímque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, víxque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum : rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus rediens a Romanis exceptus est.

TItus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset : maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant : expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam : & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat : tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis facilius & promptius ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque mansuetè singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur : & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atque odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

μόλις δ' αὐτὸν ἐδυνήθη τοῖς ὁρμαῖς ὑπερχεῖν, νέος κολλήγας τὸν πρεσβευτὴν, ἀξιῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ποιήσασθαι δηλωθῆναι τῷ πατρὶ τὰ γεγονότα. τὸ γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας κεσέννιον πέτον, ἤδη μὲν ὑπεστρατευκὼς ἔτος ἕκτον ἄλλως, συμβαίνει δὲ παρεῖναι μηδέπω. ποιούμενος δὲ ὁ κολλήγας ζήτησιν, ἐξεύρε τὴν ἀλήθειαν. καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τῆς ἀντιόχου λαβόντων ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ὁποιονοῦν ἔγνω. ἅπαν δὲ τὸ πλῆθος ἐπεφέρετο ἀνθρώποι τινὲς ἀλιτήριοι, ἐξ χρεῶν ἀνάγκης, νομίζοντες εἰ τὰ ἀγόραια καὶ τὰ δημόσια καταφήσειεν γράμματα, τὴν ἀπαγόρευσιν ἀπαλλαγὴν ἕξειν. ἰουδαῖοι μὲν οὐδὲν ὅπη μετεώρεις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἔτι καρτερήσαντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσκάλυον. πᾶσι δὲ κῆσαρ τὴν ἐκ τοῦ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομισθεῖσης, ὅτι πάσας μὲν ποδεινὸς τῆς κατὰ τὴν ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δὲ ἡ ῥώμη μεγάλης αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τὴν ἐκ αὐτοῦ φροντίδων ὡς ἥδιστον λυόμενος ἀπηλλαγμένος.

Κεφάλαιον ε.

ΟΥεσπασιανὸν γὰρ ἔτι μὲν καὶ μακρὰν ὄντα, πάντες οἱ κατὰ τὴν ἰταλίαν ἄνθρωποι τῇ γνώμῃ προεῖπον ὡς ἥκοντα, καὶ προσδοκίαν ἐν τῷ πάνυ θέλειν ἄφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ καὶ μνήμῃ τῶν γεγενημένων ἐν τοῖς ἡγεμόσιν μεταβολῆς συμφορῶν, δίκαιον ὑπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ προέξεσιν ἀκμῆς, πολεμικῶς κεκοσμημένον, καὶ τὰ ἐπιχώρια, πρὸς μόνην ἥψατο τὴν ἀρχομένων σωτηρίαν ἑτοιμόν. ἐμὲ μὲν ὁ δῆμος ὑπὸ τῆς ἐμφυλίων κακῶν τοξυχωμένος ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε. τότε δὴ βεβαίως ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς συμφορᾶς ὑπολαμβάνων, ἀπολείψεσθαι τὴν ἀδειαν μετὰ τῆς διετηρίας πεπιστευκώς. ἐξαρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα, μάλιστα γὰρ ὅτου τῆς κατορθωμένων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τὴν ἀπειρίαν δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀναδρίας πεφευγότες, πολλῆς μὲν ἀφθονίας αὐτοὺς ἐπεθύμουν ἀπολαχεῖν, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ἀπολαβεῖν ἠυχοντο, τοιαύτης δὲ εὐνοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις φρόνησιν τῶν ἀνδρῶν, ἀκίνητον ἐῶν ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τὴν ῥώμης αὐτῷ προεντυχεῖν ἔσπευδον. ἐμὲ μὲν οὐδὲ τὴν ἄλλων τις ἐμείνετο τῆς συντάξεως τὸν ἀναβολὴν, ἀλλ' ἅπαντες ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει τὸ μένειν τὸ ἀπέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγανθρωπίας ἄρθησαν ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῆς ἀπόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ πρὸσω ἠλαύνετο, καὶ πλεῖον ἡμερώθη τῆς συντάξεως αὐτῆς τὸν πρὸς ἑκάστους ἐθέλων οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ὅλαις ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς ἠύοιτο παριὼν πρὸς τὸν ἡδονὴν τῆς θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ὑποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀναπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῆς περὶ αὐτὸν ἰσαμένων δ' ὑπηδεῖς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν, αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἐνθάδε θεοῖς, θυσίας τ' ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπετέλει. ξύμπασα δὲ ἡ τε πλήθυς πρὸς δώμασι, καὶ κατὰ φυλάς, καὶ γῆμαι, καὶ γενεάσεις ποιούμενοι τὰς ἑστιάσεις, εὔχοντο τῷ θεῷ σωτῆρα, αὐτόν τε ὅτι πλεῖστον χρόνον ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ διαμεῖναι τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ παῖδας αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐκ τούτων ἀεὶ γενομένους, φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀήττητον. καὶ μὲν δὴ Ῥωμαίων πόλις ἔτους ἑκατοστοῦ ἑκκαιδεκάτου μεγίστῃ εὐθυμίᾳ, διὰ χρόνου πολλοῦ δὲ ἀμοιρίαν εὐδαιμονίας ἐπιδοθεῖσα, ηὐξάνετο.

A ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Verùm autem se ad epulas turbæ, perque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Κεφάλαιον ιε.

Cap. xxiii. Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

Πρὸ δὲ τούτων ἐπὶ τῷ χρόνῳ, ἐν οἷς ἑστιάσεως ἔτι τοῦ ἀλεξανδρέως ἦν, Τῖτος μὲν τῆς τ' ἱεροσολύμων περιόδου πολιορκίᾳ, πολὺ μέρος Γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ Γαλατῶν οἱ πλησίον συμφρονήσαντες, κοινὴ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς σωιέδοσαν, ὡς καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐπῆρε δὲ αὐτοὺς Γερμανοὺς ἄφοβον τ' ἀπόστασις, καὶ τ' πόλεμον ἐξενεγκεῖν, φρονήσει μὲν ἡ φύσις, ὅσα λογισμῷ ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μὴ μακρᾶς ἐλπίδος ἑτοίμως ῥιψοκίνδυνος. ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας· ἐπεὶ μόνοις ἴσασι Ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῶν δουλεύειν διασαφοῦντες ἡ μὲν, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῷ αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ ταραττομένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης συνθαρσοῦντες μετέωρον εἶναι καὶ κρεμάμενον, ἔστιν σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοφρονίας καὶ σάσεως κρατεῖν φήθησαν ἀδιαδέδακτον. ἐνῆγον δὲ τὸ βούλευμα, καὶ ταύτας αὐτοὺς τ' ἐλπίσιν ἐτύφουν, κλαυσικός τις, καὶ Βίτελλος τ' παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἱ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακρᾶς αὐτῆς ἐφίεντο τ' νεωτεροποιίας. ὑπὸ τ' καιρῶν δὲ θαρσῆσαι παραχθέντες, τὴν αὐτῶν γνώμην ἐξέφηναν. ἔμελλον δὲ παθυμοῦντες ὀλιγανδρίᾳ τ' πείραν, τοῖς πλήθεσι παρασφέρειν. πολλὰ δὲ μέρους ἤδη τ' Γερμανῶν τ' ἀπόστασιν ἀναμολογησάντος, καὶ τ' ἄλλων ὡς αὐ δίχα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου παρουσίας ἐστρατιὰν πέμπει χάλκαπα πεπλίῳ κερεαλίῳ τὸ παρόντος ἡγεμόνι Γερμανίας ἡνιομένῳ, τ' ὕπατον δίδυς τιμὴν, καὶ καλδίων ἀξίαν βρεττανίας ἀπέναι. παρδόμενος δὲν ἐκεῖνος ὅποι παρεστήσατο, καὶ τὰ περὶ τ' ἀπόστασιν τ' Γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνηλεισμένους αὐτοῖς ὅπλα πεσεῖν, καὶ καταξάμενος, πολύ τε πλῆθος αὐτῷ ἀναιρεῖ καὶ τ' μάχῃ, καὶ τῆς ἀποίας παυσαμένους, ἰδιάγκασε φρονεῖν. ἔμελλον δὲ κἀκεῖνα μὴ βάτιον εἰς ζυγὸς τύπους καταλαβόντος, δίκην ἂν εἰς μακρὰν ὑφέξειν. ἰδίκα γὰρ φανεὶς ἡ περὶ τ' ἀπόστασιν αὐτῷ ἀγαλλία τῇ ῥώμῃ παρασκεύασε, δομετιανὸς καῖσαρ πυθόμενος, ἐχ ὡς αὐ ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος γὰρ ἰὼν ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον ἀράδος μέγεθος παραλάβοι τῶν ἔτι, ἐπειγόμενος ἐπὶ τὴν ἀνδραγαθίαν, καὶ τελεσφορᾶν τ' ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ὅπη τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι πάλαιεν. οἱ δὲ φρὸς τ' φήμην τ' ἐφόδου καταπτοηθέντες, ἵνα αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποίησαντο μὴ τῷ φόβῳ κέρδος δεόμενοι, τὸ χρεὼν συμφορῶν ὑπὸ τ' αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι.

ANte hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, sustulit primò natura bonis consiliis vacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnémque his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidêre. Iámque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussítque ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregaros aggressus magna clade affecit, depositáque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo pòst erant supplicia luituri. Nam vt primùm defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detractauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem & supra ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis famá perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

πᾶσιν οὖν ὁμοίως τοῖς περὶ τὴν γαλατικὴν τάξιν τὴν περσηκούσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δ' αὖθις ἄπορον ῥᾳδίως ἐπὶ τὰκεῖ παραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ περίβλεπτος, ὅπη κρείττοσι μὲν τ' ἡλικίας, ἀρίστοις δὲ τῷ πατρὶ κατορθώμασιν, εἰς τὴν ῥώμην αὐξόδευε.

Κεφάλαιον ιβ.

Τῇ ἢ περιημέρᾳ γερμανῶν ὅπος ἄσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας Ϲ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέβραμε. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες, ἄθνλοι μ̄ τ̄ ἴσχυν ἐπερᾳώθησαν εἰς τ̄ μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τε βίᾳ, κ̓ χαλεποὶ ὄχλῳ τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τ̄ ἐφόδε προσπεσόντες, πολλοὺς μ̄ τ̄ ὀπὶ τ̄ φρυρᾶς ῥωμαίων ἀναιροῦσι, κ̓ τ̄ προσβολὴν τ̄ ὑπατικὸν φορτίον ἀχίππαν ὑπαντιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνυσι· τ̄ δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέῤῥεχον, ἄγοντες Ϲ φέροντες ὅτῳ προσπέσοιεν. ἐσπασιανὸς ἢ τὰ γειτνιῶντα, κ̓ τ̄ πόρθησιν τ̄ μυσίας πυθόμενος, ῥᾴδιον γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ὑπο-θήσοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' ἓ πολλοὶ μὲν αὐτῷ ἐν τ̄ μάχαις ἀπέθανον. τὸ ἢ φοβισθὲν, μ̄ δίοις εἰς τ̄ οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ ἢ τῷ πολέμῳ τέλος ὕπεθεὶς ὁ στρατηγὸς, Ϲ τ̄ εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας προνόησε. πλείοσι γὰρ Ϲ μείζοσι φυλακαῖς τ̄ τόπον διέλαβεν, ὡς ἐξ) τοῖς βαρβάροις τ̄ διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μ̄ οὖν περὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, ταχεῖαν ὅπως ἔλαβε τ̄ κρίσιν.

Κεφάλαιον ιγ.

Τίτος ἢ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ προεῤῥήθη. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, κ̓ διὰ ὧν ἦλθε πόλεων τ̄ σωτείας, ἐν πάσαις θεωρίας τε σωτελῶν πολυτελεῖς, κ̓ τ̄ ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ὄνειδος ἔκθεσιν τ̄ ἑαυτῷ ἀπωλείας κατεχρώμενος, θεάτρα κ̓ τ̄ πορείαν πᾶσαν φύσιν ἀξίαν ἱστορηθείσης. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος ἀρκαίας τῆς ἀχίππα βασιλείας κ̓ ῥαφανέας, ἔχει ἢ θαυμασίως ἰδιότητα. πόλις γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ κ̓ κ̄ τ̄ φορὰν ὑ χολᾶος, ἔπειτα ἢ πᾶς ἐν τ̄ πηγῶν ὀπλείπων, ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν ὦν διδόασιν. ὁρᾶν τ̄ τόπον. εἶθ' ὥσπερ ὑδρίας γνωμένης μεταβολῆς, ὁμοίως κ̄ τ̄ ἑβδόμῃ ἐκδίδωσι, κ̓ ταύτῃ ἀεὶ τ̄ τάξιν ἀκριβῶς τετήρηϰ ἄχρι φυλάττων. ὅθεν δὴ Ϲ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τ̄ ἡμέρας τ̄ ἰουδαίων ἑβδόμης, ἔτους ὀνομάσαντες. Κεφάλ. ιδ.

Οἱ δὲ τῶν αὐτοχείων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα τῶν τίτον ἐπυνθάνοντο, μένειν μ̄ ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐπὶ δύσιν δ' ὁδὸν τὴν ὑπάντησιν, κ̓ ἑβδομήκοντα σταδίων ὄντα πλέον προῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ κ̓ γυναῖκων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καθ' εἱμαρμένην ὥσπερ ἐθέασαντο προσιόντα, ὧδε τ̄ ὁδὸν ἑκατέρωθεν ὧδε κατασκάπτες, τάς τε δεξιὰς ὑπερτείνοντες προσαγορεύοντες, κ̓ παντοίοις ὀνόμασι χρώμενοι σωτῆρα. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ πρὸ πάσας ἅμα τὰς ὑφημίας δέησις ἐμβαλεῖν τῆς πόλεως τὸς ἰουδαίους. τίτος μ̄ ἓν ὐδὲν ἐπέδωκε πρὸς ταύτην τ̄ δέησιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῷ λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ ἢ τὸ τί φρονεῖ, κ̓ τῇ ποιήσει, πολεμεῖ κ̓ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. ὑδὲ γὰρ ἐπέμφυεν ἐν αὐτοχείᾳ τίτος, ἀλλ' ἄθυς ὅτι τὸ ζεῦγμα τὸ κ̓ τ̄ ἀφεάτην συνίτευε τὴν πορείαν. ἔνθα ἢ, κ̓ ὧδε τὰ πάρθων βασιλέως βολογάσε πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅτι τῇ κ̓ τῷ ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τοῖς βασιλικοῖς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν αὐτοχείαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς κ̓ τὸ δῆμου τῷ αὐτοχείων πολλὰς ποιησαμένων δεήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῷ σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων Ϲ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

A supradicta verò Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm transgressi flumen Istrum, violenti atque sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidiis offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximásque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in præliis trucidati sunt. qui verò salui esse potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

Cap. XXIV. De amne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia prægaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidissent, ex vtroque viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multísque fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quídve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos vicisset. Eáque susceptа etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autē fortiter iisdem instantibus,

λάσαι τ πόλεως τοις ιουδαίοις δυσχερη ἐποιήσατο τῷ A
δήκειν, εἰπών· ἀλλ' ἦγε παρὶς αὐτῷ εἰς ὃν ἐμβα-
λεῖν ἐχρῆν τοὺς ιουδαίους, αἰήρηται, καὶ δέξαιτ' ἂν ἡ δλὶς
αὐτοὺς ἔτι τόπος. ὅθι δευτέραν οὖν αἰτησεις ἔφοντας
δέησιν, τ πρωτέρας ἀμνήστους. τας γὰρ χαλκᾶς ἴξιον
δλλοις ἀφελεῖν αὐτὸν, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα
τῶν ιουδαίων. ὁ μὲν δὴ τοῦτο τῶν ἐνέδωσεν αὐτοῖς,
ἀλλ' ἐάσας πάντα καὶ χώραν τοῖς ἐπ' αἰτησεις ιου-
δαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς ἄγυπτον ἀπηλλάττετο. B

Κεφ. ιε.

Καὶ τῷ πορείαν τοῖς ιεροσολύμοις προσελ-
θών, τ λυπρὰν ἐρημίαν βλεπομένῳ αἰτηθεὶς
τῆ ποτὲ τ πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρ-
ρηγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς
μνήμην βαλλόμενος, ὠκτειρε τῆς πόλεως τ ὄλεθρον,
ἐκ ὢν ἄλλος αἰτῆς αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην ἦσαν, καὶ
τοσαύτην εἶλε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώ- C
μενος τοῖς αἰτίοις τῆς δπος ἀσεως ὑπάρξασι, καὶ ταύτην
ὅθι τῆ πόλει τ τιμωρίαν γενέσθαι προσκρούσασιν.
ὅτος ἐκδηλος ἦν ὡς εἰ ἐθελήσας ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν
κολασθέντων γενέσθαι τῆς ἀρετῆς αὐτὸ τ ὄνησιφαίειαν. τὸ
δ' πολλῷ πλοῦτου τῆς πόλεως, ἔτι καὶν τοῖς ἐρειπίοις ἐν
ὀλίγον μέρος ἀνευρίσκετο. τὰ μ γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον
οἱ ρωμαῖοι· τὰ πλεῖα δ' ἐκ μιᾶσεως τῶν ἀγαλμα-
των ἀνηρεῖτο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης D
τιμιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς
ἀδήλους τοῦ πολέμου τύχας, κατὰ γῆς ἀποτεθησαυρί-
κεσαν. τῦτος δ' τ προκειμένῳ ποιούμενος πορείαν ἐπ'
ἄγυπτον, καὶ τ ἔρημον ἡ ταχίστα διανύσας, ἦκεν εἰς ἀ-
λεξάνδρειαν· καὶ πλεῖν δὴ τῆς ἰταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν
αὐτῷ ναυαγίων συμπεπλεγμένοιν, ἑκάτερον ὅθεν περ
ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πέμ-
πτον, εἰς παννονίαν δ' τὸ πεντεκαιδέκατον. τῶν ἀγαλμά-
των δ' τοῖς μ ἡγεμόνας σῖτωνα καὶ ἰωσήπην, τόν τε ἄλ- E
λον ἀριθμὸν ἑπτακοσίους ἀνδρας δπλίτας μεγέθει τε
καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προστάξειν εἰς
τὴν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, θεμόμενος αὐ-
τοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ προαγαγεῖν.

Κεφ. ις.

Τοῦ πλῦ δ' αὐτῷ κατανοῦ ἀνυσθέντος ὁμοίως μ
ἡ ῥώμη προθέσει τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, καὶ τὰς ὑπαντή-
σεις, ὥσπερ ὅθι τῷ πατρός. λαμπρότατον δ' ἐν ἡ πρ- F
τῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. τῷ δ' πλή-
θει τῶν πολιτῶν, δαιμόνιόν τινα τ χαρὰν παρεῖχε, τὸ
βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοῖς ἔξω ἐν ταὐτῷ γενομένους. οὐ
πολλῶν δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα μ κοινὸν ἔγνωσαν
τὸν ὅθι τοῖς καθορθωμένοις ποιησάσθαι θέαμβον, καθ-
περ ἑκατέρῳ τῆς ἐκλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προδια-
σαφηθείσης δ' τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ
γενήσεσθαι τῶν ἐπινικίων, ἐδὲις οἶκοι καταλέλειπτο, G
τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῆ πόλει. πάντες δ' ὅπη καὶ
σῶαι μόνον ἦν οἷον προελθυθότες, τοῖς τόποις κα-
τεφλίφεσαν, ὅσον τοῖς ὀρθησομένοις μόνον εἰς πάροδον
ἀναγκαῖα καταλιπόντες. τῆ δ' σρατιωτικῆ πάντος ἔτι
νύκτωρ κατὰ λόχους καὶ τάξεις ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι προε-
ξωδευκότος, καὶ πρὸ θύρας ὄντος, ἐ τ αὖθ βασιλείων, ἀλλὰ καὶ πλησίον τ τοῦ ἴσιδος ἱεροῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο
τ νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. πρὸ δ' αὐτῆ ἀρχομένῳ ἤδη τ ἕω προῖασιν ἱεράσιανὸς καὶ τῖτος, δάφνη
μ ἐστεφανωμένοι, πορφύρας δ' ἐσθῆτας παρίοις ἀμπεχόμενοι, καὶ προῖασιν εἰς τοὺς ὀκταβίας προπύλους.

& crebro postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quòd expellendi fuerant intermisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam venisset, tristémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem suam volusset punitorum calamitate claresceret. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque instrumenta pretiosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm se duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, cúmque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam suggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus pòst, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt.

Ibi enim ſenatus,& ducum proceres, & honorati equites, eorum præſtolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm aſcendiſſent, conſederunt. Statímque eos militaris fauor excepit, multis virtutem teſtimoniis prædicans. Illi autem inermes erant,in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cùm dicere adhuc vellent, ſilentij ſignum dedit. Magnáque omnium quiete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vóta celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari ſolet,dimittit. ipſe verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aſpectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt,in omnibus, quæ quiſque cogitauerit, vel artium factis,vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus, qui vſquam ſunt fortunatis paulatim quæſita ſint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuerſa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni ſpecie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, ſed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem veſtes ex rariſſimis generibus purpuræ portari, alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clariſſimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus incluſæ traductæ ſunt, vt appareret fruſtra nos earum vſquam rerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur etiam ſimulacra,quę illi deos habent,& magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta. horúmque nihil non ex pretioſa materia. Quin & animalium diuerſa genera producebantur, proprijs ornamentis induta. Erat autem etiam quæ ſingula portaret magna hominum multitudo,purpureis veſtibus atque inauratis ornata. Ipſi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Inſuper his,ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo quidem veſtium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maximè autem ſtupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartúmque ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cùm autem præterea factum atque ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuiſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari qui-

ἐν ταύτῃ γὰρ ἦτε βουλὴ, καὶ τὰ τέλη τῆς ἀρχόντων, εἰ τὰ ὑπὸ τῆς τιμωμένων ἐπιταχθείς τ' ἀφιξιν αὐτῶν αὐτόμενον. πεποίητο δ' βῆμα ἐν τ' ζοῶν, δίφρων αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτῷ κειμένων· ἐφ' οἷς παρελθόντες ἐκαθέσθησαν, & τὸ στρατιωτικὸν εὐθέως ἐπεφήμει, πολλὰς αὐτοῖς τ' ἀρετῆς μαρτυρίας ὑποτιθέντες ἅπαντες. καὶ καίτοι χωρὶς ὅπλων ἦσαν ἐσθῆσι σημειωτοῖς, ἐστεφανωμένοι δάφναις. δεξάμενος δ' αὐτῶν τ' εὐφημίαν ἐκέλευσε σιωπᾶν, ἐπὶ βουλομένων λέγειν, τὸ δ' σιγᾶν ἐποίησε ταχὺ σύμβολον, & πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης αὐτὰς, καὶ τῷ περιβλήματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ὑποκαλυψάμενος δύας ἐποήσατο τὰς νενομισμένας. ὁμοίως δ' καὶ πᾶτος ἔπραξε. μετὰ δ' τὰς δύας, εἰς κοινὸν ἅπασιν ἐκκαισαιδεκάτους βραχέα διελεχθείς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ὅπως τὸ γενόμενον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων δέξεπαθεν. αὐτὸς δ' τ' πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, τ' ὑπὸ τὲ πέμπεσθαι δι' αὐτῆς ἀεὶ τοὺς θειάμβους, & σωσπολείας αὐτῷ τετυχήκασι. ἐνταῦθα ζοφῆς τε σφαπολεύονται, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παιδρυμένοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θείαμβον διὰ τῶν θεάτρων διεξελαύνοντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

Κεφάλαιον ιζ.

ΑΜήχανον δ' καὶ τ' ἀξίαν εἰπεῖν τῶν θεαμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοφρέσυναν ἐν ἅπασιν, οἷς αὖ τις ὑπονοήσειεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀναισθησιν. χρυσὸν γὰρ ὅσον τοῖς πώποτ' ἀνθρώποις δυδαιμονήσασιν ἐκτήθη καὶ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαζόμενα καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ὄντα ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα δ' ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐδείκνυτο μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν σκευαῖς ἰδίαις κατασκευασμάτων οὐκ ὁρᾶν, οὐκ ἔστιν ὅπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποις τις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐκ πορφύρας ὑφασμάτων δ' ἀναισθητότατος φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲ χρυσοῦς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δ' κατ' ἄλλας ποιήσεις, ὅσοῦτοι παρηνέχθησαν, ὡς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τι τέκτων ἀναίσθητον ὑπέλήφαμεν. ἐφέρετο δ' καὶ θεῶν ἀγάλματα τ' παρ' αὐτοῖς, μεγέθεσι θαυμαστὰ, & κατὰ τέχνην ἐπιμελῶς πεποιημένα. καὶ τίνων οὐκ ἦν, ὅτι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζώων τε πολλαὶ φύσεις παρήνεγκε, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων περιτιθέμενον. καὶ τὸ καμίζον ἔκαστα τέκτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλυσιτελῶς ἐσθῆσι & διαχρύσοις κεκοσμημένον, οὔτ' εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν, διακεκριμένους, ἐξαίρετον εἶχον καὶ καταπλητικὴν πρὸς αὐτὰς τ' κόσμου τ' πολυτέλειαν. ὅπου γὰρ τοῖς ἰδίοις τῶν ἀγαθῶν καὶ ἰδίῳ ὄχλον ἀκόσμητον. ἀλλ' ἡ τ' ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς τ' ὑπὸ κακώσεως τ' σωμάτων ἀφάνειαν, ἔκλεπτε δ' ὄψεως. θαῦμα δ' ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἡ τ' φερομένων πτωμάτων κατασκευή. καὶ γὰρ μέλεθος ἦν δεῖσαι τῆς βεβαίας & φορᾶς ἅπαν ἀπορήσαντας. ἐκώφευε γὰρ αὐτ' καὶ τεφώφευε πολλὰ πεπτικῶς. καὶ διὰ πολυτελείαν τῆς σκευῆς τ' κατασκευὴν καὶ ἀφθονίαν μετ' ἐκπλήξεως. καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διάχρυσα ἐνεβέβλητο, καὶ χρυσὸς καὶ ἐλέφας ἐν ὑποίητος πᾶσι ἐνεπεπήγει. διὰ πολλῶν δ' μιμημάτων ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος, εὐαρχεσάτην ὄψιν ἑαυτῷ παρεῖχεν. ἦν γὰρ ὁρᾶν χώραν μὲ διαφ-

δυσαίμονα δημοθοίνην, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινομένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα μεγέθει, μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἀλισκομένων ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων βελοῖς κατ' ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰσχεομένην, καὶ πάντα φόνε πλήθοντα τόπον, καὶ τὴν ἀδυνάτων χεῖρας αἴτα ρεῖν ἱκεσίας, πῦρ τε ἐπὶ μέρους ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ὅπη τοῖς δεσπόταις, καὶ μὴ πολλαχοῦ ἐρημίαν κατηφῆ, ποταμοὺς ῥέοντας ἐκ δὴ γῆς γεωργουμένης, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ δι' ὅλης τῆς ἔτι πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ ἰουδαῖοι πεισομένοις αὐτοῖς τῷ πολέμῳ παρέδωσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τὴν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία, τοῖς ἐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παρῆσαν. τέτακτο δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πυργμάτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγός, ὃν τρόπον ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα δὲ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέπορπε δὲ πάντων, τὰ ἐγκαταληφθέντα τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ· χρυσῆ τε τράπεζα τῶν ὁλκῶν πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὸν ἡμέτεραν χρῆσιν σεμνοθείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος ἐν κίονι, ἐκ δ' βάσεως στενωπὸς, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, ζωμήνης σχήματι ἐξαπλοΐαν τὴν θέσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρων κεχαλκευμένος. ἑπτὰ δ' ἦσαν ἕτοι, τῆς ἑβδομάδος τὸν τιμὸν ἐμφανίζοντες. ὅτε νόμος ὁ τῶν ἰουδαίων ὅπη τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. ὅπη τούτοις παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα νομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἐν παντὸς καὶ χρυσοῦ ἡ κατασκευή. μεθ' ἃ ἐκεκασιανὸς ἦλαυνε καὶ τῖπος εἵπετο. δομετιανὸς δὲ ὡς εἵππευεν, αὐτός τε ἐξαιρέτως κεκοσμημένος, καὶ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

A dem fortunatissimam terram, totas verò interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: murósque excellentes magnitudine machinis diruí, & castellorum excindi munimina, & populosarum ciuitatum mœnia disturbari, exercitúmque intra muros infundi: cædíque omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignémque templis immissum, ædíumque super dominos post multam vastationem euersiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia verò alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab vsus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summum quæque in lychni speciem fabricatæ. erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignúmque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò postquam ventum est, constitêre. Erat autem vetus mòs patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forum trahebatur, quo cum simul cederent qui ducebant. Lex autê Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniúmque fauor secutus est, tunc hostias inchoauêre. híque secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessêre. Et alios quidem epulis ipsi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate vius,

Κεφάλ. ιη.

Ἦν δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅπη τὸν νεὼν τῆς καπετωλίου διὸς, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἐν γὰρ τῷ παλαιῷ πατρίῳ ἐμένετο, μέχρις οὗ τὸν τοῦ στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπηγγέλη τις. σίμων δέ τις ἦν ὁ γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· δεσμὸν δὲ περιβληθεὶς, εἰς τὸν ὅπη τὰ ἀγορᾶς ἐσύρετο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων. νόμος δὲ τοῖς ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ὅπη κακουργίας θανάτου κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες ἐψήφισαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ὅπη ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες δυχαῖς, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν, αὐτοὶ ποδὸς δυωχίαν ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, δωρεαὶ κατὰ τὸ οἰκεῖον ἑκάστης ἦσαν ἀφθασκυαί. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ὅπινίκιον μὲν, ἐπὶ κατὰ τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῆς ὑπὲρ τῆς διαμονίας ἐλπίδων.

B C D E F

Κεφαλ. ιθ.

Μετὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρεῖττον ὑπονοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τῶν πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Cap. xxv. Herodion & Macherus à Basso capta.

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, susceptо à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Pòst autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Macherunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distentitur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Macherus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem suprædicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinatum reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

ἐπὶ τῆς ἐκπαλαι κατορθωμένοις γραφῆς τε καὶ πλασικοῖς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν ἡ θέα ἀνθρώπους πρότερον ἅπασαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις κεῖμενον, ἰδεῖν ποθοῦντες. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. ἔτι δὲ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, προστάξεν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένους φυλάττειν.

Κεφάλαιον κ.

ΕΠὶ δὲ τῆς Ἰουδαίας, πρεσβευτὴς Λεύκιλλος Βάσσος ἐπεμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ Κερεαλίου ὑπολαβὼν παρὰ Γαλαβῶν, τὸ μὲν ἐν τῷ ἡρωδείῳ φρούριον πρότερον κατεπολέμησε μετὰ τῶν ἐχόντων. μετὰ ταῦτα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγὼν, πολὺ δὴ τὸ μὲν καὶ μέρη διηρημένον, καὶ τὴν τάγματον τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ Μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ τὸ μὲν ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον· μὴ δηλαδὴ τὴν ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ὑπόστασιν ἐπαγάγηται. ἦν γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ὄκνον καὶ δέος, ἡ τῆς χωρίου φύσις μὲν μάλιστα παρεῖχε μάλιστα.

Κεφάλαιον κα.

ΑΠὸ μὲν γὰρ τοῦ τετειχισμένου, πρὸς ἑσπέραν ὄχθος ἐστὶν, εἰς μῆκος ὕψος ἐγηγερμένος, ὡς ἐπὶ πολὺ δηλαδὴ τοῦτο δυχείρωτος· μεμηχάνηται δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπὶ, μηδὲ πρόσβατος φαράγξι γὰρ πάντοθεν ἀσύνοπτον ἐχούσας τὸ βάθος προτετάφρευται, μήτε περαιοῦσθαι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωρεῖν παντάπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας προτέτμησα, πλέθρων ἑξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν ἀσφαλτῖτιν ποιεῖται λίμνην. καὶ τοῦτο μέρος, ἡ αὐτὸς ὁ μαχαιροῦς, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑφαπέχουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπουσι τὰς προειρημένας, ὁμοίως δὲ εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν δορίσπετον πήχεων· τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιροῦντος. οὕτω τὸν τόπου κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐπ' αὐτῷ τειχίζει προύργιον, ὃ μετὰ ταῦτα Γαβίνιος ἀριστοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. ἡρώδης δὲ βασιλεύσας, πάντας ἐδόξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης, μάλιστα δὲ πρὸς ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ εὐεπικαίρως πρὸς τὴν ἐκείνων χώραν ἐποπτεύων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἁπόδος εἰς αὐτὸν ἔφερε τὴν ἀκρώρειαν. ἐν μέσῳ, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὸν ἄλλο τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργοις ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἑξήκοντα πήχεων ἀνέστησε, μέσον δὲ τοῦ περιβόλου, βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ διαμφυὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χωρητίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ὑπερδεεστάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκεῖνον τοῦ τόπου ἀνάλωτον ἐπιβάλητο ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε δὲ καὶ βελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶν ὑπόνοιαν τοιμήσασθαι τὸ πρόσβατον τοῖς ἐποικοῦσι

μηχά-

μηχίσης πολιορκίας καταφτάνσιν. Κεφ. κβ. A

Ἐπεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον τῆ μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ἐδεμιᾶς ὕψους ἢ πάχους ἀπελείπετο. λόγος δ' ἰὼν ἀπὸ τῶν ἡρώδε χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι, κἂν ὑπερβάλλοντα τὸν ἴσως ἔμεινεν. ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τὸν τόπον Ἰουδαίων.

Κεφάλαιον κγ.

Τῆς φάραγγος ἢ τὸ κῶλον τὸ ἄρκτον περιεχούσης τὴν πόλιν, βααρὰς ὀνομάζεταί τις τόπος, φύει τε ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῷ· αὕτη φλογὶ μὲν τὸ χρῶμα ἐοικε· πρὸς ἡλίου δὲ τὰς ἑωθινὰς σέλας ἀπαστράπτουσα τοῖς δ' ἅπτεσθαι μὴ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, ἐκ ἔστιν δυχείρωτος· ἀλλ' ὑποφεύγει, μὴ ἐ πρότερον ἴσα ἢ πρὶν αὖ τις ἕτερον γυναικὸς, ἢ τὸ ἐμμένων αἷμα χέῃ κατ' αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις πρόδηλός ἐστι θάνατος, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν ἐκείνην ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀπηρτημένην. ἁλίσκεται ἢ μὴ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὅς ἐστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἶ τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδῆσαι κύνα, κἀκείνου τῷ δήσαντι συνακολουθῆσαι ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀνασπᾶται ῥᾳδίως. θηήσεται δ' οὐθεὶς ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τῷ μέλλοντος τὸν βοστάνην αἱρήσεσθαι. φόβος γὰρ ἐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι ἢ μὴ τοσούτων κινδύνων, ὀλίγα μέντοι ἰσχυὰ περιασφάλειος. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα ἢ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθεῖα μὴ τυγχάνοντας, αὕτη ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι. Κεφάλ. κδ.

Ῥέουσι ἢ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τὸν τόπον, πολὺ τῷ γεύσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσιν, αἱ ἢ γλυκύτητος ἐδὲν ἀπολείπουσι. πολλαὶ ἢ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδόσεις, ἐ μόνον ἐν τοῖς χαμαλοτέροις τὰς πηγὰς παραλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς αὖ καὶ μᾶλλον τις θαυμάσειεν· ἀπήλαιον γὰρ τι πλησίον ὁρᾷ ποιλότητι μὲν ἐ βαθεῖ, τῇ πέτρᾳ ἢ πρὸ χύσῃ ἀπεπομένον. ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μαστοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄτερος πηγὴν, ἄτερος ἢ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν. αἱ μισγόμεναι, ποιοῦσι λουτρὸν ἡδίστου, παγκοίνιόν τε νοσημάτων πολλῶν ἢ μάλιστα ὑδάτων ἄκεσιν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ θείου, καὶ συμπηγείας μέτολλα. Κεφάλ. κε.

Βάσος ἢ πάντη περιεσκεψάμενος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τὰ προσόδους, χώννυς τὰ φάραγγα καὶ πρὸς τὴν ἀνατολὰς, καὶ τῷ ἔργων εἴχετο, σπουδῇ ποιούμενος ἢ τάχος ἐξαρᾶν τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῷ ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ξένων ἀφικνεῖθέντες, ἐκείνους μὲν ἠνάγκασαν ὄχλον ἄλλως εἶ νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, καὶ τοῖς κινδυνεύοις προσκέχεσθαι. τὸ δ' ἄνω προάστειον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἰσχυὰ τῆς ὀχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τάξεσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσειαν. πείρᾳ δὲ πρότερον ἐβούλοντο τὰς ὑπὸ τῶ ἀφαιρήσεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. ἀφ' ἑτοῦ καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους καὶ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς ἢ τῶν ῥωμαίων ἀπέκτειν. B C D E F G

obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansisseque vlteriùs protectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò morietur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, vinis immersa, eósque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre. inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Priùs autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebant.

ſemper autem vtriſque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem; ſi incautiores aggrederentur: in aggere autem poſitis, ſi improuiſum excurſum eorum benè ſepti armis exciperent. Sed non is erat finis obſidionis futurus. Res autem quædam fortuito geſta, inopinatam caſtelli tradendi neceſſitatem Iudæis impoſuit. Erat inter obſeſſos iuuenis & audacia ferox, & manu ſtrenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excurſibus nobilis, multos egredi aggeſtúmque prohibere cogitans, & in præliis ſemper grauiter Romanos afficiens: audaciáque ſua ſocios proſequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum diſceſſum efficiebat nouiſſimus recedendo. Itaque diſcreta quodam die pugna, & vtraque parte digreſſa, ipſe tanquam deſpiciens omnes, exiſtimans neminem tunc hoſtium prælium excepturum, extra portam remanſit: & in muro ſtantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex caſtris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo ſperaſſet, impetu facto cum ipſis cum armis repente correptum, cum hoc viſo ſtantes in muro ſtupor teneret, in caſtra Romanorum traduxit. Poſtquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto conſtitutum, v- ex ciuitate conſpiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit caſus iuuenis, vniuerſáque ciuitas in fletu erat & queſtibus, vnius viri clade percuſſa. Id vbi Baſſus animaduertit, conſiliorum aduerſus hoſtes hoc principium ſumpſit: eorúmque miſerationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius ſalute caſtelli traditionem facerent, quod ſperauit adeptus eſt. Nam ipſe quidem, velut mox Eleazarum ſuſpenſurus, crucem defigi iuſſit. ea verò conſpecta, maior caſtellanos dolor inuaſit, & vlulando querebantur, intolerabilem eſſe calamitatem vociferantes. Tũc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel ſe deſpicerent, mortem miſerrimam ſubituros, ſibíque ipſis ſalutem præberent, poſtquam iam ſubacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius ſermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numeroſa cognatione genus ducebat) & contra ingenium ſuũ miſericordia victi ſunt: & quibuſdam celeriter miſſis colloquebantur, caſtelli traditionem facere petentes, ac reddito ſibi Eleazaro, ſine metu dimitti. Cùm autem his aſſenſus eſſet dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita ſeparatim cum Iudæis cognita pactione, ipſi clam nocte aufugere ſtatuêre. Cùm verò portas aperuiſſent, ab his qui deditionem promiſerant ad Baſſum nuncius venit, ſiue inuidia ſalutis eorum, ſiue formidine, ne eorum fugæ cauſam ipſi præſtarent. Sed fortiſſimi quidem fugientium, qui præceſſerant, euaſêre. reliquorum autem viri quidem mille ſeptingenti perempti ſunt, mulierculæ verò & pueri

ἀεὶ ἢ τ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεβάβλει ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν ἰουδαίοις, εἰ πρὸς ἀφυλακτοτέροις προσπέσοιεν. τοῖς ἢ τῆ χωμάτων προειδομένοις, εἰ τ ἐκδρομὰς αὐτῆ δέχοιντο πεφραγμένως. ἀλλ' ἐν τούτοις ἔμελλε γλιτήσεσθαι τὸ πέρας τ πολιορκίας, ἔργον δέ τι παράδοξον ἐκ τυχίας ἀβάλλον, τ παραδόσεως τὸ φρούριον τῶ ἀνάγκην ἐπέσησε τοῖς ἰουδαίοις. ἦν δὲ τῶν πολιορκουμένων νεανίας τολμητής τε θρασὺς, ἢ κατὰ χεῖρα δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γένει δ' ὑπῆρχε τ τὰς ἐκδρομὰς ἐπιφανὴς, τοῖς πολλοὶς ὀξέως ἢ κωλύειν τὸν χῶν ἀβάλλων, ἢ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ ἢ δεινὰ τοῖς ῥωμαίοις δρατηθείς. τῆς ἢ σὺν αὐτῆ τολμῶσιν ἐπεκρέχειν ῥᾳδίαν μὲν τῶ προσβολῶ πρόφασις, ἀκίνδυνον ἢ παρέχων τῶ ἀναχώρησιν, τῆ τελευταίας ἀπείρας. ἢ δήποτε τ μάχης δρακεῖσης, & γενομένας ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἄτε δὴ προφερῶν, ἢ νομίζων ἂν αὖ ἐπὶ τῆ πολεμίων ὀδέρα τότε μάχης ἄρξειν, μένας τῆ πυλῶν ἔξω, τοῖς ὄπι τὸ τείχους ἀνελάλῃ, & πρὸς ἐκείνους τῶ διάνοιαν ὠῦ· ὁρᾶ ἢ αὐτὸν τῶ ῥωμαϊκοῦ τὶς στρατοπέδου ῥᾴφος γυμνὸς ἀγύμνιος, & μηδενὸς αὖ προσδοκήσαντος, ἁρπάσας ὄπλα ἐαμῶν, σὺν αὐτοῖς ἁράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατεῖχε τοὺς ὑπὸ τῆ τειχῶν ἰδόντας ἐκπλῆξις, φθάνει τὸν αὐδέρα μεταθεὶς πρὸς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. τ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν δρᾶλαβεῖν αὐτὸν, καὶ κατασήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μάστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς ἰουδαίους τὸ πρὸ τὸν νεανίαν πάθος συνέχειν. ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, & ὀλοφυρμὸς ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς αἰδρὸς συμφορᾶν. τοῦτο συνιδὼν ὁ βάσσος κατὰ τῆ πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, ἢ βουληθεὶς αὐτῆ ὑπιτεῖναι τὸ φιλανθρωπίας, ἵνα βιάσωσιν αὐτὶ τῆς σωτηρίας τὰνδρὸς ποιήσασθαι τὸ φρουρίου παράδοσιν, τ ἐλπίδος ἀ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ προστάξει καταπηγνύναι σταυρὸν, ὃς αὐτίκα κρεμᾶν τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δ' ἀπὸ τὸ φρουρίου τοῦτο θεασαμένοις, ὀδύνη τε πλείων προσέπεσε, ἢ διωλύμων ἀνώμωζον, ὡς ἀναγκαῖον ἦ τὸ πᾶθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ τοίνυν ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν προϊδεῖν ὑπομείναντα θάνατον τὸν οἰκτιστον, ἢ σῴσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν ῥᾳδιαχεῖν τῆ ῥωμαίων εἴξαντας ἰσχύϊ ἢ τύχῃ, μὴ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ ἢ, ἢ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, ἢ πολλῶν ἔνδον ὑπ' αὐτῆ διομένων, ἰῶ δὲ μεγάλης & σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, ῥᾳδὰ τ αὐτῆ φύσιν εἰς οἶκτον ἐπέδωκαν· καί τινας ἑκάστοις ἐλαύνοντες ἢ τάχος, διελέγοντο ποιεῖσθαι τ ῥᾴδοσιν τῶ φρουρίου ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττων), κομισάμενοι τ ἐλεάζαρον. δεξαμένων ἢ τ ῥωμαίων, ἢ τ στρατηγῶ ταῦτα, τὸ πλῆθος τ ἐν τῆ κάτω πόλει, τ γεγενημένου ἰδία τοῖς ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ ἢ νύκτα λαθόντες ἔνυσαν ὑπὸ δρᾶναι. τὰς πύλας δ' αὐτῆ ἀνοίξαντων, ῥᾳδὰ τῆ τῶ ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον ἦκε

μείους, εἴτ' οὖν τ σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων εἴτε ἢ δι' ἀεὸς μὴ τῶ αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τ ἐκείνων ὑποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῆ ἐξιόντων, ἔφθασαν διεκπεσεῖσθαι ἢ διέφυγον. τῆ δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνηρέθησαν, ὅπι τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γυναῖα ἢ καὶ παῖδες

ἰῶ δ' ἐπο-

ἰωδραποδίσθησαν. τὰς δ' σπονδὰς τοῖς δεδομένοις τὸ φρούριον ὁμολογίας, οἰόμενος δεῖν ὁ βάσσος δι' ἀσφαλάσεως. αὐτοὺς τ' ἀφῆκε, καὶ τὴν ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

Κεφ. κς.

ΤΑῦτα δ' διοικησάμενος, ἠπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων ὅπη τὴν σεβαστοδούμνον ἰαρδὴν δρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγέλθησαν ἠθροῖζε, τὴν κ' τὰς πολιορκίας σεβέτερον, ἔκ τε ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρῶντος ἀποδραύτων. ἐλθὼν δ' ὅπη τὸν τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν ὡς ἐψεύσμενον, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλῆται τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεπαίεσθε τὴν ἰουδαίων, ἄπορος ἡ φυγὴ γένηται. δεῖ τοὺς ἱππέας. τοῖς δὲ πεζοῖς ἐκέλευε δενδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν κατεσεφεύγεσαν. καθίσαν δ' δεῖ τοῦτο σεβὸς ἀνάγκην οἱ ἰουδαῖοι, τὴν δρᾶν τὸ γυναῖον, ὡς ἐκ παραβόλως ἀγωνίσασθαι. τάχα δὲ καὶ δι' εὐθέοι δὴ, καὶ μὴ βοῆς αἴξαντες, ἐπέπιπτον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὶ ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ, τὴν μὲν ὑπονοίᾳ, τὴν δ' φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνος μὲν ἦν ὀλίγος δεῖ τοῦτο τῇ μάχῃ σρεῦβη, τέλος δ' αὐτοῖς ἐχόμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συνέβη πεσεῖν, ὀλίγοις τε ζωθῆναι. τὴν ἰουδαίων δ' ἐκ τ' μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγε, ἀλλ' ὄντες ἐκ ἐλάττους χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν ἰούδας ὁ τ' ἀρεῖ πατὴς, ὃν ἔ σεβέτερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγέμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τὴν ἱεροσολύμων, κατά τινας δεδὺς τὴν ὑπονόμων, ἐλαθεν ὑποδράς.

Κεφάλαιον κζ.

ΠΕρὶ δὲ τ' αὐτὸν καιρὸν ἐπέσειλε καῖσαρ βάσσῳ, καὶ λιβερίῳ μαξίμῳ, οὗτ' καὶ ἰὼ ὕπατερος, κελεύων πᾶσαν ὑποδόσθαι τ' ἰουδαίων. ὁ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτὴν τ' χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ὑπὸ τ' στρατιᾶς δεδεμένοις, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲ ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τ' ἱεροσολύμων σαδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' ὦσιν ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκασον κελεύσας αὐὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ σεότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάσασιν.

Κεφάλαιον κη.

ΗΔη δ' ἔτος τέταρτον ἐσεβασιανὸς φέροντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τ' κομμαγηνῆς αὐτίοχον, μεγάλαις συμφοραῖς περιπεσεῖν ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας. κεσέννιος σῆτος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεσηκὼς, εἴτ' ἐν ἀληθοῦσιν, εἴτε καὶ δι' τὴν σεὸς αὐτίοχον ἔχθραν, ἐ σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἐπέγνωσθη, γράμματα σεὸς καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τ' αὐτίοχον μὴ τ' παιδὸς ἐπιφανῆς, διεγνωκέναι ῥωμαίων ἀφίσασθαι, συνθήκας σεὸς τ' βασιλέα τὴν πάρθων πεποιημένον. δεῖν δὲν σεοκαταλαβεῖν αὐτοὺς, μὴ φθάσαντες τ' σεασμάτων ἄρξασθαι, πᾶσαν τ' ῥωμαίων ἀρχὴν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἐμελλε δὲ καῖσαρ τοιοῦτο μηνύματος αὐτῷ σεοσπεσόντος μὴ σεριορᾶν. καὶ γὰρ ἡ γειτνίασις τὴν βασιλέων, ἐποίει τὸ σεᾶγμα μείζονος ἄξιον σεωτοίας. τὰ γὰρ σαμόσατα τ' κομμαγηνῆς μεγίση πόλις, καῖται παρὰ τὸν εὐφράτην, ὡς εἰ τοῖς πάρθοις εἴη τοιοῦτον διανοίγειν, ῥᾴδιον μὲν τ' διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν. πεισθεὶς δὲν σῆτος,

in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

Cap. xxvi. De Iudæa à Basso interemptis & Iudæa diuendita.

HIs autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum veniisset, neque falsum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam repetirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neque multos sauciari: Iudæorum vero ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent: qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Cap. xxvii. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorũ in Armeniam.

IAm verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: properéque debere illos ante capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas juxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita,

& poteſtate ſibi permiſſa, vt ageret quod A expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúſque ſociis nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus quidem ſextam ducens, & inſuper quaſdam cohortes alárſque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſæque Sohemum. Introitus autem illis erat ſine certamine, quod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purum ab ea ſuſpicione quæ ſibi ingereretur probaturum eſſe ratus: progreſſúſque de ciuitate centum triginta propemodum ſtadiis, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samoſatam qui eam capeſſerent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipſe verò cum alio milite in Antiochum ire C tendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adductus eſt aduerſum Romanos aliquid bellicum gerere: ſed fortunam ſuam queſtus, quiduis pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præſtantibus filiis eius non erat facilè in calamitate ſine pugna durare. Itaque ad virtutem ſe conferût Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, inſigni fortitudine demonſtrati ſunt: nulláque parte ſuarum virium diminuta diſcedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos ſe tranſtulêre, omniúmque erat deſperatio. Ergo priuſquam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus erat E neceſſarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà tranſgreſſi ſunt flumen Euphratem. hinc iam ſine metu profecti, cùm ad Vologeſem Parthorum regem veniſſent, non quaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati ſunt. Antiochum verò, vbi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo centurione Petus vinctum Romam tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe F ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occaſione inexorabilem iracundiam ſeruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermiſſáque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copioſè, ſed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipſi quoque ſpem reconciliandi cum Cæſare concepêre. Cùm eutem etiá Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæſar

κὴ λαβὼν ἐξουσίαν ποιεῖσθαι ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν. ἐξαφνης ὴ τῷ πᾶσι τὴν αἰτίαν ἐχόντων, εἰς τὴν κομμαγηνὴν εἰσέβαλε· τῷ μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, κὴ πρὸς τοῦτο λόχους, καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουτο ὴ, κὴ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆ ἐμέσης ὴ καλούμενος σόημος. ἦν δ' αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν εἰσβολὴν ἀναπαγώνιστα· τῷ γὰρ κατὰ τὴ χώραν, οὐδεὶς ἤθελε χεῖρας ἀνταίρειν. ἀντίοχος ὴ ἀγγελίας ἀδοκήτως προσπεσούσης, πολέμιν μὲν οὐδ' ὁπλίοις πρὸς ῥωμαίους ἔσπασεν. ἔγνω ὴ πᾶσαν τὴ βασιλείαν ὡς εἶχεν ὅπλ χήματος καταλιπὼν, μὴ γυναικὸς, κὴ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ἕτως ἂν οἰόμενος καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξαι τῆς ἐπενεχθείσης αἰτίας. κὴ προελθὼν ἀπὸ τῆ πόλεως ἑκατὸν σαδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. πέτος δ' ὅπ μὲν τὰ σαμόσατα τοῖς καταληφομένοις ὄπος ἔλλει, κὴ δ' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς ὴ μὴ τῆ ἄλλης δυνάμεως ἐπ' ἀντίοχον ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. ὁ μὲν οὖ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προσηχθη προξαί τι πρὸς ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτῆ τύχην ὀδυρόμενος, ὅτι δέοι παθεῖν ὑπὲρ μὴ νέοις ὴ κὴ πολέμων ἐμπείροις, κὴ ῥώμη σωμάτων ὀφέρουσιν, ὁ ῥᾴδιον ἦν τοῖς πᾶσιν αὐτῆ τὴν συμφορὰν ἀμαχεὶ καρτερεῖν. ζέπυρος ἓν πρὸς ἀλκὴν ὁπφανῆς τε κὴ καλλίνικος. σφοδρᾶς ὴ τῆ μάχης ἐκ παρ' ὅλην τὴ ἡμέραν γνομένης, αὐτοὶ τὴν ἀνδρίαν ὀφαρετὴν παρέχον, κὴ μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἐαυτέρας διελύθησαν. ἀντίοχῳ δ' οὐδ' ὅπ τῇ μάχῃ τοῦτον κεχωρικὴν τὸν τρόπον, μήτε αἰσχτὸν ἐδόκει λαβὼν ὴ τὴν γυναῖκα, ἐκ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίαν, κὴ τοῦτο θεάσας τὰ φερνίσματα τῆ οἰκείων σεραπωτῆ κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτῆ τῆ βασιλείας ἀπέσησαν, κὴ πρὸς τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, κὴ πάντων προδήλως ἦν ἀπόγνωσις. πρὶν οὖν τελείως ἐρημωθῆναι τῆ συμμάχων, τοῖς περὶ τὸν ὁπφανῆ, σώζειν αὐτοὺς ἐκ τῆ πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. κὴ γίνονται δέκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτῆ τὸν ὕφρατην διαλαβόντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τῆ πάρθων βολογάσην κομισθέντες, οὐχ ὡς φυγάδες ὑπεφάνθησαν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὴν παλαιὰν ἔχοντες, διὰ μνήμην, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. ἀντίοχῳ δ' εἰς ταρσὸν ἀφιγμένῳ τῆ χιλικίας, ἑκατοντάρχην πέτος ὁπεμψας, διεδεμένον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπέστειλεν. οὐαεσιανὸς δ' οὐκ ὑπέμεινεν ἕτως πρὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ ὀργὴν τὴν τῷ πολέμου προφασιν ἀπαραίτητον ὀργὴν ὀφυλάττειν. καλδεὶ δὴ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντος αὐτῆ τῆ δεσμῆ ἀφαιρεθέντα, κὴ παρόντα τὴν εἰς τὴν ῥώμην ἄφιξιν, τὸ νῦν ἐν λακεδαίμονι ὀγεῖν, δίδωσί τε μεγάλας αὐτῆ προσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον ἀλλὰ κὴ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς περὶ τὸν ὁπφανῆ συνθεμένοις προτίθησι σφόδρα περὶ τὸ πατρὸς δεδιόσιν, αἰσθόμενοι αἱ ψυχαὶ μεγάλης κὴ δυσκαίσεως ὀλλαγῶν ἐχρῆτο βολογάσου περὶ αὐτῆ ὅπως εἰλαντος, ὑπὲρ δὲ δυσμενοῦντες ὑπέμενον ἔξω τῆ ῥωμαίων ζυῶ ἡγεμονίας· δόντος ὴ καίσαρος

ὀγαθότητα προπόδος. ἐλπὶς ὴ κὴ αὐτοῖς τῆ παρὰ

ἡμέρως

ἡμέρως αὐτοῖς τ̃ ἄδειαν, εἰς ῥώμλν παρεγένοντο, τότε παρὸς ὡς αὐτοὺς ἐκ τ̃ λακεδαίμονος δύθις ἐλθόντος, πάσης ἀξιώματοι τιμῆς, κατέμεινον ἐνταῦθα.

Κεφαλ. κδ.

Τὸ δ᾽ τ̃ ἀλανῶν ἔθνος, ὅπ μὲν εἰσι σκύθαι πλησίον τ̃ τάναϊν κὴ τ̃ μαιώτιν λίμνλν κατοικῆντες, πρότερον δήπου δεδηλώκαμεν. κὴ τούτοις ὁ τοῖς χρόνοις ὑστερονθέντες εἰς τλὺ μήδειαν, & πρεσβύτερον ταύτης ἔτι καθ᾽ ἁρπαγλὺ ἐμβαλεῖν, τ̃ βασιλεῖ τ̃ ὑρκανῶν ὑχαλέπηναν. τ̃ παρόδ᾽ ὃν δὲ δεσπότης ὄντ᾽, λῦ ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλεισλὺ ἐποίησε. κακεῖνα τ̃ εἴσοδον αὐτοῖς πλησχόντος, ἀθρόοι & μηδὲν προϊδόμενοι τοῖο μήδοις ὑπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον κὴ παντοίων ἐπάμενον βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς ὁλμήτος ἀντίσασθ. & γὰρ ὁ βασιλεύων τ̃ χώρας πάντες ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγών, τ̃ μὲν ἄλλων ἁπάντων πλησχωρήκει, μόλις ὃ παρ᾽ αὐτοῦ ἐρρύσατο τλύ τε γυναῖκα & τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτους γλυομένας ἑκατὸν δυοὶ τάλαντα. μ᾽ πολλῆς δ᾽ ῥαιθύνης ἀμαχεὶ ποιούμενοι τοῖς ἁρπαγαῖς, μέχρι τ̃ ἀρμενίας προσῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηνικάτης δ᾽ αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, κὴ ποιησάμενος μάχλν, πλημμελὲν ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτῆς ζωὸς ἀλῶναι τ̃ πλατάξεως. εἶχον γὰρ αὐτὸ τὶς πόρρωθεν προβαλὼν ἔμελλεν ὑπεκπεσάσθ, εἰ μὴ τ̃ ξίφει θᾶττον ἐκεῖνος τ̃ τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δ᾽ κὴ διὰ τ̃ μάχλν ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τ̃ μ᾽ χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δ᾽ πλῆθος ἀνθρώπων, κὴ τ̃ ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τ̃ βασιλειῶν πάλιν εἰς τλὺ οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

Κεφάλαιον λ.

Ἐπὶ δ᾽ τ̃ δ᾽ ἰουδαίας βάσκε τελευτήσαντος, φούβλιος σίλβας διαδέχε τ̃ ἡγεμονίαν. κὴ τ̃ μ᾽ ἄλλλν ἅπασαν ὁρῶν τ̃ πολέμῳ καχθρωμλίλν, ἓν δ᾽ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκός, ἐς ἑαυτοὺς ὅπ τοῦτο πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγόντας. καλεῖται δ᾽ τὸ μ᾽ φρούριον μάσαδα. προστὰς δ᾽ τ̃ κατθληφότων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ἀπόγονος ἰούδα τοῦ πείσαντος ἰουδαίων ὀλίγους, ὡς πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφάς, ὅτε κυρλνίος τιμητὴς εἰς τλὺ ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέβησαν ὅπ τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίοις θέλοντας, κὴ πάντα τρόπον ὡς πολεμίοις προσφέροντο, & τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντας, κὴ προδιαφθείροντες, τ̃ δ᾽ οἰκήσεσιν αὐτῆς πῦρ ἐνιέντες. ἤδη γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅτων ἀνημέρως τλὺ προμάχεσθαι ἰουδαίοις ὑπὲρ θρησκείας προθυμουμένους, κὴ δ᾽ ἐλευθερίαν προϊεμένους, κὴ δ᾽ ἐλεύθερον αἱρεῖσθαι τ̃ ὑπὸ ῥωμαίοις ἀνομολογικότας. λῦ δ᾽ ἅρα τοῦτο πρόφασις εἰς πάντα κάλυμμα τ̃ ὠμότητος, κὴ τ̃ πλεονεξίας ὑπ᾽ αὐτῆς λεγόμενον· σαφὲς ὃ διὰ τ̃ ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τ̃ ὑποστάσεως ἐκοινώνησαν, κὴ τὸ πρὸς ῥωμαίους συνήρατο πολέμου, καὶ πάρ᾽ ἐκείνων δὲ τολμήματα χεῖρα πρὸς αὐτοὺς ἐτρέπετο. κἀπὶ τ̃ ψεύδεσθαι πάλιν τλὺ πρόφασιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τλὺ πονηρίαν αὐτῆς διὰ τῆς δικαιολογίας ἀνειδίζοντας. ἐτρέπετο γάρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄσπορον καταλιπεῖν· μήθ᾽ εἴ τις ὑπόνοια δυσπλάστως ἐθελήσειεν

his manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus audêret. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinem, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia redîêre.

Cap. xxviii. Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

APud Iudæam verò mortuo Baſſo, Flauius Syluа in adminiſtratione ſuccedit. & aliam quidem terram bello ſubactam videns, vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſus id militem mouit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps verò ſicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionem facerent, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magiſque ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id planè cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepêre. Cauſa verò peior illorum in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabant eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intẽtato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidêre, summámque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre, supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis peremptis cruciatibus pertulêre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidiis vbique locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatẽ haberet, vtque custodes

ἔχειν αὖτι καινότερον ἐξευρεῖν. ἅπας ἰδίᾳ τε, & κοινῇ πάντες ἐνόσησαν, & πρὸς ἀλλήλους ἔντε τ πρὸς τ θεὸν ἀσεβείας, ἔντε τ εἰς τὸς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μ ἐν δυνατοὶ τ πλήθη κακώσαντες, οἱ πολλοὶ δ τοὶς δυνατοὶς ἀπολλύμενοι ἀπόλλυντες. ἰδ γὰρ ἐκείνοις μ ἐπιθυμία τ τυραννεῖν τοῖς δ τὸ βιάζεσθαι & τὰ τ ἀπόρων ἁρπάζειν. φρῶτοι μ ἐν οἱ σικάριοι τ ἀθεμιστίας, ἔντε τ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀπείρατον εἰς ὄλεθρον τ ἐπιβεβουλευμένων ἀθῳαλιπόντες. ἀλλὰ & τούτους ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτὸ μιξιωτέρους. ἐᾶ γὰ μόνον αἱρεῖ πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια & συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστοις, μᾶλισα δὴ τ πολιτῶν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος, ἀλλὰ & κοινῇ τὴν πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, ὁποῖα προάξειν ἔμελλεν ἀνθρώπους ἤδη & τ θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. τράπεζαί τε γὰ ἀθέσμου παρετίθετο, & τ νενομισμένην & πάτριον ἐξεδίητησεν ἁγνείαν, ἵνα ἡ μηκέτι θαυμαστὸν εἰ τ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα & κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τ πρὸς θεὸν δυσεβείας ἅπτ καταμανείς. πάλιν τοίνυν ὁμοίως σκοπῶν, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλεύθερων ἀπέσχετο σωμάτων, οἳ τοῦτον αἱρέδειξαν τύραννον; ποία δ αὐτοὺς φιλία, ποία δ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, ἀχὶ θρασυτέρους ἐποίησε; τὸ μ γὰ τοὺς ἀλλοφύλους κακῶς ποιεῖν, ἀψύχης ἔργον ἐδ πονηρίας ὑπελάμβανον. λαμπρὸν δ φέρειν ὑπόδειγμ ἠνορώτο, τ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημελλησάτο δ & τ τοῦτον ὑπόνοιαν, ἢ τὴν ἰδυμαίων. ἐκεῖνοι γὰ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας κατασφάξαντες, ὅπως μηδ' μέρος τι τ πρὸς θεὸν δυσεβείας διαφυλαττηθ, πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἐπ πολιτικῆς σήματος ἐξέκοψαν, & τὸν τελεωτάτην εἰσήγαγον διαφθορὰ πάντων αἰσχύνην. ἐν ᾗ τὸ τὴν ζηλωτὴν κληθέντων ἔθνος ἔπεμαζεν, οἱ τ πρωτοπειρίαν τοῖς ἔργοις ἐπληθύσαν. πᾶν γὰ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' εἴπ πρότερον προὐπάρχθεν ἢ μνήμη ἀθροίσθησαν, αὐτοὶ ἀθροίσαντες ἀζήλωτον· καίτοι τὸν πρωτοπειρίαν αὐτοῖς, ὑπὸ τὴν ἐπ' ἀγαθοῖς ζηλουμένων ἐπέθεσαν, ἢ καταφρονούμενοι τὴν ἀδικουμένων, διὰ τὸν αὐτὴν ἀπειρόδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τ κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιαύτης προπόνου ἕκαστοι τὸ τέλος ὗρισαν, τ θεῦ τὸν ἀξίαν ὀλὴ πᾶσιν αὐτοῖς τιμωρίαν βεβουλευσαμένου. ὅσας γὰ ἀνθρώπου δυνατὴ φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαι κατέσκηψαν εἰς αὐτούς, μέχρι & τ ἐσχάτης τὸ βίου τελευτῆς, ὧν ὑπέμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ἀποθανόντες. ἀ μὲν, ἀλλὰ & φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰ δικαίως ἐπ' αὐτὴν ἀ προσιὸν. τοὺς δ τ ἐκείνων ὠμότητι προϊσχομένους, ἀ τ παρόντος αἰ εἴη καιρὸς κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπανειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τ διηγήσεως.

βαλε κύκλῳ πρὸ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδὲν τὴν πολιορκουμένων ῥᾴδιον διαφυγεῖν, & διαμένειν

Κεφάλαιον λα.

Ἐπὶ γὰ τ ἐλεάζαρον, & τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τὴν μασάδαν σικαρίους, ὁ τὴν ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· & τῆς μὲν χώρας ἁπάσης κύριος ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀχυροτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασήσας. τεῖχος δ πρὸς

τὸς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς ἢ καταστρατοπεδεύῃ τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ὀπτιπδειότατα ἐκλαβών, καθ' ὃν αἱ τῆ φρυρείᾳ πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνήπτοντο, ἄλλως ἢ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ὀπτιπδείων δύσκολον. ἐκ γὰρ ἡ ἔξωθεν μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο. κὴ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρείᾳ τῶν ὑπὲρ τούτῳ τεταλμένων Ἰουδαίων. ἀλλὰ κὴ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τῶν τόπου μηδεμίαν εἶναι πηγὴν αὐαδιδόντος. ταῦτ' οὖν προοικονομησάμενος ὁ σίλλας ὅπως τὴν πολιορκίαν ἐξάπτοιτο, πολλῆς ὀπτυχήσεως κὴ ταλαιπωρείας δεομένην, δι' ἣν ὀχυρότητα τῆ φρυρείᾳ τοιάδε τὴν φύσιν ὑπαρχόντων. πέτραν ἀπολίθου τῇ περιόδῳ κὴ μῆκος ἐψηλὴν, παντάχοθεν προερρώγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐξ ἀοράτου τέρματος, κρημνώδεις δι' ὁδοὶ, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσοιτοι, πλὴν ὅσον κατὰ δύο τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἄνοδον ὠμυρῆ παρεικούσης. ἔστι ἢ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆ ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, κὴ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἧ ῥᾷον πορεύθιμον. καλεῖται ἢ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεικάσαντες, κὴ τοῖς συνεχέσιν ἐλιγμοῖς. κλῖται γὰρ πρὸς τὰς τῆ κρημνῶν ἕξοχὰς, κὴ πολλάκις εἰς αὐτὴν ἀναστρέφουσα, κὴ κατὰ μικρὸν αὖθις ἐκμηκυνομένη μόλις φαίνει τὸ πρόσω. δεῖ ἢ πόδα λάξ τὸν δι' αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν ἐρείδεσθαι· ἔστι δὲ κὴ τῷ παρολισθαίνειν πρόδηλος ὄλεθρος· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχλυε, τῇ φοβερότητι πᾶσαν ἀτολμίαν ἐκπλήξαι δυνάμενον. ὑπὲρ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους ἑπτάκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπόν ὄζιν, ἐκ εἰς ὀξὺ τέρμα συναγομένη, ἀλλ' ὡς εἰ κατ' ἄκρας ὀπίπεδος. ὅπ ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο φρούριον ἰωνάθης, κὴ προσηγόρευσε μασσάδαν. ὕστερον δὲ ἡρώδη τῆ βασιλεῖ ὑπὲρ πολλῆς ἐγένετο σπουδῆς, ἡ τὸ χωρίου κατασκευή. τεῖχος τε γὰρ ἦγειρε πρὸς πάντα τὸν κύκλον ἀ κορυφῆς ἑπτὰ σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τειάκοντα δὲ αὐτῷ ⸫ ἑπτὰ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνεσταλμένοι, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήματα διελθεῖν πρός παῦ τὸ τεῖχος ἔνδον ὠκοδομημένα. τὴν δὲ κορυφὴν πόα ⸫ πεδίου παντὸς οὖσαν μαλακωτέραν, ἀπῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς· ἵν' εἴ ποτε ἀ ἔξω τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ ἢ ταύτη κάμοιεν οἱ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν τῷ φρουρίῳ πεπιστευκότες. κὴ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς ἑτέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῆ τῆς ἄκρας τειχῶν πρὸς τὴν ἄρκτον ἐγκλίνον. τῶ δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύργους ἔχον ἐξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τετραγώνους. ἦτε τῶν οἰκημάτων ἔνδον ⸫ σοῶν καὶ βαλανείων κατεσκευὴ, ποικιλία ⸫ πολυτελὴς ἦν, κοίνων μὲν ἁπανταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων ἢ καὶ ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου τρώσει ποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τόπων ἄνω τε κὴ πρὸς τὸ βασίλειον, καὶ πρὸ τῶ τείχους, πολλοὺς κὴ μεγάλους ἐτετμήκει λάκκους ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτῆρας ὑδάτων, μηχανώμενος ἐξ χορηγίαν, ὅση τῶν ἐκ πηγῶν ὄζι χρωμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τῶ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν ἀνέφερετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανής. ὁ μὲν ὁδὲ ταῖς φανεραῖς ὁδοῖς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίοις,

A perſeuerarent. ipſe verò caſtris locum occupat, ad obſidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte caſtelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtenſilium. Non ſolùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in caſtra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus naſcebatur. His autem diſpoſitis, Silua obſidionem aggreſſus eſt, artis ac laboris egentem, propter caſtelli munitionem, cuius natura huiuſmodi eſt: Saxum gyro non exiguum, & excelſum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuiſibili ſuper fundo habens ſcopulos: ipſæque omnium ſunt animalium greſſibus inacceſſæ, niſi quòd duobus modis idem ſaxum in difficilem explicatur aſcenſum. Eſt autem vnum, iter ab lacu Aſphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex anguſtia crebríſque flexibus capta ſimilitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac ſæpe in ſe reuertens, paulatim rurſum producitur: víxque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutanti veſtigium, neceſſe eſt altero pede niti. Eſt autem certa pernicies, ſi quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiſcit, vt quæ horrore quemuis terrere audaciſſimum poſſit. Per eiuſmodi viam cùm xxx. ſtadiis aſcenderis, quod reſtat verticis eſt non in acutum finem coacti, ſed vt habeat in ſummo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex caſtellum ædificauit, & appellauit Maſſadam. Pòſt autem Herodi magno ſtudio fuit loci illius ſtructio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, ſtadiorum ſpacio ſeptem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & xxxvii. turres quinquagenorum cubitorum in eo ſtabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior eſſet, cultuſæ deſtinauerat: vt ſi quando externorum alimentorum penuria contigiſſet, ne hac quidem laborarent, qui ſalutem ſuam caſtello credidiſſent. Quin & regiam ſibi ædificauerat, ab Occidentalis partis aſcenſu, intra mœnia quidem arcis poſitam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmiſſimas quatuor celſitudine ſexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum, itémque balnearum varia erat & ſumptuoſa conſtructio, columnis quidem è ſingularibus ſaxis vndique ſubſtitutis, parietibus autem membríſque ſolida compage lapidum variatis. Ad ſingula verò habitacula, & in ſummo, & circa regiam, & ante turres multos magnóſque puteos in ſcopulis exciderat, cuſtodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Foſſæ verò iter ex regia in arcem ſummam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifeſtæ quidem viæ facilem ſui vſum præbere hoſtibus poterant.

Nam Orientalis quidem via natura eſt inacceſſa, vt ſupra memorauimus. Occidentalem verò, magna in anguſtia poſita turri concluſit, quæ non minore mille cubitorum ſpacio ab arce diſtaret quam neque tranſire poſſe, neque capi facilè videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduerſus hoſtiles impetus natura ſimul & manu caſtellum erat communitum. Intus autem repoſiti apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nam & frumentum multum erat conditum. & quod in longum tempus ſufficere poſſet: vinúmque multum & oleum: inſuper autem cuiúſq; leguminis fructus, & palmulæ coacetuare. Cũctáq; reperit Eleazarus, caſtello per dolum cum ſicariis occupato, matura, nihilque recens depoſitis deteriora: quanquam ferè ex quo appa.ra ſunt, ad excidium à Romanis illarum centum annorum tempus agebatur. Quin etiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe exiſtimet, non errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculéta materia ſit remota. Inuenta eſt autem omnigenûm quoque armorum multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus virorum ſufficerent, ferrúmque infectum, nec non æris & plumbi materia: quippe vt magnis de cauſis factum credéres apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex periculum ſuſpicantem: vnum quidem ab Iudæorum populo: ne ſe depoſito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum verò maius atque atrocius; ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſententiam non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba faciebat; poſtulans Herodem interfici, ſibi autem obſecrans regnum Iudæorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruiſſe, malè eius amore mancipatum quàm non donatruum ſperaſſet. Propter eiuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam extremnm belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantùm loco reperto, qui aggerum iactum poſſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab Occidente, quod ad regiam ſummúmque montem duceret, præcludebat, erat quædã continentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmq; porrecta, celſitudine autem Maſſadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucem appellabant. Hanc igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem apportare militibus iuſſit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, ſolidus ad ducentos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm neque firma neque ſufficiens machinis ferendis hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribunal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt, altum itémque latum cubitis L. Erat autem & aliarũ machinarum fabrica illis aſſimilis, quas primò quidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

ἡ μὲν γὰρ ἑῴα δι' αὐτὴν φύσιν ὡς προεῖπομεν ὀξὺν ἄβατος. τὴν δ' ἀπὸ θατέρας μεγάλῳ κινδύνῳ τὸ γενόμενον πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων ὡς ἐλαττον διάστημα χιλίων, ὃν ὥστε παρελθεῖν δυνατὸν μὲν, ὅτι ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος ἦ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο, ὅτε μὴ ἐν ταῖς τοῦ πολέμου ἐφόδοις, φύσει τε καὶ χειροποιήτῳ, τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

Κεφάλαιον λβ.

Τῶν δ' ἔνδον ὑποκειμένων θησαυρῶν, ἔστι μᾶλλον αὖ τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν δαμονιώ. οὗτος γὰρ ἀπέκειτο πολὺν χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνος τε πολὺς μὲν καὶ ἔλαιον· ἔτι δὲ πόντειος ὀπωρίων καρπὸς, καὶ φοίνικες ἐπεσώρευντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τῇ φρουρᾷ μὲν τοῦ σικαρίου ἐκκαπὴς δόλῳ γενόμενος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τοῦ νέως λειμμένων ὑποδέοντα. καίτοι χρόνῳ ὑπὸ τῶν θησαυρῶν εἰς τὸν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅλωσιν, ἑκατὸν μὲν χρόνος ἐτέλει, ἀλλὰ καὶ ῥωμαῖοι τὰς ὠφεληθείσας τοῦ παρπῶν εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' ὡς ἂν ἁμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶναι τὸν ἀέρα τῶν θαμώνων ὑψηλὸν τοῦ τὸν ἄκραν, πάσης ὄντα νεώδους καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κράσεως. διρέθη ἦ καὶ πανοπλίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὑποτεθησαυρισμένον, ὡς αὐδεάσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργύρου τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἄτε δὴ τῶν θησαυρῶν, ὅτι μεγάλαις αἰτίαις ὑλωμένων. λέγω δὲ ἑαυτῷ τὸ ἡρῴδιον τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλῶν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν θᾶ τοῦ πλήθους τοῦ Ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ὅτι τὴν ἀρχὴν καταγάγωσι. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλίσσης Αἰγύπτου Κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τὴν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπεῖχεν, ἀλλὰ πολλάκις Ἀντωνίῳ λόγους προσέφερε, τὸν μὲν Ἡρῴδην ἀνελεῖν ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων δωρεάν. καὶ μᾶλλον ἂν τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς πρὸς ἄγαμαν αὐτόνιος ὑπακηκόει, κακῶς ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, ἢ οὐχ ὅτι πρὸ τοῦ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους Ἡρῴδης μάλιστα καταασκευάσμενος, ἔμελλε ῥωμαίοις ὑπολείψειν ἔργον τοῦ πρὸς Ἰουδαίους πολέμου τελευταῖον.

Κεφάλ. λγ.

Ἐπεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη προεστήκει πάντα τὸν τόπον ὁ τοῦ ῥωμαίων ὡς προεῖπομεν ἡγεμὼν, καὶ τοῦ μή τινα ὑποδρᾶναι φόβον πεποίητο τοὺς ἀκριβεστάτην ἐπιχειρῆσαι τῇ πολιορκίᾳ, μόνον εὑρὼν ἕνα τόπον, ὃν βαλλοῦσι χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μὴ γὰρ τοῦ διαστοιχίζοντα πύργον τοῦ ὑπὸ τοῦ δυσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τε τὸ βασίλειον, καὶ τοῦ ἀκρόρειαν, λοῦν τὴν ἐξοχὴν πέτρας δυσμεγέθης τοῦ πλάτει καὶ πολὺ προκόπτουσα, τοῦ δ' ὕψους τοῦ μασάδας ξιακοσίους πήχεις ὑπερκάτω. λαθικοῦ ἦ αὐτοῦ ὠνόμαζον. ὅτι ταύτῃ οὐκ ἀναβαὶς, καὶ καταχὼν αὐτοῦ ὁ σίλβας, ἐκέλευε τὸν στρατὸν χοῦν ὑποφέρειν. πρῶτ ἦ προθύμως καὶ μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στρεὸν εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον ἔτι αὐταρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὑπερβάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συμπρισμένον ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρος τε καὶ ὕψος. ὧν δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ πρὸς πλησία τοῖς ὑπὸ μὲν βεσπασιανῷ πρώτοις,

μὴ ταῦτα δ' ὑπὸ πίτε πρὸς τὰς πολιορκίας ὄπνον- A
θεῖσα. Ϲ πύργος ἐξηκοντάπηχυς συνετέθη, σιδήρῳ κα-
τατρεφαλμὸς ἅπας, ἐξ ὧ πολλοῖς ὀξυβέλεσι, Ϲ πε-
ριβολίοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους
μαχομένους, ταχέως ἀπέσειλαν καὶ πρὸς τὴν σκηνὴν ἀνα-
σαν. ἐν ταυτῷ δ' καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευα-
σάμενος, συνεχεῖς ποιεῖσθαι κελεύσας τῷ τείχει τὰς
ἐμβολάς· μόλις μὲν ἀλλ' ὅμως ἀπαρρήξας τι μέρος αὐτοῦ, B
κατήρειψε. φθαίνουσι δ' οἱ σκηνῖται ταχέως ἔνδοθεν οἰ-
κοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῆς μηχα-
νημάτων ἔμελλεν ὁμοίου τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐ-
τὸ Ϲ τὴν σφοδρότητα τῆς ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον,
διὰ δὲ βραχέων κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅτι μή-
κιστος μεσεχεῖς, ἀλλήλαις καὶ τῷ τοίχῳ συνέθεσαν· δύο
δ' ἦσαν εἴχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶ
πλάτος τείχους, Ϲ μέσον ἀμφοῖν τὸν χῶν αἰφόρευσαν.
ὅπως ἂν μὴ ὑψεμβύσῃ τὴν χώματος ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν
ἑτέραις δοκοῖς ὑπαφορσίαις, ταῖς κατὰ μῆκος χειμένοις C
διέδεσαν. ἐν ᾧ δὲ ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον παρ-
ἐπλήσιον. τὰ μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι,
πρὸς εἰκὸς ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον, ἐποίουν
αὐτὸ εὐειφέστερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλ-
λον αἱρήσειν ὑόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις
πρόσταττε λαμπάδας ἁθρόμβυας ἀθρόους εἰσακον-
τίζειν, τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ
τοῦ πυρὸς αἰτελάβετο, Ϲ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν διὰ D
βάθους, φλόγα πολλὴν ἐξεθύρσευσεν. ἀρχομένῳ μὲν
ἂν ἔτι τοῦ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς
ἦν· ἄνωθεν γὰρ ὑποφέρων ἐπ' ἐκείνοις ἤλαυνε τὴν
φλόγα, καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγ-
σομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότος με-
ταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας, καὶ πολὺς
ἐναντίος πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβα-
λε, καὶ παῦ ἤδη δοκὰ βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν E
τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ
στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ὑπαναχρεῖν τοῖς
πολεμίοις διεγνωκότες, Ϲ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ὑπεμε-
λες ἐρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ὑποδραντες.

Κεφάλαιον λδ'.

ΟΤ' μὲν οὖν αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐν νῷ δρασμὸν ἔλα-
βεν, ὅτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἔμελλεν ὑπερέ-
θετο. ὁρῶν γὰρ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀναλισκόμενον, F
ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον, οὐδ' ἀλκῆς ὑπενοῶν,
ἃ ἂν ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυ-
ναῖκας αὐτῶν ἐὰν κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοῖς αὐτῶν πιθέ-
μενος, θάνατον καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κεί-
νας ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν
ἑταίρων συναγαγών, τοιούτοις ὑπὲρ τοιῶν λόγοις
παρεκάλει. πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγα-
θοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, G
μόνος γὰρ οὗτός ἐστιν ἀληθὴς ὢν Ϲ δίκαιος ἀνθρώπων δε-
σπότης, ἥκει νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι κελεύων τὸ φρό-
νημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνω-
μεν, πρότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομεί-
νάντες, νυνὶ δὲ μετ' ἐλευθερίας ἐλόμενοι τιμωρίας ἀπηκέσας, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τε
γὰρ πάντων ἀπέστημεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς τελευταῖοι. νομίζω δὲ καὶ θεῷ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι
χάριν, τὸ δύνασθαι καλῶς ἐλευθέρους ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δὲ

postea verò Titus excogitauerat: & turris lx. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qua sectæ sunt continentes compoluêre: earum autem ordines erant duo similes, tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra defluere t, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidétia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iámque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: ídque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cũ olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiã datam, vt benè ac liberè possimus mori, quod aliis non euenit præter spẽ superatis. Nobis autẽ

certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neque nosillos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerba peioráque ab hostibus eueniebant, de Dei voluntate conijcere, & scire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam verò vrbem suam igni hostium excidióque prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nullíúsque culpæ participes fuissemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmque habentes abundantissimum apparatum, ipso Deo manifestissimè auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis pœnas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsis nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Priùs tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè scio, si neque corpora nostra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quòd non penuria victi sumus: sed ita, vt ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi voluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia, vel etiam proprius quemque apertissimus deterrebat interitus, aliúsque alium intuens, contrarium voluntatis suæ motum lacrymis designabant. Quos cùm vidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multóque repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vsus exclamatione, lacrymantes attentiùs aspectans. Plurimum, inquit, opinione deceptus sum, qui putarē viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quā viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquam

A θεόθηλος μὴ ὄζειν, ἡ ἡμῖν συμφυὴς μᾶλλον ἢ μέχρι ἄλλοσις. ἐλευθέρα δ' ἡ ἐκ γυναικὸς θανάτου μᾶλλον τῆς φιλτάτων ἄρεσις. ὅτε γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως ἀχόμενοι ζῶντας ἡμᾶς ἁλῶναι, ἐθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι τοῖς μαχόμενοι. εἰ μὲν οὖν, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν αὐτοποιεῖσθαι θελήσασι, πάντα κατὰ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπά, κατὰ παρὰ τῶν πολεμίων χεῖρα, τῆς τε θεᾶς γνώμης σοχάζεσθαι, κατὰ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῷ φῦλον B Ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατέγνωσο. μόνων γὰρ δύμηνις ἢ μεξίως γῶν ἡμῖν ἀπηχθημένος, ἂν αὖ τοσοῦτον μὲν ἀνθρώπων ἀφιεῖσθεν ὄλεθρον, φθάνατο ἂν τὴν ἱερωτάτην αὐτῶν πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῆς πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τῶν παντὸς Ἰουδαίων γένους ἠλπίσαμεν ἀφιέσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν γενόμενοι, κατὰ μηδεμιᾶς μεταχόντες, οἷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδιδάξαμεν. τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια C προσδοκήσαντας, κρείττονα τῆς ἐλπίδων τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀπάτην ἐπαγαγών. ὅτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τῆ φρουρείᾳ φύσις ἀπάλωτος ὅσα πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν· ἀλλὰ καὶ ζοφῆς ἀφθονίαν καὶ πλήθος ὅπλων, καὶ τὴν ἄλλην ἔχοντες παρασκευὴν προβεβλημένοι, ὑπ' αὐτῆ προφανῶς τῆ θεῆ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, ἐκ αὐτομάτως ὅπη τὸ κατασκευασθὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν D ἐπέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ὥσθ' ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δὲ ἡμῶν αὐτῶν ὑποχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μείζονες. ὑπερέθοσαν γὰρ γυναῖκες ἀνύβριστοι, καὶ παῖδες ἐλευθερίας ἀπείρατοι, μᾶλλ' αὐτοὶ ἡμεῖς δύσκλειαν χάριν ἀλλήλοις παράχωμεν, καλὸν εἰ τάφιον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. φέρτερον γὰρ καὶ τὸ φρούριον καὶ E τὰ χρήματα πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπηθήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα μήτε τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τὸ κέρδος ἀμβλύνοντες. τὰς ζοφὰς μόνας ἐάσωμεν· αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἔνδειαν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διεγνώμεν, θάνατον εἱλάμεθα πρὸ δουλείας. Ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγεν· οἱ μὲν κατ' αὐτὸ τῆς γνώμης προσέπιπτε τῶν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἕπεσθον ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίμπλαντο, καλὸν εἶ τὸν F θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ γλυκέας οἴκτος εἰσήει, πάντως ἢ καὶ τῆς ἑαυτῶν προθύμου τελευτῆς, εἴς τε ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τούτους ἰδὼν ἐλεάζαρος ἀποδειλιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῆ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ἐκκλωμένους, ἔδεισε μή ποτε καὶ τοῖς ἐῤῥωμένως τῶν λόγων ἀκούσαντας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὕκουν ἀπῆκε τὸν ἀνακέλευσιν, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐπεχείρας, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέροις ἐπεχείρῃ λόγοις, περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τε φθεγξάμενος, καὶ τοῖς δάκρυσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας. ἦ πλεῖστον, εἶπεν, ἐψεύσθην, νομίζων αὐθεάτοις ἀγαθοῖς τῆ ἐκ τῆς ἐλευθερίας ἀγώνων συναιρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνεῶτας διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἴστε τῆ τυχόντων ἐδὲν

εἰς ἀρε-

εἰς ἀρετὴν ὁδὸν εἰς δὲ τολμίαν διαφέροντας, οἵ γε Ⓒ τὴν ὀλ- A
μεγίσων ἀπαλλαγὴ κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. δέον
γὰρ ὑμᾶς τοῦτο, μήτε μέλλησαι, μήτε σύμβουλον ἀναμεῖναι.
πάλαι γὰρ ἔνθις ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας, παιδεύοντες
ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλουν, ἔργοις τε Ⓒ
φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιοῦντες,
ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὅσιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θάνατος. ὅθεν
μὲν γὰρ ἐλευθερίαν διδοὺς ψυχαῖς, εἰς τὸ οἰκεῖον, Ⓒ κα- B
θαρὸν ἀφῖσι τόπον ἀπαλλάττεσθαι, πάσης συμφορᾶς
ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δε-
δεμέναι, Ⓒ τῷ τούτου κακῶν συναπόλλυν), ζαλη-
θέστατον εἰπεῖν τεθνήκασι κοινωνία γὰρ θείῳ πρὸς θνη-
τὸν, ἀπρεπής ὅστι. μέγα μὲν ἔν δύνα) ψυχὴ Ⓒ σώματι
συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αἰσθανόμενον ἀο-
ράτως αὐτὸ κινοῦσα, Ⓒ θνητῆς φύσεως περαιτέρω προ-
άγουσα τῇ προφάσει· ἐὰν μέν, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα
τῇ καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ὅτι γῆν, καὶ προσκρεμα- C
μένη χώρου ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰ-
σχύος καὶ πανταχόχειν ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρ-
ατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς
ὁ θεός· ἐνδὲ γὰρ ἕως ὅστιν ἐν σώματι θεωρεῖται προσφέ-
σει γὰρ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττει),
μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὸ ἄφθαρτον, αἰτία δὲ
σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅτου γὰρ ἂν ψυχὴ προσ-
άψῃ), τοῦτο ζῇ Ⓒ τέθηλεν· ὅτου δ' ἂν ἀπαλλαγῇ, D
μέρανθέν ἀποθνήσκει. τοσοῦτον προέχει αὐτῇ ἀθανα-
σίας. ὕπνος ἢ τεκμήριον ὑμῖν ἔσω τῷ λόγων ἐναργέ-
στατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τὰ σώματος αὐτὰς μὴ προσαπῶσι,
ἥδιστα μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῇ γινόμεναι.
θεοφιλεῖς δ' ὁμιλοῦσαι κατὰ συγγένειαν πάντα μὲν ἀπο-
τοῦσι, πολλὰ ἢ τῷ εἰσομένων προθεσπίζουσι. τί ἢ δεῖ
δειλίαν θάνατον, ἐν ὕπνῳ γινομένην ἀνάπαυσιν ἀ-
γαπῶντας; πῶς ἢ ἀνόητον ὅστι τὸν ἐν τῷ ζῆν ἐλευ-
θερίαν διώκοντας, τῆς ἀϊδίου φθορὰν ἑαυτοῖς; ἔδει E
μὲν οὖν ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλοις ἔν)
παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἑτοιμότητος. ἐμὲν,
ἀλλ' εἰ μὴ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων δεόμεθα πίστεως,
βλέψωμεν εἰς Ἰνδοὺς τοὺς ἀσκεῖν ὑπερνουμένους. ἐκεῖ-
νοι τε γὰρ ὄντες ἄνδρες ἀγαθοὶ, τὸ μὲν τοῦ ζῆν χρόνον,
ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως
ὑπομένουσι· σπεύδουσι ἢ τὰς ψυχὰς ἀπολύσαι τῶν σω-
μάτων, μηδενὸς αὐτοὺς κατεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ F
ἐξελαύνοντος, πόθῳ τῆς ἀθανάτου διαίτης, προλέγουσι
μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπεῖναι· καὶ ἔστιν ὁ κωλύ-
σων ἐνδεὴς, ἀλλὰ πάντες αὐτοῖς εὐδαιμονίζοντες,
πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ἐπιστολάς. ὕστε βε-
βαίαν, καὶ ἀληθεστάτην τῆς ψυχῆς τὴν μετ' ἀλλήλων
ἔν) διαίταν πεπιστευκασιν. οἱ ἢ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι
τῆς ἐπιταχθείσης αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα παραδόντες, G
ὅπως δὴ καθαρωτάτῳ ἀποκείνωσι τὸ σώματος
τοῦ ψυχοῦ, ὑμνήμενοι τελευτῶσι. ῥᾷον γὰρ ἐκείνους
εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῶν ἄλ-
λων ἀνθρώπων ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μικρὰν ἀπο-
δημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους
ἢ μακαρίζουσιν, ἤδη τοῦ ἀθανάτου τάξιν ἀπολαμ-

neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo tenui nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis præstans, ad proprium purúmque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnáque malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multū quidē potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facit sibi, latenterid mouens, & vltra mortalem naturā gestis producens. Verùntamen cum ponderē, quo in terram detrahitur, quodque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vindiqueliberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cùm recedit videtur, vnam quidem ipsa habens incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes, sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, aliis quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidēre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puráque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidē ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhonestè despiciamus? quamquam etsi contrarium nos à principio institutisset

βάνοντας. ἆρ' ἔν ἃ αἰδούμεθα χείρονα ἰνδῶν φρονοῦντες, καὶ δικαίως τῆς ἑαυτῶν ἀπολμίας τοῖς πατρίοις νόμοις
οἷ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς ὑβρίζοντες, ἀλλ' εἴγε καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cæſaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cum coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantummodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cum propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſimè trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum LX. millium numerum audiebamus excedere. Illi quidem fortaſſe in aliena terra, cum nullũ inueniſſent hoſtibus aduerſarium, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hęc ad paucum tempus cùm ſuffeciſſent, ſęque ſuſtuliſſent, maiorum malorum exitiũ principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorum nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis non miſereatur? quiſve non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alij torti, támque igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc

A ἐπαγὸ δὲ θνητῷ, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ὄντι τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος, ὁ χρὸν καιρὸς ἡμᾶς εὐδαιμονίζει φέρειν δυκαρδίως αὐτὸν, θεῖ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικεν καὶ τ κοινῶ παντὸς ἰουδαίων γένους, ταύτῃ ἔθετο τ ψῆφον ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τὸ ζῆν ἀπολλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι καὶ βίῳ. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν ἀνάπτετε τὰς αἰτίας, μηδὲ χαίρετε τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ θεὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. ὁ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺ ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία νομισθὴν τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισάρειαν ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ μηδὲ μέλλησαντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίσασθαι, μεταξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ὅπλα ἐμῶν, μηδὲ χεῖρας αἰτήσαντας ἅμα γυναιξὶ, καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδὲ αὐτοὺς ῥωμαίους ἐνέχαπέντας, οἳ μόνοις ὡς ἡμῖν ἡγοῦντο πολεμίοις τοῖς ἀφεστηκόσι· ἀλλὰ φήσει τις ὅτι καισαρεῦσιν ἰῶ ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ τὸ καιροῦ λαβόμενοι, τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοῖς ἐν σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' ὐ μετὰ τῶν συγγενῶν ὑμῶν ῥωμαίοις ἀμύνεσθαι. πολὺ τοίνυν ὤνησεν αὐτοὺς, ἡ πρὸς ἐκείνους δύνοια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῶν μὲν τοι πανοικεσία πικρῶς κατεφονεύθησαν, ταύτης δ' συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπολαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνοις ἐφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες, μᾶλλον ἂν εἰπεῖν ἰδίᾳ πρὸς ἑκάστων λέγειν. ἴσε γὰρ ὅτι τῶν ἐν συρίᾳ πόλεων, ἐν ἔστιν ἥ τις τοῖς παρ' αὐτῇ κατοικοῦσιν ἰουδαίοις ἐκ κέχρηκεν, ἡμῖν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ τρέφασιν ὄλεθρον φλέξαι δυνηθέντες, φόνῳ μιαρωτάτου τὴν αὐτῶν πόλιν ἐνέπλησαν, ὀκτακισχιλίοις πρὸς τοῖς μυρίοις ἰουδαίοις ἅμα γυναιξὶ & νηπίοις ἀποσφάξαντες. τὸ δ' ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰτίας ἀνῃρημένων, ἐξ ἐπου μυριάδας ὑπερβαλεῖν ἐπευθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοδαπῆς γῆς ἀδέν' ἀντίπαλον διαφθείραντες τοῖς πολεμίοις ἔτως ἀπέθανον. τοῖς δ' ὅπου τῆς οἰκείας τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον ἀραμένοις, ἅπασι τὰ τὴν ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς παρασχεῖν δυναμένοις ἐχ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς τοῖς ὑπὲρ τ ἐλευθερίας κινδύνοις ἄτρεστον, πάντας πρὸς τὴν ὑπόστασιν ἐπῆρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺ χρόνον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἥλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὴν ἐκείνων εὐκλεεστέραν νίκην, ἢ εἰς τὴν τῶν ἐνδασκευασμένων σωτηρίαν ὑτρεπισθέντα. καὶ τοῖς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ὑποθυήσκοντας εὐδαιμονίζειν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ προέμενοι τεθνήκασι. τὸ δ' πλῆθος τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις ἁλισκομένων, τίς ἂν ἐλεήσειεν, ἢ τίς ἂν ἐπιχθείη πρὸ τῦ ταῦτα παθεῖν ἐκείνοις ὑποθανεῖν. ὧν οἱ μὲν τρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἐμβρωθέντες πρὸς δευτέραν αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλαχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις ἐνδιδόντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιώτατος ὑπολειπέον τοῖς ἔτι

ζῶντας,

ζῶντας, οἱ πολλάκις δυχόμενοι τὸν θάνατον λαβεῖν οὐκ A
ἔτυχον. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῶ παντὸς ἰουδαίων
ἡμῶν μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν περι-
βόλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη πύργων
περιβεβλημένη, μόλις ἂν χωροῦσα τὰς εἰς τὸ πόλεμον
παρασκευάς, τοσούτους δ' μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τὰ
ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τοῦ θεοῦ ἔ-
χθρα οἰκισθεῖσα πέπερ ἡμῶν; περόρριζος ἐκ βάθρων ἀνήρ-
πασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ τῆς B
ἐρημικότατον αὐτὴν στρατόπεδον, ἐπὶ τοῖς λειψάνοις ἐποι-
κοῦν. περισβύται δὲ δύσμοροι τῇ αὐοδῷ τῶν τεμένους
παρακαθήμενοι, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι περὶς ὕβριν αἰχίσθαι
ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τις ἐν νῷ βαλλό-
μενος ἡμῶν, καρτερήσει τὸ ἦλιον ὁρᾶν, κἂν δύνηται ζῆν
ἀκινδύνως; τίς οὕτω τὸ πατρίδος ἐχθρός ἢ τοῖς οἴκοις ἀπαν-
θρωπος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ πρὸ τοῦ μέχρι νῦν ζῆσαι
μεταγνοεῖν. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐπεθυμήσειμεν, πρὶν τὸν
ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδίαις καταστραπομένην C
πολεμίων, πρὶν τὸ ναὸν τὸ ἅγιον, ὕστερον αἰσίως ἐξορω-
ρυγμένον. ἐπεὶ ἦν ἡμᾶς ἀπὸ ἀγλυκὺς ἐλπὶς ἐβεκόλπισεν ὡς
ἄρα πως δι' ἡμῶν ὁ πολέμιος ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνεῖται,
φρούδη ἦν γέγονε νῦν, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ τὴν ἀνάγκης
καταλέλοιπε, σὺν δύσμοιρα καλῶς ἀποθανεῖν. ἐλεήσω-
μεν ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν
ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅτι μὲν γὰρ D
θάνατον ἐλυπήθημεν, σὺ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἐλυπήσαμεν. καὶ τῦ-
τον δὲ τοῖς δυσμενέσιν ὀξὺ διαφυγεῖν. ὕβεις δὲ καὶ δου-
λεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμάλωτα ἀγομένας
μετὰ τέκνων, ὧν ἔστιν ἀνθρώποις κακὸν ἐκ φύσεως ἀνάγ-
καιον, ἀλλὰ ταῦτα διὰ τὴν αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν,
οἱ παρὸν μὲν αὐτοῖς ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς
δ' ἐπ' ἀνδρεία μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέσημεν,
καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ὅτι σωτηρία προκαλουμένων ἡ- E
μᾶς, ὑχ ὑπηκούσαμεν. τίνι τίνων ὧν ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῶν
μέγιστος, εἰ ζώντων ἡμῶν περιόψονται; ἄθλιοι μὲν οἱ
νέοι τὸ ῥώμης τῆς σωμάτων, εἰς πολλὰς αἰκίας ἀρκέσον-
τες, ἄθλιοι δ' οἱ παρηβηκότες, φέρειν τὰ ἡλικίας τὰ
συμφορὰς ἀδυναμίης. ὄψεταί τις γυναῖκα μὲν εἰς
βίαν ἀγομένων φωνῆς ἐπακούσας τέκνου, πατέρα δοῶν-
τος χεῖρας δεδεμένον, ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξί-
φος ἔχουσι, καλὴν ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργήσουσιν, ἀ-
δούλωτοι μὲν ὑπὸ τῆς πολεμίων ἀποθανώμεν, ἐλεύθε- F
ροι δὲ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν, τῶν ζῆν σὺν ἐξελθόμεν.
ταῦτ' ἡμᾶς οἱ νόμοι καλοῦσι, ταῦτ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ
παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τὴν ἀνάγκην θεὸς ἀπῆκε πα-
σῶν ῥωμαίοις ταύτην θέλουσι, καὶ μή τις ἡμῶν πρὸ
τῆς ἁλώσεως ἀποθανὴ δεδοίκασι. σὺ δύσμορ οὐδ'
ἐπὶ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπολαύσεως,
ἔκπληξιν τὸ θανάτου, καὶ θαῦμα τὸ τόλμης καταλιπεῖν.

viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidē murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turriúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiēs, tot autem virorū pro se pugnantiū multitudinē cōtinens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolā credebatur? Radicitus ex fundamētis erepta est, soláque eius monumenta restant, eorū à quibus excisa est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputās quisquam nostrum, aspicere solem durabit etiā si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeò patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animę, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquā illā sacram ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquam templum sanctum tāta impietate funditus erui: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod fortè poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dum nobis licet à nobismetipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, cámque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt qui antè mori cùm licuit noluêre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cōtraria Romani volunt, & ne quis nostrūm ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc eum otare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius alium ante capere cupiebat: hoc specimē esse fortitudinis, rectíq. consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & cōiugum & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent,

Κεφάλ. λε.

ΕΤι γε βουλόμενον αὐτὸν σῴζεσθαι, πάντες ὑπε-
τέμνοντο, καὶ πρὸς τὴν σωτῆριον ἔπειγον, αἰσχύνῃ τοῦ
τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπῆσαν,
ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐ-
πίδειξιν εὐ) τὴν αἰδοίας, καὶ τὴν δυβουλίας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις γλιόμενος ὀφθεῖεν τοσοῦτος αὐ-
τοῖς γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ τὴν αὐτῶν σφαγῆς ἔρως ἐπέπεσεν. καὶ μὲν δὴ ὥσπερ αἱ τις ὠθήσῃ τῆ σῴζειν
προσιόντες ἠμβλυώθησαν, ἀλλ' ἀτενῆ τινὰ γνώμην διεφύλαξαν, οἵαν ἔσχον τῆς λόγων ἀκροώμενοι, τὸ μὲ
εἰκεῖν καὶ φιλοσόφρονι πάθει ἅπασι κρατούμενοι, τὴν λογισμῶν δ' ὡς τὰ κρείττω βεβουλευκότος τοῖς φιλτά-

habuerunt: proprium quidem earúmque affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malórum, quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationē habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem coniunctissimos trāsfixêre: miseri, quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neque horum iam factorum dolorem toleratēs, & interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tempus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus. vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eósque cōplexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legē in sua quoque morte statuerunt, vt cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neq. in sustinendo facinore, præstaret alius alij. Et ad extremum cæteri quidem se neci suppositere: vnus verò atque nouissimus, circunspecta multitudine mortuorū, ne quis fortè in multa cæde superesset, qui suæ manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimū doctrina sapientiáque mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cū alijcędibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes manè aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum verò hostium neminem viderent, sed vndiq. versum acerbam solitudinem, ignémque intus ac silentium, quid factum esset coniicere nō poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem fortè prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensêre mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè. Non tamen Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignē verò extinguere conabātur, perque hunc viam sectantes citò in regiam peruenêre: conspectáque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Cap. xxix. Interitus sicariorū, qui in Alexandriā & Thebas profugerant.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

Τοῖς ὑπερατοιοῦτος. ὁμῶς δὲ ἠναίζοντο γυναῖκας φειδόμενοι, καὶ τέκνα φεισόμενοι, καὶ τέκνα φεισόμενοι καλίζοντο, τοῖς ὑσάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμῶς ὃ καθάπερ ἀλλοζίαις χερσὶν ὑπουργέμενοι, συνετέλων τὸ ἔκλυμα, τὴν ὀλίνοιαν ὧν πείσον) κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γινόμενοι, ὡδαμύθιον δ' ἐν τῷ κτείνειν αἰσχύνης ἔχοντες. καὶ πέρας, ὑδεὶς τηλικοῦτο τολμήματος ἥττων εὑρέθη. πάντες ὃ ὁμῶ τὸ οἰκειότατον διεξῆλθον· ἄθλιοι τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶ) τὸ κουφότατον. ἔτοι δὴ τοῖνυν τὸ δὴ τοῖς πεφεαγμένοις ὀδύνιον ἐπὶ φέροντες, καὶ τοὺς ἀνηρημένους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν βραχὺ αὐτοῖς ἔτι χρόνον δηλοῦσι, ταχὺ μὲ τὸ κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταυτὸ σωρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὰ ἐνέβαλον. κλήρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἁπάντων σφαγεῖς ἐσομένους, καὶ γυναικὶ τὶς αὐτὸν καὶ παισὶ κειμένοις ὡδαμάσας, καὶ τὰς χεῖρας φερβαλὼν, παρεῖχον ἑτοίμους τὰς σφαγάς. τοῖς δ' λύσιον ὑπουργίαν ἐπιτελοῦσιν. οἱ ὃ ἀξιέπιστος πάντας φονεύσαντες, τὸ αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸ κλῆρον νόμον ὥρισαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοῖς ἐνέα κτείνας ἑαυτὸν δὴ πᾶσιν αἴλη. πάντες ὅτως ἐθάρρουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ἀρᾶν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλως ἄλλως διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέδεσαν, ὁ δ' εἰς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων ὥρα θεασάμενος μή πως τὶς ἔτι ἐν πολλῷ φόνῳ δ' αὐτὸ λείπε) χειρὸς δέομενος, ὡς ἔγνω πάντας ἀνηρημένους, πῦρ μὲ πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνέπεσεν. ἀθρόα ὃ τῇ χειρὶ δι' αὐτὸ παῦ ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῷ οἰκείων κατέπεσε. οἱ μὲ ἐτεθνήκεσαν ὑπειληφότες ἑαυτῶν ψυχὴν ὑποχείριον ἐξ αὐτῷ ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἐλαθε ὃ γυνὴ φρεσβύτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις ἐλεαζάρου, φρονήσει καὶ παιδείᾳ πλείσον γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἷ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς ἐγκαταχρυβέντα τῷ ἄλλων φρὸς τὴ σφαγὴ τὰς διανοίας ἐχόντων, οἷ ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα φρὸς τοῖς ἐνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναειδμυμένων. καὶ τὸ πάθος ἐφεάχθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικῦ μηνός.

Κεφ. λς.

Οἱ ὃ ῥωμαῖοι μάχλιν ἔτι φρσδοκῶντες ὑπὸ τὴν ἕω διαπυθανόμενοι, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους τῶν ὁπλιτάδρας γαφυρώσαντες, φρσβολὴν ἐποιοῦντο. βλέποντες δ' ὐδένα τῷ πολεμίων, ἀλλὰ δῆλον παντάχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, καὶ τέλος εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῷ ἔνδον φρσκαλέσαιντο. τῶν ὃ βοῆς ἀθησις γίνε) τοῖς γυναίοις, κἀκ τῷ ὑπονόμων ἀνασῦσαι, τὸ φρεχθὲν ὡς εἶχε, φρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμήνυον, τἀκεῖ δ' ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐφεάχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. ἃ μὲν ῥᾳδίως αὐτῇ φρσεῖχον τῷ μεγέθει τῦ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐνεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ ταχέως ὁδὸν δι' αὐτὰ τεμόντες, τῷ βασιλείων ἐντὸς ἐγίνοντο. καὶ τῷ πλήθει τῷ πεφονευμένων ὁπιτυχόντες, οὐκ ὡς ὑπὸ πολεμίοις ἔπεσον. τὴ ὃ γλυκαίνοντα τῶν ἐλπίδων τὸ λυμα, καὶ τὸ ἐν τοσούτοις ἀτρέπτον ὑπὸ τῷ ἔργων ἐθαύμασαν τῶν θανάτῳ καταφρόνησιν. τοιαύτης ὃ τῆς ἁλώσεως γινομένης, ὑπὸ μὲν τῦ φρουρείου καταλείπει φυλακὴν ὁ σεβαστὸς, αὐτὸς ὃ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν

εἰς

εἰς κατάσκεψιν. ἐδὲ γὰρ ὑπελείποντό πως τῆς χώρας πολεμίων. ἀλλ' ἤδη πᾶσα ἡ μικρὰ τῷ πολέμῳ κατέτραπτο, πολλοῖς καὶ τῆδε ἀνωτάτω κατοικουμένοις, ἄφνω καὶ κίνδυνον παρεχῆς ἐπαγαγόντος.

est. Nec enim quisquam superetat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt liberratem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum verò solum dominum dicerent. Cùm autem quidam iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauêre, aliis verò instabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebant, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruêre, multóque impetu sicarios aggressi corripuêre. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebâsque illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solum modo, vt Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam cõseruare, tanquam brutis corporibus nõ animis etiam cruciatus ignémque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantium fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

Κεφάλαιον λζ.

Cap. xxx. Oniæ templum clausũ apud Alexandriam.

ΕΤΙ ἡ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν αἰγύπτῳ, μὴ ταῦτα συνίδη πολλοὺς ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ἐκ τοῦ σάσσω τῶν σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν δ ἰωνάθειον, ἵνα μὴ σχῇ τὸ σώζεσθαι πάλιν ἡ καινοτέρων ἐπιχείρησιν φοβούμενοι, καὶ πολλοὺς τῶν ἐπιδεξαμένων, ἐπῆρθαι τὰ ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ ῥωμαίοις μὲν μηδὲν πρᾶττοις ἑαυτοὺς ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τοῦτο οὐ φανῶν τινες ἰουδαίων αἰτιώμενοι, τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπέκειντο πρὸς τὸ δέος ἀπάντων ἀθροίζοντες. ὁρῶντες δ' αὐτοὺς τὴν ἀπορίαν, οἱ πρωτεύοντες τῆς γερουσίας, ἵνα ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς δόκιμον θεωρεῖν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν. καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐπειπερ ἐδὲ πεφυγότες τῆς στάσεως ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσι, γνωσθέντες γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων δῆθεν ἀπολεῖσθαι, τὴν αὐτοῖς παρεσκευασμένην συμφορᾶς ἀναπεμπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μεταχόντας. φυλάξασθαι δίκαιον τὴν ἐξ αὐτῶν ὀλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, καὶ πρὸς αὐτοὺς πρὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, τῇ τούτων ἀναδόσει. σωισθέντες οὖν τὸν κινδύνου τὸ μέγεθος, ἐπειάθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μετὰ πολλῆς ὁρμῆς, ὅλῃ τοὺς σικαρίους ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τοὺς δ' ἑξακοσίους μὲν διέφυγον ἁλόντας, ὅσοι δ' εἰς τὴν αἴγυπτον, καὶ τὰς ἐκεῖ θήβας διέφυγον, ἵνα εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν ἃ ἔστιν ὃς ἐπὶ τὴν κατηγορίαν, καὶ τιμὴν εἴτε ἀπόνοιαν, εἴτε τὴν γνώμης τινὶ ἴσχυ χρὴ λέγειν, ἐ κατεπλάγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοὺς βασάνου καὶ λύμης τῆς σωμάτων διαπονθείσης, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτοῦ καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, ἐδεὶς ἐπέδωκεν, ἐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ἐφέρετο τὴν ἀνάγκης τὴν αὐτοῦ γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χαρίσῃ μόνον καὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους ἐ τὸ πῦρ δεχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τῶν παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. ἐδὲ γὰρ ἐκείνων τὶς ἐξενικήθη καίσαρα δεσπότην ἐρομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τοῦ σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τὴν τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπος τότε διώκει τὸν ἀλεξάνδρειαν, καὶ φόβῳ τοῦ κινήματος τούτου, καίσαρι καὶ ζῆλος ἐπῆσειλεν. ὁ ἦν τοῦ ἰουδαίων τὸ ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιΐαν, καὶ δίσας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, καί τινας αὐτοῖς συνεπιστασιάσωσιν, ἐπιτάξει τοῦ λοῦπῳ τὸν ἐν τῇ οἴου καλούμενον νεὼν καθαιρεῖν τοῦ ἰουδαίων. ὁ δ' ἔστιν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἄλλα τοιαύτην αἰτίαν, φυλάττη τε καὶ τὸν ὀπτασίαν ἔλαβεν. οὐίας σίμωνος υἱὸς εἷς τῶν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων αὐτόχον τῆς συρίας βασιλέα παλαιμονῆτα τοῖς ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, ἄλλα τοῦ πρὸς αὐτόχον ἀπέχθειαν, ἔφη σύμμαχον αὐτοῦ ποιήσειν τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοίη τοῖς ὑπ' αὐτὸ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ὀπτάσιαν αὐτῷ, νεών τε τοῦ ἀγύπτου κατασκευάσασθαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν

LVpus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templũ sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsíque beneuolentiores eos fore, eóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eíque locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circundedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymã degentibus, propter fugæ memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis septuaginta. Esaíasque prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

A θεόν. ἔτυχε γὰρ αὐτοκράτωρ μᾶλλον ἐπολεμώσεθαι τοῖς Ἰουδαίοις, ἢ ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν πεποριθηκότι· πρὸς αὐτὸν δ' οἰκειότερος ἔξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδελφίᾳ τῆς εὐσεβείας, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι. πεφυκὼς δὲ Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὅπου τοῖς ἑβδομήκοντα σταδίοις ἀπέχουσα μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶν ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευασάμενος ὀνίας, ἢ μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις αἰεσηκόζα. τὸ βωμοῦ δὲ τῇ κατασκευῇ πρὸς τὸ οἶκοι ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε. χωρὶς δὲ τοῦ τῆς λυχνίας κατασκευῆς. ἐκ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκευσάμενος τὸν λύχνον χρυσοῦν ὑπεφάνοντα στέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὅπερ πλίνθῳ περιετείχισο πύλας ἔχοντι λιθίνας. αὔξησε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῇ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τοῦ βίου. ἐκ μὲν ὀνίας ἐξ ὑμοῖς γνώμης ταῦτα ἐπράχθη, ἀλλ' ἵνα αὐτῷ φιλονεικίαν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους, ὀργὴν δὲ φυγῆς ὑπομνηματίζοντι. καί τις τὸ ἱερὸν οἰόμενος κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρόσπαρξιν ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. ἐγγίνεται δέ τις καὶ παλαιὰ πρόρρησις ἔτεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις, ἡσαΐου ὄνομα τοῦ προαγορεύσαντος τόδε τὸ ναὸς τῷ ὑψίστῳ ὑπὸ ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατασκευὴν. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν ἔτως ἐπεποίητο. λέντλος δ' ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεμών, τὰ πρὸς καίσαρος λαβὼν γράμματα, καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῆς ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λέντλου δὲ μετὰ τελευτήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ἔτι τῆς ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ ὠφείλησε τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν. ἔτι προσέταττε τῆς τεμένους, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφίκνεῖ· ἀλλὰ ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀνεφόρητον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μὴ δὲ ἴχνος ἔτι τοῦ εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος ὧδε εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ἑξακόσια καὶ τεσσαράκοντα καὶ τριακόσια.

B

C

D

E

Cap. xxxi. De interfectione Iudæorũ apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxítque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidé pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæo-

F

G

Κεφάλαιον λη.

ΗΨατο δὲ καὶ τῶν περὶ κυρηνίαν πόλεων ἡ τῶν σικαρίων δύνοια καθάπερ νόσος. διέπεσεν γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τῇ τέχνῃ ὑφάντης, καὶ ὀλίγους τῶν ἀπόρων αἰτίασις ποιούμενος αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐλάνθανε ταῦτα διαπραττόμενος καὶ φενακίζων. οἱ δὲ τῶν ἀξιωμάτων πρῶτοι τῆς τῶν κυρηνίων Ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτῷ καὶ παρασκευὴν τῆς τῆς πενταπόλεως λιβύης ἡγεμόνι κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δ' ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν ἀόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

Κεφάλ. λθ.

Ο δὲ ἡγεμὼν τοῦ ἐγκλήματος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ τῆς λίαν ζητήσεως γινομένης, ἅλως καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθεὶς, ἑαυτὸν μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήν. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τοὺς

τοὺς πλεσιωτάτους τ̃ ἰουδαίων ἔλεγε καταψεύδόμενος, A
διδασκάλους αὐτῷ τῶ βελεύματος γεγονέναι. φο-
θύμως ἢ τὰς αἰτίας ἐκεῖνος ἐξεδέχετο ἢ τῷ φοά-
γματι πολὺ ὄγκον φοστιθεὶς, μεγάλα φοσφαγω-
δῶν, ἵνα δὴ δόξειε ἢ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατορ-
θωκέναι. τὸ ἢ δὴ τότε χαλεπώτερον, φοὸς γὰ τὸ πι-
στεύειν ῥᾳδίως, ἐπὶ Ⓒ διδάσκαλος λῶ τ̃ σκαιότατος τῆς
ψευδολογίας. κελεύσας γοῦν αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τῶ
ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ὃν πάλαι φοσκεκρυκὼς φανε- B
ρὸν ἐξενεγκόντ τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τ̃ ἐκείνε βερ-
νίκλω τ̃ αἰτίας συνεμπλέξας, τούτους μὲ φῶτον ἀνεῖ-
λεν. ὕστ ἢ αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς δυσοεία χρημάτων
διαφέροντας, ὁμῶ ξιχιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. ἢ ταῦτα
φοάττων ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅτι τὰς ὐσίας αὐτῶ εἰς
τὰς τ̃ καίσαρος φοσόδους ἀνελάμβανεν. ὅπως ἢ μηδ'
ἄλλαχῶ τινὲς τῶ ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτὸ τ̃ ἀδικίαν,
πορρώτερω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. ἢ φοιθεὶς τ̃ ἰωνάθλω
καὶ τινας τῶ ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, νεωτερισ- C
μοῦ κατηγορίαν ὑποφέρειν, τοῖς ἐν ἀλεξανδρείᾳ τε Ⓒ
ῥώμη τῶ ἰουδαίων δοκιμωτάτοις. τότων εἷς τ̃ ἐξ ὑπ-
βελῆς αἰτιαθέντων, λῶ ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγρα φά-
μενος. ὐ μὲν κατ' ἐλπίδα τῶ κατύλλῳ τὸ σκυθρώπημα
φοεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰ εἰς τὸν ῥώμην, τοὺς φοὸ τὸν
ἰωνάθλω ἄγων δεδεμένους, Ⓒ πέρας ὤφθ τῆς ἐξετά-
σεως ἕδρᾳ, τὸν ἐπ' αὐτῷ, ἢ δ' αὐτῷ ἡγεμόνι ψευδο-
λογίαν. ὐεσπασιανὸς ἢ τὸ φοᾶγμα ὑποπτεύσας, καὶ ζη- D
τεῖ τ̃ ἀλήθειαν, ἢ γνοὺς ἀδίκως τὸν αἰτίαν τοῖς αὐ-
θεφόσιν ἐπενεγκεῖσθαι, τοὺς μὲν ἀφίησι τῶ ἐγκλημά-
των, τότε σπουδάσαντος, δίκλω δ' ἐπέθηκεν ἰωνάθη
τὸν φοσήκουσαν. ζῶν γὰ κατεκαύθη φοότερον αἰκι-
σθείς. κατύλλω ἢ, τότε μὲν ὑπῆρξε δι' τ̃ φοαότητα τ̃
αὐτοκρατόρων, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι καταγνώσεως,
ἢ εἰς μακρὰν ἢ νόσῳ καταληφθεὶς πολυχρόνῳ, καὶ
δυσιάτῳ, χαλεπῶς ἀπολλάττετο, ὐ τὸ σῶμα μόνον E
κολαζόμενος, ἀλλ' λῶ ἡ τ̃ ψυχῆς αὐτῷ νόσος βαρυτέ-
ρα. δείμασι γὰ ἐξεφοάττετο, ἢ συνεχῶς αἰεβόα, βλέ-
πειν εἴδωλα τῶ ὑπ' αὐτῷ πεφονευμένων ἐφεστηκότα,
ἢ κατέχειν ἑαυτὸν ὐ δυνάμενος, ἐξήλλατο τ̃ δίνης, ὡς
βασάνων αὐτῷ Ⓒ πυρὸς φοσφερομένων. τῷ ἢ κακῷ
πολλῶ ἀεὶ τ̃ ὑπόδοσιν λαμβάνοντος, Ⓒ τῶ ἑτέρων
αὐτῷ κτ' δυσχρωσιν ἐκπεσόντων, ἅπας ἀπέθανεν, ὐδε-
νὸς ἧττον ἑτέρᾳ τ̃ φοονοίας τῷ θεῷ τεκμήριον ἡγούμε- F
νος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκλω ὑπεύθυνοι. ἐνταῦθα τῆς
ἰσοεία ἡμῖν τὸ πέρας ἔχει, λῶ ὐ φοηγειλάμεθα μὴ
πάσης ἀκριβείας φοδιαδώσειν τοῖς βελομένοις μα-
θεῖν, τίνα τρόπον ἔδοξε ὁ πόλεμος ῥωμαίοις φοὸς ἰου-
δαίους ἐπολεμήθη. ἢ πῶς μὲν ἠρνήσαντο τοῖς αἰτι-
γνωσομένοις κρίνειν ὑπολελείφθω. φοὶ τ̃ ἀληθείας
δ' ὐ κἂν ὀκνήσαιμι θαῤῥῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης
φοὸ πάντων τῶ γεγραφῶ ὐ σοχασάμενος.

rum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudæorum confecisse videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cùm iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infensus, odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc securè facere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quisquam Iudæorum eius iniustitiam confutaret, etiam lõgiùs mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnullísque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerũ accusationem viris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæterósque vinctos ducens, finémque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitóque nõ iure hominibuss accusationem illatam, illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionatham statuit: priùs enim verberatus, viuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem pòst, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, nõ corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cùmque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extísque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestũ est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Τέλος τῆς ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

A

Aaron Moysi in Ægyptum redeunti occurrit pag.61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.c. *moritur* 110. c. *primus fuit pontifex* 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris, mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 385.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.e
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a.& 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
abemerigus Isatæ suam filiam dat vxorem 684.c
abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. *Iebosthum Sauli filium constituit regem* 212.c *pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Dauidem* 213.f. *ab Ioabo fraudulenter occiditur* 215.a
aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 227.d *fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & casaries qualis, tum quomodo Ioabum tractarit* 228. *popularem auram captat & regnum* 229.c. *cum patris concubinis rem habet* 231.d. *cogit magnum exercitum contra patrem* 233. c. *pendens in arbore interimitur* 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. *confirmatur ei pontificatus* 241.f *quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur* 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f *Tyriorum rex* 1042.e.1043.a
Abigæa Nabali vxor Dauidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
Abimelechi Bethlemita in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechus Gedeonis nothus fratres legitimos occidit, & imperiũ arripit 155.g *vrbe & tribu pellitur* 156.c *Sicimas captas solo æquat* 157.b *occiditur a muliere* ibid.d
Abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107. c
abisace puella calefacit senem Dauidem 246.g *ambit eam vxorem Adonias* 253
abisæus Iodbi frater, vir fortis 212.c 336.f. *cum fratre Sabæum persequitur* 238.e *vindicat regem ab interitu, occiso Acmone* 242.c
Abrahamus quando natus 15.c *Lotum nepotem adoptat* 15.g *è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit* ib. *hinc in Ægyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam* 16.f. *Ægyptiis disciplinas instituit* 17.c. *Assyrios vincit* 18.c *decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo* 18.e *genuit Ismahelem ex Agare* 19.d *hospitatur angelos tres* ibid. *migrat in Gerara* 21.a *à Deo tentatur* 22.e *monumentum sibi & posteris comparat* 24.b *ducit Chaturam vxorem, suscipit liberos* ibid.c *Isaco quærit vxorem* ibid.e *moritur* 26.b *eius arma contra Pharaonẽ* 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.d
Absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a.
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quam antecessores sui 285.c *agnoscit suum factum & pœnitet* 289.c. *cedit Adadi filio bellum inferenti* 290.c. *eundem vincit* 291.c. *occiditur* 295.d *ipsius liberorum capita præciduntur* 310.e
Achan furtum committit 137.c *plectitur* 138.c
Achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocaustema offert, belloque imperitus, magna patitur stragem 321.d. *Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur* 322.d.
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b *impetitur à 2000. militibus dimissis* 607.d *Herodem manum sibi inferentem prohibet* 773.e *militibus tumultuantibus resistit* 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnũ & alia vaticinatur 274.b.280.c
Achilaus princeps cõmentariensium 241.f
Achimanus Berzellai filius apud Dauidem manet 237.f

INDEX

Achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulum occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum eo consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
Acmes Iuliæ famili æ dolus 595.b 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221. f
adadi huius posteri dicti reges Syriæ sicut Ægypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ib.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290.291. & recipitur in gratiam 292.c. Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 302.e
fugatur à deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e.366.c.381.f. 424. a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi à patre impetrat 248.d
salutat matrem Salomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Damide victus 222.c
Ægyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Ægyptij populus qualis 13.f. 54.b
Ægyptiis, quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52.f.
cur quintam fructuum portionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Æthiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c 1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e.per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Ægyptiorum dij descripti 1054.c. 1065.
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Ægyptium mare totum portub. caret 894.b
Ægyptum fames occupat 44.e. 53.a
Ægypti regina Solomonem inuisit 270.a
Ægypti descriptio 807.f.895.g
ægyptus vnde nomen acceperit 1045.f
ælius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539.b
æmilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
æmilius Regulus Corduben. 653.c
æneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
æoles populus 13.c
æraria quis inuentor 7.d
æris genus auro preciosius 222.d
æacinaces Persicus, qualis 697.a
æta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
æternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956.f.
æthiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infestant 57.f
quomodo a Mose victi 58.d
æthiopas ab Aegyptiis circumcisionem accepisse 279.f
agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
agatharchides historicus 1050.b
aggæus propheta 365.f.366.c
agitæ Nabathæi facinus 935.b
agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
agriculturam quis inuenerit ibid.
agrippæ Aristobuli filij soboles 628. a. varia fortuna 629. vsque 637
M. Agrippæ in Iudæos benevolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendũ principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliqua eius gesta vsque mortem 677.678.679.680.& 793.795.796. 801. 803. 804. 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833. 864. 893. 906.907. 913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor ut Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a
Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b.
nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694.f. domum extruit 697.c. Neroniadæ nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030. b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudææ præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961.c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatũ succedit aliis Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexãder alabarcha mutuat pecuniã Agrippæ

Agrippa 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c *vincit* 432.e
Ionatha amicitiam ambit 430.e
Ionathan in summo honore habet 435. *a Ptolomæo Philometori hostis factus occiditur* 457.f
Alexander Aristobuli filius Iudeam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quot quot potest interficit 477.f
Hircano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexãdri fictitij actus & fallacia 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus duxit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppressus coniicitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumniis vrgetur ab Euricle aliísque 573.574.
& in carcerem detruditur ibid.
accusatus à patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.c
circumuenit astu Ptolomæum Lathurum, à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
præliatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714.715.716.
Alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Macherunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Ægyptum & Phœnicen translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 385.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielísque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b
eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portum templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Velæ rex 437.f
Alexander Zebinæ Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi uxor quomodo à moriturο marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b.513.b.
Alexandra Phasaeli filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quam Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922.e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorum solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomonem vxorem 583.b.223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
pie agit 600.b
alisas, alisæ 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631.a
althemus præ timore obriguit 744.c
amalecita gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153.d. *eorum rex captus & occisus* 185.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
David cedit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
Amalecitis regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæi contemptum odium 575.a
consultat contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
Amares filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exanditur 55.b
Amaramus seditiosus exulat 632.a
Amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasæ Abesolomi copiis præficitur 253.c. *impetrat veniam à Dauide, congratulatur regni restitutionem* 236.e
constituitur præfectus exercituum 238.d. *occiditur à Ioabo* 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315.b.316.c
paterna necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola defecit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficitúrque 317.b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amatha 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459.b
ambitio quantum malum 215.b. *per totum*
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619.a
amenophis regni terminus 141.b
ameſſes regni terminus ibid.
amiaz Achaz fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanita 21.a
Hebræorum gentis bellum inferentes malè excipiuntur 157.f 158.d
ammanitarum contumelia in Danidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f. *excinduntur* 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.a
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalome 227.d

Amorai cum ſuis regibus dateti 11. d. *qui eorum dicienis terminis* ibid.
amoritis regio duabus & dimidia tribubus conceditur 118.a
amoſus Manaſſis filius regno paterno ſubſtituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 333.a
ananelus conſtituitur pontifex ab Herode 282.b
honore priuatur 513.a
reſtituitur ei 511.a
ananias Masbali pontifex cũ quindecim aliis crudeliter necatur 598.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346.a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452.g.458.d
ananias Phariſæus Ioſepho ſe opponit 1013.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúſque ſeruorum iniquitas 698.d 699.b. *ipſius filius capitur à ſicariis* 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, pontificibus aliis in cloacis latuit propter ſeditionem ibid. *cum fratre interficitur* 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani ſenioris felicitas ib. a
ananus Ionathæ filius Ceſtio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hieroſolymitis bello contra Romanos ſe præparat 816.f
apparatum belli rurſus amittere nolnit 829.a
milites contra Simonẽ Giotæ mittit ibidem e
ananus pontifex, eiúſque geſta 872. & 874.875. *per totum.*
anani mors Hieroſolymæ excidij principium 882.g. *eiúſque virtutes celebrate* ibid.
ananus Sethi filius pontifex conſtituitur 618.e *o priuatur* 619.c
ananus Simonis ſatelles ad Titum profugit 956.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c.203.b *exercitum ducit in Hebræos* 203.f. 206.d
andromacho amicitiã renunciat Herodes 567.g
andronicus Meſſalami filius orator 434.a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiiſſe 8.c
anilei & Aſinæi Neerdenſium facinora 645. 646. 647. 648. *per totum*
annus vnde certiſſimum argumentũ colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas ſeditioſus pfectitur 6821 c
annius Minutianus 633.e.636.671.e
annius Rufus Iudæa præficitur 619. b
annus magnus quot annis conſtet 11. c
anni ſeptimi, quinquageſimi ſeu Iobeli remiſſio 96.b
anni quot ab exitu Iſraelis ex Ægypto vſque ad templi Solomonis extructionem 700.d
antey interitus 661.f
anthedo, poſtea Agrippias dicta 459. c
antigonus Aſiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus ariſtobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d *accuſat Cæſarem, Hyrcanum & Antipatrum* 481.d *paternum regnum affectans profligatur* 461.d *reducitur in regnum per Parthos* 494.e.*ampntat Hyrcano auriculas* 497.e. *accuſatur Romæ, & placat pecuniis hoſtem* 499.c *quomodo ab Herode oppugnatus ſit* 500.c *& inde quomodo expugnatus & irriſus à Soſio* 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508.b.510.e. *per totum. antipatrum & Hyrcanum accuſat* 724.g *vincitur ab Herode* 729.d. *rex conſtituitur* 732.d. *quã inſolens ex vnica victoria factus* 738.d. *dat ſe vinciẽdum Soſio* 741. d. *ſecuri percutitur* ibidem.f
Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidioni præficitur 452.b *quomodo à fratre & cur occiſus* 454.f.712.e
antiochia Mygdonia, vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium eiectum recipiunt 437.d
antiocheni ſoli cum Sidoniis & Apamenis pepercerũt Iudæis cohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudæos 398. c
antiochenſiũ petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Eucæro & Philippo fratribus ibidem. 460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d *vincitur ab Hyrcano* 452.g *occiditur à Grypi filio Seleuco* 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adoleſcens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a *trucidatur à Triphone ſuo tutore* 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a *eius cũ Alexandro & Arabibus bellum* 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius geſta contra Iudæos 407.g *vſque* 419.975. *ad Elymaida vincitur* 418.e
commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b *per totum, aliáque eius geſta* 1087. 1088.1089. 1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio ſæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex conſtituitur 419.c
Bethſaritas expugnat 420.d *Philippum tutorem regnum inuadentem occidit* 421.d *captus à Demetrio trucidatur* 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709.e
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e *dat filiam Ptolemæo vxorem* 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonẽ perſequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur ſubigere, ſed infeliciter 448.a *oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius* 449. *per totum. regno & vita priuatur ab Arſace* 450.b *Seleucum Grypi vincit* 460.a
antiochus Grypus qui & Philometer Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Sy-

regnum Syriæ occupat, & Heracleonis insidiis occisus. 451.d
Antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834.f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.e.
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas pater Antipatri Idumæa præfectus ab Alexandro 469.b
Antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.c.574.c
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur eiustate 749.
fratribus insidiatur 751.d
prodigit 761.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769. 770.per totum.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718.per totum, aliáque eius gesta 722
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudeæ à Iulio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo se suosque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius authoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem. & 480
dynasta & procurator Iudeæ constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula promouet 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas ædificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum apparauit in Herodis interitum 588.f
Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas historias 702.e
Antonia Drusi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.e
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani descriptio 919.c
antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f.624.d.746.d
antoniæ fundamenta subuersa 951.c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.429.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæsare 524.a
occisus 524.c. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734.b. propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
antonius centurio à Iotapateno insidiis interemptus 850.d
antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
antonius Primus Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f. eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c.
Romam properat ibid.
antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
aod. vide Iodes
apachnæ regni termini 1040.b
apania obsidione liberata 727.c
apelleus mensis 570.a.409.b
aphrica unde sic denominata 24.e
aphri & Æthiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061.1062. per totum. & eius calumniæ & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta fictus fabulam tragicam de Iudæis impudentissimè fingit 1065. 1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazæorum ducis prælium cum Iamneo, & mors 459.c
apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabæo victus occiditur 413.b
apollonius Dauus præfectus Alexandri filii Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
appollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.177.
apollonius senator sauciatur 672.c
apsanes Iudæis præficitur 159.a
aquila aurea supra portam posita deiicitur 596.b.772.c
aquila quare Romanorum insigne 838.b
aquila Caligulæ interfector 660.c
ara tabernaculi, & Arula suffumigatoria 83.g
arabia confinis Iudeæ 469.c
arabes qua ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes Hebræos subigunt 153.d. ab ipsis rursum caduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519.f
arabum Iudæam devastantium sæuitia 609.c
arabum gesta in Iudæa post mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viscera patefaciunt, aurumque eximunt 939.f
aramus, aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes ubi mortuus ibid.d
arasci templum 330.c
arbela vicus 1022.f
arbori interdicta quæ vis indita fuerit 5.c
arca Noe reliquiæ vbi seruentur 684.c
arca tabernaculi forma 82.f
arca in potestatem hostium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169.b
arca transfertur Hierosolymam in templum Salomonis 163.b
arcades de antiquitate gloriantes, post Athenienses literis eruditi 1035.d
arce, alio nomine Arclipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110.b

archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c 558.f. Herodem ad sanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipsius funus curat 608.c. populo se accommodat, & incidit in seditionem 601.g.602.a accusatur apud Augustum 603.e ethnarcha non rex confirmatur ab Augusto 611.e. Glaphyram fratris defuncti uxorem ducit 613.f accusatur apud Augustum & relegatur Viennam Gallia 614.a 784.b. venduntur eius bona 618.e à fratre falsè calumniatur 767.d rex constituitur 773.g. in seditionem incidit 775.776.781. quod non rebellasset quarta tributorum parte levatus 785.a. eius reditus quanti ibid.b
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956.c
Arethis, sexti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiusque cum insigni tolerantia sermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hospitem, oppugnationem Aristobuli cogitur intermittere 469.e.470.b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Æneas constituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
aretas Cœlesyria regnum adipiscitur 472.d.716.a. cum Herode bellatur 626.b. & Iudæa infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
aretas Petræus Romanis auxiliatur 609.a
argolica historiæ scriptores discrepantes 1034.f
ariphanes Græcus historicus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis instrumenti bellici descriptio 843.e
ariochus Nabuchodonosori satellitum præfectus 347.a
arion procurator Iosephi Tobiæ fil. 405.
aristæus Iudæorum negotium agit apud Ptolomæum Philadelphum 389.f
aristocratiam esse optimam administr. 123.b
aristotelis apud Clearchum verba de Iudais 1048.a
arius centurio confossus 608.d.780.b
aristobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
aristobulus Agrippæ frater, Iudæorum causam agit apud Petronium 640. per totum
Aristobulus Aristobuli fil. adolescẽs pulcherrimus 514. d. ab Herode constituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f.514.g
Aristobulus Alexandri Iamnæi fil. generosius 463.f. quomodo adsecutus sit regnum 405.b. obsessus ab Areta liberatur per Scaurum 471.c. quale donum Pompeio miserit, & controversiam cum fratre apud eundem discepaverit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f vinctus abducitur Romam 475.e vinculis elapsus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno sublatus est 479.g
Aristobulus Herodis fil. revertitur Romam ducit uxorem 549.c. conjicitur in carcerem falsis calumniis oppressus 574.f. accusatus à patre Beryti damnatur 578.f. strangulatur 580.b
aristobuli filij Herodis liberi qui 762.a.793.f.
aristobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
aristobulus Herodis frater, privatus mortuus filia unica relicta 793.f
aristobulus Herodis dynastæ Chalcidis fil. dominis multis donatus à Ner. 694.f
aristobulus Hyrcani f. obsidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperavit & sævierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cædi pollutus moritur philellen dictus 455.g. primus diadema regium usurpavit, & quomodo se gesserit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714.a.
aristobuli & Hyrcani furor & contentio 950.a
aristobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15.a
arnon fluvius 110.c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Parthorum regnum assequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Asinæo & Anileo reconciliatio & amicitia 646.a
artabanus regno pulsus restituitur per Izatem 627.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
artabazes Tigranis filius captus 519.b
artaxerxes regnum paternum accipiens quale connubium instruxerit 373.b. accusat uxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Estheram 374.b. Amanem in summo habet honore 375.a. eundem cruci suffigit 380.b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemisius mensis 259.e
arterius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem servatus sit 95.g
aruceus Arcen condidit 14.d
arudæus, Aradus insula ibid.
aruntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
arvum loci nomen 195.g
asamonæorum gens Iudæorum resp. statum mutavit 367.b
asamonis montis Galilææ situs 818.e
asanus abiæ filius regnum paternum accipit 282.c. eius pietas, & bellum cum Zaræo Æthiopum rege ac victoria ibidem, mors 284.d. 285.b
ascalon capitur 146.a
ascalon Iudæis semper invisa 831.a. eius situs ibid.
ascalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud se habitantium interfecerunt 815.d
ascalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aschanes eunuchus præpositus Hebræorum nobilium curæ obsequitur Danieli 346.b
aschanaxes aschanaxi 13.c
aser natus 30.g. filij 52.d
aseritarum sors in Chananæa 142.a
asia quingentas civitates uni rectori & consuli Romano parere 806.g
asineus & Anileus Neerdenses grassatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
asiongaber, loci nomen 269.f
asoris civitas 152.c
asofra, buccina 97.b
aspersorium tabernaculi 81.a
asphaltites lacus repletus cadaveribus. 890.a
asphaltites lacus Tiberiensi natura contrarius 891.b. eius descriptio ibid.
asphar lacus 428.b
asprenatis prodigium & interitus 661.d
assamonæi principatus quando defierit 508.b
assamonæorum familiæ quando & quandiu principatus Iudæorum concess. 701.a
assaracoldas Senacheribi filius patri succedit in regnum 330.e
assaron quantum contineat 83.d
assis regni termini 1040.b

assuras, Assyrij 14.f
assyriorum imperium quando dissolutum fuerit 331.c
astabarri populus 14.b
astapus fluuius 58.f
astartes templum 209.a
astartis rex Tyriorum, eiúsque successores enumerati 1043.a
astoborra fluuius 58.f
astronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienses quando & quemadmodũ Romanis subiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi crediti 1068 c. *scriptis legibus vtebantur* 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges pastor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e 1052.g
augusti Cæsaris in Iudæos beneficia 562.d. *in Herodẽ odium & Aretam* 572.b. *reditus cum vtroque in gratiam* 577.d. *confirmat testamentum Herodis* 611.c. *in Italiã proficiscitur* 729.e
augusti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ descriptio elegans 91.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adado cũ muneribus mittitur ad Elisæũ, vnde se regem futurum cognoscit 306.b. *contra Israelitas belligeratur & Hierosolymitanos, à quo pacem redimit Ioasus rex* 313.f *moritur* 316.a
Azarias propheta vaticinatur Asani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emesenorum rex Agrippæ iunioris sororem duxit 693.b
azotum pestis propter arcam detentã inuadit 169.b
azotum captum & consrematum 436. b
azymorũ festiuitas restauratur 323.d
azymorũm festiuitatis institutio 65.d. 93.b

B

Baaras loci, & herbæ descriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532.f
babel quid significet 12.c
babylon locus cur sit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri potestatem venit 352. a
babylonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339. 340.341. *per totum.*
Babylonicæ turris institutio 12.a. & *quanta fuerit* 12.b
babylonij Iudæos persequuntur 649. e
Babylonicrũ antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.f
Bacca vicus 833.g
Bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur frustra 421.f. *mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit* 424.f. 425.d. *adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam* 430.b
Bacchidis sæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis mensura 259.a
baonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bagoses copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodestes eunuchi conjurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. *sacerdotes eius vniuersi sublati ibidem. ædes ipsius à fundamentis diruitur* 311. d
balachus Moabitarum rex Balamũ ad Israelitas execrandum mittit 112.d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia iure cupit 331.c
balamus vates contra Deimandatum profectus ab asina compellatur 112 f. *bene precatur his quos execrari volebat* 113. *per totum malum consilium dat Madianitis* 114. e
balsamus vbi nascatur 270.f
balsamum vbi proueniat 473.b
Balthasar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. *ipse cum suo regno in Cyri Persarum regis potestatem venit* 352.a *occidit Adoniam* 254. b
banaias satellitibus præponitur 241.f *vnus fortium Danidis* 243.f
banaias Salomonis copijs præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occisores Iabosthi supplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Israelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322.b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
barasa expugnata concremata 417. c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ scriba 337.a. *liberatur à carcere* 342.c
baris castellum, postea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum satrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
Basanes Hieroboami totam familiam sustulit 282.e. *regnum occupat ibidem*
basanæ imoietas à Gimone propheta grauiter carpitur, sed frustra, regnúmque ab hostibus infestatum tueri non valens moritur, Elano filio successore relicto 283.f
Bassus addit se Cassio 727.c
batanæa, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenũ hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelsephon ciuitas 65.c
begabri Idumæa vicus 890.e
beleastartus rex Tyriorum Hiramo patri successit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 24.c. *filij decem* 52.b
beniamitarum sors in Cananæa 141. e
beniamitæ post Iesu ducis mortẽ quieti & agriculturæ student 146.b
beniamitarũ fortitudo & peritia militaris 148. c *cædes omnium vsque ad sexcentos viros* 149.a *quomode ea tribus restituta* 146. d
berenice, locus 269.f
berenice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Costobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.e
bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 549.c. *fit exosa Glaphyræ* 564.b. *datur alij marito* 762.a
bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Cestium de Flori gestis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
berosius Chaldæus de astronomiæ & Chaldæorum philosophia Græcè scripsit 1043.g. *eius historiæ verba & compendium de Iudæis* 1044.a. *Græcos scriptores taxauit ibidem*
bersabe, ciuitas 288.d
bersabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorũ 972.e
berytus quomodo ab Agrippa exor-

nam 678.b
Berzellæus quantis beneficiis iuuerit Dauidem regno pulsum 233.b quam gratiam ei obtulerit rex 237.e
Besarra oppidum 1007.e
Beselel architectus 88.e.98.e
Bethsemmathe vxor Esau 28.b
Bethalaga vicus 429.b
Bethel quid significet. 28.g
Bethenabem vicus 889.a
Bethleem toparchia 890.d
Bethmaus vicus 1003.e
Bethura locus 139.f
Bethsabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
Bethsama vicus 170.g
Bethsamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171.b
Bethsana, quæ Scythopolis 418.a
bethsana ciuitas 141.g
Bethsuritarum deditio 420.d
Bettæa capta & prædata 222.c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezetha collis descriptio 919.g
Biblia quot annorum historiam complectantur 2.f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
Borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
Borceos vicus 833.e
Bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
Boz columna vestibuli templi 261.b
Boʒus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a.
Britannicus Clau. Cæsaris filius 644.a
Britannicus Claudij ex Messalina f. Neroni priuigno in imperio posthabitus 796.b
Britanni quomodo & quando Romanis subiugati 805.g.807.b
Broccus trib. plebis 670.b
Buccinarum excogitatio & vsus 97.b
Burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

Cabrothaba locus 98.a
Cadmus Milesius quo tempore historiam conscribere inceperit 1034.e
Caduceatores sacros esse & inuiolabiles 522.a
Cæcilius Bassus occiso Sexto Cæsare prouinciam occupat 488.f
Cæcilius Bassus Sex. Cæsarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum gestarum nuncius ad Vespasianum mittitur 902.c
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902.a
Cadesa ciuitas 140.b
Canopolis & forum quod vocatur materiarium à Cestio incensum 819.f
Caron regio amomi ferax 684.c
Cæsar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 782.f
Archelao tetrarchiam seu mediam regni partem dedit ib.
eius promissio Archelao facta ib.
reliquam regni dimidiam partem duas tetrarchias diuisit ibid.g
cæsar quæ Salomæ largitus sit 783.b
cæsar quas ciuitates Iudæorum regno auulsas Syriæ adiecerit ibid.
cæsaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæsar falsum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigium numero inserit 784.b
cæsares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæsarea conditur 746.e.747.g
cæsarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæsarea Iudæa maxima ciuitas 854.f
cæsaria templa 747.a
cæsariensium contumelia in mortuum Agrippam 680.a
cæsarienses contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæsarienses omnes Iudæos apud se habitantes trucidant 813.f
cæsennius Gallus duodecima legionis ductor à Cestio in Galilæam missus 818.b. duo millia Galilæorum cadit ibidem.
cæsennius Patus rector Syriæ 974.a
cæsennius Patus Antiochum regem Comagenes apud Vespasianum defectionis accusat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæsonia iugulata cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas constituitur pontifex 619.c
cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius posteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Augusti adoptiuus 603.e
caius Cæsar Agrippam vinculis soluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occisæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæsar Deum se vocari voluit 790.d
Petronium ob statuas in templo locandas, Hierosolymam misit ibidem, e
caij litera ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananæa 99.a
calidæ ad Baias 638.e
Calidæ ad Emmaunten 619.d
Calidæ apud Callirrhoen 598.a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula constituitur Cæsar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 734.e
designatur Cæsar à Tiberio 635.f
occiso Tiberio fratre opprimitur & ipse 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
quali fuerit ingenio 641.b. 643.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes sæuitia, & diuini honoris vindicatio, insaniæque tum coniuratio in ipsum, & eius interitus 652. vsque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
callistus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyses Cyri filius patri in regno succedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005.b
cana seu Canatha 742.e
canathenses ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.e
capernaum fons, Nili vena esse creditus 861.e
capharsaba, campi nomen 559.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmissus ad Hierosolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis situs 852.f
carta, Mesopotamiæ ciuitas 13.c
carthaginensium originis & fati descriptio 807.d
carus delicia Herodis 586.b
cassander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388.a
caspiæ portæ 625.a
Cassius Cherea 653.654.655
per totum occiditur 673.a
cassius quæ gesserit in Iudæa 476.e
affligit Iudæos 489.b
cassius Longinus Syriæ præses 544.d
cassius Iulio Cæs. interfecto Syriam petit & quid gesserit 727.728.
per totum, occisus 729.a
castor rerum iudaicarum scriptor 1065.
castoris Iudæi versutia & dolus erga Titum 924.f
castra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libyæ Pentapolitanæ rector sicariis calumniandi doctor erat 997.a

tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem.d
cedasa vrbs 441.e
celadus Augusti libertus 613.a
qua Cæsaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.e
celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur 793.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad supplicium Hierosolyma mittitur 795.g
cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenæus Hebr. in libertatem restituit 151.a
cestius Gallus Syriæ præses inuadit Galilæam 1015.b.1023.d
Cest. Festus à Claudio in Iudæam procurator præmissus 793.e
eius malitia 799.a
cestius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b.1016.c
Chærea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum transeuphratensium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi, populus 14.g
chaldeorũ consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananæus, chanaan 14.a
chananæorum terra præstantia 98.e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathbiaris ciuitas 171.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452. g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 85.a
cherubinorum descriptio 263.e
chetim quid Hebræis significet 13.d
chetimus, & chetima insula ibid.
chetomene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius insignis 260.g
Christus & christiani 622.g.623.a
chusarthes Assyriorum rex Hebræos sibi subiicit 150.e
chusus, chusai 14.a
chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Absalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palæstinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchares idem quod talentum 83.e
cinnyra, instrumentum musicum 243 a
cinyra fistula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19. e. 21. e.
cisus Saulis pater 174.e
citharæ quis inuentor 7.d
ciuitatem qui primus instituerit 7. c
claudius à militibus constituitur Cæs. 664.d
claudius Aggrippam ad senatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorũ nobilissimos interfici iussit 795.g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippina vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem præceptorem suum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
cleonens præfect. vrbanarum cohortiũ 655 c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexãdro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434. e
cleopatra Marc. Antoniũ in sui amorem pertrahit 493.f. 729.f. Mariamnem cum filio ad se vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513. vsque 645. 742.d. 988. d. contra omnes omnium opibus inhians 517. f. 742. a. Herodem ad stuprum solicitat 518.d. occiditur 524.e. 745.f
clitius Tiberiensis altera manu mulctatur 1012.a.818.e
cluuitus 659.c
colossus Cæsaris 747.g
comagenensiũ ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de causa in Messada incorruptus manserit 988.c
conon Gracus Iudæorum mentionem facit 1051.a
connallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præficitur 616.b. 618.g
coponius procurator constitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo se liberent 109. c
corea, loci nomen 718.e
cores seditionem contra Moysem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Faustus Syllæ filius qualem se præstiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
correi, locus 172.d
corus mensura qualis 100.b. 336.f
costobarus Idumæa Gazæ præf. Eius ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius audentia 699. b
costobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
coturnices vbi copiosè inueniantur 72.e
cotys Armeniæ rex 678.d
crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat periurus 478.e cum omnibus suis copiis perit 479.c
crassus in Syriæ prouinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
cretenses moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
cteſiphon, vrbs 650.b
cumanus Iudææ præses cõstituitur 690 d. 794.a. & quid sub eo Iudæis acciderit ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Iudæis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuspius Fadus Iudæorũ regno præficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
cydoessa Tyriorum vicus 869.e
cyprus insula 13.d
cyprus præsidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phasaeli filia 628.a
cypron, castellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenæi, Marmaridæ & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis subditi 807.d
cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudæis Hierosolyma repetere permittit, templúmque restituere, ac vasa tẽpli eis reddit, multáque præstat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 356.b

D

Dabarateni vxorem Ptolemæi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbæ descriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon præcipitatus 169.a
dagonis templum exustum 436.e
dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damascus à quo condita 15.a
damascus imperio Dauidis subiicitur 222.b
damascus à Metello & Lollio capta est 471.a
damascenorum in Iudæos seueritas 1000.c. 822.a. 992.d

dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinẽ & ſtudia 346.a. inſomnia diuina 246.f. regi ſomnia interpretatur 347.f.348.a.
Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d.
abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b
inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352.f.353.a
apud Ecbatana turrim edificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cæteros prophetas ſuperauerit 353.e.354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitæ à Chananeis ſedes mutare coacti 150.b
danus, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem inuitus poſtea leonib. obiecit 352.b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 810.g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quæſtionem proponit quænam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b.&.f
commonitus vero à Zorobabele Iudæos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 262.e. 367.d
mortuus ſucceſſorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamũ cum vniuerſa ſua familia terra debiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſai 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharã 186.e.187.a ei° magnanimitas 188 b. victoria de Goliatho 189.c
amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita à Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e
ſocerum fugit 191.192. 193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a
accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & inſanum ſe fingit 195.c
fugit inde aliò atque aliò ibid.
Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d
iungit ſe Ancho contra Hebræos 203.f 206.e abducuntur ei ambæ vxores captæ 207.b
Palæſtinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211.d
rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a
eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214. c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuerſum ei confertur 217. a. dominorum ſuorum occiſores punit 211.d. 216.g.
quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 217.a Iebuſæos illudentes capit 217. a. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218.c. Palæſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Palæſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thenonem in amicitiam recipit, Idumæam ſubigit, & officia diſtribuit 222.e. 241.e.
Ionathæ poſteros beneficiis afficit 223. b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæ deperduntur 223.e.224.e
Bethſabeen adulteram facit & ducit vxorem, Vriamque interficidum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228.b. à filio moleſtatur 227.e. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229.e
patienter audit conuiciantem Semeim 230.e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233.b. priorem filium aggreditur 233.d. occiſum luget 235.e. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238.c. Palæſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242.f
fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244.b è tribus malis infligendis peſtem eligit, & Oronnæ aream emit 244.e. 245.c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibi.e. 246.b. alſioſus calefacit ſe Abiſaces accubitu 246.g
Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum.
Dauidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub mortem Solomoni commiſerit 250.g.251.a
expirat ac ſepelitur, maximúſque cum eo theſaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241.g
Debora prophetiſſa 152.d
Decimæ datæ 18.e.28.f.109.a
Decius Mundus quantum inſanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid præmij fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Gryphi filius rex apud Damaſcum conſtituitur & Alexandrum Ianneum ſuperat 460.b. 461.a, contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib.f
Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g
clementer agit cum Ionatha Iudæiſque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d.
capitur à Parthis 443.f
dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450.e. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 389.d. legem Iudæorum tranſcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in hiſtoria Iudæorum venia concedenda quòd Hebraice neſciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lyſiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei caſtra locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis denabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam ſalutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Moſen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros ſignificet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo verſatus propter Athenienſes 1079.f
dido ſoror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus ſingulis quid Deus conſideret 4.b
diglath quid ſignificet 5.c
diluuij vniuerſalis deſcriptio 9.e
Dina Iacobi filia 31.b ſtupra-

ſtupratur, quapropter Sicimitæ vniuerſi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amiciſſ. à Phariſæis interficitur 716.f
Dioniſius Tripolitanus ſecuri percuſſus 471.g
Diophantus notarius ſceleratus 574.e
Diſciplina militaris exemplum pulcherrimum 823.e
Diſciplinas à Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos eſſe deductas 17.c
Diſſimilium communionem etiam naturam horrere 123.f
Dius in hiſtoria Phœnicum integerrimus 1042.d
Dius menſis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b occidit Abimelechum pontif. 196.f
Doleſus nobilitate potens à Gadarenſibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum ſaluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector inſinuatur 903.a
Domitiano Germani ſubiiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Veſpaſiani & Titi eis adequitabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero conſaluatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, virósque illuſtriſſ. trucidat ibid.c
Cæſarea excludit Iudæos 696.f
Domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
Domitij Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices vrbs 1000.e
Dora ciuitatis ſitus 1067.b
Doras Hieroſolymitanus pontificem perimit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filij accuſatur veneficij, & quomodo ſe geſſerit 588.d.766.b
Doritarum in Iudæos inſolentia 675.f
Dorotheus lxx. interpretibus additur 396.f
Doſitheus Hyrcanum & Alexandram Herodis prodit 524.f
Draconis leges de ſupplicijs antiquiſſ. 1015.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
druſilla Agrippæ filia 628.a
Druſium turris 747.e
Druſus Agrippæ filius 628.a
Druſus Neronis filius 629.634.e
Druſus turris 536.g
Drymos loci nomen 730.e
Dyſtrus menſis 132.e. 366.e. 381.f

E

EButius decadarchus ſub Veſpaſiano 839.e. Gamalæ occiſus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos ſubiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Baſanæ filius altero regni anno occiditur, vna omnis eius ſoboles tollitur per Zamarem 284. d. & e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moyſis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g fit pontif. 110.c
Eleazarus pont. moritur 145.b
Eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab Elephanto confoſſo opprimitur 420.c
Eleuzarus phariſeus homo ſeditioſus conuitiatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus theſauri templi cuſtos quomodo pactus cum Craſſo 478.d
Eleazarus Anani fil. pontifex conſtituitur vnius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex conſtituitur 613.e. priuatur pontific. ibid.g
Eleazarus gigas, quam vaſto fuerit corpore 625.d
Eleazari Aſamonæi filij fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a 796.d
Eleazarus ſeditioſus exulat 682.c
Eleazarus Ananæ pontificis filius, Romani belli ſeminarium fuit 809.g reiecit Cæſaris hoſtias ibid.
Eleaz. Semei facinus memorabile 844.d
Eleaz. duo ſocij contra Manahemum 812.e
Eleazari Simonis filij factio 904.c 905.e
Eleaz. Simonis Gioræ ſocij mors 895.a
Eleazarus ſicariorum princeps Maſſadam obtinet 985.e eius adſitos oratio 989.f altera oratio de immortalitate animæ 990.g. 991. 992. per totum
Elephantis quomodo pugnatum ſub Antiocho Eupatore 419.f
Eleuſa oppidum, Sebaſte dictum 558.f
Eleutherus fluuius 742.b
Eleutheri equites 731.b
Eliabus architectus 78 b. 88.e
eliacias pontif. ſub Ioſia rege 333.f
Eliacimus Ioſiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, ſed tributarium iam factum Ægyptijs 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336.e occiditur 337.d
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patri ſuccedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & geſſerit 285.e. 286.a. 287.288.289.298.299. per totum. exemptus ex hominibus 300.b
Eliæ epiſtola ad Ioramum Ioſaphatiinm ſceleratum regem 307.b
Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c. filij eius ſcelerati 165.a exitium ſuum cognoſcit 166.a ipſius & filiorum mors 166.d. & f.
Eliſæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a vaticinatur & aquam ſuppeditat 289.a Ioramo Achabi filio 301.a viduam à debitis liberat 302.d Ioramo inſidias Syrorum indicat & Adadum capere ipſum volentem eludit 302.d.303.a famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d Adado mortem indicat ibid.e Iaum vngit regem Iſraelitarum 308.b
Ioaſus Ioazæ filius ad ſe ægrotum venientem conſolatur 316.e vita defungitur 315.g cadauer occiſi à latronibus in ipſius monumentum iniectum reuixit 316.a
Elymus, elymi 14.f
Emian zona ſacerdotalis 84.a
Emmaus concremata 609.c
Emmaus vicus, Vide etiam Ammaus
Engaddi à ſicariis inuaditur 887.f
Eniachin tribus ſacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enoſa ciuitas 7.c
Epaphroditus 2.b
Ephodes veſtitus 85.b
Ephorus hiſtoricus Gallos & Hiſpanos prorſus ignorauit 1039.a
Ephorus Hellanicum in plurimis oſtendit mendacem 1034.g
Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Ioſepho 53.e
Ephremi pars quæ ceſſerit 141.f
Ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d

Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicureorum error refutatur 355.b
Epiphania ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pato pugna forti obtinuntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib. e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulæferales Iudæorum 775.a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prætorianorum Achaza præfectus occiditur 321.f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 331.c. *obiurgat eundem propter thesauros Babylonijs monstratos* 331.d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium depravatum 996.c
esaui natiuitas 26.d. *vxores* 27.a *circumuenitur à fratre ibid.* d *iratus fratri reconsiliatur* 32.f *partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus* 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonē de gentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f. 368.a *quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit, mortuúsque sit* 368. 369.370. *per totum.*
Esconputeus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b *ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem. Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat* 379.e *impetrat Iudeis vitam* 380.b
Essen, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c.785.786.787. *per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis* 787.e. *opinio de anima diuinitate ibid.* g. *aliud eorum & diuersum collegium* 788.d
Ethæus Gittheus Dauidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid significet 5.b *eius lapsus* 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euilæ 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraicè neſciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit 573.f.758.e. 759.f
eutychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b *aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ* 633.a
eutychus, auriga Cæij Cæs. 672.a
excæcantis aliquem pœna 128.c
ezechielis prophetia 335.f
ezechias Achazæ filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323.per tot. *Palæstinos bello vincit ibid. à Senacheribo oppugnatur* 328.a *in summam adactus desperationē Esaiam implorat* 329.d *posteritatem à Deo exorat* 331.a *moritur ibid.* f
ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti seruus 587.a
Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 555.e
fati potentia nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudæos missus 795.g
felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelū vincitur 491.a *Cl. Felicis procuratoris gesta* 796. *per totum. vide Cl. Felix*
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a *vide Porcius*
festorum descriptio 92.f.93. *per tot.*
filij contumaces & proterui in parentes quomodo multandi 126.e
filiorum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudææ Basso succedit 985.d *contra Massadam militem mouet ibid. &* 986.g. *Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit* 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaritia in oppressione Hierosolymorum 802.f *mendacium apud Cestium* 803.per totum. *vide Gessius*
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 638.c
fratris vxorem ducere prohibitus 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse seiunxit 1097.a
frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.e

G

Gaba, quid significet 186.a *Gaba equitum ciuitas cur sic vocata* 832.f
gabaenorum iniuria in vxorem Leuitæ & quomodo ea propter multati 147.148.149. *per totum.*
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iesu 138.f. *qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit* 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c *eius gesta* 476.477.478. *per totum.*
gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722. per tot. 980.e
gadara restaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 888.e
gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
gadæ natiuitas 30.g *& filij septem* 52.c
gadus propheta Dauidi vnius è tribunalis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c *in medio foro necatus ibidem.* 896.d
gales insectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid significet 137.d
galilæa & regionis trans Iordanem quantis reditus fuerint 782.g
galilea minor quæ 832.f
galilæa vtriusque descriptio ibid. calamitas 834. per totum
galilea tota à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphæ occisa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hierosolymis 897.b
galliæ motus 890.b
galliæ bellum desijt ibid.
galliæ situs descriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e

gallos sub mille & ducentis militibus seruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Iesu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius situs ibid. & 864.
excisa 868.b
gamalensium fides in Romanos 1000 f.
gamalensium cum Romanis acres conflictus 864.865.866.per tot.
gamalensium cades à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Israelitæ 146. a
gazæi à Iamneo obsessi captique 459.e
gazara Palæstinæ vrbs à Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos seruitute exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici situs 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Genesar lacus descriptus 619.d. 869. d. eiusdem nominis descripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio subduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circuncideriunt, enumeratio 1047.a
gentibus singulis quomodo à suis autoribus nomina sunt indita 12.f. 13. 14 per totum
geon fluuius, & quid significet 5.d
geraseni quomodo se erga Iudæos cohabitatores suos gesserint 815.f
gergesæi, populus 14.d
germanicus veneno sublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæs. frater 964.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum descriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano sætur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis causa ibid.
gersus Moysis filius 61.e
gessius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capessenda compulerit 702 d
& quàm malus fuerit vir ibid.
gessij Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudentia & versutia 798.d
auaritia apud Cæsarienses 796.d
noua crudelitas in Hierosolymitanos 801. a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum posteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Basani quæ mala ipsum maneant vaticinatur 283.f
ginæa vicus 833.d
Giscala Galil. oppidulum indomitum 868.c
Giscala succeditur & diruitur 1001.e
giscala à Iosephi militibus diripitur, prædaque popularibus conceditur 828.per totum
giscalorum status 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549. c. odio prosequitur Salomem 564.b. occiso marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius somnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hierosolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ibi.
eiusdem pietas, sed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi statura & insolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenses 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Iosephum Zachariæ 418.b
gorion filius Iosephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ioramj Hierosolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum potest tollit & regnum administrat 311.g
312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadæ 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum dissidium 649.c
græcis turpissimum visum Iudæis inferiores fore 797.f
græces bis ternis fascibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & heri nupérque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones imuasere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem
philosophi primi Ægyptiorum, Chaldæorúmque discipuli 1034. e
græci posteriores Timæum in plurimis mendacem ostendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.b
græcorum historicorum elegans descriptio 1034.1035.1036.1037.per tot.
græcorũ legislatores antiquissimi qui 1070.c
græcorum dij descripti 1077. & seqq. per totum. eorum legislatores poetis potestatẽ dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetoribus verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conscriberent ibid.
grando apud Ægyptios ante Mosen nunquam visa 64.b
grapte cognata Isatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hierosolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
suis succurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gymnasia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibidem
hebræorum nullus regnante Salomone seruile opus faciebat 269.a
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecatæus Abderita 1048.b.1050.a
hecatombæon mensis 110.c
hecatommachi Alexandri Iamnæi 457 f
hellanicus ab Acusilao de genealogiis multum discrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina transit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hierosolymis 913.c
helena Monobazi regis matris regia Hierosolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principetus Hebr. 159.b
henioschi Romanis subiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermæus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus historicus diligentissimus 1046.a

Hermogenes Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiámque cum aliis prædonibus afficit supplicio 483.b
infantem ob eadem exosus dicit causam 484.b
præficitur Caliſyriæ 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & assequitur 489.e
Malichum trucidat 490.f
Antigonum Aristobuli profligat 491.d
vxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
strenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vsque Romam 498.d
rex Iudææ à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigiose seruatus bis 505.c.& f
Hierosolymam expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad stuprum solicitatur 518.e
bellum Aretæ infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Cæsarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem vxorem interficit & magnificè donatur à Cæsare 529.a. 530.b
nocata à se vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad eadem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d. 532. 533
arces in suam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti succurrit 536.b
quomodo subditos in officio continuerit 537.g
Cæsaream condiderit, & à Cæsare sit muneratus 539.b. 540. 541
salutat Agrippam 540.b
extruit templum Cæsari, & tributorum partem subditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Essenos magnificat 541.b
templum nouum ædificat Hierosolymis sumptuosiſſ. 543.e
legem statuit de furibus nouam 544.f
nauigat ad Cæſ. & reductis Roma liberis dat vxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem suis remittit 553.d
ipsius familia domesticis agitatur dissidiis 554.c
filios suos apud Cæs. accusat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis destitutus Dauidis sepulchrum recludit 563.b
omnes coniunctos habet suspectos 565. 566. 567. 568. 569. à Syllæo inique accusatur apud Cæsarem 572.a
accusat filios apud consilium Berytense 578.a
strangulat 580.b
liberis ipsorum prospicit 583.f
quas ipse vxores habuerit & sobolem ib. 627.f
Antipatrum damnatum in vincula conicit 595.e
morbo correptus testamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
sub mortem liberalissimus & crudeliſſ. 598.b
vim sibi conatur inferre, & Antipatrum iubet occidi 599.d
testamento mutato moritur ac funeratur 600.c
testamentto eius confirmato quantum filiis ipsius patrimonium superfuerit 611.e
præficitur Galilææ, & strenue agit 725.f. accusatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accusatur ib.e
quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f 731. 732. ædificat, & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e. rex Iud. constituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a. & seq. fratris mortem vlciscitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat sibi Iulium Cæs. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746. 747. 748. & seqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
dissidet cum filiis duob. & vxore 749 f. 750. 751. conciliatur filiis 751.g
iterum dissidet cum ipsis 755.c
accusat filios apud Cæs. & Beryti 760.c. occidit 761.f. 793.g
occisorum liberis prospicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 763.a
eius domus iterum conturbatur dissidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accusat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g. 772. a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
instaurat ciuitates 980.e. 988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit. ibid.e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c
Vitellij iram in se concitat 625.e
bello ab Aretæ superatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
vxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
quali fuerit ingenio 677.f
Herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæsare ob auaritiam increpitus, in Hiſpaniam cum vore fugit 790.d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f
Herodias Agrippæ soror, Herodis unioris vxor 626.b
odio prosequuta fratrem se suúmque maritum in exilium coniicit 638.g. 649.a
eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b. 732. 748.c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
Herodotus erroris argutus 279.a
Herodotus Halicarnasseus Iudæorum gentem non ignorauit 1047.a
Herotum oppidum 52.d
Hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
Hettan prædium 272.a
Hezarbunis dux captus 155.b
Hieremiæ prophetæ vaticinium & epicedion Iosiæ conscriptum 335.f.& seqq.
damnatur, iterum absoluitur 336.f
aufugit 337.b
hieremias in carcerem coniectus torquetur 339.c
in cœnosum puteum præfocandus demittitur, verum rursus liberatur. 339.f. non vult proficiſci Babylonem 343.b. donatur magnis munerib.& alia eius gesta ibid.c
hieremias consulens Ioanni Careæ abducitur ab eo in Ægyptum, vbi Ægyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
hierichus vrbs 112.a
excinditur, & restaurator ipsius diris

diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
Hierichunti fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisaeo factus 891.d
Hierichuntij agri bonitas 141.c.473.b.518.d
Hieroboamus Nabathei filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Salomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur & inde à pseudopropheta seducitur 277.g.278.a
filio suo aegrotante quid responsi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid. e
Hieroboamus Ioa filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiecit ibidem. moritur Zacharia filio harede relicto 318.f
Hieronymus historicus Iudaeorum 1050.f
hierosolyma rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exedificata 218.b
hierosolymorum thesauri asseruntur, moenia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui propeate praedixerint 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342.per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quam templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio expugnata 473.c
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum cur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709.c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a
per totum
Hierosolyma Iudaeae vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912. e. per totum & 1049.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum edificatum ibid. e. eius origo & finis ibidem f
Hierosolyma non idem vocc Iudaica quod Graecà significat 1059.d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686
Hierosolymitanorum supplicatio 795.b
Hierosolymitani officiosè Agrippae & Politiano obuiam prog. essi 803.e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
Hierosolymitanorum turbae & indignationes propter Iosephum 856.d
Hierosolymitanorum miserabiles clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionem decimam excurrunt 909.a
eorum insidiae contra Romanos 911.b
seditiones perpetuae 920.d. per totum
conflictus cum Romanis 920.d.& seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 935.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incremẽtum horribile 941.c
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
aegrorum quot millia portis eiecta ibidem b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943. c. pugna magna & ferox 946.d
mendacia inter seditiosos 949.c
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 654.b. pugna circa porticus 956.a. circa templum 459.a
strages & fuga incenso templo 459.a. sex millia in porticum confugiunt, sèque saluari ex propheta falso seducuntur 459.g.960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b. infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames captiuitasq; 967.968
per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
Hiezecielis prophetia 335.f.338.e
hin, mensura qualis 88.d
Hippeni Iudaeos suos cohabitatores male tractant 815.d
hyppici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis cõtulerit 1042.c. mulctatus quod Salomoni proposita enigmata soluere non potuit ibid.f. eius gesta ibid. Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
Historia apud Barbaros solennior quam Graecos 1038.b
Historiae scriptori quae curanda 468.b
historiae veritatem à Iudaeis honorari, à Graecis vero negligi 707.a
Historiae verae quod indicium 1035.e
Historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
Historicus mendax quantum à falsario instrumentorũ differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
Holocautoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemate nullum vetustius 1034. d. quomodo conseruatum ibid.
Homicidarum inuitorum asyla 18.d
Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 122.f.123.a
Hominis creatio 4.e
Hominis aetatis quis terminus praescriptus 8.e.15.e
Homines quando degenerare à virtutibus ad vitia coperint 7.c
Hominum commercia quibus vitanda 94.c
Hominum ingenium quàm sit malum 197.a
Homonoea, loci nomen 1020.e
Hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 350.a
Hospitij reuerentia 20.1.147.d
Hyc vocis significatio 1040.a
Hyoscyami descriptio 86.b
Hyperbereteus mensis 92.c. 263.b. 286.b

Hyrcanium vicus 742.d
Hyrcanus Alexandri Iannæi filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & otiosam vitam elegit 468.d.& 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469.d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b. disceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
redditur ei pontificatus 475.a. 481.e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486.a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.e.732.e
à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur à quo perfide tractatur 511.per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudæa 726.f
Hyrcanus Ioseph Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.per totum
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a. pacem ab eo redimit ccc. talentis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450.d. Samariam obsidet & radicitus tollit, eúmque deo colloquitur 452.per totum. eius felicitas & mors 454.a. somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Iabinus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipse 152.c
Iabissa ciuitas, & Iabissenorum officium in Saulum & filios eius extinctos 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter cccc. virgines 149.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus, vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci natiuitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatum in Ægyptum 44.f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698.b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
iacobi septimi ex fratribus Macchabæi supplicia & constantia 1096.b
iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit 383.b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat 278.c. discerpitur à leone 277.e
iahel, vide iale
iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
iale Sysarem occidit 153.b
ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
iamæ regni termini 1040.b
iannæus Alexander. quære Alexander
iapha vicus 1016.d
iaphæ munitiones 848.a
iapheti filius Noe 11.d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f.13.a
iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158.a
victor filiam suam deo mactat ibidem e
iar mensis 259.e
iardan vicus 833.f
iason, alias Iesus, Onia pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408.e
iason vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
iauanes Iapheti filius 13.a
iazarus pontificatu priuatur 618.e
iaziel propheta vaticinatur Iosaphato 298.c
iazoren vrbs spoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416.c
iberi, populus 13.b
ibes serpentibus infesta 58.d
ides scelus & supplicium 622.623
idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi subdita 222.f
eius tumulus 779.g
Idumæi, quomodo circuncisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibidem g
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Giore 894.f
Ioannis Leuiæ pecunias prædantur 897.e. ad Titum supplices veniunt 965.g. scelerata eorum facta repetita 980.a
Iebostus Sauli filius constituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per insidias 216.c
sepelitur honorificè à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias, vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iepthe. vide Iaphthes
Iesraela vrbs 288.c
Iesseus filius Obedæ 164.e
Iessæi filij qui 186.c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Anani filius prædixit Hierosolymæ excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
iesus dictus Oniæ frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408.b
iesus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananæa exploratorem indicæ suis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118.c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, expitque quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæsitam diuidit tribubus 141.per totum. præcipit eis vt reliquias Chananæorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
iesus Phabetis filius pontificatu priuatur 537.d
iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878.879.per totum
mors 882.e
eius virtutes celebratæ 883.b

Iesu Sapheæ filij facinora 1003. *e.* & 1008.1009.1020.1021. *per totum*
Iesus Sapphæ filius 822.*d*
Iesus Thebuthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966.*c*
Iesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858.860. *per totum*
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Israelitarum 308.*b*
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.*a*
Balis sacerdotes extirpat 311.*d*
contemptor & ipse numinis moritur Ioaza filio successore relicto 313.*f*
Ieus propheta arguit Iosaphatum 297.*a*
Iezabela quàm mala mulier 285.*d*
minatur Eliæ interitum 288.*c*
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.*d*
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.*a*
Ilys, ager qualis 71.*b*
Immundi qui Moysi 94.*c*
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207.*f*.208.*a*
Imperatores Rom. semper honorauerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 940.*e*
Imperij Romani fines quousque 805.*f*. 837.*b*
Indorum mortis descriptio enarratu 991.*c*
iniuria maxima quæ 122.*d*
inuenta debere restitui 127.*f*
Inundationis vniuersalis descriptio 8.*e*
Ioabi cum Abenero pugna 212
Abenerum turpiter occidit 214.*f*. 215.*a*
exercitui præficitur Dauidis 222.*f*
Syros vincit 224.*e*
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. *per totum*
ingeniosum commentum fingit 228.*b*
Abesalomum interimit 234.*c*
Dauidem Abesalomum lugentem increpat 235.*d*
præfectura privatur 238.*d*
Amasam interficit & Sabaum persequitur, capútque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.*f*.241.*e*
populum censet 244.*b*
occiditur 254.*e*
Ioadus quomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Ioasúmque regno præficit 312.*a*.313.*a*
studet templo restaurando & moritur 314.*a*
Ioachabis natiuitas & quid significet 167.*a*
Ioacimus Iesu filius pontifex 367.*f*
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum constituitur 337.*d*
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.*a*
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350.*c*
Ioacimus Iosiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptiis factum 336.*b*
tributarius etiam fit Babyloniis 336.*d*
occiditur 337.*d*
Ioacimus pontifex mortuus 370.*g*
ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
ioannes Ananiæ filius Gophnitica & Acrabatena regionum rector designatus 822.*e*
ioannes Asamonæi fil. occisus 710.*b*
ioannis Baptistæ interitus 626.*f*
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343.*g*
Ismaelem Godoliæ interfectorem persequitur 344.*e*
consulit Hieremiam, & ipsum in Ægyptum abducit 345.*a*
ioannes dux militum ionathæ 293.*e*
iohannes Essæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 822.*e*
ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.*g*
Medabẽsibus Amaræis occiditur 428.*c*
ioannes idumæorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 922.*g*
ioannes iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 382.*c*
moritur 383.*b*
ionathæ ac iudæ fratris ioannis interitum vindicat 382.*e*
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.*a*
eius amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.*e*.431.*b*
Alexandro quàm fuerit gratus 434.*f*
vincit Apollonium Dauum 436.*b*
amicus fit Demetrio Nicanori 438.*b*
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.*a*
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.*f*
capitur per proditionem 444.*d*
occiditur ibid.*g*
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013 1014.1016. *per totum. Giscalam Iosephi iussu muro cinxit* 823.*b*
eius proditio & doli varii 824.*a*
dolus nouus 826.*b*
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.
ad defectionem incitat 828.*d*
Titum fallere conabatur 869.*d*
Hierosolymam fugit 869.*f*
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.*f*
Hierosolymitanis exitij causa 876.*a*
malitio, crudelitas & gesta 887. 897.898.920. 923. 925. 931. 932. 933.936.940.943. *& seqq.*
Ioannis Leuitæ conflictus 905.*a*
Ioannis pontificis monumentum 920.*f*
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.*a*
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.*b*
contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.*c*
perit ibid.*f*
Ioasus Ochosiæ filius quomodo à Gotoliæ sæuitia seruatus, & rex constitutus 312.*a*
à religione deficit & legibus 314.*d*
Zachariam ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.*e*
ægrotans occiditur 315.*a*
Ioazarus dux missus contra Iosephum Matthiæ filium 827.*c*
Ioazarus Iosepho inuidet 1013.*c*
Ioazarus priuatur pontificatu 618.*e*
Ioazas Iosiæ filius regnum paternum assequitur 313.*g*.315.*b*
Dei beneficio liberatus moritur 315.*d*
Ioasus Iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Ægyptum abducitur & moritur 33.*g* 336.*a*
Iobacchus torrens 33.*b*.111.*d*
Iobel fil. Lamechi 7.*d*
Iobelus quid significet 96.*c*
Iobeli anni remissio & libertas ibid.
Iochabel mater Moysis 55.*f*
Iodes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151.*d*
Iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 173.*a*
Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.*a*
quomodo ad Niniuitas missus sit, & in mare proiectus ac à ceto haustus post triduum viuus in terram reuomitus 318.*c*
Ionia vnde sic dicta 13.*a*
Ionici iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550.*e*
Ionum in iudæos odium 398.*d*
Ionatas Anani fil. 676.*c*
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 795.*d*
Ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710.*c*
Ionathas Saulis filius castrum Palæstinorum expugnat 179.*c*
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.*c*
animositas & honestas 181.*f*
amor in Dauidem 191.*c*.193.*c*
fœdus cum eo 193.*f*

cadit in pugna contra Palæstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 223.b
Ionathæ cuiusdam Saducæi cum Pharisæis contentio 453.f
Ionathas homo vilissimus prouocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem Romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit in imperij administratione 428.a
Ionathas Phariſæus 1013.f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020.1021
Ionathas pont. f. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987.d
Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227.f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242.f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996.e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa 818.a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ibid.c
Ioppensium interfectorum quot millia 818.a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300.a
Moabitas expugnat 301.d
monitus ab Eliseo cauet Syrorum insidias 303.c
fame vrgente Elisæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304.b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308.a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proijcitur 309.c
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliaque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mox tum tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iosabetha Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311.g. 312.a
Iudochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.e
eximitur vinculis 343.e
Iosaphatus à commentarijs Dauidis 222.g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a. quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Iosephus Cabæus pontifex 697.f
priuatur munere ibid.
Iosephus Caiaphas, quære Caiaphas
Iosephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.e
Iosephus Ellemi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949.a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 822.c
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609.e
Iosephus Itaburij montis planitiem muro circunaedit 866.f
interfectus Gamalæ 867.c
Iosepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historiæ descriptionis 1.c.
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium passus à Poppæa benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004.1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & eum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidijs, calumnijs variis petitus euasit 1008.1009.1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011.d. ciuitates munit 1013.a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014.e
æstutia eius in cognoscendis insidijs 1016.a
Ioannis consilijs contra ipsum quomodo occurrerit 1017.e
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolym. 1011.c
in salutis discrimen incidit 1019.f. accusatur à Tiberiensibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias falsi historici depellit ibidem f. historiæ suæ veritatem adstruit 1026.f
Sepphoritas seruat 1027.f
Tiberiada seruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Vespasiano Titóque, & captiuorum multos liberat, falsóque accusatur 1030.e. vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705. 706.707.708. per totum
Iosephus, Matthiæ filius vtriusque Galilææ rector designatus 822.e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Giscalæi subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 839.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840.841.842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Vespasianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo delitescit 850.f
eius socij ipsum persequuntur ib.
eius oratio philosophica ad socios 852.a. eius socij cum ipso cadem mutuas sortiuntur 853.e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 834.c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibid.
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Ioanni Hebræo nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquijs ciuitatis frustra obsecrat 965.b
Iosephus Medicaster defectionis autor 1912.f

tor 1012.f
Ioſephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exoſus 37.c
venditur in Ægyptum 39.c
ſolicitatur ad ſtuprum à domina 40.a
ſomnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Pſontomphanecus 44.c
fratres capit ibid.
& miris exagitat modis 45.46. per totum. cognoſcendum ſe ipſis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & oſſa eius in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Ioſephus apud Veſpaſianum accuſatus 997.c. quinque millium annorum hiſtoriam Græco ſermone contexuit 1033.a. eius hiſtoriæ certitudo 1037.c
dux ipſe Galilæorum à Romanis captus ibidem
ſolutus vinculis cum Tito ad obſidionem Hieroſolymorum profectus ibidem
Ioſephus belli hiſtoriam primum Veſpaſiano & Tito obtulit, vt ſibi teſtes eſſent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex ſacris literis interpretatus eſt 1038.a
Ioſephus Simonis filius toparchiam adminiſtrat 822.e
Ioſephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Energeten reconciliarit Iudæis 402.b
feſtiuum eius reſponſum 402.e
vxores & liberi 403.e
Ioſephus Zachariæ fil. præficitur præſidio Hieroſolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Ioſias Amaſi filius patri in regnum ſuccedit, optimam rempub. & veram religionem inſtituit ſublatis idolorum aris & ſacerdotibus 333. 334. per totum
moritur 335.e
Ioſue, vide Ieſus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno ſuccedit, Ammonitaſque tributa pendere cogit 310.e
filio Achazo ſucceſſore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Amalechum 156.a
Iotape Sampſigerami regis filia 628.c
Iotapatæ ſitus deſcriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hieroſolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miſerabilis 845.846.847
Iotapateni cuiuſdam capti à Veſpaſiano conſtantia 849.f
Veſpaſiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occiſa & capta 850.e
Ious menſis 110.c
Iozarus conſtituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid deſignet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b.259.a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267.d
Iſacus naſcitur & circumciditur 21.
ducitur ſacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
naſcuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exoſus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid. c. moritur 34.e
Iſacharis ſors 141.g
Iſboſeth. vide Ieboſthus
Iſeremoth locus 97.e
Iſiacorum ſcelus & ſupplicium 622.a
Iſidis ſtatua & templum tollitur 623.c
Iſmael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Iſmaelis Abrahami filij natiuitas & circumciſio 19.d
Arabum autor eſt 21.f
ducit vxorem, gignit fil. xij. 22.c
Iſmael Phabæi filius conſtituitur pontifex 696.c
Iſmael regij generis iudæus Godoliam interficit 334.b. quantam eodem etiam aliorum hominum fecerit præter Maſphatenſes abductos ibid.
Iſrael quid ſignificet 33.c
Iſraelitæ inhumaniter tractantur ab Ægyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
tranſeunt mare rubrum 67.d
armis Ægyptiorum ſe muniunt 68.c
obmurmurant Moyſi 71.d
coturnicibus paſcuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infeſtantur 74.b
collatio ad tabernaculi ſtructuram 77.g. ſeditionibus agitantur & puniuntur 97.e.98.a
negatur eis ingreſſus in Chananæam 99.d
Iſraelitæ inſcio Moyſe cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deſerto obuenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amoræos extinguunt 111. per idt. à Madianitorum puellis ſeducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananæam. & quiſque in ſuam ſortem mittitur 141.d. commouentur inter ſe propter aram in ripa iordanis extructam 143.c. quomodo ſe geſſerint poſt ieſus mortem 145.e. omiſſo bello agricultura dant operam 146.c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chuſarthi Aſſyriorum regi ſubiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis ſubiugantur, à Iode libertati reſtituuntur 151.c. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis ſeptem annis miſerè tractantur 153.d
reſtituuntur libertati per Gedeonem 154.f. ſub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, ſed per Iaphthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæſtinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæſtinis 208.b
ciuili bello laborant 212
Iſraelitæ quot annis poſt ieſum nequiuerint Chananæos ex Hieroſolymis eiicere 218.e
Reliqua ipſorum geſta ſub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem reſtituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
tranſferuntur in Mediam & Perſidem, & quo tempore id factum 324.g
Itaburius mons 141.g
ſitus 866.f
Italiæ bella ciuilia 896.d
Iehaciæ ſeu Hirenes concubinæ Ptolemæi Phyſconis ſobrietas 1064
Ithamari domus priuatur ſacerdotio 254.c
Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
Iubal & eius inuenta 7.d
Iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
Iucundus Herodis ſatelles falsò accuſatus torquetur 574.b
Iudæa latronibus expletur 698.d
Iudææ regio vbi præſtantiſſima 719.b
Iudææ deſcriptio 833.d
Iudæa nulla pars erat quæ non vnà cum Hieroſolymis interiret 888.c

Iudæus vivus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 933.d
Iudæi quando primum cœperint appellari 372.b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357.b
impediuntur ab ædificando 360.a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262.f
quando templum absoluerint 366.e
eorum reip. qua forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376.a
quomodo à Bagose tractati 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asia regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422.a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c. summa calamitate constituti post Iudæ casum 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485.e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g.434.a
Iudæorum sectæ quot 442.d
Iudæi quàm sint religiosi 474.b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Iudæi seditionem excitant 596.601 604 605. 606. 607. 608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621.b.640.a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695.a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691.a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695.g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Iudæorum epulæ ferales 775.a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Iudæi Petronio supplicant 791.b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Iudæorum & Syrorum seditio circà Cæsaream 797.d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsarea 799.b
Iudæorum dispersio in totum 809.d
Iudæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 814.d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Iudæorum & Romanorum strages in Scenopegiis Hierosolymæ 818.e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830.e
Iudæi à Romanis profligantur 831.d. 848.c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882. b
Iudæorum circa sepulturam cura ibidem.f
Iudæorum in Massada immane facinus 994., b
Iudæorum apud Alexandriã & Thebas interitus 995.d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Iudæorum cura conscribendæ historiæ 1036. a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033 c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. eorum egressus ex Ægypto mille annis ante Iliacum bellum 1042. a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia cõtra Ægyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & Senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316.c
Iudas, Iudæi 14.b
Iudæ portio in terra Chananæa 141.e
Iudæ natiuitas 30.f
consilium de fratris cede vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filij tres 52.b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145.c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249.e
Iudas Asamonæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instauraverit ac perierit 709.c
Iudas Capsai, vir strenuus 441.d
Iudas Eliasibi fil. in põtificatum patri succedit 382.e
Iudas Essæus propheta 713.c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616.c
eius secta 617.b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
iudas iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.g
iudas Macchabæus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
itidem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424.b
cadit 425.e
iudas Sepphorei Sophista 772. e
iudas vates 455.b
iudicum status quis 178 b
iulia vxor Cæs. Augusti 559..d
iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 589.f
iuliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Ægyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Iudæos 482.a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485.d
occiditur 489.a
iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526.& seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
iulius Capella 1000.f
iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667.c
interficitur & ipse 973.b
Iupiter Olympius 652.e
Iurisiurandi modus 24.f
Izatæ regis filij & fratres Titio supplicant 964.d

L

LAbanus Batuelis filius 15.f
doluse cum Iacobo agit 30.c
perse-

perſequitur fugientem generum 31. d
Laboſardachus Niglaſaris filius in paternum regnum ſuccedit 350. d
Lacedemoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedemonij cum Iudais ſocietatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedemonij quando & quemadmodum Romanis ſubditi 805.e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidas decimæ legionis præpoſitus 956.f
Latopolis 65.c
Latronum colluuies Hieroſolymis 871.e.872. eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694.f.695. f.999.f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occiſus 653.f.656. e
Leproſi quatuor Syrorum caſtra vrgente inedia inuadunt 304.f
Leproſorum conditio 94. c & quod alicubi ſint in præcio ib.e
Leuces loci deſcriptio 988.f
Leui, militum præfectus 1013.b
Leuis natiuitas 30.e
vlciſcitur ſororis ſtuprum 34.a
filij ipſius tres 52.a
Leuias traditur 871.g
occiditur 872.a
Leuita vxor quàm nefandè à Gabaonitis tractata 147.c
Leuitæ eius prudentia ib.e
Leuitarum numerus 97.a
Leuitis ac ſacerdotibus ciuitates cum ſuo agro, & decimæ adſcribuntur 108.g.109.a
earum ciuitatum nomina 142.c
Leuitæ vſum veſtis lineæ impetrant 699.d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moyſis cur à poetis aut prophanis hiſtoricis non tractata 391.e. 397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074.1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcas olim non fuiſſe 1070.d
Leges Moyſis ad mores pietatémque pertinentes 121.a.122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30.e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036.e
Liberius Maximus iuſſu Veſpaſiani Iudæis ſtipendium indixit 983.d
Lybia dicitur Aphrica 24.d
Libys, Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703. a
longæui cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudæis occiſus 820.f
longini equitis Romani ſorte factum 924.c
Longini iuuenis Romani facinus 953. f.
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g
captiuus abducitur 18.a
ſeruatur de excidio Sodomitarum 20.d
filiæ cum patre coeunt ibid.f
Loti vxor in ſalis ſtatuam verſa ibid.
Lucilius Baſſus legatus Herodium caſtellum capit 980.b
Macharunta quoque 983.a
Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Geraſam capit, & mille iuuenes interficit 893.a
Luctus tempus 126.d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenſes 654.b
luminum feſtiuitas, & eius inſtitutio 415.e
lupus Alexandriæ rector ad Veſpaſianum ſcribit de ſeditione Iudæorum 995.e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
luſtrandi populum modus 109.g.110.a
luſtrationis tabernaculi modus 88.c
lydda ciuitas à Ceſtio exuſta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15.a
lyſanias Ptolemæo Mennæi patri ſucceſſit in regnum 490.d
interficitur à Cleopatra 519.a
lyſanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lyſiæ committit Antiochus Epiphanes filium ſuum, & bellum contra Iudæos 413.d
lyſias vincitur à Iuda Macchabæo 415.b
occiditur à Demetrio 421.g
lyſimachus fratrem ſuum occidit, & Gazam prodit 459.e
lyſimachus Helleſpontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lyſimachi portentoſa de Iudæis mendacia confutata 1058.1059.1060. 1061 1069.1070.1077. per totum

M

MAcedones tranſiſſe pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis ſubditi 806.a
Macedones Ægyptios ſubiugarunt 1068.e
Macchabæi natu maximi & primi inter ſeptem fratres ſupplicia crudeliſſima & ipſius cum inſigni tolerantia ſermones 1083. a. vbi hiſtoria Macchabæorum fratrum
Machæra dux Roma. legionum qualiter ſe geſſerit apud Herodem 503.d 738.b
Machir, tertij ex fratrib. Macchabæi conſtantia 1094.b
Macherunti Romanis perſuadent vt præſidio ſuo decedant 816.b
Macherus quomodo capta à Romanis 982.c. ſitus eius deſcriptus 980.c
Macho capta & depredata 222.c
Macro præfectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filiæ Iſraelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot. cæduntur cum ſuis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos ſubigunt 153.d
cæduntur maxima ſtrage 155.a
Madiana ciuitas 59.d
Madus, Madai 13.a
Magnus campus regio 1014.e
eiúſque deſcriptio 891.a
Magoges & Magogæ populi 13.a
Magus Ægyptius pſeudopropheta triginta millia hominum ſeduxit 797.a cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Iudæa 694.g 695.e
Malichus exactionum collector pro Caſſio 727.d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727.e.728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494 a 733.b
Malchus Arabiæ rex Veſpaſiano in auxilium miſit quinque millia peditum, equites mille 834.f
Malichus Iudæorum dux 721.e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannæum 476.c
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid.f
Malthace vxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.c
Manachaſes veſtis qualis 84.b
Manahemus Eſſenus Herodem puerum ſcholas frequentantem ſalutat regem 542 a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Maſſadam inuadit 811.g.812.a
velut rex Hieroſolymam redit, & princeps ſeditionis ſit ibid.
interficitur 813.a
Manahemus occiſo Seleſmo regnum ſibi vindicat & Thapſenſes excindit, ac poſt à Phullo pace redempta moritur 320.b
Manaſſes Ioſephi filius 44.d.52.b
Manaſſes in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53.e
cenſetur loco Leui 96.f
Manaſſe pars dimidia Chananæa 141.d
Manaſſes Ezeciæ filius regnum paternum aſſequitur, impiiſſimus, & prophetarum occiſor captus à Babyloniorum rege tandem in prin-

cipatum restituitur, & pietati studet priorib⁹ mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Ioannis pont.fil.ducit vxorem Sanaballitis filiam Hierosolymam vocitatam 384.b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses irans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 822.e
mandra,locus 344.f
mane,quæ diei pars 4.c
manethon Ægyptius historicus 1039.d.eius historiæ compendium 1039. 1040.1041.per totum
manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052.a
eius historia emendata ibidem. & 1054.a
manethonis mendacia confutata 1053. 1054.1055.1056.1057.1061.per tot.
manna qualis cibus 72.g
manneus Lazari ad Titum profugit 941.a
manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
mar locus cur sit vocatus 70.c
Mara quid significet 163.e
m.Agrippa.vide Agrippa
marcus Alexandri Alabarchæ fil. 673.e
m.Antonius.quare Antonius
m. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956.f
mardocheus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f.367.d
mardocheus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Esthera indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.c.68.b
mare vas templi cur sic dictum 261.b & quàm fuerit capax,eiúsque vsus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
maresa vrbs 283.a
mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 955.a
mariamne Agrippæ filia 628.a
mariamne Alexandri Aristobuli & xandræ filia,vxor Herodis 512.b
occiditur à marito 530.b
mariamne Alexandri filia,vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 730.a
occiditur 750.g
mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693.f
mariamme Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Marisa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane,mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Iudææ constituitur 637.c
Massabazanes quid 84.e
Massadæ castelli descriptio 887.f
Massata castelli situs descript. 986.g. 987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphthes pileus 84.e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171.g
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa,ac moritur 709.b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313.b
matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
matthias Apsalomi,vir strenuus 441.d
matthias Ioannis filius sacra prophanare venuit,verámque religionem fortiter tuetur 410.g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
matthias Margaloti seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
matthias Margali sophista 772.b
matthias pontifex mittitur vt Simonem Giora Hierosolymam introducat 898.a
matthias Theophili constituitur pontifex 589.c.priuatur eo munere 597.c
matthiæ Boethi mors crudelissima 938.c
maxilla,locus 161.g.162.a
mazaca ciuitas 13.b
madabenses Amarai, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450.d
medimnus Atticus & Siculus 100.b
medi populus 13.a
medi quod in Asia regnauerunt Græcis cogniti 1038.f
megassari facinus audax 935.b
megasthenes historicus 1045.b
mela legatus Archelai ad Herodem 575.a
melcha Aranis filia 14.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 190.f.192.b. datur alij nuptum 202.a
videt maritum 220.d
Melchisedecus rex Solymæ Abrahamum conuiuio excipit 18.d
melitis impetsuit Pseudalexander 783.e
Memnonis sepulchri descriptio 790.g.791.a
Memphibostus Ionathæ filius humanissime à Dauide habitus 223.c
delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Ephesius singulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conscripsit 1042.g
Menda ciuitas 335.d
Menedemus Philosophus 396.d
Menelaus,qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum deficit à patriis legibus 408.d
abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
Mensa tabernaculi 83.b
Mensa à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donata descriptio 403.d
Mensis anni primus Moysi quis & cur 9.a
Mensuras quis excogitarit 7.c
Meroë vnde dicta 58.f
Mesas,Mesanæi 15.a
Meschus,Meschini 13.b
Mesopotamiæ difficilis transitus 24.f
Mesre,Mesræi 13.f
mesræi filij quibus populis nomina imposuerunt ibid.
messala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
messalina à marito Claudio Cæs.ob Zelotypiam trucidata 694.a
methir,tunica pontificalis 84.f
metilius præfectus à cæde reseruatus 813.d
metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
michæas propheta, vulneraræ ipsum nolenti male ominatur 292.a
Achabo malum nunciat, quare in carcerem conijcitur ibid.g
Achabo interitū prædicit 294.d
michæas propheta 336.g
michole vxor Dauidis.vide melcha
milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462.a
militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 792.g
militis Rom. impudentia quantam cladem Iudæis dederit 691.b
militis mosaicos libros discerpentis pœna ibid.c
militia qui non commodi 129.f
& qui ab ea immunes ibid.g & seq.

Mina quantum pendeat apud Iudaos 478.c
Menes Ægypti rex Memphis conditor 268.f
m.minucianus 660.a.671.e
misael appellatur Misaches 346.a
misas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quo necessitatis peruenerit 300.c
misenum oppidum 652.c
mithridates erarij Cyri præfectus 358.b
mithridates occisus 473.b
mithridates Pergamenus Pelusium expugnat & Ægyptios vincit 480.b.eius gestu 724.a
mithridates quomodo ab Ansæo tractatus, quomodo ab vxore, deque eius victoria 648.d.per tot.
mnaseas Græcus historicus 1051.a
moabitæ penitus fracti à Dauide 221.d
moabitæ & Ammanitæ socij, mutuo se se interimunt 298.e
iterum sternuntur & prædantur 301.d
moabus, Moabitæ 21.a
molonis mendacia de Iudæis 1061.d
monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaismum sit amplexus 685.c
eius regnum 920.c
monobazus Monobazi filius prorex constituitur 684.f
rex fit 689.e
mons Samaron, locus 281.b
montem in alium locum deuolutum 319.f
mortem præter Dei voluntatem non venire 132.b
moses, qualis fuerit vir 3
moysis natiuitas 55.a
quomodo seruatus 56.b
cur sic vocatus ibid.f
adoptatur à regina 57.b
moyses diadema regium pedibus calcat ibid.c
præficitur exercitui Ægyptiorum & Æthiopas bello vincit 58.b
ducit Thurbin vxorem 59.b
fugit Ægyptios ibid.c
Raguelis filiab. opitulatur contra pastores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid.f. *conspicatur rubum ardentem in Sina* 60.b
confirmatur ei liberatio Israelitarum 61.f
edit miracula, nomẽ Dei cognoscit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaonem 61.f.62.63
educit Israelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid.e
traducit eos per mare rubrum miraculose 67.d
aquam amaram facit potabilem 70.71.a. *coturnices & manna ver-*
petrat à deo 72.e
ex petra aquam elicit 73.f
cum Amalecitis pugnat 75.b
decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96.g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97.e. *Aaroni fratri sacerdotium confert* 87.e
dedicato templo victimas offert 89.a
in tabernaculo Deum consulit 90.f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a
censet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni bellóque necessaria 96.f. *mittit exploratores in Chananæam* 98.d
Coræ factionem compescit 104.d
eius iustitia 106.f. *lustrat populum* 109.g. *Sehonem & Ogem reges delet* 11.per tot. *Madianitas cum suis regibus cædit* 117.e. *Iesum sibi designat successorem* ibid.g
moriturus quid suis prædixerit 119.b. *quas leges præscripserit* 120.f
vsque 136
exhortatur Iesum vt in Chananæos exercitum ducat 131.e
nube circundatus disparuit 132.d
lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyses fabulosè dicitur fuisse leprosus 84.d
vir admirandus 99.f
Moscos quinque librorũ scopus 1036.f
Moses apud manethonem prius Osarsiphus sacerdos Osireos dei Heliopolitani dictus 1053.g.1054.g
moses Ægyptiis vir diuinus habitus 1956. d. *eius tempora quibus vixit descripta* ibid.
eius virtus & gesta 1070. 1071. per totum
mosollani Iudæi nobile factum 1049.f
muchæus fert sententiam contra Vasten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuersorum creatio 4.b.
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam constupraverit 622.f
murus trigintanouem stadiorum cum tredecim castellis circum Hierosolymam triduo ædificatus 937.b
musicorum instrumentorum Danidis regis descriptio 242.g
mutiani & cæterorum rectorum petitiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

Naamis vxor Abimelechi Bethlemitæ & quid significet 163.c *quomodo Ruthem instituerit* 164.b
Naases Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saule occiditur 178.b
Naases iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabæotes Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g
quid significet 201.c
moritur, ibid.f
Nabla, instrumentum musicum 243.a
Nabrodes, qualis vir 11.f.14.b
Nabuchodonosorus rex Babylonis bello infestat Nechaum Ægypti regem 335.d
Ioacimum occidit, & Hierosolymitanorum præstantissimos Babylonem abducit 337.d
duces eius qui vrbem Hierosolyma ceperunt 341.b
quomodo captum Sedeciam tractarit 142.e
Hierosolyma penitus excindendã, & templum spoliandum, populúmque Babylonem traducendum curat 342.a
Cœlen Syriam ac Ægyptum pertomat 345.c
iudæorum nobilium quorundam pueros instituit & castrat ibid.f
somnium, cuius erat oblitus, vult sibi indicari & explicari. quod facit Daniel 346.f. *moritur* 349.c. *gestorum eius repetitio* 350. d. *posterorum eius finis* 352.a
Nabuthus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hierosolyma ad templum spoliandum 342.a
Nacebas Arabum dux cæsus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. *quot habuerit liberos* ibid.
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditúrque cum omni familia 282.d
Nain vicus 894.d
Nais à Caine condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbathæ regionis situs 799.f
Narbathene toparchia à Cestio equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807.d
Nathan propheta 220.e
mittitur ad Dauidem increpandum 226.e. *indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet* 247.c
Naumi prophetia de excidio Niniuitarum 321.a
Nazarai deo deuoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839.g
Necessitate laborantes subleuare, homini decentissimum & deo gratissimum 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 355.a

captiuum abducit Ioacum filium eius 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336.c
vincit ibid.
Neemias quantum iuuerit Iudeos apud Xerxem 371.d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palestinorum 242.e
Nephthalimi natiuitas 30.f
filij eius 52.c
Nepthalitarum sors 142.a
Neronis gesta & precipue contra Iudeos 795.g
Neronis imperium quandiu duraverit 893.b
Nero contemptor nationis Iudaeorum 968.e
Nero indignatur ob res minus prospere gestas in Iudea 830.a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quare Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cesarea Philippi 698.f
Neruis cur Iudai abstineant 33.c
Netira & Philippi fratrum fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabæũ pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423.f
Nicanor amicus Tyri sagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.a
Nicolaus Damascenus Iudaeorum patronus 398.e
Nicolai Damasceni historia de Herode vulpatur 563.c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cesarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Nicolai rhetoris oratio pro Iudeis Ionicis 550.g
Iudeos coram Cesare arguit, & reges purgat 782.f
Nigro Peraite qui Idumaam regebat, a Iudaeis mandatum vt ducibus pareret 822.d
Niger Idumæa rector in Salis oppidum Idumæa confugit 831.f
iterum fugit 832.a
Niger Peraira, Silas Babylonius & Ioannes Essenus, duces Iudaeorum contra Romanos 831.b
quomodo occisus 885.c
Nigisar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluuius 5.d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894.b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regia Assyriorum 330.d
Nisan, mensis 9.a. 64.g. 93.a. 366.f
Nisibis regio 687.e
Nisibis vrbs 644.d
Noba oppidum sacerdotum 195.a
excinditur cum vniuersis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Iudaeos 104.f
Nobilitatem generis vnde Iudaei discernant 989.a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8.e
eius filij quales 11.d
vini vsus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syria procurator 692.b
& eius gesta 793.c
Nymphydius homo nequiss. 893.c

O

Obadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164.e
Obedias iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestiis liberata 302.b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 322.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b. superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex casu moritur 299.b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta illius ab Ieu perit 309.e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205.e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta eius dicta ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334.b
Oliueti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.c
Olympius Iupiter 652.e
Onias & Dositheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succedit 386.g
Onias Onia fil. templum in Ægypto ædificat 433.a
Onias Onia fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate erectos 708.e
Onia, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.e
vide Menelaus
Onias Simonis Iusti fil. pont. 392.a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Onia pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470.d
Onia regio 480.a
Ophnes scelestus filius Elii 164.f. 165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quandiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323.a
vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & persidem 324.g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d. 896.d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armaniæ dominus 15.a
Oza attingens arcam exanimatur 219.g
Oza percussio locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Iudæ patre mortuo capit 317.g
natura bonus & gnauus multis domitis gentibus vrbem restaurat 319.a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

Pacorus rex Medis 688.a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 730.d
Pacorus Pacori regis puerum expleras Iudæam ibid.
insidia-

insidiatur Phasaelo 495.c.730.g 731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Cæs. vxor 694.a
Palæstina situs, & eius gentis odium in Hebræos 66.a
Palæstinos Sampson vexat 161.c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæstini cum Iudæis præliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189.d
denuo reintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Sauli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos Dauid superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira vrbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d.93.f
Panium, locus 541.c.746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannichis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d.739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Parricidium quam graue sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanúmque cum Phasaelo captiuos abducunt 494. e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a 93.a. 136.b. 601.a
Pasini castrum 15.a
Patriæ causa nihil non faciendũ 206.a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Ceraste fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata vnde maxime nascãtur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Iudæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votiuam vbi deposuerint Iudæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanij equitis sorte factum 952.a
Pelusium vrbs 184.c.894.b
Pelusium capitur 480.d.724.c
Pentecostes festiuitate Iudæos iter non facere 450.b
Pentecoste vnde dicta 778.g
Perææ regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
Persa populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de vxoribus ibid.e
Persarũ cõtra Græcos expeditio 1034.e
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnauerunt 1038.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
Pestis quam sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Iosephum 39.f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117.e
Petronius Ægypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 536.e
Petronius præses Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641.d
Petronij epistola ad Doritas pro Iudæis 675.f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.b
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid significet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanisus Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasus pontifex à seditiosis constituitur 700.b
Phanuel locus cur sic dictus 33.c
Pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64. 65. per totum
dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67.f
Phæræ filij duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.e
Pharisæorum secta 442.d
autoritas 453.b.463.e
Pharisæorum secta qualis 585.f
Pharisæi 617.e
Pharisæorum existimatio 716.e
& quomodo se gesserint regnante Alexandro ibid.
Pharmuthi mensis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725.e
superat Felicem 729.a
accusatur à Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730.g
occidit seipsum 732.e
Phasaelus ciuitas 748.e
Phasaelus, turris & oppidum 560.a 606.b.748.b.779.b.914.e
Pheroræ Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam respuit vxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accusatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pherora vxoris insolentia 763.e
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Iudæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syria parti impetans Antiochum Cyzicenum superat 459.g.460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calũniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 782.g

Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarum præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis seruatus, eiusque gesta 1003.a.1012.d
filiæ eius duæ in excidio Gamalæ seruatæ 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Iudæorum legatus à Caligula repulsus 649.e
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1072.f
Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.e
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineesis legatur ad Rubelitas & Gadditas cum reliqua dimidia tribu 143.e *succedit patri in pontificatum* 141.b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.g *testimonium de Iudæis* 1039. c. 1042 1043. *per totum*
Phœnicum historiæ 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phrates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619 f.620.a
Phruræa festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phutes Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudæam missus 789.c
Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæsareæ egerit ibid. Hierosolymis statuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæsaris imagines 789.c
tumultus alius ob Corban thesaurum sacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piso legatus Pompeij 473.f
Pistus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hierosolymorum præfectus 476.c.723.c. *transfugit ad Aristobulum* 477.b
occiditur à Cassio 479.d
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 834.b. *in Galilæam maximam multitudinem occidit* 837.d
à Iotapata repulsus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
gesta contra Gadarenses 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. *Mosen imitatus* 1079.b
Plinthines situs 894.b
Plistorum apud Dracos secta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circuncisionem admittit & Bernicem ducit vxorem 695.e
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymam missus 803.c
eius oratio & gesta ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus 510. b.541.f
Polybius Megalopolitanus historic. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ gesserit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 718.d
Hierosolyma capit 719.e.720.b
Q. Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis summi qualis electio 1073. c
Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 872.c
Pontificum & sacerdotum dissidium 696.c
Pontificum iniquitas 698. d. *origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quótque fuerint ab Aarone vsque ad finem belli Iudæorum cum Romanis* 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum solere perpetuum esse 513.e
Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 624.c. *repetitur à Fado* 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præsidet 619.d
Iudæos afficit contumeliis 621.b.623.g
accusatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.e.999.d
Portius Festus Iudææ procurator, & quæ sub eo sint gesta 696.e. *quære Festus*
Posidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriam milites 668.d
Prætorij in castris Rom. descriptio 835.e
Prandium quæ hora faciunt Iudæi sabbato 1020.d
Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priscus centurio Ionatham Iudæum sagitta transfigit 953.a
Priscus sextæ legionis dux à Iudæis occisus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.f
Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus solis potestas data historiæ condendæ 1036.a
Prophetico spiritu vbi multi sint correpti 192.f
Proseucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Atheniensibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundum & omnia regit 355.a
Pseudalexandri gesta 612.c
quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falsus
Pseudopropheta Hieroboami seductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b
& iterum reconciliatus ei per Iosephum 402.c
Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564. a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hierosolyma 388.a *traduxit Iudæos in Ægyptum* 388.d

eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hierosolymam die sabbathi 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Latyrus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452.d
dissidens cum matre regno priuatur 452.g. 456. obsidet Ptolemaidem 457.d. Asochim oppidum capit, Alexandrumque Iamneum vincit, & quanta eius sæuitia 458.a
Ptolemæus Mennæus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Mennæus Damascum bello vexat 464.g
Aristobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus 1. Iudæos in Ægypto seruientes liberos dimittit, & legem Moysis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389. vsque 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio 436.e
duobus diadematibus coronatur simul, vincitque Alexandrum, & moritur 438.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemæi Physconis immanis crudelitas & iniustitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Asamonæi gener socerum occidit, & alia scelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Ægypti reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis situs descriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud se habitantiū interfecit 815.d
Ptolemaidenses à Iuda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri sitientis astutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio post coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 652.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius æmulatus Iudæorum scripta 1046.f
multas Iudæorum leges transtulit in suam philosophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum stoicorum de diuina natura sententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ solis sublatæ à Iosia 334.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquagesimi anni remissio 96.b
Quintilia fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602.c
cognoscit causam Antipatri 590. vsque 594. & inde seditiosos Iudæos expugnat 609.b
Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudæam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe speculatores Hebræorum tuetur à vi Chananæorum, & securitatem ab hostibus impetrat 135.a
incolumitatem promissam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga sororem 30.f
mariti complexum sorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius astutia 32.d
mors ex partu 34.c
Raguus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Iethegleus, sacerdos, filiam suam Moysi adoptato tradit vxorem 60.a
Moysi ob victoriam gratulatur, & consilium dat ei distribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Rapsacis Senacheribi copiarum præfecti insolentia 328.c
ipse cum exercitu diuinitus delitus 330.d
Rasis Damascenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Bathuelis filia 15.f. petitur in connubium Isaco 24.c
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme vrbs quæ aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 125.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet esse ignauis 206.d
Regibus subditi quæ ferant 173.g
Rhegines populus 15.c
Rhinocolura 755.d
Rhiphates, Rhipheei 15.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibúsque suum auxit regnum, & duelis xviij. vxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissisærea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. & inde.
Romanorum dissidium inter se 427.
Romani Germanos captiuos vbique circunduxere 807.a
Romani in præsidio Massadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæsa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in seruis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Giscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymæ potiuntur, eiúsque partem maximam diruunt 923. d. cum Iudæis acriter confligunt ibid. & 625.d
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymæ 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942. c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit 1038.a
Romus, Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare construunt super ripa Iordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 30.e
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c

Se ac fratres proditionis insimulatos excusse 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus prefectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macheruntis descripta 981.a
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

SAba Æthiopum regia, quàm valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabaus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem à Dauide 238.b
Sabas, Sabei 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid.b
Sabattas, Sabatteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241.f
Sabba mensis 110.c
Sabbaus orator supplicio addicitur 434.e
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis à Tito spectatus 976.c
Sabbathum & eius vacatio à laboribus seruatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo obseruatum 411.d. *negligendum aliquando* ibid.& 428.d
Sabbien Alexandram Herodi prodit 321
Sabecus exercitus Syrorum prefectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 603.a *vexat Iudeos propter auaritiam suam* 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902.e
Sabuchadus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis edibus extructam pro Mardochei suspendio 379.g
Sacchæus transfuga Iosepho prodit insidias Ioannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.e
Sacerdotum & pontificis cum eorum vestitu & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Iudeos 1036.a
nuptiæ ibid.
Sacerdotibus qua cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92.93.94.per totum
Sacrorum scribæ 54.e
Sadeus Xerxis prefectus 371.e
Sadocus pontifex constituitur 222.g.241.f.250.a
Saddocus nouas res molitur 616.e
Sadducæorum secta 442.d.617.e.784.g
Salampso Herodis filia 627.f
Salmanasar Cutheos in Iudæam transfert 345.e.364.g
Salmanasaris contra Israelitas victoria 359.a
Salome, aliàs Alexandra, vxor Aristobuli, soluit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome quæ Iuliæ Augusti coniugi testamento reliquerit, 789.a. *eius reditus erant sexaginta talentis* 783.b
Salome Antipatri filia 723. d. *soror Herodis prodit Iosephum maritum suum fratri* 517.b. *alteri marito Costobaro repudij libellum mittit* 532.b. *odium exercet in Herodis filios & eorum vxores* 553.e.594.f. *accusatur Herodi* 566.b. *Alexæ iungitur connubio* 583.b
Salome vxor Herodis moritur 619.a
Salomon promittitur Dauidi successor & templi extructor 220.g *nascitur* 227.g. *instruit eum pater* 246.b. *constituitur rex* 248.a. *quomodo regnum nactus se de hostibus sit vltus* 254.b. *regis Ægypti filiam ducit vxorem* 255.c. *petit à deo & accepit sapientiam* ibid. e. *controuersiam mulierum duarum diiudicat* 250.d. *toparchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiámque ac philosophiam* 256.f. *coniurationes & incantationes composuit* 257.f
eius cum Iromo amicitia & materiæ cedendæ petitio & concessio 258.259. *per totum templum cum vasis quomodo extruxerit & arcam eò transtulerit* 256. *vsque* 266.
somnium videt & regiam extruit cum domo regina 265.g.266. *quibus donis remunerauerit Iromum* 1042.d
Hierosolyma muris & turribus instaurat & vrbes condit 268.c
ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a
quali satellitio stipatus incesserit ibid.g
quanta opulentia Hierosolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores DCC. *& concubinas* CCC. 272.d
præditum ei filium ipsius pœnas pro se daturum ib. *multis hostibus à deo excitatis infestatur* 275.a
moritur Roboamo successore regni relicto 274.e
quo tempore ædificauit templum Hierosolymis 1042.b
Salpadis filiarum hereditatis ius 118.f
Saltus regis gesta 1039.f
Saltus Libani, unde Salomonis 270.e
Samæas propheta Hierobeamo minatur 279.c
Samæas vir iustus accusat Herodem & vaticinatur Iudæis mala imminentia 484.d
Samarei populus 14.d
Samaraa quæ Mareotæ vnde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo æquatur 452.e
Samaria vrbs, vide Sebaste 531.b
Samaria regionis descriptio 833.d *& quid à Iudæa discrepet* ib.
Samaritæ qui ante Chutræi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b *accusantur apud Darium* ib.c
Samaritæ Iudæos infestant 401.a *Iudæos se esse negant agentes feliciter* 410.a
Samaritarũ dissidium cum Iudæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosatæ ciuitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quid significet, & quomodo natus 160.c *connubium & gesta eius* 160.d
Samuelis natiuitas & prophetia 165.c *consilium de libertate recuperanda* 111
Samuel senio grauatus filiis reip. administrationem concedit 171.d
Samuel prophetes Saulum iungit regem 175. d. *ostento indicat Hebræis deum iratum propter regem petitum* 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amissionem nunciat 185.d. *Dauidem vngit regem* 186.e
moritur 200.b. *ab inferis reuocatus per ventriloquum* 204.e
Sanaballetes Darij prefectus dat filiam suam Nicaso vxorem Manassi fratri Iaddi pont. 385.b
deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert moriturque 384.e
Sanctum, quid tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanguarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis esus interdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus scriba 333.g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudaïs 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus sterili ibid.
expellit

expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phasaelo insidias indicat 371.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptane vidue fiducia 225.g.226.a
Sardonisches XII. cum vestitu pont. 90.a quibus inscripta sunt nomina filiorum Iacobi, in Essene 85.d quæ virtus eis insit & quando cessarit 90.b
Sarmatæ Istrum transgressi præsidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a proximas regiones totas peruastant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriæ præses 571.c eius sententia in filios Herodis 578.d
Saulus asinas patris quærens à Samuele rex constituitur 175.c.176.f quàm decora fuerit statura 174.e vincit Ammonitas 178.a Palæstinos superat, & aram extruit 181.f. quos liberos habuerit 183.b Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a regno exuitur 186.a numine priuatur, & fit dæmoniacus 186.g.187.a commouetur contra Dauidem 189.e. insidiatur vitæ ipsius 190.a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a consulit ventriloquam 204.c fortitudo eius 205.g.206.a cadit vna cum suis filiis in prælio 208.f. ipsius progenies datur ad supplicium Gabaonitis 242.a eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in societatem recipit, & obsidione liberat 471.c cum Areta fœdus init 475.f in Syriam præses missus 718.a pecunijs corrumpetur ibid. Aretam mulctat 721.c
Scena, locus 33.e
Scipio Alexandrum Aristobuli percutit securi 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 599.a
Scopi loci descriptio 908.d
Scythæ populus 13.a.à Græcis qui Pontum nauigant cogniti 1038.f. Anacharsim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856.g
Scithopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidiosè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebus fil. Ili, vnus seruorum Dauidis 243.e
Sebaste conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebastæni, equitum ala sub Cumano 795.a
Sebastenorum contumelia in mortuum Agrippam 680.a
Sebast. portus 768.d à quo sic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex constituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Exechiele, sed frustra ibid.c expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterq; tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pseudopropheta cornib. ferreis sibi aptatis quid Achabo vaticinatus sit 294.g
Sehon rex negato Hebræis transitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neroni insidians occiditur 632.d
Seir quid significet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.c
Seleſmus Iabesſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eumque necat 459.g. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Asiæ rex opes Iudæorum sacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus descriptio 863.b
Semeis conniciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totum, re infecta domum se recipit 329.e. à filijs senioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Assyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis dissidium 671.c
Senis cuiusdam magnanimitas 503.a
Senis cuiusdam seueritas 737.b
Senius Gallus Syriæ præses 800.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
Sephoris vrbs Galilææ 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio absumitur 609.b.781.a
Sephoris cum tribus aliis ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris ciuitas Galilææ maxima 832.e
Sepphoritæ à seditiosis molestantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo 1027.d
Sepphoritæ à Iosephi militibus spoliantur prædaque reddatur 818.e
Sepphoritæ Ptolemaidem ad Vespasianum pacati veniunt 832.c
Septimus annus 711.c
Septimi anni remissio 96.b
Septimi diei obseruatio 719.f
Septuaginta Interpretes legem tantum Iudæorum in Græcam linguam transtulisse 2.d
Septuaginta interpretes legis transferendæ causa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397 per totum
Serebeus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hierosolyma 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit 5.d. mulctatio 6.c
Serpentes volucres Ægypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Ægyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæsar præses Syriæ 483.d.725.g. interficitur à Cæcilio Basso 488.f.
Sextus Cerealis quinta legionis præpositus 956.f
Sica qualis gladius, & sicarij vnde dicti 697.a. eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hierosolymis palàm latrocinantur 597.c eorum fraus ib.
Sicariorum in Massada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b denatur Dauidi à Saulo 203.d diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicima capta & solo æquata 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Sideralis scientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præstant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi auctoritas penes quos Roma 666.e

Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d. offendit Agrippam 676.f occiditur 679.f
Sila Tiberiensium dux 1005.c.1019. f
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscalensis scribit 826.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.e corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e vindex ingeniumfilij sex 52.a
simeoni quæ terræ portio cesserit 141. e
simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 145.c
simonis Asamonæi filij gesta 710.d
Simon Boethi filius pontifex constituitur 537.c priuatur sacerdotio 589.c
simon Camithi annuum pontificatum administrat 619.c
simon Cantharæ constituitur pontif. 675.c.priuatur eo 676.c
simon Cyprius magus 693.d
simon Essæus Herodis somnium explicat 614.b
simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ sectæ Sophista erat ib.
simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 1013. d. capitur à Iosep. 1024.a
simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 820.a cum latronibus qui erant Massadæ Idumæam populatur ibid.b ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 894.a. eius gesta ibidem & 895.896.897.904. 905.per totum 914.g. 920.a.931.f. 932.g. 938.e. 946.c.962.963. 964. 965.966.967. 968. 969. 970. 971. per totum
simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a
simon Iustus pontifex 392.a.401.b 407.d. eius filij tres, omnes pontifices 408.c
simon Matthes Matthæi fil. 410.g strenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a.& f
simon Matthia Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.e
simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
simonis Saulis filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
simonias vicus 1007.c
sina mons 60.b.95.c
sineus mons 288.d
sinai populus 14.d
Sis, nomen ciuis & quid significet 298.c
sisa Dauidis sit Scriba 222.g
sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 358. c. conatur templi ædificium inhibere 359.c
sobacchis Chetthæus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
socratis mors & mortis causa 1079. e
sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.e excidium ipsorum 20.c.
sodomitica terra descriptio 892.f
sogana Arabum vicus 1019.c
sogane & seleucia rebellant 863.b earum situs ibid.
sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f eius animosa oratio ad Iacobum filium natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Macchabæorũ laudes 1097. 1098. & seqq. eius immania supplicia & insignis tolerantia 1099.1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d.218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772. a
Sosius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d Hierosolymis discedit 508.a quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b.685.a
Spelunca Galilææ quomodo expugnata ab Herode 502.d
Spelunca latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodita 544.c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a. 695.g.696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 557.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Ægyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.c contra Roboamum ducit exercitum 279.b. Hierosolymam in deditionem accipit, templúmque spoliat ac thesauros Solomonis asfert 279.d
& quomodo imbelles notauerit ibid.
Syllæus ambito Salomones connubio frustratur 566.e latronibus Trachonitis auxiliatur & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d defert Cæsari Herodem 571.g.572. actusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576. b.577.b. iterum accusatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Dauidis imperio 222. b. Iudæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a Iudæorum ciuitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quæ à Iudæis vastabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940. a
Syssares dux Iabini exercitus quomodo occisus 153.b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82.83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e eius interpretatio 86.f illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96. g.
Tabernaculorum festiuitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83. e
Tanis Ægypti vrbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incola quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383.f.386.f
Templum Chuthæorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structura apparatus 259.a exordium & tota cum vasis descriptio 259.c.260. 261. 262. per totum templo absoluto infertur arca 267. c
Templum Solomonis spoliatum & crematum quando 342.a
Templum Hieros. instauratur 364.f 365.d

365.d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c
restituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f.916.917.918. per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d
causa & principium ibid.
tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066
ianuarum descriptio 1067.c
Tephthei Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræ motus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Theno Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Absalomi germana 218.f
stupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum 145.b
toparchia 890.d
Tharbis Æthiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharsices Æthiopum rex 330.a
Tharsus, Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciæ vrbs ibid.
Thaumastus Cæsaris seruus 633.d
oblatæ Agrippæ aquæ quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 659.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b. 894.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.e
Theodectes poëta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannæi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 627.c
submouetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudæorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.c
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas præstigiator seducit Iudæorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13.b
Thobiæ filij Antiocho Epiphani auctores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomæus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammei 13.c
Tiberias vrbs 1023.c
à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & sectæ tres 1000.e
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 828.f
Tiberius Alexander Iudæa præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a. 956.e
Tib. Claudius vide Claudius.
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619.b. Isiacos & Idem supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Ægypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpeque vincitur 416.c
Tirathaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintadecimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848.a
Iotapatam capit 949.g
item Giscbalam 870.f
Tarichæas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908. & seq. 920.921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931.f. & seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936.937. per totum. 944. vsque 954.955.f. vsque 960.962. vsque 977.988.989
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudæa ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiadem missus vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Tarichæas missus 859.c cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c

Tryphônis scurræ dictum in Hyrcanum 405.g
Trypho censor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falsò accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historia 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudææ præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izate indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Bataneorum 815.g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 128.b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a.734.e
Vetriloquarũ vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030.a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837.838. *vsque* 845.850.851.852.853.854.855.856.857.858. & 860.861. *vsque* 870. & 885. *vsque* 902.
Vespera quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544.d.624.f. *beneficus est in Iudæos* 624.c. *exuitur prouincia* 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d 902.d.*mors* ibid.
Vitellij victoria apud Bebiracum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cacinnam cum magna manu Antonio primo obuiam mittit 901.f.*exercitus totus deletus* 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e.761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro prima die 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9.a.64.g.93.a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367.f. 368.369.370.371.372. *per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes* 372.a

Z

Zabadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis nativitas 31.b. *filij* 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e. 884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potitus seipsum exuit 284.e
Zambrias alienigena se miscens & Moysi obloquens occiditur à Phinee 116.f
Zareus Æthiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelota cum Idumæis plebem mactant 883.d
Zelotæ insidiis, vxorem Simonis Giocæ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Giora rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Ziphæi Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rusulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 362.e
reducit Hierosolyma dimissos à Dario Iudæos, eíque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358.d.363.f

FINIS.